

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Załącznik do Uchwały .../.../15 Rady
z dnia 2015 r.

ZINTEGROWANY PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA SUBREGIONU KĘDZIERZYŃSKO – KOZIELSKIEGO

Kędzierzyn - Koźle 2015

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Zespół autorski:

Zespół autorów pod kierownictwem mgr inż. Wojciecha Kuska

Konsultant wiodący mgr inż. Grzegorz Markowski

mgr inż. Janusz Pietrusiak
mgr inż. Agata Landwójtowicz
mgr inż. Michał Drabek
mgr Magdalena Szewczyk
mgr Sylwia Piotrowska
mgr inż. Małgorzata Płotnicka
mgr inż. Dorota Piech
inż. Agnieszka Bolingier
inż. Paulina Widerska
inż. Paweł Bryczek

weryfikacja:

mgr inż. Agata Landwójtowicz

Opieka ze strony Zarządu - Kierownik Obszaru mgr inż. Laura Kalbrun

Spis treści

Spis treści	1
Wykaz pojęć i skrótów użytych w opracowaniu	6
1. Wstęp.....	11
2. Cel i podstawa wykonania	12
3. Część diagnostyczna obszaru funkcjonalnego KKSOF	13
3.1. Streszczenie ZPGN	13
3.2. Struktura dokumentu i metodyka jego opracowania	14
3.3. Opis obszaru objętego zakresem ZPGN	16
3.4. Analiza stanu aktualnego na obszarze objętym ZPGN.....	17
3.4.1. Ocena stanu powietrza.....	17
3.4.2. Klimat	22
3.4.3. Opis infrastruktury technicznej	22
3.4.4. Uwarunkowania społeczno – gospodarcze	24
3.5. Identyfikacja obszarów problemowych	32
3.6. Cele strategiczne i szczegółowe.....	33
3.7. Przepisy prawa oraz dokumenty strategiczne	35
3.7.1. Analiza zgodności z dokumentami strategicznymi globalnymi, regionalnymi i UE	37
3.7.2. Analiza zgodności z dokumentami strategicznymi Polski	43
3.7.3. Analiza zgodności z dokumentami strategicznymi Województwa Opolskiego	47
3.7.4. Analiza zgodności z dokumentami strategicznymi KKSOF	52
3.7.5. Analiza zgodności z dokumentami strategicznymi gmin KKSOF	54
3.8. Aspekty organizacyjne i finansowe	56
3.8.1. Źródła finansowania inwestycji na poziomie międzynarodowym.....	57
3.8.2. Źródła finansowania inwestycji na poziomie krajowym.....	63
3.8.3. Źródła finansowania inwestycji na poziomie wojewódzkim	71
3.8.4. Źródła finansowania inwestycji na poziomie lokalnym	76
3.8.5. Środki finansowe na monitoring i ocenę	76
3.9. Metodyka oraz wyniki bazowej inwentaryzacji emisji.....	77
3.9.1. Metodyka inwentaryzacji dla ZPGN	77
3.9.2. Podsumowanie wyników bazowej inwentaryzacji emisji	86
3.9.3. Prognoza redukcji emisji CO ₂ , zużycia energii finalnej i wzrostu udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w roku 2020	90
3.10. Zestawienie możliwych do zastosowania rozwiązań, technik i technologii	93
3.11. Działania dla osiągnięcia założonych celów	105
4. Procedura wdrażania ZPGN	110
5. Procedura ewaluacji celów oraz wprowadzania zmian w ZPGN	111
6. Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	112
7. Streszczenie Indywidualnych Planów Gospodarki Niskoemisyjnej	112
7.1. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Leśnica	112
7.2. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Strzelce Opolskie	115
7.3. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Kędzierzyn – Koźle	117
8. Część indywidualna – Gmina Wiejska Bierawa	122
8.1. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym	122
8.2. Analiza dokumentów strategicznych na szczeblu gminnym	123
8.3. Cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Wiejskiej Bierawa	125
8.4. Analiza stanu aktualnego na obszarze objętym Planem	126
8.4.1. Ocena stanu środowiska	126
8.4.2. Ocena energochłonności i emisyjności oraz analiza stanu aktualnego i potencjału technicznego ograniczania zużycia energii	127

8.4.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze	129
8.5. Identyfikacja obszarów problemowych	134
8.6. Wyniki inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla w Gminie Wiejskiej Bierawa	134
8.7. Działania dla osiągnięcia założonych celów w Gminie Wiejskiej Bierawa	148
8.7.1. Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania.....	148
8.7.2. Krótko/średnioterminowe zadania	149
8.7.3. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań	149
8.8. Prognoza redukcji emisji CO ₂ , zużycia energii finalnej i wzrostu udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w roku 2020.....	156
8.8.1. Wyniki inwentaryzacji - prognoza na 2020 r.	156
8.8.2. Wyniki inwentaryzacji - podsumowanie.....	158
8.8.3. Efekt energetyczny i ekologiczny ZPGN	159
8.9. Analiza ryzyk realizacji planu	160
8.10. Sposób monitorowania i raportowania efektów realizacji projektu	162
9. Część indywidualna – Gmina Wiejska Cisek	164
9.1. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym	164
9.2. Analiza dokumentów strategicznych na szczeblu gminnym	165
9.3. Cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Wiejskiej Cisek.....	167
9.4. Analiza stanu aktualnego na obszarze objętym Planem	167
9.4.1. Ocena stanu środowiska	167
9.4.2. Ocena energochłonności i emisyjności oraz analiza stanu aktualnego i potencjału technicznego ograniczania zużycia energii	168
9.4.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze	169
9.5. Identyfikacja obszarów problemowych	173
9.6. Wyniki inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla w Gminie Wiejskiej Cisek	174
9.7. Działania dla osiągnięcia założonych celów w Gminie Wiejskiej Cisek.....	188
9.7.1. Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania.....	188
9.7.2. Krótko/średnioterminowe zadania	188
9.7.3. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań	189
9.8. Prognoza redukcji emisji CO ₂ , zużycia energii finalnej i wzrostu udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w roku 2020.....	193
9.8.1. Wyniki inwentaryzacji - prognoza na 2020 r.	193
9.8.2. Wyniki inwentaryzacji- podsumowanie.....	195
9.8.3. Efekt energetyczny i ekologiczny ZPGN.....	197
9.9. Analiza ryzyk realizacji planu	198
9.10. Sposób monitorowania i raportowania efektów realizacji projektu	199
10. Część indywidualna – Gmina Wiejska Jemielnica	202
10.1. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym	202
10.2. Analiza dokumentów strategicznych na szczeblu gminnym	203
10.3. Cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Wiejskiej Jemielnica	205
10.4. Analiza stanu aktualnego na obszarze objętym Planem	206
10.4.1. Ocena stanu środowiska	206
10.4.2. Ocena energochłonności i emisyjności oraz analiza stanu aktualnego i potencjału technicznego ograniczania zużycia energii	206
10.4.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze	207
10.5. Identyfikacja obszarów problemowych	211
10.6. Wyniki inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla w Gminie Wiejskiej Jemielnica.....	212
10.7. Działania dla osiągnięcia założonych celów w Gminie Wiejskiej Jemielnica	225
10.7.1. Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania.....	225
10.7.2. Krótko/średnioterminowe zadania	226
10.7.3. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań	226
10.8. Prognoza redukcji emisji CO ₂ , zużycia energii finalnej i wzrostu udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w roku 2020.....	230
10.8.1. Wyniki inwentaryzacji - prognoza na 2020 r.	230
10.8.2. Wyniki inwentaryzacji - podsumowanie.....	232

10.8.3. Efekt energetyczny i ekologiczny ZPGN.....	234
10.9. Analiza ryzyk realizacji planu	235
10.10. Sposób monitorowania i raportowania efektów realizacji projektu.....	236
11. Część indywidualna – Gmina Wiejska Pawłowiczki.....	239
11.1. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym	239
11.2. Analiza dokumentów strategicznych na szczeblu gminnym	240
11.3. Cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Wiejskiej Pawłowiczki.....	242
11.4. Analiza stanu aktualnego na obszarze objętym Planem	242
11.4.1. Ocena stanu środowiska	242
11.4.2. Ocena energochłonności i emisyjności oraz analiza stanu aktualnego i potencjału technicznego ograniczania zużycia energii	243
11.4.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze	245
11.5. Identyfikacja obszarów problemowych	249
11.6. Wyniki inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla w Gminie Wiejskiej Pawłowiczki	250
11.7. Działania dla osiągnięcia założonych celów w Gminie Wiejskiej Pawłowiczki.....	264
11.7.1. Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania.....	264
11.7.2. Krótko/średnioterminowe zadania	264
11.7.3. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań	265
11.8. Prognoza redukcji emisji CO ₂ , zużycia energii finalnej i wzrostu udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w roku 2020.....	270
11.8.1. Wyniki inwentaryzacji- prognoza na 2020 r.	270
11.8.2. Wyniki inwentaryzacji - podsumowanie.....	272
11.8.3. Efekt energetyczny i ekologiczny ZPGN.....	274
11.9. Analiza ryzyk realizacji planu	275
11.10. Sposób monitorowania i raportowania efektów realizacji projektu	276
12. Część indywidualna – Gmina Wiejska Polska Cerekiew.....	279
12.1. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym	279
12.2. Analiza dokumentów strategicznych na szczeblu gminnym	280
12.3. Cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Wiejskiej Polska Cerekiew	282
12.4. Analiza stanu aktualnego na obszarze objętym Planem	283
12.4.1. Ocena stanu środowiska	283
12.4.2. Ocena energochłonności i emisyjności oraz analiza stanu aktualnego i potencjału technicznego ograniczania zużycia energii	283
12.4.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze	284
12.5. Identyfikacja obszarów problemowych	289
12.6. Wyniki inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla w Gminie Wiejskiej Polska Cerekiew	289
12.7. Działania dla osiągnięcia założonych celów w Gminie Wiejskiej Polska Cerekiew	304
12.7.1. Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania.....	304
12.7.2. Krótko/średnioterminowe zadania	304
12.7.3. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań	305
12.8. Prognoza redukcji emisji CO ₂ , zużycia energii finalnej i wzrostu udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w roku 2020.....	307
12.8.1. Wyniki inwentaryzacji - prognoza na 2020 r.	307
12.8.2. Wyniki inwentaryzacji - podsumowanie.....	309
12.8.3. Efekt energetyczny i ekologiczny ZPGN.....	311
12.9. Analiza ryzyk realizacji planu	312
12.10. Sposób monitorowania i raportowania efektów realizacji projektu.....	313
13. Część indywidualna – Gmina Wiejska Reńska Wieś	316
13.1. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym	316
13.2. Analiza dokumentów strategicznych na szczeblu gminnym	317
13.3. Cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Wiejskiej Reńska Wieś.....	319
13.4. Analiza stanu aktualnego na obszarze objętym Planem	320
13.4.1. Ocena stanu środowiska	320

13.4.2. Ocena energochłonności i emisyjności oraz analiza stanu aktualnego i potencjału technicznego ograniczania zużycia energii	320
13.4.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze	322
13.5. Identyfikacja obszarów problemowych	327
13.6. Wyniki inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla w Gminie Wiejskiej Reńska Wieś	327
13.7. Działania dla osiągnięcia założonych celów w Gminie Wiejskiej Reńska Wieś	342
13.7.1. Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania	342
13.7.2. Krótko/średnioterminowe zadania	342
13.7.3. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań	343
13.8. Prognoza redukcji emisji CO ₂ , zużycia energii finalnej i wzrostu udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w roku 2020	349
13.8.1. Wyniki inwentaryzacji - prognoza na 2020 r.	349
13.8.2. Wyniki inwentaryzacji - podsumowanie	351
13.8.3. Efekt energetyczny i ekologiczny ZPGN	353
13.9. Analiza ryzyk realizacji planu	354
13.10. Sposób monitorowania i raportowania efektów realizacji projektu	355
14. Część indywidualna – Gmina Miejsko – Wiejska Ujazd	358
14.1. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym	358
14.2. Analiza dokumentów strategicznych na szczeblu gminnym	359
14.3. Cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Miejsko – Wiejskiej Ujazd	360
14.4. Analiza stanu aktualnego na obszarze objętym Planem	361
14.4.1. Ocena stanu środowiska	361
14.4.2. Ocena energochłonności i emisyjności oraz analiza stanu aktualnego i potencjału technicznego ograniczania zużycia energii	361
14.4.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze	364
14.5. Identyfikacja obszarów problemowych	370
14.6. Wyniki inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla w Gminie Miejsko – Wiejskiej Ujazd	370
14.7. Działania dla osiągnięcia założonych celów w Gminie Miejsko – Wiejskiej Ujazd	385
14.7.1. Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania	385
14.7.2. Krótko/średnioterminowe zadania	385
14.7.3. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań	386
14.8. Prognoza redukcji emisji CO ₂ , zużycia energii finalnej i wzrostu udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w roku 2020	391
14.8.1. Wyniki inwentaryzacji - prognoza na 2020 r.	391
14.8.2. Wyniki inwentaryzacji - podsumowanie	393
14.8.3. Wyniki inwentaryzacji- podsumowanie	394
14.9. Analiza ryzyk realizacji planu	395
14.10. Sposób monitorowania i raportowania efektów realizacji projektu	397
15. Część indywidualna – Gmina Miejsko – Wiejska Zawadzkie	400
15.1. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym	400
15.2. Analiza dokumentów strategicznych na szczeblu gminnym	401
15.3. Cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Miejsko – Wiejskiej Zawadzkie	403
15.4. Analiza stanu aktualnego na obszarze objętym Planem	404
15.4.1. Ocena stanu środowiska	404
15.4.2. Ocena energochłonności i emisyjności oraz analiza stanu aktualnego i potencjału technicznego ograniczania zużycia energii	404
15.4.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze	405
15.5. Identyfikacja obszarów problemowych	410
15.6. Wyniki inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla w Gminie Miejsko – Wiejskiej Zawadzkie	411
15.7. Działania dla osiągnięcia założonych celów w Gminie Miejsko – Wiejskiej Zawadzkie	425
15.7.1. Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania	425
15.7.2. Krótko/średnioterminowe zadania	426
15.7.3. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań	426
15.8. Prognoza redukcji emisji CO ₂ , zużycia energii finalnej i wzrostu udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w roku 2020	433

15.8.1. Wyniki inwentaryzacji - prognoza na 2020 r.	433
15.8.2. Wyniki inwentaryzacji - podsumowanie.....	435
15.8.3. Efekt energetyczny i ekologiczny ZPGN.....	436
15.9. Analiza ryzyk realizacji planu	437
15.10. Sposób monitorowania i raportowania efektów realizacji projektu.....	439
16. Część indywidualna – Powiat Kędzierzyńsko – Kozielski	441
16.1. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym	441
16.2. Analiza dokumentów strategicznych na szczeblu powiatowym.....	442
16.3. Cele strategiczne i szczegółowe dla powiatu kędzierzyńsko – kozielskiego	444
16.4. Analiza stanu aktualnego na obszarze objętym Planem	444
16.4.1. Ocena stanu środowiska	444
16.4.2. Ocena energochłonności i emisyjności oraz analiza stanu aktualnego i potencjału technicznego ograniczania zużycia energii	445
16.4.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze	448
16.5. Identyfikacja obszarów problemowych	455
16.6. Wyniki inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla w powiecie kędzierzyńsko – kozielskim	456
16.7. Działania dla osiągnięcia założonych celów w powiecie kędzierzyńsko – kozielskim	461
16.7.1. Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania.....	461
16.7.2. Krótko/średnioterminowe zadania	462
16.7.3. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań	462
16.8. Prognoza redukcji emisji CO ₂ , zużycia energii finalnej i wzrostu udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w roku 2020.....	472
16.8.1. Wyniki inwentaryzacji – prognoza na 2020 r.....	472
16.8.2. Wyniki inwentaryzacji – podsumowanie	474
16.8.3. Efekt energetyczny i ekologiczny ZPGN.....	476
16.9. Analiza ryzyk realizacji planu	477
16.10. Sposób monitorowania i raportowania efektów realizacji projektu.....	478
17. Część indywidualna – Powiat Strzelecki	481
17.1. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym	481
17.2. Analiza dokumentów strategicznych na szczeblu powiatowym.....	482
17.3. Cele strategiczne i szczegółowe dla powiatu strzeleckiego	483
17.4. Analiza stanu aktualnego na obszarze objętym Planem	484
17.4.1. Ocena stanu środowiska	484
17.4.2. Ocena energochłonności i emisyjności oraz analiza stanu aktualnego i potencjału technicznego ograniczania zużycia energii	485
17.4.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze	487
17.5. Identyfikacja obszarów problemowych	494
17.6. Wyniki inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla w powiecie strzeleckim.....	495
17.7. Działania dla osiągnięcia założonych celów w powiecie strzeleckim.....	499
17.7.1. Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania.....	499
17.7.2. Krótko/średnioterminowe zadania	500
17.7.3. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań	500
17.8. Prognoza redukcji emisji CO ₂ , zużycia energii finalnej i wzrostu udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w roku 2020.....	508
17.8.1. Wyniki inwentaryzacji – prognoza na 2020 r.....	508
17.8.2. Wyniki inwentaryzacji – podsumowanie	510
17.8.3. Efekt energetyczny i ekologiczny ZPGN.....	511
17.9. Analiza ryzyk realizacji planu	513
17.10. Sposób monitorowania i raportowania efektów realizacji projektu.....	514
18. Spis tabel.....	517
19. Spis rysunków	529

Wykaz pojęć i skrótów użytych w opracowaniu

- **arsen** - pierwiastek chemiczny należący do grupy 15 w układzie okresowym, liczba atomowa 33, jeden z metali ciężkich; występuje w skorupie ziemskiej, tworzy ponad 200 minerałów, z których najbardziej rozpowszechnione są: arsenopiryt, lelingit, orpiment, realgar. Arsen otrzymuje się przez ogrzewanie rud bez dostępu powietrza lub przez redukcję arsenu węglem. Naturalnym źródłem arsenu są erupcje wulkanów, a w mniejszym stopniu ługowanie skał osadowych i magmowych
- **BAU** (z ang. business as usual) – scenariusz, w którym nie przewiduje się żadnych dodatkowych działań w zakresie efektywności energetycznej
- **BB** – pojazdy kategorii N – nazwa: van – samochód ciężarowy o kabinie kierowcy zawartej w bryle nadwozia
- **BEI** - bazowa inwentaryzacja emisji
- **benzo(a)piren - B(a)P** – jest przedstawicielem wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Benzo(a)piren wykazuje małą toksyczność ostrą, zaś dużą toksyczność przewlekłą, co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie. Jak inne WWA, jest kancerogenem chemicznym, a mechanizm jego działania jest genotoksyczny, co oznacza, że reaguje z DNA, przy czym działa po aktywacji metabolicznej
- **biopaliwa** – paliwa uzyskane drogą przetworzenia produktów pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego. Ze względu na stan skupienia dzielimy biopaliwa na stałe, ciekłe i gazowe. Do biopaliw stałych zaliczamy między innymi słomę w postaci bel, kostek albo brykietów, granulatu trocinowy lub słomiany - tzw. pellet, drewno, siano, a także inne przetworzone odpady roślinne. Biopaliwa ciekłe otrzymywane są w drodze fermentacji alkoholowej węglowodanów, fermentacji butylowej biomasy, bądź z estyfikowanych w biodiesel olejów roślinnych. Biopaliwa gazowe powstają w wyniku fermentacji beztlenowej odpadów rolniczej produkcji zwierzęcej, na przykład obornika. Tak powstaje biogaz
- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **emisja** substancji do powietrza – wprowadzanie w sposób zorganizowany (poprzez emitory) lub niezorganizowany (z dróg, z hałd, składowisk, w wyniku pożarów lasów) substancje gazowe lub pyłowe do powietrza na skutek działalności człowieka lub ze źródeł naturalnych
- **emisja bezpośrednia** – emisja zaobserwowana na stacjach pomiarowych będących własnością instytucji raportującej/kontrolującej (dane PIS, WIOS)
- **emisja dopuszczalna do powietrza** – dopuszczalne do wprowadzania do powietrza rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających. Dopuszczalną emisję ustala się (poza określonymi w przepisach wyjątkami) dla każdego urządzenia, w którym zachodzą procesy technologiczne lub są prowadzone operacje techniczne powodujące powstawanie substancji zanieczyszczających (źródła substancji zanieczyszczających), emitora punktowego oraz instalacji każdej jednostki organizacyjnej
- **emisja pośrednia** – emisja przeliczana ze zużycia energii finalnej nośników energii
- **emisja wtórna** - zanieczyszczenia pyłowe powstające w wyniku reakcji i procesów zachodzących podczas transportu na duże odległości gazów (SO₂, NO_x, NH₃, oraz lotnych związków organicznych) oraz reemisja tj. unoszenie pyłu z podłoża (szczególnie na terenie miast)
- **emitor** – miejsce wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza
- **emitor punktowy** - miejsce wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza w sposób zorganizowany, potocznie komin
- **emitor liniowy** – przyjęty do obliczeń zastępczy emitor dla źródeł liniowych
- **emitor powierzchniowy** - przyjęty do obliczeń zastępczy emitor dla źródeł powierzchniowych
- **eutrofizacja** – proces wzbogacania zbiorników wodnych, cieków w pierwiastki biofilne, skutkujący wzrostem trofii, czyli żyzności wód
- **gazy cieplarniane** – (szklarniowe, z ang. GHG – greenhouse gases) – gazowe składniki atmosfery będące przyczyną efektu cieplarnianego. Gazy cieplarniane zapobiegają wydostawaniu się promieniowania podczerwonego z Ziemi, pochłaniając je i oddając do atmosfery, w wyniku czego następuje zwiększenie temperatury powierzchni Ziemi. W atmosferze występują zarówno w wyniku naturalnych procesów, jak i na skutek działalności człowieka. Do gazów cieplarnianych zalicza się: parę wodną, dwutlenek węgla (CO₂), metan (CH₄), freony (CFC), podtlenek azotu (N₂O), halon, gazy przemysłowe (HFC, PFC, SF₆)

- **GIOŚ** – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
- **GIS** – (System Informacji Geograficznej) system informacyjny służący do wprowadzania, gromadzenia, przetwarzania oraz wizualizacji danych geograficznych
- **gospodarowanie odpadami** – działania polegające na zbieraniu, transporcie, odzysku i unieszkodliwianiu odpadów, jak również nadzorze nad miejscami unieszkodliwiania odpadów
- **GUS** - Główny Urząd Statystyczny
- **GDDKiA** – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- **GHG** – greenhouse gas – gazy cieplarniane, gazowy składnik atmosfery będący jedną z przyczyn efektu cieplarnianego, patrz: „gazy cieplarniane”
- **GPZ** – Główny Punkt Zasilania
- **imisja substancji** – ilość zanieczyszczeń pyłowych lub gazowych odbierana przez środowisko; jest miarą stopnia jego zanieczyszczenia definiowaną, jako **stężenie** zanieczyszczeń w powietrzu (wyrażane w jednostkach masy danego zanieczyszczenia, na jednostkę objętości powietrza lub w ppm, ppb) oraz jako depozycja zanieczyszczeń – ilość danego zanieczyszczenia osiadającego na powierzchni ziemi.
- **IPGN** – Indywidualne Plany Gospodarki Niskoemisyjnej
- **JCW** – jednolita część wód
- **JCWpd** – jednolita część wód podziemnych
- **KE** – Komisja Europejska
- **KKSO** – Kędzierzyńsko-Kozielski Subregionalny Obszar Funkcjonalny, obejmujący powiat kędzierzyńsko-kozielski wraz z Gminą Cisek, Gminą Bierawa, Gminą Reńska Wieś, Gminą Polska Cerekiew, Gminą Kędzierzyn Koźle i Gminą Pawłowiczki oraz powiat strzelecki w granicach Gminy Strzelece Opolskie, Gminy Leśnica, Gminy Jemielnica, Gminy Ujazd i Gminy Zawadzkie
- **KOBIZE** – Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami
- **KPOŚK** – Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych
- **KPZK** – Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju
- **JST** – jednostki samorządu terytorialnego
- **LCA** (Life Cycle Assessment) – ocena cyklu życia. Jest to technika z zakresu procesów zarządzanych, mająca na celu ocenę potencjalnych zagrożeń środowiska. Istotą tej metody jest nastawienie nie tylko na ocenę wyniku końcowego danego procesu technologicznego, ale także oszacowanie i ocena konsekwencji całego procesu dla środowiska naturalnego
- **MŚP** – małe i średnie przedsiębiorstwa; termin międzynarodowy stosowany w krajach Unii Europejskiej oraz m.in. przez Organizację Narodów Zjednoczonych, Światową Organizację Handlu, Bank Światowy
- **NFOŚiGW** – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- **„niska emisja”** - jest to emisja pyłów i szkodliwych gazów pochodząca z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych, w których spalanie węgla odbywa się w nieefektywny sposób. Cechą charakterystyczną niskiej emisji jest to, że powodowana jest przez liczne źródła wprowadzające do powietrza niewielkie ilości zanieczyszczeń. Duża ilość kominów o niewielkiej wysokości powoduje, że wprowadzane do środowiska zanieczyszczenia są bardzo uciążliwe, gdyż gromadzą się wokół miejsca powstawania, a są to najczęściej obszary o zwartej zabudowie mieszkaniowej
- **odzysk** – wszelkie działania, nie stwarzające zagrożeń dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części, lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji, materiałów lub energii i ich wykorzystania. Pojęcie odzysku jest zatem szersze od pojęcia recyklingu, obejmuje np. także spalanie odpadów w spalarniach odpadów komunalnych
- **OZE** - odnawialne źródła energii
- **ozon** - jedna z odmian alotropowych tlenu (O₃), posiadająca silne własności aseptyczne i toksyczne. W wyższych warstwach atmosfery pełni ważną rolę w pochłanianiu części promieniowania ultrafioletowego dochodzącego ze Słońca do Ziemi, natomiast w przyziemnej warstwie atmosfery jest gazem drażniącym, powoduje uszkodzenie błon biologicznych przez reakcje rodnikowe z ich składnikami
- **PWIS** – Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny
- **PM10** - pył (PM- ang. particulate matter) jest zanieczyszczeniem powietrza składającym się z mieszaniny cząstek stałych, ciekłych lub obu naraz, zawieszonych w powietrzu i będących mieszaniną substancji organicznych i nieorganicznych. Pył zawieszony może zawierać substancje

toksyczne takie jak wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (m.in. benzo(a)piren), metale ciężkie oraz dioksyny i furany. Częstki te różnią się wielkością, składem i pochodzeniem. PM10 to pyły o średnicy aerodynamicznej do 10 µm, które mogą docierać do górnych dróg oddechowych i płuc

- **PM2,5** – cząstki pyłu o średnicy aerodynamicznej do 2,5 µm, które mogą docierać do górnych dróg oddechowych i płuc oraz przenikać przez ściany naczyń krwionośnych. Jak wynika z raportów Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), długotrwałe narażenie na działanie pyłu zawieszonego PM2,5 skutkuje skróceniem średniej długości życia. Szacuje się (2000 r.), że życie przeciętnego mieszkańca Unii Europejskiej jest krótsze z tego powodu o ponad 8 miesięcy. Krótkotrwała ekspozycja na wysokie stężenia pyłu PM2,5 jest równie niebezpieczna, powodując wzrost liczby zgonów z powodu chorób układu oddechowego i krążenia oraz wzrost ryzyka nagłych przypadków wymagających hospitalizacji
- **POLIŚ** – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
- **PONE** – Program Ograniczania Niskiej Emisji, polegający na wymianie starych kotłów, pieców węglowych na nowoczesne kotły węglowe, retortowe, gazowe, ogrzewanie elektryczne, zastosowanie alternatywnych źródeł energii lub podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej; w ramach PONE likwidowane są również lokalne kotłownie węglowe
- **POP** – Program ochrony powietrza, dokument przygotowany w celu określenia działań zmierzających do przywrócenia odpowiedniej jakości powietrza na terenie, na którym zanotowano przekroczenia dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń
- **poziom celów długoterminowych** - jest to poziom substancji, poniżej którego, zgodnie ze stanem współczesnej wiedzy, bezpośredni szkodliwy wpływ na zdrowie ludzi lub środowisko jako całość jest mało prawdopodobny; poziom ten ma być osiągnięty w długim okresie czasu, z wyjątkiem sytuacji, gdy nie może być osiągnięty za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych
- **poziom dopuszczalny** – poziom substancji, który ma być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekraczany. **Poziom dopuszczalny jest standardem jakości powietrza**
- **poziom docelowy** – poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie i środowisko jako całość, który ma być osiągnięty tam gdzie to możliwe w określonym czasie, za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych
- **poziom substancji w powietrzu (imisja zanieczyszczeń)** - ilość zanieczyszczeń pyłowych lub gazowych w środowisku; jest miarą stopnia jego zanieczyszczenia definiowaną jako **stężenie** zanieczyszczeń w powietrzu (wyrażane w jednostkach masy danego zanieczyszczenia, np. dwutlenku siarki na jednostkę objętości powietrza lub w ppm, ppb) oraz jako **opad** (depozycja) zanieczyszczeń - ilość danego zanieczyszczenia osiadającego na powierzchni ziemi
- **recykling** – rozumie się przez to odzysk, w ramach którego odpady są ponownie przetwarzane na produkty, materiały lub substancje wykorzystywane w pierwotnym celu lub innych celach; obejmuje to ponowne przetwarzanie materiału organicznego (recykling organiczny), ale nie obejmuje odzysku energii i ponownego przetwarzania na materiały, które mają być wykorzystane jako paliwa lub do celów wypełniania wyrobisk
- **rekultywacja** – nadanie lub przywrócenie gruntem zdegradowanym albo zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie własności fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg
- **rewitalizacja** – proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych w zdegradowanych obszarach miast, mający na celu wyprowadzenie terenu ze stanu kryzysowego, w tym rewitalizację stanu środowiska i przywrócenie ładu przestrzennego, prowadzący do ożywienia gospodarczego, odbudowy więzi społecznych oraz rozwoju i poprawy jakości życia lokalnej wspólnoty
- **RKE** – roczne koszty eksploatacyjne
- **RLM** (*Równoważna Liczba Mieszkańców*, ang. *Population equivalents*) – to liczba wyrażająca wielokrotność ładunku zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych z obiektów przemysłowych i usługowych w stosunku do jednostkowego ładunku zanieczyszczeń w ściekach z gospodarstw domowych, odprowadzanych od jednego mieszkańca w ciągu doby
- **RPO WO** – Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego
- **SEAP** – Plan działań na rzecz zrównoważonej energii

- **SPA** – Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu,
- **Strategia BEIS** – Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko,
- **RDOŚ** – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Opolu
- **stężenie** – ilość substancji w jednostce objętości powietrza, wyrażona w $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- **stężenie pyłu zawieszonego PM10** – ilość pyłu o średnicy aerodynamicznej poniżej $10\text{ }\mu\text{m}$ w jednostce objętości powietrza, wyrażona w $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- **termomodernizacja** – przedsięwzięcie mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii cieplnej w danym obiekcie budowlanym. Termomodernizacja obejmuje zmiany zarówno w systemach ogrzewania i wentylacji, jak i strukturze budynku oraz instalacjach doprowadzających ciepło. Zakres termomodernizacji, podobnie jak jej parametry techniczne i ekonomiczne, określane są poprzez przeprowadzenie audytu energetycznego. Najczęściej przeprowadzane działania to: docieplanie ścian zewnętrznych i stropów, wymiana okien i drzwi, wymiana lub modernizacja systemów grzewczych i wentylacyjnych.

Zakres możliwych zmian jest ograniczony istniejącą bryłą, rozplanowaniem i konstrukcją budynków. Za możliwe i realne uznaje się średnie obniżenie zużycia energii o 35%-40% w stosunku do stanu aktualnego

- **UE** – Unia Europejska
- **UP** – Umowa Partnerstwa
- **unos** – masa substancji powstającej w źródle i unoszonej z tego źródła przed jakimkolwiek urządzeniem oczyszczającym w określonym przedziale czasu, strumień substancji doprowadzony do urządzenia oczyszczającego
- **WIOŚ** – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu
- **WFOŚiGW** – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; od 1.01.2010 r. - samorządowa osoba prawna w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych* (Dz. U. Nr 157, poz. 1240)
- **zielone miejsca pracy** - te, które w pewien sposób przyczyniają się do ochrony lub odtwarzania środowiska naturalnego. Pojęcie to obejmuje stanowiska pracy służące ochronie ekosystemów i różnorodności biologicznej, redukcji zużycia energii i surowców naturalnych lub minimalizacji produkcji odpadów czy zanieczyszczeń
- **zielone zamówienia publiczne** - (ang. green public procurement - GPP) proces, w ramach którego instytucje publiczne starają się uzyskać towary, usługi i roboty budowlane, których oddziaływanie na środowisko w trakcie ich cyklu życia jest mniejsze w porównaniu do towarów, usług i robót budowlanych o identycznym przeznaczeniu, jakie zostałyby zamówione w innym przypadku. Są instrumentem dobrowolnym, co oznacza, że poszczególne państwa członkowskie i organy publiczne mogą określić zakres, w jakim je wdrażają. Rozwiązanie to może być stosowane w odniesieniu do zamówień będących zarówno powyżej, jak i poniżej progu stosowania unijnych dyrektyw w sprawie zamówień publicznych¹
- **ZPGN** – Zintegrowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Subregionu Kędzierzyńsko – Kozielskiego
- **źródła emisji liniowej** - (zaliczone do powszechnego korzystania ze środowiska) to przede wszystkim główne trasy komunikacyjne przebiegające przez teren wyznaczonej strefy
- **źródła emisji powierzchniowej** - (zaliczone do powszechnego korzystania ze środowiska) to źródła powodujące tzw. „niską emisję”. Zostały tu zaliczone obszary zwartej zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej z indywidualnymi źródłami ciepła, małe zakłady rzemieślnicze bądź usługowe oraz obiekty użyteczności publicznej wraz z drogami lokalnymi
- **źródła emisji punktowej** - (zaliczone do korzystania ze środowiska) to emitory jednostek organizacyjnych o znaczącej emisji zanieczyszczeń, oddziałujące na obszar objęty analizą. Wśród nich występują zarówno emitory zlokalizowane na tym obszarze, jak i emitory zlokalizowane poza wskazanym obszarem, a mające istotny wpływ na wielkość notowanych stężeń substancji w powietrzu

¹ „Krajowy Plan Działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2013-2016”, Urząd Zamówień Publicznych, Warszawa, 2013

wybrane skróty

Klasyfikacja stref:

- **A** – poziom stężeń nie przekracza wartości dopuszczalnej – działania niewymagane
- **B** – poziom stężeń powyżej wartości dopuszczalnej, lecz nieprzekraczający wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji – konieczne określenie obszarów i przyczyn oraz podjęcie działań
- **C** – poziom stężeń powyżej wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji – konieczne opracowanie POP

Inne:

- As - arsen
- Cd - kadm
- CO – tlenek węgla
- CO₂ – dwutlenek węgla
- Mg – megagram (1 Mg = 1 tona), 10⁶ g
- MW – mega Watt
- ng – nanogram, 10⁻⁹ g
- NH₃ – amoniak
- NH₄⁺ – jon amonowy
- Ni - nikiel
- NO₂ – dwutlenek azotu
- NO_x – tlenki azotu
- O₃ – ozon
- Pb – ołów
- SO₂ – dwutlenek siarki
- WWA – wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (np. B(a)P)
- µg – mikrogram, 10⁻⁶ g

1. Wstęp

Gospodarka niskoemisyjna to gospodarka rozwijająca się w sposób zintegrowany, przy wykorzystaniu wszelkich dostępnych niskoemisyjnych technologii i praktyk. Podstawowym kierunkiem działań w każdej sferze działalności powinno stać się wdrażanie wydajnych rozwiązań energetycznych, umożliwiających zmniejszenie zużycia energii i materiałów, a także zwiększanie wykorzystania energii odnawialnej, upowszechnianie proekologicznych innowacji technologicznych oraz powszechne ograniczanie emisji.

W 2010 roku powstały założenia dla Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej. Jego głównym celem jest zainicjowanie działań ograniczających zmiany klimatu, a także stworzenie, w dłuższej perspektywie, optymalnego modelu nowoczesnej, innowacyjnej, materiało – i energooszczędnej gospodarki, konkurencyjnej na rynku europejskim i globalnym.

Strategia tematyczna na rzecz środowiska miejskiego, a także inne polityki, strategie oraz inicjatywy podkreślają znaczącą rolę samorządów lokalnych w aktywnym przeciwdziałaniu globalnym zmianom klimatu. Wynika to z faktu, iż rozwój gospodarczy odbywa się przede wszystkim na poziomie lokalnym. Stąd też wysuwa się prosty wniosek: chcąc transformować gospodarkę globalną – należy zaplanować odpowiednie działania na poziomie lokalnym. Przyjęta unijna perspektywa finansowa lata 2014 – 2020 ma służyć realizacji Strategii Europa 2020 i dążyć do stworzenia z Europy lidera w dziedzinie energii odnawialnej i technologii niskoemisyjnych.

Idea Planu Gospodarki Niskoemisyjnej opiera się na funkcjonującym od 2008 r., firmowanym przez Komisję Europejską dobrowolnym zrzeczeniu gmin deklarujących realizację celów unijnej polityki energetyczno – klimatycznej na poziomie lokalnym (pakiet 3x20), tzw. „Porozumieniu Burmistrzów”. ZPGN będzie stanowił podstawę dla pozyskania funduszy europejskich w latach 2014-2020 w zakresie osi priorytetowych powiązanych z tematyką ograniczania zmian klimatu. ZPGN jest także dokumentem strategicznym, którego celem jest wskazanie wizji rozwoju danej gminy, miasta, bądź też kilku gmin z uwzględnieniem gospodarki niskoemisyjnej. Wizja realizowana będzie przez wyznaczone cele strategiczne i szczegółowe, stanowiące fundament opracowania ZPGN. Należy przy tym podkreślić, iż wskazane w Planie cele powinny przyczyniać się do realizacji założeń pakietu energetyczno – klimatycznego do roku 2020.

W ramach realizacji Zintegrowanego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, wykonana została inwentaryzacja zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych z obszaru poszczególnych jednostek samorządów terytorialnych, wchodzących w skład Kędzierzyńsko – Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego. Ponadto przeanalizowane zostały możliwości redukcji zużycia energii wraz z ekologiczną oceną efektywności działań. W dokumencie zawarty został harmonogram rzeczowo – finansowy planowanych działań oraz możliwe źródła finansowania. Zaproponowane zostały także zasady monitorowania i raportowania wyników prowadzonej polityki ekologiczno – energetycznej. Dodatkowo w celu ujęcia ZPGN w sposób całościowy w dokumencie zostały również przedstawione trzy Indywidualne Plany Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Leśnica, Gminy Strzelce Opolskie i Miasta Kędzierzyn – Koźle. Dzięki temu Zintegrowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Subregionu Kędzierzyńsko – Kozielskiego utrzyma spójny charakter, uwzględniający potrzeby wszystkich gmin i powiatów tworzących ten subregion.

Niniejszy dokument dotyczy następujących jednostek samorządu terytorialnego, wchodzących w skład Subregionu Kędzierzyńsko – Kozielskiego:

- Gmina Wiejska Bierawa,
- Gmina Wiejska Cisek,
- Gmina Wiejska Jemielnica,
- Gmina Wiejska Pawłowiczki,
- Gmina Wiejska Polska Cerekiew,
- Gmina Wiejska Reńska Wieś,

- Gmina Miejsko – Wiejska Ujazd,
- Gmina Miejsko – Wiejska Zawadzkie,
- Powiat kędzierzyński – kozielski,
- Powiat strzelecki.

2.Cel i podstawa wykonania

Celem planu gospodarki niskoemisyjnej jest określenie, na podstawie analizy aktualnego stanu w zakresie zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych na obszarze Subregionu Kędzierzyńsko – Kozielskiego, działań zmierzających do redukcji zużycia energii, zwiększenia wykorzystania źródeł odnawialnych oraz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych wraz z ekologiczną oceną ich efektywności. Działania te przybliżą Polskę do osiągnięcia celów określonych przez Unię Europejską w pakiecie klimatyczno – energetycznym (3x20%) do roku 2020.

ZPGN ma na celu również wzmacnianie działań na rzecz poprawy jakości powietrza na obszarach, na których odnotowano przekroczenia poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń.

Przyjęty ZPGN ma charakter dokumentu obowiązującego, określający cele strategiczne i szczegółowe oraz działania dla ich osiągnięcia w perspektywie krótko - , średnio – i długoterminowej wraz ze wskazaniem ich szacunkowych kosztów i przewidywanych źródeł finansowania. Ustala również zasady monitorowania i raportowania wyników prowadzonej polityki ekologiczno – energetycznej. Opracowany plan gospodarki niskoemisyjnej oraz zaplanowane w nim działania przyczynią się do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców na obszarze Kędzierzyńsko – Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego.

Podstawą formalną opracowania Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej dla Subregionu Kędzierzyńsko – Kozielskiego jest umowa zawarta pomiędzy Liderem Projektu Gminą Kędzierzyn-Koźle, a firmą ATMOTERM S.A. w dniu 10 kwietnia 2015 roku, wynikająca z realizacji projektu pn. „Zintegrowane podejście terytorialne szansą rozwoju Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego” współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007–2013 w „Konkursie dotacji na działania wspierające jednostki samorządu terytorialnego w zakresie planowania miejskich obszarów funkcjonalnych” ogłoszonego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

Przy opracowaniu Planu uwzględniono związane z tematyką dokumenty strategiczne (na poziomie międzynarodowym, unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym), a także polityki, konwencje, przepisy prawne oraz dostępne wytyczne, w tym Szczegółowe zalecenia dotyczące struktury Planu gospodarki niskoemisyjnej².

² NFOŚiGW: Załącznik nr 9 do Regulaminu Konkursu nr 2/POIiŚ/9.3/2013 "Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej - plany gospodarki niskoemisyjnej"

3. Część diagnostyczna obszaru funkcjonalnego KKSOF

3.1. STRESZCZENIE ZPGN

Zintegrowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (ZPGN) dla Subregionu Kędzierzyńsko–Kozielskiego jest dokumentem strategicznym wyznaczającym główne cele, kierunki działań oraz plany i harmonogramy ich realizacji w zakresie podnoszenia efektywności energetycznej, zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym również gazów cieplarnianych. Realizacja powyższych założeń przybliży Polskę się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, a także do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców poszczególnych jednostek samorządowych, wchodzących w skład Subregionu.

Na zakres tematyczny i strukturę dokumentu w dużej mierze wpływ miały wytyczne Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, które wskazywały wymagania wobec niniejszego dokumentu.

Opracowanie przedstawia ogólne informacje o ZPGN, metodykę jego opracowania oraz cel sporządzania dokumentu. Przeprowadzono analizę dokumentów strategicznych na szczeblu globalnym, unijnym, krajowym, wojewódzkim oraz lokalnym pod względem ich zgodności z zakresem ZPGN. Głównym założeniem tej analizy było wskazanie celów oraz założeń, zawartych w dokumentach strategicznych, powiązanych z gospodarką niskoemisyjną.

ZPGN został przygotowany w sposób zintegrowany dla całego Subregionu Kędzierzyńsko – Kozielskiego, ze wskazaniem indywidualnych uwarunkowań poszczególnych gmin i powiatów. Dokument składa się z części ogólnej, dotyczącej KKSOF oraz 10 części szczegółowych, w których w szerszym zakresie przedstawiono zagadnienia bezpośrednio związane z jednostki samorządu terytorialnego objętymi ZPGN. Ponadto zawarto skrócone wyniki Indywidualnych Planów Gospodarki Niskoemisyjnej dla 3 pozostałych gmin, wchodzących w skład Subregionu.

W niniejszym dokumencie przedstawiona została wielokryterialna diagnoza obszaru objętego planem, przeprowadzona indywidualnie dla każdej z 10 jednostek samorządu terytorialnego oraz kompleksowo dla całego Subregionu. Obejmuje ona analizę stanu aktualnego, tj. ocenę stanu środowiska, infrastruktury technicznej, infrastruktury transportowej oraz uwarunkowań społeczno – gospodarczych. W zakresie oceny stanu środowiska dokonano oceny jakości powietrza, jako komponentu środowiska, w którym najwyraźniej obserwowane będą rezultaty działań związanych z realizacją ZPGN. Ocena stanu infrastruktury technicznej dotyczy systemu zaopatrzenia w gaz, ciepło oraz energię elektryczną, w tym oświetlenie uliczne. Ponadto scharakteryzowano system transportowy. Uwarunkowania społeczno – gospodarcze scharakteryzowano w oparciu o dziedziny istotne dla ZPGN, którymi są: demografia, mieszkalnictwo oraz prowadzona działalność gospodarcza. Na podstawie zebranych, wielowymiarowych informacji zdiagnozowane zostały obszary problemowe, związane tematycznie z zakresem ZPGN. W oparciu o obszary problemowe wyznaczone zostały cele strategiczne i szczegółowe, a także właściwe kierunki działań. Zaproponowane działania powinny przynieść efekt ekologiczny w postaci ograniczenia emisji substancji zanieczyszczających do powietrza, jak również redukcji zużycia energii finalnej na obszarze całego Subregionu.

Zakres tematyczny Planu odnosi się do działań inwestycyjnych, oraz nieinwestycyjnych w sektorze mieszkalnictwa, budynków użyteczności publicznej, transportu, oświetlenia ulicznego oraz przemysłu, usług i handlu. Dla każdego z ww. sektorów przedstawiono wyniki bazowej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla, której celem jest wyliczenie ilości CO₂ wyemitowanego wskutek zużycia energii na terenie poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego w roku bazowym 2013. Jako rok bazowy wytyczne wskazują 1990 natomiast umożliwiają wybór roku późniejszego. Określenia celu redukcji, zaplanowania działań oraz zebrania kompleksowych danych dla 10 jednostek samorządu terytorialnego było możliwe jedynie dla stosunkowo aktualnego roku bazowego. Ponadto wybór ten zapewni spójność z indywidualnie opracowywanymi planami gospodarki niskoemisyjnej, w których również jako rok bazowy wykorzystywany jest 2013.

Dane te umożliwiają identyfikację głównych antropogenicznych źródeł emisji CO₂ oraz wyznaczenie i odpowiednie zhierarchizowanie pod względem ważności środków wpływających na redukcję zinventaryzowanej emisji.

W czasie planowania działań uwzględniono wyniki przeprowadzonej w ramach ZPGN analizy programów i funduszy na poziomie międzynarodowym, krajowym, wojewódzkim i lokalnym pod kątem możliwości uzyskania dofinansowania na działania realizowane w ramach Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. Wskazano rodzaje działań oraz grupy beneficjentów którzy mogą ubiegać się o dofinansowanie oraz przedstawiono aspekty organizacyjne i finansowe realizacji Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. Wytypowane do realizacji działania ujęto w harmonogramie rzeczowo-finansowym, który przedstawia jednostki odpowiedzialne za poszczególne zadania, termin realizacji, orientacyjne koszty realizacji zadań oraz źródło finansowania. Harmonogram zawiera również rezultaty energetyczne oraz ekologiczne.

Przedmiotowy dokument przedstawia również analizę SWOT realizacji ZPGN, tj. analizę mocnych i słabych stron oraz szanse i zagrożenia realizacji zaproponowanych działań. Wskazuje również proponowane wskaźniki monitoringu realizacji ZPGN.

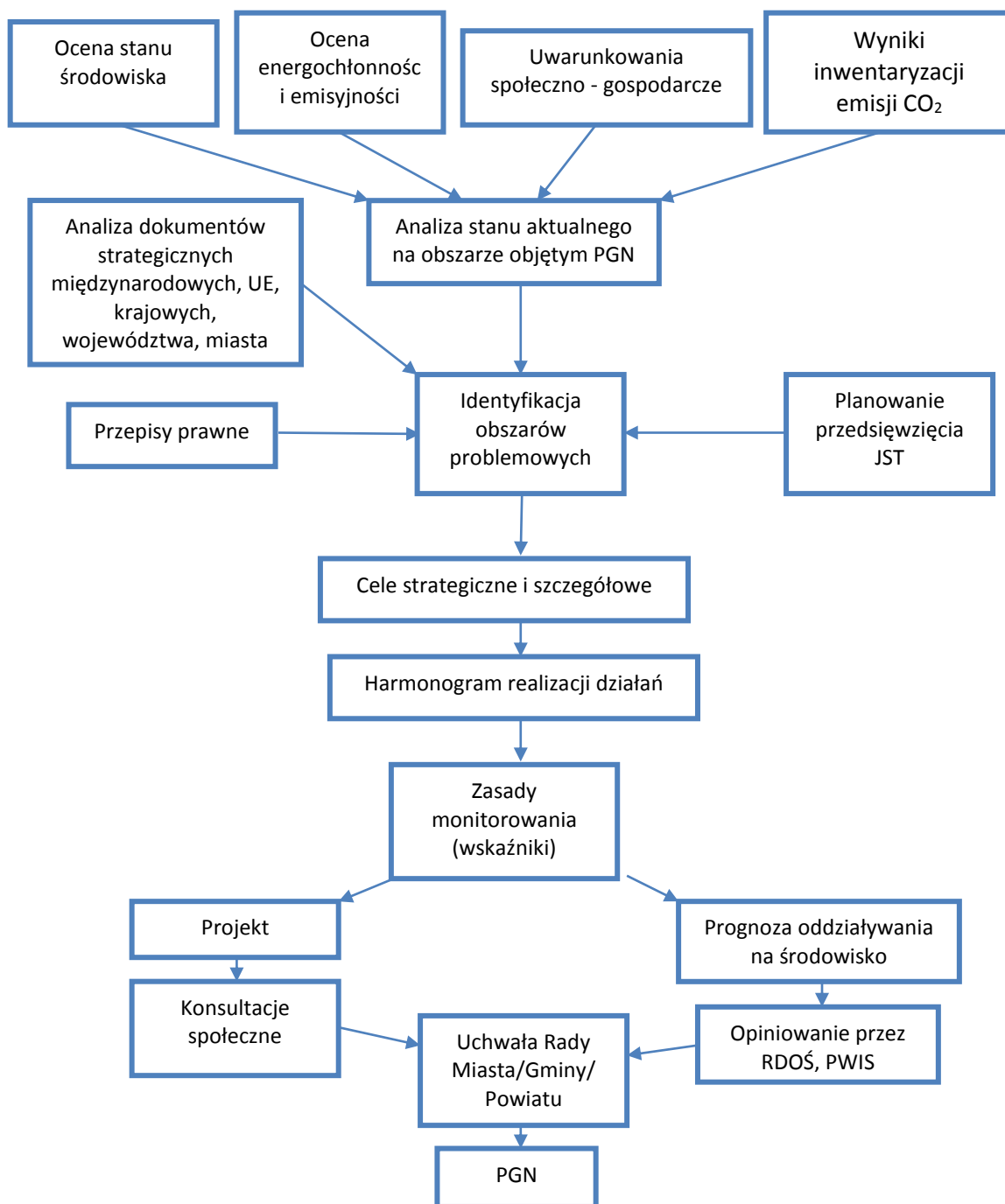
Dokument stanowi zintegrowany zbiór działań mających na celu rozwój gospodarki niskoemisyjnej, która przyczyni się do poprawy jakości powietrza oraz podniesienia komfortu życia mieszkańców całego Subregionu Kędzierzyńsko – Kozielskiego.

3.2. STRUKTURA DOKUMENTU I METODYKA JEGO OPRACOWANIA

Struktura i metodologia opracowania Planu gospodarki niskoemisyjnej została określona w dokumencie przygotowanym przez Komisję Europejską „How to develop a Sustainable Energy Action Plan (SEAP) – Guidebook” („Jak opracować Plan Działań na rzecz Zrównoważonej Energii (SEAP) – poradnik”).

Dodatkowo zakres tematyczny dokumentu, a tym samym jego struktura musi być zgodny z wymaganiami Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, które zostały wskazane w załączniku nr 9 do Regulaminu Konkursu nr 2/POLIŚ/9.3/2013 " Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej - plany gospodarki niskoemisyjnej".

Etapy opracowania ZPGN przedstawiono na poniższym schemacie.

Rysunek 1 Ogólny schemat opracowania ZPGN³

³ Opracowanie własne

3.3. OPIS OBSZARU OBJĘTEGO ZAKRESEM ZPGN

Kędzierzyńsko – Kozielski Subregionalny Obszar Funkcjonalny (KKSOF) zlokalizowany jest w południowo-wschodniej części województwa opolskiego, na pograniczu z województwem śląskim. Swoim zasięgiem obejmuje dwa powiaty wraz z jedenastoma gminami, tj. powiat kędzierzyńsko – kozielski, w skład którego wchodzi: Gmina Miejska Kędzierzyn – Koźle, Gmina Wiejska Bierawa, Gmina Wiejska Cisek, Gmina Wiejska Pawłowiczki, Gmina Wiejska Polska Cerekiew, Gmina Wiejska Reńska Wieś oraz powiat strzelecki, na terenie którego znajdują się następujące gminy partnerskie: Gmina Wiejska Jemielnica, Gmina Miejsko – Wiejska Leśnica, Gmina Miejsko – Wiejska Strzelce Opolskie, Gmina Miejsko – Wiejska Ujazd oraz Gmina Miejsko-Wiejska Zawadzkie. Leżące na terenie powiatu strzeleckiego Gmina Kolonowskie oraz Gmina Izbicko nie złożyły jednoznacznie deklaracji przystąpienia do KKSOF. Gmina Izbicko ujęta została w obszarze aglomeracji opolskiej, natomiast władze Gminy Kolonowskie nie wyraziły chęci włączenia się w proces tworzenia KKSOF.

KKSOF istnieje od 2013 r., kiedy to gminy członkowskie zdecydowały się podpisać porozumienie o Współpracy Partnerskiej Gmin i Powiatów Subregionu oraz Umowy Partnerskiej na rzecz realizacji Projektu. Potencjałem KKSOF są mieszkańcy regionu, atrakcyjne tereny do zamieszkania, nowoczesna gospodarka, wielokulturowość, dobrze wykształcone społeczeństwo, nastawienie na współpracę i innowacje, dobre praktyki oraz doskonałe położenie geograficzne. Podobieństwa miast/gmin/powiatów spowodowały chęć zawarcia porozumienia, które daje olbrzymią szansę na dalszy, harmonijny rozwój. Porozumienie JST dotyczy wielu zagadnień, m. in.: ochrony środowiska, gospodarki, a także infrastruktury społecznej i technicznej.

Kędzierzyńsko – Kozielski Subregionalny Obszar Funkcjonalny zajmuje powierzchnię 1 201,32 km², co stanowi 12,8% powierzchni ogółu województwa. Gminy powiatu kędzierzyńsko – kozielskiego zajmują powierzchnię 52% powierzchni KKSOF, natomiast gminy należące do powiatu strzeleckiego zajmują 48%.

Kędzierzyńsko – Kozielski Subregionalny Obszar Funkcjonalny leży w obrębie dwóch makroregionów: Niziny Śląskiej (część północna oraz południowa) oraz Wyżyny Śląskiej (część centralna), charakteryzujących się odmienną formą ukształtowania terenu. Północna część KKSOF, znajduje się w zasięgu mezoregionu Równiny Opolskiej (makroregion Nizina Śląska). Obejmuje swoim zasięgiem głównie północną część powiatu strzeleckiego. Obszar ten charakteryzuje się ukształtowaniem terenu typowo nizinny. Są to w głównej mierze tereny równinne, porośnięte lasami, rozcięte równoleżnikowo korytem Małej Panwi. Rzędne terenu wynoszą ok. 200 m n.p.m. Od południa Równina Opolska graniczy z mezoregionem masyw Chełmu (makroregion Wyżyna Śląska). Masyw Chełmu stanowi zachodnią część garbu triasowego wapienia muszlowego, oddzieloną od Garbu Tarnogórskiego wyraźnym obniżeniem w regionie Pyskowic. Rzeźbę terenu charakteryzuje się występowaniem podłużnych wzniesień i płaskowyżów. Najwyższym wzniesieniem jest Góra Św. Anny, o rzędnych terenu 400 m n. p. m. Masyw Chełmu obejmuje środkową i południową część powiatu strzeleckiego.⁴ Leżące na południe od Masywu Chełmu mezoregiony Kotlina Raciborska i Płaskowyż Głubczycki stanowią fragment Niziny Śląskiej. Kotlina Raciborska obejmuje swoim zasięgiem południowe obrzeża powiatu strzeleckiego oraz północną i centralną część powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego. Jest to płaska równina o rzędnych terenu wahających się od 170 do 210 m n. p. m. Kotlina rozciąga się wzdłuż doliny Odry, która przepływa w kierunku północno-zachodnim. Płaskowyż Głubczycki stanowi obszar przejściowy pomiędzy Sudetami, a Niziną Śląską. Jest to obszar równiny lessowej o krajobrazie zbliżonym do wyżynnego. Rzędne terenu wynoszą od 235 do 260 m n. p. m. Cechą charakterystyczną krajobrazu tego obszaru jest występowanie słabo nachylonych powierzchni wierzchołków oraz gęstej sieci nieckowatych suchych dolin. Teren ten jest pochylony w kierunku doliny Odry. Obejmuje on swoim zasięgiem południową i zachodnią część powiatu kędzierzyńsko – kozielskiego.⁵

⁴ Aktualizacja programu ochrony środowiska dla powiatu strzeleckiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

⁵ Aktualizacja programu ochrony środowiska dla powiatu kędzierzyńsko – kozielskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

3.4. ANALIZA STANU AKTUALNEGO NA OBSZARZE OBJĘTYM ZPGN

Charakterystykę stanu aktualnego opracowano w trzech podrozdziałach. W pierwszym dokonano analizy stanu środowiska, skupiając się w głównej mierze na opisie stanu powietrza, jako komponentu, który jest najbardziej podatny na działania związane z wprowadzaniem w życie celami ZPGN. Dodatkowo opisano klimat, jako czynnik wpływający na stężenia zanieczyszczenia ogólnego, który jest niezależny od człowieka. Drugi podrozdział skupia się głównie na analizie infrastruktury technicznej znajdującej się na terenie KKSOF. W ostatnim podrozdziale zawarto kompleksową charakterystykę analizowanego obszaru, wraz z analizą uwarunkowań społeczno – gospodarczych.

3.4.1. Ocena stanu powietrza

Ocena jakości powietrza na terenie Kędzierzyńsko – Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego przeprowadzona została w oparciu o wyniki monitoringu powietrza prowadzonego przez WIOŚ w Opolu. Aktualna ocena stanu powietrza odnosi się do roku 2013. Oceny jakości powietrza dokonuje się z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin. Kryteria ustanowione w celu ochrony zdrowia, to:

- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu dla: SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz zawartości ołowiu Pb w pyłe zawieszonym PM₁₀,
- poziomy docelowe dla: As, Cd, Ni, B(a)P w pyłe zawieszonym PM₁₀,
- poziomy celów długoterminowych dla ozonu.

Ocena jakości powietrza prowadzona jest corocznie, w celu uzyskania informacji o stężeniach zanieczyszczeń na obszarze poszczególnych stref. Informacje te pozwalają wskazać prawdopodobne przyczyny występowania ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń w określonych rejonach oraz pozyskać informacje o przestrzennych rozkładach stężeń zanieczyszczeń na obszarze strefy w zakresie umożliwiającym wskazanie obszarów przekroczeń wartości kryterialnych oraz określenie poziomów stężeń występujących na tych obszarach. Informacje o ocenie jakości powietrza pozwalają także przeprowadzić klasyfikację poszczególnych stref zgodnie z poniższymi kryteriami:

- klasa A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych,
- klasa B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji,
- klasa C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe,
- klasa C2- jeżeli poziom pyłu PM_{2,5} przekracza poziom docelowy,
- klasa D1 – jeżeli poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 – jeżeli poziom stężeń ozonu przekracza poziom celu długoterminowego.

Wielkości dopuszczalnych poziomów stężeń niektórych substancji zanieczyszczających w powietrzu określone są w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031). Dopuszczalne stężenia zanieczyszczeń oraz dopuszczalna częstość przekraczania dopuszczalnego stężenia w roku kalendarzowym, zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem, zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1 Dopuszczalne normy jakości powietrza - kryterium ochrony zdrowia⁶

Substancja	Okres uśredniania wyników pomiarów	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Dopuszczalna częstość przekraczania poziomu dopuszczalnego w roku kalendarzowym
Pył zawieszony PM _{2,5}	24 godziny	25	35 razy
	rok kalendarzowy	20	-
Pył zawieszony PM ₁₀	24 godziny	50	35 razy
	rok kalendarzowy	40	-
Dwutlenek azotu	jedna godzina	200	18 razy
	rok kalendarzowy	40	-
Dwutlenek siarki	jedna godzina	350	24 razy
	24 godziny	125	3 razy
Benzo(a)piren	rok kalendarzowy	1	-
Ołów	rok kalendarzowy	0,5	-
Kadm	rok kalendarzowy	5	-
Arsen	rok kalendarzowy	6	-
Nikiel	rok kalendarzowy	20	-
Benzen	rok kalendarzowy	5	-
Ozon	8 godzin	120	25 dni
Tlenek węgla	8 godzin	10 000	-

Zgodnie z kryteriami, określonymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza, województwo opolskie zostało podzielone na dwie strefy:

- Strefę miasto Opole PL1601,
- Strefę opolską (pozostały obszar województwa) PL1602.

Rysunek 2 Strefy dla celów oceny jakości powietrza w województwie opolskim w 2013 roku⁷

Subregion Kędzierzyńsko – Kozielski znajduje się w całości w strefie opolskiej. Charakterystykę jakości powietrza dla KKSOF dokonano w odniesieniu do całej strefy, na podstawie opracowania „Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2013”. Uwzględniono także wyniki stacji pomiarowych zlokalizowanych w Kędzierzynie – Koźlu oraz w Strzelcach Opolskich.

⁶ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu

⁷ http://www.opolskie.pl/docs/pop_strefa_opolska5.pdf

Tabela 2 Zakres pomiarów prowadzony w 2013 r. na obszarze Kędzierzyna – Koźla oraz Strzelce Opolskich⁸

Miasto Kod krajowy stacji	Typ pomiaru	Podstawowy czas uśredniania stężeń	Zakres realizowanych pomiarów
Kędzierzyn-Koźle, ul. B. Śmiałego OpKkozle1a	automatyczny	1-godz.	SO ₂ , NO ₂ , C ₆ H ₆ , PM10, PM2,5, CO, O ₃
Kędzierzyn-Koźle, ul. Kościuszki OpKkozle16pas	pasywny	1 miesiąc	SO ₂ , NO ₂ , C ₆ H ₆
Kędzierzyn-Koźle, ul. Skarbowa OpKkozle17pas	pasywny	1 miesiąc	SO ₂ , NO ₂ , C ₆ H ₆
Kędzierzyn-Koźle, ul. Ks. Opolskich OpKkozle18pas	pasywny	1 miesiąc	SO ₂ , NO ₂ , C ₆ H ₆
Kędzierzyn-Koźle, ul. Szkolna OpKkozle53pas	pasywny	1 miesiąc	SO ₂ , NO ₂ , C ₆ H ₆
Strzelce Opolskie, ul. Jordanowska OpStrzel44pas	pasywny	1 miesiąc	SO ₂ , NO ₂
Strzelce Opolskie, ul. Kard. Wyszyńskiego OpStrzel45pas	pasywny	1 miesiąc	SO ₂ , NO ₂

Klasy stref województwa opolskiego dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w rocznych ocenach jakości powietrza za 2013 rok, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia, przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 3 Klasy stref w KKSOF w 2013 r. – kryteria dla ochrony zdrowia⁹

Nazwa strefy	Rok oceny	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń – ochrona zdrowia												
		SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃ (dc)	O ₃ (dt)	PM10	PM2,5	PM2,5	As	Cd	Ni	B(a)P
Strefa opolska	2013	A	A	A	A	C	D2	C	C2	C	A	A	A	C

W roku 2013, w strefie opolskiej, w tym na obszarze KKSOF, odnotowano przekroczenia standardów jakości powietrza w zakresie następujących zanieczyszczeń:

- pyłu PM10,
- pyłu PM2,5 wg poziomu docelowego,
- pyłu PM2,5 wg poziomu dopuszczalnego,
- benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10.

Poniżej opisano wyniki pomiarów oraz analizę stężeń dopuszczalnych SO₂, NO₂, C₆H₆, CO, pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5, benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10, oraz metali ciężkich – Pb, Ni, Cd, As w pyłe PM10 – dla roku bazowego 2013.

Dwutlenek siarki

Roczna ocena jakości powietrza pod kątem dwutlenku siarki dokonywana jest z uwzględnieniem stężeń 1-godzinnych i 24-godzinnych. Pomiary prowadzone były w stacjach automatycznych i pasywnych. Na terenie województwa opolskiego, stężenie dwutlenku siarki od wielu lat utrzymuje się na niskim poziomie i nie wykazuje przekroczeń standardów jakości powietrza. Od 2005 r. obserwuje się stałą poprawę jakości powietrza na obszarze województwa opolskiego. Okresem dominującej emisji dwutlenku siarki jest sezon zimowy (grzewczy), czyli okres od października do marca i właśnie w tym czasie obserwuje się najwyższy

⁸ Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2013

⁹ Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2013

poziom jego stężenia, który jest nawet kilkukrotnie wyższy niż w okresie letnim (pozagrzewczym). Na obszarze KKSOF najwyższe stężenia dwutlenku siarki odnotowano w jego południowej części.

Dwutlenek azotu

Roczna ocena jakości powietrza dla dwutlenku azotu dokonywana jest z uwzględnieniem stężeń 1-godzinnych i średnich dla roku. Uwzględniono wyniki pomiarów ze stacji automatycznych i pasywnych. Wyniki pomiarów stężeń dwutlenku azotu, prowadzonych na terenie województwa opolskiego metodą pasywną w latach 2009-2013, nie wykazały przekroczeń wartości kryterialnych. Na przestrzeni pięciu ostatnich lat, wartości średnich stężeń NO₂ utrzymywały się na zbliżonym, średnim poziomie, wykazując nieznaczne wzrosty i spadki na poszczególnych stacjach. Cykl pomiarów przeprowadzonych w 2013 r., wykazał zróżnicowanie średniorocznych stężeń dwutlenku azotu w zależności od lokalizacji stacji pomiarowej. Na obszarze KKSOF najwyższe wartości stężenia dwutlenku azotu odnotowano w północnej części obszaru oraz na terenie Gminy Kędzierzyn – Koźle.

Pył PM10

W przypadku pyłu PM10 klasyfikacja opiera się na dwóch wartościach kryterialnych: stężeniach 24-godzinnych i średnich dla roku. Ocenę wykonano na podstawie pomiarów automatycznych i manualnych. W 2013 roku wartość średnioroczna nie została przekroczona na żadnej ze stacji realizującej pomiary tego zanieczyszczenia, wahała się w przedziale od 29,4 do 40,5 µg/m³. Przekroczenia 24-godzinnej wartości dopuszczalnej zarejestrowano na wszystkich stanowiskach pomiarowych. Liczba dni z przekroczeniami, określona dla stacji pomiarowej znajdującej się w Kędzierzynie-Koźlu wynosi 82, przy czym dopuszczalna częstość przekroczeń wynosi 35 dni. Wyraźnie widoczna jest sezonowość stężeń pyłu PM10, najwyższe stężenia wystąpiły w okresie grzewczym (ponad dwukrotnie wyższe wartości niż w sezonie pozagrzewczym). Świadczy to o dużym wpływie procesów związanych z tzw. niską emisją. Wysokie poziomy stężeń otrzymane w 2013 roku potwierdzają wyniki uzyskiwane w latach wcześniejszych.

Pył PM2,5

W rocznej ocenie jakości powietrza dla pyłu PM2,5 klasyfikacja opiera się na jednej wartości kryterialnej – stężeniu średnim dla roku. Ocenę wykonano na podstawie pomiarów manualnych i automatycznych. Przeprowadzone w 2013 roku pomiary pyłu PM2,5 wykazały, że najwyższe poziomy stężenie w strefie opolskiej wystąpiły, podobnie jak w latach wcześniejszych, w Kędzierzynie – Koźlu (32,9 µg/m³). Podobnie jak w przypadku pyłu PM10, wyraźnie zaznacza się sezonowość występowania wysokich stężeń tego zanieczyszczenia – stężenia uzyskane w okresie grzewczym osiągnęły 2-krotnie wyższe wartości niż w sezonie pozagrzewczym.

Ołów, arsen, kadm, nikiel – całkowita zawartość w pyłe zawieszonym PM10

W rocznej ocenie jakości powietrza dla metali klasyfikacja opiera się na stężeniach średnich dla roku. Za podstawę klasyfikacji stref przyjęto pomiary manualne. Otrzymane wyniki stężeń średniorocznych ww. metali ciężkich utrzymywały się na poziomie poniżej wartości docelowych, wynosiły odpowiednio:

- dla ołowiu – od 2,4 do 3,2 ng/m³,
- dla arsenu – od 0,8 do 0,9 ng/m³,
- dla niklu – od 1,9 do 2,5 ng/m³,
- dla kadmu – 0,02 ng/m³.

Benzo(a)piren

W rocznej ocenie jakości powietrza dla metali ciężkich klasyfikacja opiera się na stężeniach średnich dla roku. Za podstawę klasyfikacji stref przyjęto pomiary manualne. W 2013 r. odnotowano znaczne przekroczenia średniorocznych stężeń benzo(a)pirenu. Na podstawie „Stanu środowiska w województwie opolskim w roku 2013” wartości wahały się od 4,6 ng/m³ w rejonie Opola do 9,5 ng/m³ w części południowej województwa. Oznacza to, iż występowały przekroczenia gdyż wartość dopuszczalna wynosi 1,0 ng/m³

Benzen

Zanieczyszczenie powietrza benzenem ocenia się dla kryterium ochrony zdrowia ludzi w odniesieniu do średniorocznej wartości dopuszczalnej, wynoszącej 5 µg/m³. Analizując pięcioletni okres badawczy w zakresie stężeń benzenu, można zauważyć, że najwyższe stężenia tego zanieczyszczenia rejestrowano na stacji pomiarowej w Kędzierzynie-Koźlu. Od roku 2011 w Kędzierzynie-Koźlu nastąpiła wyraźna tendencja

spadkowa gdzie wówczas stężenie wynosiło $11 \mu\text{g}/\text{m}^3$. W kolejnych latach otrzymana wartość średnioroczna była najniższą aby w 2013 roku znajdowała się już poniżej poziomu dopuszczalnego.

Najwyższe stężenia benzenu na terenie KKSOF wystąpiły w Kędzierzynie-Koźlu, jednakże roczna wartość dopuszczalna ustanowiona dla tego zanieczyszczenia nie została przekroczona ($4,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Na pozostałym obszarze województwa, gdzie brak jest przemysłu odpowiedzialnego za emisję benzenu do powietrza, poziom jego stężeń był znacznie niższy i w roku 2013 nie przekroczył $1,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Tlenek węgla

W rocznej ocenie jakości powietrza dla tlenku węgla klasyfikacja opiera się na stężeniach 8-godzinnych kroczących, liczonych ze stężeń 1-godzinnych. Pomiary stężenia tlenku węgla prowadzone były tylko w jednej automatycznej stacji pomiarowej, zlokalizowanej w Kędzierzynie – Koźlu. Uzyskane wyniki, podobnie jak w latach poprzednich, nie wykazują przekroczeń normy 8-godzinnej, a maksymalna wyznaczona wartość 8-godzinna wyniosła $2\ 376 \mu\text{g}/\text{m}^3$, co stanowi 24% wartości dopuszczalnej.

Ozon

Podstawę klasyfikacji stref stanowi stężenie 8-godzinne, które odnosi się do poziomu docelowego (dopuszcza się 25 dni przekroczeń poziomu docelowego) oraz poziomu celu długoterminowego. Liczba dni z przekroczeniem poziomu docelowego w roku kalendarzowym uśredniana jest w ciągu kolejnych trzech lat. Stężenie ozonu, w 2013 roku, było rejestrowane na jednej automatycznej stacji w Kędzierzynie-Koźlu, reprezentatywnej dla obszaru całego województwa opolskiego. Niestety, z uwagi na niewystarczający uzysk ważnych danych z poprzednich dwóch lat (2011 i 2012), nie wykorzystano wyników również z 2013 roku i przy ocenianiu jakości powietrza pod kątem tego zanieczyszczenia, wykorzystano wyniki modelowania stężeń ozonu opracowanego na poziomie centralnym dla poszczególnych województw na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Mimo obserwowanej od kilku lat poprawy i zmniejszającej się liczby dni z przekroczeniami, nadal należy uznać, że przekraczane są standardy jakości powietrza ustalone dla tego zanieczyszczenia.

Podsumowanie

Stan jakości powietrza na terenie Kędzierzyńsko – Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego jest niezadowolający. Wyniki prowadzonego monitoringu wskazują na wysoki poziom stężeń pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5}, benzenu oraz benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀. Za główną przyczynę tego stanu, w szczególności w sezonie zimowym, uważa się emisję z systemów indywidualnego ogrzewania budynków, a także emisję zanieczyszczeń z transportu drogowego oraz niezorganizowaną emisję pyłu z dróg i terenów przemysłowych. Pozostałe wskaźniki podlegające ocenie nie przekraczają wartości dopuszczalnych. Pozytywnym zjawiskiem jest odnotowywany w ostatnich latach spadek poziomu zanieczyszczenia dwutlenkiem siarki. Na uwagę zasługuje również fakt, iż poziom dwutlenku azotu nie przekracza wartości dopuszczalnych i utrzymuje się względnie na stałym poziomie.

Ze względu na stężenia pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu, obszar strefy opolskiej zaklasyfikowany został w klasie C. W związku z powyższym na terenie strefy w 2013 r. obowiązywały programy ochrony powietrza ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z planem działań krótkoterminowych. Otrzymane wyniki stężeń pozostałych wskaźników zanieczyszczeń pozwoliły zaliczyć strefę opolską do klasy A.

Podsumowując do głównych źródeł zanieczyszczenia powietrza na terenie KKSOF można zaliczyć:

- źródła tzw. niskiej emisji, tj.: kotłownie lokalne, indywidualne paleniska domowe, emitory z zakładów użyteczności publicznej,
- zanieczyszczenia napływające spoza terenu Gminy (głównie z terenu Zdieszowic oraz aglomeracji śląskiej), zgodnie z dominującym kierunkiem wiatru,
- źródła przemysłowe – pochodzące z procesów produkcyjnych oraz kotłowni przemysłowych zlokalizowanych na terenie Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego,
- źródła liniowe – infrastruktura transportowa zlokalizowana na analizowanym obszarze,
- pylenie wtórne z odsłoniętej powierzchni terenu.

3.4.2. Klimat

Subregion Kędzierzyńsko – Kozielski leży w śląsko – wielkopolskim regionie klimatycznym – umiarkowanie ciepłym o wpływach oceanicznych. Lato rozpoczyna się wcześniej i jest ciepłe, zima jest krótka i łagodna.

Średnia temperatura w regionie wynosi ok. 8,0°C, natomiast w części centralnej obszaru wartość średniej temperatury powietrza wzrasta do 8,4°C. Zjawisko to jest związane z tzw. wyspą ciepła, ciągnącą się od Wrocławia do południowej części powiatu strzeleckiego. Najwyższe temperatury miesięczne odnotowywane są w lipcu ok. 18°C, a najniższe w styczniu ok. -2°C. Występuje tutaj mniej dni z przymrozkami i mrozami niż w pozostałych regionach kraju. Okres wegetacyjny rozpoczyna się pod koniec marca i trwa do pierwszej dekady listopada. Średnio obejmuje ok. 220 – 225 dni, średnia temperatura w tym okresie wynosi ok. 14°C.

Na analizowanym obszarze dominują wiatry południowe, południowo – zachodnie i północno – zachodnie. Przeważają wiatry słabe o prędkościach 0 – 2 m/s oraz 2 – 5 m/s. Pogoda bezwietrzna odnotowywana jest przez ok. 8% dni w roku w części północnej oraz 15% dni w części południowej KKSOF. Najmniej wietrznym miesiącem jest sierpień.

Na obszarze Subregionu Kędzierzyńsko – Kozielskiego rozkład ilości opadów atmosferycznych w dużej mierze związany jest w ukształtowaniem terenu. Średnia suma opadów waha się od 600 mm w części północnej do nawet 700 mm w części południowej nieznacznie przewyższając średnią dla kraju która wynosi 600 mm. Najbardziej obfite opady przypadają na czerwiec, lipiec i sierpień, kiedy to zdarzają się gwałtowne ulewę i burze. Najmniej opadów przypada w lutym. W okresie wegetacyjnym przypada ok. 60 – 65% opadów rocznych. W okresie jesienno – zimowym obserwuje się największe wartości wilgotności powietrza. Są one powodem występowania gęstych mgieł, które obserwuje się przez ok. 30 – 40 dni w roku. Pokrywa śnieżna zalega średnio przez ok. 50 – 70 dni, najdłuższe zaleganie śniegu notuje się w styczniu i lutym.

Dla dolin rzecznych zlokalizowanych na terenie KKSOF, głównie w południowej części regionu, typowe są wiatry inwersyjne, które znacząco wpływają na pogorszenie warunków klimatu lokalnego. Niekorzystny wpływ na inne czynniki klimatyczne dna dolin rzecznych mają także występujące tutaj płytkie poziomy wód gruntowych

i lokalne podmokłości, wpływające znacznie na obniżenie średnich temperatur oraz większą wilgotność powietrza. Charakterystyczna dla tych terenów jest stagnacja chłodnego i wilgotnego powietrza, wydłużona częstotliwość występowania przymrozków przygruntowych, mgieł i zamgleń radiacyjnych.

3.4.3. Opis infrastruktury technicznej

Zaopatrzenie w energię jest jednym z podstawowych czynników niezbędnych dla egzystencji ludności, jednak wydobycie paliw i produkcja energii stanowi jeden z najbardziej niekorzystnych rodzajów oddziaływania na środowisko. Jest to wynikiem zarówno ogromnej ilości użytkowanej energii, jak i istoty przemian energetycznych, którym energia musi być poddawana w celu dostosowania do potrzeb odbiorców.

Poszczególne gminy oraz powiaty należące do KKSOF, podobnie jak wiele innych jednostek samorządu terytorialnego w Polsce, boryka się z szeregiem problemów technicznych, ekonomicznych, środowiskowych i społecznych we wszystkich dziedzinach jej funkcjonowania. Jedną z najistotniejszych dziedzin funkcjonowania każdej jednostek samorządu terytorialnego jest gospodarka energetyczna, w tym kwestia zaopatrzenia w energię, jej użytkowanie i gospodarowanie.

SYSTEM CIEPŁOWNICZY

Produkcją i dystrybucją ciepła oraz ciepłej wody na terenie Miasta Kędzierzyn – Koźle zajmuje się Miejski Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o. o., który jest spółką miejską. Posiada cztery sieci ciepłownicze zasilane z czterech źródeł ciepła. Na terenie Strzelec Opolskich występuje jeden system ciepłowniczy, na który to składa się źródło wytwórcze – kotłownia centralna oraz układ sieciowy. Elementy tej infrastruktury znajdują się w posiadaniu spółki Energetyka Ciepła Opolszczyzny S.A. Na terenie obszaru funkcjonalnego funkcjonują ponadto obiekty energetyczne i kotłownie zakładowe (opalone węglem kamiennym, olejem opałowym lub gazem). Poza miejskimi systemami ciepłowniczymi odbiorcy indywidualni z terenu KKSOF wykorzystują do ogrzewania obiektów kotły lub paleniska indywidualne. Z takich źródeł zasilana jest głównie zabudowa

mieszkaniowa jednorodzinna. Dominującym jest ogrzewanie paliwami stałymi (węglem kamiennym, koksem), w następnej kolejności wykorzystywane są paliwa płynne (olej opałowy, gaz płynny) i gaz ziemny. Ze względu na wysokie koszty eksploatacyjne, ogrzewanie elektryczne stosowane jest sporadycznie.¹⁰

SYSTEM GAZOWNICZY

Subregion Kędzierzyńsko – Kozielski jest w małym stopniu zgazyfikowany. Sieć gazowa jest tutaj najslabiej rozwinięta, jednak dysproporcja w tym zakresie wewnątrz obszaru jest bardzo duża. Podczas gdy w Mieście Kędzierzynie – Koźlu z instalacji gazowej korzysta 82,9% mieszkańców, a w Gminie Strzelce Opolskie 49,3%, w pozostałych gminach wskaźnik ten przyjmuje wartości prawie zerowe. Długość czynnej sieci przesyłowej gazu ogółem wynosi dla KKSOF – 342,412 km.¹¹ Natomiast przepustowości określone zostały jako duże. Zużycie gazu wyniosło 1,7 tys. m³.

Gmina Ujazd w zakresie sieci wysokiego ciśnienia podlega Operatorowi Gazociągów Przesyłowych GAZ-System Sp. z o.o. Oddział w Świerklanach, natomiast w zakresie sieci średniego i niskiego ciśnienia Górnośląskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. w Zabrze, Oddział Zakład Gazowniczy w Opolu, należącej do Grupy Kapitałowej PGNiG S.A. Spółka zajmuje się dystrybucją gazu ziemnego wysoko metanowego na terenie całego województwa śląskiego i opolskiego oraz częściowo świętokrzyskiego, małopolskiego i łódzkiego, a także przesyłem gazu koksowniczego na terenie województwa opolskiego. W obszarze działalności spółki leży także rozbudowa infrastruktury gazowej oraz wszelkie działania zmierzające w kierunku gazyfikacji gmin.

Na terenie Gminy Ujazd zidentyfikowano złoża gazu łupkowego, które mogłyby zostać w przyszłości wykorzystane do produkcji energii. Obszar Gminy został objęty koncesją na poszukiwanie gazu ziemnego z łupków.

SYSTEM ELEKTROENERGETYCZNY

Dystrybutorem energii elektrycznej na terenie KKSOF jest TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Opolu.

Przez obszar KKSOF przebiegają napowietrzne linie energetyczne najwyższych napięć 220 kV:

- linia podwójna (2x110kV) GPZ Kędzierzyn – Wielopole – przechodząca przez Kędzierzyn-Koźle (teren ZAK S.A.), Gmina Bierawa (Stare Koźle, Bierawa, Grabówka),
- linia Elektrownia Blachownia – Łagisza - przechodząca przez Kędzierzyn – Koźle (Kobylice),
- linia GPZ Kędzierzyn – Groszowice – przechodząca przez Kędzierzyn – Koźle (Lenartowice, Cisowa, Kuźniczka),
- linia Elektrownia Blachownia – GPZ Kędzierzyn – przechodząca przez Kędzierzyn-Koźle (Lenartowice, Kuźniczka),

Ponadto przez analizowany obszar przebiegają linie dystrybucyjnych wysokich napięć 110 kV:

- linia GPZ Kędzierzyn – Kuźnia – przechodząca przez Kędzierzyn – Koźle (teren ZAK S.A.), Gmina Bierawa (Stare Koźle, Dziergowice), Gmina Cisek (Roszowski Las),
- linia GPZ Koźle – GPZ Ceglana – przechodząca przez Kędzierzyn – Koźle (Rogi), gm. Reńska Wieś (Komorno),
- linia GPZ Koźle – Polska Cerekiew – Studzienna – przechodząca przez Kędzierzyn – Koźle (Koźle), Gmina Reńska Wieś (Reńska Wieś, Naczysławki), Gmina Polska Cerekiew (Jaborowice), Gmina Cisek (Błazejowice), linia podwójna (2x110kV) Kędzierzyn-Koźle – Chrzastowice – przechodząca przez Gminy: Leśnica (okolice Zalesia Śląskiego), Ujazd (okolice Zimnej Wódki i Olszowej), Strzelce Opolskie (okolice Strzelec Opolskich i Rozmierza),
- linia podwójna (2x110kV) Elektrownia Blachownia – Łabędy – przechodząca przez Kędzierzyn – Koźle (Kobylice),
- linia podwójna (2x110kV) Elektrownia Blachownia – GPZ Chemik – przechodząca przez Kędzierzyn – Koźle,
- linia podwójna (2x110kV) Elektrownia Blachownia – GPZ Koźle – przechodząca przez Kędzierzyn – Koźle (Blachownia Śląska, Lenartowice, Kuźniczka, Żabieniec, Koźle Port),

¹⁰ Diagnoza społeczno – gospodarcza Kędzierzyńsko – Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego

¹¹ Diagnoza społeczno – gospodarcza Kędzierzyńsko – Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego

- linia podwójna (2x110kV) Elektrownia Blachownia – Strzelce Opolskie – przechodząca przez Kędzierzyn – Koźle (Kobylice, Miejsce Kłodnickie),
- linia podwójna (2x110kV) Elektrownia Blachownia – Zakłady Koksownicze Zdzeszowice – przechodząca przez Kędzierzyn – Koźle (Kobylice, Miejsce Kłodnickie),
- linia podwójna (2x110kV) GPZ Chemik – GPZ Kędzierzyn (teren ZAK S.A.) – przechodząca przez Kędzierzyn – Koźle,
- linia podwójna (2x110kV) GPZ Kędzierzyn (teren ZAK S.A.) – Kotłarnia – Sośnica – przechodząca przez Kędzierzyn – Koźle (teren ZAK S.A.), Gmina Bierawa (Korzonek, Ortowice, Kotłarnia, Goszyce),
- linia podwójna (2x110kV) GPZ Koźle – GPZ Zdzeszowice – przechodząca przez Kędzierzyn – Koźle (Koźle, Rogi),
- linia podwójna (2x110kV) Kędzierzyn – Koźle – Łabędy – przechodząca przez Gminę Ujazd (okolice Ujazdu),
- linia podwójna (2x110kV) Kędzierzyn – Koźle – Zdzeszowice – przechodząca przez Gminę Leśnica (okolice Zalesia Śląskiego, Lichyni, Leśnicy),
- linia podwójna (2x110kV) Miechowice – Zawadzkie – Ozimek – przechodząca przez Gminę Zawadzkie (okolice Żędowic, Zawadzkiego),
- linia podwójna (2x110kV) Wielowieś – Krupski Młyn – przechodząca przez wschodnią granicę Gminy Zawadzkie,
- linia Zawadzkie – Pawonków – przechodząca przez Gminę Zawadzkie od GPZ w Zawadzkim do Pawonkowa.

Na terenie KKSOF występuje Główne Punkty Zasilania, które zasilają odbiorców w energię elektryczną, tj:

- GPZ Chemik,
- GPZ Kędzierzyn,
- GPZ Kotłarnia,
- GPZ Polska Cerekiew,
- GPZ Cementownia Strzelce,
- GPZ Huta Andrzej,
- GPZ Piastów,
- GPZ Strzelce Opolskie,
- GPZ Zawadzkie.

Dostarczona energia w formie SN 15kV jest przetwarzana poprzez stacje transformatorowe 15/0,4kV na niskie napięcia i w takiej formie przekazywana do odbiorców. Zdecydowaną większość linii energetycznych 15 kV oraz 0,4 kV na terenie KKSOF stanowią linie napowietrzne.¹²¹³

3.4.4. Uwarunkowania społeczno – gospodarcze

Położenie administracyjne

Kędzierzyńsko – Kozielski Subregionalny Obszar Funkcjonalny (KKSOF) znajduje się w południowo – wschodniej części województwa opolskiego. Obszar KKSOF graniczy:

- od północy z Obszarem Funkcjonalnym Kluczbork – Olesno – Namysłów,
- od zachodu z Aglomeracją Opolską,
- od południa z obszarem Partnerstwa Nyskiego 2020,
- od wschodu z województwem śląskim.

¹² Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

¹³ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu strzeleckiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

Rysunek 3 Położenie Kędzierzyńsko – Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego na tle województwa opolskiego¹⁴

Ukształtowanie terenu

Kędzierzyńsko – Kozielski Subregionalny Obszar Funkcjonalny charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą terenu. Zgodnie z powszechnie przyjętą regionalizacją fizjogeograficzną wg prof. J. Kondrackiego, położony jest w obrębie dwóch makroregionów: Niziny Śląskiej (mezoregiony Równy Opolskiej, Płaskowyżu Głubczyckiego oraz Kotliny Raciborskiej) i Wyżyny Śląskiej (mezoregion Chełmu).

Niewielkie urozmaïcenia w rzeźbie terenu stanowią zagłębienia w formie meandrycznych starorzeczy, często wypełnionych wodą lub podmokłych. Najdalej wysunięta część subregionu położona jest w obrębie Płaskowyżu Głubczyckiego. Stanowi on obszar przejściowy pomiędzy Sudetami a Niziną Śląską. Obszar Płaskowyżu stanowi lessową równinę, o krajobrazie zbliżonym do wyżynnego. Występują tutaj słabo nachylone powierzchnie wierzchołków oraz gęsta sieć nieckowatych suchych dolin. Rzędne terenu wahają się od 235 do 260 m n.p.m.¹⁵¹⁶

Rolnictwo, leśnictwo, tereny chronione

Subregion Kędzierzyńsko – Kozielski charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem przyrodniczym i przestrzennym, można wyróżnić tutaj tereny o przeznaczeniu rolniczym oraz tereny leśne. W południowo-zachodniej oraz centralnej części obszaru występują głównie tereny użytkowane rolniczo, natomiast w części północnej oraz południowo-wschodniej dominują tereny zalesione. Ok. 53% obszaru należącego do KKSOF zajmują użytki rolne (ponad 635 ha). Najbardziej intensywna działalność rolnicza prowadzona jest w gminach: Cisek (91% powierzchni Gminy), Pawłowiczki (90% powierzchni Gminy), Polska Cerekiew (88% powierzchni

¹⁴ <http://www.subregionkk.pl/index.php/subregion>

¹⁵ Aktualizacja programu ochrony środowiska dla powiatu strzeleckiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

¹⁶ Aktualizacja programu ochrony środowiska dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

Gminy), Reńska Wieś (82% powierzchni Gminy), Leśnica (76% powierzchni Gminy), Ujazd (69% powierzchni Gminy) oraz Strzelce Opolskie (60% powierzchni Gminy). Intensywna działalność rolnicza na tych terenach jest powiązana bezpośrednio z występowaniem żyznych gleb, takich jak: gleby brunatne, czarnoziemny oraz mady.

Analizowany obszar charakteryzuje się również dużą lesistością – lasy zajmują ok. 31% powierzchni KKSOF, tj. ok. 376,82 ha. Największy stopień zalesienia występuje w gminach: Bierawa (64% powierzchni Gminy), Zawadzkie (63% powierzchni Gminy), Jemielnica (62% powierzchni Gminy), Kędzierzyn-Koźle (47% powierzchni Gminy). Gminą o najmniejszym stopniu zalesienia jest Gmina Cisek (1% powierzchni Gminy). Lasy porastają głównie tereny piaszczyste, wydmy. Na obszarze KKSOF wyróżnić można duże kompleksy leśne, należące do Nadleśnictwa Kędzierzyn oraz lasy Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko – Turawskie oraz lasy Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny”.

Obszary leśne, doliny rzeczne oraz tereny podmokłe występujące w ich sąsiedztwie, sprzyjają występowaniu na obszarze KKSOF cennych, prawnie chronionych gatunków roślin i zwierząt. Występują one głównie na terenach objętych różnymi formami ochrony przyrody, które obejmują łącznie powierzchnię 154 ha (13% powierzchni KKSOF). Do najważniejszych form ochrony przyrody na terenie Subregionu Kędzierzyńsko – Kozielskiego należą:

- Park Krajobrazowy oraz obszar Natura 2000 „Góra Św. Anny”,
- Obszar Natura 2000 „Łęg Zdieszowicki”,
- Obszar Natura 2000 „Dolina Małej Panwi”,
- Rezerwat Przyrody Boże Oko,
- Rezerwat Przyrody Grafik,
- Rezerwat Przyrody Lesisko,
- Rezerwat Przyrody Brzesiec,
- Rezerwat Przyrody Ligota Dolna,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Płużnica,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko – Turawskie,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Wronin – Maciowaksze,
- Użytek ekologiczny „Naczysławki”
- Zespoły Przyrodniczo – Krajobrazowe,
- 117 pomników przyrody ożywionej i nieożywionej.¹⁷¹⁸

Charakterystyka demograficzna

Kędzierzyńsko – Kozielski Subregionalny Obszar Funkcjonalny zamieszkuje 161 874 osób (stan na 31 grudnia 2013 r.), gęstość zaludnienia na terenie KKSOF wynosi 135 osób/km². W miastach KKSOF zamieszkuje ok. 58% wszystkich mieszkańców. Największą gęstość zaludnienia obserwuje się w: Gminie Miejskiej Kędzierzyn – Koźle – 510 osób/km², w Gminie Miejsko-Wiejskiej Strzelce Opolskie – 154 osoby/km² oraz w Gminie Miejsko – Wiejskiej Zawadzkie – 154 osób/km². W pozostałych gminach gęstość zaludnienia mieści się w przedziale od 51 do 84 osób/km². Najmniejszy wskaźnik gęstości zaludnienia występuje w Gminie Pawłowiczki, tj. 51 osób/km². Szczegółową charakterystykę demograficzną przedstawiono w poniższej tabeli.²⁰

Tabela 4 Charakterystyka demograficzna miast i gmin Kędzierzyńsko-Kozielskiego Obszaru Funkcjonalnego¹⁹

Jednostka administracyjna	Ludność ogółem wg faktycznego miejsca zamieszkania	Ludność w miastach	Ludność na wsi	Powierzchnia	Gęstość zaludnienia
	[os.]	[os.]	[os.]	[km ²]	[osób/km ²]
Kędzierzyńsko – Kozielski Subregionalny Obszar Funkcjonalny	161 874	93 707	68 167	1 201	135

¹⁷ Aktualizacja programu ochrony środowiska dla powiatu strzeleckiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

¹⁸ Aktualizacja programu ochrony środowiska dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

¹⁹ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Miasto Kędzierzyn – Koźle	63 194	63 194	0	124	510
Gmina Bierawa	7 809	0	7 809	119	66
Gmina Cisek	5 830	0	5 830	71	82
Gmina Pawłowiczki	7 835	0	7 835	153	51
Gmina Polska Cerekiew	4 265	0	4 265	60	71
Gmina Reńska Wieś	8 248	0	8 248	98	84
Gmina Jemielnica	7 147	0	7 147	113	63
Gmina Leśnica	8 018	2 717	5 301	95	84
Gmina Strzelce Opolskie	31 304	18 451	12 853	203	154
Gmina Ujazd	6 346	1 740	4 606	83	76
Gmina Zawadzkie	11 878	7 605	4 273	82	145

Potencjał ludnościowy KKSOF rozkłada się pomiędzy Miasto Kędzierzyn – Koźle (63 194 mieszkańców) oraz pozostałe jednostki samorządu terytorialnego, wśród których największy udział mają Gmina Strzelce Opolskie (19% ludności KKSOF) oraz Gmina Zawadzkie (7% ludności KKSOF). W pozostałych gminach udziały stanowią poniżej 6%.

Analizując liczbę ludności w różnych kategoriach wiekowych można zauważyć trend charakterystyczny dla Polski. Z analizy danych demograficznych wynika, że liczba ludności w poszczególnych gminach w ostatnich latach ulegała niewielkim wahaniom. Z roku na rok obserwuje się jednak spadek liczby ludności na obszarze KKSOF, co jest związane głównie z:

- migracjami ludności,
- ujemnym przyrostem naturalnym,
- zjawiskiem starzenia się społeczeństwa.

Ujemny przyrost naturalny jest konsekwencją złożonych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, które zachodzą nie tylko w KKSOF, ale także w całej Polsce. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- trudną sytuację materialną wielu rodzin,
- spadek liczby małżeństw oraz wzrost liczby rozwodów,
- przykładanie przez wiele młodych małżeństw większej wagi do zdobycia odpowiedniego statusu materialnego i zawodowego niż do wychowywania potomstwa.²⁰²¹²²

Tabela 5 Ludność według lokalizacji terytorialnej – Kędzierzyńsko – Kozielski Subregionalny Obszar Funkcjonalny²³

KKSOF	Ludność według lokalizacji terytorialnej [os.]		
	2011	2012	2013
	163 672	162 971	161 874

Mieszkalnictwo

Na terenie Subregionu Kędzierzyńsko – Kozielskiego, według danych na 2013 rok, znajdują się 26 843 budynki mieszkalne, w których rozmieszczonych jest 56 693 mieszkań o łącznej powierzchni 4 477 660 m². Przeciętna powierzchnia jednego mieszkania wynosi 79 m², średnia powierzchnia użytkowa mieszkania, przypadająca na jednego mieszkańca wynosi 28 m². Mieszkania o największej powierzchni występują w gminach Cisek (116 m²), oraz Reńska Wieś (110 m²), natomiast mieszkania i najmniejszej powierzchni występują w Mieście Kędzierzyn – Koźle (63 m²), oraz Gminie Zawadzkie (72 m²). Szczegółowe dane przedstawione zostały poniższej tabeli.

²⁰ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

²¹ Aktualizacja programu ochrony środowiska dla powiatu strzeleckiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

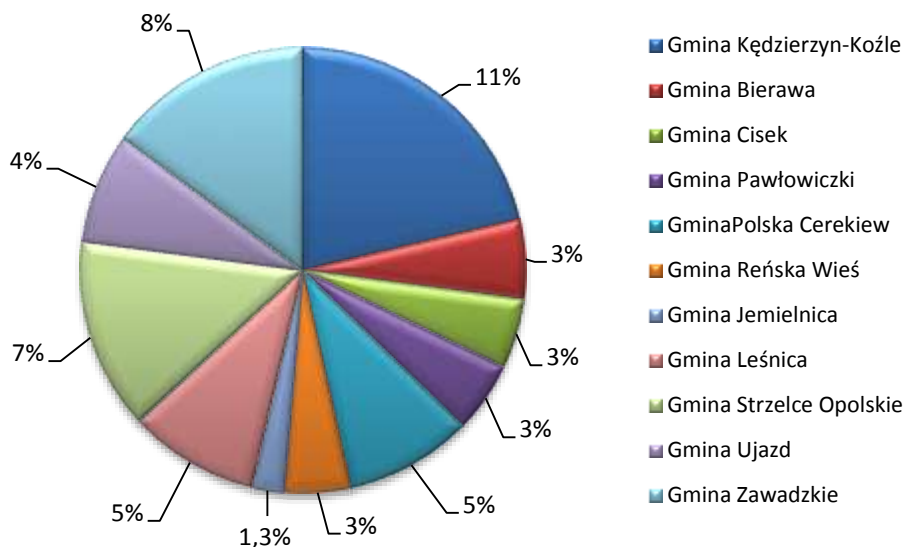
²² Aktualizacja programu ochrony środowiska dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

²³ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 6 Zasoby mieszkaniowe Kędzierzyńsko – Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego²⁴

Jednostka administracyjna	Zasoby mieszkaniowe			Mieszkania oddane do użytkowania w latach 2010 – 2012	
	Liczba mieszkań [szt.]	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	Powierzchnia użytkowana 1 osobę [m ²]	Liczba mieszkań [szt.]	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania [m ²]
Kędzierzyńsko – Kozielski Subregionalny Obszar Funkcjonalny	56 693	79	28	178	149
Miasto Kędzierzyn – Koźle	24 704	63	25	71	121
Gmina Bierawa	2 580	97	32	18	125
Gmina Cisek	1 941	116	38	3	128
Gmina Pawłowiczki	2 560	99	32	6	192
Gmina Polska Cerekiew	1 549	95	35	1	96
Gmina Reńska Wieś	2 538	110	34	19	173
Gmina Jemielnica	2 044	108	31	10	191
Gmina Leśnica	2 417	104	31	8	182
Gmina Strzelce Opolskie	10 844	77	27	28	176
Gmina Ujazd	1 823	99	28	9	181
Gmina Zawadzkie	3 693	72	23	5	182

W 2013 roku do użytku zostało oddanych 178 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej, równej 26 582 m². W mieniu gmin Subregionu Kędzierzyńsko – Kozielskiego znajduje się 4 461 mieszkań o łącznej powierzchni 212 987 m². Poniższy rysunek przedstawia zasoby mieszkaniowe gmin w odniesieniu do ogólnej liczby mieszkań²⁵.

Rysunek 4 Zasoby mieszkaniowe stanowiące mienie gminy w odniesieniu do całkowitej liczby mieszkań w gminie²⁶

Działalność gospodarcza

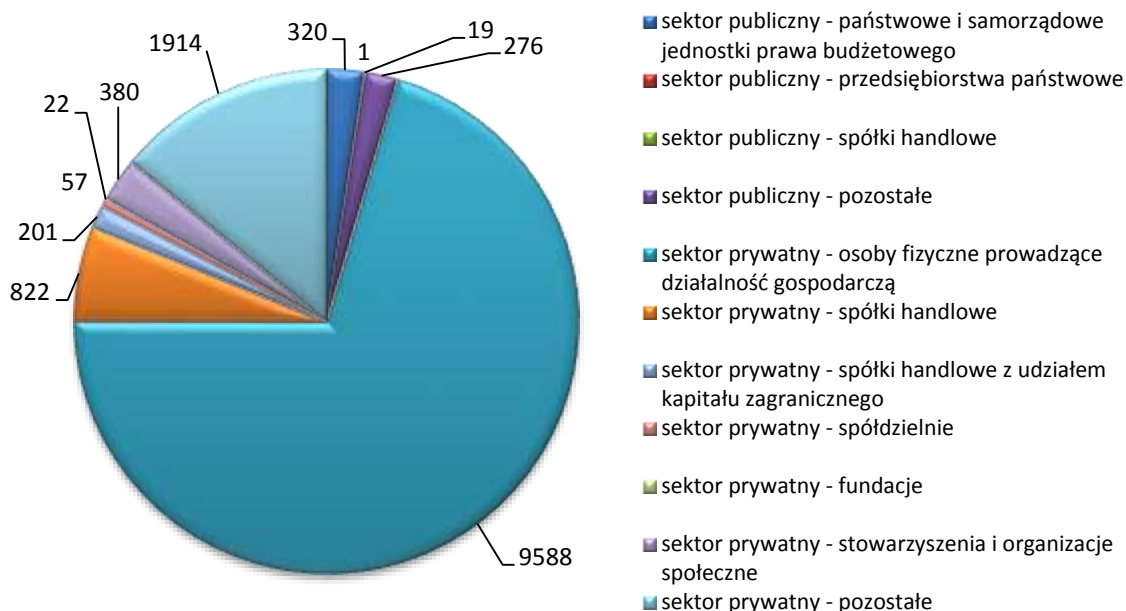
Subregion Kędzierzyńsko – Kozielski stanowi zwarty terytorialnie obszar funkcjonalny o charakterze bipolarnym – z dwoma głównymi ośrodkami miejskimi: Kędzierzyna – Koźle oraz Strzelcami Opolskimi. Według stanu na 2013 r., w gminach KKSOF znajduje się 13 600 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych.

²⁴ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

²⁵ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

²⁶ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Decydującą większość stanowią podmioty gospodarcze sektora prywatnego (ok. 95%), należące do właścicieli krajowych. Ok. 74% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych należy do osób prywatnych. Wskaźnik przedsiębiorczości, mierzony liczbą podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców, w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim wynosi 929 a w powiecie strzeleckim jest równy 691. Wartości te są niższe od wskaźnika przedsiębiorczości województwa opolskiego (996) oraz kraju (1 057). Strukturę podmiotów gospodarczych według sektorów własnościowych przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 5 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie KKSOF²⁷

W latach 2005 – 2013 na terenie KKSOF obserwuje się wzrost liczby przedsiębiorstw. Tendencja ta dotyczy głównie sektora prywatnego. W sektorze publicznym, obserwuje się natomiast okresowe zmiany – ilość przedsiębiorstw okresowo wzrasta lub maleje.

Tabela 7 Zmiany ilości podmiotów gospodarczych funkcjonujących na obszarze KKSOF w latach 2005-2013²⁸

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sektor publiczny	657	667	685	656	627	638	643	646	616
Sektor prywatny	11 690	11 927	12 079	12 297	12 312	12 926	12 716	12 912	12 984

Najważniejszym miastem gospodarczym Subregionu jest Kędzierzyn – Koźle. W gminach wiejskich KKSOF gospodarka oparta jest głównie na rolnictwie i przetwórstwie rolnym. Dużą szansą rozwojową KKSOF są tereny inwestycyjne oraz powstająca przy autostradzie A4 strefa gospodarcza o docelowej powierzchni 300 ha, a także funkcjonowanie specjalnej strefy ekonomicznej (Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna/Podstrefa Gliwicka), działającej w gminach: Strzelce Opolskie, Kędzierzyn – Koźle i Ujazd. Dobrze rozwinięty jest system instytucji otoczenia biznesu.

Na obszarze KKSOF wyróżnia się następujące parki i strefy przemysłowe:

- Kędzierzyńsko – Kozielski Park Przemysłowy, wchodzący w skład Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej,
- Ujazdowski Inkubator Przedsiębiorczości,

²⁷ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

²⁸ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

- Strzelecki Obszar Przemysłowy.^{29,30}

Infrastruktura transportowa³¹

KKSOFF charakteryzuje się bardzo dobrym położeniem i dostępnością komunikacyjną. Do najważniejszych połączeń komunikacyjnych zalicza się:

- trasę tranzytową Wrocław – Gliwice,
- autostradę A-4 Berlin – Kijów,
- magistralę kolejową (pasmo tranzytowe Gliwice - Strzelce Opolskie/Kędzierzyn-Koźle – Opole – Brzeg/Jelcz – Wrocław),
- Odrzańską Trasę Wodną (z wodnym połączeniem z Portem Gliwice za pośrednictwem Kanału Gliwickiego),
- Skrzyżowanie szlaków komunikacyjnych pomiędzy dużymi aglomeracjami województwa śląskiego (Konurbacja Górnośląska) i dolnośląskiego (Wrocław)

Ważnym atutem jest także bliska odległość od Republiki Czeskiej oraz łatwy dojazd do Niemiec, które są głównym odbiorcą towarów produkowanych przez firmy w województwie opolskim. Dużym problemem infrastrukturalnym na analizowanym obszarze jest zły stan techniczny dróg lokalnych, niedoskonałości w zakresie komunikacji publicznej, regres komunikacji kolejowej, deficyt ekologicznego taboru i brak integracji systemu transportowego wewnątrz Subregionu.^{29,30}

Obszar KKSOFF, na terenie powiatu strzeleckiego przecina autostrada A4. Przebiega ona przez tereny Gminy Leśnica (w tym przez Park Krajobrazowy „Góra Św. Anny”) i Ujazd, w niedalekiej odległości od Strzelce Opolskich i Kędzierzyna-Koźla. Na autostradzie funkcjonują 2 węzły, które umożliwiają komunikację z obszarem KKSOFF:

- Olszowa (w 273 kilometrze autostrady zjazd na drogę wojewódzką nr 426, kierunek Kędzierzyn-Koźle i Strzelce Opolskie)
- Nogowczyce (w 279 km zjazd na drogę krajową nr 88, kierunek Strzelce Opolskie).

Ponadto do głównych miast Subregionu można wygodnie dotrzeć poprzez zjazdy: Krapkowice (w 253 km zjazd na drogę lokalną 409, kierunek Krapkowice i Strzelce Opolskie) oraz Łany (w 285 km zjazd na drogę DK 40, kierunek Kędzierzyn-Koźle, Pyskowice i Bytom).

Przez obszar KKSOFF przebiegają następujące drogi krajowe:

- droga krajowa nr 40 – Kłodzko – Gliwice, przebiegająca przez Miasto Kędzierzyn-Koźle i Gminę Reńska Wieś;
- droga krajowa nr 38 – Reńska Wieś – Pietrowice Wielkie - granica państwa, przebiega przez Gminę Reńska Wieś oraz Pawłowiczki;
- droga krajowa nr 94 – Zgorzelec – Rzeszów, przebiega przez powiat strzelecki.

Ponadto przez teren KKSOFF przebiegają następujące odcinki dróg wojewódzkich:

- DW nr 408 (Gliwice – Kędzierzyn-Koźle),
- DW nr 410 (Reńska Wieś – Kobylce – Brzeźce),
- DW nr 418 (Reńska Wieś – Kędzierzyn-Koźle),
- DW nr 423 (Opole – Kędzierzyn-Koźle),
- DW nr 425 (Bierawa – Rudy),
- DW nr 426 (Zawadzkie – Sławęcice),
- DW nr 409 (Strzelce Opolskie – Krapkowice),

²⁹ Program ZIT Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego

³⁰ Delimitacja granic Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego

³¹ Diagnoza społeczno-gospodarcza Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego

- DW nr 417 (Żerdziny – Pawłowiczki – Laskowice)
- DW nr 426 (Kędzierzyn-Koźle – Zawadzkie),
- DW nr 463 (Zawadzkie – Ozimek),
- DW nr 901 (Olesno – Gliwice).

Sieć komunikacyjna Subregionu Kędzierzyńsko – Kozielskiego uzupełniana jest przez drogi powiatowe i gminne. Wskaźniki dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni na 10 tys. ludności są wyższe dla powiatu strzeleckiego (w sumie 311,8 km tych dróg, co daje wskaźnik na poziomie 84,5 km), niż kędzierzyńsko – kozielskiego (wskaźnik 54,4 km), w którym jest łącznie 248,3 km tego typu dróg.

Stan techniczny dróg powiatowych oraz gminnych jest niezadowalający. Wymagają one modernizacji. Każda z gmin oraz powiaty prowadzą na bieżąco prace modernizacyjne i remontowe ww. dróg. Ponadto, w celu usprawnienia ruchu, w ostatnich latach powstała południowa obwodnica Miasta Kędzierzyn-Koźle o długości 4,9 km. Planowana jest również realizacja (do końca 2020 roku) obwodnicy północnej Miasta Kędzierzyna-Koźla oraz Ujazdu, jako łącznika z autostradą A4 o długości 12 km.

Transport kolejowy

Na terenie KKSOF występuje dobrze rozwinięta sieć kolejowa. Przez obszar Subregionu przebiega w linii wschód-zachód, pasmo tranzytowe Gliwice – Strzelce Opolskie/Kędzierzyn – Koźle – Opole – Brzeg/Jelcz–Wrocław, która należy do międzynarodowych połączeń magistralnych umowy AGC i AGTC i jest przewidziana do włączenia do Europejskiego Systemu Transportu Kolejowego. Obecność tego ważnego węzła kolejowego stwarza korzystne perspektywy dla rozwoju gospodarki obszaru. Przy magistrali kolejowej biegnącej z Kędzierzyna – Koźla (jednej z największych stacji kolejowych w województwie opolskim) w kierunku Gliwic i Katowic oraz przez Racibórz i Chałupki do granicy z Republiką Czeską, położone są duże zakłady przemysłowe, takie jak Grupa Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A., czy podmioty gospodarcze działające na terenie i w otoczeniu Blachownia Holding S.A. (m.in. Petrochemia Blachownia, PCC Synteza S.A, FAMET S.A., Jokey Plastik Blachownia Sp. z o.o., Global Colors Polska S.A.).

Przez teren KKSOF przebiegają następujące czynne linie kolejowe:

- Linia magistralna nr 132 - Opole - Strzelce Opolskie – Gliwice,
- Linia pierwszorzędna nr 61 - Fosowskie – Częstochowa,
- Linia pierwszorzędna nr 144 - Opole - Fosowskie - Tarnowskie Góry,
- Linia pierwszorzędna nr 175 - Fosowskie – Kluczbork,
- Linia magistralna nr 136 - Kędzierzyn-Koźle – Opole Groszowice,
- Linia magistralna nr 137 – Rudziniec – Kędzierzyn-Koźle – Racławice Śląskie (tzw. Podsudecka Magistrala Kolejowa),
- Linia magistralna nr 151 – Kędzierzyn-Koźle – Chałupki (granica państwa).

Na teren powiatu kędzierzyńsko – kozielskiego i strzeleckiego wjeżdżają pociągi wszystkich przewoźników kolejowych, a transport pasażerski na chwilę obecną prowadzony jest przez Przewozy Regionalne oraz PKP Intercity. Największa częstotliwość połączeń kolejowych występuje na trasie: Kędzierzyn-Koźle – Opole, Kędzierzyn-Koźle – Wrocław, Brzeg, Jelenia Góra, Kołobrzeg, Poznań, Szczecin i Świnoujście, Kędzierzyn-Koźle – Gliwice, Katowice, Kraków, Lublin, Warszawa, Kędzierzyn-Koźle – Racibórz, Bielsko-Biała oraz Gliwice – Strzelce Opolskie – Opole i Opole – Zawadzkie. Ze stacji Kędzierzyn-Koźle odjeżdżają także bezpośrednie pociągi w kierunku Nysy (obsługiwane przez Przewozy Regionalne).

Transport wodny

KKSOF leży na trasie wodnego szlaku Odry, która przebiega przez Kędzierzyn-Koźle. Dzięki temu Subregion ma połączenie drogami wodnymi z Europą Zachodnią i Zagłębiem Górnośląskim, a transport rzeczny może być realizowany ze Szczecinem, Bydgoszczą, państwami zachodniej Europy i wschodnim Górnym Śląskiem (Port Gliwice).

Obszar KKSOF leży na trasie Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego CETC-ROUTE 65 (który jest najkrótszym korytarzem łączącym Bałtyk i Basen Morza Śródziemnego – 1 600 km), ze swoimi portami morskimi Szczecin – Świnoujście na północy oraz przebiegającymi Doliną Odry w kierunku południowym traktami komunikacyjnymi kolei, transportu samochodowego i transportu wodnego.

Transport towarów drogą wodną z obszaru KKSOF może odbywać się na: Górny Śląsk (port Gliwice), Dolny Śląsk, do portów Szczecin i Świnoujście oraz Europejskim Systemem Dróg Wodnych Odra - Szprewa oraz Odra – Havela do krajów Europy Zachodniej.

W Koźlu znajduje się nieczynny port rzeczny (dostępny teren inwestycyjny) o następujących parametrach:

- powierzchnia nabrzeży 250 000 m²,
- powierzchnia wód portowych 140 000 m²,
- długość nabrzeży przeładunkowych 3,2 km,
- długość nabrzeży postojowych 0,64 km,
- powierzchnia składowiska 60 000 m²,
- powierzchnia magazynów 800 m²,
- elewator zbożowy, dźwigi portowe, stacja paliw.

3.5. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Głównym problemem na obszarze KKSOF jest ponadnormatywny poziom pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu w powietrzu. W Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku³² wskazano, że region charakteryzuje najwyższy w kraju odsetek uszkodzeń drzewostanów (94,4%) na skutek zanieczyszczeń pyłowo-gazowych powietrza. Przeważającą część stanowią uszkodzenia słabe, ale w grupie drzew najsilniej uszkodzonych (34%) oraz uszkodzonych, liczonych w odniesieniu do wszystkich gatunków drzew (25%), udział ten jest najwyższy w skali kraju.³³

Do słabszych stron obszaru należy również zaliczyć zły stan techniczny dróg. Słabo rozwinięta jest komunikacja miejska. Na terenie KKSOF, a nawet województwa, nie ma również lotniska pasażerskiego. Stan techniczny dróg w obszarze funkcjonalnym nie jest zadowalający i dotyczy to zwłaszcza dróg niższej kategorii (gminnych i powiatowych). Jednak wykonywane są ich cykliczne przeglądy i remonty dróg. Obszaru funkcjonalnego nie ominął problem gwałtownego rozwoju transportu samochodowego, przy jednoczesnym ograniczeniu kolejowego, i związane z nim skutki. Aby sieć kolejowa mogła być wykorzystywana w optymalnym stopniu, a szkodliwy wpływ ruchu samochodowego na środowisko naturalne ograniczony, rozważyć należy dążenie do zintegrowania transportu samochodowego i kolejowego.³⁴ Stan infrastruktury drogowej jest również jedną z barier w efektywnym rozwoju transportu publicznego. Niezbędna jest zatem budowa nowych szlaków komunikacyjnych i remont tych istniejących, ale także rozwój ekologicznego taboru i ogólna integracja systemu transportowego wewnątrz Subregionu.

Kolejnym problemem Subregionu jest zanieczyszczenie powietrza, które spowodowane jest przez ogrzewanie budynków oparte o spalanie głównie paliw stałych (węgiel kamienny, koks), w następnej kolejności wykorzystywane są paliwa płynne (olej opałowy, gaz płynny) i gaz ziemny. Niekorzystną sytuacją jest brak dalszych perspektyw rozwoju sieci ciepłowniczych, co skutkuje zwiększonym indywidualnym systemem zasilania budynków na paliwa stałe. Ryzykownym aspektem jest zastosowanie taniego węgla o złych parametrach oraz okresowe spalanie odpadów, które szczególnie nasila się w budynkach mieszkalnych w okresie grzewczym. Subregion Kędzierzyńsko – Kozielski jest w małym stopniu zgazyfikowany. Sieć gazowa jest tutaj najslabiej rozwinięta, ale i dysproporcja w tym zakresie wewnątrz obszaru jest bardzo duża. Podczas gdy w Kędzierzynie-Koźlu z instalacji gazowej korzysta 82,9% mieszkańców, a w Strzelcach Opolskich 49,3%, w pozostałych gminach wskaźnik ten przyjmuje wartości zerowe lub prawie zerowe. Długość czynnej sieci przesyłowej gazu ogółem wynosi dla KKSOF 342,412 km.

³² http://strateg.stat.gov.pl/strategie_pliki/opolskie_2012.pdf

³³ Diagnoza społeczno-gospodarcza Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego

³⁴ Diagnoza społeczno-gospodarcza Kędzierzyńsko – Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego

Innym obszarem problemowym jest emisja niezorganizowana ze składowisk odpadów i oczyszczalni ścieków, działających w Subregionie. Wymienione obiekty są źródłem wielu uciążliwości: emisja gazów pofermentacyjnych, uciążliwe zapachy z osadników lub na tle zdrowotnym.

Na obszarze KKSOF zauważa się niewielki procent wykorzystania OZE w ogólnym bilansie energetycznym. Nie przyczynia się to do realizacji celów wyznaczonych w pakiecie klimatyczno energetycznym do roku 2020, czyli tzw. 3x20. Pakiet ten wskazuje kierunek w jakim powinno się rozwijać zaopatrzenie w energię ciepłą, elektryczną i paliwa gazowe mieszkańców miast i gmin Subregionu. Dążenie do wspomnianych celów powinno być realizowane nie tylko za pomocą programów krajowych ale również za pomocą programów i działań lokalnych³⁵.

Istotnym obszarem problemowym jest niedostateczna świadomość ekologiczna społeczeństwa w skali zarówno województwa jak i całego kraju. Jest to pewnego rodzaju przeszkoda przy wprowadzaniu różnego rodzaju programów środowiskowych np. związanych z wymianą pieców węglowych na gazowe dla indywidualnych odbiorców. W tym konkretnym przypadku barierą często jest czynnik ekonomiczny, który wiąże się z niechęcią do większych kosztów ogrzewania nawet jeżeli mają one swoje przełożenie na większy komfort. Czynniki takie jak zwiększona efektywność energetyczna czy mniejsze emisje substancji zanieczyszczających do powietrza często nie są brane pod uwagę.

Równie ważnym obszarem problemowym wielu miast i gmin w Polsce, w tym Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, jest wzrost liczby samochodów osobowych. W 2013 r. w Subregionie było zarejestrowanych 85 470 samochodów osobowych (37 437 samochodów – powiat strzelecki, 48 033 samochodów – powiat kędzierzyńsko-kozielski). Wskaźnik motoryzacji wyniósł odpowiednio 494,3 dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego i 492,1 dla powiatu strzeleckiego w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców^{36,37}. Nasycenie pojazdami w Subregionie jest znaczne. Można spodziewać się, że w najbliższych latach liczba samochodów osobowych w Subregionie będzie utrzymywała się na poziomie zbliżonym do obecnego, a główna tendencja będzie polegała na zastępowaniu pojazdów starych – nowymi. Ponadto w regionie występuje znaczne obciążenie ruchem pojazdów ciężarowych, w związku z przebiegiem ważnych szlaków komunikacyjnych m.in. autostrady A4. Duże obciążenie ruchem samochodów osobowych i ciężarowych wiąże się ze zwiększoną emisją zanieczyszczeń do powietrza.

3.6. CELE STRATEGICZNE I SZCZEGÓŁOWE

Działania określone w Planie mają przede wszystkim na celu ograniczenie zanieczyszczeń do powietrza i poprawę jakości powietrza na terenie KKSOF. Cel główny Zintegrowanego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej został zdefiniowany poniżej.

„Kędzierzyńsko-Kozielski Subregionalny Obszar Funkcjonalny liderem działań na rzecz poprawy jakości powietrza, w tym również racjonalnego zużycia energii, wykorzystania technologii niskoemisyjnych oraz odnawialnych źródłach energii.”

Cele szczegółowe Subregionu uwzględniają zapisy określone w pakiecie klimatyczno – energetycznym do roku 2020 i tym samym ich realizacja ma przybliżyć Polskę do wypełnienia pakietu tj.:

- zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych o 15%,
- redukcję emisji gazów cieplarnianych o 20%,
- redukcję zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej o 20%,

a także do poprawy jakości powietrza zgodnie z Programem ochrony powietrza dla strefy opolskiej.

Na podstawie Programu Ochrony Powietrza w strefie opolskiej (POP) możemy określić prognozowaną redukcję emisji pyłów PM₁₀, PM_{2,5} i B(a)P. Dla POP rokiem bazowym był 2011. W tabeli poniżej przedstawiono porównanie emisji analizowanych substancji w roku 2011 i w prognozowanym roku 2020.

³⁵ http://strateg.stat.gov.pl/strategie_pliki/opolskie_2012.pdf

³⁶ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

³⁷ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 8 Porównanie emisji pyłu PM10, PM2,5 oraz B(a)P w roku bazowym dla POP i w roku prognozy w strefie opolskiej³⁸

Rodzaj emisji	Wielkość ładunku PM10 [Mg/rok]		Wielkość ładunku PM2,5 [Mg/rok]		Wielkość ładunku B(a)P [Mg/rok]	
	2011	2020	2011	2020	2011	2020
emisja powierzchniowa	7 221,71	6 567,93	6792,9	6 180,15	4,1199	3,773
emisja punktowa	1 895,05	1639,81	1 287,69	1052,36	0,4329	0,4
emisja liniowa	3 840,53	3441,07	3 456,47	3096,95	0,0075	0,006695
emisja z kopalń	867,86	867,86	423,54	423,54	0	0
SUMA	13 825,15	12 516,67	11 960,60	10 753,00	4,5603	4,1797

Dla sumy wszystkich rodzajów emisji (powierzchniowej, punktowej, liniowej i z kopalń) różnica między bazowym dla POP 2011 rokiem a prognozowanym 2020 dla pyłu PM10 wynosi 1308,48 Mg/rok, pyłu PM2,5 jest równa 1207,6 Mg/rok natomiast dla B(a)P 0,3806 Mg/rok.³⁹

Cele strategiczne i szczegółowe przedstawiono oddzielnie dla każdej gminy oraz powiatów objętych projektem. Mają one za zadanie nakreślenie kierunków działań, które przyczynią się do:

- rozwoju niskoemisyjnych źródeł energii,
- poprawy efektywności energetycznej,
- poprawy efektywności gospodarowania surowcami i materiałami,
- rozwoju i wykorzystania technologii niskoemisyjnych,
- zapobiegania powstawaniu oraz poprawa efektywności gospodarowania odpadami,
- promocji nowych wzorców konsumpcji.

Cele szczegółowe będą realizowane poprzez zadania, które zostały ujęte w harmonogramach rzeczowo-finansowych poszczególnych gmin oraz powiatów. Kędzierzyńsko-Kozielski Subregionalny Obszar Funkcjonalny posiada duże aspiracje do rozwoju zgodnie z założeniami polityki krajowej oraz unijnej, by dążyć do osiągnięcia statusu regionu atrakcyjnego dla lokalnego społeczeństwa, turystów oraz inwestorów. Podjęcie opracowania planu gospodarki niskoemisyjnej stanowi kontynuację zmian w zakresie poprawy jakości życia społeczeństwa i ochrony środowiska naturalnego.

Poniższa tabela jest zebraniem oraz podsumowaniem celów dla całego subregionu.

Tabela 9 Cele strategiczne szczegółowe KKSOF

Cele strategiczne	Cele szczegółowe
1. Zmniejszenie wielkości emisji na terenie KKSOF i poprawa jakości powietrza	Wymiana źródła ciepła w budynkach użyteczności publicznej na bardziej ekologiczne
	Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania
	Zwiększanie ilości odbiorców gazu – nowe przyłącza budynków użyteczności publicznej do sieci gazowej

³⁸ Program ochrony powietrza dla strefy opolskiej, ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych pyłu PM10, pyłu PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z planem działań krótkoterminowych

³⁹ Program ochrony powietrza dla strefy opolskiej, ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych pyłu PM10, pyłu PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z planem działań krótkoterminowych

Cele strategiczne	Cele szczegółowe
	Zwiększenie świadomości wśród mieszkańców dotyczącej ich wpływu na lokalną gospodarkę energetyczną oraz jakość powietrza
	Usprawnienie systemu transportowego poprzez budowę i modernizację sieci dróg lokalnych, budowę ścieżek i tras rowerowych
	Wdrożenie niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie
	Zarządzanie systemami miejskiego transportu zbiorowego
2. Zmniejszanie zapotrzebowania na energię finalną poprzez podniesienie efektywności energetycznej	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
	Montaż/ instalacja energooszczędnego oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej
	Promocja i wdrażanie idei energooszczędnych oraz proekologicznych zachowań konsumenckich wśród mieszkańców
3. Zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii	Wykorzystanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach użyteczności publicznej
	Promocja wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych wśród mieszkańców.

3.7. PRZEPISY PRAWA ORAZ DOKUMENTY STRATEGICZNE

W poniższym rozdziale przedstawione zostały dokumenty strategiczne na szczeblu międzynarodowym, krajowym, wojewódzkim oraz lokalnym. Poddane one zostały analizie, z punktu widzenia realizacji prac w niniejszej pracy, w celu zapewnienia spójności w zakresie formułowanych celów strategicznych oraz szczegółowych, a także działań przyczyniających się do ich osiągnięcia.

Przepisy prawa:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r. poz. 199),
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 r. poz. 1059 z późn. zm.) wraz z rozporządzeniami do Ustawy aktualnymi na dzień podpisania umowy i podczas jej trwania,
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2013 r. poz. 1409 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. z 2011 r. Nr 94 poz. 551 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów (Dz. U. z 2014 r. poz. 712),
- Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (Dz. U. z 2010 r. Nr 76 poz. 489 z późn. zm.),

- Ustawa z dnia 14 września 2012 r. o obowiązkach w zakresie informowania o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię (Dz. U. z 2012 r. poz. 1203),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r. poz. 595 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2015 r. poz. 184).

Rozporządzenia:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1028),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2014 w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1546 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r. poz. 914),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 września 2012 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. z 2012 r. poz. 1034),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1032).

Dyrektywy:

- Dyrektywa 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy (CAFE),
- Dyrektywa 2004/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu.

Inne dokumenty:

- Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza, Krajowe Centrum Inwentaryzacji Emisji w Instytucie Ochrony Środowiska; ATMOTERM S.A.; Warszawa 2003,
- Zasady sporządzania naprawczych programów ochrony powietrza w strefach, Ministerstwo Środowiska; Warszawa 2003,
- Aktualizacja zasad sporządzania naprawczych programów ochrony powietrza w strefach, Ministerstwo Środowiska; Warszawa 2008,
- Wskazówki metodyczne dotyczące modelowania matematycznego w systemie zarządzania jakością powietrza, Ministerstwo Środowiska i Główny Inspektor Ochrony Środowiska; Warszawa 2003,
- Wytyczne Ministerstwa Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, dotyczące sposobów obliczania emisji pochodzących z procesu energetycznego spalania paliw w różnych typach urządzeń (materiały informacyjno-instruktażowe pt. „Wskaźniki emisji substancji zanieczyszczających wprowadzanych do powietrza z procesów energetycznego spalania paliw”, 1996),
- Plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP – „How to develop a Sustainable Energy Action Plan – Guidebook”).

3.7.1. Analiza zgodności z dokumentami strategicznymi globalnymi, regionalnymi i UE

Celem analizy jest przedstawienie podstawowych dokumentów strategicznych globalnych, regionalnych oraz Unii Europejskiej związanych z zakresem ZPGN. Punktem wyjścia do analizy dokumentów strategicznych są przyjęte ustalenia na poziomie globalnym, które w odniesieniu do poszczególnych dokumentów przedstawione są niżej.

Dokumenty na poziomie globalnym:

- Dokument końcowy Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zrównoważonego rozwoju Rio+20⁴⁰ pn. *Przyszłość jaką chcemy mieć*,
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu⁴¹,
- Protokół z Kioto⁴² do Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu,
- Konwencja o różnorodności biologicznej⁴³,
- Europejska Konwencja Krajobrazowa⁴⁴,
- Konwencja w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości (LRTAP)⁴⁵, z jej protokołami dodatkowymi,

Dokumenty na poziomie unijnym:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu (KOM(2010)2020 wersja ostateczna)⁴⁶, wraz z dokumentami powiązаныmi, w tym Projekt przewodni: Europa efektywnie korzystająca z zasobów,
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 24 maja 2012 r. w sprawie Europy efektywnie korzystającej z zasobów (2011/2068(INI))⁴⁷ i związany z nią Plan działań na rzecz zasobooszczędnej Europy zawarty w komunikacie Komisji⁴⁸, (COM(2011)0571)⁴⁸,
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 15 marca 2012 r. w sprawie planu działania prowadzącego do przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r. (2011/2095(INI))⁴⁹ i związana z nią Mapa drogowa do niskoemisyjnej gospodarki do 2050 r. przedstawiona w Komunikacie Komisji Europejskiej (COM(2011)0112)⁵⁰,
- Strategia UE adaptacji do zmiany klimatu (COM(2013)216 wersja ostateczna)⁵¹,
- VII ogólny, unijny program działań w zakresie środowiska do 2020r. Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety.⁵² (7 EAP),
- Nasze ubezpieczenie na życie i nasz kapitał naturalny – unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r. (KOM(2011)244 wersja ostateczna)⁵³,
- Zrównoważona Europa dla lepszego świata: Strategia zrównoważonego rozwoju UE (KOM(2001)264 wersja ostateczna)⁵⁴,

⁴⁰ Report of the United Nations Conference on Sustainable Development (A/CONF.216/16), 2012
<http://www.uncsd2012.org/content/documents/814UNCSD%20REPORT%20final%20revs.pdf>

⁴¹ Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu
<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19960530238>

⁴² http://www.nape.pl/upload/File/akty-prawne/Protokol_z_Kioto.pdf

⁴³ Konwencja o różnorodności biologicznej <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20021841532>

⁴⁴ Europejska Konwencja Krajobrazowa <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20060140098>

⁴⁵ Konwencja w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości
<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19850600311>

⁴⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1395649624365&uri=CELEX:52010DC2020>

⁴⁷ <http://www.lex.pl/akt/-/akt/dz-u-ue-c-2013-264e-59>

⁴⁸ <http://www.lex.pl/akt/-/akt/dz-u-ue-c-2013-264e-59>

⁴⁹ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0086+0+DOC+XML+V0//PL>

⁵⁰ [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2011\)0112_/com_com\(2011\)0112_pl.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2011)0112_/com_com(2011)0112_pl.pdf)

⁵¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1395730101764&uri=CELEX:52013DC0216>

⁵² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex:32013D1386>

⁵³ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1395735508994&uri=CELEX:52011DC0244>

⁵⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1397033290596&uri=CELEX:52001DC0264>

- Horyzont 2020 – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (KOM(2011)808 wersja ostateczna)⁵⁵.

Konferencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zrównoważonego rozwoju Rio+20 przyjęła **dokument końcowy**⁵⁶ pn. **Przyszłość jaką chcemy mieć**. Dokument ten zawiera deklaracje krajów uczestniczących w Konferencji do:

- kontynuowania procesu realizacji celów zrównoważonego rozwoju, zapoczątkowanych na poprzednich konferencjach, wykorzystania koncepcji zielonej gospodarki jako narzędzia do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, uwzględniając ważność przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do tych zmian,
- opracowania strategii finansowania zrównoważonego rozwoju,
- ustanowienia struktur służących sprostaniu wyzwaniom zrównoważonej konsumpcji i produkcji, stosowania zasady równości płci, zaakcentowania potrzeby zaangażowania się społeczeństwa obywatelskiego, włączenia nauki w politykę oraz uwzględniania wagi dobrowolnych zobowiązań w obszarze zrównoważonego rozwoju.

Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu⁵⁷

W ramach Konwencji, wszystkie jej strony, m.in. Polska i Wspólnota Europejska (obecnie Unia Europejska), zobowiązują się, biorąc pod uwagę swe wspólne lecz zróżnicowane zasady odpowiedzialności oraz swe specyficzne priorytety rozwoju narodowego i regionalnego, cele i okoliczności, do realizacji głównego celu konwencji, którym jest doprowadzenie, zgodnie z postanowieniami konwencji, do ustabilizowania koncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze na poziomie, który zapobiegłby niebezpiecznej, antropogenicznej ingerencji w system klimatyczny. Dla uniknięcia zagrożenia produkcji żywności i dla umożliwienia zrównoważonego rozwoju ekonomicznego, poziom taki powinien być osiągnięty w okresie wystarczającym do naturalnej adaptacji ekosystemów do zmian klimatu.

Do Konwencji przyjęty został tzw. **Protokół z Kioto**⁵⁸, w którym strony Protokołu zobowiązały się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych do 2012 r. o wynegocjowane wielkości, nie mniej niż 5% w stosunku do roku bazowego 1990 (UE o 8%, Polska o 6% w stosunku do 1989r.). Aktualnie trwają negocjacje dotyczące nowego protokołu lub zawarcia nowego porozumienia nt dalszej redukcji emisji gazów cieplarnianych.

Konwencja w sprawie transgranicznego zanieczyszczania powietrza na dalekie odległości (LRTAP)⁵⁹

Strony Konwencji postanawiają chronić człowieka i jego środowisko przed zanieczyszczaniem powietrza oraz dążyć do ograniczenia i tak dalece, jak to jest możliwe, do stopniowego zmniejszania i zapobiegania zanieczyszczeniu powietrza, włączając w to transgraniczne zanieczyszczanie powietrza na dalekie odległości. Służyć temu mają ustalone zasady wymiany informacji, konsultacji, prowadzenia badań i monitoringu. Ponadto zobowiązują się rozwijać politykę i strategię, które będą służyć jako środki do zwalczania emisji zanieczyszczeń powietrza, biorąc pod uwagę podjęte już wysiłki w skali krajowej i międzynarodowej. Priorytetami konwencji do 2020r. są: ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza z punktu widzenia wpływu na zdrowie (szczególnie w zakres pyłów PM_{2,5}), zwiększenia znaczenia monitoringu przy ocenie wywidywania się państw z przyjętych zobowiązań w zakresie redukcji emisji zanieczyszczeń i poprawy jakości powietrza oraz zwiększenie znaczenia ocen zintegrowanych z punktu widzenia wpływu na ekosystemy. Do konwencji podpisano szereg protokołów:

- Protokół w sprawie długofalowego finansowania wspólnego programu monitoringu i oceny przenoszenia zanieczyszczeń powietrza na dalekie odległości w Europie,
- Protokół dotyczący ograniczenia emisji siarki lub jej przepływów transgranicznych,
- Protokół dotyczący kontroli emisji tlenków azotu lub ich transgranicznego przemieszczania,
- Protokół w sprawie dalszego ograniczania emisji siarki,

⁵⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1395736887409&uri=CELEX:52011DC080>

⁵⁶ Report of the United Nations Conference on Sustainable Development (A/CONF.216/16), 2012
<http://www.unccd2012.org/content/documents/814UNCCD%20REPORT%20final%20revs.pdf>

⁵⁷ Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu
<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19960530238>

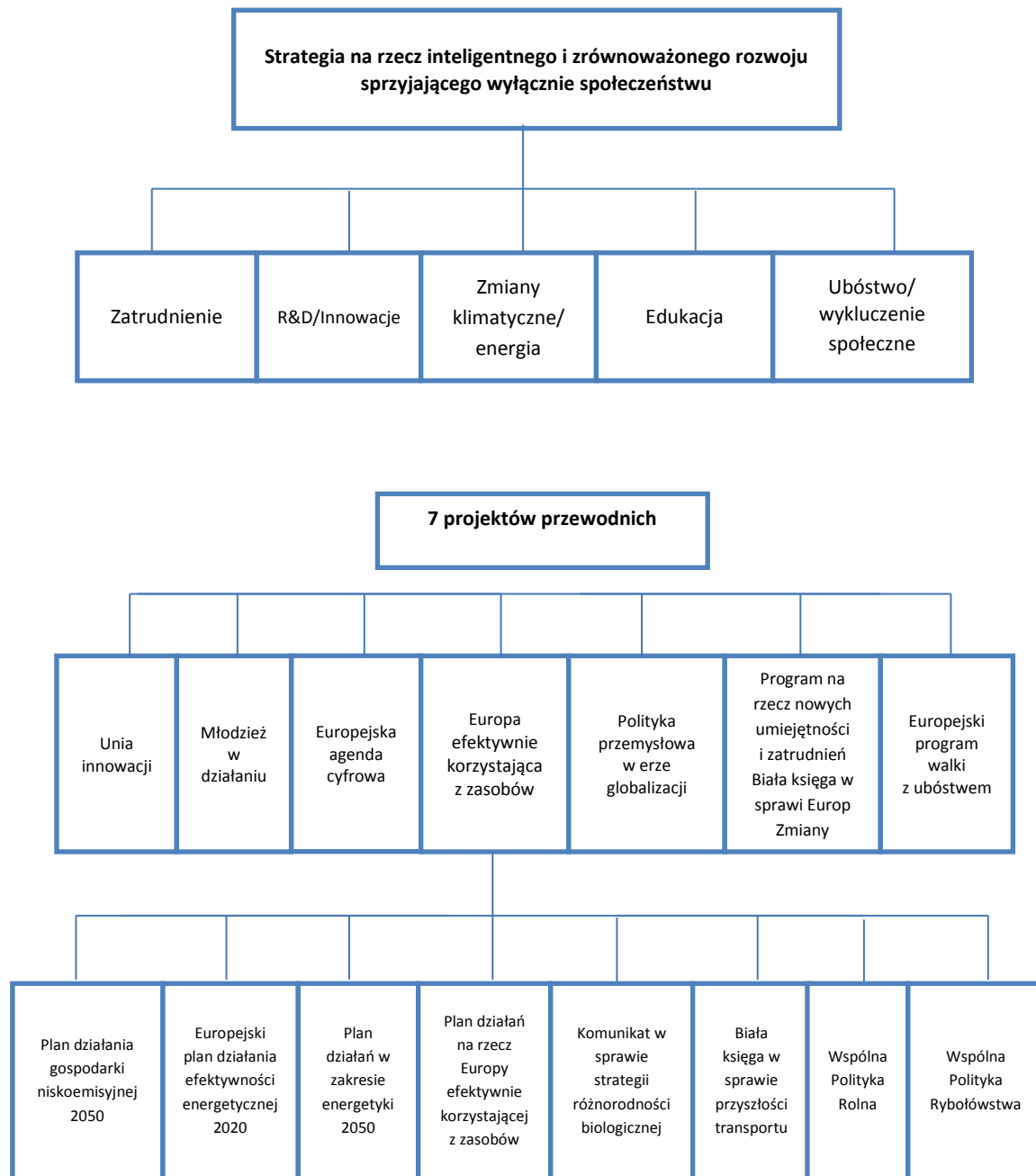
⁵⁸ http://www.nape.pl/upload/File/akty-prawne/Protokol_z_Kioto.pdf

⁵⁹ Konwencja w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości
<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19850600311>

- Protokół dotyczący metali ciężkich,
- Protokół w sprawie przeciwdziałania zakwaszaniu, eutrofizacji i ozonowi przyziemnemu (tzw. Protokół z Göteborga).

Podstawowe dokumenty strategiczne Unii Europejskiej

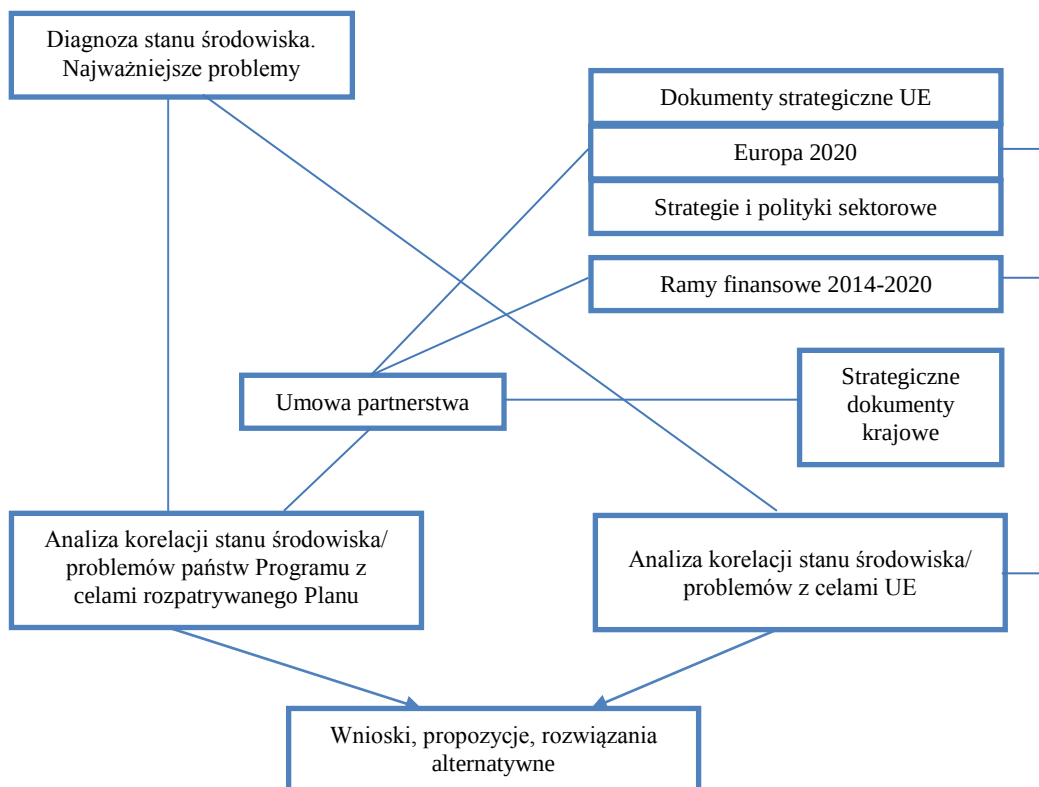
Powiązanie podstawowych dokumentów strategicznych UE przedstawiono na niżej załączonym schemacie.

Rysunek 6 Powiązanie strategii Europa 2020 z innymi dokumentami⁶⁰

⁶⁰ EEA, Environment and human health 2012 za Rappolder, 2012

Analizę podstawowych dokumentów UE odnoszących się do zagadnień objętych ZPGN przeprowadzono głównie z punktu widzenia potrzeb Prognozy oddziaływania na środowisko. Przeprowadzono ją według niżej zamieszczonego schematu.

Rysunek 7 Schemat analiz problemów badawczych⁶¹

Wybrane, z punktu widzenia Planu dokumenty strategiczne UE przedstawione zostały niżej.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu (KOM(2010)2020 wersja ostateczna)⁶².

Strategia obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji,
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej, korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej,
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Wśród celów nadrzędnych Strategii jest osiągnięcie celów „20/20/20” (ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20%, a jeżeli warunki na to pozwolą 30%, uzyskanie 20% udziału odnawialnych źródeł energii, uzyskanie 20% oszczędności energii do 2020r. w stosunku do 1990 r.).

Jednym z siedmiu najważniejszych projektów wiodących jest **Projekt przewodni: Europa efektywnie korzystająca z zasobów**. Celem projektu jest wsparcie zmian w kierunku niskoemisyjnej i efektywniej, korzystającej z zasobów gospodarki, uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów i energii, ograniczenia emisji CO₂, zwiększenia konkurencyjności zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego.

Państwa członkowskie mają w zakresie tego projektu:

- stopniowo wycofywać dotacje szkodliwe dla środowiska, stosując wyjątki jedynie w przypadku osób w trudnej sytuacji społecznej,

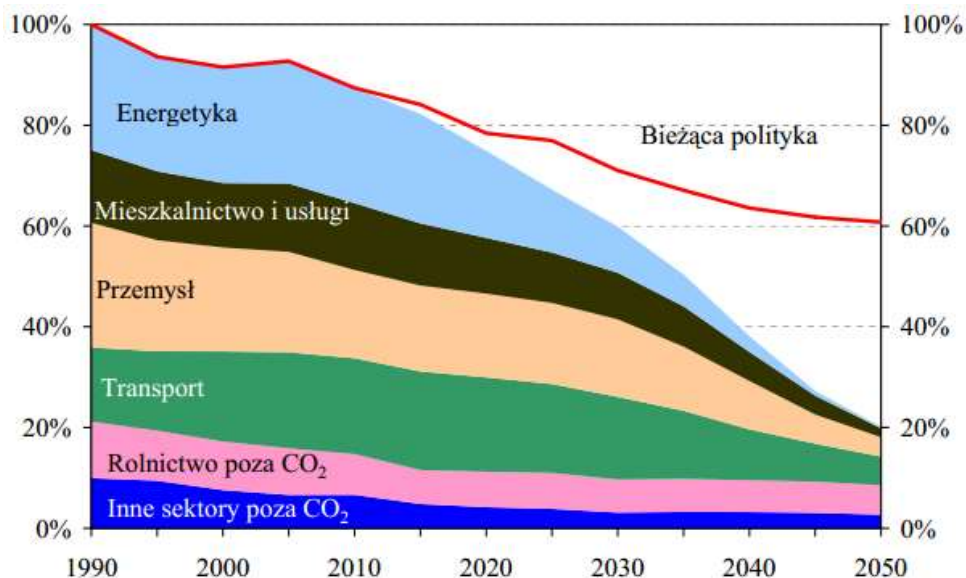
⁶¹ Opracowanie własne

⁶² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1395649624365&uri=CELEX:52010DC2020>

- stosować instrumenty rynkowe, takie jak zachęty fiskalne i zamówienia publiczne, w celu zmiany metod produkcji i konsumpcji,
- stworzyć inteligentne, zmodernizowane i w pełni wzajemnie połączone infrastruktury transportowe i energetyczne oraz korzystać w pełni z potencjału technologii ICT,
- zapewnić skoordynowaną realizację projektów infrastrukturalnych w ramach sieci bazowej UE, które będą miały ogromne znaczenie dla efektywności całego systemu transportowego UE,
- skierować uwagę na transport w miastach, które są źródłem dużego zagęszczenia ruchu i emisji zanieczyszczeń,
- wykorzystywać przepisy, normy w zakresie efektywności energetycznej budynków i instrumenty rynkowe takie jak podatki, dotacje i zamówienia publiczne w celu ograniczenia zużycia energii i zasobów, a także stosować fundusze strukturalne na potrzeby inwestycji w efektywność energetyczną w budynkach użyteczności publicznej i bardziej skuteczny recykling,
- propagować instrumenty służące oszczędzaniu energii, które mogłyby podnieść efektywność sektorów energochłonnych.

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 24 maja 2012 r. w sprawie Europy efektywnie korzystającej z zasobów (2011/2068(INI))⁶³ wzywa do realizacji działań w zakresie efektywności zasobowej Europy, zgodnie z ustaleniami Strategii Europa 2020, oraz jej projektu wiodącego (przedstawionego wyżej), jak również opracowanego na tej podstawie **Planu działań na rzecz zasobooszczędnej Europy** zawartego w komunikacie Komisji" (COM(2011)0571)⁶⁴.

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 15 marca 2012 r. w sprawie planu działania prowadzącego do przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r. (2011/2095(INI))⁶⁵ wzywa do realizacji działań na rzecz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych określonych w Strategii Europa 2020, jak również w Mapie drogowej do niskoemisyjnej gospodarki do 2050r. przedstawionej w Komunikacie Komisji Europejskiej (COM(2011)0112)⁶⁶, zgodnie z przyjętymi przez Radę Europejską celami redukcji emisji gazów cieplarnianych o 80 do 95% do 2050 r. w stosunku do 1990r. Przewidywane redukcje emisji gazów cieplarnianych w poszczególnych sektorach przedstawione są na niżej zamieszczonym wykresie.

Rysunek 8 Redukcje emisji gazów cieplarnianych w poszczególnych sektorach⁶⁷

⁶³ <http://www.lex.pl/akt/-/akt/dz-u-ue-c-2013-264e-59>

⁶⁴ <http://www.lex.pl/akt/-/akt/dz-u-ue-c-2013-264e-59>

⁶⁵ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0086+0+DOC+XML+V0//PL>

⁶⁶ [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2011\)0112_/com_com\(2011\)0112_pl.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2011)0112_/com_com(2011)0112_pl.pdf)

⁶⁷ [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2011\)0112_/com_com\(2011\)0112_pl.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2011)0112_/com_com(2011)0112_pl.pdf)

Strategia UE adaptacji do zmiany klimatu (COM(2013)216 wersja ostateczna)⁶⁸. Strategia określa działania w celu poprawy odporności Europy na zmiany klimatu. Zwiększenie gotowości i zdolności do reagowania na skutki zmian klimatu na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym, opracowanie spójnego podejścia i poprawa koordynacji działań.

VII Ogólny unijny program działań w zakresie środowiska do 2020r. *Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety*.⁶⁹ (7 EAP). Celami priorytetowymi Programu są:

- ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii,
- przekształcenie Unii w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną,
- ochrona obywateli Unii przed związanymi ze środowiskiem presjami i zagrożeniami dla zdrowia i dobrostanu,
- maksymalizacja korzyści płynących z prawodawstwa Unii w zakresie środowiska poprzez lepsze wdrażanie tego prawodawstwa,
- doskonalenie bazy wiedzy i bazy dowodowej unijnej polityki w zakresie środowiska,
- zabezpieczenie inwestycji na rzecz polityki w zakresie środowiska i klimatu oraz podjęcie kwestii ekologicznych efektów zewnętrznych,
- lepsze uwzględnianie problematyki środowiska i większa spójność polityki,
- wspieranie zrównoważonego charakteru miast Unii,
- zwiększenie efektywności Unii w podejmowaniu międzynarodowych wyzwań związanych ze środowiskiem i klimatem.

Zrównoważona Europa dla lepszego świata: Strategia zrównoważonego rozwoju UE (KOM(2001)264 wersja ostateczna)⁷⁰. Strategia ta przyjęta została w 2001 r. i aktualizowana była w 2005 r. Wiele dokumentów strategicznych UE aktualizowało i uściślało jej kierunki działań od czasu jej opracowania, jednak warto przytoczyć jej cele długoterminowe:

- działania przekrojowe obejmujące wiele polityk,
- ograniczenie zmian klimatycznych oraz wzrostu zużycia czystej energii,
- uwzględnienie zagrożeń dla zdrowia publicznego,
- bardziej odpowiedzialne zarządzanie zasobami przyrodniczymi,
- usprawnienie systemu transportowego i zagospodarowania przestrzennego.

Horyzont 2020 – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (KOM(2011)808 wersja ostateczna)⁷¹. Nadzrędnym celem programu jest zrównoważony wzrost. Program skupia się na następujących wyzwaniach:

- zdrowie, zmiany demograficzne i dobrostan,
- bezpieczeństwo żywnościowe, zrównoważone rolnictwo, badania morskie i gospodarka ekologiczna,
- bezpieczna, ekologiczna i efektywna energia,
- inteligentny, ekologiczny i zintegrowany transport,
- działania w dziedzinie klimatu, efektywna gospodarka zasobami i surowcami,
- integracyjne, innowacyjne i bezpieczne społeczeństwa.

Podsumowanie

Z analizy podstawowych dokumentów UE związanych z ZPGN można wyprowadzić następujące wnioski:

- stwierdza się, że ZPGN generalnie wspiera realizację celów zawartych w analizowanych dokumentach zarówno w zakresie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, jak też i w zakresie celów dodatkowych np. w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza i poprawy jego jakości,
- nie zidentyfikowano sprzeczności celów ZPGN z celami dokumentów międzynarodowych oraz UE,

⁶⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1395730101764&uri=CELEX:52013DC0216>

⁶⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex:32013D1386>

⁷⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1397033290596&uri=CELEX:52001DC0264>

⁷¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1395736887409&uri=CELEX:52011DC080>

- niektóre cele wyżej wymienionych dokumentów nie są w pełni uwzględnione w ZPGN. Wynika to z ograniczonego zakresu ZPGN (również możliwości finansowych) oraz tego, że jest on komplementarny do innych programów.
- Z przedstawionych wyżej dokumentów warto zwrócić uwagę na *Mapę drogową do niskoemisyjnej gospodarki do 2050r.*, która przedstawia scenariusz dojścia do celów emisyjnych przyjętych przez Radę Europejską do 2050 r., przewidujący ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w 2050 r. o 80% w stosunku do roku 1990. Założone redukcje emisji, przy realizacji polityki UE, wywrą niewątpliwie ogromny wpływ na rozwój kraju, także na poziomie lokalnym. W planowaniu długoterminowym realizacja tego scenariusza powinna być uwzględniana.

3.7.2. Analiza zgodności z dokumentami strategicznymi Polski

Celem analizy jest określenie zgodności planu gospodarki niskoemisyjnej Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, z podstawowymi dokumentami strategicznymi Państwa:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności (MAiC styczeń 2013 r.)⁷²,
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)⁷³,
- Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju (ŚSRK) – Strategia Rozwoju Kraju 2020⁷⁴,
- Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa Partnerstwa (MIR 21.05.2014 r.)⁷⁵,
- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, perspektywa do 2020r. (BEiŚ), Warszawa 2014r.⁷⁶,
- Polityka Energetyczną Polski do 2030 r. Ministerstwo Gospodarki, listopad 2009r.⁷⁷,
- Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej⁷⁸,
- Krajowy Plan działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych⁷⁹,
- Drugi Krajowy Plan Działania Dotyczący Efektywności Energetycznej⁸⁰,
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)⁸¹,
- Krajowy plan gospodarki odpadami 2014 (załącznik do uchwały nr 217 RM z dnia 24.12.2010 r.)⁸²,
- IV Aktualizacja krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych – AKPOŚK 2013, (projekt roboczy) Ministerstwo Środowiska, KZGW, 2013⁸³,
- Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 r.)⁸⁴,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020⁸⁵.

⁷² <https://mac.gov.pl/wp-content/uploads/2013/02/Strategia-DSRK-PL2030-RM.pdf>

⁷³ http://www.mrr.gov.pl/rozwoj_regionalny/Polityka_przestrzenna/KPZK/Aktualnosci/Documents/KPZK2030.pdf

⁷⁴ http://www.mrr.gov.pl/rozwoj_regionalny/Polityka_rozwoju/SRK_2020/Documents/SRK_2020_112012_1.pdf

⁷⁵ https://www.mir.gov.pl/aktualnosci/fundusze_europejskie/Documents/Umowa_Partnerstwa_21_05_2014.pdf

⁷⁶ <http://bip.mg.gov.pl/files/upload/21165/SBEIS.pdf>

⁷⁷ <http://www.mg.gov.pl/Bezpieczenstwo+gospodarcze/Energetyka/Polityka+energetyczna>

⁷⁸ <http://www.mg.gov.pl/files/upload/10460/NPRGN.pdf>

⁷⁹ http://www.mg.gov.pl/files/upload/12326/KPD_RM.pdf

⁸⁰ http://bip.mg.gov.pl/files/upload/15923/Drugi%20Krajowy%20Plan%20PL%20_Ver0.4%20final%202.04.2012_FINAL.pdf

⁸¹ http://www.mos.gov.pl/g2/big/2013_03/e436258f57966ff3703b84123f642e81.pdf

⁸² <http://dokumenty.rcl.gov.pl/M2010101118301.pdf>

⁸³ <http://www.kzgw.gov.pl/pl/Krajowy-program-oczyszczania-sciekow-komunalnych.html>

⁸⁴ <http://www.transport.gov.pl/files/0/1795904/130122SRTnaRM.pdf>

⁸⁵ <http://www.minrol.gov.pl/Wsparcie-rolnictwa-i-rybolowstwa/PROW-2014-2020>

Na niżej przedstawionym schemacie przedstawiono powiązanie tych dokumentów ze strategicznymi dokumentami UE.

Rysunek 9 Powiązanie dokumentów strategicznych Polski i UE⁸⁶

Przeanalizowane, podstawowe dokumenty strategiczne Polski wraz z ich najważniejszymi celami i kierunkami, związanymi z ZPGN przedstawiono niżej:

Długookresowa Strategia Rozwoju kraju, Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności (MAiC styczeń 2013 r.)⁸⁷. Wśród celów Strategia wymienia m.in.: wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego i wzrost społecznego kapitału rozwoju. Wśród wskaźników Strategia wymienia m.in.: energochłonność gospodarki, - udział energii ze źródeł odnawialnych w finalnym zużyciu energii, emisję CO₂, wskaźnik czystości wód, wskaźnik odpadów niereczyklingowanych, indeks liczebności pospolitych ptaków krajobrazu rolniczego (FBI).

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)⁸⁸. Koncepcja przewiduje efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych - konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym. Wybrane mierniki osiągnięcia celów KPZK 2030 odnoszą się m.in. do jakości środowiska, w tym wód i powietrza oraz odpadów.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju (ŚSRK) – Strategia Rozwoju Kraju 2020⁸⁹. Cele rozwojowe obejmują m. in.: przejście od administracji do zarządzania rozwojem, wzmocnienie stabilności

⁸⁶ Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa Partnerstwa, MIR 21.05.2014r.

⁸⁷ <https://mac.gov.pl/wp-content/uploads/2013/02/Strategia-DSRK-PL2030-RM.pdf>

⁸⁸ http://www.mrr.gov.pl/rozwoj_regionalny/Polityka_przestrzenna/KPZK/Aktualnosci/Documents/KPZK2030.pdf

⁸⁹ http://www.mrr.gov.pl/rozwoj_regionalny/Polityka_rozwoju/SRK_2020/Documents/SRK_2020_112012_1.pdf

makroekonomicznej, wzrost wydajności gospodarki, zwiększenie innowacyjności gospodarki, bezpieczeństwo energetyczne i środowisko, racjonalne gospodarowanie zasobami, poprawa efektywności energetycznej, zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii, poprawa stanu środowiska, adaptację do zmian klimatu, zwiększenie efektywności transportu, wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integrację przestrzenną dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. Wybrane wskaźniki szczegółowe odnoszą się do poszczególnych celów, a w tym do: efektywności energetycznej, udziału energii ze źródeł odnawialnych, emisji gazów cieplarnianych, ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, wskaźnika czystości wód (%).

Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa Partnerstwa (MIR 21.05.2014r.)⁹⁰. Umowa Partnerstwa (UP) jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych (spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Instrumentem jej realizacji są krajowe i regionalne programy operacyjne. Wśród ustalonych celów tematycznych do wsparcia znajdują się m. in. następujące cele tematyczne: (CT4) Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach⁹¹, (CT5) Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, (CT6) Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami, (CT7) Promowanie zrównoważonego transportu. Warto zwrócić uwagę na zalecenia dotyczące zrównoważonego rozwoju w zakresie zasad realizacji zadań horyzontalnych obejmujących: zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów, postrzegania odpadów jako źródła zasobów, maksymalizacji oszczędności zużycia zasobów (w tym wody i energii), ograniczenia emisji zanieczyszczeń (w tym do powietrza), zwiększenia efektywności energetycznej (w tym budownictwa), niskoemisyjnego transportu.

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, perspektywa do 2020r. (BEiŚ), Warszawa 2014r.⁹² Jak przedstawiono to na wyżej podanym wykresie BEiŚ stanowi jedną z dziewięciu podstawowych strategii zintegrowanych, łącząc zagadnienia rozwoju energetyki i środowiska. Celem głównym Strategii jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną energetycznie gospodarkę. Cele szczegółowe zawierają: zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska, zapewnienie gospodarcze krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię, poprawę stanu środowiska. Strategia określa kierunki działań obejmujące poprawę m. in. następujących wskaźników: zużycia wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności, efektywności energetycznej, udziału energii ze źródeł odnawialnych, poprawy jakości wód, odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków, poziomu recyklingu i ponownego użycia niektórych odpadów, stopnia redukcji odpadów komunalnych, technologii środowiskowych.

Polityka Energetyczna Polski do 2030 r. Ministerstwo Gospodarki, listopad 2009r.⁹³ Ze względu na fakt, iż od przyjęcia Polityki w 2009 r. zaszły poważne zmiany w polityce UE oraz w międzyczasie przyjęta została Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko oraz podjęto pracę nad przygotowaniem nowej polityki energetycznej, dokumentu tego nie analizowano.

Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej⁹⁴, Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Środowiska, Warszawa sierpień 2011r. (ZNPRGN) Celem głównym jest: rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju. Cele szczegółowe dotyczą: rozwoju niskoemisyjnych źródeł energii, poprawy efektywności energetycznej, poprawy efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, rozwoju i wykorzystania technologii niskoemisyjnych, zapobiegania powstawaniu oraz poprawa efektywności gospodarowania odpadami, promocji nowych wzorców konsumpcji. Narodowy Program będzie elementem dostosowania gospodarki do wyzwań globalnych i w ramach UE odnośnie przeciwdziałania zmianom klimatu, wykorzystując szanse rozwojowe.

⁹⁰ https://www.mir.gov.pl/aktualnosci/fundusze_europejskie/Documents/Umowa_Partnerstwa_21_05_2014.pdf

⁹¹ Trzeba dodać, że zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, (Dz. U. UE 2013 L 347/320) państwa członkowskie powinny wspierać realizację celów klimatycznych przeznaczając na nie przynajmniej 20% budżetu UE.

⁹² <http://bip.mg.gov.pl/files/upload/21165/SBEiS.pdf>

⁹³ <http://www.mg.gov.pl/Bezpieczenstwo+gospodarcze/Energetyka/Polityka+energetyczna>

⁹⁴ <http://www.mg.gov.pl/files/upload/10460/NPRGN.pdf>

Krajowy Plan działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych⁹⁵. Określa ogólny cel krajowy w zakresie udziału energii z OZE w ostatecznym zużyciu energii brutto w 2020 r. na 15%. Przewidywana wielkość energii z OZE odpowiadająca celowi na 2020 r. – 10 380,5 ktoe.

Drugi Krajowy Plan Działania Dotyczący Efektywności Energetycznej⁹⁶. Określa krajowy cel w zakresie oszczędności gospodarowania energią: uzyskanie do 2016 roku oszczędności energii finalnej w ilości nie mniejszej niż 9% średniego krajowego zużycia tej energii w ciągu roku – 53 452 GWh.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)⁹⁷. Celem głównym dokumentu jest: zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Cele szczegółowe to: zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska, skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich, rozwój transportu w warunkach zmian klimatu, zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu, stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu, kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014 (załącznik do uchwały nr 217 RM z dnia 24.12.2010 r.)⁹⁸. Celem dalekosiężnym jest: dojście do systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, w którym w pełni realizowane są zasady gospodarki odpadami, a w szczególności zasada postępowania z odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, czyli po pierwsze zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling, inne metody odzysku (czyli wykorzystanie odpadów), unieszkodliwienie, przy czym najmniej pożądanym sposobem ich zagospodarowania jest składowanie. Cele główne: utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego, zwiększenie udziału odzysku, zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów, wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów, utworzenie i uruchomienie bazy danych o produktach, opakowaniach i gospodarce odpadami (BDO).

IV Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych – AKPOŚK 2013, (projekt roboczy) Ministerstwo Środowiska, KZGW, 2013⁹⁹. Cel główny to: realizacja systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków na terenach o skoncentrowanej zabudowie.

W Traktacie Akcesyjnym przewidziano niepełne stosowanie przepisów prawnych UE w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych do 31.12.2015 r. zgodnie z celami pośrednimi:

- do 31.12.2005 r. zgodność z dyrektywą powinna być osiągnięta dla 674 aglomeracjach, co stanowi 69% całkowitego ładunku ścieków ulegających biodegradacji,
- do 31.12.2010 r. zgodność z dyrektywą powinna być osiągnięta dla 1069 aglomeracjach, co stanowi 86% całkowitego ładunku ścieków ulegających biodegradacji,
- do 31.12.2013 r. zgodność dyrektywy powinna być osiągnięta w 1165 aglomeracjach, co stanowi 91% całkowitego ładunku zanieczyszczeń ulegających biodegradacji.

Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 r.)¹⁰⁰. Cele strategiczne: stworzenie zintegrowanego systemu transportowego i warunków dla sprawnego funkcjonowania rynków transportowych i rozwoju efektywnych systemów przewozowych,

Cele szczegółowe: stworzenie nowoczesnej, spójnej infrastruktury transportowej, poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym, bezpieczeństwo i niezawodność, ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko, zbudowanie racjonalnego modelu finansowania inwestycji infrastrukturalnych.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020¹⁰¹

⁹⁵ http://www.mg.gov.pl/files/upload/12326/KPD_RM.pdf

⁹⁶ http://bip.mg.gov.pl/files/upload/15923/Drugi%20Krajowy%20Plan%20PL%20_Ver0.4%20final%20.04.2012_FINAL.pdf

⁹⁷ http://www.mos.gov.pl/g2/big/2013_03/e436258f57966ff3703b84123f642e81.pdf

⁹⁸ <http://dokumenty.rcl.gov.pl/M2010101118301.pdf>

⁹⁹ <http://www.kzgw.gov.pl/pl/Krajowy-program-oczyszczania-sciekow-komunalnych.html>

¹⁰⁰ <http://www.transport.gov.pl/files/0/1795904/130122SRTnaRM.pdf>

¹⁰¹ <http://www.minrol.gov.pl/Wsparcie-rolnictwa-i-rybolowstwa/PROW-2014-2020>

Celem głównym PROW 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Jeden z głównych priorytetów to „Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.”

Podsumowanie

Z analizy strategicznych dokumentów krajów objętych Programem można wyciągnąć następujące wnioski:

- stwierdza się, że ZPGN wspiera realizację celów analizowanych dokumentów na poziomie krajowym,
- z uwagi na charakter ZPGN, nie odnosi się on do wszystkich szczegółowych zagadnień przedstawianych w krajowych dokumentach strategicznych. Program wspiera realizację wybranych, kluczowych zadań istotnych dla ograniczenia emisji gazów cieplarnianych oraz jednocześnie ochrony środowiska,
- nie zidentyfikowano obszarów sprzecznych z celami analizowanych dokumentów strategicznych.

3.7.3. Analiza zgodności z dokumentami strategicznymi Województwa Opolskiego

Celem analizy jest przedstawienie podstawowych dokumentów strategicznych Województwa Opolskiego oraz ocena zgodności z nimi ZPGN. Analiza objęła następujące dokumenty:

- Strategia rozwoju województwa opolskiego do 2020 r. (uchwała nr XXV/325/2012 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 grudnia 2012 r.)¹⁰²,
- Plan gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012-2017 (uchwała nr XX/271/2012 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 sierpnia 2012 r.)¹⁰³,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (uchwała nr XX/271/2012 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 września 2010 r.)¹⁰⁴,
- Program ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019¹⁰⁵,
- Program ochrony powietrza dla strefy opolskiej (uchwała nr XXXIV/417/2013 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 25 października 2013 r.)¹⁰⁶,
- Plan rozwoju odnawialnych źródeł energii w województwie opolskim (uchwała nr 4640/2010 Zarządu Województwa Opolskiego z dnia 9 marca 2010 r.)¹⁰⁷,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 (wersja zatwierdzona przez Komisję Europejską)¹⁰⁸.

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. (uchwała nr XXV/325/2012 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 grudnia 2012 r.)¹⁰⁹

Planowanie rozwoju jest jednym z kluczowych zadań, jakie ustawowo zostały przypisane samorządowi województwa. Jako główne narzędzie polityki rozwoju prowadzonej przez samorząd województwa, strategia wyznacza zakres działań podejmowanych przez władze regionu, a także stanowi punkt odniesienia dla inicjatyw oraz dokumentów o charakterze planistycznym, przestrzennym i programowym, podejmowanych i tworzonych na poziomie regionalnym, lokalnym, a także przez środowiska branżowe.

¹⁰² http://strateg.stat.gov.pl/strategie_pliki/opolskie_2012.pdf

¹⁰³ http://opolskie.pl/docs/plan_gospodarki_odpadami_.pdf

¹⁰⁴ http://umwo.opole.pl/docs/tekst_pzpwo_20100.pdf

¹⁰⁵ http://www.opolskie.pl/docs/program_ochrony_srodowisk3.pdf

¹⁰⁶ http://www.opolskie.pl/docs/pop_strefa_opolska5.pdf

¹⁰⁷ http://www.odnowawsi.eu/docs/plan_rozwoju_oze_woj_opol.pdf

¹⁰⁸ http://umwo.opole.pl/docs/rpo_wo_2014x2020.pdf

¹⁰⁹ http://strateg.stat.gov.pl/strategie_pliki/opolskie_2012.pdf

Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym regionalnym dokumentem strategicznym. Do 2012 r. dokumentem wyznaczającym główne kierunki rozwoju regionu była Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego z 2005 r. Efekty jej realizacji były na bieżąco analizowane, a wyniki tych procesów wykorzystywane są dla potrzeb planowania strategicznego w regionie. Decyzja o przygotowaniu nowego dokumentu strategicznego dla województwa opolskiego została podjęta w oparciu o analizę sytuacji społeczno-gospodarczej regionu ze szczególnym uwzględnieniem perspektyw i wyzwań rozwojowych, określonych na poziomie krajowym i unijnym do 2020 r.

Planowanie strategiczne rozwoju regionu jest procesem realizowanym na kilku, ściśle powiązanych ze sobą, poziomach. W województwie opolskim przyjęto hierarchiczny układ pięciu poziomów planowania, obejmujący: wizję, wyzwania, cele strategiczne, cele operacyjne i działania. Hierarchiczność realizacji działań przypisanych do celów operacyjnych warunkuje osiągnięcie celów strategicznych, co z kolei umożliwi zmierzenie się z wyzwaniami rozwojowymi. Uzyskanie określonego, zdefiniowanego w ramach wizji, stanu regionu uzależnione jest od skuteczności i sprawności osiągania niższych poziomów planowania strategicznego.

W ramach Strategii realizowane będą następujące cele strategiczne:

- Konkurencyjny i stabilny rynek pracy,
- Aktywna społeczność regionalna,
- Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka,
- Dynamiczne przedsiębiorstwa,
- Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna,
- Dobra dostępność rynków pracy, dóbr i usług,
- Wysoka jakość środowiska,
- Konkurencyjna aglomeracja opolska,
- Ośrodki miejskie biegunami wzrostu,
- Wielofunkcyjne obszary wiejskie.

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2012-2017 (uchwała nr XX/271/2012 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 sierpnia 2012 r.)¹¹⁰

Opracowanie „Planu gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012-2017” podyktowane było nowelizacją ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2011 Nr 152, poz. 897). Zgodnie z zapisami ustawy o odpadach, wojewódzki plan gospodarki odpadami obejmuje wszystkie rodzaje odpadów powstających na obszarze województwa oraz przywożonych na jego obszar, a w szczególności odpady komunalne z uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji, odpady opakowaniowe, odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej, zużyte opony oraz odpady niebezpieczne, w tym pojazdy wycofane z eksploatacji, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, PCB, azbest, odpady medyczne i weterynaryjne, oleje odpadowe, baterie i akumulatory.

W Planie Gospodarki Odpadami zostały określone kierunki działań zmierzających do zapobiegania powstawaniu odpadów, ograniczania ich ilości oraz ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także działań wspomagających prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania.

W zakresie gospodarki odpadami określone zostały następujące cele główne:

- Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska.
- Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.
- Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (uchwała nr XX/271/2012 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 września 2010 r.)¹¹¹

¹¹⁰ http://opolskie.pl/docs/plan_gospodarki_odpadami_.pdf

Zagospodarowanie przestrzeni województwa opolskiego jest pochodną zróżnicowanych cech fizyczno-geograficznych i działań społeczno-gospodarczych, podejmowanych w celu zaspokojenia potrzeb mieszkańców regionu i kraju, a także wynikiem historycznych procesów geopolitycznych.

Podstawowym zadaniem planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego jest sformułowanie polityki przestrzennej regionu, zawierającej cele, kierunki i zadania dotyczące przestrzennego rozwoju województwa – rozumianej jako celowe oddziaływanie władz województwa na rozmieszczenie funkcji i przestrzenne różnicowanie dynamiki rozwoju oraz na użytkowanie i zagospodarowanie terenów.

Głównym celem dokumentu jest określenie struktur przestrzennych oraz kierunków i priorytetów kształtowania środowiska przyrodniczego, kulturowego i zurbanizowanego, w dostosowaniu do strategicznych kierunków rozwoju społecznego i gospodarczego województwa.

W dokumencie przedstawione zostały cele polityki przestrzennej dla województwa, takie jak:

- Ukształtowanie i wzmocnienie aglomeracji opolskiej,
- Wzmocnienie funkcji ośrodków węzłowych,
- Rozwój systemów infrastruktury,
- Ochrona i rozbudowa systemów obszarów chronionych,
- Wielofunkcyjny rozwój obszarów otwartych,
- Wsparcie i aktywizacja obszarów problemowych.

Program ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019¹¹²

W programie zawarto ocenę dotychczasowej polityki ochrony środowiska, analizę potencjału i głównych zagrożeń środowiska oraz założenia określone w programach i strategiach rządowych, regionalnych i lokalnych koncepcjach oraz dokumentach planistycznych. Wyznaczono także następujące priorytety środowiskowe:

- Ochrona wód i gospodarka wodna,
- Ochrona powierzchni ziemi przed odpadami
- Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami i środowiska człowieka przed hałasem
- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody
- Ochrona powierzchni ziemi i środowiska glebowego.

Uwzględniając powyższe informacje określono cele i zadania o charakterze systemowym oraz cele długoterminowe do roku 2019 dla każdego z wyznaczonych priorytetów środowiskowych.

Przyjęte cele długoterminowe do roku 2019, ujęte w programie, które wykazują powiązanie z założeniami ZPGN:

- Priorytet środowiskowy: wykorzystanie energii odnawialnej – wzrost udziału energii odnawialnej w bilansie zużycia energii pierwotnej województwa, poprzez:
- wzrost wykorzystania energii odnawialnej w bilansie energetycznym województwa,
- promocja i popularyzacja zagadnień związanych z wykorzystaniem energii odnawialnej,
- optymalne lokalizowanie nowych obiektów i urządzeń do produkcji energii odnawialnej,
- wsparcie projektów w zakresie budowy urządzeń i instalacji do produkcji i transportu energii odnawialnej,
- promowanie i popularyzacja modelowych rozwiązań w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w tym rozwiązań technologicznych, administracyjnych i finansowych,
- prowadzenie analiz przyrodniczo-krajobrazowych przy lokalizacji obiektów i urządzeń do produkcji energii, w szczególności energetyki wiatrowej, wzmocnienie działań zmierzających do stworzenia w regionie opolskim gmin samowystarczalnych energetycznie,
- stworzenie z Regionalnego Centrum Ekoenergetyki w Łosiowie modelowej jednostki,
- która będzie realizowała priorytetowe działania w zakresie promocji rozwoju odnawialnych źródeł energii.
-

¹¹¹ http://umwo.opole.pl/docs/tekst_pzpwo_20100.pdf

¹¹² http://www.opolskie.pl/docs/program_ochrony_srodowisk3.pdf

- Priorytet środowiskowy: ochrona powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu – osiągnięcie stanu jakości powietrza, który nie będzie zagrażał zdrowiu ludzi i środowisku oraz będzie spełniał wymagania prawne w zakresie jakości powietrza i norm emisyjnych, poprzez
- spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza,
- spełnienie standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa,
- redukcja emisji z obiektów energetycznego spalania w kierunku pułapów emisyjnych określonych w Traktacie Akcesyjnym.
- Planowane działania średniookresowe:
- budowa systemu zarządzania ochroną powietrza atmosferycznego,
- kontynuowanie i rozbudowa wdrożonych mechanizmów rynkowych, sprzyjających podejmowaniu działań w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i przeciwdziałania zmianom klimatu,
- kontynuacja działań zmierzających do dalszej redukcji emisji zanieczyszczeń atmosferycznych.

Program ochrony powietrza dla strefy opolskiej (uchwała nr XXXIV/417/2013 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 25 października 2013 r.)¹¹³

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, przygotowanie i zrealizowanie Programu ochrony powietrza wymagane jest dla stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych, powiększonych w stosownych przypadkach o margines tolerancji, choćby jednej substancji spośród określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomu niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031).

Na obszarze województwa opolskiego, do przygotowania Programu ochrony powietrza, zakwalifikowano strefę opolską, obejmującą obszar województwa opolskiego poza miastem Opole ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)piranu oraz strefę miasto Opole, która odnosi się tylko do obszaru miasta. Głównym celem sporządzenia i wdrożenia Programu jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa jakości życia i zdrowia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w strefie.

W celu wskazania właściwych działań wymagane jest zidentyfikowanie przyczyn ponadnormatywnych stężeń oraz rozważenia możliwych sposobów ich likwidacji, które musi być zintegrowane z istniejącymi planami, programami, strategiami. Ważne jest również uwzględnienie uwarunkowań gospodarczych, ekonomicznych i społecznych.

W programie zaproponowane zostały następujące działania naprawcze, mające na celu poprawę jakości powietrza w strefie opolskiej:

- wymiana dotychczasowych kotłów węglowych o niskiej sprawności na kotły zasilane gazem, ogrzewanie elektryczne lub olejowe,
- podłączenie do sieci ciepłej,
- zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło poprzez termomodernizację obiektów budowlanych,
- ewentualnie wymiana dotychczasowych kotłów węglowych na nowoczesne kotły węglowe (paliwo: węgiel, orzech, groszek) zasilane automatycznie ale tylko na terenach, gdzie nie jest możliwe doprowadzenie gazu czy sieci ciepłowniczej,
- zastosowanie odnawialnych źródeł energii,
- zastąpienie pojazdów floty jednostek samorządu napędzanych tradycyjnymi paliwami na pojazdy napędzane paliwami ekologicznymi (gazem, biopaliwami),
- wymianę taboru MZK na nowoczesny, spełniający bardziej restrykcyjne standardy emisyjne (Euro 4, Euro 5),
- stosowanie biopaliw w pojazdach napędzanych olejem napędowym należących do Zarządów Komunikacji Miejskiej i jednostek samorządowych,
- promowanie zasad eko-drivingu i korzystania z komunikacji miejskiej,

¹¹³ http://www.opolskie.pl/docs/pop_strefa_opolska5.pdf

- promowanie ruchu rowerowego poprzez stworzenie zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych,
- poprawę stanu technicznego dróg istniejących – utwardzenie poboczy w celu redukcji wtórnego unosu pyłu z drogi, odpowiednie utrzymanie czystości nawierzchni (poprzez czyszczenie metodą moką przy odpowiednich warunkach meteorologicznych),
- edukacja ekologiczna mieszkańców strefy,
- prowadzenie kontroli osób fizycznych oraz podmiotów gospodarczych w zakresie przestrzegania przepisów prawa regulującego aspekty ochrony powietrza,
- uwzględnienie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza poprzez odpowiednie przygotowywanie specyfikacji zamówień publicznych, które uwzględniać będą potrzeby ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami.

Plan rozwoju odnawialnych źródeł energii w województwie opolskim (uchwała nr 4640/2010 Zarządu województwa opolskiego z dnia 9 marca 2010 r.)¹¹⁴

Podstawą prawną opracowania Planu jest art. 17 Ustawy Prawo energetyczne¹¹⁵, który określa, że samorząd województwa uczestniczy w planowaniu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze województwa poprzez opiniowanie gminnych projektów założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa, jak również planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych. Odpowiednia realizacja zadań pozwoli zaplanować skoordynowane działania na poziomie województwa, powiatów i gmin. Pozwolą one osiągnąć oczekiwane efekty w zakresie ciągłości dostaw energii, ciepła i paliw w regionie, w zakresie energetyki konwencjonalnej i energii ze źródeł odnawialnych.

Zakres dokumentu obejmuje:

- określenie stopnia wykorzystania energii odnawialnej w województwie opolskim,
- ocenę potencjału OZE w województwie,
- zagadnienia prawne dotyczące energetyki odnawialnej,
- prognozę rozwoju OZE w województwie opolskim.

Plan rozwoju odnawialnych źródeł energii uwzględnia następujące cele szczegółowe Strategii rozwoju województwa opolskiego:

- innowacyjny region z dobrze wykształconymi i aktywnymi mieszkańcami – mieszkańcy regionu będą informowani o możliwościach wykorzystania OZE, dostępnych rozwiązaniach praktycznych warunkach ich realizacji, korzyściach i zagrożeniach związanych z zastosowaniem źródeł energii odnawialnej,
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury regionu – wiąże się z zapewnieniem bezpieczeństwa energetycznego, wzrostu wykorzystania OZE, ochroną komponentów środowiska,
- aktywizacja gospodarcza regionu z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju – pozwoli na promocję proekologicznych rozwiązań i technologii w przedsiębiorstwach regionu,
- wielofunkcyjne, różnorodne oraz atrakcyjne dla inwestycji i zamieszkania obszary wiejskie – promowanie OZE w gospodarstwach rolnych, w tym poprawa opłacalności produkcji rolniczej na potrzeby energetyczne.

Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 (wersja zatwierdzona przez Komisję Europejską)¹¹⁶

Regionalny program operacyjny (RPO) jest dokumentem planistycznym, który określa obszary, w których organy samorządu województwa podejmują lub mają zamiar podjąć działania na rzecz wspierania rozwoju województwa lub regionu. Dokument ma charakter operacyjny.

W ramach RPO WO 2014-2020 o dofinansowanie można ubiegać się w ramach Osi III Gospodarka niskoemisyjna i priorytetu inwestycyjnego:

¹¹⁴ http://www.odnowawsi.eu/docs/plan_rozwoju_oze_woj_opol.pdf

¹¹⁵ <http://isap.sejm.gov.pl/Download?id=WDU19970540348&type=3>

¹¹⁶ http://umwo.opole.pl/docs/rpo_wo_2014x2020.pdf

- „Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu” (działania ukierunkowane na proekologiczne rozwiązania systemu transportu publicznego, które przyczynią się do minimalizacji emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz hałasu ulicznego).
- „Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym” (poprawa efektywności energetycznej w budynkach publicznych oraz w sektorze mieszkaniowym).
- „Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach” (poprawa efektywności energetycznej przedsiębiorstw poprzez zmniejszenie strat energii, ciepła i wody).
- „Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych” (zwiększenie produkcji energii z odnawialnych źródeł w województwie opolskim).

Podsumowanie

Analiza wyżej wymienionych dokumentów wykazała zgodność celów ZPGN dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego z celami dokumentów strategicznych na poziomie województwa. Należy jednak zauważyć, że nie wszystkie cele tych dokumentów o charakterze dużo szerszym niż oceniany Plan mogły być w tym dokumencie uwzględnione.

3.7.4. Analiza zgodności z dokumentami strategicznymi KKSOF

Obszar KKSOF został wyznaczony w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) oraz przyjętej 28.12.2012 roku Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego 2020 (SRWO 2020). Granice obszaru (w nieco innym kształcie niż w ww. dokumentach), zawarto także w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Woj. Opolskiego, w którym zgodnie z wynikami diagnozy zdelimitowano obszar kędzierzyńsko-strzelecki o zasięgu regionalnym.

Celem analizy jest przedstawienie podstawowych dokumentów strategicznych Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego oraz ocena zgodności z nimi ZPGN. Analiza objęła następujące dokumenty:

- Delimitacja granic Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego (KKSOF)¹¹⁷,
- Diagnoza społeczno-gospodarcza Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego¹¹⁸,
- Program Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego na lata 2014-2020 (ZIT)¹¹⁹,
- Strategia rozwoju Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego do roku 2020¹²⁰.

Diagnoza społeczno-gospodarcza Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego

Dokument został sporządzony na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2020 oraz Programu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kędzierzyńsko – Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego.

Diagnoza została przygotowana w ujęciu strategicznym. Stanowi aktualną charakterystykę obszaru, z ujęciem podstawowych uwarunkowań społecznych, gospodarczych oraz przestrzennych. Głównym założeniem dokumentu była pomoc we wskazaniu merytorycznie uzasadnionych obszarów, w obrębie których formułowane były cele i kierunki dalszego rozwoju KKSOF. Nie obejmuje ona wszystkich dziedzin związanych z rozwojem danego obszaru, a koncentruje się wyselekcjonowanych zagadnieniach, dając pełne

¹¹⁷http://www.subregionkk.pl/images/files/Dokumenty/Delimitacja_granic_Kdzierzysko-kozielskiego_Subregionalnego_Obszaru_Funkcjonalnego.pdf

¹¹⁸http://www.subregionkk.pl/images/files/Dokumenty/diagnoza_spoeczno-gospodarcza_kdzierzysko-kozielskiego_subregionalnego_obszaru_funkcjonalnego.pdf

¹¹⁹http://www.subregionkk.pl/images/files/KKSOF_PROGRAMZIT_do_konsultacji.pdf

¹²⁰http://www.subregionkk.pl/images/files/KKSOF_STRATEGIA_do_konsultacji.pdf

odzwierciedlenie zdiagnozowanych stref problemowych. Opracowana diagnoza posłużyła także jako podstawa doboru wskaźników do delimitacji.

W dokumencie zawarto analizę stanu aktualnego m. in. w zakresie infrastruktury mieszkaniowej, infrastruktury komunikacyjnej, infrastruktury technicznej oraz potencjału demograficznego.

Program Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego na lata 2014-2020

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) to nowatorskie narzędzie służące do wdrażania strategii terytorialnych w sposób zintegrowany w ramach unijnej polityki spójności na lata 2014–2020. Dokument umożliwia implementację Programów operacyjnych w sposób przekrojowy oraz pozwala na uzyskanie finansowania z różnych osi priorytetowych jednego lub kilku Programów operacyjnych.

Program ZIT Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego na lata 2014-2020 definiuje szczegółowy plan rozwoju zarówno strategiczny, jak i operacyjny, który przyczyni się do rozwoju gospodarczego i społecznego Subregionu oraz jego ściślejszą integrację. Realizacja założonych projektów zintegrowanych umożliwi poprawę jakości życia lokalnej społeczności. Program jest zgodny z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Opracowanie wskazuje następujące cele rozwojowe, priorytety oraz działania strategiczne skupiają się na poziomie planu operacyjnego w następujących obszarach interwencji o charakterze zintegrowanym:

- Obszar ZIT 1 Gospodarka i rynek pracy,
- Obszar ZIT 2 Zasoby naturalne i środowisko historyczne,
- Obszar ZIT 3 Usługi społeczne i ochrona zdrowia.

W ramach obszaru ZIT 2 zostanie zrealizowane przedsięwzięcie zintegrowane pt. „czyste powietrze”, które swoim zakresem obejmuje wyodrębnione i skoordynowane interwencje publiczne związane z ograniczaniem niskiej emisji oraz wzrostem wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Strategia rozwoju Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego do roku 2020

Strategia stanowi kluczowy dokument strategiczny, który umożliwia usystematyzowanie wiedzy o KKSOF oraz wskazuje długofalowe kierunki jego rozwoju i działania, które przyczynią się do ich realizacji. W dokumencie przedstawione zostały najważniejsze przedsięwzięcia społeczne, gospodarcze i środowiskowe, a także kierunki alokacji zasobów, które w możliwie najlepszy sposób powinny przyczynić się do realizacji pożądanej wizji rozwoju Subregionu.

W dokumencie przedstawione zostały cele strategiczne, które wyznaczają horyzont pozytywnych zmian jakościowych w poszczególnych obszarach tematycznych, które mogą stanowić równocześnie kierunki zintegrowanej interwencji. W ramach celu strategicznego 3 „Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców poprzez efektywną gospodarkę energetyczną, ochronę gleb, powietrza i środowiska naturalnego” realizowane będą następujące cele operacyjne, mające powiązania z niniejszym opracowaniem:

Cel operacyjny 3.2 Czyste powietrze, w ramach działań inwestycyjnych mogących wpłynąć na realizację celu przewiduje się realizację następujących typów projektów:

- Termomodernizację budynków użyteczności publicznej,
- Wymiany źródła ciepła (pompy ciepła) w budynkach użyteczności publicznej,
- Zakup 20 sztuk nowoczesnych, ekologicznych autobusów o niskiej emisji CO₂,
- Wykonanie audytów energetycznych dla budynków użyteczności publicznej.

Cel operacyjny 3.4 Rozwój Subregionalnego systemu monitoringu jakości środowiska, który wymaga opracowania i wdrażania subregionalnego systemu, który obejmował będzie ściśle powiązane podsystemy:

- monitoringu jakości środowiska (rekomenduje się powiązanie z działaniami w ramach celu operacyjnego 3.2),
- monitoringu lokalnej polityki ochrony środowiska.

Podsumowanie:

Analiza wyżej wymienionych dokumentów wykazała zgodność celów ZPGN dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego z celami dokumentów strategicznych KKSOF. Należy jednak zauważyć, że nie wszystkie cele

zawarte w analizowanych dokumentach, mające charakter dużo szerszy niż oceniany Plan, mogły zostać uwzględnione w tym dokumencie.

3.7.5. Analiza zgodności z dokumentami strategicznymi gmin KKSOF

Analizie poddano wybrane, najważniejsze dokumenty strategiczne na poziomie powiatów oraz gmin objętych Programem Gospodarki Niskoemisyjnej wchodzących w skład Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego (Gmina Bierawa, Gmina Cisek, Gmina Jemielnica, Gmina Pawłowiczki, Gmina Polska Cerekiew, Gmina Reńska Wieś, Gmina Ujazd, Gmina Zawadzkie, powiat kędzierzyński – kozielski, powiat strzelecki). Dokumenty poddane analizie zostały wymienione w poniższej tabeli.

Ze względu na dużą liczbę jednostek samorządu terytorialnego oraz związaną z tym liczbę dokumentów strategicznych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego i ich różnorodność, analizę usystematyzowano z punktu widzenia ważności dokumentów strategicznych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego w następujący sposób:

- strategię rozwoju,
- plany rozwoju lokalnego,
- programy ochrony środowiska,
- studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- inne ważne dokumenty, w tym miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Cele i kierunki działań analizowanych dokumentów przedstawiono w odniesieniu do poszczególnych elementów zakresu ZPGN, tj.: energetyki, budownictwa, transportu, rolnictwa i rybactwa, leśnictwa, przemysłu, handlu i usług, gospodarstw domowych, odpadów, edukacji i dialogu społecznego, administracji publicznej. Przede wszystkim zwrócono uwagę na cele szczegółowe tych dokumentów w zakresie: rozwoju niskoemisyjnych źródeł energii, poprawy efektywności energetycznej, poprawy efektywności gospodarowania surowcami i materiałami oraz rozwoju i wykorzystania technologii niskoemisyjnych.

Z uwagi na dużą liczbę miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego o różnym zakresie przestrzennym, a także z uwagi na dynamikę zmian w zakresie opracowywania tego typu dokumentów przyjęto, iż szczegółowej analizie będzie poddane każdorazowo studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUiKZP). Studium określa kierunki rozwoju przestrzennego, a jego zapisy muszą być uwzględniane w poszczególnych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Analizy dokumentów strategicznych gmin dokonano wspólnie dla celów ZPGN. Szczegółowy opis analiz przeprowadzonych dla poszczególnych gmin znajduje się w ZPGN, w częściach dotyczących poszczególnych gmin, natomiast podsumowanie analiz zamieszczono niżej.

Tabela 10 Dokumenty strategiczne dla poszczególnych powiatów i gmin KKSOF¹²¹

Powiat/Gmina	Dokument strategiczny
Gmina Bierawa	- Strategia Rozwoju Gminy Bierawa - Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Bierawa na lata 2004-2013 - Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Bierawa na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020 - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Bierawa - Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Bierawa na lata 2013-2028 – AKTUALIZACJA - Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Bierawa na lata 2014-2018
Gmina Cisek	- Plan Rozwoju Lokalnego dla Gminy Cisek na lata 2004-2013 - Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cisek na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016 - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Cisek - Ocena aktualności Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Cisek - Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Cisek
Gmina Jemielnica	- Strategia Rozwoju Gminy Jemielnica - Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Jemielnica - Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jemielnica - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jemielnica
Gmina Pawłowiczki	- Strategia Rozwoju dla Gminy Pawłowiczki na lata 2011-2021 - Lokalny Program Rozwoju Gminy Pawłowiczki - Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pawłowiczki na lata 2014 –2017, z perspektywą do roku 2021 - Studium Uwarunkowań i Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pawłowiczki
Gmina Polska Cerekiew	- Strategia Rozwoju Gminy Polska Cerekiew na lata 2000-2015 - Program Rozwoju Lokalnego Gminy Polska Cerekiew - Program Ochrony Środowiska dla Gminy Polska Cerekiew na lata 2005-2015 - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Polska Cerekiew
Gmina Reńska Wieś	- Strategia Rozwoju Gminy Reńska Wieś na lata 2001-2015 - Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Reńska Wieś na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020 - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Reńska Wieś - Projekt Założeń do Planu Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe Gminy Reńska Wieś
Gmina Ujazd	- Strategia Rozwoju Gminy Ujazd na lata 2010-2017 - Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ujazd na lata 2009-2014 z perspektywą do 2018 r. - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ujazd
Gmina Zawadzkie	- Strategia Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2007-2015 - Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Gminy Zawadzkie Tom I. Program Ochrony Środowiska - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Zawadzkie
Powiat Kędzierzyńsko-Kozielskiego	- Międzygminno-Powiatowa Strategia Rozwoju Wspólnoty Kędzierzyńsko – Kozielskiej do 2015 roku - Program ochrony powietrza dla Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego - Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

¹²¹ Opracowanie własne

Powiat/Gmina	Dokument strategiczny
Powiat Strzelecki	- Strategia Rozwoju Powiatu Strzeleckiego na lata 2014-2020 - Program ochrony powietrza dla strefy krapkowicko-strzeleckiej - Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu strzeleckiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

Podsumowanie

Analizy dokumentów strategicznych gmin KKSOF wykazały, że cele i kierunki w nich wytyczone są zgodne z zakresem opracowania ZPGN. Należy jednak zauważyć, że dokumenty te wykazują dużo szerszy charakter, dlatego też nie wszystkie cele w nich zawarte mogą zostać uwzględnione w niniejszym dokumencie.

3.8. ASPEKTY ORGANIZACYJNE I FINANSOWE

Za realizację ZPGN, odpowiedzialne będą solidarnie jednostki samorządu terytorialnego, które są nim objęte. Wg klasycznej teorii zarządzanie, również i zarządzanie ZPGN składa się z następujących elementów tworzących cykl: planowania, organizacji pracy, realizacji oraz ewaluacji wyników. Dla sprawnej i efektywnej realizacji ZPGN na poziomie lokalnym jednostki, niezbędne jest funkcjonowanie koordynatora wdrażania ZPGN. Wśród głównych zadań koordynatora należy wymienić ścisłą współpracę z podmiotami zaangażowanymi w realizację i tworzenie ZPGN oraz przedstawianie im okresowych sprawozdań z realizacji ZPGN.

W procesie wdrażania ZPGN biorą udział następujące grupy podmiotów:

- uczestniczące w organizacji i zarządzaniu ZPGN,
- realizujące zadania ZPGN,
- monitorujące przebieg realizacji i efekty ZPGN,
- społeczność miast/gmin, odbierająca wyniki działań ZPGN.

Wszyscy uczestnicy przyjmują pełną odpowiedzialność zarówno za sukcesy jak i porażki wynikające z wdrażania ZPGN. Dla wdrożenia i realizacji strategii określonej w niniejszym dokumencie niezbędne jest wprowadzenie „mapy wpływów” - procedur mających na celu określenie zasad współpracy i finansowania między wszystkimi jednostkami, tj. urzędami, instytucjami, organizacjami i podmiotami gospodarczymi. Współpraca powinna dotyczyć także struktur wewnętrznych w ramach miasta/gminy/powiatu, tzn. pomiędzy poszczególnymi wydziałami i referatami. Wypracowane procedury powinny stopniowo stać się rutyną i podstawą zinstytucjonalizowanej współpracy pomiędzy partnerami z różnych środowisk. Dzięki temu, proces planowania i zarządzania może stać się czytelny i przejrzysty dla ogółu społeczności. Niezbędne jest nawiązanie współpracy pomiędzy wszystkimi jednostkami uczestniczącymi we wdrażaniu ZPGN.

Proces wdrażania ZPGN wymaga stałego monitoringu. Najważniejszym jego elementem jest ocena realizacji zadań z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Okresowej ocenie i analizie należy poddawać:

- stopień realizacji przedsięwzięć i zadań,
- poziom wykonania przyjętych celów,
- rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich realizacją,
- przyczyny ww. rozbieżności.

Finansowanie działań przewidzianych w niniejszym Planie może być realizowane ze środków własnych podmiotów realizujących założone cele, a także ze wsparciem zewnętrznym.

Poniżej przedstawiono analizę programów i funduszy na poziomie międzynarodowym, krajowym, wojewódzkim i lokalnym, pod kątem możliwości uzyskania dofinansowania na działania realizowane w ramach planu gospodarki niskoemisyjnej. Wskazano rodzaje działań oraz grupy beneficjentów którzy mogą ubiegać się o dofinansowanie.

Analizowane dokumenty odnoszą się do okresu 2014 – 2020, w jakim będzie realizowany ZPGN.

W najbliższych latach realizacji ZPGN mogą pojawić się nowe źródła finansowania (programy, fundusze) umożliwiające realizację części działań zaplanowanych w ZPGN, dlatego warto uzupełniać ten wykaz o nowe mechanizmy finansowe pojawiające się w kolejnych latach.

3.8.1. Źródła finansowania inwestycji na poziomie międzynarodowym

Program działań na rzecz środowiska i klimatu LIFE (2014 – 2020)

NFOŚiGW jest krajowym punktem kontaktowym Programu LIFE, który dodatkowo współfinansuje projekty. Beneficjent może uzyskać łączne dofinansowanie (ze środków KE i NFOŚiGW) w wysokości 95% kosztów kwalifikowanych.

Program LIFE to jedyny instrument finansowy Unii Europejskiej poświęcony wyłącznie współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony środowiska i klimatu. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki w tym zakresie, a także identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących środowiska w tym przyrody.

Budżet programu LIFE na lata 2014-2020 wynosi 3 456,7 mln EUR.

Współfinansowanie projektów LIFE przez NFOŚiGW w perspektywie finansowej 2014-2020 jest realizowane w formie dotacji lub pożyczki dla następujących celów szczegółowych:

- przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej i degradacji funkcji ekosystemów w Polsce.
- poprawa jakości środowiska poprzez realizację inwestycyjnych – pilotażowych albo demonstracyjnych projektów środowiskowych.
- kształtowanie ekologicznych zachowań społeczeństwa.

Beneficjenci: każdy podmiot (jednostki, podmioty i instytucje publiczne lub prywatne) zarejestrowane na terenie państwa należącego do Wspólnoty Europejskiej. Wyróżnione zostały trzy kategorie beneficjentów: instytucje publiczne, organizacje prywatne, komercyjne oraz organizacje prywatne, niekomercyjne (w tym organizacje pozarządowe).

Tabela 11 Obszary realizacji Programu LIFE w latach 2014-2020¹²²

Podprogram LIFE na rzecz środowiska	Podprogram LIFE działania na rzecz klimatu
Budżet: 2 592,5 mln EUR	Budżet: 864,2 mln EUR
• środowisko i efektywne wykorzystanie zasobów, • przyroda i różnorodność biologiczna, • zarządzanie środowiskiem i informacja.	• łagodzenie zmian klimatycznych – finansowane będą projekty z zakresu redukcji emisji gazów cieplarnianych, • adaptacja do zmian klimatycznych – finansowane będą projekty z zakresu przystosowania się do zmian klimatycznych, • zarządzanie i informacja w zakresie klimatu – finansowane będą działania z zakresu zwiększania świadomości, komunikacji, współpracy i rozpowszechniania informacji na temat łagodzenia zmian klimatu i działań adaptacyjnych.

Przykładowe działania¹²³:

- działania operacyjne organizacji pozarządowych zaangażowanych w ochronę i poprawę jakości środowiska na poziomie europejskim oraz w tworzenie i wdrażanie ustawodawstwa i polityki ochrony środowiska unii europejskiej,
- tworzenie i utrzymywanie sieci, baz danych i systemów komputerowych związanych bezpośrednio z wdrażaniem ustawodawstwa i polityki ochrony środowiska UE, w szczególności gdy działania te poprawiają publiczny dostęp do informacji o środowisku,
- analizy, badania, modelowanie i tworzenie scenariuszy,
- monitorowanie stanu siedlisk i gatunków, w tym monitorowanie lasów,
- pomoc w budowaniu potencjału instytucjonalnego,
- szkolenia, warsztaty i spotkania, w tym szkolenia podmiotów uczestniczących w inicjatywach dotyczących zapobiegania pożarom lasów,

¹²² Opracowanie własne

¹²³ <http://www.nfosigw.gov.pl/srodki-zagraniczne/instrument-finansowy-life/co-powinienes-wiedziec-o-life/informacje-ogolne>

- platformy nawiązywania kontaktów zawodowych i wymiany najlepszych praktyk,
- działania informacyjne i komunikacyjne, w tym kampanie na rzecz zwiększania świadomości społecznej, a w szczególności kampanie zwiększające świadomość społeczną na temat pożarów lasów,
- demonstracja innowacyjnych podejść, technologii, metod i instrumentów dotyczących kierunków polityki,
- specjalnie w odniesieniu do komponentu I „LIFE+ przyroda i różnorodność biologiczna”:
- zarządzanie gatunkami i obszarami oraz planowanie ochrony obszarów, w tym zwiększenie ekologicznej spójności sieci Natura 2000;
- monitorowanie stanu ochrony, w szczególności ustalenie procedur i struktur monitorowania stanu ochrony;
- rozwój i realizacja planów działania na rzecz ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych;
- zwiększenie zasięgu sieci Natura 2000 na obszarach morskich;
- nabywanie gruntów pod następującymi warunkami:
- nabycie to przyczyniłoby się do utrzymania lub przywrócenia integralności obszarów objętych siecią Natura 2000,
- nabycie gruntu jest jedynym i najbardziej efektywnym sposobem osiągnięcia pożądanego skutku w zakresie ochrony przyrody,
- nabywany grunt jest długookresowo przeznaczony na wykorzystanie w sposób zgodny z celami szczegółowymi komponentu I „LIFE+ przyroda i różnorodność biologiczna”,
- dane państwo członkowskie zapewnia długookresowe wyłączenie przeznaczenie takich gruntów na cele związane z ochroną przyrody.

Ogłoszenie naboru wniosków:

W dniu 1 czerwca 2015 roku Komisja Europejska opublikowała zaproszenie do składania wniosków do Programu LIFE w perspektywie finansowej 2014-2017 w zakresie działań na rzecz środowiska oraz klimatu na rok 2015.

Harmonogram naboru wniosków do Programu LIFE w 2015 roku:

Terminy składania wniosków do Programu LIFE w zakresie działań na rzecz środowiska oraz klimatu w naborze 2015 ogłoszone przez Komisję Europejską podane są w poniższej tabeli.

Tabela 12 Terminy składania wniosków do Programu LIFE

Typy projektów	Faza	Rozpoczęcie naboru	Zakończenie naboru
Projekty tradycyjne			
Ograniczenie wpływu człowieka na klimat *		1 czerwiec 2015	15 wrzesień 2015
Dostosowywanie się do skutków zmiany klimatu		1 czerwiec 2015	15 wrzesień 2015
Zarządzanie i informacja w zakresie klimatu		1 czerwiec 2015	15 wrzesień 2015
Ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami		1 czerwiec 2015	1 październik 2015
Przyroda i różnorodność biologiczna		1 czerwiec 2015	7 październik 2015
Zarządzanie i informacja w zakresie środowiska		1 czerwiec 2015	7 październik 2015
Projekty przygotowawcze		1 czerwiec 2015	30 październik 2015
Projekty pomocy technicznej		1 czerwiec 2015	połowa września 2015
Projekty zintegrowane	I Koncepcja	1 czerwiec 2015	1 październik 2015
Projekty zintegrowane	II Cały wniosek		połowa kwietnia 2016
Dotacje na działalność operacyjną (dla NGO)		Maj 2015	Lipiec 2015

NABÓR 2015- POŻYCZKA (PROJEKTY LIFE+)

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ogłasza nabór wniosków o dofinansowanie w formie pożyczki w ramach programu priorytetowego „Współfinansowanie Programu LIFE część 1) Współfinansowanie projektów LIFE+”

Wnioski należy składać w terminie od 23.06.2015 r. do 29.12.2015 r., bądź do wyczerpania alokacji (nabór ciągły)

NABÓR 2015- PROJEKTY TRADYCYJNE

NFOŚiGW ogłasza nabór wniosków tradycyjnych o dofinansowanie w ramach programu priorytetowego „Współfinansowanie Programu LIFE Część 2) Współfinansowanie projektów LIFE w perspektywie finansowej 2014-2020”, w tym planowanych do realizacji przez państwowe jednostki budżetowe od 2016 r.

Planowana alokacja

1. dotacje – 20 mln zł
2. środki na zadania realizowane przez państwowe jednostki budżetowe – 5 mln zł

Składanie wniosków

Wnioski należy składać w terminie od 01.06.2015 r. do 06.07.2015 r.

Program Współpracy EUROPA ŚRODKOWA 2020

Cały obszar kraju jest objęty Programem Współpracy Europa Środkowa 2020. Dofinansowanie w ramach osi I-IV jest na poziomie 83%, a dla osi V – 75%. Pytania w sprawie programu można kierować do Krajowego Punktu Kontaktowego Programu dla Europy Środkowej.

Tabela 13 Wybrane działania, które mogą uzyskać dofinansowanie w ramach Programu Współpracy Europa Środkowa 2020¹²⁴

Oś priorytetowa/ Priorytet inwestycyjny	Cel szczegółowy, rodzaje działań	Beneficjenci
Oś I Współpraca w zakresie innowacji na rzecz zwiększenia konkurencyjności Europy Środkowej PI 1b Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, eko-innowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez	➤ Poprawa trwałych powiązań pomiędzy podmiotami • Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności związanych z przedsiębiorczością w celu wspierania innowacji gospodarczej i społecznej w regionach Europy Środkowej • wzmocnienie u pracowników sektora prywatnego (zwłaszcza MŚP) kompetencji i umiejętności związanych z nowymi technologiami (np. eko-innowacjami, technologiami niskoemisyjnymi, ICT, kluczowymi technologiami wspomagającymi etc.), innowacyjnymi produktami, usługami i procesami oraz innowacjami społecznymi, stanowiących istotny wkład do regionalnych strategii inteligentnych specjalizacji.	Beneficjentami mogą być między innymi władze publiczne na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym, regionalne agencje ds. rozwoju, izby handlowe, przedsiębiorstwa, w tym MŚP, szkoły wyższe, stowarzyszenia, instytucje zajmujące się transferem technologii, instytucje badawcze, centra doskonałości BiR, organizacje pozarządowe, agencje innowacji, inkubatory przedsiębiorczości, instytucje zarządzające klastrami, instytucje finansujące, centra edukacyjne i

¹²⁴ Opracowanie własne

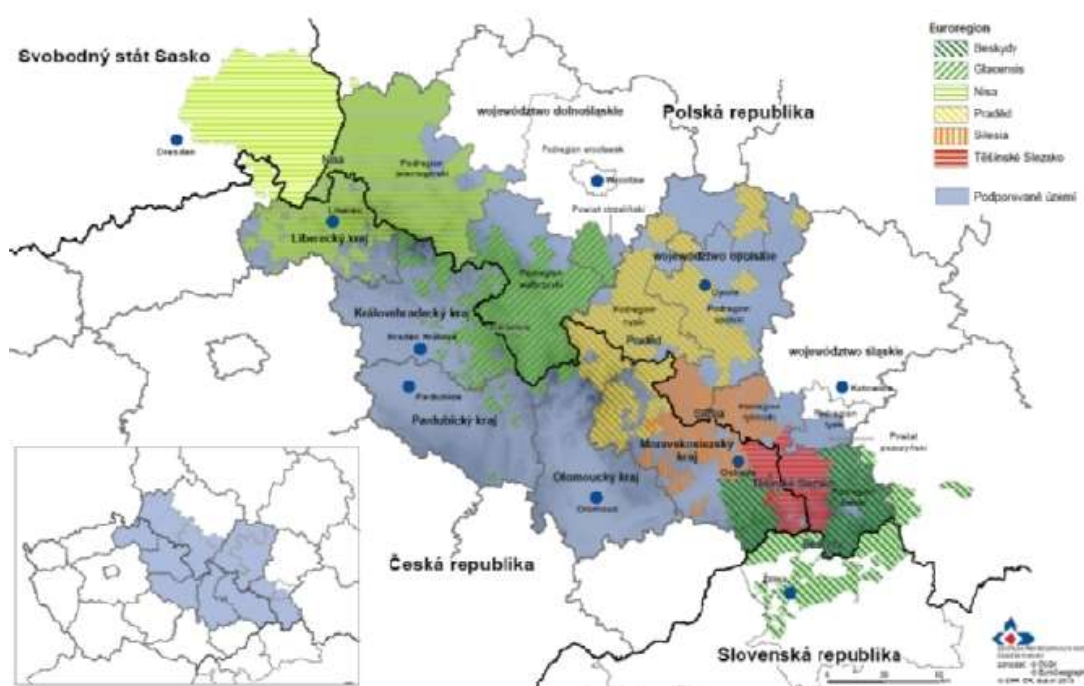
Oś priorytetowa/ Priorytet inwestycyjny	Cel szczegółowy, rodzaje działań	Beneficjenci
inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu		szkoleniowe, a także partnerów społecznych oraz instytucje rynku pracy.
Oś II Współpraca w zakresie strategii niskoemisyjnych w Europie Środkowej PI 4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym	➤ Opracowanie i wdrażanie rozwiązań na rzecz zwiększenia efektywności energetycznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej • opracowanie, testowanie i wdrażanie polityk, strategii i rozwiązań służących zwiększeniu efektywności energetycznej infrastruktury publicznej, w tym budynków, a także stosowaniu w szerszym zakresie odnawialnych źródeł energii. • opracowanie i testowanie innowacyjnych metod zarządzania w celu podnoszenia potencjału regionów w zakresie zwiększania efektywności energetycznej infrastruktury publicznej, w tym również budynków (np. kadra kierownicza sektora energetycznego), • opracowywanie i wdrażanie rozwiązań mających na celu stosowanie nowych technologii oszczędności energii, co w konsekwencji przyczyni się do zwiększenia efektywności energetycznej infrastruktury publicznej, w tym również budynków, • harmonizacja koncepcji, norm i systemów certyfikacji na szczeblu transnarodowym w celu do zwiększenia efektywności energetycznej infrastruktury publicznej, w tym również budynków, • wzmocnienie potencjału sektora publicznego do opracowywania i wdrażania innowacyjnych usług energetycznych, tworzenia zachęt i opracowania odpowiednich planów finansowych (np. umowy o poprawę efektywności energetycznej, modele PPP etc.)	Beneficjentami mogą być między innymi władze publiczne na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym oraz instytucje z nimi powiązane, regionalne agencje ds. rozwoju, dostawców energii, instytucje i przedsiębiorstwa zarządzające energią, sektor budowlany, stowarzyszenia regionalne, regionalne agencje innowacji, organizacje pozarządowe, instytucje finansujące, centra edukacyjne i szkoleniowe, uniwersytety, instytucje badawcze.
Oś II Współpraca w zakresie strategii niskoemisyjnych w Europie Środkowej PI 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu	➤ Poprawa terytorialnych strategii energetycznych i polityk mających wpływ na łagodzenie skutków zmian klimatycznych • opracowanie oraz wdrożenie zintegrowanych strategii i planów na szczeblu lokalnym/regionalnym celem lepszego wykorzystania wewnętrznych potencjałów korzystania z odnawialnych źródeł energii, a także zwiększenia efektywności energetycznej na szczeblu regionalnym, • opracowanie i testowanie koncepcji i narzędzi służących wykorzystaniu wewnętrznych zasobów odnawialnych źródeł energii, • opracowanie oraz wdrożenie strategii zarządzania mających na celu poprawę efektywności energetycznej zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym (w szczególności MŚP),	Beneficjentami mogą być między innymi władze publiczne na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym, regionalne agencje ds. rozwoju, dostawców energii, instytucje zajmujące się zarządzaniem energią, przedsiębiorstwa w tym MŚP, operatorów transportu publicznego, stowarzyszenia regionalne, agencje innowacji, organizacje pozarządowe, instytucje finansujące, centra edukacyjne

Oś priorytetowa/ Priorytet inwestycyjny	Cel szczegółowy, rodzaje działań	Beneficjenci
	• opracowanie strategii i polityk, mających na celu ograniczenie zużycia energii (np. inteligentnych systemów pomiarowych, rozpowszechnianie inteligentnych aplikacji użytkowników, etc.), • opracowanie i testowanie rozwiązań na rzecz lepszych połączeń i koordynacji sieci energetycznych w celu integracji oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii ➤ Poprawa zdolności do planowania mobilności na funkcjonalnych obszarach miejskich w celu obniżenia emisji CO₂ • opracowanie i wdrażanie zintegrowanych koncepcji i planów działania dotyczących mobilności celem redukcji emisji CO₂, • ustanowienie systemu zarządzania, stanowiącego podstawę do tworzenia zintegrowanej mobilności niskoemisyjnej w miejskich obszarach funkcjonalnych, • opracowanie i testowanie koncepcji i strategii (w tym innowacyjnych modeli finansowych i inwestycyjnych) mających na celu ułatwienie wprowadzania nowych technologii niskoemisyjnych w transporcie publicznym, w miejskich obszarach funkcjonalnych, • opracowanie oraz wdrażanie usług i produktów promujących inteligentną niskoemisyjną mobilność w miejskich obszarach funkcjonalnych (np. usługi multimodalne etc.)	i szkoleniowe, a także szkoły wyższe i instytucje badawcze.
Oś IV Współpraca na rzecz poprawy powiązań transportowych Europy Środkowej PI 7b Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi	➤ Poprawa planowania i koordynacji systemów regionalnego transportu pasażerskiego w celu utworzenia lepszych połączeń z krajowymi i europejskimi sieciami transportowymi • opracowywanie i wdrażanie strategii (włącznie z innowacyjnymi modelami finansowania i inwestycji) mających na celu tworzenie połączeń między zrównoważonym transportem pasażerskim, w szczególności w regionach peryferyjnych, a siecią TEN-T oraz węzłami transportowymi pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia, • opracowywanie i wdrażanie skoordynowanych strategii, narzędzi i projektów pilotażowych w celu udoskonalenia regionalnych systemów transportowych, w szczególności w wymiarze transgranicznym (np. połączenia dla osób dojeżdżających do pracy, interoperacyjność, etc.), • opracowywanie koncepcji i testowanie projektów pilotażowych na rzecz inteligentnej mobilności regionalnej (np. bilety multimodalne, narzędzia ICT, routing z połączeniem na żądanie – router on demand, itp.), • opracowywanie skoordynowanych koncepcji, standardów oraz narzędzi do poprawy usług w zakresie mobilności, świadczonych w interesie publicznym (np. dla grup w niekorzystnej sytuacji, kurczących się regionów)	Beneficjentami mogą być między innymi władze publiczne na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym, regionalne agencje ds. rozwoju, operatorów transportu, dostawców infrastruktury, stowarzyszenia regionalne, regionalne agencje innowacji, organizacje pozarządowe, instytucje finansujące, centra edukacyjne i szkoleniowe, szkoły wyższe i instytucje badawcze.
Oś IV Współpraca na rzecz poprawy powiązań transportowych Europy Środkowej	➤ Poprawa koordynacji podmiotów transportu towarowego w celu upowszechnienia rozwiązań multimodalnych przyjaznych środowisku	Beneficjentami mogą być między innymi władze publiczne na szczeblu lokalnym, regionalnym

Oś priorytetowa/ Priorytet inwestycyjny	Cel szczegółowy, rodzaje działań	Beneficjenci
PI 7c Rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej	• opracowywanie i wdrażanie strategii (w tym innowacyjnych modeli finansowania i inwestycji) mających na celu wzmocnienie modalności przyjaznych środowisku rozwiązań w zakresie systemów transportu towarowego (np. transport kolejowy, rzeczny lub morski), • opracowywanie i wdrażanie mechanizmów koordynacji i współpracy pomiędzy podmiotami multimodalnego transportu towarowego – opracowywanie i wdrażanie skoordynowanych koncepcji, narzędzi zarządzania oraz usług mających na w celu zwiększenie udziału przyjaznej środowisku logistyki, poprzez optymalizację łańcuchów transportu towarowego (np. multimodalne, transnarodowe przepływy transportu towarowego) – opracowywanie i testowanie skoordynowanych strategii i koncepcji na rzecz nadania ekologicznego charakteru („greening”) ostatnich kilometrów transportu towarowego (np. planowanie logistyczne)	i krajowym, regionalne agencje ds. rozwoju, przedsiębiorstwa, operatorów multimodalnych centrów logistycznych, dostawców infrastruktury, stowarzyszenia transportowe, regionalne agencje innowacji, organizacje pozarządowe, instytucje finansujące, centra edukacyjne i szkoleniowe, a także szkoły wyższe oraz instytucje badawcze.

Program Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska na lata 2014 – 2020

Subregion Kędzierzyńsko – Kozielski znajduje się na terenie objętym wsparciem w ramach PWT Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska na lata 2014 – 2020. Stopa dofinansowania dla wszystkich osi priorytetowych jest na poziomie 85%. Krajowym punktem kontaktowym jest Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pradziad.

Rysunek 10 Obszar wsparcia Programu Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2014 – 2020¹²⁵

¹²⁵ Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2014-2020

Tabela 14 Wybrane działania, które mogą uzyskać dofinansowanie w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2014 – 2020¹²⁶

Oś priorytetowa/ Priorytet inwestycyjny	Cel szczegółowy, rodzaje działań	Beneficjenci
Oś II Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia PI 2.1. Wsparcie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich rozwój	- Zachowanie i odnowa atrakcji kulturowych i przyrodniczych, ukierunkowane na ich wykorzystanie dla zrównoważonego rozwoju wspólnego pogranicza - zachowanie i odnowa atrakcji przyrodniczych i kulturowych, - włączenie atrakcji kulturowych i przyrodniczych do zrównoważonego ruchu turystycznego - Wspieranie wykorzystania niematerialnego dziedzictwa kulturowego - Działania w zakresie infrastruktury w celu transgranicznego udostępnienia i wykorzystania kulturowego i przyrodniczego dziedzictwa regionu przygranicznego - poprawa istniejących i regionalnych połączeń drogowych poprawiających ich przepustowość i transgraniczną dostępność atrakcji przyrodniczych i kulturowych - tworzenie infrastruktury turystycznej (ścieżki rowerowe, ścieżki edukacyjne, stojaki na rowery, tablice informacyjne, itp.), w tym infrastruktury dla osób niepełnosprawnych, rodzin z dziećmi, seniorów, itp. - Wspólne działania informacyjne, marketingowe i promocyjne w dziedzinie wykorzystania zasobów przyrodniczych i kulturowych - wykorzystanie technologii mobilnych (np. strony internetowe, portale społecznościowe, aplikacje mobilne, wykorzystanie kodów QR, itp.) - wspólne kampanie promujące atrakcje regionu, - wspólny udział w targach, wydarzeniach turystycznych, promocyjnych, w tym nabycie np. banerów, namiotów promocyjnych, itp. - Opracowanie studyjne, strategie, plany zmierzające do wykorzystania zasobów przyrodniczych i kulturowych	Władze publiczne, ich związki i stowarzyszenia, organizacje powołane przez władze publiczne, organizacje pozarządowe, Europejskie Ugrupowania Współpracy Terytorialnej, kościoły i związki wyznaniowe, stowarzyszenia i związki działające w obszarze turystyki.

3.8.2. Źródła finansowania inwestycji na poziomie krajowym

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej udziela dofinansowania w formie dopłat, dotacji i pożyczek. Beneficjentami mogą być: samorządy, przedsiębiorcy, osoby fizyczne, państwowe jednostki budżetowe, uczelnie/ instytucje naukowo – badawcze, organizacje pozarządowe, inne podmioty.

¹²⁶ Opracowanie własne

➤ Formy i dziedziny finansowania

Główne formy finansowania	Główne dziedziny finansowania
Dotacje inwestycyjne i nieinwestycyjne	Ochrona wód i gospodarka wodna
Oprocentowane pożyczki	Ochrona klimatu i atmosfery
Kredyty udzielane przez banki ze środków NFOŚiGW	Ochrona powierzchni ziemi
Dopłaty do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji	Gospodarka odpadami, w tym recykling
Dopłaty do oprocentowania kredytów	Ochrona przyrody i krajobrazu
Umorzenia	Państwowy Monitoring Środowiska
Inwestycje kapitałowe	Zapobieganie klęskom żywiołowym
Dopłaty do oprocentowania lub ceny wykupu obligacji	Górnictwo i geologia
Częściowe spłaty kapitału kredytów	Edukacja ekologiczna
	Ekspertyzy i prace naukowo-badawcze
	Efektywność energetyczna
	Odnawialne źródła energii

Rysunek 11 Formy i dziedziny finansowania realizowane przez NFOŚiGW¹²⁷

Celem głównym *Strategii NFOŚiGW* jest poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami poprzez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku. Jest on realizowany poprzez cztery priorytety środowiskowe przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 15 Wybrane działania, które mogą uzyskać dofinansowanie z NFOŚiGW¹²⁸

Priorytet środowiskowy	Program	Rodzaje działań
Ochrona atmosfery	- Poprawa jakości powietrza - Poprawa efektywności energetycznej: - LEMUR, - Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych, - Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach - Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii: - BOCIAN, - Prosument, - GIS, - SOWA	- kompleksowa likwidacja nieefektywnych urządzeń grzewczych, - zbiorowe systemy ciepłownicze, - działania w zakresie poprawy efektywności wykorzystania energii, w tym OZE, w zakresie wytwarzania, przesyłu i wykorzystania u odbiorców, - rozwijanie kogeneracji, w tym kogeneracji wysokosprawnej, - modernizacja i rozbudowa sieci ciepłowniczych, - termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, - budownictwo energooszczędne, - inteligentne opomiarowanie i inteligentne sieci energetyczne (ISE), - działania wpływające na wzrost produkcji energii z OZE
Programy międzydziedzinowe	- Wspieranie działań monitoringu środowiska - Edukacja ekologiczna - Wsparcie przedsięwzięć niskoemisyjnej gospodarki	badania realizujące i wspierające państwowy monitoring środowiska oraz przedsięwzięcia służące pozyskaniu danych i informacji o środowisku, w szczególności wykonanie raportów prezentujących wykonywane badania oraz prace badawczo – pomiarowe i metodyczne dotyczące zadań określonych w

¹²⁷ <http://www.nfosigw.gov.pl/o-nfosigw>

¹²⁸ Streszczenie strategii działania NFOŚiGW na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 r. <http://www.nfosigw.gov.pl/o-nfosigw/strategia>

Priorytet środowiskowy	Program	Rodzaje działań
		programie Państwowego Monitoringu Środowiska; • zadania inwestycyjne związane z rozbudową zaplecza technicznego oraz zakupy wyposażenia laboratoriów wykonujących badania służące pozyskaniu danych i informacji o środowisku. • kompleksowe projekty wykorzystujące media tradycyjne tj. telewizja, w tym idea placement, radio, prasa, outdoor, itp. oraz elektroniczne tj. Internet, aplikacje mobilne; • warsztaty, konkursy, imprezy edukacyjne; • konferencje, szkolenia, seminaria, e-learning, profesjonalizacja animatorów edukacji ekologicznej, produkcja interaktywnych pomocy dydaktycznych; • wyposażenie i doposażenie centrów edukacyjnych;

LEMUR – Energooszczędne Budynki Użyteczności Publicznej

LEMUR – Energooszczędne Budynki Użyteczności Publicznej to program wdrażany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej.

- **Cel programu:**

Celem programu jest zmniejszenie zużycia energii, a w konsekwencji ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ w związku z projektowaniem i budową nowych energooszczędnych budynków użyteczności publicznej oraz zamieszkania zbiorowego.

- **Wskaźniki osiągnięcia celu**

Stopień realizacji celu programu mierzony jest za pomocą wskaźnika osiągnięcia celu pn. Zmniejszenie zużycia energii (MWh/rok). Planowana wartość wskaźnika osiągnięcia celu wynosi co najmniej 60 000 MWh, w tym dla bezzwrotnych i zwrotnych form dofinansowania – co najmniej 60 000 MWh,

Stopień realizacji celu programu mierzony jest za pomocą wskaźnika osiągnięcia celu pn. Ograniczenie lub uniknięcie emisji dwutlenku węgla (Mg/rok). Planowana wartość wskaźnika osiągnięcia celu wynosi co najmniej 30 000 Mg w tym dla bezzwrotnych i zwrotnych form dofinansowania – co najmniej 30 000 Mg,

- **Budżet**

Budżet na realizację celu programu wynosi do 290 000 tys. zł., w tym:

- dla bezzwrotnych form dofinansowania – do 28 000 tys. zł,
- dla zwrotnych form dofinansowania – do 262 000 tys. zł,

- **Beneficjenci**

1. podmioty sektora finansów publicznych, z wyłączeniem państwowych jednostek budżetowych,
2. samorządowe osoby prawne, spółki prawa handlowego, w których jednostki samorządu terytorialnego posiadają 100% udziałów lub akcji i które powołane są do realizacji zadań własnych j.s.t. wskazanych w ustawach,
3. organizacje pozarządowe, w tym fundacje i stowarzyszenia, a także kościoły i inne związki wyznaniowe wpisane do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych oraz kościelne osoby prawne, które realizują zadania publiczne na podstawie odrębnych przepisów.

BOCIAN – Rozproszone, odnawialne źródła energii

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przygotował kolejny program priorytetowy dedykowany odnawialnym źródłom energii. Jego celem jest ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ poprzez zwiększenie produkcji energii z instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii.

- **Wskaźniki osiągnięcia celu**

Stopień realizacji celu programu mierzony jest za pomocą wskaźników osiągnięcia celu pn. Produkcja energii elektrycznej. Planowana wartość wskaźnika osiągnięcia celu wynosi co najmniej 430 000 MWh, w tym dla zwrotnych form dofinansowania – co najmniej 430 000 MWh.

Stopień realizacji celu programu mierzony jest za pomocą wskaźników osiągnięcia celu pn. Produkcja energii cieplnej. Planowana wartość wskaźnika osiągnięcia celu wynosi co najmniej 990 000 GJ, w tym dla zwrotnych form dofinansowania – co najmniej 990 000 GJ.

Stopień realizacji celu programu mierzony jest za pomocą wskaźników osiągnięcia celu pn. Ograniczenie lub uniknięcie emisji dwutlenku węgla CO₂. Planowana wartość wskaźnika osiągnięcia celu wynosi co najmniej 400 tys. Mg/rok, w tym dla zwrotnych form dofinansowania – co najmniej 400 tys. Mg/rok.

- **Budżet**

Budżet na realizację celu programu wynosi do 570 000 tys. zł., w tym dla zwrotnych form dofinansowania – do 570 000 tys. zł.

- **Beneficjenci**

Przedsiębiorcy w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, podejmujący realizację przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii na terenie Rzeczypospolitej Polskiej

SOWA – Energooszczędne oświetlenie uliczne

- **Cel programu**

Ograniczenie emisji dwutlenku węgla poprzez dofinansowanie przedsięwzięć poprawiających efektywność energetyczną systemów oświetlenia ulicznego.

- **Rodzaje przedsięwzięć:**

- modernizacja oświetlenia ulicznego (m.in. wymiana: źródeł światła, opraw, zapłonników, kabli zasilających, słupów, montaż nowych punktów świetlnych w ramach modernizowanych ciągów oświetleniowych, jeżeli jest to niezbędne do spełnienia normy PN EN 13201);
- montaż urządzeń do inteligentnego sterowania oświetleniem;
- montaż sterowalnych układów redukcji mocy oraz stabilizacji napięcia zasilającego.

- **Beneficjenci**

Jednostki samorządu terytorialnego posiadające tytuł do dysponowania infrastrukturą oświetlenia ulicznego w zakresie realizowanego przedsięwzięcia.

W ramach powyższych priorytetów, związane z edukacją ekologiczną, ekspertyzami, innowacyjnością, niskoemisyjną i zasobooszczędną gospodarką oraz monitoringiem środowiska i zapobieganiem zagrożeniom oraz wspieraniem systemów zarządzania środowiskowego (głównie EMAS).

„KAWKA”

Jest to pilotażowy program priorytetowy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, skierowany do wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, związany z likwidacją niskiej emisji wspierającej wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii. Program na daną chwilę jest zakończony jednak w najbliższych latach ma być wznowiony do realizacji.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 – 2020

Program ten obejmuje swoim zasięgiem obszar całego kraju, tj. 15 regionów zaliczanych do kategorii słabiej rozwiniętych oraz Mazowsze jako region lepiej rozwinięty o specjalnym statusie. Dofinansowanie dla osi I – III jest na poziomie 85%, a dla osi IV i V na poziomie 85% dla 15 województw, poza woj. mazowieckim (80%).

Tabela 16 Wybrane działania, które mogą uzyskać dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020¹²⁹

Oś priorytetowa/ Priorytet inwestycyjny	Rodzaje działań	Beneficjenci
Oś I Zmniejszenie emisyjności gospodarki PI 4.1 Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych	- farmy wiatrowe, - instalacje na biomasę i biogaz, - sieci przesyłowe i dystrybucyjne umożliwiające przyłączenia jednostek wytwarzania energii z OZE do KSE oraz (w ograniczonym zakresie) jednostek wytwarzania energii wykorzystującej wodę i słońce oraz ciepła przy wykorzystaniu energii geotermalnej	- organy władzy publicznej, w tym administracja rządowa oraz podległe jej organy i jednostki organizacyjne, - jednostki samorządu terytorialnego oraz działające w ich imieniu jednostki organizacyjne, - organizacje pozarządowe, - przedsiębiorcy, - podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jst nie będących przedsiębiorcami
Oś I Zmniejszenie emisyjności gospodarki PI 4.2 Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z OZE w przedsiębiorstwach	- modernizacja i rozbudowa linii produkcyjnych na bardziej efektywne energetycznie; - modernizacja energetyczna budynków w przedsiębiorstwach; - zastosowania technologii efektywnych energetycznie w przedsiębiorstwie, - budowa, rozbudowa i modernizacja instalacji OZE; - zmiany systemu wytwarzania lub wykorzystania paliw i energii, zastosowanie energooszczędnych (energia elektryczna, ciepło, chłód, woda) technologii produkcji i użytkowania energii, w tym termomodernizacji budynków; - wprowadzanie systemów zarządzania energią, przeprowadzania audytów energetycznych (przemysłowych).	przedsiębiorcy
Oś I Zmniejszenie emisyjności gospodarki PI 4.3 Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania OZE w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych	- ocieplenia obiektów, wymiana okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne; - przebudowę systemów grzewczych (wraz z wymianą i przyłączeniem źródła ciepła), systemów wentylacji i klimatyzacji, zastosowanie automatyki pogodowej i systemów zarządzania budynkiem; - budowa lub modernizacja wewnętrznych	organy władzy publicznej, w tym administracji rządowej oraz podległych jej organów i jednostek organizacyjnych, jst oraz działających w ich imieniu jednostek organizacyjnych (w szczególności dla miast wojewódzkich i ich obszarów)

¹²⁹ źródło: opracowanie własne

Oś priorytetowa/ Priorytet inwestycyjny	Rodzaje działań	Beneficjenci
i w sektorze mieszkaniowym	instalacji odbiorczych oraz likwidacja dotychczasowych źródeł ciepła; • instalacje mikrogeneracji lub mikrotrigeneracji na potrzeby własne, • instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach; • instalacją systemów chłodzących, w tym również z OZE.	funkcjonalnych oraz miast regionalnych i subregionalnych), • państwowe jednostki budżetowe, • spółdzielnie mieszkaniowe, • wspólnoty mieszkaniowe, • podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jst nie będących przedsiębiorcami
Oś I Zmniejszenie emisyjności gospodarki PI 4.4 Rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięć	• budowa lub przebudowa w kierunku inteligentnych sieci dystrybucyjnych zwiększeniu wytwarzania w OZE i/lub ograniczaniu zużycia energii, w tym wymiana transformatorów; • kompleksowe pilotażowe i demonstracyjne projekty wdrażające inteligentne rozwiązania na danym obszarze mające na celu optymalizację wykorzystania energii wytworzonej z OZE i/lub racjonalizację zużycia energii; • inteligentny system pomiarowy - (wyłącznie jako element budowy lub przebudowy w kierunku inteligentnych sieci elektroenergetycznych dla rozwoju OZE i/lub ograniczenia zużycia energii)	• przedsiębiorcy
Oś I Zmniejszenie emisyjności gospodarki PI 4.5 Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu	• W ramach inwestycji wynikających z planów gospodarki niskoemisyjnej; • budowa, rozbudowa lub modernizacja sieci ciepłowniczej i chłodniczej, również poprzez wdrażanie systemów zarządzania ciepłem i chłodem wraz z infrastrukturą wspomagającą; • wymiana źródeł ciepła	• organy władzy publicznej, w tym administracji rządowej oraz podległych jej organów i jednostek organizacyjnych, jst oraz działających w ich imieniu jednostek organizacyjnych (w szczególności dla miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych oraz miast regionalnych i subregionalnych), • organizacje pozarządowe, • przedsiębiorcy, • podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jst nie będących przedsiębiorcami
Oś I Zmniejszenie emisyjności gospodarki PI 4.7 Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe	• budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu, w tym także w skojarzeniu z OZE; • budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania ciepła w wyniku której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w skojarzeniu, w tym także w skojarzeniu z OZE; • budowa przyłączy do sieci ciepłowniczych do wykorzystania ciepła użytkowego wyprodukowanego w jednostkach wytwarzania energii elektrycznej i ciepła	• organy władzy publicznej, w tym administracji rządowej oraz podległych jej organom i jednostek organizacyjnych, jednostek samorządu terytorialnego oraz działających w ich imieniu jednostek organizacyjnych, • organizacje pozarządowe, • przedsiębiorcy, • podmioty świadczące usługi publiczne w ramach

Oś priorytetowa/ Priorytet inwestycyjny	Rodzaje działań	Beneficjenci
	w skojarzeniu wraz z budową przyłączy wyprowadzających energię do krajowego systemu przesyłowego	realizacji obowiązków własnych jst nie będących przedsiębiorcami
Oś II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu PI 6.5 Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów poprzemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu	- ograniczanie emisji z zakładów przemysłowych; - wsparcie dla zanieczyszczonych/ zdegradowanych terenów; - rozwój miejskich terenów zielonych	- organy władzy publicznej, w tym administracji rządowej oraz podległych jej organów i jednostek organizacyjnych, jednostek samorządu terytorialnego i ich związków oraz działających w ich imieniu jednostek organizacyjnych, - przedsiębiorcy, - podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jst nie będących przedsiębiorcami
Oś III Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej PI 4.5. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu	- Działania wynikające z planów gospodarki niskoemisyjnej; - wdrażanie projektów zawierających elementy redukujące/ minimalizujące oddziaływanie hałasu/ drgań/ zanieczyszczeń powietrza oraz elementy promujące zrównoważony rozwój układu urbanistycznego i zwiększenie przestrzeni zielonych miasta; - w miastach posiadających transport szynowy (tramwaje) preferowany będzie rozwój tej gałęzi transportu zbiorowego, natomiast w pozostałych miastach finansowane będą inne niskoemisyjne formy transportu miejskiego; - działania infrastrukturalne (w tym budowa, przebudowa, rozbudowa sieci szynowych, sieci energetycznych, zapleczy technicznych do obsługi i konserwacji taboru, centrów przesiadkowych oraz elementów wyposażenia dróg i ulic w infrastrukturę służącą obsłudze transportu publicznego i pasażerów), jak i taborowy, a także kompleksowy, obejmujący obydwa typy projektów; - ITS, usprawniające funkcjonowanie całego systemu transportowego, nastąpi integracja infrastrukturalna istniejących środków transportu oraz dostosowanie systemu transportowego do obsługi osób o ograniczonej możliwości poruszania się	- jednostki samorządu terytorialnego (w tym ich związki i porozumienia), w szczególności miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne oraz miasta regionalne i subregionalne (organizatorzy publicznego transportu zbiorowego) oraz działające w ich imieniu jednostki organizacyjne i spółki specjalnego przeznaczenia, - zarządcy infrastruktury służącej transportowi miejskiemu, - operatorzy publicznego transportu zbiorowego
Oś III Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej PI 7.4 Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego wysokiej jakości oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu	- inwestycje w infrastrukturę liniową (podstawową i systemy sterowania ruchem) i punktową (przystanki kolejowe, dworce przesiadkowe) oraz tabor kolejowy; - poza siecią TEN-T realizowane będą też pozostałe typy inwestycji z PI 7.1;	- jednostki samorządu terytorialnego (w tym ich związki i porozumienia) oraz działające w ich imieniu jednostki organizacyjne i spółki specjalnego przeznaczenia, - zarządcy infrastruktury służącej transportowi miejskiemu, - przewoźnicy świadczący

Oś priorytetowa/ Priorytet inwestycyjny	Rodzaje działań	Beneficjenci
		usługi w zakresie kolejowego transportu pasażerskiego w miastach i na ich obszarach funkcjonalnych, - zarządcy infrastruktury kolejowej (w tym dworcowej), - przedsiębiorstwa kolejowych przewozów pasażerskich i towarowych, - spółki powołane w celu prowadzenia wynajmu/leasingu taboru kolejowego (tzw. ROSCO), - samorządy terytorialne, - służby ratownicze (ratownictwo techniczne)
Oś IV Zwiększenie dostępności do transportowej sieci Europejskiej PI 7.1 Wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T	- budowa dróg ekspresowych na sieci TEN-T, - realizowane typy projektów (inwestycje) będą analogiczne jak inwestycje drogowe w osi III	zarządcy krajowej infrastruktury drogowej
Oś IV Zwiększenie dostępności do transportowej sieci Europejskiej PI 7.2 Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi	- drogi ekspresowe, drogi krajowe poza TEN-T, obwodnice, drogi wylotowe z miast, w tym drogi krajowe w miastach na prawach powiatu, - montaż infrastruktury monitoringu i zarządzania ruchem (ITS) oraz systemów poprawiających bezpieczeństwo ruchu drogowego	- zarządca krajowej infrastruktury drogowej, - jednostki samorządu terytorialnego miast na prawach powiatu oraz ich jednostki organizacyjne
Oś V Poprawa bezpieczeństwa energetycznego PI 7.5 Zwiększenie efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii oraz poprzez integrację rozproszonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych	- budowa i modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych gazu ziemnego wraz z infrastrukturą wsparcia dla systemu, w tym również sieci z wykorzystaniem technologii smart; - budowa i modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej, w tym również sieci z wykorzystaniem technologii smart; - budowa i rozbudowa magazynów gazu ziemnego; - rozbudowa możliwości regazyfikacji terminala LNG.	- przedsiębiorstwa energetyczne, prowadzące działalność przesyłu, dystrybucji, magazynowania, regazyfikacji gazu ziemnego, - przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się przesyłem i dystrybucją energii elektrycznej

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020

Celem głównym PROW 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020, a mianowicie:

- Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.

- Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
- Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
- Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
- Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
- Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Planowany budżet przeznaczony na PROW 2014-2020 wynosi 13 513 295 000 euro w tym: blisko 5 mln euro wkładu krajowego i ok. 8,6 mln euro z budżetu UE (EFRROW).

Do priorytetów PROW 2014-2020 należą m.in.:

- Wzmacnianie powiązań między rolnictwem, produkcją żywności i leśnictwem a badaniami i innowacją, w tym do celów ulepszanego zarządzania środowiskiem i lepszych wyników
- Poprawa wyników gospodarczych wszystkich gospodarstw oraz ułatwianie restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw, szczególnie z myślą o zwiększeniu uczestnictwa w rynku i zorientowania na rynek, a także zróżnicowania produkcji rolnej
- Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie różnorodności biologicznej, w tym na obszarach Natura 2000 i obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, oraz rolnictwa o wysokiej wartości przyrodniczej, a także stanu europejskich krajobrazów
- Poprawa gospodarki wodnej, w tym nawożenia i stosowania pestycydów
- Poprawa efektywności wykorzystania energii w rolnictwie i przetwórstwie spożywczym
- Ułatwianie dostaw i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, produktów ubocznych, odpadów i pozostałości oraz innych surowców nieżywnościowych dla celów biogospodarki
- Redukcja emisji gazów cieplarnianych i amoniaku z rolnictwa
- Promowanie ochrony pochłaniaczy dwutlenku węgla oraz pochłaniania dwutlenku węgla w rolnictwie i leśnictwie

3.8.3. Źródła finansowania inwestycji na poziomie wojewódzkim

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu

WFOŚiGW w Opolu udziela pożyczek (do 80%) oraz dotacji (do 80% lub do 50% w zależności od rodzaju zadań) na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W przypadku łączenia form dofinansowania WFOŚiGW z dofinansowaniem ze środków UE lub innych zagranicznych środków niepodlegających zwrotowi, łączne dofinansowanie nie może przekroczyć 100% wartości zadania.

Dla zadań polegających na usuwaniu skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w przypadku nieustalenia podmiotu odpowiedzialnego albo bezskutecznej egzekucji wobec sprawcy, możliwe jest dofinansowanie do 100% kosztów kwalifikowanych zadania.

Tabela 17 Wybrane działania, które mogą uzyskać dofinansowanie z WFOŚiGW¹³⁰

Priorytet	Rodzaje działań
Ochrona atmosfery	• Wdrażanie projektów nowoczesnych, efektywnych i przyjaznych środowisku układów technologicznych oraz systemów wytwarzania, przesyłu lub użytkowania energii. • Budowa lub zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie. • Budowa i modernizacja systemów redukcji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych. • Wdrażanie obszarowych programów ograniczenia emisji pyłowo-

¹³⁰ Opracowanie własne

Priorytet	Rodzaje działań
	gazowych. • Termoizolacja budynków w celu ograniczenia zużycia ciepła oraz ograniczenia emisji. • Instalacje do produkcji paliw niskoemisyjnych lub biopaliw. • Wdrażanie programów lub projektów zwiększających efektywność energetyczną, w tym z zastosowaniem odnawialnych lub alternatywnych źródeł energii. • Wykorzystanie lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz budowa instalacji z wykorzystaniem bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii, m.in. geotermalnej, wód płynących, wiatrowej, słonecznej i biomasy. • Modernizacja instalacji termicznego unieszkodliwiania odpadów. • Tworzenie lub modernizacja systemów pomiarowych zużycia ciepła lub energii. • Zakup wyposażenia, urządzeń i pojazdów o niskim zużyciu energii i/lub paliw. • Opracowywanie programów ochrony powietrza.
Edukacja ekologiczna i komunikacja społeczna	• Realizacja warsztatów, organizowanych na terenie województwa opolskiego, przez jednostki wyspecjalizowane w prowadzeniu edukacji ekologicznej. • Konkursy ekologiczne o zasięgu co najmniej wojewódzkim. • Wspieranie ośrodków edukacji ekologicznej, organizacji realizujących programy edukacji ekologicznej oraz przyszłolnych grup biorących udział w krajowych i międzynarodowych programach ekologicznych poprzez zakup pomocy dydaktycznych i drobnego sprzętu. • Dopełnienie uczelnianych laboratoriów na kierunkach kształcenia i specjalizacjach związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną, w tym zakup literatury fachowej, współfinansowanych z zagranicznych programów pomocowych. • Seminaria, sympozja i konferencje z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej. • Programy edukacji ekologicznej, kampanie i akcje edukacyjno – informacyjne. • Przedsięwzięcia związane z obchodami Dnia Ziemi, Międzynarodowym Dniem Ochrony Środowiska, krajowymi i międzynarodowymi akcjami ekologicznymi.
Monitoring	• Rozwój bazy laboratoryjnej w zakresie monitoringu środowiska, w tym głównie Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (zakupy aparatury kontrolno-pomiarowej, wyposażenia laboratoryjnego, budowa i rozbudowa oraz adaptacja pomieszczeń laboratoryjnych, sprzęt transportowy, zakupy i remonty infrastruktury technicznej) oraz rozwój sieci pomiarowych, laboratoriów i ośrodków przetwarzania informacji, służących badaniu stanu środowiska • Prowadzenie pomiarów, badań analitycznych stanu środowiska oraz opracowywanie i publikowanie ich wyników w szczególności realizowanych na podstawie wojewódzkiego programu monitoringu opracowanego przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. • Budowa systemu zarządzania ochroną powietrza, w tym opracowanie programów i planów ochrony powietrza. • Tworzenie systemów informatycznych Państwowego Monitoringu Środowiska. • Monitorowanie systemu ilościowego i jakościowego głównych zbiorników wód podziemnych oraz wód powierzchniowych.
Zadania międzydziedzinowe	• Zadania związane z wprowadzaniem nowoczesnych technik i technologii opartych na czystszej produkcji oraz międzynarodowych systemów proekologicznego zarządzania przedsiębiorstwem. • Prowadzenie badań naukowych, ekspertyz, programów badawczych, rozwojowych i wdrożeniowych służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej. • Profilaktyka zdrowotna dzieci z obszarów, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska.

Priorytet	Rodzaje działań
	- Zadania dążące do tworzenia i rozwoju systemu kontroli wnoszenia przewidzianych ustawą opłat za korzystanie ze środowiska, a w szczególności tworzenia baz danych podmiotów korzystających ze środowiska obowiązanych do ponoszenia opłat. - Przygotowanie dokumentacji przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, które mają być współfinansowane ze środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi, w tym plany i programy oraz oceny i studia wykonalności. - Nabywanie, utrzymanie, obsługa i zabezpieczenie specjalistycznego sprzętu i urządzeń technicznych, służących wykonywaniu działań na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej. - Rozwój przemysłu produkcji środków technicznych i aparatury kontrolno-pomiarowej, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej. - Wspomaganie systemów gromadzenia i przetwarzania danych związanych z dostępem do informacji o środowisku.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego 2014-2020 stanowi jeden z najistotniejszych instrumentów polityki regionalnej. Jest też instrumentem realizacji Umowy Partnerstwa – dokumentu określającego strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych:

- polityki spójności,
- wspólnej polityki rolnej,
- wspólnej polityki rybołówstwa

w Polsce w latach 2014 - 2020 i wykazuje z nią pełną zgodność.

Tabela 18 Wybrane działania, które mogą uzyskać dofinansowanie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego 2014-2020¹³¹

Oś priorytetowa/ Priorytet inwestycyjny	Cel szczegółowy	Typy projektów
OŚ PRIORYTETOWA 3: GOSPODARKA NISKOEMISYJNA Priorytet inwestycyjny: Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu	Prowadzenie działań ukierunkowanych na proekologiczne rozwiązania systemu transportu publicznego, które przyczynią się do minimalizacji emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz hałasu ulicznego.	- budowa, przebudowa infrastruktury transportu publicznego w celu ograniczenia ruchu drogowego w centrach miast; - zakup niskoemisyjnego taboru dla transportu publicznego (autobusy, busy); - wyposażenie taboru autobusowego dla transportu publicznego w systemy redukcji emisji; - rozwiązania z zakresu organizacji ruchu, ułatwiające sprawne poruszanie się pojazdów komunikacji zbiorowej, w tym zapewnienie dróg dostępu do bezpiecznych przystanków (m.in. zatoki autobusowe, bus pasy); - infrastruktura służąca obsłudze pasażerów zapewniająca m.in. interaktywną informację pasażerską; - infrastruktura dla ruchu rowerowego i pieszego; - systemy pomiaru i informowania o poziomach zanieczyszczeń jakości powietrza
OŚ PRIORYTETOWA 3: GOSPODARKA NISKOEMISYJNA Priorytet inwestycyjny: Wspieranie	Poprawa efektywności energetycznej w budynkach publicznych oraz w sektorze mieszkaniowym.	- głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne; - audyty energetyczne dla sektora publicznego jako element kompleksowy projektu;

¹³¹ Opracowanie własne na podstawie RPO WO

Oś priorytetowa/ Priorytet inwestycyjny	Cel szczegółowy	Typy projektów
efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym.		wsparcie modernizacji energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z wymianą wyposażenia na energooszczędne, poprzez instrumenty finansowe.
OŚ PRIORYTETOWA 3: GOSPODARKA NISKOEMISYJNA Priorytet inwestycyjny: Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach	Poprawa efektywności energetycznej przedsiębiorstw poprzez zmniejszenie strat energii, ciepła i wody.	- zastosowanie energooszczędnych (energia elektryczna, ciepło, chłód, woda) technologii produkcji i użytkowania energii; - zastosowanie technologii odzysku energii wraz z systemem wykorzystania energii ciepła odpadowego w ramach przedsiębiorstwa, wprowadzanie systemów zarządzania energią; - zastosowanie energooszczędnych technologii w przedsiębiorstwach; głęboka modernizacja energetyczna budynków w przedsiębiorstwach; - instalacje służące do wytwarzania, przetwarzania, magazynowania oraz przesyłu energii ze źródeł odnawialnych, jako uzupełniający element projektu; - audyt energetyczny dla MSP jako element kompleksowy projektu; - wsparcie zastosowania energooszczędnych (energia elektryczna, ciepło, chłód, woda) technologii produkcji i użytkowania energii, poprzez instrumenty finansowe; - wsparcie zastosowania technologii odzysku energii wraz z systemem wykorzystania energii ciepła odpadowego w ramach przedsiębiorstwa, wprowadzania systemów zarządzania energią, poprzez instrumenty finansowe; - wsparcie zastosowania energooszczędnych technologii w przedsiębiorstwach, poprzez instrumenty finansowe; - wsparcie głębokiej modernizacji energetycznej budynków w przedsiębiorstwach, poprzez instrumenty finansowe; - wsparcie instalacji służących do wytwarzania, przetwarzania, magazynowania oraz przesyłu energii ze źródeł odnawialnych, jako uzupełniający element projektu, poprzez instrumenty finansowe; - wsparcie audytu energetycznego dla MSP jako element kompleksowy projektu, poprzez instrumenty finansowe.
OŚ PRIORYTETOWA 3: GOSPODARKA NISKOEMISYJNA Priorytet inwestycyjny: Wspieranie	Zwiększenie produkcji energii z odnawialnych źródeł w województwie opolskim	wsparcie rozwoju energetyki w oparciu o źródła odnawialne, poprzez instrumenty finansowe.

Oś priorytetowa/ Priorytet inwestycyjny	Cel szczegółowy	Typy projektów
wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.		
OŚ PRIORYTETOWA 6: ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT NA RZECZ MOBILNOŚCI MIESZKAŃCÓW Priorytet inwestycyjny: Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi.	Wzmocnienie dostępności komunikacyjnej i spójności terytorialnej regionu oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa na drogach województwa opolskiego	budowa/przebudowa/modernizacja dróg oraz obwodnic wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 przyjęty przez Zarząd Województwa Opolskiego uchwałą nr 385/2015 z dnia 19 marca 2015 r. zawiera w danej chwili rozpisane 2 osie priorytetowe, m.in. :

Oś Priorytetowa VI

Zrównoważony transport na rzecz mobilności mieszkańców.

Oś priorytetowa VI posiada 2 szczegółowe cele :

- Zwiększona dostępność transportowa obszarów kluczowych dla rozwoju regionu oraz poprawa bezpieczeństwa na drogach
- Zwiększony udział transportu kolejowego w przewozach towarowych i pasażerskich w regionie oraz poprawa jakości kolejowego transportu zbiorowego

Typ beneficjenta

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego.

Forma prawna beneficjenta musi być zgodna z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lipca 1999 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji podmiotów gospodarki narodowej, w tym wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń, oraz szczegółowych warunków i trybu współdziałania służb statystyki publicznej z innymi organami prowadzącymi urzędowe rejestry i systemy informatyczne administracji publicznej (Dz. U. Nr 69, poz. 763, z późn. zm.)

Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowanych na poziomie projektu (jeśli dotyczy) to 85 %. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowanych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy) to 95%. Natomiast minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych wynosi 5%. Projekty będą przyjmowane w trybie konkursowym oraz pozakonkursowym.

3.8.4. Źródła finansowania inwestycji na poziomie lokalnym

Działania na poziomie lokalnym realizowane są przede wszystkim ze środków własnych. Działania planowane do realizacji przez Subregion Kędzierzyńsko – Kozielski znajdują się w wieloletnich prognozach finansowych gmin.

Z analiz wieloletnich prognoz finansowych gmin/powiatów wynika, że realizują one m.in. takie działania jak:

- bieżące działania w zakresie oczyszczania miast i wsi,
- zadania gospodarki komunalnej i ochrony środowiska,
- utrzymanie zieleni w miastach i gminach,
- bieżące utrzymanie kanalizacji deszczowej,
- budowa sieci wodno – kanalizacyjnych,
- odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych,
- budowa ścieżek oraz tras rowerowych tworzących powiązanie gmin powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego
- modernizacje budynków komunalnych, projekty rewitalizacyjne, termomodernizacje,
- przebudowa dróg,
- oświetlenie ulic, placów i dróg.

3.8.5. Środki finansowe na monitoring i ocenę

Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym¹³² do zadań własnych gminy należą m.in. sprawy z zakresu:

- ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- gminnych dróg, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz;
- lokalnego transportu zbiorowego,
- gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- zieleni gminnej i zadrzewień,
- utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych.

W ramach w/w zadań własnych gminy powinien być realizowany także monitoring realizacji ZPGN i ocena podjętych działań.

Natomiast zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym do zadań powiatu należą m.in. sprawy z zakresu :

- edukacji publicznej,
- transportu zbiorowego i dróg publicznych,
- gospodarki wodnej,
- ochrony środowiska i przyrody,
- rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego,
- utrzymania powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz
- obiektów administracyjnych.

Zadania powiatu nie mogą naruszać zakresu działania gmin.

Zadania z zakresu monitoringu środowiska mogą uzyskać wsparcie finansowe z NFOŚiGW oraz WFOŚiGW w Opolu.

Podmioty, które pozyskują środki programów operacyjnych UE są monitorowane przez Instytucje Zarządzające (NFOŚiGW, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju – w przypadku programów krajowych oraz przez Urzędy Marszałkowskie – odpowiedzialne za programy regionalne). Komitet Monitorujący analizuje rezultaty realizacji programu i wyniki oceny jego realizacji.

¹³² <http://isap.sejm.gov.pl/Download.jsessionid=2248A6E1B16A413BE55556B40438354A?id=WDU19900160095&type=3>

3.9. METODYKA ORAZ WYNIKI BAZOWEJ INWENTARYZACJI EMISJI

3.9.1. Metodyka inwentaryzacji dla ZPGN

Inwentaryzacja emisji dwutlenku węgla (CO₂) – wytyczne „Jak opracować plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP)¹³³”

SEAP – jest dokumentem określającym główne działania, które samorząd lokalny podejmie, aby osiągnąć założony cel w zakresie redukcji emisji CO₂, ograniczenia zużycia energii.

Celem bazowej inwentaryzacji emisji (BEI) jest określenie wielkości emisji z obszaru gmin i powiatów Kędzierzyńsko – Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego (KKSOF) tak, aby możliwe było zaprojektowanie działań służących jej ograniczeniu przez władze administracji publicznej. W związku z tym emisje z sektorów, na które władze gminy mają nieistotny wpływ (bardzo ograniczony) są traktowane z mniejszą uwagą, a bardziej szczegółowo rozpatruje się wielkości emisji z sektorów w większym stopniu regulowanych przez gminy tam, gdzie polityka władz gminy może wpłynąć na wielkość emisji w sposób realny, np. sektor gospodarstw domowych, infrastruktury użyteczności publicznej. Do przygotowania inwentaryzacji wykorzystano jako podstawę wytyczne Porozumienia Burmistrzów „How to fill In the Sustainable Energy Action Plan template?”. Wytyczne Porozumienia dają możliwość określania emisji wynikającej wyłącznie z finalnego zużycia energii „in situ” jak i w sposób bardziej pełny, poprzez zastosowanie oceny cyklu życia produktów i usług (tzw. LCA – Life Cycle Assessment). Podejście standardowe jest bardziej precyzyjne w wyznaczaniu wielkości emisji (mniejszy szacunkowy błąd) natomiast podejście LCA, pomimo swojej większej niedokładności daje pełniejszy obraz wielkości emisji, który uwzględnia również częściowe emisje wynikające z procesu wytwarzania i transportu (dostawy) danego produktu, usługi. Z tego też powodu w podejściu LCA energia elektryczna pochodząca z odnawialnych źródeł energii nie jest traktowana, jako bezemisyjne źródło energii.

Zasady ogólne:

Rok bazowy – jako rok bazowy wytyczne wskazują 1990 natomiast umożliwiają wybór roku późniejszego. Określenia celu redukcji, zaplanowania działań oraz zebrania kompleksowych danych dla 10 jednostek samorządu terytorialnego było możliwe jedynie dla stosunkowo aktualnego roku bazowego. Ponadto wybór ten zapewni spójność z Indywidualnie opracowywanymi planami gospodarki niskoemisyjnej, w których również jako rok bazowy wykorzystywany jest 2013.

Zakres inwentaryzacji - inwentaryzacją objęte są wszystkie emisje gazów cieplarnianych wynikające ze zużycia energii finalnej na terenie gmin i powiatów KKSOF. Poprzez zużycie energii finalnej rozumie się zużycie: energii paliw kopalnych (na potrzeby gospodarczo – bytowe, transportowe i przemysłowe), ciepła sieciowego, energii elektrycznej, energii ze źródeł odnawialnych. Z inwentaryzacji wyłączony jest przemysł (także duże źródła spalania) objęty wspólnym systemem handlu uprawnieniami do emisji CO₂.

Zasięg terytorialny inwentaryzacji - w celu sporządzenia inwentaryzacji wyznaczono jej granice, czyli określono, które źródła emisji włączyć do inwentaryzacji. Definicja granic inwentaryzacji będzie miała wpływ na jej końcowy efekt, ponieważ określi, które źródła emisji będą w niej zawarte, a które z niej wyłączone.

Dla samorządu lokalnego gmin i powiatów wyznaczono dwie granice:

- **granica organizacyjna** – obejmuje wszelkie działania będące w zasięgu bezpośredniej kontroli samorządu lokalnego. Tam gdzie kończy się granica organizacyjna samorządu (sektor publiczny) zaczyna się granica społeczeństwa (sektor prywatny). W przypadkach, gdy aktywności obu sektorów pokrywają się ze sobą, należy przyjąć zasadę proporcjonalności emisji zależnej od udziałów danego sektora w strukturze własnościowej danego podmiotu;
- **granica geopolityczna** – zawiera fizyczny obszar lub region, będący we władaniu samorządu lokalnego.

Dodatkowo istotne są:

¹³³ www.borgmasteravtalet.eu/IMG/pdf/SEAP_guidebook_PL_final.pdf

- **ramy czasowe** – jednostki samorządu terytorialnego biorące udział w projekcie wyznaczyły ramy czasowe inwentaryzacji tak, aby dostosować je do lokalnych uwarunkowań. Inwentaryzacja powinna zawierać co najmniej rok bazowy w stosunku, do którego odniesiony będzie cel redukcji emisji.

Granica organizacyjna – analiza aktywności samorządu

Analiza emisji związana z aktywnością samorządu lokalnego obejmuje emisje powstałe na skutek użytkowania wszystkich środków trwałych oraz mediów. Wszystkie emisje powstałe na skutek działalności samorządu lokalnego są uwzględniane bez względu na to gdzie powstały. W niektórych przypadkach, w szczególności w kwestiach zużycia energii, emisja często występuje poza granicami geopolitycznymi samorządu lokalnego. Fizyczna lokalizacja źródła powstawania emisji, w większości przypadków, nie jest istotna przy podejmowaniu decyzji, które emisje uwzględnić w analizie.

Granica geopolityczna – analiza aktywności społeczeństwa

Analiza emisji związana z aktywnością społeczeństwa zawiera emisje związane z działalnością powstałą w granicach geopolitycznych samorządu lokalnego. Władze lokalne mają wpływ na aktywność społeczeństwa poprzez m.in. ustalanie prawa lokalnego, programy edukacyjne czy propagowanie wzorów zachowań społecznych. Mimo, że niektóre samorządy lokalne mogą mieć ograniczony wpływ na poziom emisji z poszczególnych działań, należy podjąć starania dokonania precyzyjnej analizy wszystkich działań, które skutkują emisją GHG w celu uzyskania kompletnej wiedzy o emisjach z terenu gmin i powiatów KKSOF.

Podczas inwentaryzacji wykorzystane zostały metodologie niezbędne dla uzyskania najlepszej jakości danych:

- **Metodologia „bottom-up”** – polega na zbieraniu danych u źródła. Każda jednostka podlegająca inwentaryzacji podaje dane, które później agreguje się w taki sposób, aby dane były reprezentatywne dla większej populacji lub obszaru. Metodologia ta zwiększa prawdopodobieństwo popełnienia błędu przy analizie i obróbce danych oraz niepewność, czy cała docelowa populacja została ujęta w zestawieniu,
- **Metodologia „top-down”** – polega na pozyskaniu zagregowanych danych dla większej jednostki obszaru lub populacji. Jakość danych jest wtedy generalnie lepsza, ponieważ jest mała ilość źródeł danych. Jeżeli zagregowane dane nie są reprezentatywne dla danego obszaru lub populacji, należy tak je przekształcić, aby jak najwierniej obrazowały zaistniałą sytuację. Głównym defektem tej metody jest mała rozdzielczość danych, która może ukryć trendy, mogące pojawić się przy większej rozdzielczości.

Zakres inwentaryzacji na potrzeby określenia energii finalnej

Celem inwentaryzacji będzie określenie wielkości emisji CO₂ z obszaru gmin i powiatów KKSOF tak, aby umożliwić zaprojektowanie działań służących jej ograniczeniu. Dlatego też w inwentaryzacji bardziej szczegółowo rozpatruje się wielkości emisji z sektorów w większym stopniu regulowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego (tam, gdzie polityka władz może wpłynąć na wielkość emisji w sposób realny). Wynika to również z wytycznych Porozumienia Burmistrzów.

Inwentaryzacją objęte są wszystkie emisje gazów cieplarnianych wynikające ze zużycia energii finalnej na terenie Subregionu. Poprzez zużycie energii finalnej rozumie się zużycie:

- energii paliw kopalnych (na potrzeby gospodarczo-bytowe, transportowe i przemysłowe),
- ciepła sieciowego,
- energii elektrycznej,
- energii ze źródeł odnawialnych.

Ze względu na potrzebę uniknięcia podwójnego liczenia emisji, z inwentaryzacji wyłączony jest przemysł (także duże źródła spalania) objęty wspólnym systemem handlu uprawnieniami do emisji CO₂. Wspólny system handlu uprawnieniami do emisji jest narzędziem służącym redukcji emisji ze źródeł przemysłowych nim objętych, dlatego też nie ma potrzeby włączania tych źródeł do planu działań.

W grupie tej ujęte zostały emisje pochodzące ze zużycia energii z działalności przemysłowej na terenie gmin Subregionu. Dominującym źródłem emisji jest zużycie energii elektrycznej, która odpowiada za około 83%

emisji z przemysłu. Drugim co do wielkości źródłem jest zużycie gazu ziemnego (około 10% udziału). Pozostałe źródła energii (ciepło sieciowe, olej opałowy, węgiel, koks) dopełniają bilans emisji.

Wskaźniki emisji CO₂

Dla określenia wielkości emisji zostały przyjęte standardowe wskaźniki emisji. Wskaźniki te nie oddają pełnej wielkości emisji wynikającej z cyklu życia produktów i usług (metodologia LCA), charakteryzując się jednak większą dokładnością wyznaczenia emisji:

- dla paliw kopalnych (węgiel kamienny, brunatny i koks, olej opałowy oraz gaz ziemny) – zostały przyjęte wskaźniki emisji stosowane w europejskim systemie handlu uprawnieniami do emisji CO₂, zweryfikowane dla roku 2005;
- dla paliw płynnych stosowanych w transporcie (benzyna, olej napędowy) zostały zastosowane najnowsze wskaźniki emisji z raportu Krajowej Inwentaryzacji Emisji Gazów Ciepłarnianych; wskaźniki uwzględniają emisję CO₂, metanu (CH₄) oraz podtlenku azotu (N₂O);
- dla energii elektrycznej został przyjęty wskaźnik 0,812 Mg CO₂/MWh (reprezentatywny dla sektora energetyki zawodowej – opartej na węglu kamiennym i brunatnym, z niewielkim udziałem biomasy). Założono, że w kolejnych latach inwentaryzacji wskaźnik pozostanie niezmienny, pomimo wzrastającego w niewielkim stopniu udziału energii ze źródeł odnawialnych w energii elektrycznej sieciowej;
- dla ciepła sieciowego przyjęty został średni, referencyjny wskaźnik emisji (za KASHUE¹³⁴) 0,332 MgCO₂/MWh ciepła sieciowego.

Wskaźniki emisji dla energii elektrycznej i ciepła, które zostały wykorzystane do inwentaryzacji przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 19 Porównanie wskaźników emisji (standardowy i LCA) dla elektryczności ze źródeł odnawialnych

Źródło energii	Standardowe wskaźniki emisji [Mg CO ₂ /MWh _e]	Wskaźniki emisji LCA (ocena cyklu życia) [Mg CO ₂ /MWh _e]
Panele fotowoltaiczne	0	0,020 – 0,050
Energia wiatru	0	0,007
Energia wód powierzchniowych	0	0,024

Emisje gazów ciepłarnianych, innych niż CO₂, podawane są w przeliczeniu na ekwiwalent CO₂ według wytycznych IPCC¹³⁵.

Tabela 20 Wskaźniki emisji dla energii elektrycznej i ciepła sieciowego przyjęte do obliczeń emisji

Rodzaj wskaźnika	Rok	Wskaźnik emisji [MgCO ₂ /MWh]	Źródło
Energia elektryczna	2013	0,812	KOBIZE - Referencyjny wskaźnik jednostkowej emisyjności dwutlenku węgla przy produkcji energii elektrycznej do wyznaczania poziomu bazowego dla projektów JI realizowanych w Polsce
	2024	0,812	
Ciepło sieciowe	2013	0,332	Obliczenia własne
	2024	0,332	Prognoza bazowa
Energia ze źródeł odnawialnych	2013-2024	0	-

¹³⁴ KASHUE – Krajowy Administrator Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji, instytucja inwentaryzująca emisje gazów ciepłarnianych w Polsce zgodnie z zobowiązaniami Polski wobec UNFCCC i UE na zlecenie Ministra Środowiska

¹³⁵ IPCC – Intergovernmental Panel on Climate Change (Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu, w skrócie IPCC) – organizacja założona w 1988 przez dwie organizacje Narodów Zjednoczonych – Światową Organizację Meteorologiczną (WMO) oraz Program Środowiskowy Organizacji Narodów Zjednoczonych (UNEP) w celu oceny ryzyka związanego z wpływem człowieka na zmianę klimatu

Dla energii elektrycznej zostaną zaproponowane wskaźniki emisji podawane przez wytyczne Porozumienia Burmistrzów (SEAP) dla Polski (rok 2013 i 2024 – dla prognozy bazowej). Ze względu na lokalny charakter produkcji i dostaw ciepła do miejskiej sieci. Wskaźniki emisji dla pozostałych paliw przyjęte zostaną zgodnie z wytycznymi, ich zestawienie znajduje się w kolejnej tabeli.

Tabela 21 Zestawienie wykorzystanych wskaźników emisji dla paliw

Rodzaj paliwa	Wartość opałowa	Wskaźnik emisji [MgCO ₂ /MWh]
Gaz Naturalny	36 MJ/m ³	0,202
Olej Opałowy	40,19 MJ/kg	0,276
Węgiel	18,9 MJ/kg	0,346
Benzyna	44,3 MJ/kg	0,249
Olej napędowy	43,0 MJ/kg	0,267
LPG	47,3 MJ/kg	0,227

Metodologia obliczeń

Obliczenia wielkości emisji wykonano za pomocą arkuszy kalkulacyjnych. Do obliczeń wykorzystuje się podstawowy wzór obliczeniowy:

$$E_{CO_2} = C \times EF$$

gdzie:

E_{CO_2} – oznacza wielkość emisji CO₂ [Mg]

C – oznacza zużycie energii (elektrycznej, ciepła, paliwa) [MWh]

EF – oznacza wskaźnik emisji CO₂ [MgCO₂/MWh]

Ekwiwalent CO₂

Z gazów innych niż CO₂ w inwentaryzacji uwzględnić również można inne gazy cieplarniane (CH₄, N₂O, itd.). W wypadku konieczności przedstawienia wielkości emisji gazów cieplarnianych innych niż CO₂ zastosowane zostaną przeliczniki oparte na potencjale globalnego ocieplenia dla poszczególnych gazów, opracowanego przez IPCC.

Tabela 22 Globalny potencjał ocieplenia gazów cieplarnianych (wg Second Assessment Report)

Gaz Cieplarniany	Potencjał Globalnego Ocieplenia [100 lat, CO _{2eq}]
CO ₂ (dwutlenek węgla)	1
CH ₄ (metan)	21
N ₂ O (podtlenek azotu)	310
SF ₆ (heksafluorek siarki)	23 900
PFC (perfluorowęglowodory)	8 700
HFC (heptafluoropropan)	140 -11 700 (w zależności od gazu)

Źródła danych

W celu opracowania emisji zebrano dane dotyczące, nośników energii wykorzystując metodologię „top-down” oraz „bottom-up” – poprzez ankiety. Ankiety umieszczono na stronach internetowych gmin i powiatów, oraz przesyłano je bezpośrednio do jednostek organizacyjnych i podmiotów a także większości firm z terenu poszczególnych gmin, oddzielnie dla każdego inwentaryzowanego sektora. Wielkości zużycia

podane zostały z zestawień znajdujących się w dyspozycji Urzędów Gmin, danych statystycznych GUS, bazy SOZAT¹³⁶ oraz dokumentów planistycznych Urzędów. Wśród wnioskowanych danych wymienić można m.in.:

- zużycia energii elektrycznej,
- zużycia ciepła sieciowego,
- zużycia paliw kopalnych (węgiel, gaz, olej opałowy i in.),
- zużycia paliw transportowych,
- biomasy i energii ze źródeł odnawialnych,
- ilości lamp świetlnych i sygnalizacji,
- ilości taboru komunikacji publicznej, budynków, powierzchni, itd.

Z segmentu aktywności samorządu lokalnego wykonawca przewiduje pozyskać:

- zużycie energii elektrycznej w budynkach gminnych, które określone zostaną na podstawie inwentaryzacji faktur za energię elektryczną we wszystkich jednostkach,
- zużycie ciepła sieciowego z sieci ciepłowniczej, które określone zostaną na podstawie danych dotyczących ilości zużytego ciepła oszacowanego na podstawie faktur za dostawę energii i rozliczeń poszczególnych jednostek,
- gaz ziemny w budynkach gminnych – zużycie określone zostanie na podstawie inwentaryzacji faktur za gaz,
- paliwa płynne – zużycie określono na podstawie inwentaryzacji faktur za paliwo,
- zużycia paliw transportowych na podstawie inwentaryzacji faktur, ilości przejechanego dystansu, itd.

Segment aktywności społeczeństwa:

- energia elektryczna – zużycie energii elektrycznej określone zostanie na podstawie danych dostarczonych przez operatora sieci, Urzędy Gmin – dane dla segmentów; jeśli przekazane dane będą zagregowane to zostaną podzielone na sektory (mieszkalnictwo, przemysł itd.) na podstawie dostępnych danych, przybliżonej charakterystyki innych gmin, dla których wykonawca posiada dane;
- gaz ziemny - wartość zużycia gazu ziemnego zostanie określona na podstawie danych o ilości zużycia gazu w Subregionie PGNiG S.A., PSG Sp. z o. o.;
- olej opałowy, węgiel, drewno – wykonawca zakłada, że w sektorze mieszkalnictwa olej opałowy oraz węgiel i drewno stosuje się głównie do celów grzewczych. Z powodu napotykanym trudności podczas opracowywania innych dokumentów strategicznych, w zgromadzeniu danych dotyczących ilości zużytego oleju oraz węgla z sektora mieszkalnictwa, wykorzystane zostaną dane z inwentaryzacji emisji wykonywanych przez wojewódzką bazę emisji;
- zużycie ciepła sieciowego – określone zostanie na podstawie danych udostępnionych przez Zakłady Azotowe S.A., Zaw – Kom Zawadzkie;
- zużycie paliw w transporcie – dane zostaną oszacowane na podstawie danych o natężeniu ruchu, które zostaną pozyskane z generalnego pomiaru ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich – pomiarów prowadzonych przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, Opolski Zarząd Dróg Wojewódzkich oraz wskaźników przeliczeniowych;
- produkcja energii cieplnej z instalacji solarnych oraz w pompach ciepła – ilość energii cieplnej w układach pomp ciepła współpracujących ze źródłem konwencjonalnym oraz energii słonecznej pozyskana zostanie z danych Urzędów Gmin o ilości zgłoszonych instalacji w domach prywatnych oraz budynkach użyteczności publicznej.

Przyjęte założenia

Dla celów opracowania inwentaryzacji zostaną przyjęte również założenia:

- gmina jest i będzie importerm netto energii elektrycznej, w związku z czym, zostanie przyjęty wskaźnik emisji średni dla Polski, dla energii elektrycznej sieciowej;

¹³⁶ SOZAT (Kompleksowy System Zarządzania Środowiskowego) - to system informatyczny do zbierania i przetwarzania informacji o środowisku i jego ochronie

- ze względu na trudności z pozyskaniem danych, w inwentaryzacji mogą zostać pominięte dane wynikające ze zużycia oleju opałowego lub innych paliw - przyjmuje się, że nie ma to znaczącego wpływu na ostateczną wielkość emisji (jeśli udział paliwa stanowi poniżej 1% całkowitej emisji) z obszaru gmin i powiatów KKSOF;
- wykonawca przyjmuje, że emisje gazów cieplarnianych innych niż CO₂ z transportu (CH₄ i N₂O) mieszczą się w przedziale 1-3% całkowitej emisji z transportu, co ostatecznie przekłada się na mniej niż 0,5% całkowitej emisji z obszaru gmin w związku z tym emisja z tych gazów zostanie pominięta w inwentaryzacji;
- dla obliczenia emisji z transportu przyjęte zostaną natężenia ruchu, dla których zostały przeprowadzone pomiary, w innym wypadku zostaną one oszacowane w obszarze miejskim i wiejskim na podstawie dostępnych danych, wskaźników przeliczeniowych, itd.
- wykonawca zakłada kontynuację trendów gospodarczych zgodnie z prognozą PKB do roku 2024
- zostanie założone, że wielkości zużycia paliw i energii będą zgodnie z prognozą zawartą w Polityce Energetycznej Polski do roku 2030,
- kontynuowane będą obecne trendy demograficzne,
- natężenie ruchu, zgodnie z metodologią prognoz natężenia ruchu GDDKiA, do 2024 roku wzrośnie.

Inwentaryzacja emisji na podstawie wytycznych Ministerstwa Środowiska – „Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza”

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Środowiska – „Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza” model emisyjny podzielony zostanie na źródła emisji:

- powierzchniowe (źródła komunalno – bytowe);
- liniowe (źródła związane z transportem, drogi krajowe, wojewódzkie i lokalne, również emisja spoza spaliny i wtórna: ścieranie opon, okładzin hamulcowych, nawierzchni jezdni, unos z jezdni);
- punktowe (energetyka zawodowa, procesy technologiczne i inne jednostki organizacyjne).

Źródła emisji będą posiadały lokalizację przestrzenną oraz określoną emisję. Ze względu na brak znaczącego wpływu na stężenia substancji w powietrzu oraz brak szczegółowych danych, w inwentaryzacji nie zostaną ujęte; emisja nieorganizowana z oczyszczalni ścieków, składowisk, lotnisk oraz stacji paliw.

Źródła emisji powierzchniowej

Powierzchniowe źródła emisji będą obejmowały liczne źródła pochodzące z indywidualnych systemów grzewczych małej mocy. Wprowadzanie pyłów i gazów do powietrza następuje na niewielkiej wysokości, a zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstawania, zwykle na obszarach zwartej zabudowy mieszkaniowej. Do tych źródeł zostaną zakwalifikowane:

- małe kotłownie przydomowe,
- paleniska domowe (piece węglowe ceramiczne oraz węglowe trzony kuchenne),
- niewielkie kotłownie do 1 MW dostarczające ciepło do lokali usługowych lub warsztatów, czyli szeroko pojęty sektor bytowo-komunalny.

W celu scharakteryzowania źródeł powierzchniowych emisji na terenie gmin i powiatów przeanalizowane zostały przede wszystkim systemy ciepłownicze oraz systemy zasilania i wykorzystania gazu do celów grzewczych na terenie KKSOF. Struktura stosowania paliw w celach grzewczych określona zostanie na podstawie:

- danych statystycznych GUS określających zużycia energii cieplnej w jednostkach administracyjnych na poziomie gminy;
- danych statystycznych określających zużycie gazu do celów grzewczych na poziomie gminy;
- aktualnych planów zaopatrzenia w ciepło i paliwa gazowe.

Podstawowe dane wejściowe do oszacowania wielkości emisji zanieczyszczeń ze źródeł powierzchniowych, niezbędne do zgromadzenia, stanowić będzie struktura paliw w pokryciu zapotrzebowania na ciepło (sieć ciepłownicza, węgiel kamienny, gaz ziemny, olej opałowy oraz drewno) (metoda inwentaryzacji bottom-up);

Wielkość emisji substancji do powietrza z wyznaczonego obszaru obliczona zostanie w oparciu o dane dotyczące zapotrzebowania na ciepło dla tego obszaru [GJ/rok] oraz struktury wykorzystania poszczególnych rodzajów paliw (węgiel kamienny, gaz ziemny, olej opałowy oraz drewno) w pokrywaniu tego zapotrzebowania. Wielkość zapotrzebowania na ciepło obliczona została w oparciu o ilość ludności w danej gminie.

Emisja dla każdego paliwa i dla poszczególnych zanieczyszczeń zostanie określona ze wzoru:

$$E = Z_c \times L \times w_E \times 10^{-6}$$

gdzie:

E - emisja zanieczyszczenia [Mg/rok]

w_E - wskaźnik emisji zróżnicowany dla zanieczyszczenia i paliwa [g/GJ]

Z_c - średnie zapotrzebowanie na ciepło [GJ/osobę×rok]

L - liczba ludności zamieszkującej na danym obszarze bilansowym [osoba]

Do obliczeń emisji ze źródeł powierzchniowych przyjęte zostaną wskaźniki emisji pochodzące z „The EMEP/EEA air pollutant emission inventory guidebook 2013”, średnie dla terenu Europy, dla poszczególnych rodzajów paliw. Wskaźniki te zestawiono w tabeli poniżej i stanowią one elementy tabeli atrybutów.

Tabela 23 Wartości wskaźników emisji dla różnych rodzajów paliw¹³⁷

Substancja	Gaz ziemny	Węgiel kamienny	Drewno	Olej opałowy
SO ₂ [g/GJ]	0,3	900	11	70
NO ₂ [g/GJ]	51,0	110	80	51
PM10 [g/GJ]	1,2	404	760	1,9
PM2,5 [g/GJ]	1,2	398	740	1,9
B(a)P [g/GJ]	$5,6 \times 10^{-7}$	0,23	0,121	$8,0 \times 10^{-5}$
NMLZO [g/GJ]	1,9	484	600	0,69
NH ₃ [g/GJ]	0	0,3	70	0

Źródła emisji liniowej

W zakresie emisji ze źródeł liniowych poziom zanieczyszczenia powietrza jest zależny w największym stopniu od natężenia ruchu, udziału różnego rodzaju kategorii pojazdów na poszczególnych trasach komunikacyjnych.

W ramach inwentaryzacji emisji liniowej uwzględniona zostanie emisja spalinowa oraz pozaspalinowa z następujących kategorii dróg:

- krajowych,
- autostrad,
- wojewódzkich,
- powiatowych,
- gminnych,
- lokalnych.

¹³⁷ EMEP/EEA 2013

Przyczyną nadmiernej emisji zanieczyszczeń ze środków transportu jest również zły stan techniczny dróg i pojazdów oraz nieprawidłowa ich eksploatacja.

W inwentaryzacji wykonawca uwzględni wpływ zanieczyszczeń (szczególnie dotyczy to pyłu zawieszonego) pochodzących z procesów zużycia opon, hamulców, a także ścierania nawierzchni dróg, które zalicza się do emisji pozaspalinowej. Dodatkowo uwzględniana zostanie emisja wtórna (z unoszenia) pyłu z nawierzchni dróg. Jej wielkość zależy jest od stanu technicznego drogi, stopnia utwardzenia pobocza itp.

Kataster źródeł liniowych będzie zbiorem informacji emisyjnej i przestrzennej o źródłach emisji z dróg krajowych, wojewódzkich oraz autostrad, a także dróg powiatowych, gminnych i innych lokalnych.

Określenie źródeł emisji liniowej:

- warstwa dróg zostanie podzielona na odcinki charakteryzujące się jednoznacznie określonym natężeniem ruchu i wielkością emisji zanieczyszczeń;
- w przypadku dróg krajowych i wojewódzkich oraz autostrad poszczególne odcinki opisane zostaną, jako punkty emisyjne położone na początku, środku i końcu każdego odcinka. Dla każdego odcinka drogi obliczania zostanie wielkość emisji substancji w oparciu o rzeczywiste natężenie ruchu, a w przypadku braku danych, o natężenie przyjęte szacunkowo według założeń;
- w przypadku dróg gminnych, powiatowych i lokalnych na zbiorze wszystkich odcinków budowana będzie siatka wielokątów o założonych parametrach. Emisja z dróg lokalnych, za pomocą narzędzi GIS, będzie lokalizowana w geometrycznych środkach wielokątów. Do danego oczka siatki zaliczana będzie emisja z odcinka drogi, w zależności od długości danego odcinka w oczku siatki.

Wymienione wyżej operacje wykonywane zostaną przy użyciu narzędzi GIS, wspomaganych arkuszami kalkulacyjnymi.

Aby określić wielkość emisji z wyznaczonych odcinków dróg zgromadzona zostanie informacja nt. wielkości natężenia ruchu w rozbiciu na poszczególne kategorie pojazdów emitujących substancje do powietrza (osobowe, dostawcze, ciężarowe, autobusy) [szt./rok].

Dane dotyczące natężenia ruchu dla dróg krajowych i wojewódzkich, podawane przez GDDKiA oraz Zarządy Dróg Wojewódzkich, określane zostaną, jako średni dobowy ruch pojazdów (SDR) w danym roku. Aby określić całkowity roczny ruch pojazdów [szt./rok] obliczone zostaną roczne natężenia ruchu.

Wielkość emisji spalinowej obliczona zostanie na podstawie wskaźników emisji [g/(szt.xkm)] opracowanych przez profesora Zdzisława Chłopka z Zakładu Transportu Samochodowego Politechniki Warszawskiej, uwzględniających zarówno rodzaj pojazdu jak i jego prędkość (średnią prędkość).

Wielkość emisji pozaspalinowej, czyli emisji pochodzącej ze ścierania opon, hamulców i nawierzchni dróg, a także emisji wtórnej powodowanej unoszeniem pyłu z dróg przez poruszające się pojazdy obliczona zostanie na podstawie wskaźników emisji publikowanych w ogólnie dostępnych serwisach branżowych (np. baza wskaźników AP-42 prowadzona przez US-EPA) oraz periodykach specjalistycznych.

W celu określenia wielkości emisji z dróg lokalnych (powiatowych i gminnych oraz lokalnych) zastosowana zostanie analogiczna metodyka, jak dla dróg krajowych i wojewódzkich. Obliczenia zostaną oparte na podstawie rzeczywistych natężeniach ruchu, przy czym zaznaczyć należy, że w przypadku braku danych zostaną wykonane założenia modelowe, ponieważ na większości sieci dróg nie są prowadzone pomiary natężeń ruchu. Uproszczenia będą polegały na zamodelowaniu szacunkowego natężenia ruchu na odcinkach dróg lokalnych. Dane o emisji na drogach powiatowych i gminnych oparte zostaną na ułożonych w przestrzeni wielokątach w oczkach siatki.

Metodyka obliczania emisji spalinowej oraz propozycja wskaźników emisji dla źródeł liniowych są zgodne ze „Wskazówkami dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza”. Wskaźniki zestawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 24 Wskaźniki emisji z transportu samochodowego (ze źródeł liniowych) – emisja spaliniowa

Rodzaj transportu	Dwutlenek siarki	Dwutlenek azotu	Pył zawieszony PM _{2,5} = PM ₁₀	B(a)P	NMLZO
	[g/pojazd×km]	[g/pojazd×km]	[g/pojazd×km]	[g/pojazd×km]	[g/pojazd×km]
samochody osobowe	0,0350	0,678	0,0140	0,00000048	0,3256
dostawcze	0,1470	1,025	0,1293	0,00000048	0,2780
ciężarowe	0,4820	5,987	0,5580	0,00000090	1,5840
autobusy	0,7857	13,529	0,6110	0,00000090	1,0360

Metodykę obliczania emisji pozaspalinowej oraz propozycję wskaźników emisji oparto na wytycznych U.S. Environmental Protection Agency - EPA AP-42 13.2.1. Paved Roads oraz EMEP/EEA emission inventory guidebook 2013. Wskaźniki emisji pozaspalinowej z transportu oraz emisji wtórnej z unoszenia przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 25 Wskaźniki emisji pozaspalinowej z transportu samochodowego

Rodzaj emisji	PM ₁₀ [g/pojazd×km]	PM _{2,5} [g/pojazd×km]
emisja ze ścierania - pojazdy osobowe	0,0195	0,0107
emisja ze ścierania - pojazdy dostawcze	0,0272	0,0148
emisja ze ścierania - pojazdy ciężarowe	0,0950	0,0950
emisja ze ścierania - autobusy	0,0950	0,0540
emisja ze ścierania jezdni - - pojazdy osobowe	0,0101	0,0055
emisja ze ścierania jezdni - pojazdy dostawcze	0,0101	0,0055
emisja ze ścierania jezdni - pojazdy ciężarowe/autobusy	0,0513	0,0277
emisja wtórna z unoszenia	0,1440	0,1440

Źródła emisji punktowej

W ramach inwentaryzacji zebrane zostaną dostępne dane na temat jednostek organizacyjnych wprowadzających substancje do powietrza, które zlokalizowane są na terenie gmin Subregionu. Informacje zawarte w bazie dotyczyć powinny źródeł energetycznych i technologicznych.

Ze względu na znaczną ilość danych źródłowych, ulokowanych w różnych istniejących bazach danych, podstawowymi danymi w inwentaryzacji emisji punktowej będą dane baz przygotowane na potrzeby programów ochrony powietrza, bazy opałowe oraz bazy prowadzone przez WIOŚ na potrzeby modelowania do rocznych ocen jakości powietrza.

Analiza wyników inwentaryzacji

Wyniki inwentaryzacji służą do wyznaczenia linii bazowej i określenia spodziewanego trendu „podstawowego”. Trend podstawowy oznacza sytuację, w której nie będą prowadzone dodatkowe (inne niż dotychczasowe) działania w zakresie redukcji emisji CO₂.

Trend podstawowy powinien być wyznaczony dla poszczególnych rodzajów źródeł tak, aby było możliwe rozróżnienie trendów przeciwnych, np.:

- trend wzrastający – emisja CO₂ z komunikacji indywidualnej – w związku z dynamicznym przyrostem ilości pojazdów
- trend opadający – emisja CO₂ z kotłowni lokalnych – w związku z zastosowaniem nowych technologii (kotły, sieci preizolowane)

3.9.2. Podsumowanie wyników bazowej inwentaryzacji emisji

Kędzierzyńsko-Kozielski Subregionalny Obszar Funkcjonalny obejmuje obszary gmin położonych na terytorium powiatu kędzierzyńsko – kozielskiego i strzeleckiego z wyłączeniem Gminy Kolonowskie i Gminy Izbicko. Aby w sposób usystematyzowany przedstawić zużycie energii i emisji CO₂ na terenie KKSOF przeprowadzono inwentaryzację.

Inwentaryzacja emisji obejmowała obszar:

- opracowania ZPGN tj. Gminy Wiejskiej Bierawa, Gminy Wiejskiej Cisek, Gminy Wiejskiej Jemielnica, Gminy Wiejskiej Pawłowiczki, Gminy Wiejskiej Polska Cerekiew, Gminy Wiejskiej Reńska Wieś, Gminy Miejsko – Wiejskiej Ujazd, Gminy Miejsko – Wiejskiej Zawadzkie, powiatu kędzierzyńsko – kozielskiego i powiatu strzeleckiego;
- Gminy Leśnica, Gminy Strzelce Opolskie i Miasta Kędzierzyn – Koźle – które opracowywały Indywidualne Plany Gospodarki Niskoemisyjnej.

Z uwagi na opracowanie przez trzy gminy tj. Gmina Leśnica, Gmina Strzelce Opolskie i Miasto Kędzierzyn – Koźle Indywidualnych Planów Gospodarki Niskoemisyjnej wyniki inwentaryzacji emisji CO₂ w nich zawarte zostały zagregowane aby przedstawić wyniki bazowej inwentaryzacji dla całego obszaru Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego.

W tabeli poniżej przedstawiono wyniki inwentaryzacji na terenie KKSOF z podziałem na poszczególne jednostki samorządu terytorialnego wchodzącego w jego skład.

Tabela 26 Zużycie energii i emisja CO₂ w podziale na poszczególne jednostki administracyjne wchodzące w skład KKSOF¹³⁸¹³⁹¹⁴⁰¹⁴¹

Jednostka administracyjna	Zużycie energii	Emisja CO ₂
	[MWh/rok]	[MgCO ₂ /rok]
Gmina Bierawa	143 322,89	45 077,82
Gmina Cisek	55 662,30	19 464,69
Gmina Jemielnica	148 649,32	42 969,93
Gmina Pawłowiczki	79 133,64	25 259,51
Gmina Polska Cerekiew	64 696,70	22 565,31
Gmina Reńska Wieś	235 228,30	66 475,21
Gmina Ujazd	532 526,58	145 162,92
Gmina Zawadzkie	112 508,76	36 257,12
Gmina Leśnica	b.d.*	71 169,00
Gmina Strzelce Opolskie	b.d.**	b.d.**
Miasto Kędzierzyn-Koźle	b.d.**	b.d.**
SUMA	1 371 728,48***	474 401,52****

*- w dokumencie „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Leśnica” nie podano sumarycznej wartości zużycia energii ze wszystkich sektorów

** - na obecnym etapie opracowania dokumentu nie podano jeszcze wartości zużycia energii i emisji CO₂. Wartości zostaną uzupełnione po przekazaniu kolejnej wersji dokumentu

***- nie obejmuje obszaru gmin: Leśnica, Strzelce Opolskie i Kędzierzyn-Koźle

****- nie obejmuje obszaru gmin: Strzelce Opolskie i Kędzierzyn-Koźle

Na obszarze KKSOF objętym opracowaniem ZPGN największe zużycie energii pochodziło z obszaru Gminy Ujazd i wyniosło 532 526,58 MWh stanowiąc 38,8% łącznego zużycia energii. Największe zużycie energii na terenie Gminy Ujazd pochodziło z sektora transportu. Spowodowane jest to przebiegającą przez teren Gminy autostradą A4. Następnie największe zużycie energii pochodziło z Gminy Reńska Wieś 235 228,30 MWh (17,1% łącznego zużycia energii), Gminy Jemielnica 148 649,32 (10,8% łącznego zużycia energii) i Gminy

¹³⁸ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

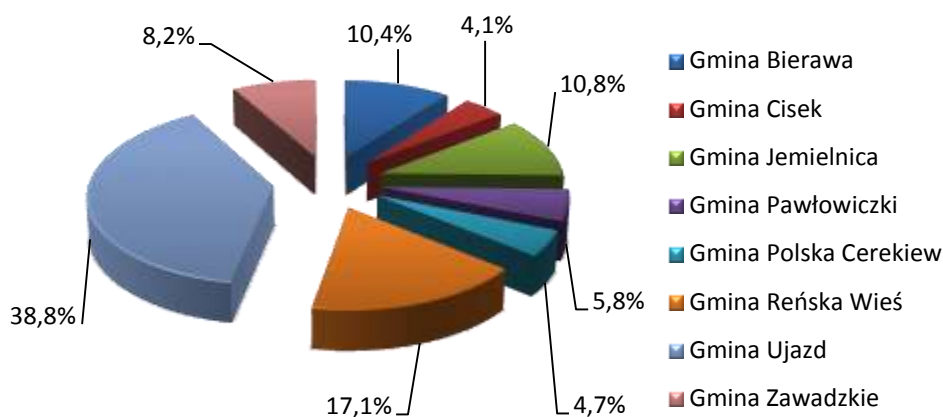
¹³⁹ Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Leśnica

¹⁴⁰ Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Strzelce Opolskie

¹⁴¹ Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Kędzierzyn-Koźle

Bierawa 143 322,89 MWh (10,4% łącznego zużycia energii). W przypadku pozostałych gmin zużycie energii stanowi mniej niż 10% łącznego zużycia energii na obszarze opracowania ZPGN.

Na poniższym rysunku przedstawiono procentowe zużycie energii na obszarze opracowania ZPGN z podziałem na poszczególne gminy.

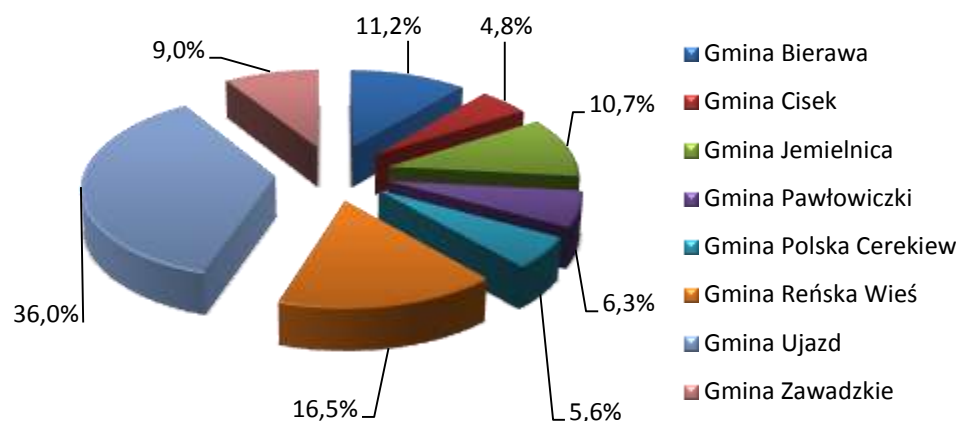

Rysunek 12 Procentowy rozkład zużycia energii w gminach na obszarze opracowania ZPGN¹⁴²

Na obszarze KKSOF objętym opracowaniem ZPGN największa emisja CO₂ pochodziła z obszaru Gminy Ujazd i wyniosła 145 162,92 MgCO₂ stanowiąc 36,0% łącznej emisji CO₂. Największa emisja CO₂ na terenie Gminy Ujazd pochodziła z sektora transportu. Spowodowane jest to przebiegającą przez teren Gminy autostradą A4. Następnie największa emisja CO₂ pochodziła z Gminy Reńska Wieś 66 475,21 MgCO₂ (16,5% łącznej emisji CO₂), Gminy Bierawa 45 077,82 MgCO₂ (11,2% łącznej emisji CO₂) i Gminy Jemielnica 42 969,93 MgCO₂ (10,7% łącznej emisji CO₂). W przypadku pozostałych gmin emisja CO₂ stanowi mniej niż 10% łącznej emisji CO₂ na obszarze opracowania ZPGN.

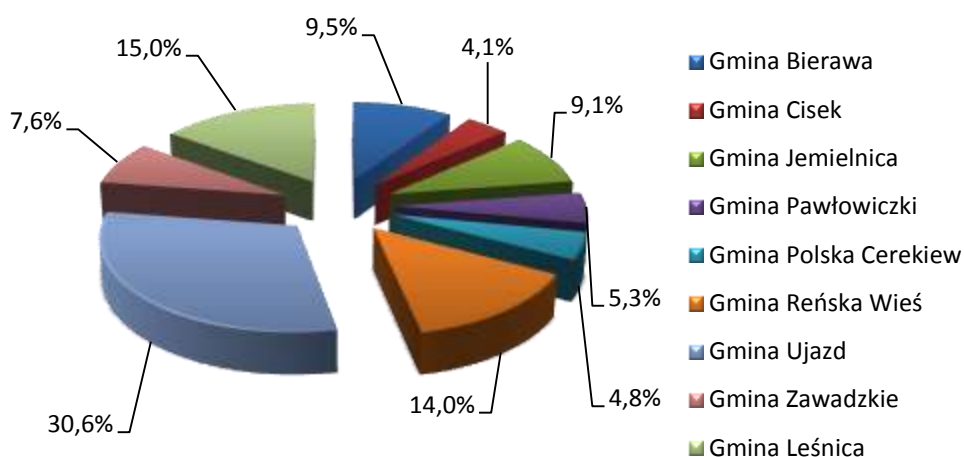
Na poniższym rysunku przedstawiono procentową emisję CO₂ na obszarze opracowania ZPGN z podziałem na poszczególne gminy.

¹⁴² Opracowanie własne

Rysunek 13 Procentowy rozkład emisji CO₂ w gminach na obszarze opracowania ZPGN¹⁴³

Na obszarze KKSOF największa emisja CO₂ pochodziła z Gminy Ujazd (30,6%), następnie z Gminy Leśnica (15,0%) i Gminy Reńska Wieś (14,0%). Opracowanie nie obejmuje jeszcze obszaru Gminy Strzelce Opolskie i Miasta Kędzierzyn-Koźle, gdyż na obecnym etapie opracowania nie podano wartości emisji CO₂. Wartości zostaną uzupełnione po przekazaniu kolejnej wersji dokumentu.

Rysunek 14 Procentowy rozkład emisji CO₂ w gminach KKSOF¹⁴⁴

Podobnie rozkłada się zużycie energii na mieszkańca w poszczególnych gminach KKSOF. Największe zużycie energii na osobę występuje w Gminie Ujazd i wynosi 83,92 MWh, następnie w Gminie Reńska Wieś 28,52 MWh i Gminie Jemielnica 20,80 MWh.

Największa emisja CO₂ na mieszkańca również występuje w Gminie Ujazd i wynosi 22,87 MgCO₂, następnie w Gminie Leśnica 8,87 MgCO₂ i Gminie Reńska Wieś 8,06 MgCO₂.

Analiza nie obejmuje jeszcze Gminy Strzelce Opolskie i Miasta Kędzierzyn-Koźle, gdyż na obecnym etapie opracowania dokumentu nie podano jeszcze wartości zużycia energii i emisji CO₂. Wartości zostaną uzupełnione po przekazaniu kolejnej wersji dokumentu.

¹⁴³ Opracowanie własne

¹⁴⁴ Opracowanie własne

Tabela 27 Rozkład zużycia energii i emisji CO₂ na osobę w poszczególnych gminach KKSOF¹⁴⁵

Jednostka administracyjna	Zużycie energii na osobę	Emisja CO ₂ na osobę
	[MWh/os./rok]	[MgCO ₂ /os./rok]
Gmina Bierawa	18,35	5,77
Gmina Cisek	9,55	3,34
Gmina Jemielnica	20,80	6,01
Gmina Pawłowiczki	10,10	3,22
Gmina Polska Cerekiew	15,17	5,29
Gmina Reńska Wieś	28,52	8,06
Gmina Ujazd	83,92	22,87
Gmina Zawadzkie	9,47	3,05
Gmina Leśnica	b.d.*	8,87
Gmina Strzelce Opolskie	b.d.**	b.d.**
Miasto Kędzierzyn-Koźle	b.d.**	b.d.**

*- w dokumencie „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Leśnica” nie podano sumarycznej wartości zużycia energii ze wszystkich sektorów

** - na obecnym etapie opracowania dokumentu nie podano jeszcze wartości zużycia energii i emisji CO₂. Wartości zostaną uzupełnione po przekazaniu kolejnej wersji dokumentu

Analizie pod kątem zużycia energii i emisji CO₂ zostały również poddane sektory na obszarze opracowania ZPGN. Największe zużycie energii pochodziło z sektora transportu i wynosi 931 914,56 MWh. Spowodowane jest to obecnością na obszarze subregionu autostrady A4 oraz dróg krajowych DK 38 , DK40 i DK 45. Najmniejsze natomiast zużycie pochodziło z sektora oświetlenia ulicznego i wyniosło 3 958,16 MWh.

Natomiast w przypadku emisji CO₂, również największa emisja pochodzi z sektora transportu i wyniosła 243 974,31 MgCO₂ a najmniejsza z sektora oświetlenia ulicznego 3 237,78 MgCO₂.

W analizie nie uwzględniono danych z Indywidualnych Planów Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Leśnica, Gminy Strzelce Opolskie i Miasta Kędzierzyn-Koźle ze względu na bardzo dużą rozbieżność zagregowania danych dotyczących zużycia energii i emisji CO₂.

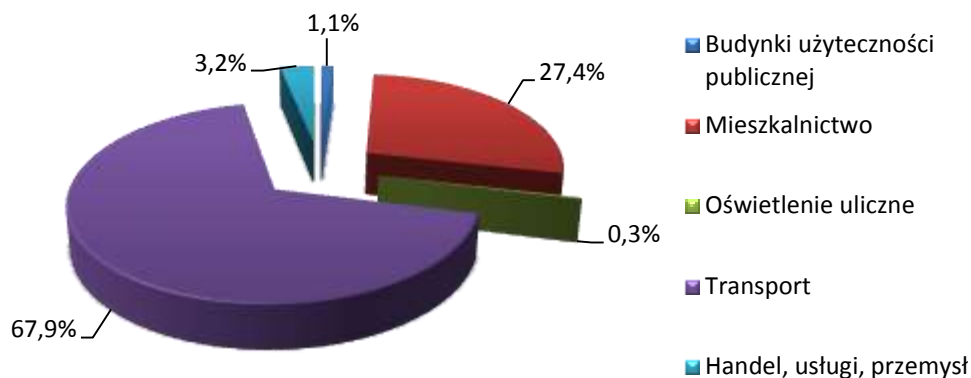
Tabela 28 Rozkład zużycia energii i emisji CO₂ w poszczególnych sektorach na obszarze opracowania ZPGN¹⁴⁶

Sektor	Zużycie energii	Emisja CO ₂
	[MWh/rok]	[MgCO ₂ /rok]
Budynki użyteczności publicznej	15 732,73	6 058,83
Mieszkalnictwo	376 111,08	129 838,58
Oświetlenie uliczne	3 958,16	3 237,78
Transport	931 914,56	243 974,31
Handel, usługi, przemysł	44 011,94	20 123,03

Na poniższym rysunku przedstawiono procentowe zużycie energii w poszczególnych sektorach na obszarze opracowania ZPGN.

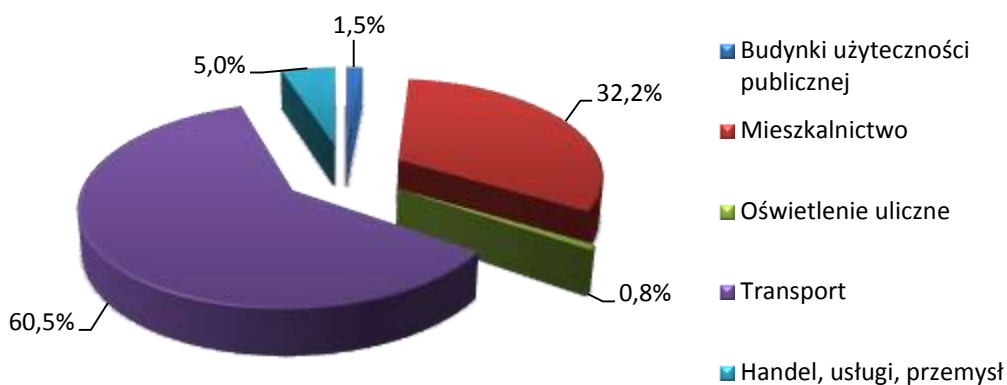
¹⁴⁵ Opracowanie własne

¹⁴⁶ Opracowanie własne

Rysunek 15 Procentowa struktura zużycia energii w podziale na sektory na obszarze opracowania ZPGN¹⁴⁷

Na poniższym rysunku przedstawiono procentową emisję CO₂ w poszczególnych sektorach na obszarze opracowania ZPGN.

Rysunek 16 Procentowa struktura zużycia energii w podziale na sektory na obszarze opracowania ZPGN¹⁴⁸

3.9.3. Prognoza redukcji emisji CO₂, zużycia energii finalnej i wzrostu udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w roku 2020

Podstawę do sporządzenia wyników inwentaryzacji na rok 2020 (prognozy) stanowią założenia rozwoju społeczno-gospodarczego, gdyż ich przyjęcie spowoduje określoną potrzebę rozwoju infrastruktury energetycznej subregionu.

Na dynamikę rozwoju subregionu wpływają m.in.

- zmiany demograficzne,
- rozwój i zmiany zabudowy mieszkaniowej,
- rozwój i zmiany sektora handlu, usług i przedsiębiorstw,
- rozwiązania komunikacyjne w gminie oraz ruch tranzytowy.

Na potrzeby PGN przeanalizowano m.in. opracowania założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gmin oraz powiatów Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego. Na tej podstawie przyjęto założenia do celów prognozowania zużycia energii na rok 2020 dla poszczególnych gmin wchodzących w skład niniejszego opracowania. W rozdziale zawarto również wyniki prognoz wykonanych dla JST w ramach Indywidualnych Planów Gospodarki Niskoemisyjnej.

¹⁴⁷ Opracowanie własne

¹⁴⁸ Opracowanie własne

Zgodnie z Polityką energetyczną Polski do 2030 roku krajowe zapotrzebowanie na energię elektryczną może wzrosnąć w 2020 r. nawet o ok. 21%. Biorąc pod uwagę potencjał rozwoju powiatu dla potrzeb ZPGN przyjęto wzrost zużycia tego nośnika do 2020 r. na poziomie 3%. Jedynie w sektorze mieszkaniowym przyjęto spadek o 2,3%. Założono także zmiany w strukturze paliwowej zakładając spadek zużycia paliwa węglowego.

Tabela 29 Efekty energetyczne oraz ekologiczne na poziomie powiatowym¹⁴⁹

Powiat	Efekt energetyczny zaplanowanych zadań [MWh]	Efekt ekologiczny zaplanowanych zadań [Mg CO ₂]
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	3 134,8	1 729,9
Powiat strzelecki	3 681,8	1 695,9

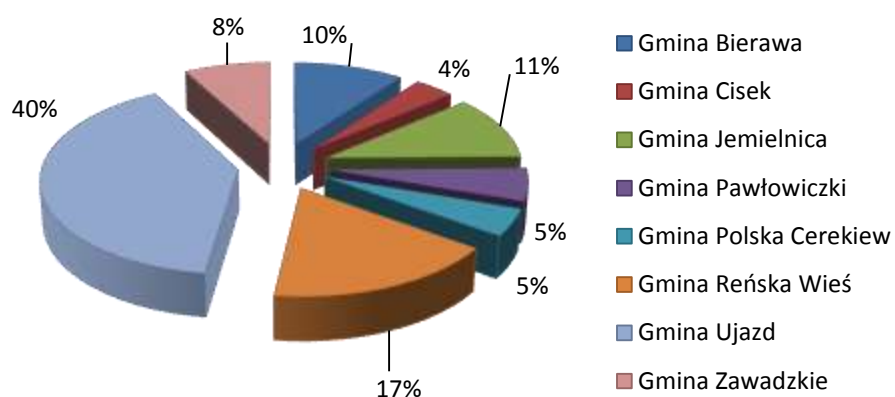
W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że subregion osiągnie zmniejszenie zużycia energii finalnej do roku 2020 o wartości **1%** względem zużycia prognozowanego na rok 2020, oraz **0,6%** zmniejszenia zużycia energii finalnej w stosunku do roku bazowego 2013. W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego redukcji zużycia energii finalnej w roku 2020 dla poszczególnych JST, pod uwagę wzięto również zmniejszenie zużycia energii wynikające z zadań realizowanych na poziomie powiatowym- efekty przedstawiono w tabeli powyżej.

Tabela 30 Prognoza zużycia energii w poszczególnych JST subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego¹⁵⁰

	Zużycie energii w 2020 roku [MWh]	Efekt energetyczny [MWh]	Przewidywane zużycie energii w 2020 [MWh]	Zużycie energii w roku bazowym 2013 [MWh]	Redukcja zużycia energii względem 2013 [MWh]
Gmina Bierawa	141 832,5	3 353,0	138 479,5	143 322,9	4 843,4
Gmina Cisek	52 147,5	1 022,4	51 125,1	55 662,3	4 537,2
Gmina Jemielnica	148 880,1	106,5	148 773,5	148 649,3	-124,2
Gmina Pawłowiczki	75 866,1	537,6	75 328,5	79 133,6	3 805,2
Gmina Polska Cerekiew	63 597,8	227,0	63 370,8	64 696,7	1 325,9
Gmina Reńska Wieś	237 031,3	1 715,9	235 315,4	235 228,3	-87,1
Gmina Ujazd	549 139,5	2 451,0	546 688,4	532 526,6	-14 161,9
Gmina Zawadzkie	10 9720,4	1 225,8	108 494,6	112 508,8	4 014,2
Gmina Leśnica	b/d	b/d	b/d	b/d	b/d
Miasto Kędzierzyn-Koźle	b/d	b/d	b/d	b/d	b/d
Gmina Strzelce Opolskie	b/d	b/d	b/d	b/d	b/d
Subregion Kędzierzyńsko-Kozielski	1 378 215	13 774	1 364 441	1 371 729	7 288

¹⁴⁹ Opracowanie własne

¹⁵⁰ Opracowanie własne

Rysunek 17 Procentowy rozkład zużycia energii [MWh] w gminach na obszarze opracowania ZPGN w 2020 r.¹⁵¹

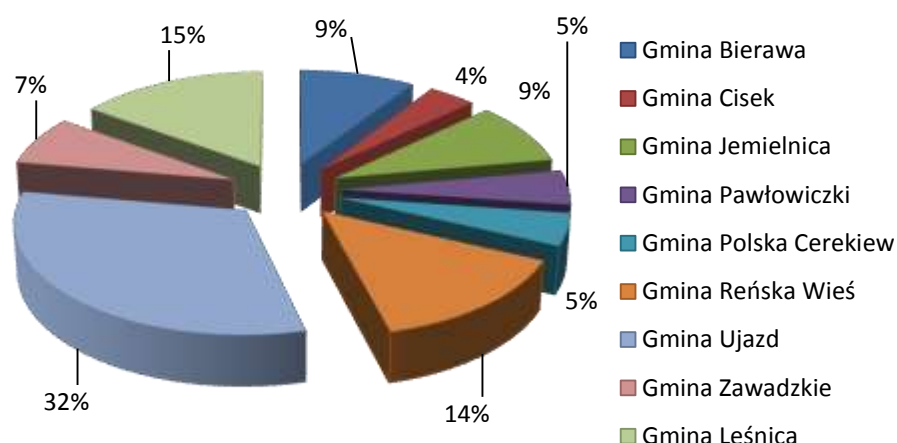
W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że subregion osiągnie zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 o wartości około 3% względem emisji prognozowanej na rok 2020, oraz około 2% w stosunku do roku bazowego 2013. W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego emisji CO₂ w roku 2020.

Tabela 31 Prognoza emisji CO₂ energii w poszczególnych JST subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego¹⁵²

	Emisja w roku 2020r.	Efekt ekologiczny	Przewidywana emisja w roku 2020	Emisja CO ₂ w roku 2013	Redukcja względem 2013
Gmina Bierawa	44 374,7	1 012,4	43 362,3	45 077,8	1 715,5
Gmina Cisek	18 232,7	369,8	17 862,9	19 464,7	1 601,8
Gmina Jemielnica	42 707,5	86,6	42 620,9	42 969,9	349,0
Gmina Pawłowiczki	24 046,9	459,6	23 587,3	25 259,5	1 672,2
Gmina Polska Cerekiew	22 158,6	70,0	22 088,6	22 565,3	476,7
Gmina Reńska Wieś	66 536,5	598,6	65 937,8	66 475,2	537,4
Gmina Ujazd	149 317,0	802,7	148 514,3	145 162,9	-3 351,4
Gmina Zawadzkie	35 055,8	1 063,5	33 992,3	36 257,1	2 264,8
Gmina Leśnica	77 144,0	6 563,2	70 580,7	71 169,3	588,6
Miasto Kędzierzyn-Koźle	b/d	b/d	b/d	b/d	b/d
Gmina Strzelce Opolskie	b/d	b/d	b/d	b/d	b/d
Subregion Kędzierzyńsko-Kozielski	479 574	14 452	465 121	474 402	9 280

¹⁵¹ Opracowanie własne

¹⁵² Opracowanie własne

Rysunek 18 Procentowy rozkład emisji CO₂ w gminach na obszarze opracowania ZPGN¹⁵³ w 2020 r.¹⁵⁴

3.10. ZESTAWIENIE MOŻLIWYCH DO ZASTOSOWANIA ROZWIĄZAŃ, TECHNIK I TECHNOLOGII

Niniejszy rozdział zawiera zestawienie możliwych do zastosowania rozwiązań, technik i technologii wraz z ich analizą efektywności rzeczowej, energetycznej, ekologicznej oraz ekonomicznej, a także oceną realności zastosowania w warunkach rynku polskiego oraz lokalizacji na terenie Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego.

Wśród dostępnych możliwych do zastosowania rozwiązań w zakresie gospodarki niskoemisyjnej najważniejsze stanowią instalacje wykorzystujące odnawialne źródła energii i związana z tym postawa prosumencka. Prosument jest osobą fizyczną, prawną lub jednostką organizacyjną, nieposiadającą osobowości prawnej i będącą wytwórcą energii w mikroinstalacji w celu jej zużycia na potrzeby własne lub sprzedaż.

WYBRANE ROZWIĄZANIA W GOSPODARCE NISKOEMISYJNEJ

Wśród technologii energetyki prosumenckiej, wykorzystującej odnawialne źródła energii, wyróżnia się następujący pakiet rozwiązań dla mieszkańców na potrzeby domowe:

- produkcja ciepła:
 - pompy ciepła,
 - kolektory słoneczne,
 - kotły na biomasę.
- produkcja energii elektrycznej:
 - małe elektrownie wiatrowe (mikrowiatraki),
 - mikrosystemy, systemy fotowoltaiczne,
 - mikrosystemy kogeneracyjne na biogaz i biopłyny.

Poniżej scharakteryzowano krótko pod względem techniki i technologii wyżej wymienione propozycje rozwiązań w gospodarce niskoemisyjnej.

Pompy ciepła

Pompa ciepła przekształca energię z naturalnych źródeł ciepła, tj. z ziemi, wody lub powietrza w ogrzewanie domu, chłodzenie wnętrza i ogrzewanie ciepłej wody użytkowej. Pompa ciepła składa się zasadniczo z dwóch wymienników ciepła. Jeden z wymienników znajduje się na zewnątrz budynku, odbiera ciepło z otoczenia –

¹⁵³ Opracowanie własne

¹⁵⁴ Opracowanie własne

gruntu, wody lub powietrza – i przekazuje je do wymiennika zlokalizowanego wewnątrz, połączonego z instalacją c.o. i c.w.u, ogrzewając w niej wodę, albo do instalacji wentylacyjnej ogrzewając powietrze nawiewane do pomieszczeń.

Stosowane są następujące rodzaje pomp:

- pompa grunt-woda odbiera energię z gruntu poprzez zakopane na odpowiednich głębokościach wymienniki ciepła (poziome, spiralne lub pionowe rury wykonane z tworzywa sztucznego lub miedziane powlekane tworzywem),
- pompa woda-woda odbiera energię z wód głębinowych. Woda krąży w systemie kilku studni głębinowych, jest zasysana ze studni czerpalnej podnoszona za pomocą pompy głębinowej i doprowadzana do pompy, a po schłodzeniu jest zrzucana do studni zrzutowej. Wymagana jest odpowiednia wydajność studni i odpowiednio czysta, nie agresywna chemicznie woda,
- pompa powietrze-woda pobiera energię z powietrza atmosferycznego. Służy głównie do podgrzewania (schłodzenia) powietrza wentylacyjnego. Jest efektywna przy temperaturze powietrza zewnętrznego powyżej -5°C , zatem wymaga dodatkowego źródła ciepła w okresie największych mrozów.¹⁵⁵

Sprawność pompy jest zależna od temperatury zewnętrznej i wewnętrznej. Im niższa/wyższa jest ta temperatura zimą/latem, tym niższa będzie sprawność pompy. Skutecznym sposobem na podniesienie sprawności pompy jest zredukowanie w jak największym stopniu występującej różnicy temperatur pomiędzy wymiennikami. Rozwiązaniem tej kwestii jest wykorzystanie gruntu lub wody gruntowej jako źródła ciepła zimą i chłodu latem, ponieważ na pewnej głębokości temperatura gruntu nie podlega znaczącym wahaniom w ciągu roku.¹⁵⁶

Pompy ciepła działają najefektywniej w połączeniu z niskotemperaturowymi systemami grzewczymi, jak ogrzewanie ścienne czy podłogowe, które są zasilane temperaturą ok. 35°C . Przy modernizacji istniejącej instalacji należy wymienić także grzejniki.¹⁵⁷

Względy energetyczne, ekologiczne i ekonomiczne

Pompy ciepła są urządzeniami energooszczędnymi oraz proekologicznymi. Przez ich zastosowanie możemy zmniejszyć nie tylko koszty ogrzewania, ale również zredukować emisję trujących gazów. Na podstawie przeprowadzonej analizy przez naukowców Politechniki Białostockiej, stwierdzono, że koszt wytworzenia 1 GJ energii cieplnej przez pompę ciepła jest niższy w porównaniu do eko-groszku, gazu ziemnego i oleju opałowego.¹⁵⁸

Barierą ograniczającą powszechność stosowania pomp ciepła jest niewątpliwie wysoki koszt inwestycyjny. Niemniej jednak przypadku wyczerpywania się źródeł tradycyjnych, w przyszłości mogą stać się podstawowym źródłem energii.

Kolektory słoneczne

Zastosowanie kolektorów słonecznych jako instalacji grzewczych przynosi znaczącą redukcję emisji CO_2 . Wynika to z faktu, iż energia słoneczna całkowicie zastępuje paliwa kopalne. Kolektory słoneczne mogą być wykorzystywane do podgrzewania wody, do ogrzewania pomieszczeń, w procesach przemysłowych oraz do chłodzenia.¹⁵⁹

Sercem systemu solarnego jest kolektor słoneczny. W Polsce stosuje się dwa główne typy kolektorów: kolektory płaskie i rurowe (próżniowe). Różnią się one budową, która ma bezpośredni wpływ na sprawność oraz na cenę. Kolektory próżniowe charakteryzują się wyższą sprawnością niż kolektory płaskie. Dodatkowo można je montować na powierzchniach pionowych (np. na ścianie budynku) lub płasko na powierzchniach poziomych (np. na dachu). W przypadku kolektorów płaskich, dla naszej szerokości geograficznej należy

¹⁵⁵ www.zielonytelefon.eco.pl

¹⁵⁶ Poradnik SEAP

¹⁵⁷ www.zielonytelefon.eco.pl

¹⁵⁸ Analiza techniczno-ekonomiczna wykorzystania pomp ciepła na przykładzie wybranego obiektu, Budownictwo i Inżynieria Środowiska, Politechnika Białostocka, Zbigniew Karmowski, Piotr Rynkowski

¹⁵⁹ Poradnik SEAP

montować je z kątem pochylenia wynoszącym od 35° do 45°C. Wszystkie rodzaje kolektorów należy montować od strony południowej, gdzie nasłonecznienie jest największe.¹⁶⁰

Stosowanie kolektorów słonecznych jest bardzo korzystne dla środowiska. Wykorzystanie energii słońca nie przyczynia się do emisji gazów cieplarnianych, nie powoduje żadnych zanieczyszczeń, nie pociąga za sobą produkcji odpadów.

Dostarczający 35 000 l ciepłej wody użytkowej kolektor słoneczny o powierzchni 6 m² pozwala zredukować roczną emisję¹⁶¹:

- dwutlenku węgla (CO₂) o 1,5 Mg,
- dwutlenku siarki (SO₂) o 12 kg,
- tlenków azotu (NO_x) o 5 kg,
- pyłów o 2 kg.

Mazowiecka Agencja Energetyczna przeprowadziła analizę ekonomiczną dla instalacji składającej się z 3 kolektorów słonecznych o powierzchni 6 m² wraz z niezbędną infrastrukturą. Wielkość instalacji odpowiada zapotrzebowaniu cztero-, pięcioosobowej rodziny.

Kotły na biomasę

Obecnie na rynku dostępne są kotły na biomasę o mocy 2 kW i większej, dostosowane do rodzaju spalanej w nich biomasy. Podczas wymiany kotłów konwencjonalnych na kotły na biomasę, instalacja do dystrybucji ciepła oraz kaloryfery pozostają te same nie wymagają wymiany.

Kotły automatyczne na pellety (paliwo granulowane) i brykiety drzewne wyposażone są w automatyczny system podawania paliwa oraz doprowadzania powietrza do spalania. Nie wymagają stałej obsługi, mogą współpracować z automatyką pogodową. Paliwo umieszcza się w specjalnym zasobniku, skąd jest pobierane przez podajnik z napędem elektrycznym sterowany automatycznie w zależności od warunków atmosferycznych. Automatycznie steruje także wentylatorem dozującym powietrze do spalania. Paliwo uzupełnia się co kilka dni. Okres uzupełniania zasobnika zależy od jego pojemności.¹⁶²

Względy energetyczne, ekologiczne i ekonomiczne

Paliwo w postaci biomasy jest nieszkodliwe dla środowiska: ilość dwutlenku węgla emitowana do atmosfery podczas jego spalania równoważona jest z ilością CO₂ pochłanianego przez rośliny, które odtwarzają biomasę w procesie fotosyntezy. Ogrzewanie biomasą staje się opłacalne – ceny biomasy są konkurencyjne na rynku paliw. Wykorzystanie biomasy pozwala ponadto zagospodarować nieużytki i spożytkować odpady.¹⁶³

Małe elektrownie wiatrowe (mikrowiatraki)

Energia wiatru jest jednym z najstarszych źródeł energii odnawialnej, stosowanej przez człowieka. Obecnie największe turbiny wiatrowe mają moc nawet 7 MW, moc nominalna przydomowych, małych elektrowni wiatrowych nie przekracza 100 kW. Takie elektrownie mogą być przyłączone bezpośrednio do lokalnej sieci niskiego napięcia, mogą też pracować na sieć wydzieloną lub ogrzewać wodę. Najbardziej opłacalna może być współpraca elektrowni z lokalną siecią energetyczną.¹⁶⁴

Względy energetyczne, ekologiczne i ekonomiczne

Niewątpliwą zaletą energetyki wiatrowej jest jej korzystny wpływ na środowisko naturalne, w szczególności wynikający z redukcji emisji zanieczyszczeń do atmosfery, w tym gazów cieplarnianych. Biorąc pod uwagę cały cykl życia urządzeń, poczynając od ich produkcji a skończywszy na recyklingu lub utylizacji, energetyka wiatrowa należy do najczystszych i zarazem kosztowo efektywnych technologii energetycznych. Rozwój tego sektora powoduje wyraźną redukcję kosztów zewnętrznych (środowiskowych), jakie należałoby ponieść przy

¹⁶⁰ <http://www.poradnik.sunage.pl/zasada-dzialania-instalacji-solarnej/>

¹⁶¹ www.biomasa.org.pl

¹⁶² www.zielonytelefon.eco.pl

¹⁶³ www.biomasa.org

¹⁶⁴ Małoskalowe odnawialne źródła energii i mikroinstalacje, kolektory słoneczne, systemy fotowoltaiczne, małe elektrownie wiatrowe, Publikacja opracowany w Instytucie Energetyki Odnawialnej, lipiec 2012

wykorzystaniu konwencjonalnych technologii wytwarzania energii elektrycznej, a to w oczywisty sposób korzystnie oddziałuje na gospodarkę i społeczeństwo¹⁶⁵.

Mikrosystemy, systemy fotowoltaiczne

Ogniwa fotowoltaiczne są to półprzewodnikowe elementy, w których następuje bezpośrednia konwersja energii promieniowania słonecznego w energię elektryczną. Ogniwo fotowoltaiczne wytwarza energię dzięki zjawisku fotoelektrycznemu. Zaistnieć ono może między dwoma półprzewodnikami (jednego typu „p”, drugiego typu „n”), przedzielonymi barierą potencjału. Materiałem półprzewodnikowym najczęściej stosowanym do produkcji paneli PV jest krzem. Wytworzony prąd z modułów poddawany jest następnie stabilizacji, uzyskując właściwe napięcie i natężenie dzięki zastosowaniu odpowiednich regulatorów napięcia oraz falowników, które zamieniają prąd stały modułów na prąd zmienny płynący w sieci. W skład instalacji, poza panelami fotowoltaicznymi, wchodzi także akcesoria montażowe oraz elektryczne.

Moduły fotowoltaiczne (panele) są urządzeniami płaskimi i lekkimi. Z powodzeniem mogą generować energię elektryczną dla gospodarstwa domowego lub rolnego po ich zainstalowaniu na dachu domu jednorodzinnego lub budynku gospodarczego. Większe instalacje, z racji zajmowanej powierzchni, będą musiały być instalowane bezpośrednio na gruncie (instalacje wolnostojące).

Ponadto wytwarzanie prądu elektrycznego odbywa się w sposób całkowicie bezgłośny, same urządzenia zaś nie powodują zanieczyszczenia środowiska naturalnego. Panele PV cechuje także mało skomplikowana budowa, a fakt, iż są one praktycznie bezobsługowe sprawia, że koszty eksploatacji elektrowni fotowoltaicznej są znikome.

Obecnie na rynku można spotkać ogromną różnorodność konstrukcji paneli fotowoltaicznych. Można podzielić je na cztery podstawowe grupy:

- Panele fotowoltaiczne z ogniw polikrystalicznych – są obecnie najbardziej popularne na rynku. Ich sprawność jest rzędu 12-14%. Cechują się przystępną ceną za jednostkę mocy (1 Wp). W wyglądzie zewnętrznym można wyraźnie dostrzec tworzące panel kryształy krzemu.
- Panele fotowoltaiczne z ogniw monokrystalicznych – każde ogniwo wykonane jest z pojedynczego kryształu krzemu. Cechują się wyższą sprawnością niż panele polikrystaliczne: 14-16%. Wyższa jest jednak też cena za jednostkę mocy niż w przypadku paneli polikrystalicznych.
- Panele fotowoltaiczne z krzemu amorficznego – osadza się cienkie warstwy krzemu na szkło. Jest to najoszczędniejszy sposób produkcji paneli PV, co za tym idzie, najkorzystniejsza jest relacja ceny za jednostkę mocy. Cechują się jednak stosunkowo niewielką sprawnością: 6-8%.
- Panele fotowoltaiczne z tellurku kadmu. Podobnie jak w panelach PV amorficznych, nakłada się cienką warstwę półprzewodnika (tutaj tellurku kadmu) na taflę szklaną. Są one znacznie tańsze niż panele wykonane z krzemu. Ich sprawność jest rzędu 11%. Obecnie są jeszcze dość rzadko spotykane w Polsce.¹⁶⁶

Względy energetyczne, ekologiczne i ekonomiczne

Stosowanie ogniw fotowoltaicznych jest bardzo korzystne dla środowiska. Wykorzystywanie energii Słońca nie powoduje emisji żadnych zanieczyszczeń.

Wydajność paneli fotowoltaicznych zależy od ilości padającego na nie promieniowania słonecznego, dlatego duże znaczenie ma szerokość geograficzna, pora roku oraz umiejscowienie panelu (jego ekspozycja na słońce). W Polsce ilość możliwej do wyprodukowania energii w zimie jest kilkukrotnie mniejsza niż w lecie, dodatkowo instalacje produkują mniej prądu w pochmurne dni. Dlatego, aby zapobiec brakom energii,

¹⁶⁵ Wizja rozwoju energetyki wiatrowej w Polsce do 2020r., Instytut Energetyki Odnawialnej, Raport wykonany na zlecenie Polskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej, Warszawa 2009 r.

¹⁶⁶ Małoskalowe odnawialne źródła energii i mikroinstalacje, kolektory słoneczne, systemy fotowoltaiczne, małe elektrownie wiatrowe, Publikacja opracowany w Instytucie Energetyki Odnawialnej, lipiec 2012

należy dodać do instalacji akumulatory o odpowiedniej pojemności lub podłączyć ją do sieci, co zrównoważy dostawę prądu.¹⁶⁷

Mikrosystemy kogeneracyjne na biogaz i bioptyny

Kogeneracja (także skojarzona gospodarka energetyczna lub CHP – Combined Heat and Power) jest to proces technologiczny jednoczesnego wytwarzania energii elektrycznej i użytkowego ciepła w elektrociepłowni. Ze względu na mniejsze zużycie paliwa, zastosowanie kogeneracji daje duże oszczędności ekonomiczne i jest korzystne pod względem ekologicznym – w porównaniu z odrębnym wytwarzaniem ciepła w klasycznej ciepłowni i energii elektrycznej w elektrowni kondensacyjnej. Odmianą kogeneracji jest mikrokogeneracja.¹⁶⁸

W odróżnieniu od elektrowni wiatrowych czy fotowoltaicznych, instalacje kogeneracyjne wymagają zasilania paliwem. Wśród instalacji mikrokogeneracyjnych zasilanych biomasą można wyróżnić¹⁶⁹:

- Agregaty kogeneracyjne na biopaliwa płynne, w tym zwłaszcza na biodiesel, oleje roślinne (gł. olej rzepakowy) z zastosowaniem silników wewnętrznego spalania typu Diesla, Otto, zewnętrznego spalania typu Stirlinga, a także układów ORC.
- Mikrobiogazownie, zasilane różnego rodzaju substratami pochodzenia rolniczego (np. gnojowica, kiszonka kukurydzy), poddawane fermentacji beztlenowej w specjalnych komorach, podczas której wydzielą się biogaz, stanowiący właściwe paliwo dla układu kogeneracyjnego.

Względy energetyczne, ekologiczne i ekonomiczne

Biodiesel posiada następujące zalety ekologiczne¹⁷⁰:

- paliwo estrowe praktycznie nie zawiera związków siarki – spaliny zawierają małą ilość SO_2 ,
- obniżona emisja CO i HC (do 40%),
- obniżona emisja cząstek stałych od 10 do ok 60%,
- obniżona emisja CO_2 (częściowe lub pełne zamknięcie łańcucha obiegu CO_2).

Do wad należy wyższa emisja aldehydów oraz zwiększona emisja związków azotu o ok. 17%.

Termomodernizacja budynków

Termomodernizacja stanowi istotny segment ograniczania zanieczyszczeń pochodzących z ogrzewania zarówno indywidualnego jak i zbiorowego, w tym tzw. niskiej emisji. Wynika to głównie ze zwiększenia izolacyjności budynku, w wyniku czego spada poziom ciepła koniecznego do jego ogrzania. W przypadku budynków ogrzewanych indywidualnie, termomodernizacja bezpośrednio wpływa na redukcję emisji równomiernie do spadku zużycia ciepła.

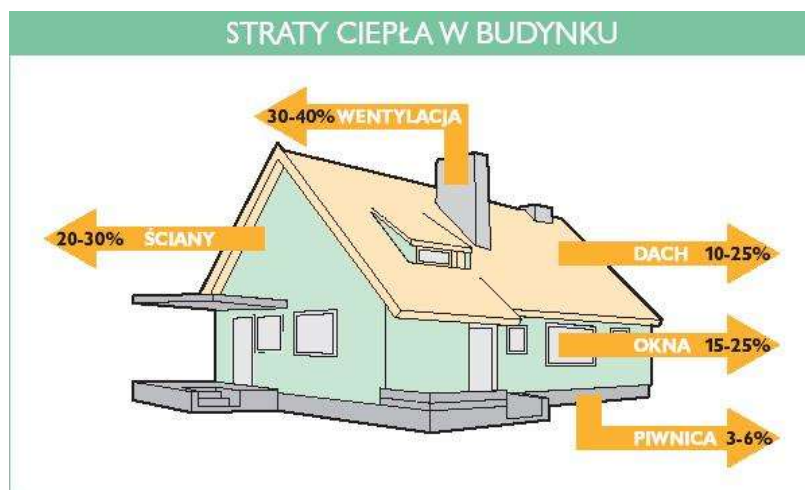
Poniższy rysunek przedstawia straty ciepła w budynku.

¹⁶⁷ Przełomowa energetyka prosumencka. Dlaczego źródła rozproszone mogą doprowadzić do przewrotu na rynku energii, Maciej Bukowski, Anna Pankowicz, Piotr Szczerba, Aleksander Śniegocki, Warszawa, 2014 r.

¹⁶⁸ Energetyka prosumencka możliwości i korzyści dla odbiorcy końcowego, Instytut im. E.Kwiatkowskiego, Warszawa 2013

¹⁶⁹ Energetyka prosumencka możliwości i korzyści dla odbiorcy końcowego, Instytut im. E.Kwiatkowskiego, Warszawa 2013

¹⁷⁰ www.zielonytelefon.eco.pl

Rysunek 19 Straty ciepła w budynku¹⁷¹

Do głównych stref generujących straty ciepła w budynkach zalicza się:

- wentylację,
- stolarkę okienną i drzwiową,
- izolację ścian oraz dachu.

Termomodernizacja realizowana jest w istniejących budynkach poprzez dokonanie w konstruktywnym stopniu:

- rozpoznania potrzeb użytkowników danego obiektu,
- stworzenia podstawowych założeń modernizacji biorących pod uwagę obowiązujące wymagania,
- uwierzytelnienia ekonomicznej opłacalności modernizacji,
- skomponowania szczegółowego planu modernizacji,
- doboru i zakupu materiałów, urządzeń, zespołów i nowych elementów obiektu, realizacji prac modernizacyjnych obiektu i wszystkich towarzyszących przedsięwzięć.

Tabela 32 Ilościowe efekty wybranych przedsięwzięć termomodernizacyjnych¹⁷²

Sposób uzyskania oszczędności	Obniżenie zużycia ciepła
Wprowadzenie w węzle cieplnym automatyki i urządzeń sterujących	5 ÷ 15%
Wprowadzenie hermetyzacji instalacji, przeprowadzenie regulacji hydraulicznej i zamontowanie zaworów w pomieszczeniach	10 ÷ 20%
Wprowadzenie podzielników kosztów	10%
Wprowadzenie ekranów za grzejnikami	2 ÷ 3%
Uszczelnienie drzwi i okien	3 ÷ 5%
Wymiana okien na okna o niższym współczynniku przenikania ciepła	10 ÷ 15%
Izolacja zewnętrznych przegród budowlanych	10 ÷ 15%

W ramach działań termomodernizacyjnych prowadzone są prace związane z:

- ociepleniem ścian, dachów, stropodachów, stropów nad piwnicami nie ogrzewanymi, podłóg na gruncie,
- remontem lub wymianą okien i drzwi zewnętrznych,

¹⁷¹ <http://www.termhouse.com.pl/index.php?o=page,14>

¹⁷² Dr hab. inż. Jan Norwicz, dr inż. Aleksander D. Panek Poprawa efektywności użytkowania ciepła grzewczego elementem wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju

- modernizacją lub wymianą urządzeń źródła ciepła oraz zainstalowaniem automatyki sterującej urządzeniami,
- modernizacją lub wymianą instalacji grzewczej,
- modernizacją lub wymianą systemu zaopatrzenia w ciepłą wodę użytkową i zainstalowaniem urządzeń zmniejszających zużycie wody,
- usprawnieniem systemu wentylacji,
- wprowadzeniem urządzeń wykorzystujących energię ze źródeł odnawialnych np. kolektorów słonecznych, pomp ciepła itp.¹⁷³

PODSUMOWANIE – ANALIZA EFEKTYWNOŚCI RZECZOWEJ, ENERGETYCZNEJ I EKOLOGICZNEJ ORAZ EKONOMICZNEJ

Istnieje wiele możliwości produkcji ciepła i energii elektrycznej. Każdy z wymienionych wyżej sposobów ogrzewania ma zalety i wady. Przy podejmowaniu decyzji o wyborze najodpowiedniej instalacji należy mieć na względzie możliwości techniczne danej instalacji, przykładowo:

- przy instalacji pompy ciepła nie należy stosować kolektora słonecznego, ponieważ instalacja pompy ciepła zapewnia również ciepłą wodę użytkową,
- kolektor słoneczny zapewnia ciepłą wodę użytkową tylko między kwietniem a wrześniem,
- pompy ciepła powinny być zawsze skorelowane z nisko temperaturowym ogrzewaniem podłogowym w całym domu, tylko wówczas mają one niewątpliwie ogromny sens.

Technologie OZE, także mikroinstalacje są skuteczną metodą redukcji emisji gazów cieplarnianych (wyrażonych ekwiwalentem CO₂). Dotyczy to zarówno sytuacji, gdy mikroinstalacja OZE zastępuje energię elektryczną z sieci ogólnokrajowej, wytwarzanej w dalszym ciągu niemalże w 90% w wysokoemisyjnych elektrowniach na paliwa kopalne, jak i sytuacji, gdy mikroinstalacja OZE zastępuje lokalne źródło energii (zazwyczaj ciepła) na węgiel kamienny lub gaz.

Niemniej jednak, biorąc pod uwagę mikrogenerację, największy udział w redukcji emisji CO₂ mają kotły na biomasę (66%) i kolektory słoneczne (20%), w dalszej kolejności pompy ciepła i systemy fotowoltaiczne (po ok 6-7%)¹⁷⁴.

Przed podjęciem decyzji o inwestycji w mikroinstalacje, potencjalni inwestorzy przyjmują założenia co do wzrostu cen paliw i energii oraz liczą okresy zwrotu nakładów. Trwałość mikroinstalacji zwykle liczona jest na 20 lat, niemniej jednak trudno jest przewidzieć skalę wzrostu cen energii dla najmniejszych odbiorców np. 10 lat do przodu. W ostatnich latach roczny wzrost cen energii z uwzględnieniem inflacji wyniósł 7%. Takie założenie przyjęli autorzy publikacji pt. Krajowy Plan Rozwoju Mikroinstalacji Odnawialnych Źródeł Energii do 2020 roku. Poniższa tabela prezentuje, jak kształtują się okresy zwrotu nakładów inwestycyjnych na mikroinstalacje do produkcji ciepła i energii elektrycznej.

Tabela 33 Proste okresy zwrotu nakładów na inwestycje w mikroinstalacje i małe instalacje OZE¹⁷⁵

Mikroinstalacje OZE	Zakres mocy		
	Poniżej 10 kW	10-40 kW	Powyżej 40kW
Mikroinstalacje OZE – produkcja energii elektrycznej			
Okres zwrotu przy net-meteringu (bez magazynowania energii, 30% konsumpcji własnej)			
Instalacje fotowoltaiczne	18,3	14,9	14,2
Małe elektrownie wiatrowe	>20	19,0	13,5
Mikrobiogazownie	b.d.	>20	13,9
Układ kogeneracyjny na biopłynny	>20	14,5	11,8
Mikroinstalacje OZE – produkcja ciepła			
Okres zwrotu w stosunku do kotła gazowego			
Geotermalne pompy ciepła	>20	17,9	16,8

¹⁷³ <http://www.fpe.org.pl/poszanowanie-energii/termomodernizacja-budynkow/system-wspierania-termomodernizacji.aspx>

¹⁷⁴ Energetyka prosumencka możliwości i korzyści dla odbiorcy końcowego, Instytut im. E.Kwiatkowskiego, Warszawa 2013 r.

¹⁷⁵ Krajowy Plan Rozwoju Mikroinstalacji Odnawialnych Źródeł Energii do 2020 roku – synteza, Instytut Energetyki Odnawialnej we współpracy z członkami i partnerami Związku Pracodawców Forum Energetyki Odnawialnej, Warszawa 2013 r.

Instalacje kolektorów słonecznych	17,2	15,2	13,2
Małe automatyczne kotły na biomasę	11,2	11,1	10,2

Analizy prowadzą do wniosku, że mikroinstalacje OZE, szczególnie te najmniejsze, o mocy poniżej 10kW, mają często okres zwrotu powyżej 10 lat, a czasami nawet powyżej 20 lat. W tym drugim przypadku niemożliwy jest pełny zwrot nakładów w okresie trwałości mikroinstalacji bez jakiegokolwiek systemu wsparcia. Z kolei przeprowadzone badania opinii publicznej oraz preferencji konsumenckich wykazują, że indywidualni inwestorzy oczekiwali by okresu zwrotu poniżej 10 lat, a w zdecydowanej większości poniżej 5 lat.¹⁷⁶

Ocena realności zastosowania OZE w warunkach rynku polskiego i lokalizacji na terenie gmin należących do Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego

Wyczerpywanie się zasobów paliw kopalnych oraz konieczność ograniczania emisji dwutlenku węgla sprawiają, że rośnie zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii (OZE): energią słoneczną, wiatrową, wodną, geotermalną i energią zawartą w biomasie. Zasoby te mogą służyć zarówno o wytwarzania energii elektrycznej, jak i ciepła.

Potencjał energetyczny jest pojęciem umownym, różnie interpretowanym przez poszczególnych naukowców. Istnieją duże różnice pomiędzy potencjałem teoretycznym (tzn. całkowitą sumą dostępnej energii z danego źródła), a potencjałem technicznym (tzn. wielkością energii, którą można wyprodukować dzięki zastosowaniu odpowiednich rozwiązań technologicznych), czy też potencjałem rynkowym, przy określeniu którego bierze się pod uwagę ekonomiczny sens danego przedsięwzięcia.

Wykonane na zlecenie Ministerstwa Gospodarki Studium oceniające możliwość wykorzystania OZE w poszczególnych branżach energetyki odnawialnej wskazuje, że wykorzystujemy jedynie 17% zasobów, które nadają się do wykorzystania w sposób ekonomicznie uzasadniony. Dowodzi ono, iż w Polsce istnieje znaczny niewykorzystany potencjał odnawialnych źródeł energii.

Województwo opolskie jest regionem o bogatym potencjale odnawialnych źródeł energii. Obecnie na terenie województwa wykorzystuje się energię wiatru, słońca, wody, a także energię geotermalną oraz biomasę. W kolejnej części rozdziału przedstawiono ocenę realności zastosowania odnawialnych źródeł energii na terenie województwa opolskiego, w tym uwzględniając obszar zajmowany przez gminy należące do Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego.

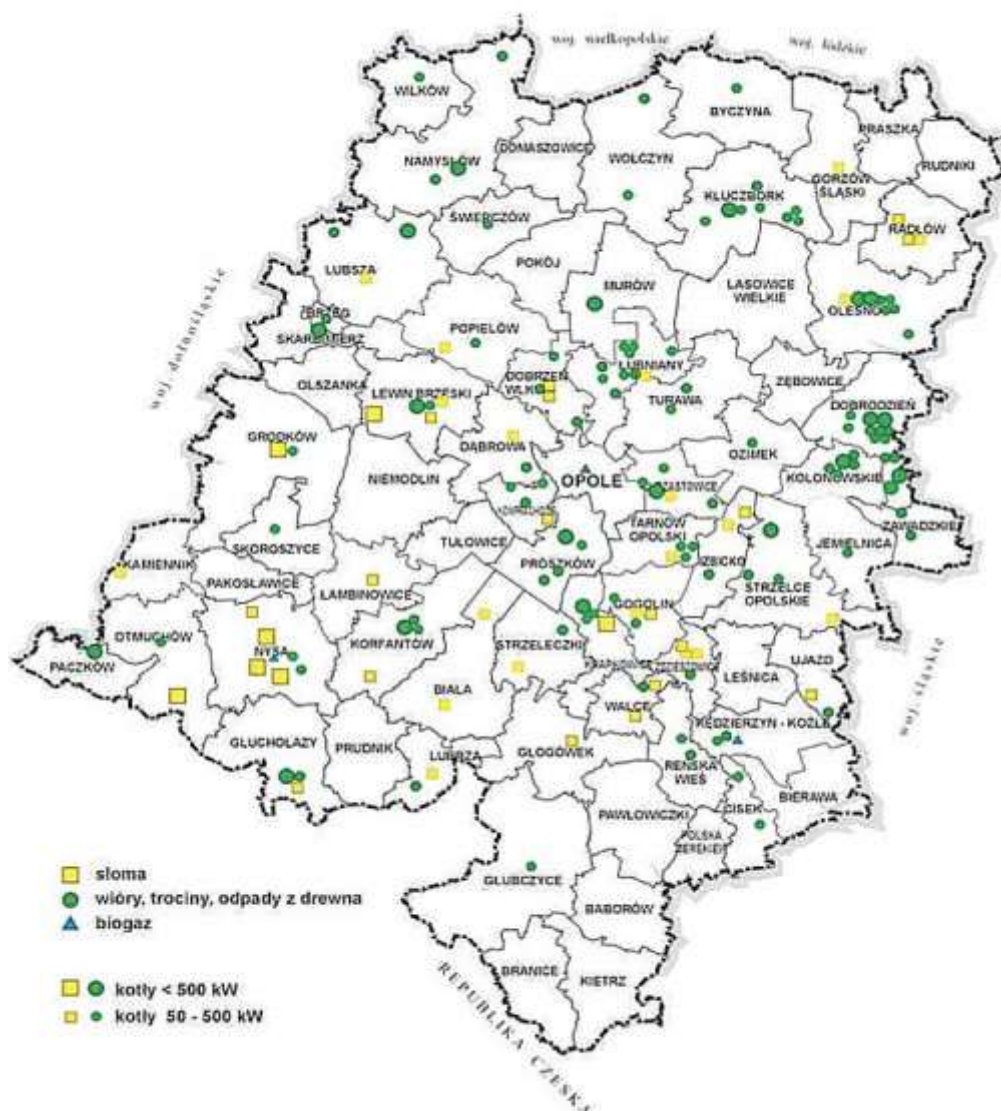
Biomasa

Największy potencjał odnawialnych źródeł energii w województwie opolskim stanowi biomasa. Wpływ na to mają nadwyżki słomy w rolnictwie, które mogą być wykorzystane w celach energetycznych. Ponadto istnieje możliwość produkcji biogazu z odpadów organicznych. Podstawowym kierunkiem zagospodarowania biomasy jest produkcja ciepła grzewczego i technologicznego, w tym do ogrzewania budynków, ciepłej wody użytkowej, ogrzewania szklarni i suszarni zboża.¹⁷⁷

Energetyczne wykorzystanie biomasy w województwie opolskim przedstawione zostało na kolejnym rysunku.

¹⁷⁶ Krajowy Plan Rozwoju Mikroinstalacji Odnawialnych Źródeł Energii do 2020 roku – synteza, Instytut Energetyki Odnawialnej we współpracy z członkami i partnerami Związku Pracodawców Forum Energetyki Odnawialnej, Warszawa 2013 r.

¹⁷⁷ wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w gminach województwa opolskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, 2008 r.

Rysunek 20 Energetycznie wykorzystanie biomasy w województwie opolskim¹⁷⁸

Według analizy Instytutu Energetyki Odnawialnej, województwo opolskie posiada aktualnie jedną z większych nadwyżek słomy w Polsce (5-tą co do wielkości). Oszacowana nadwyżka, równa 304 tys. ton s.m. słomy rocznie przy 50% wykorzystaniu potencjału.¹⁷⁹

Energia wody

Na terenie województwa opolskiego działa 31 elektrowni wodnych o łącznej mocy 29 MWeł (stan na 2011 r.). Większość to elektrownie małe i bardzo małe, o mocy poniżej 1 MW. Ponadto na terenie województwa planowane są kolejne inwestycje w tworzenie elektrowni wodnych. Na terenie KKSOF obecnie elektrownie

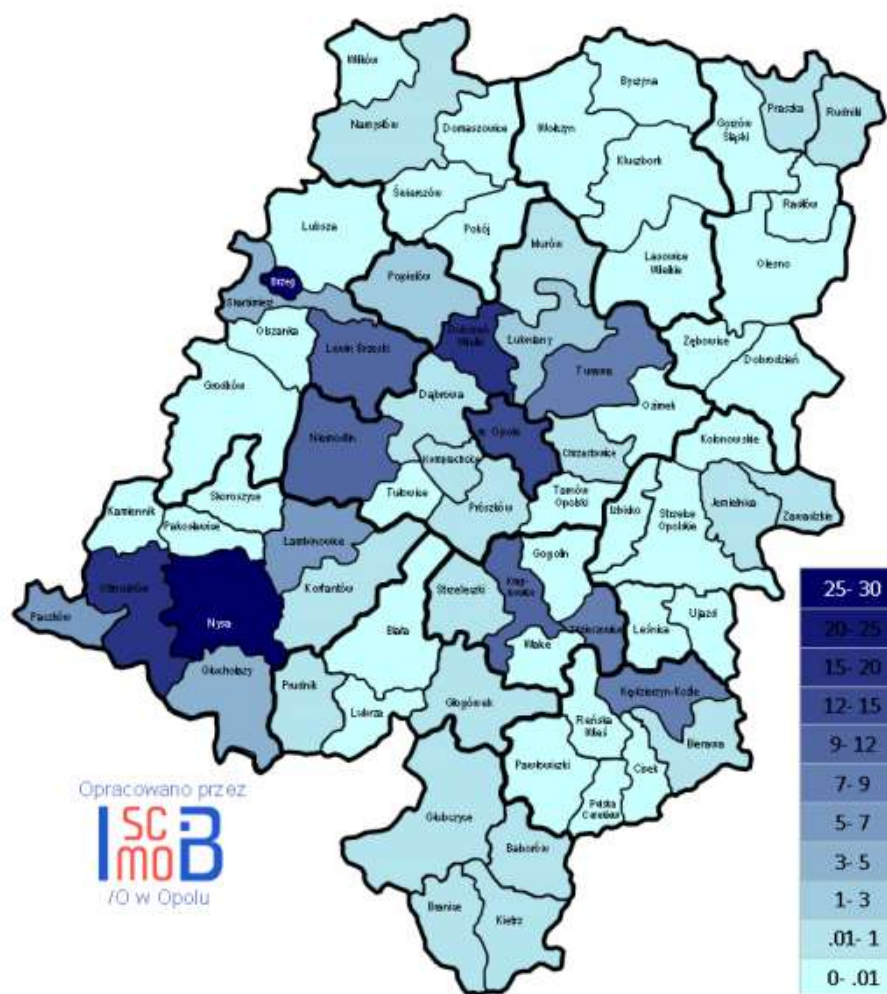
¹⁷⁸http://www.rce.oodr.pl/sort.php3?dzial=oze_na_opolszczyznie&kategoria=znaczenie_oze_dla_rozwoju_woj.opolskiego&on=tak

¹⁷⁹ Określenie potencjału energetycznego regionów Polski w zakresie odnawialnych źródeł energii - wnioski dla Regionalnych Programów Operacyjnych na okres programowania 2014-2020, Instytut Energetyki Odnawialnej, Warszawa, 2011 r.

wodne zlokalizowane są w Gminie Kędzierzyn Koźle oraz Zawadzkie. W Gminie Bierawa planowana jest budowa elektrowni wodnej.

Według danych uzyskanych z Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Opolu oraz RZGW, na terenie województwa opolskiego istnieje możliwość wykorzystania energii spiętrzonej wody do celów energetycznych, głównie na dopływach Odry. Na terenie KKSOF dużym potencjał oszacowano dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego (głównie Gmina Kędzierzyn-Koźle oraz Gmina Bierawa), który wynosi 7,94 GWhel/rok.¹⁸⁰

Kolejna mapa przedstawia potencjał energetyczny wód powierzchniowych na terenie województwa opolskiego.

Rysunek 21 Potencjał wód powierzchniowych województwa opolskiego [GWh/rok]¹⁸¹

Energia słońca

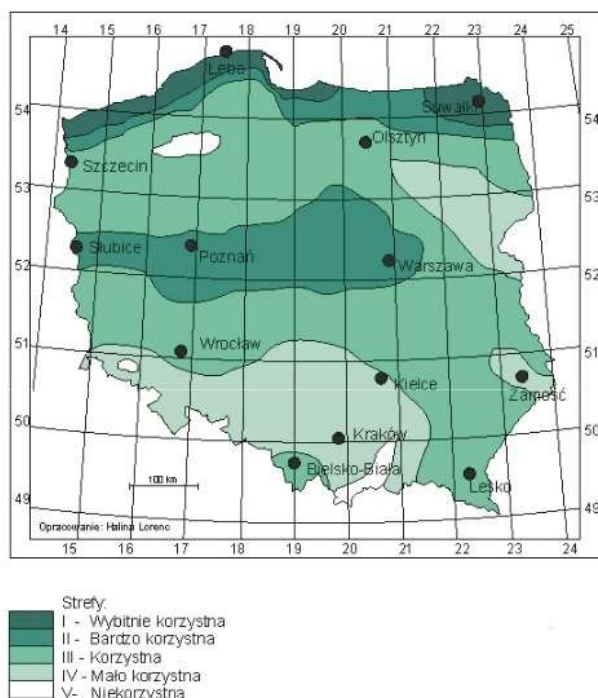
Energia promieniowania słonecznego jest podstawowym źródłem energii na Ziemi. Promieniowanie słoneczne wykorzystywane jest bezpośrednio do produkcji energii elektrycznej oraz ciepłej.

Cechą charakterystyczną zasobów helioenergetycznych Polski jest ich wybitnie nierównomierne rozłożenie w ciągu roku: sezon letni gromadzi 23%, a półrocze letnie średnio 77% całorocznego promieniowania słonecznego.

Województwo opolskie cechuje się dobrymi warunkami promieniowania słonecznego, w związku z czym zakłada się wzrost liczny indywidualnych użytkowników energii słonecznej.¹⁸²

¹⁸⁰ Raport wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na Opolszczyźnie, Instytut Ceramiki i Materiałów budowlanych, 2011 r.

¹⁸¹ Uchwała Nr 4640/2010 Zarządu Województwa Opolskiego z dnia 9 marca 2010 r.

Rysunek 23 Mapa poglądowa – strefy energetyczne wiatru w Polsce¹⁸⁵

Energia wiatru na Opolszczyźnie na wysokości 30 m mieści się w zakresie 500-750 kWh/m². Natomiast jako kryterium opłacalności przyjmuje się wartość 1250 kWh/m². Nieco lepsze warunki występują w południowej i południowo-wschodniej części województwa.¹⁸⁶

Na terenie KKSOF działają obecnie dwie elektrownie wiatrowe:

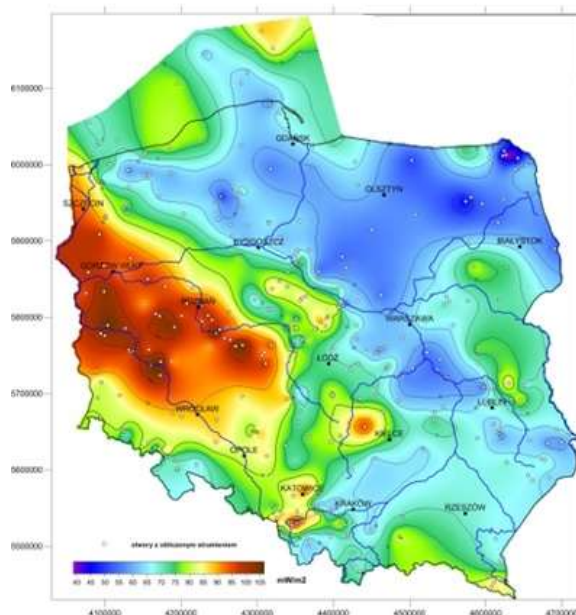
- FW Jemielnica o mocy 0,9 GWhel/rok;
- FW Maciowakrze o mocy 0,45 GWhel/rok.¹⁸⁷

¹⁸⁵ Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej

¹⁸⁶ Uchwała Nr 4640/2010 Zarządu Województwa Opolskiego z dnia 9 marca 2010 r.

¹⁸⁷ Raport wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na Opolszczyźnie, Instytut Ceramiki i Materiałów budowlanych, 2011 r.

Energia wnętrza Ziemi

Rysunek 24 Mapa gęstości ziemskiego strumienia ciepłego dla obszaru Polski¹⁸⁸

Na terenie województwa opolskiego obecnie nie wykorzystuje się energii wód geotermalnych. Jednak na podstawie rozpoznania warunków hydrogeologicznych można stwierdzić, że na terenie województwa istnieją co najmniej trzy regiony o potencjale wód jako surowca balneologicznego, tj. północna część województwa oraz rejon Kędzierzyna-Koźla i powiat nyski. Wydajność oraz ciśnienie wód występujących w regionie Kędzierzyna-Koźla jest zadowalająca, natomiast temperatura nie przekracza 20°C, średnio kształtuje się na poziomie 13°C. Potencjał wykorzystania wód geotermalnych w tym regionie jest więc niewielki.¹⁸⁹

3.11. DZIAŁANIA DLA OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH CELÓW

W ramach ZPGN, na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji, zidentyfikowane zostały kluczowe obszary wysokiej emisji. Przeanalizowano uwarunkowania i możliwości redukcji zużycia energii wraz z oceną ich efektywności ekologiczno-ekonomicznej. Wyniki pozwoliły na określenie działań dla osiągnięcia założonych celów. Podstawę doboru działań w ZPGN są również możliwości budżetowe wynikające z wieloletnich prognoz finansowych. Podejmowane działania skutkują osiągnięciem określonych rezultatów oraz doświadczeń. Ponadto warunki otoczenia ulegają ciągłym zmianom, ciągły postęp techniczny umożliwia dostęp do nowszych, bardziej efektywnych technologii i urządzeń. Dlatego też zawarte w ZPGN działania mają charakter kierunkowy. Założone działania powinny być więc na bieżąco korygowane wraz z rozwojem technologicznym. Niniejszy ZPGN należy także korygować wraz z aktualnymi możliwościami finansowymi JST należących do KKSO.

W ramach niniejszego ZPGN zaplanowane zostały działania/zadania z zakresu m.in.:

- przedsięwzięć niskoemisyjnych,
- efektywnego wykorzystania zasobów,
- poprawy efektywności energetycznej,
- wykorzystanie OZE,
- działań wpływających na zmniejszenie emisyjności sektora transportowego,
- działań wpływających na zmiany postaw konsumpcyjnych użytkowników energii.

¹⁸⁸ Państwowy Instytut Geologiczny

¹⁸⁹ Uchwała Nr 4640/2010 Zarządu Województwa Opolskiego z dnia 9 marca 2010 r.

Określone w niniejszym dokumencie działania naprawcze, zmierzające do poprawy jakości powietrza na terenie Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego są zgodne z obowiązującym programem ochrony powietrza dla strefy opolskiej.

Realizację działań w zakresie ograniczenia emisji substancji wspomagać może wprowadzenie odpowiednich zapisów do ważnych dokumentów strategicznych, w tym:

- sporządzanych lub aktualizowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i orzeczeń o warunkach zabudowy – warunków dotyczących zaopatrywania mieszkań w ciepło na nowych osiedlach z nośników niepowodujących nadmiernej „niskiej emisji” (tj. podłączanie do sieci ciepłych tam gdzie jest to możliwe, stosowanie kotłów gazowych lub olejowych, ogrzewania elektrycznego, oraz zastosowanie energii odnawialnej niepowodującej zwiększonej emisji zanieczyszczeń),
- programów ochrony środowiska – kierunków działań poprawy jakości powietrza (ograniczenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych oraz sektora transportowego).

Ponadto poprawę efektywności energetycznej na terenie Subregionu można osiągnąć poprzez promocje zachowań energooszczędnych wśród kierowców, np.:

- promowania systemu podwozek sąsiedzkich tzw. Carpooling (np. z pomocą portali aplikacji UBER, Bla Bla Car i innych) oraz stosowanie technik ITS czyli inteligentnego zarządzania ruchem,
- promowanie wykorzystania samochodów i pojazdów jednośladowych z napędem elektrycznym,
- promowanie zachowań energooszczędnych w transporcie – ECODRIVING.

Sposobów promocji ww. działań jest wiele, m. in.: broszury informacyjne, szkolenia dla kierowców, informacje w prasie lokalnej, kampanie informacyjne.

Istotne są również zalecenia dotyczące zakupu zielonej energii oraz zielonych zamówień publicznych wydawane przez odpowiedni wydział urzędu. Zalecenia skierowane powinny być do wszystkich jednostek samorządowych i dotyczyć zastosowania w zamówieniach publicznych kryteriów ekologicznych, a w szczególności niskiej emisji gazów cieplarnianych. Nadmienione kryteria powinny uwzględniać między innymi: zakup autobusów, publicznej floty pojazdów o parametrach niskoemisyjnych, zwiększenie udziału energii odnawialnej, wykorzystanie lokalnych źródeł energii odnawialnej, zakup wszystkich towarów i sprzętu wg kryteriów efektywności energetycznej w tym systemu zarządzania środowiskiem.

Poniżej przedstawiono zarys zadań włączonych do działań zakupu zielonej energii oraz zielonych zamówień publicznych:

- wzmożenie udziału energii odnawialnych źródeł. Rozpatrzenie w zamówieniach publicznych wymogu aby firmy wykonujące usługi itp. stosowały działania, sprzęt których działalność będzie efektywna energetycznie,
- nabycie towarów, sprzętów przyjaznych środowisku, które spełniają najwyższe standardy Unii Europejskiej w zakresie zużycia energii,
- zużytkowanie odnawialnych źródeł energii,
- zakup innych produktów przyjaznych dla środowiska, które spełniają najwyższe normatywy Unii Europejskiej w zakresie zużycia energii: papier, żywności itd.,
- możliwość wnioskowania o gwarancję poświadczeń pochodzenia energii elektrycznej przez potencjalnych konsumentów (w zależności od możliwości).

Zalecanym kierunkiem działań nieinwestycyjnych jest również uwzględnianie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza, poprzez: odpowiednie przygotowywanie specyfikacji zamówień publicznych, które uwzględniać będą potrzeby ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem (np. preferowania w nowobudowanych budynkach ogrzewania z sieci ciepłej lub niskoemisyjnych źródeł ciepła), promowanie rozwiązań efektywnych energetycznie, promowanie OZE.

Bardzo istotnym kierunkiem działań jest prowadzenie edukacji ekologicznej społeczeństwa. Korzyści wynikające z przeprowadzonych działań wpłyną na zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie możliwości wpływania na wysokość rachunków za energię elektryczną oraz zanieczyszczenie środowiska

naturalnego, poszerzenie wiedzy na temat nowoczesnych energooszczędnych technologii oraz odnawialnych źródeł energii, uświadamianie społeczeństwa w zakresie: szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych, korzyści płynących z podłączenia do scentralizowanych źródeł ciepła, termomodernizacji, promocja nowoczesnych niskoemisyjnych źródeł ciepła i inne.

Na zużycie nośników energii, a tym samym emisję CO₂ wpływ ma również sektor handlu, usług i przedsiębiorstw. Bezpośredni wpływ JST na prywatne przedsiębiorstwa jest oczywiście ograniczony nie mniej jednak utrzymanie wysokiego poziomu rozwoju w szczególności kluczowych przedsiębiorstw jest istotny. Subregion może wspierać innowacyjność i rozwój niskoemisyjnych technologii w przedsiębiorstwach poprzez:

- wspieranie inwestycji związanych z wdrażaniem nowych technologii,
- wspieranie przedsiębiorców w ubieganiu się o środki zewnętrzne na rozwój przedsiębiorstw,
- promowanie i rozwijanie postaw innowacyjnych i kreatywnych na wszystkich etapach edukacji.

Subregion Kędzierzyńsko-Kozielski zapewnił możliwość uczestnictwa interesariuszy w Zintegrowanym Planie Gospodarki Niskoemisyjnej. Opublikowana została informacja o możliwości włączenia zadania do harmonogramu rzeczowo-finansowego znajdującego się w dokumencie. Szansę zgłoszenia mieli wszyscy zainteresowani (w tym przedsiębiorcy i wspólnoty mieszkaniowe, zakłady produkujące ciepło, energię elektryczną itd.) poprzez wypełnienie specjalnie przygotowanych ankiet/ arkuszy.

Szczegółowe działania, indywidualne dla poszczególnych JST znajdują się w harmonogramach rzeczowo-finansowych. Dominującym kierunkiem działań jest ograniczanie tzw. „niskiej emisji” m.in. poprzez:

- redukcję emisji z indywidualnych systemów grzewczych przez likwidację starych kotłów węglowych lub obniżenie emisji (zmiana paliwa, wymiana starych kotłów na nowe niskoemisyjne),
- wykorzystanie alternatywnych źródeł ciepła w postaci pomp ciepła, które stanowiłyby uzupełniające źródła pozyskiwania energii cieplnej,
- ograniczenie zużycia produkowanej energii, poprzez termoizolację budynków.

W poniższej tabeli przedstawiono harmonogram rzeczowo-finansowy systemowych, wspomagających działań naprawczych na poziomie całego Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego zalecanych do zalecanych do realizacji. W harmonogramie wskazano odpowiedzialnych za realizację, etapy realizacji oraz terminy realizacji zadań. Proponowane działania natury systemowej, ciągłe i wspomagające, nie powodują bezpośrednio redukcji emisji substancji, jednak są one niezbędne do wdrożenia i realizacji Planu na szczeblu poszczególnych JST.

Tabela 34 Harmonogram rzeczowo-finansowy systemowych, wspomagających działań naprawczych na poziomie Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego¹⁹⁰

Kod zadania	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania
-	-	-	-	[tys. zł]	-
1	Powołanie koordynatora realizacji Zintegrowanego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego	Subregion Kędzierzyńsko-Kozielski	2015-2016	wg kosztów własnych	środki własne
2	Utrzymanie systemu monitorowania realizacji działań Planu	Subregion Kędzierzyńsko-Kozielski	2015-2020	wg kosztów własnych	środki własne, WFOŚiGW*
3	Prowadzenie i aktualizowanie bazy emisji w perspektywie 2020 roku - inwentaryzacja monitoringowa (co najmniej cztery lata)	Subregion Kędzierzyńsko-Kozielski	2015-2020	wg kosztów własnych	środki własne, WFOŚiGW*
4	Powołanie/wyznaczenie w każdej gminie osoby współpracującej z koordynatorem Subregionu w zakresie realizacji planu działań Zintegrowanego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej	Subregion Kędzierzyńsko-Kozielski	2015-2020	wg kosztów własnych	środki własne
5	Prowadzenie akcji promocyjno-edukacyjnych w zakresie odnawialnych źródeł energii, efektywności energetycznej, ochrony powietrza (jedna kampania rocznie, przed sezonem grzewczym uświadamiająca mieszkańcom wpływ zanieczyszczeń powietrza na zdrowie oraz szkodliwość spalania odpadów w piecach domowych). Szkolenia z zakresu OZE zorganizowane dla mieszkańców i przedsiębiorców w celu zidentyfikowania przez uczestników możliwości, które dają OZE oraz efektywność energetyczna	Subregion Kędzierzyńsko-Kozielski	2015-2020	wg kosztów własnych	środki własne, WFOŚiGW*

¹⁹⁰ Opracowanie własne

6	Uwzględnianie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza, poprzez: odpowiednie przygotowywanie specyfikacji zamówień publicznych, które uwzględniać będą potrzeby ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem (np. preferowanie w nowobudowanych budynkach ogrzewania z sieci ciepłej lub niskoemisyjnych źródeł ciepła) promowanie rozwiązań efektywnych energetycznie, promowanie OZE	Subregion Kędzierzyńsko-Kozielski	2015-2020	wg kosztów własnych	środki własne, WFOŚiGW*

*- jeżeli określone zadanie nie otrzyma dofinansowania z zaproponowanego źródła bądź jeżeli pojawią się inne źródła finansowania beneficjent skorzysta z innych źródeł

Poniżej przedstawiono podsumowanie wspomnianych harmonogramów indywidualnych dla poszczególnych JST wraz z uzupełnieniem informacji dla harmonogramów znajdujących się w Indywidualnych Planach Gospodarki Niskoemisyjnej.

Tabela 35 Podsumowanie harmonogramów rzeczowo-finansowych¹⁹¹

	Szacunkowe nakłady finansowe	Efekt energetyczny (redukcji energii finalnej)	Efekt redukcji emisji CO ₂ względem roku bazowego 2013
	[tys. zł]	[MWh/rok]	[MgCO ₂ /rok]
Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski	50 527	3 055	1 665
Gmina Bierawa	13 550	3 355	1 013
Gmina Cisek	5 564	1 022	370
Gmina Pawłowiczki	2 335	538	460
Gmina Polska Cerekiew	3000	227	71
Gmina Reńska Wieś	11 700	1 716	599
Gmina Kędzierzyn-Koźle	b.d.*	b.d.*	b.d.*
Powiat Strzelecki	41 817	3 682	1 696
Gmina Jemielnica	6 050	107	87
Gmina Ujazd	29 120	2 451	803
Gmina Zawadzkie	24 799	3 964	1 846
Gmina Leśnica	23 798	1 272	6 563
Gmina Strzelce Opolskie	b.d.*	b.d.*	b.d.*
KKSO	212 940**	21 468**	15 235**

*- na obecnym etapie opracowania dokumentu nie podano jeszcze wartości zużycia energii i emisji CO₂. Wartości zostaną uzupełnione po przekazaniu kolejnej wersji dokumentu

** - nie obejmuje obszaru gmin: Strzelce Opolskie i Kędzierzyn-Koźle

4.Procedura wdrażania ZPGN

Odpowiedzialne za realizację Zintegrowanego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej będą poszczególne gminy i powiaty Kędzierzyńsko – Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego (KKSO).

W celu odpowiedniego przeprowadzenia wszystkich działań przewidywanych w ZPGN konieczna jest współpraca wielu struktur wskazanych JST, podmiotów działających na terenie wskazanych JST a także indywidualnych użytkowników energii. Najważniejszy element stanowi koordynacja działań wszystkich uczestników procesu realizacji ZPGN. Do głównych działań koordynacyjnych będzie należało:

- Bieżące gromadzenie danych koniecznych do weryfikacji postępów,
- Monitorowanie sytuacji na terenie subregionu KKSO,
- Coroczne kontrolowanie stopnia realizacji celów zapisanych w ZPGN,
- Monitorowanie realizacji krótkoterminowych działań
- Sporządzanie w określonych odstępach czasu (np. corocznie) raportów z przeprowadzonych działań,
- Monitorowanie działań związanych z realizacją poszczególnych zadań zawartych w ZPGN,
- Rozwijanie zagadnień zarządzania energią w Gminie,
- Dalsze prowadzenie i intensyfikacja działań edukacyjnych oraz informacyjnych w zakresie racjonalnego gospodarowania energią.

Na potrzeby realizacji ZPGN niezbędnym wydaje się powołanie zespołu koordynacyjnego, wskazane byłoby gdyby była to nadal ta osoba które koordynowała działania przy opracowywaniu samego Planu. Głównym

¹⁹¹ Opracowanie własne

zadaniem koordynatora będzie nadzór nad pozyskiwaniem danych oraz przygotowywaniem analiz oraz raportów z realizacji ZPGN.

5. Procedura ewaluacji celów oraz wprowadzania zmian w ZPGN

Monitoring efektów jest bardzo istotnym elementem procesu wdrażania ZPGN. Wskazane jest wykonywanie raportów w czasie wdrażania, z uwzględnieniem aktualizacji inwentaryzacji emisji. Należy jednak pamiętać, że tego typu inwentaryzacja wiąże się z dodatkowym wysiłkiem organizacyjnym oraz wysokim stopniem zaangażowania środków finansowych, dlatego też należy wyznaczyć odpowiedni harmonogram monitoringu efektów działań.

Zasadnym jest, aby jednostka samorządu terytorialnego odpowiedzialna za realizację ZPGN, przedkładała Radzie Gminy/Miasta lub Radzie Powiatu raport przynajmniej co 4 lata. Powinien on zawierać:

- opis prowadzonych działań oraz inwentaryzację emisji w odniesieniu do przyjętego w Planie roku bazowego,
- informacje o stanie realizacji zadań, oraz analizę po ich realizacji.

Sporządzanie raportu należy zacząć od zgromadzenia danych wejściowych (tj. dane z roku bazowego) koniecznych do sporządzenia dokładnej aktualizacji inwentaryzacji emisji. Niezbędna jest współpraca tak jak w opracowywaniu niniejszego Planu ze zlokalizowanymi na obszarze KKSOF:

- przedsiębiorstwami energetycznym,
- zarządcami nieruchomości,
- firmami i instytucjami,
- przedsiębiorstwami produkcyjnymi,
- mieszkańcami,
- przedsiębiorstwami komunikacyjnymi.

Ponadto należałoby jeszcze prowadzić system monitoringu zużycia energii i paliw w obiektach bezpośrednio zarządzanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Należy wziąć pod uwagę kilka narzędzi możliwych do wykorzystania w tym zakresie:

- monitoring on-line,
- roczne raporty dla administratorów,
- benchmarking obiektów miejskich.

Należy pamiętać o tym, jak ważny jest odpowiedni dobór wskaźników monitoringu efektów poszczególnych działań. Wskaźniki wskazują jednocześnie jakie dane należy pozyskiwać podczas przygotowywania raportów.

Lista planowanych zadań opisanych w ZPGN dla poszczególnej gminy i powiatu może być na bieżąco zmieniana. Proponuje się następującą procedurę:

- Zadania zgłaszane do harmonogramu rzeczowo – finansowego przez jednostkę odpowiedzialną za jego realizację powinny zawierać:
 - nazwę zadania,
 - lata realizacji zadania.
- Zakwalifikowanie przez jednostkę odpowiedzialną za realizację danego działania do ZPGN w ramach jednego z wymienionych już w ZPGN działań lub stwierdzenie konieczności utworzenia nowego działania ze względu na inną specyfikę planowanego zadania.
- Gdy stwierdzono konieczność utworzenia nowego działania można:
 - uwzględnić zadania w kolejnej aktualizacji ZPGN (np. w 2017 roku) jeśli jego realizacja będzie miała miejsce w następnych latach,
 - zaktualizowanie ZPGN (np. przed 2017 rokiem) jeśli jest realizacja przedsięwzięcia ma być realizowana w latach 2015 – 2016, ma znaczący wpływ na zmniejszenie emisji CO₂.

- W przypadku utworzenia nowego działania niezbędne jest określenie następujących wartości:
 - nakłady inwestycyjne,
 - roczna oszczędność energii w MWh (efekt energetyczny)
 - roczne zmniejszenie emisji CO₂ w MgCO₂ (efekt ekologiczny).
- Nowe działanie należy wpisać do Wieloletniej Prognozy Finansowej
- Po zakończeniu realizacji dodatkowo zaplanowanego zadania należy określić uzyskane rezultaty działania:
 - nakłady inwestycyjne,
 - roczna oszczędność energii w MWh (efekt energetyczny)
 - roczne zmniejszenie emisji CO₂ w MgCO₂ (efekt ekologiczny).

Należy również pamiętać, że zmiana dokumentu powinna zostać poddana konsultacjom społecznym i środowiskowym z RDOŚ w Opolu i OWPIS a także przyjęta uchwałą Rady Gminy czy Rady Powiatu.

Jeśli o zmianę dokumentu to procedura może przebiegać na dwa sposoby. Ze względu na bardzo istotne zapisy zawarte w harmonogramie rzeczowo-finansowym tj. nazwy zadania, usunięcia i nadania zadania, terminu realizacji oraz planowych kosztów realizacji zadania do dokonania ich zmian konieczna będzie uchwała Rady Gminy/Miasta/Powiatu. Natomiast do dokonania zmiany w pozostałej części dokumentu np. poprawki redakcyjne konieczna będzie ich wprowadzenie poprzez odpowiednie zarządzenie.

6. Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Do opisanego w późniejszym terminie po zakończeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

7. Streszczenie Indywidualnych Planów Gospodarki Niskoemisyjnej

7.1. PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY LEŚNICA

Na mocy uchwały nr XXXIV/632/2013 z dnia 30 września 2013 roku w sprawie wyrażenia woli przystąpienia do opracowania i wdrażania gospodarki niskoemisyjnej Gmina Leśnica przystąpiła do opracowania i wdrażania „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej”. PGN w Leśnicy został przyjęty do realizacji na mocy uchwały Nr VII/30/2015 Rady Miejskiej w Leśnicy z dnia 27 kwietnia 2015 r.

W dokumencie zostały opisane podstawy prawne opracowania Planu gospodarki niskoemisyjnej, oraz cele i strategię poprzez przedstawienie dokumentów strategicznych obowiązujących na poszczególnych szczeblach administracyjnych wraz z oceną ich zgodności z treścią Planu.

Leśnica jest Gminą miejsko – wiejską położoną w zachodniej części Wyżyny Śląskiej, w środkowo wschodniej części województwa opolskiego, w powiecie strzeleckim, u podnóża Góry Świętej Anny (408 m n.p.m.). Od strony wschodniej graniczy z Gminą Ujazd, od południa z miastem Kędzierzyn - Koźle, od zachodu z Gminą Zdzeszowice, a od północy z Gminą Strzelce Opolskie. Obszar Gminy Leśnica zajmuje 94,5m km² obejmuje miasto Leśnica oraz 11 sołectw.

Głównym elementem dokumentu jest inwentaryzacja emisji dwutlenku węgla na terenie Gminy Leśnica. Celem inwentaryzacji jest określenie wielkości emisji z obszaru Gminy, tak aby umożliwić dobór działań służących jej ograniczeniu. Podstawą oszacowania wielkości emisji jest zużycie energii finalnej.

Inwentaryzacja obejmuje pełny obszar administracyjny Gminy Leśnica. Rokiem w którym zebrano dane niezbędne do przeprowadzenia inwentaryzacji jest rok 2014, przy czym większość zebranych danych jest aktualna na koniec roku 2013, stąd też przyjęto, iż dla dalszej części dokumentu rokiem, na którym ustalono aktualność inwentaryzacji jest rok 2013, rok ten określany będzie jako rok bazowy. Rokiem dla którego

prognozowana jest wielkość emisji jest rok 2020. W dalszej części dokumentu rok ten określany będzie jako rok docelowy. Rok ten stanowi również horyzont czasowy dla założonego planu działań. Rok w odniesieniu do którego porównywana jest wielkość emisji jest rok 2000. W dalszej części dokumentu rok ten określany będzie jako rok odniesienia. Wybór roku 2000 jako roku odniesienia dla dokonanych obliczeń wynika z faktu możliwości pozyskania wiarygodnych danych na temat emisji w tym okresie. Odwoływanie się do dalszych okresów czasowych z uwagi na brak możliwości pozyskania kompleksowych danych jest co prawda możliwe, ale skutkowałoby koniecznością uzupełniania braków szacunkami i analogiami, co w negatywny sposób wpływałoby na wiarygodność i rzetelność całego dokumentu.

Obliczony został bilans emisji CO₂ na rok bazowy 2013 wraz z prognozą na rok 2020 dla:

- transportu (ruch tranzytowy i lokalny),
- zużycia energii elektrycznej,
- zużycia gazu,
- zużycia paliw opałowych,
- oświetlenia ulicznego.

Poniższa tabela przedstawia bilans emisji dla Gminy Leśnica w podziale na poszczególne sektory.

Tabela 36 Bilans emisji dla poszczególnych sektorów¹⁹²

		Bilans emisji [MgCO ₂]	
Rok		2013	2020
Transport	Ruch tranzytowy	24 873,38	27 946,44
	Ruch lokalny	11 089,03	10 092,45
Energia elektryczna		13 353,16	16 068,86
Gaz		0	0
Paliwa opałowe		21 853,78	23 036,26
Oświetlenie uliczne		229,92	-
SUMA		71 399,27	77 144,01

Na terenie Gminy Leśnica emisja CO₂ w 2013 roku wyniosła 71 399,27 MgCO₂, natomiast prognozowana na rok 2020 emisja CO₂ wzrosła o 7,45% i planowo wyniesie 77 144,01 MgCO₂.

Na terenie Gminy Leśnica zapotrzebowanie na ciepło w 2013 roku wyniosło 205 520,11 GJ, natomiast prognozowane na rok 2020 zapotrzebowanie na ciepło wzrosło o 5,41% i planowo wyniesie 216 640,55 GJ. Dlatego w związku z wzrostem zapotrzebowania na ciepło emisja CO₂ poprzez spalanie paliwa zaspokajane planowo wzrosła o 5,41%. Nie został obliczony bilans emisji ze zużycia gazu gdyż Gmina Leśnica jest gminą niezgazyfikowaną.

Tabela 37 Prognozowane zapotrzebowanie cieplne z danego rodzaju paliwa oraz prognozowana emisja CO₂¹⁹³

Rok	Potrzeby cieplne zaspokajane z danego rodzaju paliwa [GJ]		Emisja [MgCO ₂]	
	2013	2020	2013	2020
węgiel i ekogroszek	100 088,29	105 503,95	9 808,65	10 339,39
koks	64 122,27	67 591,85	6 796,96	7 164,74
energia elektryczna	12 331,21	12 998,43	3 045,81	3 210,61
olej opałowy	28 978,34	30 546,32	2 202,35	2 321,52
SUMA	205 520,11	216 640,55	21 853,77	23 036,26

Największa emisja CO₂ na terenie Gminy Leśnicy jest po spalaniu paliw transportowych. Łączna emisja po spalaniu paliw wyniosła w 2013 roku – 71 169,35 MgCO₂. W prognozowanym roku 2020 emisja

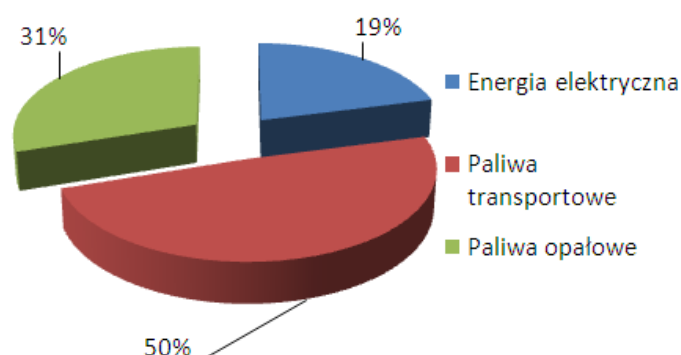
¹⁹² Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Leśnica

¹⁹³ Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Leśnica

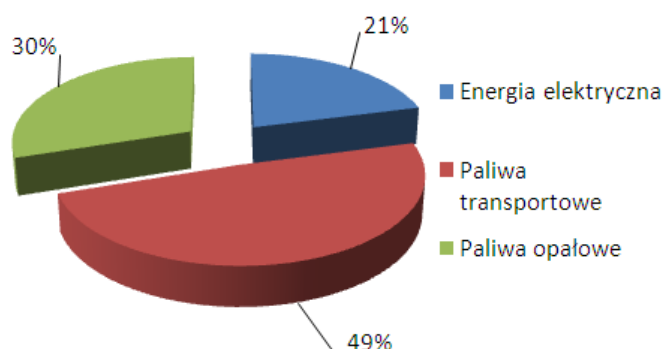
z poszczególnych rodzajów paliw będzie miała podobny rozkład. Ponad połowę całkowitej emisji na terenie gminy będzie pochodziła z transportu. Planowana wielkość emisji będzie wynosiła 77 144,01 MgCO₂.

Tabela 38 Bilans emisji według rodzajów paliw¹⁹⁴

Rok	Emisja CO ₂ [MgCO ₂]	
	2013	2020
Energia elektryczna	13 353,16	16 068,86
Paliwa transportowe	35 962,41	38 038,89
Paliwa opałowe	21 853,78	23 036,26
SUMA	71 169,35	77 144,01

Rysunek 25 Bilans emisji CO₂ według rodzajów paliw w roku 2013¹⁹⁵

Rysunek 26 - Bilans emisji CO₂ według rodzajów paliw w roku 2020¹⁹⁶

Celem doboru działań na rzecz gospodarki niskoemisyjnej jest przedstawienie planu prac i uwarunkowań, sprzyjających redukcji emisji CO₂. Na podstawie danych zebranych w ramach przeprowadzonej inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych można wskazać obszary problemowe które z jednej strony znacząco przyczyniają się do emisji dwutlenku węgla z drugiej cechują się potencjałem do obniżenia tego niekorzystnego oddziaływania.

Harmonogramie zostały zaproponowane działania dla obszarów:

- transport (ruch tranzytowy i ruch lokalny),

¹⁹⁴ Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Leśnica

¹⁹⁵ Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Leśnica

¹⁹⁶ Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Leśnica

- zużycie energii elektrycznej,
- zużycie paliw opałowych.

W dokumencie zaplanowanych zostało dwanaście zadań które będą realizowane w latach 2015 – 2020. Poniżej przedstawione planowane efekty energetyczne i ekologiczne po zrealizowaniu zadań.

Tabela 39 Zestawienie działań dla Gminy Leśnica¹⁹⁷

Działania	Szacowany koszt	Efekt energetyczny	Efekt ekologiczny
	[zł]	[MWh]	[MgCO ₂]
Transport	247 200,00	-	238,51
Zużycie energii elektrycznej	9 057 825,00	1 272,08	1 595,29
Zużycie paliw opałowych	32 707 200,00	400,00	4 931,13
SUMA	42 012 225,00	1 672,08	6 764,93

Po uwzględnieniu efektu ekologicznego po zrealizowanych zadaniach w roku 2020 emisja CO₂ będzie planowo wynosiła 70 580,74 MgCO₂.

W dokumencie określono też również monitoring i ewaluację zadań. Etap wdrożenia i ewaluacji działań zaplanowanych w Planie jest kluczowym elementem realizacji założeń planu gospodarki niskoemisyjnej. Na tym odcinku rozstrzyga się bowiem, czy Plan pozostanie zbiorem niezrealizowanych postulatów, czy też wywrze konkretny wpływ na życie Gminy. W momencie podjęcia decyzji o realizacji poszczególnych zadań powinny być sporządzone szczegółowe plany realizacji zadań z wyznaczeniem osób odpowiedzialnych i harmonogramem ich realizacji – zgodnie z ogólnymi założeniami zawartymi w Planie Działań.

Dla zaplanowanych zadań zostały przewidziane źródła finansowania. Określone zostało iż środki na realizację zadań zostaną pozyskane z: środków unijnych, środków z NFOŚiGW i WFOŚiGW oraz z innych programów krajowych i międzynarodowych.

7.2. PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY STRZELCE OPOLSKIE

Na mocy umowy nr 21/5/ZP/2014 z dnia 7 stycznia 2015 roku Gmina Strzelce Opolskie przystąpiła do opracowania i wdrażania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Strzelce Opolskie (PGN). Plan jest dokumentem strategicznym, obejmującym swoim zakresem całkowity obszar terytorialny Gminy Strzelce Opolskie. Działania w nim ujęte przyczyniają się do realizacji celów określonych na różnych szczeblach administracyjnych.

Na płaszczyźnie regionalnej, działania przewidziane w PGN zmierzać powinny do poprawy jakości powietrza na obszarach, na których odnotowano przekroczenia poziomów dopuszczalnych stężeń w powietrzu i realizowane są programy ochrony powietrza oraz plany działań krótkoterminowych. W ujęciu lokalnym zadaniem Planu jest natomiast uporządkowanie i organizacja działań podejmowanych przez Gminę sprzyjających obniżeniu emisji zanieczyszczeń, dokonanie oceny stanu sytuacji w Gminie w zakresie emisji gazów cieplarnianych wraz ze wskazaniem tendencji rozwojowych oraz dobór działań, które mogą zostać podjęte w przyszłości.

W dokumencie zostały opisane podstawy prawne opracowania Planu gospodarki niskoemisyjnej, oraz cele i strategię poprzez przedstawienie dokumentów strategicznych obowiązujących na poszczególnych szczeblach administracyjnych wraz z oceną ich zgodności z treścią Planu.

Strzelce Opolskie to Gmina miejsko – wiejska, która leży we wschodniej części województwa opolskiego, w powiecie ziemskim strzeleckim. Na terenie wiejskim znajdują się 22 sołectwa natomiast na terenie miejskim 5 sołectw. Obszar gminy miejsko – wiejskiej leży na zachodnim skraju Wyżyny Śląskiej, na północno – wschodnim stoku grzbiету Chełmu (180 – 320 m n.p.m.) oraz częściowo na Równinie Opolskiej (180 – 200 m n.p.m.) charakteryzującej się mało urozmaiconą rzeźbą. Gmina zajmuje powierzchnię ok. 202 km², z czego 14,8% położone jest w granicach administracyjnych miasta Strzelce Opolskie. Lasy stanowią 30,6%

¹⁹⁷ Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Leśnica

powierzchni obszaru gminy, użytki rolne 58,3%, tereny zabudowane 5,9%, tereny komunikacyjne 3,5%. Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały na terenie Gminy na rok 2013 wynosiła 31 304 osób.

Gmina składa się z następujących sołectw: Błotnica Strzelecka, Brzezina, Dziewkowice, Grodzisko, Jędrynie, Kadłub – Wieś, Kadłub – Piec, Kalinowice, Kalinów, Ligota Dolna, Ligota Górna, Niwki, Osiek, Płużnica Wielka, Rozmierka, Rozmierz, Rożniątów, Sucha, Suche Łany, Szczepanek, Szymiszów, Szymiszów – Osiedle, Warmętowice.

Głównym elementem Planu jest inwentaryzacja emisji CO₂ na terenie Gminy Strzelce Opolskie. Celem inwentaryzacji jest określenie wielkości emisji dwutlenku węgla z obszaru gminy, umożliwi to określenie obszarów największej emisji aby następnie dobrać działania służące jej ograniczeniu. Podstawą oszacowania wielkości emisji jest zużycie energii finalnej:

- paliw opałowych (na potrzeby grzewcze pomieszczeń i budynków),
- paliw transportowych,
- ciepła systemowego,
- energii elektrycznej,
- gazu sieciowego.

Inwentaryzacja obejmuje całkowity obszar administracyjny gminy Strzelce Opolskie. Rokiem w którym zebrano dane niezbędne do przeprowadzenia inwentaryzacji jest rok 2014, przy czym większość zebranych danych jest aktualna na koniec roku 2013, stąd też przyjęto, iż dla dalszej części dokumentu rokiem na którym ustalono aktualność inwentaryzacji jest rok 2013, rok ten określany będzie jako rok obliczeniowy. Rokiem, dla którego prognozowana jest wielkość emisji jest rok 2020. W dalszej części dokumentu rok ten określany będzie jako rok docelowy. Rok ten stanowi również horyzont czasowy dla założonego planu działań.

Na terenie Gminy Strzelce Opolskie emisja CO₂ w 2013 roku wyniosła 188 018,08 MgCO₂, natomiast prognozowana na rok 2020 emisja CO₂ wzrośnie o 13,90% i planowo wyniesie 214 155,08 MgCO₂.

Tabela 40 Bilans emisji dla poszczególnych sektorów¹⁹⁸

		Zużycie		Emisja CO ₂	
		[MWh]		[MgCO ₂]	
Rok		2013	2020	2013	2020
Energia elektryczna		127 582,13	153 529,15	103 596,69	124 665,67
Transport	Ruch tranzytowy	-	-	33 773,87	39 945,71
	Ruch lokalny	-	-	36 720,27	35 047,80
Ciepło sieciowe		32 760,46	35 006,06	13 566,00	14 495,90
Oświetlenie uliczne		405,9	-	361,25	-
Paliwa opałowe		-	-	-	-
Gaz		-	-	-	-
SUMA		160 748,49	188 535,21	188 018,08	214 155,08

Tabela 41 Bilans emisji dla budynków użyteczności publicznej¹⁹⁹

Powierzchnia użytkowa	Zużycie energii elektrycznej	Zużycie ciepła	Emisja CO ₂ z energii elektrycznej	Emisja CO ₂ ze zużycia energii na potrzeby ciepłe
[m ²]	[MWh]	[GJ]	[MgCO ₂]	[MgCO ₂]
4 205,62	120,26	727,3	29,7	67,96

Dobór właściwych działań sprzyjających redukcji emisji gazów cieplarnianych i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną, to kluczowy element Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. W tymbowiem elemencie następuje przejście od diagnozy sytuacji problemowych do rekomendacji i recept sprzyjających naprawie sytuacji.

¹⁹⁸ Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Strzelce Opolskie

¹⁹⁹ Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Strzelce Opolskie

Na obecnym etapie realizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Strzelce Opolskie nie zostały jeszcze opisane planowane zadania, oraz ich szacunkowe koszty i efekt energetyczny i ekologiczny po ich realizacji. W dokumencie określono też również monitoring i ewaluację zadań. Etap wdrożenia i ewaluacji działań zaplanowanych w Planie jest kluczowym elementem realizacji założeń planu gospodarki niskoemisyjnej. Na tym odcinku rozstrzyga się bowiem, czy Plan pozostanie zbiorem niezrealizowanych postulatów, czy też wywrze konkretny wpływ na życie Gminy. W momencie podjęcia decyzji o realizacji poszczególnych zadań powinny być sporządzone szczegółowe plany realizacji zadań z wyznaczeniem osób odpowiedzialnych i harmonogramem ich realizacji – zgodnie z ogólnymi założeniami zawartymi w Planie Działań. Dla zaplanowanych zadań zostały przewidziane źródła finansowania. Określone zostało iż środki na realizację zadań zostaną pozyskane z: środków unijnych, środków z NFOŚiGW i WFOŚiGW oraz z innych programów krajowych i międzynarodowych.

7.3. PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA MIASTA KĘDZIERZYN – KOŻŁE

Na podstawie uchwały nr XLII/503/13 Rady Miasta Kędzierzyn – Koźle z dnia 25 września 2013 roku Miasto Kędzierzyn – Koźle przystąpiło do opracowania i wdrażania Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Kędzierzyn – Koźle.

Plan gospodarki niskoemisyjnej (PGN) jest strategicznym dokumentem, który wyznacza kierunki rozwoju gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Kędzierzyn – Koźle na lata 2015 – 2020, w zakresie działań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych, w takich obszarach jak: transport publiczny i prywatny, budownictwo i mieszkalnictwo, gospodarka przestrzenna, energetyka i oświetlenie, gospodarka odpadami, gospodarka wodno-ściekowa oraz informacja i edukacja.

Plan został opracowany w celu przedstawienia koncepcji działań służących poprawie jakości powietrza na terenie Miasta Kędzierzyn – Koźle, w tym ograniczenia emisji dwutlenku węgla i ograniczenia niskiej emisji poprzez zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz redukcję zużycia energii finalnej i poprawy efektywności energetycznej. Działania te powinny spełniać zapisy określone w pakiecie klimatyczno – energetycznym 3x20%.

Miasto Kędzierzyn – Koźle znajduje się w południowo – zachodniej części Polski, w województwie opolskim. Zajmuje powierzchnię 123,7 km², co czyni je największym pod względem obszarowym w województwie opolskim. Miasto usytuowane jest na poziomie od 165 do 222,5 m n.p.m. Najniżej położone tereny zlokalizowane są w północno – zachodniej części Miasta, gdzie ujście znajduje dorzecze rzeki Odry, natomiast najwyższe położone tereny znajdują się w zachodniej, najbardziej wysuniętej części Miasta oraz w północno – wschodnich jego granicach. Miasto Kędzierzyn – Koźle graniczy z następującymi jednostkami administracyjnymi: od północy z gminami miejsko – wiejskimi: Zdziszowice, Leśnica, Ujazd; od południa z gminami wiejskimi: Cisek, Bierawa; od zachodu z gminą wiejską Reńska Wieś; od wschodu z gminą Rudziniec i miastem Kuźnia Raciborska.

Pod względem organizacyjnym dzieli się wewnętrznie na 16 osiedli: Azoty, Blachownia, Cisowa, Kłodnica, Koźle – Południe, Koźle – Rogi, Koźle – Zachód, Kuźniczka, Lenartowice, Miejsce Kłodnickie, Piastów, Pogorzelec, Przyjaźni, Sławięcice, Stare Miasto, Śródmieście.

Liczba ludności na terenie gminy w 2013 roku wynosiła 63 194 osób, w tym 48,18% mężczyzn oraz 51,82% kobiet, przy gęstości zaludnienia 511 mieszkańców/km².

W dokumencie zostały przeanalizowane główne sektory w których będą zaplanowane działania inwestycyjne. Sektoraми tymi są:

- transport publiczny i prywatny,
- budownictwo i mieszkalnictwo,
- gospodarka przestrzenna,
- energetyka
- oświetlenie

Na terenie Miasta Kędzierzyna – Koźła istnieją dwa zakłady produkcji energii elektrycznej:

- TAURON Wytwarzanie S.A. Oddział Elektrownia Blachownia, ul. Energetyków 11
- Elektrociepłownia Zakładów Azotowych Kędzierzyn S.A., ul. Mostowa 30A

Na terenie Miasta znajduje się jedna jednororowa oraz siedem, dwutorowych linii elektromagnetycznych WN (110 kV). Zaopatrzenie odbiorców komunalnych odbywa się przez sieć elektromagnetyczną SN (15 kV) dzięki transformatorom zlokalizowanym w stacjach WN/SN.

Jeśli natomiast spojrzymy na sektor oświetlenia można zaobserwować, iż na terenie Kędzierzyna – Koźła znajduje się 6 200 punktów świetlnych zasilanych przez 180 punktów poboru energii. Większa część latarni, ok. 3 200 należy do Gminy. Pozostała część stanowi własność TAURON Dystrybucja SA. Łączna moc instalacji oświetleniowych wynosi ok. 1 MW.

Na podstawie planu określono, że dostawcami gazu zmiennego na terenie Miasta Kędzierzyna – Koźła są:

- Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Oddział w Świerklanach, posiadający sieci wysokiego ciśnienia oraz stacje redukcyjno – pomiarowe I-go stopnia.
- Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Górniczy w Opolu posiadająca sieci gazowe podwyższonego średniego, średniego, niskiego ciśnienia oraz stacje redukcyjno-pomiarowe I-go i II-go stopnia.

Łączna długość gazociągów wysokiego ciśnienia należących do Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. wynosi ok. 41,54 km. Ciężnienie w sieci wynosi 1,6 MPa lub 6,3 MPa, w zależności od relacji odcinka.

Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. posiada ok. 62 178 km sieci gazowych zlokalizowanych na terenie miasta, linie średniego ciśnienia 14,78%, natomiast sieci niskociśnieniowe 85,2% całkowitej długości sieci. Natomiast zgodnie z danymi otrzymanymi od PGNiG w roku 2013 z odstaw gazu korzystało 20 002 odbiorców w tym grupę 19 544 odbiorców stanowiły gospodarstwa domowe, natomiast grupę odbiorców przemysłowych 101 podmiotów. W 2013 r. dostarczono łącznie 299 880,8 tys. m³ gazu. Największe zużycie gazu stanowił sektor przemysłowy (63,79%). W sektorze usług i handlu i pozostałych zużycie gazu wynosiło łącznie zaledwie ok. 10%. Natomiast zużycie gazu w sektorze gospodarstw domowych wyniosło ok. 26%. Ogólny poziom zgazyfikowania Kędzierzyna – Koźła znajduje się na poziomie 85% - 90%.

Tabela 42 Zużycie gazu [m³] w podziale na sektory²⁰⁰

Sektor	Zużycie [m ³]
Gospodarstwa domowe	78 928 626,6
Przemysł	191 293 962,3
Usługi	24 170 392,5
Handel	5 457 830,6
Pozostali	59 976,2
SUMA	299 910 788,1

Produkcją energii cieplnej na terenie Miasta zajmują się:

- Elektrociepłownie Zakładów Azotowych Kędzierzyn S.A. się dzięki sześciu kotłom parowym, o wydajności 90 t/h każdy. Elektrociepłownia wyposażona jest w elektrofiltry, a poziom odpylania wynosi 99,8%.
- Elektrownia Blachownia będąca własnością Tauron Wytwarzanie S.A. Produkuje energię cieplną przy zastosowaniu 6 kotłów parowych, z których 5 cechuje się wydajnością na poziomie 120 t/h i jest opalanych gazem koksowniczym (jeden z możliwością opalania pyłem węglowym dodatkowo), oraz kocioł o wydajności 190 t/h opalany gazem koksowniczym z możliwością spalania pyłu węglowego.

²⁰⁰ Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Kędzierzyn - Koźle

- Miejski Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o. o. w którego skład wchodzi 4 kotłownie. Całkowita długość sieci ciepłowniczej, należącej do MZEC Sp. z o.o., zgodnie z danymi na rok 2014 wynosi 62,1 km, gdzie ok. 61% stanowi sieć preizolowana, natomiast 39% sieć tradycyjna. W tym zaledwie 6% stanowi sieć ciepłownicza napowietrzna.

Liczba węzłów ciepłowniczych na terenie miasta zgodnie z danymi zawartymi w ZPZC dla miasta Kędzierzyn – Koźle wynosi 500 sztuk. Własność MZEC Sp. z o.o. stanowi 415 sztuk, z których ok. 13% to węzły grupowe, natomiast 87% to węzły indywidualne. Do osób indywidualnych należą 83 węzły ciepłownicze. Całkowite zużycie w 2014 roku wyniosło 108 229 MWh. Grupą o największym zapotrzebowaniu było budownictwo mieszkalne prywatne i spółdzielcze, które zużyło aż 82 783 MWh. Sektor budynków użyteczności publicznej wykorzystał 13,58% energii ciepłej natomiast sektor przemysłowy jedynie ok. 3%.

Tabela 43 Zużycie energii ciepłej [MWh] w podziale na sektory²⁰¹

Sektor	Zużycie [MWh]
Budynki mieszkalne (prywatne, spółdzielnie)	82 784,4
Budynki użyteczności publicznej	14 697,5
Budynki usługowe (niekomunalne)	5 617,1
Przemysł	3 236,0
Budynki mieszkalne (komunalne)	1 894,0
SUMA	108 229,0

Do istniejących instalacji OZE na obszarze Kędzierzyna – Koźla należą instalacje solarne na terenie obiektu krytej pływalni oraz dwie małe elektrownie wodne. Pierwsza małych elektrowni wodnych należąca do spółki ERGO–MEW Sp. z o.o., o mocy zainstalowanej 1 MW_e, znajduje się na rzece Odrze przy ul. Wyspa. Natomiast druga, o mocy zainstalowanej 0,07 MW umiejscowiona jest na ul. Młyńskiej, umożliwia produkcję energii na poziomie 0,32 GWh rocznie.

Zgodnie ze stanem na rok 2013 rok w Mieście Kędzierzyn – Koźle znajduje się 24 794 mieszkań, o łącznej powierzchni równej 1 563 631 m², w 5 561 budynkach. Do zasobów komunalnych miasta należy 2 801 mieszkań, o łącznej powierzchni 133 600 m², w tym 405 lokali socjalnych oraz 207 pustostanów. Przeciętna powierzchnia użytkowa dla jednego mieszkania wynosi 63,3 m², natomiast powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę to 24,7 m².

Miasto Kędzierzyn – Koźle jest ważnym punktem województwa opolskiego, w którym zlokalizowane są ważne szlaki komunikacyjne tworzące fragment III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego oraz mające ogromne znaczenie w transporcie krajowym. Połączenie możliwości, jakie daje bliskość autostrady A4, przebieg linii kolejowej E-30 oraz Odrzańskiej Drogi Wodnej, podnosi atrakcyjność miasta i sąsiednich gmin w strefie gospodarczej.

Drogi umożliwiają nie tylko komunikację wewnętrzną w mieście, gminie i powiecie, ale także ułatwiają połączenie Kędzierzyna – Koźla z przebiegającą przez województwo opolskie autostradą A4 w węzłach Gogolin, Olszowa oraz Łany. Ma to znaczenie szczególnie ważne nie tylko dla transportu krajowego (przebieg ponadregionalnego korytarza transportowego), ale również europejskiego, ze względu na przebieg korytarza paneuropejskiego. Łączna długość wszystkich dróg w Kędzierzynie – Koźlu wynosi 192,5 km.

Na terenie gminy Kędzierzyn – Koźle znajdują się linie kolejowe o znaczeniu zarówno krajowym jak i międzynarodowym, służące zarówno ruchowi pasażerskiemu jak również towarowemu. Węzeł kolejowy Miasta Kędzierzyn – Koźle jest ważnym elementem Europejskiego Szlaku Kolejowego E-30, dzięki magistralnej, dwutorowej linii kolejowej nr 136. Linie ruchu pasażerskiego są obsługiwane przez Przewozy Regionalne oraz PKP intercity.

Transport publiczny na terenie Miasta jest realizowany przez Miejski Zarząd Komunikacyjny w Kędzierzynie – Koźlu Sp. z o.o. Na sieć komunikacji miejskiej składa się 12 linii autobusowych. Dzięki Regionalnemu

²⁰¹ Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Kędzierzyn - Koźle

Programowi Operacyjnemu Województwa Opolskiego, na lata 2007 – 2013, MZK Sp. z o.o. pozyskał środki na zakup 16 autobusów do taboru, w celu podniesienia jakości oferowanych usług. Powstał również system dynamicznej informacji pasażerskiej funkcjonującego w postaci serwisu internetowego, mającego ułatwić pasażerom uzyskiwanie informacji o rzeczywistym czasie przejazdu autobusów.

Według danych na rok 2013 w Mieście Kędzierzyn – Koźle znajduje się 21,8 km ścieżek rowerowych, z czego własnością gminy jest 10,2 km ścieżek, natomiast pod zarządem starostwa powiatowego pozostaje 11,6 km ścieżek.

Na terenie Miasta Kędzierzyn – Koźle znajduje się węzeł wodny, mający istotne znaczenie dla krajowego i międzynarodowego, śródlądowego transportu wodnego. Na sieć transportową składa się Odrzańska Droga Wodna łącząca krajowy i europejski system dróg wodnych, Kanał Gliwicki oraz Kanał Kędzierzyński. Dzięki Odrze możliwy jest transport pomiędzy portami w Gliwicach, Szczecinie, Świnoujściu i Dolnym Śląsku. Możliwe jest również połączenie z krajami zachodnimi poprzez porty w Sprewie i Haweli.

Ze względu na położenie węzłów komunikacyjnych oraz charakter Miasta, Kędzierzyn – Koźle jest dobrym ośrodkiem do rozwoju przemysłu, handlu i usług. Miasto stanowi podstrefę Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Powierzchnia podstrefy wynosi ok. 76,83 ha i funkcjonuje w niej Kędzierzyńsko – Kozielski Park Przemysłowy, którego właścicielami w ok. 85% jest Kędzierzyn – Koźle, natomiast ok. 14% udziałów należy do Grupy Azotowej Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A i ok. 1% posiada do JPM Holding S.A.

Zgodnie ze stanem na rok 2013 liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy wynosi 6 947 w tym sektor prywatny stanowi ok. 96% wszystkich podmiotów, natomiast w sektorze publicznym znajduje się jedynie ok. 4% podmiotów.

Ze względu na monitoring jakości powietrza w województwie opolskim wyznaczone zostały dwie strefy: miasto Opole i strefa opolska. Miasto Kędzierzyn – Koźle wchodzi w skład strefy opolskiej, w której występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów stężeń zanieczyszczeń w powietrzu.

Pomiary stężeń substancji na terenie Kędzierzyna – Koźla prowadzone są w następujących punktach pomiarowych, należących do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Opolu:

- Kędzierzyn – Koźle, ul. Bolesława Śmiałego (stacja automatyczna, pomiar: NO₂, SO₂, PM₁₀, O₃, benzen, CO, NO_x, PM_{2.5}, PM₁₀, NO, B(a)P(PM₁₀)).
- Kędzierzyn – Koźle, ul. Kościuszki (stacja pasywna, pomiar: benzen, NO₂, SO₂).
- Kędzierzyn – Koźle, ul. Skarbowa (stacja pasywna, pomiar: benzen, NO₂, SO₂).
- Kędzierzyn – Koźle, ul. Ks. Opolskich (stacja pasywna, pomiar: benzen, NO₂, SO₂).
- Kędzierzyn – Koźle, ul. Szkolna (stacja pasywna, pomiar: benzen, NO₂, SO₂).

Analizując rozkład stężeń pyłów zawieszonych PM₁₀ i PM_{2,5} widoczny jest wyraźny wzrost występowania wysokich stężeń (przekroczeń) w miesiącach chłodnych, co jest związane ze spalaniem paliw stałych w celach grzewczych, a także częściowo z występującymi niekorzystnymi warunkami meteorologicznymi (cisze i inwersje termiczne). Najważniejszymi źródłami emisji na terenie Miasta, przyczyniającymi się do występowania przekroczeń, są źródła powierzchniowe (indywidualne systemy grzewcze na paliwo stałe – węgiel), a także źródła liniowe (ciągi komunikacyjne).

Sposobem na poprawę jakości powietrza na terenie Miasta są lasy, które zajmują około 5 579,95 ha, co stanowi 45% całkowitej powierzchni Miasta. Świadczy to o wysokim poziomie lesistości. Publiczna część tychże lasów pozostaje pod zarządem Nadleśnictwa Kędzierzyn – Koźle. Grunty leśne, prywatne na terenie Kędzierzyna – Koźla obejmują obszar 134,30 ha.

Podsumowaniem analizy uwarunkowań oraz dokumentów strategicznych i planistycznych jest analiza SWOT. Analiza ta prezentuje zidentyfikowane czynniki wewnętrzne: silne strony (S–strenghts), słabe strony (W–weaknesses) oraz czynniki zewnętrzne: szanse (O–opportunities) i zagrożenia (T–threats), które mają albo mogą mieć wpływ na realizację działań w zakresie zrównoważonej energii i ograniczania emisji. Wyniki analizy SWOT są podstawą do planowania działań w zakresie ograniczania emisji gazów cieplarnianych. Silne strony i szanse są czynnikami sprzyjającymi realizacji planu, natomiast słabe strony oraz zagrożenia wpływają na ryzyko niepowodzenia konkretnych działań, bądź całego planu. W związku z tym, zaplanowane w PGN działania koncentrują się na wykorzystaniu szans i mocnych stron, przy jednoczesnym nacisku na minimalizację zagrożeń.

Realizacja zadań ujętych w PGN jest przypisana poszczególnym jednostkom podległym władzom gminy. PGN jest dokumentem przekrojowym i obejmuje wiele dziedzin funkcjonowania Miasta, konieczna jest jego skuteczna koordynacja oraz monitoring realizacji.

Rolą koordynatora Planu gospodarki niskoemisyjnej jest dopilnowanie, aby cele i kierunki działań wyznaczone w PGN były skutecznie realizowane (również poprzez zapewnienie odpowiednich zapisów w prawie lokalnym, dokumentach strategicznych i planistycznych oraz wewnętrznych instrukcjach). Ponadto koordynator powinien również mieć w swoim zakresie inne działania związane z zarządzaniem energią, bezpośrednio niewynikające z PGN (np. nadzór nad zaopatrzeniem Miasta w energię i ciepło, zakupy energii itp.).

Działania przewidziane w PGN będą finansowane zarówno ze środków własnych Miasta jak i środków zewnętrznych. Możliwość pozyskania środków z programów krajowych i europejskich jest kluczowym elementem planowania budżetu w zakresie wybranych działań do realizacji. We własnym zakresie – konieczne jest uwzględnienie działań w wieloletnich prognozach finansowych oraz w budżecie gminy i budżecie jednostek podległych gminie, na każdy rok. Przewiduje się pozyskanie również zewnętrznego wsparcia finansowego dla planowanych działań w formie bezzwrotnych dotacji, pożyczek, wykorzystania formuły ESCO i kredytów

Na podstawie analizy stanu obecnego, identyfikacji obszarów problemowych oraz wykonaniu inwentaryzacji emisji z terenu Miasta Kędzierzyn – Koźle sformułowano szereg działań w perspektywie krótko- i średnioterminowej. Ich wykonanie będzie stanowiło praktyczną realizację celów strategicznych i szczegółowych, przyczyniając się do wzrostu efektywności energetycznej, poprawy jakości powietrza i jakości życia mieszkańców Miasta.

Strategia długoterminowa Miasta Kędzierzyn – Koźle w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, zakładająca osiągnięcie znaczącej 40 % redukcji emisji gazów cieplarnianych w perspektywie do roku 2050, realizowana będzie we wszystkich wyznaczonych obszarach działania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.

Dla osiągnięcia założonych celów przewidziana jest realizacji określonych szczegółowo zadań podanych w harmonogramie. Jednakże na obecnym etapie realizacji Planu nie został jeszcze ukończony harmonogram rzeczowo – finansowy.

8. Część indywidualna – Gmina Wiejska Bierawa

8.1. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Zintegrowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (ZPGN) dla Subregionu Kędzierzyńsko – Kozielskiego jest dokumentem strategicznym wyznaczającym główne cele, kierunki działań oraz plany i harmonogramy ich realizacji w zakresie podnoszenia efektywności energetycznej, zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym również gazów cieplarnianych. Realizacja powyższych założeń przyczyni się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno – energetycznym do roku 2020, a także do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców poszczególnych jednostek samorządowych, wchodzących w skład Subregionu.

Na zakres tematyczny i strukturę dokumentu w dużej mierze wpływ miały wytyczne Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, które wskazywały wymagania wobec niniejszego dokumentu.

W opracowaniu przedstawiono ogólne informacje o ZPGN, metodykę jego opracowania oraz cel sporządzania dokumentu. Zebrane zostały wyniki analizy dokumentów strategicznych na szczeblu globalnym, unijnym, krajowym, wojewódzkim oraz lokalnym pod względem ich zgodności z zakresem ZPGN. Głównym założeniem tej analizy było wskazanie celów oraz założeń, zawartych w dokumentach strategicznych, powiązanych z gospodarką niskoemisyjną.

ZPGN został przygotowany w sposób zintegrowany dla całego Subregionu Kędzierzyńsko – Kozielskiego, ze wskazaniem indywidualnych uwarunkowań poszczególnych gmin i powiatów. Dokument składa się z części ogólnej, dotyczącej Kędzierzyńsko – Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego oraz 10 części szczegółowych, w których w szerszym zakresie przedstawiono zagadnienia bezpośrednio związane z poszczególnymi powiatami i gminami objętymi ZPGN. Ponadto zawarto skrócone wyniki Indywidualnych Planów Gospodarki Niskoemisyjnej opracowanych dla 3 gmin, wchodzących także w skład Subregionu.

W części indywidualnej dla Gminy Bierawa zawarto kompleksową analizę stanu aktualnego, tj. ocenę stanu środowiska, infrastruktury technicznej, infrastruktury transportowej oraz uwarunkowań społeczno-gospodarczych. W zakresie oceny stanu środowiska dokonano oceny jakości powietrza, jako komponentu środowiska, w którym najwyraźniej obserwowane będą rezultaty działań związanych z realizacją ZPGN. Ocena stanu infrastruktury technicznej na terenie Gminy dotyczy systemu zaopatrzenia w gaz, ciepło oraz energię elektryczną, w tym gminne oświetlenie uliczne. Ponadto scharakteryzowano system transportowy Gminy. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze gminy scharakteryzowane zostały w oparciu o dziedziny istotne dla ZPGN, tj. m. in.: demografia, mieszkalnictwo oraz prowadzona działalność gospodarcza. Na podstawie zebranych, wielowymiarowych informacji zdiagnozowane zostały obszary problemowe, związane tematycznie z zakresem ZPGN. W oparciu o obszary problemowe wyznaczone zostały cele strategiczne i szczegółowe, a także właściwe kierunki działań. Zaproponowane, do realizacji na terenie Gminy, działania powinny przynieść efekt ekologiczny w postaci ograniczenia emisji substancji do powietrza, jak również redukcji zużycia energii finalnej na obszarze całego Subregionu.

Zakres tematyczny części indywidualnej dla Gminy Bierawa Planu odnosi się do działań inwestycyjnych, oraz nie inwestycyjnych w sektorze mieszkalnictwa indywidualnego, budownictwa użyteczności gminnej, transportu prywatnego i publicznego, floty gminnej, oświetlenia publicznego oraz przemysłu, usług i handlu. Dla każdego z ww. sektorów przedstawiono wyniki bazowej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla, której celem jest wyliczenie ilości CO₂ wyemitowanego wskutek zużycia energii na terenie Gminy w roku bazowym 2013. Dane te umożliwiają identyfikację głównych antropogenicznych źródeł emisji CO₂ oraz wyznaczenie i odpowiednie zhierarchizowanie pod względem ważności środków wpływających na redukcję zinventaryzowanej emisji.

W czasie planowania działań uwzględniono wyniki przeprowadzonej w ramach części indywidualnej dla Gminy Bierawa analizy programów i funduszy na poziomie lokalnym pod kątem możliwości uzyskania dofinansowania na działania realizowane w ramach Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. Wskazano rodzaje działań oraz grupy beneficjentów którzy mogą ubiegać się o dofinansowanie oraz

przedstawiono aspekty organizacyjne i finansowe realizacji Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. Wytypowane do realizacji działania ujęto w harmonogramie rzeczowo – finansowym, w którym przedstawiono jednostki odpowiedzialne za poszczególne zadania, termin realizacji, orientacyjne koszty realizacji zadań oraz źródło finansowania. Harmonogram zawiera również rezultaty energetyczne oraz ekologiczne.

W przedmiotowym dokumencie przedstawiono również analizę SWOT realizacji części indywidualnej dla Gminy Bierawa, tj. analizę mocnych i słabych stron oraz szanse i zagrożenia realizacji zaproponowanych działań. Wskazano także proponowane wskaźniki monitoringu realizacji ZPGN.

Część indywidualna ZPGN, opracowana dla Gminy Bierawa szczegółowo charakteryzuje cele i działania, które przyczynią się do poprawy jakości powietrza oraz podniesienia komfortu życia mieszkańców Gminy. Dokument jest spójny z założeniami ZPGN dla Subregionu Kędzierzyńsko – Kozielskiego, stanowi jego część, a tym samym wpisuje się w założone dla Subregionu cele strategiczne i szczegółowe. Realizacja założeń części szczegółowej dla Gminy Bierawa przyczyni się także do realizacji założeń całego ZPGN.

8.2. ANALIZA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH NA SZCZEBLU GMINNYM

Strategia Rozwoju Gminy Bierawa (Uchwała nr XLVI/350/2006 Rady Gminy Bierawa z dnia 1 września 2006 r.)²⁰²

Strategia Rozwoju Gminy Bierawa określa główne długofalowe cele, działania oraz środki niezbędne do zrealizowania tych celów. Realizacja wizji, celu nadrzędnego i celów głównych spowoduje w określonym czasie istotne zmiany strukturalne. Planowanie strategiczne jest procesem wyboru celów działania, ustalenia polityki i programów działania potrzebnego do realizacji konkretnych zadań oraz wybór metod i środków niezbędnych do zapewnienia realizacji tych celów. Prace związane z budową projektu strategii przebiegały w trzech powiązanych wzajemnie płaszczyznach: organizacyjnej, metodologicznej i merytorycznej (projektowej).

Strategia stanowi wyraz woli władz gminy i mieszkańców do wspólnego budowania i polepszania lokalnego środowiska życia poprzez rozwiązywanie codziennych problemów i tworzenia nowej jakości środowiska w perspektywie teraźniejszej i przyszłej.

Przeprowadzona analiza stanu aktualnego oraz ocena mocnych i słabych stron terenu Gminy umożliwiły dokładną identyfikację obszarów problemowych oraz wskazanie działań mających na celu ich eliminację lub minimalizację.

W dokumencie zawarte zostały cele szczegółowe, które pokrywają się z zakresem ZPGN:

- cele mieszkaniowo – usługowe ukierunkowane na wysoki standard oraz ograniczanie i wykluczenie lokalizacji obiektów, które mogą powodować emisję zanieczyszczeń środowiska lub obniżenie walorów krajobrazu przyrodniczego i kulturowego,
- rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej,
- budowy i modernizacji sieci dróg gminnych,
- prawidłowej ekologicznie gospodarki leśnej.

W ramach tych celów prowadzone będą działania przyczyniające się także do poprawy stanu powietrza, do których zaliczyć można m.in. budowę, modernizację dróg rowerowych oraz ścieżek rowerowych.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Bierawa na lata 2004 – 2013 (Uchwała nr XXI/158/2004 Rady Gminy Bierawa z dnia 28 czerwca 2004 r.)²⁰³

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Bierawa został opracowany w związku z wymogiem postawionym projektem, które mają być zakwalifikowane do realizacji w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR). Stanowi on dokument uzupełniający strategię rozwoju Gminy, uszczegóławia zawarte w niej plany Gminy w kontekście wykorzystania środków strukturalnych UE przeznaczonych dla Polski na lata

²⁰² <http://bierawa.pl/3511/strategia-rozwoju-gminy-bierawa.html>

²⁰³ http://cms.netkoncept.com/php/strona.php3?cms=cms_biera&lad=a&id_dzi=14&id_men=42

2004 – 2013. W praktyce projekty finansowane z tych źródeł będą realizowane w latach 2004 – 2006, a w perspektywie wieloletniej w latach 2007 – 2013.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Bierawa na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020 (Uchwała nr XL/264/2013 Rady Gminy Bierawa z dnia 20 grudnia 2013 r.)²⁰⁴

Dokument został opracowany zgodnie z wymaganiami określonymi w ustawie Prawo Ochrony Środowiska z 27 kwietnia 2001 roku (Dz.U. z 2001 r. Nr 62 poz. 627 z późn. zm., t.j.). Program jest spójny z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego i wojewódzkiego.

Sposób opracowania Programu został podporządkowany metodologii właściwej dla planowania strategicznego, polegającej na:

- określeniu diagnozy stanu środowiska przyrodniczego dla Gminy Bierawa, zawierającej charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska wraz z oceną stanu;
- określeniu kreatywnej części Programu poprzez konkretyzację (uszczegółowienie) celów głównych oraz ich operacjonalizację w postaci sformułowania listy działań;
- scharakteryzowaniu uwarunkowań realizacyjnych Programu w zakresie rozwiązań prawno – instytucjonalnych, źródeł finansowania, ocen oddziaływania na środowisko planowania przestrzennego;
- określeniu zasad monitorowania.

W Programie określono cele ekologiczne dla Gminy oraz wskazano kierunki działań, które przyczynią się do realizacji założonych celów, a tym samym poprawy jakości środowiska w Gminie. Jednym z założonych celów jest poprawa jakości powietrza w zakresie dotrzymywania dopuszczalnego poziomu emisji pyłu zawieszonego PM10 w powietrzu na terenie Gminy Bierawa oraz utrzymanie jakości powietrza atmosferycznego zgodnie z obowiązującymi standardami jakości środowiska. Gmina przewiduje także podjęcie działań mających na celu promocję i wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Bierawa (Uchwała nr IV/20/2015 Rady Gminy Bierawa z dnia 16 lutego 2015 r.)²⁰⁵

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy jest opracowane zgodnie z wytycznymi regulowanymi ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 1994 r. Nr 89 poz. 415 z późn. zm., t.j.). Studium jest częścią lokalnego systemu planowania, które na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. nr 16 z 1990 r. poz. 95 z późn. zm.) należy do zadań własnych Gminy. Ponadto podstawę prawną sporządzania studium stanowi uchwała Rady Gminy Bierawa nr VIII z dnia 28 czerwca 1999 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bierawa.

Studium ma charakter proekologiczny, jej ukierunkowanie w największym stopniu zapewnia osiągnięcie celów perspektywicznych, dążącą do osiągnięcia wysokiego poziomu dobrobytu mieszkańców z równoczesnym osiągnięciem europejskich standardów ekologicznych. Wskazane w Studium kierunki rozwoju uwzględniają poprawę jakości powietrza poprzez:

- rozwój ciepłownictwa, uwzględniający potrzebę poprawy stanu sanitarnego powietrza atmosferycznego poprzez preferencje czystych nośników energetycznych o niskiej emisji dwutlenku węgla do atmosfery,
- poprawę funkcjonalności systemu komunikacji drogowej,
- rozwój komunikacji kolejowej.

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Bierawa na lata 2013 – 2028²⁰⁶

Podstawę prawną opracowania projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Bierawa na lata 2013-2028 stanowi art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 1997 r. nr 54 poz. 348 z późn. zm., t.j.), zgodnie z którym wójt (burmistrz, prezydent

²⁰⁴ <http://static.bip.bierawa.pl/download//9281/uchwala-nr-xl-264-2013-w-sprawie-aktualizacji-programu-ochrony-srodowiska.pdf>

²⁰⁵ http://bip.biuletyn.info.pl/php/pobierz.php3?bip=bip_biera&id_dzi=3&id_zal=5173&id_dok=4203&nazwa_pliku=uchwa-a-nr-IV-20-2015-w-sprawie-uchwalenia-Studium-uwurunkowa-i-kierunk-w-zagospodarowania.pdf

²⁰⁶ <http://static.bip.bierawa.pl/download//8783/zal-do-uchwaly-nr-xxxii-227-2013.pdf>

miasta) opracowuje projekt założeń. Dokument sporządza się dla obszaru gminy na okres co najmniej 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lata. Zgodnie z powyższym aktem prawnym, aktualny dokument dla Gminy stanowi aktualizację dotychczas obowiązującego „Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Bierawa”.

Ponadto, zgodnie z art. 18 ust 1 ustawy Prawo energetyczne, do zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe należą:

- planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy,
- planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy,
- finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg publicznych znajdujących się na terenie gminy, co znalazło również swoje odzwierciedlenie w zapisach dokumentu.

W Założeniach do planu zaopatrzenia zawarto:

- ocenę stanu aktualnego i przewidywanych zmian zapotrzebowania na ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych,
- możliwości wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw oraz energii, z uwzględnieniem energii elektrycznej i ciepła wytwarzanych w odnawialnych źródłach energii, energii elektrycznej i ciepła użytkowego wytwarzanych w kogeneracji oraz zagospodarowania ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych,
- możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej,
- zakres współpracy z innymi gminami.

W Założeniach wskazuje się na rozbudowę sieci gazowej na terenie miejscowości Brzeźce, Goszyce i Kotłarnia. W zakresie sieci energetycznych planowane są głównie działania modernizacyjne. Rozbudowa sieci dotyczyć będzie głównie nowo powstałych zabudowań. W najbliższych latach na terenie Gminy nie planuje się rozbudowy sieci ciepłowniczej. Zawarto także szczegółowo omówione możliwości Gminy w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Bierawa na lata 2014 – 2018 (Uchwała nr XLII/ 292 /2014 Rady Gminy Bierawa z dnia 27 marca 2014 r.)²⁰⁷

Dokument określa kierunki gospodarowania zasobem mieszkaniowym należącym do mienia Gminy Bierawa. Program uwzględnia uwarunkowania wynikające z możliwości finansowych Gminy, z jej charakteru, stanu rozwoju oraz stanu infrastruktury technicznej, ustalonych w Strategii Rozwoju Gminy. W Programie zawarto informacje dotyczące wielkości, stanu technicznego zasobów mieszkaniowych Gminy, analizę potrzeb oraz plan remontów i modernizacji, planowane sprzedaże lokali, zasady polityki czynszowej oraz sposób i zasady zarządzania lokalami i budynkami wchodzącymi w zasoby Gminy.

Dokument uznaje za priorytetowe remonty wynikające z wymogów bezpieczeństwa i zagrożenia życia. W pierwszej kolejności realizowane będą remonty konstrukcyjnych elementów budynków (dachy, schody, stropy). Określono także stan techniczny budynków ze wskazaniem dokonanych dotychczas remontów oraz dalszych potrzeb, w tym konieczność przeprowadzenia termomodernizacji budynków.

8.3. CELE STRATEGICZNE I SZCZEGÓŁOWE DLA GMINY WIEJSKIEJ BIERAWA

Cele szczegółowe Subregionu uwzględniają zapisy określone w pakiecie klimatyczno – energetycznym do roku 2020 (3x20%) tj.:

²⁰⁷ <http://static.bip.bierawa.pl/download//9485/uchwala-nr-xlii-292-2014-w-sprawie-wieloletniego-programu-gospodarowania-mieszkaniowym-zasobem-gminy.pdf>

- redukcję emisji gazów cieplarnianych o 20%,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych o 20%,
- redukcję zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej o 20%,

a także poprawę jakości powietrza zgodnie z Programem ochrony powietrza dla strefy opolskiej.

Osiągnięciu celu głównego Subregionu sprzyjać będą cele szczegółowe poszczególnych gmin. Mając powyższe na względzie wyróżnia się następujące cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Bierawa wynikające z identyfikacji obszarów problemowych i wymogów pakietu klimatyczno – energetycznego 3x20%, przedstawione zostały poniżej w tabeli.

Tabela 44 Cele strategiczne i szczegółowe dla gminy Bierawa²⁰⁸

Cele strategiczne	Cele szczegółowe
1. Zmniejszenie wielkości emisji na terenie gminy i poprawa jakości powietrza	1.1 Wymiana źródła ciepła w budynkach użyteczności publicznej na bardziej ekologiczne – pompy ciepła
	1.2 Wdrożenie niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie poprzez zakup nowych samochodów strażackich
	1.3 Zwiększanie ilości odbiorców gazu – nowe przyłącza budynków użyteczności publicznej do sieci gazowej
	1.4 Usprawnienie systemu transportowego poprzez budowę i modernizację sieci dróg lokalnych, budowę ścieżek i tras rowerowych
2. Zmniejszanie zapotrzebowania na energię finalną poprzez podniesienie efektywności energetycznej	2.1 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
3. Zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii	3.1 Wspieranie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach użyteczności publicznej – pompy ciepła

8.4. ANALIZA STANU AKTUALNEGO NA OBSZARZE OBJĘTYM PLANEM

8.4.1. Ocena stanu środowiska

Subregion Kędzierzyńsko-Kozielski, w tym Gmina Bierawa znajduje się w całości w strefie opolskiej. Charakterystykę jakości powietrza dla gminy, podobnie jak dla całego obszaru KKSOF, dokonano w odniesieniu do całej strefy, na podstawie opracowania „Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2013”. Uwzględniono także wyniki stacji pomiarowych zlokalizowanych w Kędzierzynie-Koźlu oraz w Strzelcach Opolskich. Drugą strefą dla której dokonuje się oceny jakości powietrza jest strefa opolska obejmująca pozostały obszar województwa.

²⁰⁸ Opracowanie własne

Z uwagi na powyższe szczegółowy opis oceny stanu środowiska jak i klimatu został zawarty w części ogólnej w rozdziale 3.4.1., gdzie znalazły się wyniki tego badania.

8.4.2. Ocena energochłonności i emisyjności oraz analiza stanu aktualnego i potencjału technicznego ograniczania zużycia energii

Zaopatrzenie w energię jest jednym z podstawowych czynników niezbędnych dla egzystencji ludności, jednak wydobycie paliw i produkcja energii stanowi jeden z najbardziej niekorzystnych rodzajów oddziaływania na środowisko. Jest to wynikiem zarówno ogromnej ilości użytkowanej energii, jak i istoty przemian energetycznych, którym energia musi być poddawana w celu dostosowania do potrzeb odbiorców.

Gmina Bierawa, podobnie jak wiele innych gmin w Polsce, boryka się z szeregiem problemów technicznych, ekonomicznych, środowiskowych i społecznych we wszystkich dziedzinach jej funkcjonowania. Jedną z najistotniejszych dziedzin funkcjonowania gminy jest gospodarka energetyczna, w tym kwestia zaopatrzenia w energię, jej użytkowania i gospodarowania na terenie Gminy.

System ciepłowniczy

Gmina nie posiada centralnego systemu zaopatrzenia w ciepło, które obejmowałoby wszystkie sołectwa. Dominują indywidualne systemy zaopatrzenia w ciepło.

Osiedle mieszkaniowe w Kotlarni z 155 mieszkaniami o powierzchni użytkowej 7 789 m² jest zaopatrywane w ciepło przez kolektory ciepłownicze z kotłowni Kopalni Piasku Kotlarnia S.A. oraz przez wymiennikownię, która znajduje się na terenie osiedlowym.²⁰⁹

Osiedle mieszkaniowe w Korzonku z 96 mieszkaniami o powierzchni użytkowej 5 166 m² jest zaopatrzone poprzez kolektor ciepłowniczy z kotłowni w Zakładach Azotowych w Kędzierzynie-Koźlu.

Długości sieci kanalizacji c.o. na terenie Gminy przedstawiają się następująco:

- Korzonek osiedle, kolektor c.o. - 2x35 mb = 70mb o średnicy ϕ 75 mm z rur izolowanych,
- Kotlarnia, długości sieci c.o. z komorami i kanałami ϕ 150 mm - 1160 mb, długości sieci zewnętrznej c.o. i c.w.u. - 174 mb.²⁰⁹

Na terenie Gminy Bierawa sieć ciepłownicza oraz mniejsze lokalne systemy ciepłownicze obejmują szacunkowo 10% mieszkańców Gminy. Do sieci ciepłowniczej podłączone są dwa budynki użyteczności publicznej, tj. przedszkole w Kotlarni i Świetlica w Korzonku. Duże rozproszenie budownictwa jednorodzinne i realizacja budów z dala od istniejącej sieci ciepłowniczej utrudnia realizację dostaw. **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Znacząca część ludności mieszka w zabudowie jednorodzinnej o różnorodnej strukturze. Jednak tylko niektóre budynki mieszkalne wielorodzinne na terenie Gminy podłączone są do sieci ciepłej. W efekcie wielu mieszkańców zmuszonych jest do ogrzewania budynków za pomocą indywidualnych kotłowni.

Indywidualne źródła ciepła stanowią kaflowe piece akumulacyjne lub lokalne kotłownie wodne, zasilające wewnętrzne instalacje centralnego ogrzewania. Tradycyjnie budynki jednorodzinne ogrzewane są paliwami stałymi – węglem kamiennym, koksem i drewnem. Kotłownie lokalne opalane są węglem kamiennym, koksem, drewnem, olejem opałowym i gazem ciekłym. Stosowana jest także energia elektryczna.

Zdecydowana większość budynków użyteczności publicznej ogrzewana jest głównie paliwami tradycyjnymi, tj. węglem, ekogroszkiem i olejem opałowym, pojedyncze budynki ogrzewane są elektrycznie lub pompami ciepła. Przedsiębiorstwa działające na terenie gminy posiadają własne, indywidualne kotłownie.²¹⁰

W Gminie Bierawa w strukturze paliwowej pokrycia potrzeb ciepłych Gminy dominuje obecnie węgiel kamienny:

- węgiel kamienny – 91%,

²⁰⁹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Rozwoju Gminy Bierawa

²¹⁰ Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Bierawa na lata 2013-2028 – Aktualizacja

- olej opałowy, gaz ziemny – 8%,
- energia odnawialna 1%.²¹¹

System gazowniczy

Na obszarze Gminy Bierawa brak jest przesyłowej i rozdzielczej sieci gazu przewodowego. Przez teren Gminy przebiega jedynie odcinek 2,2 km rurociągu przesyłowego. W związku z tym, mieszkańcy poszczególnych wsi zaopatrywani są w gaz bezprzewodowy (w butlach).²¹²

W roku 1991 powstała koncepcja programowa gazociągu Kędzierzyn – Brzeźce. Gazociąg zaprojektowany został wraz z oceną uwarunkowań gazyfikacji Gminy Bierawa przez „Gazoprojekt” z Wrocławia. Inwestycja planowana była na lata 2013-2014. Ostatecznie nie została zrealizowana.²¹² Obecnie trwają prace projektowe nad realizacją gazociągu średniego ciśnienia Sośnicowice – Bierawa, który może stać się źródłem zaopatrzenia gminy w gaz, stosownie do potrzeb i zainteresowania potencjalnych odbiorców.²¹³ W ramach zadań określonych w harmonogramie planowane jest przyłączenie do sieci gazowej budynku Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Starym Koźlu. Miałoby to również na celu zmianę ogrzewania w budynku na gazowe. Docelowo zgazyfikowana miałaby być reszta Gminy.

System elektroenergetyczny

Dostawcą energii na terenie Gminy Bierawa jest TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Opolu. Odpowiada on za sprawność dostaw energii, a także modernizację sieci energetycznych.²¹⁴

Teren gminy zasilany jest przez GPZ Koźle w Kędzierzynie-Koźlu, w którym znajdują się dwa transformatory o mocy 16 MVA każdy. Zapewnia on dostawy mocy i energii elektrycznej odbiorcom komunalno-bytowym oraz drobnym przedsiębiorcom. Na terenie Gminy zlokalizowany jest GPZ Kotłarnia 110/15 kV, który jest własnością Kopalni Piasku Podszkawkowego i nie zasilą odbiorców komunalnych.²¹⁵ Szczegółową charakterystykę GPZ Koźle przedstawia poniższa tabela.

Tabela 45 GPZ Koźle zasilający Gminę Bierawa – charakterystyka

Moc transformatorów [MVA]	Napięcie w stacji [kV/kV]	Max. Obciążenie 2011/2012 [MVA]	Układ rozdzielni
TR-1	110/15	11,3	Blokowy
TR-2	110/15	10,7	

Na terenie Gminy Bierawa (stan na dzień 31 grudnia 2011 r.) zlokalizowane są²¹⁶:

- linie elektroenergetyczne 110 kV o łącznej długości ok. 24 km:
 - dwutorowa linia napowietrzna relacji:
 - tor: Kędzierzyn – Sośnica 1 z odczepem do GPZ Kotłarnia 1,
 - tor: Kędzierzyn – Sośnica 2 z odczepem do GPZ Kotłarnia 2,
 - jednotorowa linia relacji: Kędzierzyn – Kuźnia Raciborska,
- linie napowietrzne 15 kV o długości 54 km, linie kablowe 15 kV o długości 2,5 km,
- linie napowietrzne 0,4 kV o długości 68 km, linie kablowe 0,4 kV o długości 5,7 km.,

²¹¹ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Bierawa na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

²¹² Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Bierawa na lata 2013-2028 – Aktualizacja

²¹³ Studium Uwarunkowań i Kierunków Rozwoju Gminy Bierawa

²¹⁴ Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Bierawa na lata 2013-2028 – Aktualizacja

²¹⁵ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Bierawa na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

²¹⁶ Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Bierawa na lata 2013-2028 – Aktualizacja

Ponadto, na terenie Gminy zlokalizowane są:

- dwutorowa linia napowietrzna 220 kV o długości ok. 17 km, stanowiąca własność PSE Operator S.A.
- stacja transformatorowa 110/14 kV Kotłarnia, stanowiąca własności firmy Kopalnia Piasku „Kotłarnia” S.A.

Przesył mocy dokonywany jest ciągami liniowymi 15 kV, w które włączone są 32 stacje transformatorowe przelotowe lub na odczepie. Stacje te są wykonane jako słupowe lub wieżowe. Linie 15 kV wykonywane są jako napowietrzne o przekrojach 25, 35, 50, 70 AFl. Umieszczone są one na podporach drewnianych lub betonowych. Na terenie Gminy nie występują linie kablowe 15 kV. Łączna długość linii przesyłowych wynosi ok. 45 km. Ponadto na terenach istniejącej Kopalni Piasku przebiegają linie 15 kV i 6 kV, które nie są połączone z siecią komunalną.

Istniejący system zasilania Gminy w energię elektryczną w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców i gospodarki.²¹⁷

Oświetlenie ulic i placów

Na terenie Gminy Bierawa w majątku TAURON Dystrybucja S.A. znajduje się 844 opraw oświetlenia ulicznego, natomiast w majątku Gminy 184 opraw. Oświetlenie ulic na terenie Gminy jest zróżnicowane (żarowe lub rtęciowe) i w wielu przypadkach wymaga gruntownej modernizacji. Zużywana łączna energia na potrzeby oświetlenia ulicznego w Gminie to ponad 690 MWh.²¹⁸

8.4.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

Położenie administracyjne

Gmina Wiejska Bierawa położona jest w południowo-wschodniej części województwa opolskiego, we wschodniej części powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego. W składzie Gminy wyróżnia się 12 sołectw: Bierawa, Brzeźce, Dziergowice, Goszyce, Grabówka, Korzonek, Kotłarnia, Lubieszów, Ortowice, Stara Kuźnia, Stare Koźle i Solarnia. Siedzibą gminy jest wieś Bierawa, stanowiąca lokalny ośrodek rozwoju. Powierzchnia Gminy wynosi 119,24 km².

Obszar Gminy graniczy:

- od południa i wschodu z województwem śląskim (Miasto i Gmina Sośnicowice, Miasto i Gmina Kuźnia Raciborska i Gmina Rudziniec; wschodnia granica Gminy przebiega wzdłuż rzeki Odry),
- od północy z Miastem Kędzierzyn-Koźle,
- od południowego-zachodu z Gminą Cisek.

²¹⁷ Studium Uwarunkowań i Kierunków Rozwoju Gminy Bierawa

²¹⁸ Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Bierawa na lata 2013-2028
Aktualizacja

Rysunek 27 Plan sytuacyjny Gminy Bierawa²¹⁹

Ukształtowanie terenu

Zgodnie z podziałem fizyczno – geograficznym Polski, wg prof. J. Kondrackiego, Gmina Bierawa położona jest na terenie makroregionu Niziny Śląskiej, w obrębie mezoregionu Kotliny Raciborskiej. Rzędne terenu w obrębie Gminy Bierawa wahają się od 170 m do 220 m n.p.m.. Znaczna część obszaru Gminy Bierawa jest położona na Wysoczyźnie Przywyzynnej. Dzieli się ona na Wysoczyznę Rachowicką leżącą pomiędzy rzeką Kłodnicą i Bierawką oraz Wysoczyznę Wilczy leżącą pomiędzy doliną Bierawki i Rudy. Wierzchowiny Wysoczyzn osiągnęły wysokość 240 – 270 m. n.p.m. północno-zachodniej części Gminy Bierawa obejmuje Niecka Kozielska. Jest to lekko pofałdowana równina o wysokości 220 – 240 m. n.p.m. Rzeźba terenu została ukształtowana w formie wyżyny polodowcowej poprzecinanej płytkimi dolinami rzecznyymi.²¹⁹

Gmina Bierawa położona jest nad ujściem rzeki Bierawki, przy ujściu do rzeki Odry. Odra stanowi naturalną zachodnią granicę Gminy.²²⁰

Rolnictwo, leśnictwo, tereny chronione²²¹

Krajobraz Gminy Bierawa jest dość bogaty. Dużą powierzchnię Gminy zajmują lasy ok. 7 488 ha (63% powierzchni Gminy). Użytki rolne zajmują powierzchnię 2 673 ha, tj. 22% powierzchni Gminy. Pozostały obszar Gminy stanowią tereny zakładów przemysłowych oraz zabudowy indywidualnej.

Dominujące uprawy to: pszenica, żyto, mieszanki zbożowe, rzepak i kukurydza. Większość gospodarstw zajmuje się również hodowlą trzody chlewnej. Wśród gruntów ornych zdecydowanie przeważają gleby o najniższej jakości (klasy IV – VI), które łącznie zajmują aż 77,3% ogólnej powierzchni gruntów ornych. Gleby najwyższej jakości klasy I-III zajmują zaledwie 22,7% powierzchni gruntów ornych.

Zwarte kompleksy lasów występują na północ od Bierawy, na obszarze chronionego krajobrazu. Lasy należą do kompleksu lasów rudzkich, które wraz z lasami pszczyńskimi tworzą pomost ekologiczny przebiegający między dolinami Wisły i Odry wraz ze strefami podgórskimi Karpat i Sudetów. Pełnią one rolę makroostoi dla wielu gatunków zwierząt i ptaków. Zasadnicza część obszarów leśnych administrowana jest przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Katowicach i stanowi strefę ochronną dla przemysłu województwa śląskiego.

Teren Gminy Bierawa nie cechuje się występowaniem dużej liczby cennych form i obiektów przyrodniczych poddanych ochronie prawnej. Na terenie Gminy znajduje się jeden użytek ekologiczny „Gacek” oraz 34 pomniki przyrody. Występują tutaj także gatunki roślin i zwierząt chronionych. Funkcje przyrodnicze lasów Gminy znacznie przewyższają jego znaczenie gospodarcze. Z tych też względów całość terenów leśnych na podstawie Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, została zaliczona do lasów ochronnych.

²¹⁹ Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Bierawa na lata 2004 – 2013

²²⁰ Studium Uwarunkowań i Kierunków Rozwoju Gminy Bierawa

²²¹ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Bierawa na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

Charakterystyka demograficzna

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba ludności w roku 2013 w Gminie wiejskiej Bierawa wyniosła 7 809, gęstość zaludnienia wynosi 66 osób/km². Szczegółową charakterystykę demograficzną przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 46 Charakterystyka demograficzna Gminy Bierawa²²²

Jednostka administracyjna	Ludność ogółem wg faktycznego miejsca zamieszkania	Ludność w miastach	Ludność na wsi	Powierzchnia	Gęstość zaludnienia
	[os.]	[os.]	[os.]	[km ²]	[os./km ²]
Gmina Bierawa	7 809	0	7 809	119	66

Analizując liczbę ludności w różnych kategoriach wiekowych można zauważyć trend charakterystyczny dla Polski. Z analizy danych demograficznych wynika, że liczba ludności w Gminie w ostatnich latach ulegała niewielkim wahaniom. Dominuje jednak tendencja spadkowa, co jest związane głównie z:

- migracjami ludności,
- ujemnym przyrostem naturalnym,
- zjawiskiem starzenia się społeczeństwa.

Ujemny przyrost naturalny jest konsekwencją złożonych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, które zachodzą nie tylko w danej gminie, ale także w całej Polsce. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- trudną sytuację materialną wielu rodzin,
- spadek liczby małżeństw oraz wzrost liczby rozwodów.

Tabela 47 Ludność według lokalizacji terytorialnej – Gmina Bierawa²²³

Gmina Bierawa	Ludność według lokalizacji terytorialnej [os.]		
	2011	2012	2013
	7 770	7 811	7 809

Na przestrzeni trzech lat 2011-2013 zauważa się umiarkowaną tendencję wzrostową w liczbie ludności zamieszkującej teren Gminy o 0,5% w stosunku do roku 2011.

Mieszkalnictwo

Na terenie Gminy Bierawa, według danych na 2013 r., znajduje się 2 131 budynków mieszkalnych, w których rozmieszczonych jest 2 580 mieszkań o łącznej powierzchni 251 466 m². Przeciętna powierzchnia jednego mieszkania wynosi 97 m², średnia powierzchnia użytkowa mieszkania, przypadająca na jednego mieszkańca wynosi 32 m². Ww. wskaźniki są wyższe niż średnie wartości określone dla KKSOF. Ok. 36% ogólnej liczby budynków mieszkalnych zaliczanych jest do starej zabudowy mieszkaniowej zrealizowanej przed 1944 r. W strukturze wiekowej budynków dominują budynki powstałe w latach 1945-1970, które stanowią ok. 33% ogólnej liczby budynków mieszkalnych na terenie Gminy.

W 2013 r. do użytku zostało oddanych 18 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej równej 2 253 m². W mieniu Gminy znajduje się 79 mieszkań o łącznej powierzchni 3 269 m². Mieszkania będące w mieniu Gminy stanowią 3% wszystkich mieszkań znajdujących się na terenie Gminy.

W 2010 r. (78,3% ogółu mieszkań) było wyposażone w centralne ogrzewanie. Pozostałe 21,7% mieszkań na terenie gminy ogrzewane było za pomocą piecyków węglowych, oszczędnościowych piecyków gazowych, dmuchaw elektrycznych oraz przenośnych piecyków olejowych. W latach 2005-2010 odnotowano systematyczny wzrost liczby mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie o 2%.²²⁴

²²² Opracowanie własne na podstawie danych GUS

²²³ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

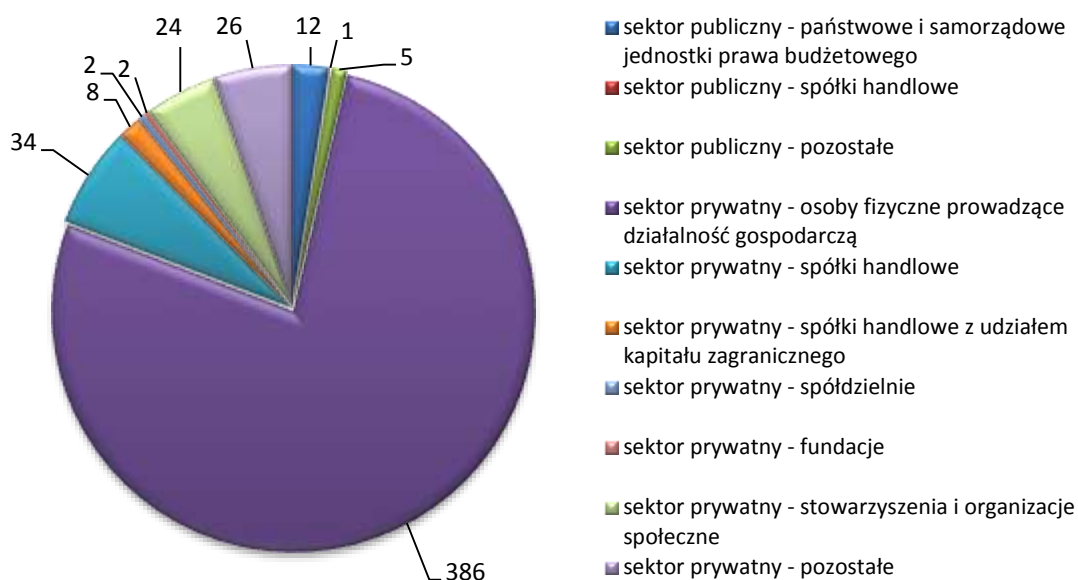
²²⁴ Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Bierawa na lata 2013-2028 - Aktualizacja

Działalność gospodarcza²²⁵

Gmina Bierawa znajduje się w strefie oddziaływania i powiązań ekonomicznych, społecznych i kulturalnych aglomeracji opolskiej oraz jej zespołów miejsko-przemysłowych ukształtowanych na osi Odry, tj. Racibórz, Kędzierzyn-Koźle, Zdzeszowice i Krapkowice.

Działalność gospodarcza na terenie Gminy Bierawa obejmuje głównie produkcję rolniczo-hodowlaną, leśną, przemysłową (głównie przemysł wydobywczy) oraz usługi. Przemysł wydobywczy związany jest z eksploatacją złoża piasku podsadzkowego oraz piasku ze żwirzem przez Kopalnię Piasku „Kotłarnia” S.A, zlokalizowanej we wschodniej części gminy. Funkcjonuje tutaj około 70 gospodarstw rolnych, 15 dużych zakładów przemysłowych i wiele przedsiębiorstw handlowo – usługowych.

Według stanu na 2013 r., w Gminie Bierawa znajduje się 500 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Decydującą większość stanowią podmioty gospodarcze sektora prywatnego (ok. 96,5%), należące do właścicieli krajowych. Ok. 77% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych należy do osób prywatnych. Wskaźnik przedsiębiorczości, mierzony liczbą podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców, w gminie wynosi 640. Jest to jeden z wyższych wskaźników w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim. Jest on jednak niższy od wskaźnika przedsiębiorczości powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego (929), województwa opolskiego (996) oraz kraju (1 057). Strukturę podmiotów gospodarczych według sektorów własnościowych przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 28 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy Bierawa²²⁶

Zmiany w liczbie przedsiębiorstw na terenie Gminy na przestrzeni 2005-2013 przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 48 Zmiany w ilości przedsiębiorstw sektora prywatnego i publicznego w latach 2005-2013 na terenie Gminy Bierawa²²⁷

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sektor publiczny	18	18	18	18	18	18	18	18	18
Sektor prywatny	377	386	391	403	413	459	454	470	482

²²⁵ Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Bierawa na lata 2004 – 2013

²²⁶ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

²²⁷ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2005-2013 na terenie gminy obserwuje się wzrost liczby przedsiębiorstw. Tendencja ta dotyczy sektora prywatnego. W sektorze publicznym od kilku lat ilość podmiotów gospodarczych utrzymuje się na stałym poziomie.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA²²⁸

Na terenie Gminy Bierawa występują dwa systemy komunikacyjne: kolejowy i drogowy. Potrzeby komunikacyjne mieszkańców Gminy zaspokajane są obecnie przez system drogowy, pełniący podstawową rolę w powiązaniach komunikacyjnych obszaru Gminy z ośrodkami wyższego rzędu. System kolejowy pełni funkcję uzupełniającą w powiązaniach komunikacyjnych Gminy.²²⁹

System drogowy odgrywa najistotniejszą rolę w obsłudze komunikacyjnej mieszkańców Gminy. Składają się na niego drogi o znaczeniu wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Przez teren Gminy Bierawa przebiegają dwie drogi o znaczeniu wojewódzkim, które łączą aglomerację śląską z województwem opolskim. Są to droga nr 408 relacji Kędzierzyn-Koźle – Gliwice i 425 relacji Bierawa – Rybnik.

Droga nr 408 relacji Kędzierzyn-Koźle – Gliwice w stanie obecnym jest jednojezdniowa o dwóch pasach ruchu, i szerokości jezdni 5,5m. Nawierzchnia jest bitumiczna. Na całym swym przebiegu nie odpowiada ona parametrom stawianym drodze III klasy technicznej. Jej długość na odcinku Brzeźce – Goszyce wynosi 15,27 km.

Droga wojewódzka nr 425 relacji Bierawa – Rudy jest jednojezdniowa o dwóch pasach ruchu, nawierzchni bitumicznej i szerokości jezdni 5,1 m. Na całym swym przebiegu przez teren gminy szczególnie przez sołectwa Lubieszów, Dziergowice i Solarnię nie odpowiada ona parametrom drogi IV klasy technicznej. Na odcinku Bierawa – Solarnia jej długość wynosi 10,47 km. Konieczna jest budowa obwodnicy na odcinku drogi wojewódzkiej nr 425 w celu wyeliminowania uciążliwości tranzytowego ruchu samochodowego z obszaru zabudowanego, w sołectwach Bierawa, Dziergowice i Solarnia.

Drogi powiatowe należą w całości do V klasy technicznej, przy czym większość z nich nie spełnia normatywu technicznego dla tej klasy. Odgrywają one istotną rolę w powiązaniach komunikacyjnych terenu gminy z układem drogowym wyższego rzędu. Ich łączna długość wynosi 25 km. Na odcinkach dróg powiatowych znajdują się 4 mosty i wiadukty oraz 5 przepustów.

Na terenie Gminy znajdują się następujące odcinki dróg powiatowych:

- 27402 – Kędzierzyn - Kotlarnia – długość odcinka: 8,363 km,
- 27404 – Cisek - Bierawa – długość odcinka 2,290 km,
- 27449 – Korzonek - Bierawa – długość odcinka 2,408 km,
- 27450 – Bierawa do drogi 408 – długość odcinka 1,722 km,
- 27452 – dojazd do stacji Dziergowice – długość odcinka 0,432 km,
- 27463 – Kotlarnia - Tworóg Mały (przez las) – długość odcinka 5,500 km,
- 27474 – przez wieś Brzeźce – długość odcinka 1,516 km,
- 27433 – Ortowice - Stara Kuźnia – długość odcinka 2,770 km.

Na terenie Gminy jest 80 odcinków dróg gminnych o łącznej długości 35 km. Są one uzupełnieniem kołowej komunikacji wewnętrznej. Ułatwiają połączenie pomiędzy wsiami, stanowią równocześnie trasy transportu produktów rolnych, ułatwiają dojazd do pól uprawnych mieszkańcom Gminy.

Gmina znajduje się w sąsiedztwie trasy A4, w odległości 25 km zlokalizowane są węzły "Olszowa" i "Kleszczów".

W okresach 5 letnich wykonywany jest Generalny Pomiar Ruchu (GPR). Wykazuje on duży i systematyczny wzrost natężenia ruchu komunikacyjnego na drogach krajowych i wojewódzkich. W obrębie Gminy Bierawa pomiary dokonywane były w 2000, 2005 i 2010 roku na drogach wojewódzkich nr 408 i 425. Wyniki przedstawia tabela poniżej:

Tabela 49 Średni dobowy ruch (SDR) na drogach w obrębie Gminy Bierawa²³⁰

²²⁸ Studium Uwarunkowań i Kierunków Rozwoju Gminy Bierawa

²²⁹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Rozwoju Gminy Bierawa

²³⁰ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Bierawa na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

Nr drogi	Odcinek	2000	2005	2010	Wzrost natężenia ruchu [%]
408	Kędzierzyn-Koźle – Korzonek	6 984	5 153	5 649	- 19
408	Korzonek – granica woj.	4 062	4 058	3 247	- 20
405	Bierawa – granica woj.	2 034	2 170	2 588	27

Ponadto przez teren Gminy przebiega linia kolejowa nr 151 relacji Kędzierzyn – Racibórz z przystankiem kolejowym w Bierawie i Dziergowicach.

8.5. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Przez teren Gminy Bierawa przebiega ważny ciąg komunikacyjny – droga wojewódzka nr 408 łącząca Kędzierzyn-Koźle – Gliwice oraz droga wojewódzka nr 425 Bierawa – Rybnik. Brak jest jednoznacznych danych dotyczących emisji szkodliwych substancji pochodzących z sektora transportu i komunikacji. Należy zaznaczyć, iż na jakość powietrza wpływa w dużej mierze zła nawierzchnia dróg, zarówno gminnych jak i powiatowych oraz nadmierne stężenia substancji powstałych na skutek spalania paliw. Powyższe czynniki wpływają także negatywnie na stan jakości wód powierzchniowych i gleb. W związku z powyższym konieczne jest m.in. wprowadzenie częstszych kontroli samochodów w celu wyeliminowania pojazdów niesprawnych technicznie lub stopniowe polepszanie warunków infrastruktury drogowej.

Według „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Bierawa na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020” kolejnym znaczącym obszarem problemowym Gminy Bierawa jest emisja punktowa – zakłady przemysłowe. Na omawianym obszarze nie występuje centralny system zaopatrzenia w ciepło, a większość budynków ogrzewanych jest przez indywidualne kotłownie. Zakłady Azotowe w Kędzierzynie-Koźlu zaopatrują niewielki obszar, jakim jest osiedle Korzonek i Kotłarnia zasilana z Kopalni Piasku. Małe lokalne systemy ciepłownicze oraz sieć ciepłownicza ZAK S.A. stanowią jedynie 10% ogólnego zapotrzebowania na ciepło. Niekorzystną sytuacją jest brak dalszych perspektyw rozwoju sieci ciepłowniczych, co skutkuje zwiększonym indywidualnym systemem zasilania budynków na paliwa stałe (m.in. węgiel). Emisja powierzchniowa, czyli tzw. „niska emisja” związana jest ze spalaniem paliw (najczęściej stosowanym paliwem jest węgiel kamienny – 91%) do indywidualnych celów grzewczych lub z kotłowni lokalnych. Mniej rozpowszechnione jest spalanie paliw z wykorzystaniem gazu płynnego lub oleju opałowego (łącznie ok. 8%). Gmina Bierawa aktualnie nie stosuje gazu ziemnego oraz energii odnawialnej. Na obszarze Gminy Bierawa brak jest sieci gazu przewodowego, przesyłowej i rozdzielczej.

Miejskami mogącymi pogorszyć stan jakości powietrza są miejscowe składowiska odpadów, a także oczyszczalnie ścieków. Jedynym składowiskiem w granicach Gminy Bierawa jest Gminne Składowisko Odpadów Komunalnych w Grabówce. Składowisko to zarządzane jest przez Samorządowy Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej z siedzibą w Bierawie (ul. Wojska Polskiego 12). Kolejnym zagrożeniem są oczyszczalnie ścieków. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2013 r. funkcjonowały cztery oczyszczalnie ścieków, a liczba ludności korzystającej wynosiła 4 785. Wcześniej opisane obszary problemowe mogą być źródłem wielu uciążliwości: emisja gazów pofermentacyjnych, uciążliwe zapachy z osadników lub na tle zdrowotnym.

8.6. WYNIKI INWENTARYZACJI EMISJI DWUTLENKU WĘGLA W GMINIE WIEJSKIEJ BIERAWA

Poniższa inwentaryzacja obejmuje obszar całej Gminy Bierawa. W obliczeniach posługiwano się wartością emisji CO₂, bez uwzględnienia emisji innych gazów cieplarnianych, tj.. CH₄ oraz N₂O, które wg wytycznych Porozumienia Burmistrzów nie są wymagane do obliczeń.

Ponadto emisja CO₂ ze spalania biomasy czy biopaliw oraz emisja ze zużywanej tzw. „zielonej energii elektrycznej” jest przyjmowana jako wartość zerowa. Przyjmuje się, że drewno spalane na terenie Gminy Bierawa pochodzi w całości z obszaru Gminy.

Dla roku 2013 zebrano kompleksowe dane dla wszystkich zidentyfikowanych sektorów, dlatego też przyjęto, że 2013 rok będzie rokiem bazowym dla niniejszego opracowania.

W celu obliczenia emisji CO₂ wyznaczono zużycie energii finalnej dla zidentyfikowanych na terenie Gminy Bierawa następujących sektorów:

- sektor obiektów użyteczności publicznej,
- sektor mieszkaniowy,
- sektor oświetlenia ulicznego,
- sektor transportowy,
- sektor handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe.

Na terenie Gminy Bierawa zidentyfikowano wykorzystanie następujących nośników energii:

- ciepło sieciowe,
- energię elektryczną,
- paliwa węglowe,
- drewno i biomasę,
- gaz płynny,
- olej opałowy,
- gaz płynny LPG,
- olej napędowy,
- benzyna,
- energię ze źródeł odnawialnych (poza biomasą).

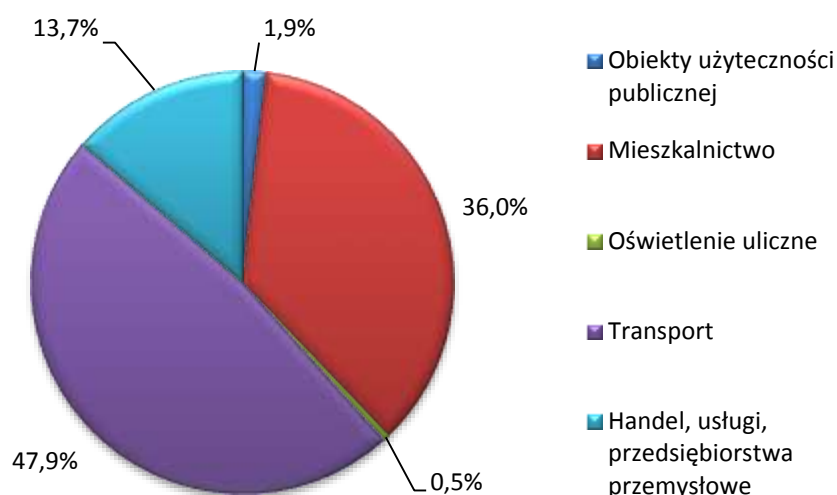
Poniżej przedstawiono wyniki przeprowadzonej na terenie Gminy inwentaryzacji zużycia energii oraz związanej z tym emisji CO₂ w ww. sektorach, dla roku bazowego 2013.

Całkowite zużycie energii finalnej w Gminie Bierawa, w roku 2013 wynosiło powyżej 89 GWh. Roczne jednostkowe zużycie energii wynosi ok. 13 MWh/osobę. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców, natomiast na rysunku poniżej przedstawiono udział poszczególnych sektorów w całkowitym zużyciu energii finalnej w roku 2013.

Tabela 50 Zużycie energii finalnej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2013²³¹

Lp.	Sektor	Jednostka	Wielkość zużycia energii
1	Obiekty użyteczności publicznej	MWh/rok	2 652,98
2	Mieszkalnictwo	MWh/rok	51 653,41
3	Oświetlenie uliczne	MWh/rok	690,76
4	Transport	MWh/rok	68 707,57
5	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	MWh/rok	19 618,18
RAZEM		MWh/rok	89 016,51

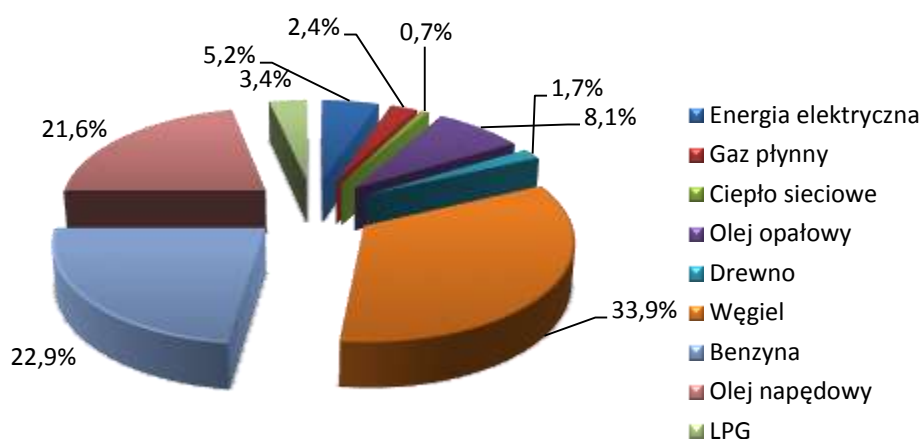
²³¹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 29 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2013²³²

Największy udział w całkowitym zużyciu energii na terenie Gminy Bierawa stanowi sektor transportu (ok. 48%), sektor mieszkalnictwa (ok. 36%) oraz sektor obiektów użyteczności publicznej (ok. 14%). Niecałe 2,0% przypada na sektor handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych. Najmniej energii zużywane jest przez oświetlenie uliczne, tj. poniżej 0,5% ogólnego zużycia energii końcowej w roku bazowym 2013.

Na terenie Gminy Bierawa głównym nośnikiem energii jest węgiel, który stanowi ok. 34% wszystkich zidentyfikowanych nośników energii. Odnotowano ponadto relatywnie wysoki poziom udziału benzyny (23%) oraz oleju napędowego (22%). Olej opałowy stanowi 7,1%, energia elektryczna 5,2%, LPG 3,4%. Najmniejszym zużyciem cechuje się ciepło sieciowe (0,7%). Rozkład nośników energii wynika głównie z braku sieci gazowej oraz niskiego rozwoju sieci ciepłowniczej, obejmującej zaledwie 10% mieszkańców Gminy. Szczegółowy udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym Gminy przedstawiono na rysunku poniżej.

Rysunek 30 Udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym²³³

Sumaryczna wartość emisji CO₂ w roku bazowym 2013 na terenie Gminy Bierawa wynosiła 27 140,22 MgCO₂/rok. Na jednego mieszkańca przypada ok. 3,5 MgCO₂ rocznie. W tabeli poniżej przedstawiono wartość emisji w podziale na poszczególne sektory odbiorców energii.

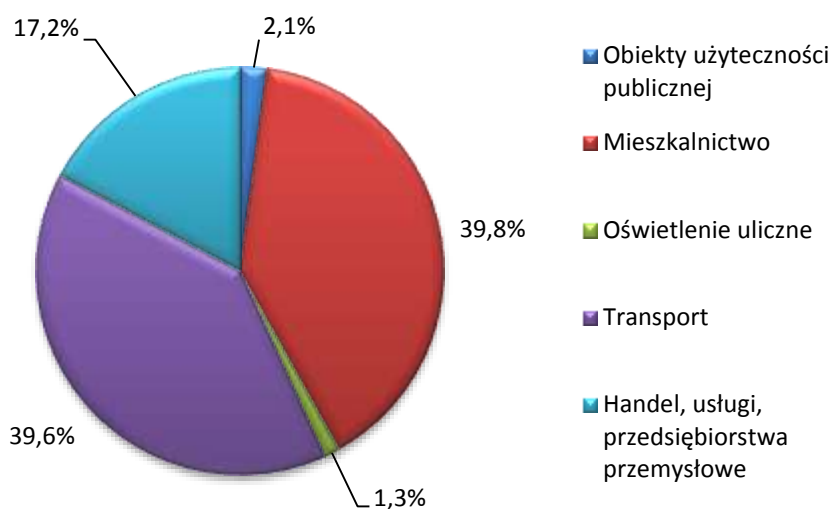
²³² Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

²³³ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Tabela 51 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013

Lp.	Sektor	Jednostka	Emisja CO ₂
1	Obiekty użyteczności publicznej	MgCO ₂ /rok	962,82
2	Mieszkalnictwo	MgCO ₂ /rok	17 937,60
3	Oświetlenie uliczne	MgCO ₂ /rok	565,04
4	Transport	MgCO ₂ /rok	17 860,36
5	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	MgCO ₂ /rok	7 752,00
RAZEM		MgCO ₂ /rok	27 140,22

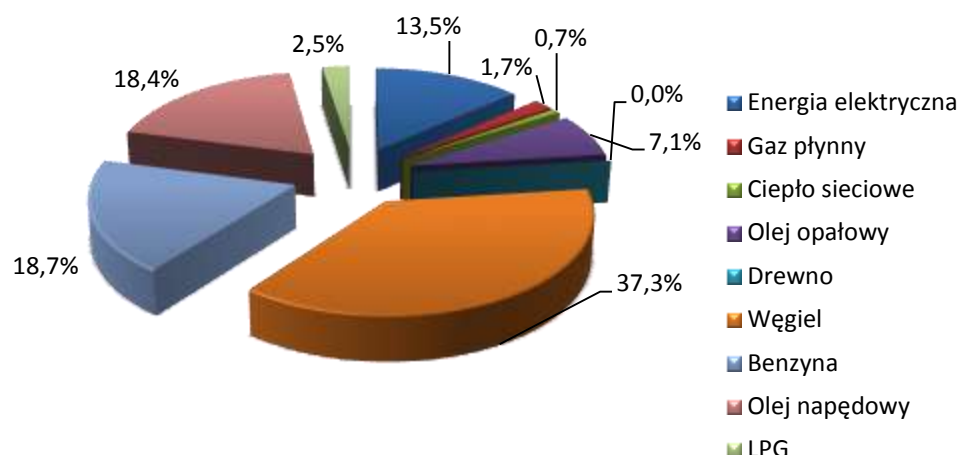
Na poniższym rysunku przedstawiono procentowy udział poszczególnych sektorów w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013 na terenie Gminy Bierawa.

Rysunek 31 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013²³⁴

Sektor mieszkalnictwa oraz sektor transportu stanowią po ok. 40% całkowitej emisji w Gminie. Sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych stanowi ok. 17% całkowitej emisji CO₂ na terenie Gminy. Udział pozostałych sektorów, tj. obiektów użyteczności publicznej oraz oświetlenia ulicznego jest marginalny, mieści się w przedziale 1,0 – 2,0%.

Na rysunku poniżej przedstawiono procentowy udział poszczególnych paliw w całkowitej emisji CO₂.

²³⁴ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 32 Udział poszczególnych nośników energii i paliw w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013²³⁵

Na terenie Gminy Bierawa głównym nośnikiem energii w całkowitej emisji CO₂, w roku bazowym 2013 jest węgiel, która stanowi ok. 38% wszystkich zidentyfikowanych nośników energii. Odnotowano ponadto relatywnie wysoki poziom udziału benzyny (18,7%), oleju napędowego (18,4%) oraz energii elektrycznej (13,5%) i oleju opałowego (7,1%). Najmniejszym zużyciem cechuje się ciepło sieciowe (0,7%) oraz drewno (0,01%). Znaczna dominacja węgla w całkowitej emisji CO₂ wynika głównie z braku sieci gazowej oraz niskiego rozwoju sieci ciepłowniczej, obejmującej zaledwie 10% mieszkańców Gminy.

W dalszej części przedstawiono szczegółowe wyniki inwentaryzacji emisji CO₂ dla poszczególnych sektorów z uwzględnieniem zużycia emisji końcowej.

Obiekty użyteczności publicznej

W tym sektorze uwzględniono budynki użyteczności publicznej, położone na terenie Gminy Bierawa, takie jak:

- budynki administracyjne Urzędu Gminy Bierawa,
- budynki należące do spółek z udziałem gminy (budynki administracyjne, techniczne),
- przedszkola, szkoły, ośrodki, domy pomocy społecznej, itp.

Całkowita powierzchnia użytkowa analizowanych budynków użyteczności publicznej, zlokalizowanych na terenie Gminy wynosi 15 396,36 m². Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 2 639,07 MWh/rok. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w Gminie.

Tabela 52 Zużycie nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w Gminie Bierawa w roku bazowym 2013²³⁶

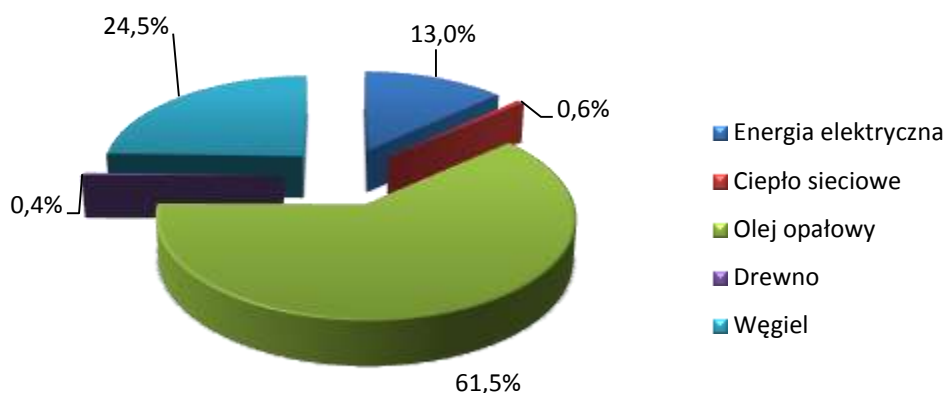
Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Energia elektryczna	Ciepło sieciowe	Olej opałowy	Węgiel
Gmina Bierawa	345,56	15,56	1 630,72	650,03

W sektorze obiektów użyteczności publicznej największy udział w strukturze zużycia nośników energii ma olej opałowy (ok. 62%). Pozostałe nośniki posiadają zdecydowanie niższy udział. Węgiel kamienny stanowi ok. 25% całkowitego zużycia nośników energii, natomiast energia elektryczna stanowi 13%. Najmniejsze

²³⁵ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

²³⁶ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

znaczenie odnotowano dla ciepła sieciowego. Roczne zużycie tego nośnika wynosi zaledwie 0,6%. Na terenie Gminy, w sektorze obiektów użyteczności publicznej nie jest wykorzystywane drewno oraz gaz ziemny (brak sieci gazowej w Gminie). Poniżej przedstawiono strukturę zużycia nośników energii w sektorze obiektów użyteczności publicznej.

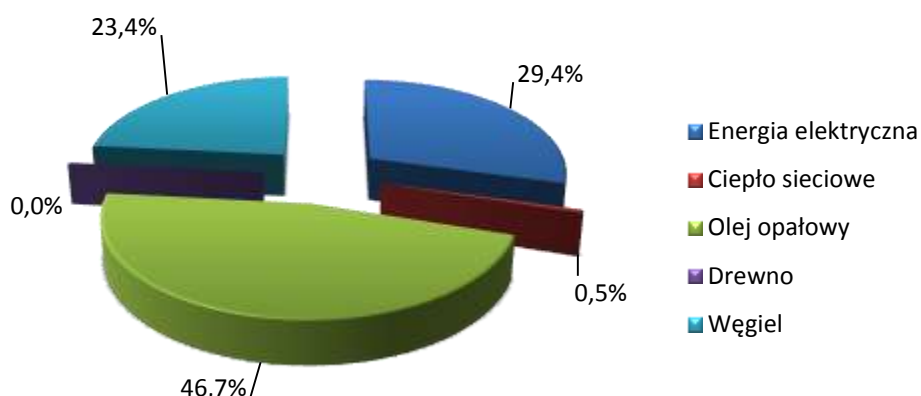

Rysunek 33 Struktura zużycia nośników energii w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013²³⁷

Całkowita emisja CO₂ z sektora obiektów użyteczności publicznej w Gminie Bierawa, w roku bazowym 2013 wyniosła 962,82 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy.

Tabela 53 Emisja CO₂ w sektorze obiektów użyteczności publicznej w Gminie Bierawa w roku bazowym 2013²³⁸

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Energia elektryczna	Ciepło sieciowe	Olej opałowy	Węgiel
Gmina Bierawa	282,67	5,16	450,08	224,91

Rysunek 34 Struktura emisji CO₂ w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013.²³⁹

²³⁷ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

²³⁸ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Największą emisję CO₂ odnotowano dla oleju opałowego, która stanowi ok. 47% całkowitej emisji CO₂ na terenie Gminy. Wynika to z faktu, iż zdecydowana większość budynków użyteczności publicznej ogrzewana jest olejem opałowym. Wartość emisji jest jednak niższa, niż szacowana wartość emisji dla węgla, przy tym samym poziomie zużycia surowca. Energia elektryczna stanowi 29,4%, natomiast węgiel – powyżej 23% całkowitej ilości CO₂ emitowanej z analizowanego sektora. Najmniejszą emisją charakteryzuje się ciepło sieciowe, tj. ok. 0,5% całkowitej emisji z analizowanego sektora.

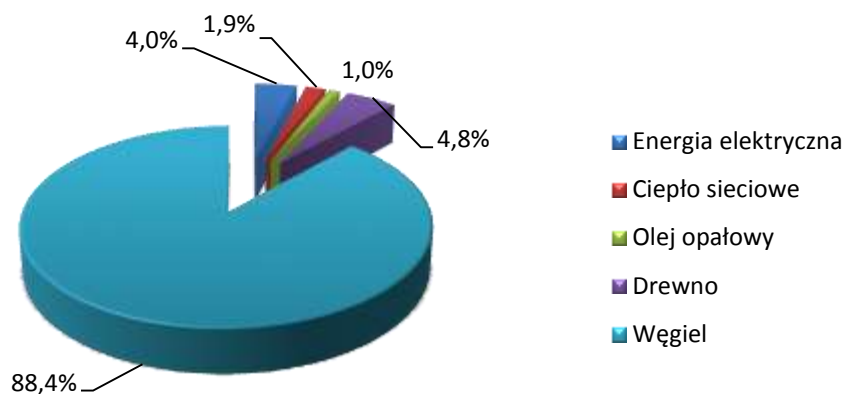
Mieszkalnictwo

Całkowita powierzchnia użytkowa budynków mieszkalnych zlokalizowanych na terenie Gminy wynosi 251 466 m². Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 51 653,41 MWh/rok. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy.

Tabela 54 Zużycie nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013²⁴⁰

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]				
	Energia elektryczna	Ciepło sieciowe	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
Gmina Bierawa	2 058,33	971,40	495,95	2 479,75	45 647,98

W sektorze mieszkaniowym największy udział w strukturze zużycia nośników energii ma węgiel (powyżej 88%). Pozostałe nośniki posiadają zdecydowanie niższy udział. Udział energii elektrycznej, jak i udział drewna kształtuje się na podobnym poziomie odpowiednio 4% i 4,8% całkowitego zużycia nośników energii. Najmniejsze znaczenie w strukturze zużycia nośników energii odnotowano dla oleju opałowego (1%) oraz ciepła sieciowego (1,9%). Na terenie Gminy nie jest wykorzystywany gaz ziemny, ze względu na brak sieci gazowej w Gminie. Poniżej przedstawiono strukturę zużycia nośników energii w sektorze obiektów użyteczności publicznej.

Rysunek 35 Struktura zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013²⁴¹

Całkowita emisja CO₂ z sektora mieszkaniowego w Gminie Bierawa, w roku bazowym 2013 wyniosła 17 937,60 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w sektorze mieszkaniowym na terenie gminy.

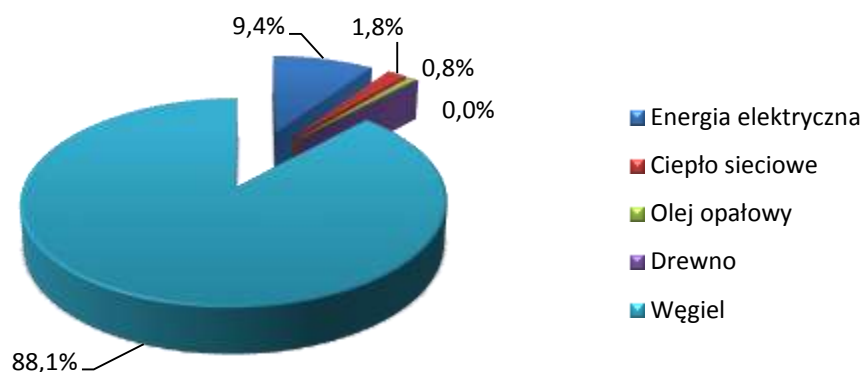
²³⁹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

²⁴⁰ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

²⁴¹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Tabela 55 Emisja CO₂ w sektorze mieszkaniowym, w Gminie Bierawa w roku bazowym 2013²⁴²

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]				
	Energia elektryczna	Ciepło sieciowe	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
Gmina Bierawa	1 683,71	322,50	136,88	0,30	15 794,20

Rysunek 36 Struktura emisji CO₂ w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013²⁴³

Największą emisję CO₂ w sektorze mieszkaniowym odnotowano dla węgla, która stanowi ok. 88% całkowitej emisji CO₂ na terenie Gminy. Wynika to z faktu, iż zdecydowana większość budynków mieszkalnych ogrzewana jest indywidualnie z wykorzystaniem węgla. Energia elektryczna stanowi 9,4% całkowitej emisji CO₂ na terenie gminy. Pozostałe nośniki energii, tj. olej opałowy, ciepło sieciowe oraz drewno mają niewielki udział w emisji CO₂ na terenie Gminy, który łącznie stanowi zaledwie ok. 2,6%. Spośród nich najwyższą emisyjnością cechuje się ciepło sieciowe (1,8%), a najniższą drewno (0,001%). Drewno, jako nośnik energii, jest wykorzystywane dość często w sektorze mieszkaniowym, jednak jako „zielone paliwo” nie stanowi potencjalnego źródła emisji.

Oświetlenie

Kategoria ta obejmuje latarnie uliczne, zlokalizowane na terenie Gminy Bierawa. W tym sektorze uwzględniono całkowitą ilość energii zużytą na potrzeby przestrzeni publicznej. Zużycie energii elektrycznej na oświetlenie uliczne w gminie wynosi 690,76 MWh/rok przy emisji CO₂ wynoszącej 565,04 MgCO₂/rok. W poniższej tabeli zamieszczono wyniki inwentaryzacji w sektorze oświetlenia ulicznego.

Tabela 20 Wyniki inwentaryzacji w sektorze oświetlenia ulicznego, znajdującego się na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013²⁴⁴

Obszar	Ilość punktów świetlnych [szt.]	Zużycie energii elektrycznej [MWh/rok]	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]
Gmina Bierawa	1 028	690,76	565,04

Transport

Duży udział w negatywnym oddziaływaniu na środowisko ma spalanie paliw w silnikach spalinowych, napędzających pojazdy mechaniczne. Oprócz dwutlenku węgla, pojazdy silnikowe emitują szkodliwe substancje, takie jak dwutlenek siarki, pyły i alfa-pirombenzen. Liczba pojazdów na ulicach ulega ciągłemu wzrostowi przy jednoczesnej stopniowej poprawie istniejącej infrastruktury.

²⁴² Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

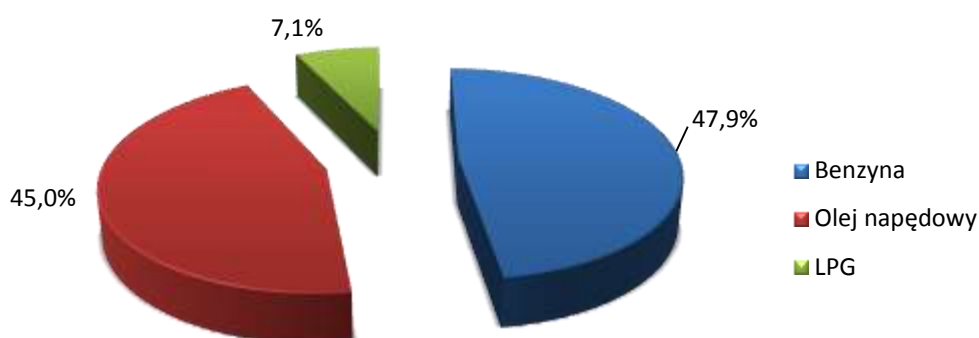
²⁴³ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

²⁴⁴ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 68 707,56 MWh/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w sektorze transportowym na terenie gminy.

Tabela 56. Zużycie nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013²⁴⁵

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]		
	Benzyna	Diesel	LPG
Gmina Bierawa	32 879,56	30 927,99	4 900,01

Rysunek 37 Struktura zużycia nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013²⁴⁶

Na terenie Gminy największym zużyciem w sektorze transportu charakteryzuje się benzyna (ok. 48%), najmniejszym zaś gaz LPG (ok. 7%). Olej napędowy stanowi ok. 45% całkowitego zużycia nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy.

Wielkość emisji CO₂ końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 17 860,36 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje dotyczące wielkości emisji z poszczególnych nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy.

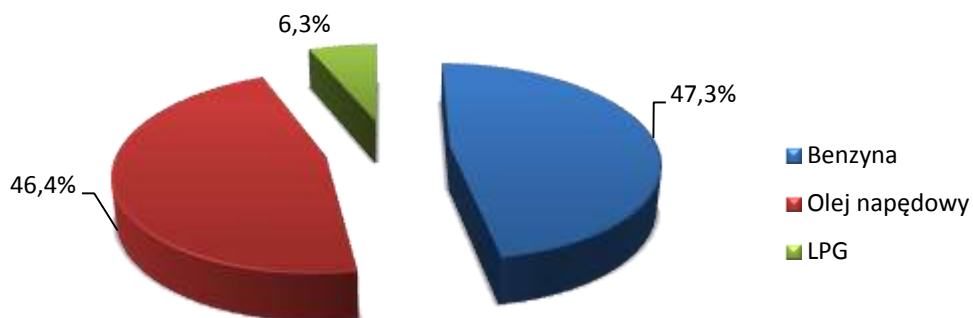
Tabela 57 Emisja CO₂ z nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013²⁴⁷

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]		
	Benzyna	Diesel	LPG
Gmina Bierawa	8 450,05	8 288,70	1 121,61

²⁴⁵ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

²⁴⁶ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

²⁴⁷ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 38 Struktura emisji CO₂ w podziale na nośniki energii w sektorze transportu na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013²⁴⁸

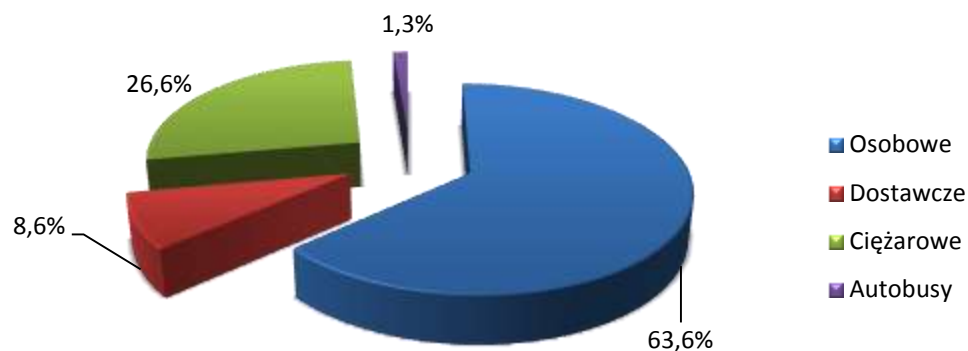
Struktura emisji CO₂ na terenie Gminy jest analogiczna do zużycia nośników energii – zbliżoną wartością emisji charakteryzują się olej napędowy i benzyna (w granicy 47%), najmniejszą z kolei LPG (ok. 6%).

Poniżej przeanalizowano zużycie energii w sektorze transportu w kategoriach środków transportu, tj. samochody osobowe, ciężarowe, dostawcze oraz autobusy. Wyniki przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 58 Zużycie energii w sektorze transportu w podziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013²⁴⁹

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Osobowe	Dostawcze	Ciężarowe	Autobusy
Gmina Bierawa	43 666,31	5 908,56	18 252,51	880,18

Poniżej przedstawiono strukturę zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy.

Rysunek 39 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013²⁵⁰

²⁴⁸ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

²⁴⁹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

²⁵⁰ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że na analizowanym terenie największy udział w zużyciu energii mają samochody osobowe, tj. ponad 63%. Zużycie energii przez samochody ciężarowe kształtuje się na poziomie 26,6% całkowitego zużycia energii w danym sektorze. Z kolei samochody dostawcze zużywają niecałe 8,6% energii w danym sektorze. Autobusy natomiast stanowią zaledwie ok. 1,3% całkowitego zużycia energii w sektorze transportu.

Wielkość emisji CO₂ w sektorze transportu w kategoriach środków transportu, tj. samochody osobowe, ciężarowe, dostawcze oraz autobusy, przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 59 Emisja CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013²⁵¹

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Osobowe	Dostawcze	Ciężarowe	Autobusy
Gmina Bierawa	11 187,18	1 553,47	4 885,33	234,38

Poniżej przedstawiono strukturę emisji CO₂ na terenie gminy w sektorze transportu w kategoriach środków transportu.

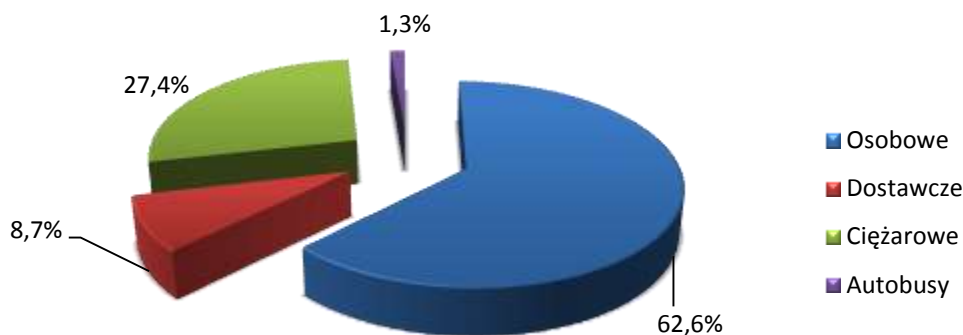

Tabela 60 Struktura emisji CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013²⁵²

Struktura emisji CO₂ w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy, rozkłada się analogicznie jak zużycie energii. Na analizowanym terenie największy udział w zużyciu energii mają samochody osobowe, tj. ok. 63%. Zużycie energii przez samochody ciężarowe kształtuje się na poziomie powyżej 27% całkowitego zużycia energii w danym sektorze. Z kolei samochody dostawcze zużywają 8,7% energii w danym sektorze. Autobusy natomiast stanowią ok. 1,3% całkowitego zużycia energii w sektorze transportu.

Przez teren Gminy, poza drogami powiatowymi i gminnymi, przebiegają także drogi o znaczeniu wojewódzkim. Poniżej przedstawiono analizę zużycia energii pod kątem rodzaju dróg. Wyniki przedstawiono w tabeli poniżej.

Poniżej przedstawiono analizę emisji CO₂ pod kątem rodzaju dróg. Wyniki zestawiono w tabeli poniżej.

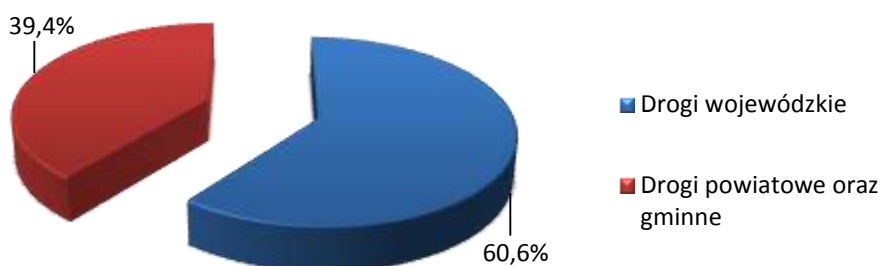
²⁵¹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

²⁵² Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Tabela 61 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Bierawa w roku bazowym 2013²⁵³

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]	
	Drogi wojewódzkie	Drogi powiatowe oraz gminne
Gmina Bierawa	41 662,40	27 045,16

Poniżej przedstawiono strukturę zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy.

Rysunek 40 Struktura zużycia energii w sektorze transportu w podziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Bierawa w roku bazowym 2013²⁵⁴

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że na analizowanym terenie największy udział w zużyciu energii mają drogi wojewódzkie (ok. 61%). Drogi powiatowe oraz gminne stanowią powyżej 39% zużywanej energii na terenie Gminy w sektorze transportu.

Poniżej przedstawiono analizę emisji CO₂ pod kątem rodzaju dróg. Wyniki zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 62 Emisja CO₂ w sektorze transportu w podziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Bierawa w roku bazowym 2013²⁵⁵

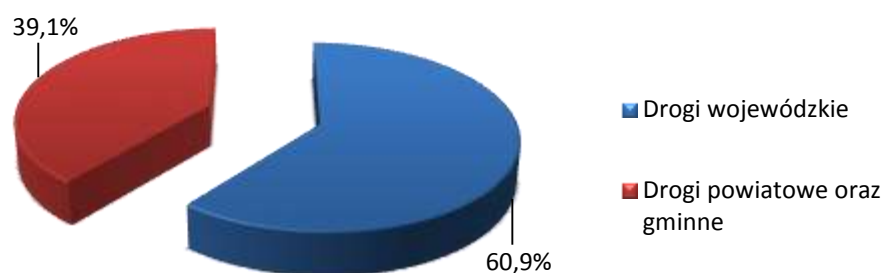
Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	
	Drogi wojewódzkie	Drogi powiatowe oraz gminne
Gmina Bierawa	10 873,51	6 986,86

Na podstawie powyższych danych stwierdza się, że podobnie jak w przypadku zużycia energii, dominującą rolę w emisji CO₂ na terenie Gminy odgrywają drogi wojewódzkie (ok. 61%). Drogi powiatowe oraz gminne stanowią ok. 39% całkowitej emisji z transportu na terenie Gminy.

²⁵³ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

²⁵⁴ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

²⁵⁵ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 41 Struktura emisji CO₂ w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Bierawa w roku bazowym 2013²⁵⁶

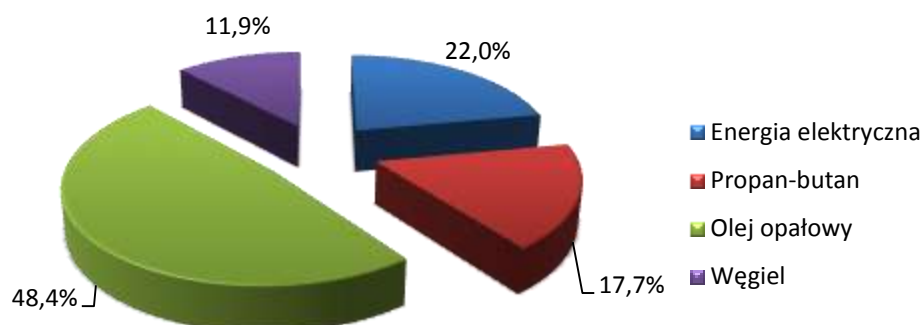
Handel, usługi, przedsiębiorstwa

Sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych stanowi odrębną gałąź emisji CO₂ na terenie Gminy Bierawa. Władze Gminy nie mają bezpośredniego wpływu na wielkość emisji pochodzącą z tego sektora. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące zużycia nośników energii w wyżej wymienionym sektorze. Przeprowadzona inwentaryzacja wykazała, że finalne zużycie energii w ww. sektorze na terenie Gminy wynosi 19 618,18 MWh/rok, natomiast roczna emisja CO₂ końcowa wynosi 7 752,00 MgCO₂/rok.

Tabela 63 Zużycie nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013²⁵⁷

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Energia elektryczna	Gaz Płynny	Olej opałowy	Węgiel
Gmina Bierawa	4 322,94	3 464,67	9 493,90	2 336,68

W analizowanym sektorze największy udział w strukturze zużycia nośników energii ma olej opałowy (powyżej 48%). Udział energii elektrycznej, jako nośnika energii, kształtuje się na poziomie 22% całkowitego zużycia. Udział gazu płynnego wynosi ok. 18%. Najmniejsze znaczenie w strukturze zużycia nośników energii odnotowano dla węgla, tj. ok. 12% całkowitego zużycia.

²⁵⁶ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

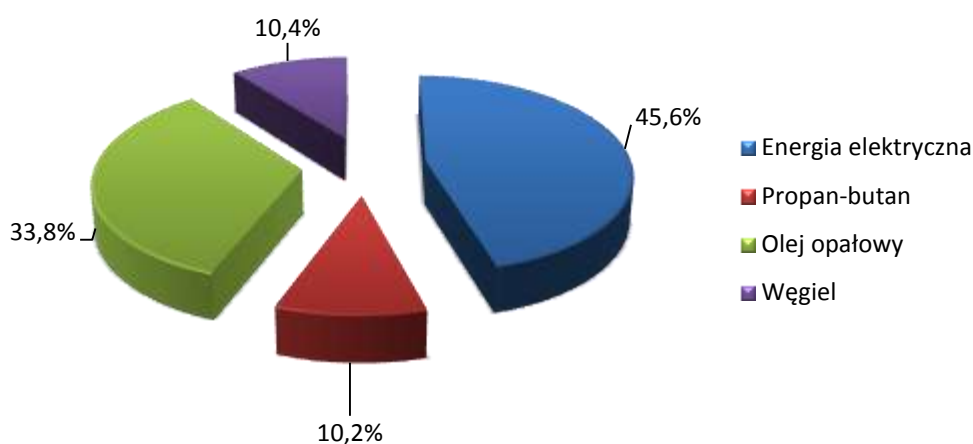
²⁵⁷ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 42. Struktura zużycia nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013²⁵⁸

W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w analizowanym sektorze na terenie Gminy.

Tabela 64 Emisja CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw, w Gminie Bierawa w roku bazowym 2013²⁵⁹

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Energia elektryczna	Gaz Płynny	Olej opałowy	Węgiel
Gmina Bierawa	3 536,16	787,03	2 620,32	808,49

Rysunek 43 Struktura emisji CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013²⁶⁰

Największą emisję CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw odnotowano dla energii elektrycznej, która stanowi ok. 46% całkowitej emisji CO₂ analizowanego sektora na terenie Gminy. Olej opałowy stanowi ok. 34% całkowitej emisji CO₂ w danym sektorze. Pozostałe nośniki energii, tj. węgiel kamienny i gaz płynny emitują ok. 10% całkowitej emisji CO₂ z danego sektora.

Odnawialne Źródła Energii

Na terenie Gminy Bierawa, na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji, zidentyfikowano występowanie OZE, takich jak:

- energia geotermalna – 3 sztuki o jednostkowej mocy zainstalowanej równej 0,04 W, pracujące 1 062 godzin w ciągu roku;
- panele fotowoltaiczne – 1 sztuka o jednostkowej mocy zainstalowanej równej 0,05 W, pracujące 2 920 godzin w ciągu roku;
- lampa solarna LED z dwoma źródłami światła, pracująca ok. 2 920 godzin w ciągu roku.

Podsumowanie

²⁵⁸ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

²⁵⁹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

²⁶⁰ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Wyniki analizy emisji CO₂ zinwentaryzowanej na terenie Gminy Bierawa, w podziale na wyżej scharakteryzowane sektory, wykazują zbliżony układ do emisji z innych europejskich, rozwiniętych ośrodków samorządowych. Najważniejsze wnioski przedstawiono poniżej:

- sektor obiektów użyteczności publicznej oraz oświetlenia ulicznego stanowi najmniej znaczące źródło emisji CO₂ na terenie Gminy Bierawa. Nie należy jednak zaniedbywać tych sektorów w procesie ograniczania emisji. Podjęte działania powinny stać się wzorcem dla mieszkańców Gminy w zakresie ekonomicznie oraz ekologicznie uzasadnionych działań niskoemisyjnych, m. in. termomodernizacja oraz wykorzystanie OZE w budynkach;
- największym źródłem emisji na terenie Gminy jest transport oraz mieszkalnictwo, jest to również grupa, która ma duży potencjał redukcji emisji w zakresie ograniczania zużycia energii (elektrycznej i ciepłej) przez mieszkańców. Władze Gminy Bierawa mogą mieć znaczący wpływ na podejmowane przez mieszkańców działania termomodernizacyjne oraz zmianę ich zachowań;
- w sektorze handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych, jednego z większych emitatorów zanieczyszczeń na terenie Gminy, władze samorządowe, poprzez współpracę z podmiotami gospodarczymi, mogą przyczynić się do redukcji emisji CO₂. Pomimo niewielkiej zależności od władz samorządowych, sektor ten ma znaczny potencjał minimalizacji emisji, głównie poprzez ograniczenie energochłonności.

Działania jakie władze Gminy Bierawa powinny podjąć w celu ograniczenia wielkości emisji gazów cieplarnianych, to przede wszystkim dokładna i przejrzysta strategia działania, bezwzględnie realizowana w najbliższych latach. W obszarze społeczeństwa docelowe staje się prowadzenie działań strategicznych, takich jak kampanie edukacyjno-informacyjne, a także kreowanie narzędzi wspierających mieszkańców w zakresie termomodernizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Niezbędne są także zadania ograniczające emisyjność sektora transportowego. Podczas formułowania zadań, poza efektywnością ekologiczną, należy także uwzględniać efektywność ekonomiczną oraz społeczną. Formułowane działania należy koncentrować w pierwszej kolejności w obszarach, gdzie istnieje duży potencjał redukcji, przynoszący pożądane efekty. Nie należy jednak zaniedbywać przy tym pozostałych obszarów, gdzie potencjał redukcji jest mniejszy.

8.7. DZIAŁANIA DLA OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH CELÓW W GMINIE WIEJSKIEJ BIERAWA

8.7.1. Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania

Długoterminowa strategia Gminy Bierawa uwzględnia zapisy określone w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych,
- redukcja zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Zadaniem strategii jest wytyczenie kierunków, których realizacja przyczyni się do poprawy jakości powietrza, zgodnie z Programem Ochrony Powietrza dla strefy opolskiej oraz Programem Ochrony Powietrza dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀.

Cele strategiczne i szczegółowe Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej zostały opisane w jednym ze wcześniejszych rozdziałów, natomiast zobowiązania w postaci realizacji zadań długoterminowych zostały określone w rozdziale pn. harmonogram rzeczowo-finansowy.

Wpisujące się w ZPGN cele i zobowiązania długoterminowe wynikające ze Strategii Rozwoju Gminy Bierawa oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków Rozwoju Gminy Bierawa są następujące:

- poprawa jakości życia mieszkańców oraz rozwój infrastruktury komunalnej, m. in. poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury technicznej;
- modernizacja systemów komunikacyjnych,
- dbałość o środowisko naturalne, m. in. poprzez zaopatrzenie w ciepło oraz gaz, z uwzględnieniem potrzeby ograniczenia niskiej emisji spalin;
- wykluczenie lokalizacji obiektów, które mogą powodować emisję zanieczyszczeń środowiska.

W perspektywie długookresowej do roku 2022 na terenie Gminy Bierawa planowana jest realizacja następujących zadań:

- budowa małej elektrowni wodnej na rzece Bierawce, przy stopniu wodnym w km 1+680 w Bierawie,
- modernizacja linii energetycznych oraz stacji transformatorowej Stare Koźle,
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, stanowiących mienie Gminy,
- budowa obwodnic dla miejscowości położonych w ciągu drogi wojewódzkiej nr 425,
- rozwój systemu ścieżek rowerowych na terenie Gminy,
- rozwój sieci gazowej.

8.7.2. Krótko/średnioterminowe zadania

Zaproponowane działania krótko- do roku 2018 i średniookresowe do roku 2020 dotyczą w głównej mierze termomodernizacji budynków stanowiących mienie Gminy, w tym wymiany źródła ogrzewania na pompy ciepła. Ponadto realizowane będą działania z zakresu remontów i utrzymania dróg oraz prace związane z budową ścieżek i tras rowerowych. Szczegółowy wykaz działań krótko- i średniookresowych przedstawiony został w postaci harmonogramu rzeczowo-finansowego zawierającego:

- opis zadania,
- przypisanie zadania do realizacji określonego celu,
- podmioty odpowiedzialne za realizację,
- termin realizacji,
- koszty wraz ze wskazaniem możliwych źródeł finansowania,
- określenie efektu ekologicznego, ekonomicznego oraz energetycznego,
- opis wskaźnika/miernika monitorowania zadania.

8.7.3. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań

Harmonogram rzeczowo-finansowy działań naprawczych dla Gminy Bierawa, opracowano w oparciu o diagnozę istniejącego stanu jakości powietrza. Czas realizacji zaplanowanych zadań obejmuje lata od roku 2015 do roku 2020. Wdrożenie zaproponowanych zadań, w perspektywie 2022 roku, powinno wpłynąć na ograniczenie zarówno emisji dwutlenku węgla, zużycia energii finalnej, emisji pyłu zawieszonego PM10, jak również benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10

Harmonogram rzeczowo-finansowy stanowi indywidualną listę zadań Gminy, która nie jest zamknięta. Listę zadań należy aktualizować w trakcie realizacji Planu, tak aby w perspektywie kolejnych lat Gmina Bierawa potrafiła rozwiązywać napotkane problemy, także wśród mieszkańców – w szczególności w obszarze ochrony powietrza i efektywności energetycznej.

W harmonogramie, poza szczegółowymi działaniami, wskazane zostały także: jednostka odpowiedzialna za realizację, skala działania, orientacyjne koszty realizacji oraz możliwe źródła finansowania. Ponadto wskazano wymagany do osiągnięcia efekt ekologiczny oraz efekt redukcji emisji CO₂. Ze względu na wysoki udział źródeł emisji powierzchniowej w stężeniach analizowanych zanieczyszczeń w obszarach przekroczeń, efekt redukcji emisji zostanie osiągnięty poprzez realizację zadań związanych ze zmianą sposobu ogrzewania mieszkań oraz termomodernizacją budynków.

Działania, w których jako źródło finansowania wskazano środki własne inwestora, będą mogły być również finansowane ze środków zewnętrznych, w przypadkach pojawienia się możliwości ich finansowania (np. ogłoszenie o naborze do konkursu).

W harmonogramie rzeczowo- finansowym znalazły się również działania, dla których nie obliczono efektów energetycznych i ekologicznych z uwagi na brak możliwości oszacowania ich wpływu. Są to wszelkie działania związane z edukacją ekologiczną, zwiększaniem atrakcyjności jazdy rowerem w mieście oraz poprawą komfortu użytkowania transportu publicznego. Można jednak założyć, że wspomniane działania w sposób pozytywny przyczynią się do kształtowania świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie oszczędzania energii oraz dbania o jakość powietrza.

W poniższej tabeli wskazano działania naprawcze w podziale na grupy działań.

Tabela 65 Harmonogram rzeczowo-finansowy Gminy Bierawa²⁶¹

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
1	Budynki użyteczności publicznej	Wymiana źródła ciepła (pompy ciepła) w Publicznym Gimnazjum w Bierawie i w Przedszkolu w Bierawie	Urząd Gminy Bierawa	2017	708,00	środki własne, RPO WO*	134	14
2	Budynki użyteczności publicznej	Wymiana źródła ciepła (pompy ciepła) w Zespole Szkół Dwujęzycznych w Solarni	Urząd Gminy Bierawa	2016	810,55	środki własne, RPO WO*	78	7
3	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Starym Koźlu	Urząd Gminy Bierawa	2017-2018	29,77	środki własne, RPO WO*	54	44

²⁶¹ Opracowanie własne

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
4	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja (ocieplenie budynku oraz wymiana okien) Publicznego Przedszkola w Dziergowicach	Urząd Gminy Bierawa	2015-2022	50,00	środki własne, RPO WO*	53	43
5	Transport	Zakup nowego samochodu przez Ochotniczą Straż Pożarną w Kotlarni i OSP Dziergowice	Urząd Gminy Bierawa	2015-2018	1 100,00	środki własne, RPO WO*	2	0,60

* - jeżeli określone zadanie nie otrzyma dofinansowania z zaproponowanego źródła bądź jeżeli pojawią się inne źródła finansowania beneficjent skorzysta z innych źródeł

Poniższy harmonogram zadań długoterminowych obejmuje zadania, które powiat planuje zrealizować w późniejszym terminie jeżeli zaplanowane zostaną dodatkowe środki własne na ich realizację. Dopisane zostaną one wówczas do harmonogramu rzeczowo – finansowego na podstawie aktualizacji dokumentu.

Tabela 66 Harmonogram zadań długoterminowych Gminy Bierawa²⁶²

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
1	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja budynku Przedszkola w Kotlarni	Urząd Gminy Bierawa	Do 2025	100,00	środki własne, RPO WO*	16	13
2	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja (ocieplenie stropodachu) Klubu w Brzeźcach (ul. Łąkowa 9, 47-223 Brzeźce)	Urząd Gminy Bierawa	Do 2025	7,00	środki własne, RPO WO*	11	9
3	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja (ocieplenie ścian i stropodachu) w Klubie Starym Koźlu	Urząd Gminy Bierawa	Do 2025	20,00	środki własne, RPO WO*	11	9

²⁶² Opracowanie własne

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
4	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja (ocieplenie ścian) Klubu w Korzonku	Urząd Gminy Bierawa	Do 2025	15,00	środki własne, RPO WO*	6	5
5	Budynki użyteczności publicznej	Przyłączenie do sieci gazowej budynku Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Starym Koźlu	Urząd Gminy Bierawa	Do 2025	b.d.	środki własne, RPO WO*	6	2
6	Transport	Budowa ścieżek i tras rowerowych tworzących logiczne powiązanie gmin powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego	Urząd Gminy Bierawa	Do 2025	7 000,00	środki własne, RPO WO*	2 100	600
7	Transport	Oczyszczanie miast i wsi	Urząd Gminy Bierawa	Do 2025	b.d.	środki własne, RPO WO*	b.d.	b.d.

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
∞	Transport	Remonty i utrzymanie dróg	Urząd Gminy Bierawa	Do 2025	3 600	środki własne, RPO WO*	858	245

* - jeżeli określone zadanie nie otrzyma dofinansowania z zaproponowanego źródła bądź jeżeli pojawią się inne źródła finansowania beneficjent skorzysta z innych źródeł

8.8. PROGNOZA REDUKCJI EMISJI CO₂, ZUŻYCIA ENERGII FINALNEJ I WZROSTU UDZIAŁU ENERGII POCHODZĄCEJ ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH W ROKU 2020

8.8.1. Wyniki inwentaryzacji - prognoza na 2020 r.

Podstawę do sporządzenia wyników inwentaryzacji na rok 2020 (prognozy) stanowią założenia rozwoju społeczno-gospodarczego, gdyż ich przyjęcie spowoduje określoną potrzebę rozwoju infrastruktury energetycznej Gminy.

Na dynamikę rozwoju Gminy wpływają m.in.

- zmiany demograficzne,
- rozwój i zmiany zabudowy mieszkaniowej,
- rozwój i zmiany sektora handlu, usług, przedsiębiorstw przemysłowych
- rozwiązania komunikacyjne w Gminie oraz ruch tranzytowy.

Na potrzeby ZPGN przeanalizowano m.in. opracowania założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gmin Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego. Na tej podstawie przyjęto założenia do celów prognozowania zużycia energii na rok 2020:

- Brak wyraźnego wzrostu zainteresowania inwestycjami na terenie Gminy;
- Powolny spadek liczby ludności w Gminie,
- Powolny przyrost nowych powierzchni mieszkalnych w wyniku zasiedlania terenów rozwojowych;
- Działania termomodernizacyjne będą prowadzone w sposób ciągły, w zakresie dostosowanym do możliwości finansowych mieszkańców.

Bazując na powyższych informacjach i analizach własnych w ZPGN przyjęto zmiany w zapotrzebowaniu na energię ciepłą dla roku 2020 jak poniżej:

- Mieszkalnictwo – spadek zużycia o 8,41%;
- Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe – bez znaczących zmian;
- Obiekty użyteczności publicznej – spadek zużycia o 7,23%;
- Oświetlenie uliczne – wzrost zużycia o 1%.

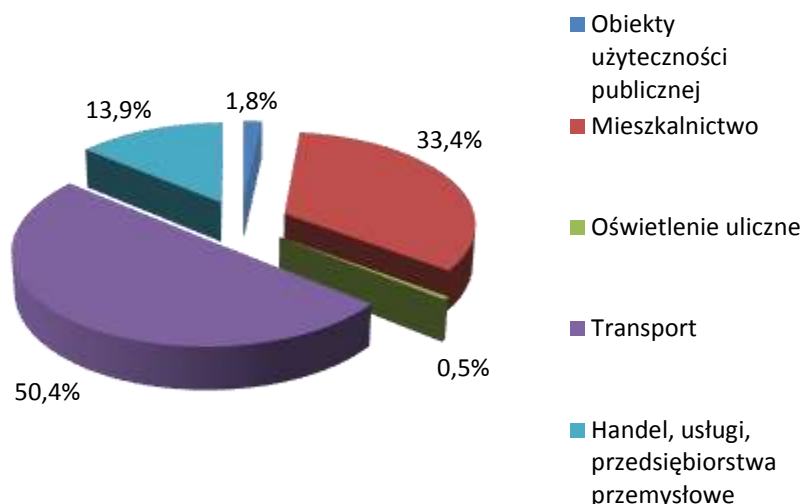
Zgodnie z Polityką energetyczną Polski do 2030 roku krajowe zapotrzebowanie na energię elektryczną może wzrosnąć w 2020 r. nawet o ok. 21%. Biorąc pod uwagę potencjał rozwoju Gminy dla potrzeb ZPGN przyjęto wzrost zużycia tego nośnika do 2020 r. na poziomie 3%. Jedynie w sektorze mieszkalnictwa przyjęto spadek o 2,3%. Założono także zmiany w strukturze paliwowej zakładając spadek zużycia paliwa węglowego.

Według zakładanej prognozy łączne zużycie energii w Gminie w roku 2020 spadnie do wartości 141 832,5 MWh. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców.

Tabela 67 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020²⁶³

Zużycie energii [MWh/rok]					
Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	Oświetlenie uliczne	Transport	Suma
2 496,4	47 434,7	19 747,9	697,7	71 455,9	141 832,5

²⁶³ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

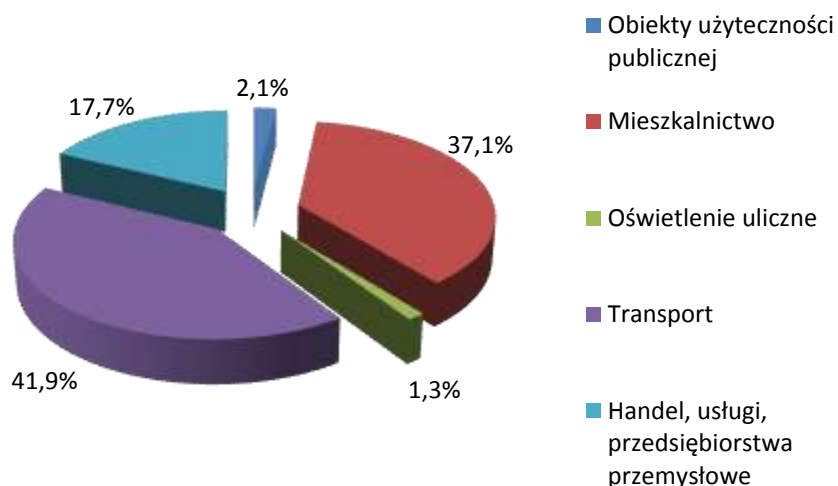
Rysunek 44 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2020²⁶⁴

Grupą charakteryzującą się największym zużyciem energii pozostanie sektor transportu z udziałem 50,4%. Sektor mieszkalnictwa będzie zużywał 33,4%, a sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych 13,9%, sektor obiektów użyteczności publicznej z kolei niespełna 2%.

Jak przewiduje scenariusz spadnie także emisja CO₂ związana z użytkowaniem energii do poziomu ok. 44 374,7 MgCO₂/rok. Wielkość emisji CO₂ oraz jej strukturę wg sektorów odbiorców energii przedstawiono w kolejnej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 68 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020²⁶⁵

Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]					
Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	Oświetlenie uliczne	Transport	Suma
922,1	16 449,1	7 858,1	570,7	18 574,8	44 374,7

Rysunek 45 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku 2020²⁶⁶²⁶⁴ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji²⁶⁵ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Prognozuje się, że grupą odbiorców energii o największym udziale emisji CO₂ będzie sektor transportu (41,9%), następnie sektor mieszkalnictwa (37,1%) oraz sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych (ok. 17,7%). Emisja CO₂ wynikająca z wykorzystywania energii w sektorze obiektów użyteczności publicznej będzie stanowić ok. 2% emisji całkowitej.

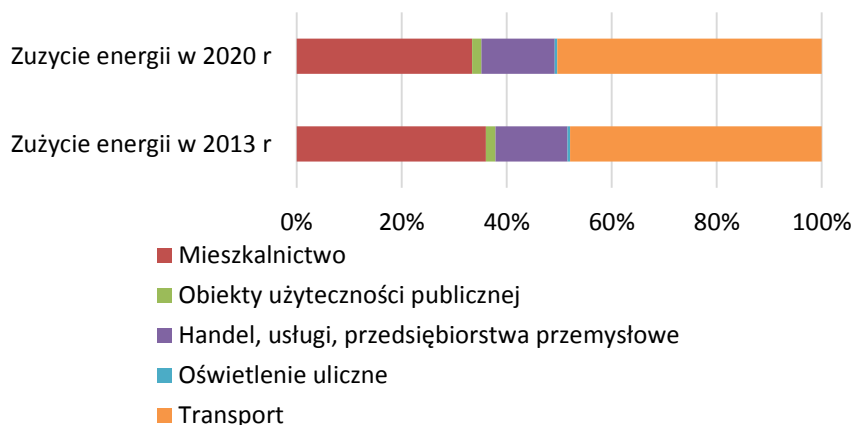
8.8.2. Wyniki inwentaryzacji - podsumowanie

Przewiduje się, że w latach 2013 – 2020 wielkość zużycia energii końcowej na terenie Gminy spadnie o ok. 1,0%. Będzie to wynikać z tego, że działania racjonalizujące zużycie energii realizowane zgodnie z przyjętym scenariuszem przez samorząd lokalny oraz prywatnych użytkowników energii będą rekompensować zwiększone zużycie energii wynikające z przyjętego rozwoju Gminy. Największy spadek zużycia energii dotyczy sektora mieszkalnictwa. Warto odnotować także zmniejszenie zużycia energii w grupie obiektów użyteczności publicznej, która ma stanowić przykład dla społeczeństwa i dawać pozytywne wzorce do naśladowania dla działań związanych z wdrażaniem gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy.

Tabela 69 Porównanie zużycia energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020 ²⁶⁷

Sektor	Zużycie energii w 2013 r.	Zużycie energii w 2020 r.	Zmiana względem 2013 r.
	[MWh/rok]	[MWh/rok]	[%]
Mieszkalnictwo	51 653,4	47 434,7	-8,2%
Obiekty użyteczności publicznej	2 653,0	2 496,4	-5,9%
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	19 618,2	19 747,9	0,7%
Oświetlenie uliczne	690,8	697,7	1,0%
Transport	68 707,6	71 455,9	4,0%
SUMA	143 322,9	141 832,5	-1,0%

Na poniższym rysunku przedstawiono udziały poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020.

Rysunek 46 Porównanie poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020 ²⁶⁸

Jak pokazują poniższe dane zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 wyniesie 1,6%. Mając na uwadze ograniczony wpływ Gminy na zewnętrznych odbiorców energii, należy prowadzić równolegle do zaplanowanych przedsięwzięć także akcje edukacyjne i promocyjne dla szeroko pojętej gospodarki niskoemisyjnej, mogące także stanowić wymierną korzyść dla środowiska.

²⁶⁶ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

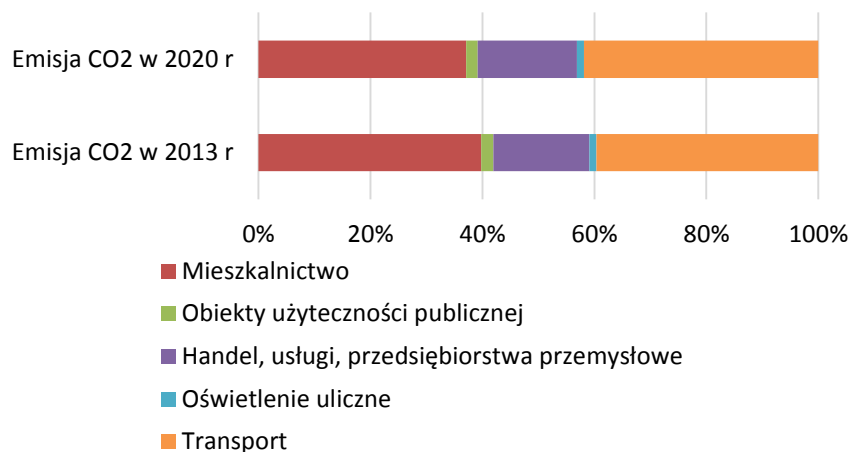
²⁶⁷ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

²⁶⁸ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Tabela 70 Porównanie emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020²⁶⁹

Sektor	Emisja CO ₂ w 2013 r.	Emisja CO ₂ w 2020 r.	Zmiana względem 2013 r.
	[MgCO ₂ /rok]	[MgCO ₂ /rok]	[%]
Mieszkalnictwo	17 937,6	16 449,1	-8,3%
Obiekty użyteczności publicznej	962,8	922,1	-4,2%
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	7 752,0	7 858,1	1,4%
Oświetlenie uliczne	565,0	570,7	1,0%
Transport	17 860,4	18 574,8	4,0%
SUMA	45 077,8	44 374,7	-1,6%

Na poniższym rysunku przedstawiono udziały poszczególnych sektorów w emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020.

Rysunek 47 Porównanie poszczególnych sektorów w emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020²⁷⁰

8.8.3. Efek energetyczny i ekologiczny ZPGN

W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że Gmina osiągnie zmniejszenie zużycia energii finalnej do roku 2020 o wartości **2,4%** względem zużycia prognozowanego na rok 2020, oraz **3,4%** zmniejszenia zużycia energii finalnej w stosunku do roku bazowego 2013. W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego redukcji zużycia energii finalnej w roku 2020.

Tabela 71 Wyznaczenie celu redukcji energii finalnej do roku 2020²⁷¹

Sektor	Zużycie energii w 2020 r.
	[MWh/rok]
Mieszkalnictwo	47 434,7
Obiekty użyteczności publicznej	2 496,4
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	19 747,9
Oświetlenie uliczne	697,7
Transport	71 455,9
SUMA	141 832,5

²⁶⁹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

²⁷⁰ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

²⁷¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Przewidywany sumaryczny efekt energetyczny zaplanowanych przedsięwzięć w ZPGN (redukcja względem prognozy na 2020 r.)	3 353,02
Przewidywane zużycie energii finalnej w 2020 r.	138 479,5
Zużycie energii finalnej w roku bazowym 2013	143 322,9
Przewidywana redukcja zużycia energii finalnej (względem roku bazowego 2013)	4 843,4

Jak wynika z analizy, aby osiągnąć zakładany cel redukcji zużycia energii finalnej do roku 2020 zużycie energii powinno spaść z 143 322,9 MWh/rok do poziomu wynoszącego 138 479,5 MWh/rok, a więc o wielkość równą **4 843,4 MWh/rok**.

W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że Gmina osiągnie zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 o wartości **2,3%** względem emisji prognozowanej na rok 2020, oraz **3,8%** ograniczenia emisji w stosunku do roku bazowego 2013. W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego emisji CO₂ w roku 2020.

Tabela 72 Wyznaczenie celu redukcji emisji CO₂ do roku 2020²⁷²

Sektor	Emisja CO ₂ w 2020 r.
	[MgCO ₂ /rok]
Mieszkalnictwo	16 449,1
Obiekty użyteczności publicznej	922,1
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	7 858,1
Oświetlenie uliczne	570,7
Transport	18 574,8
SUMA	44 374,7
Przewidywany sumaryczny efekt ekologiczny zaplanowanych przedsięwzięć w ZPGN (redukcja względem prognozy na 2020 r.)	1 012,4
Przewidywana emisja CO₂ w 2020 r.	43 362,3
Emisja CO₂ w roku bazowym 2013	45 077,8
Przewidywany efekt ekologiczny (względem roku bazowego 2013)	1 715,5

Jak wynika z analizy, aby osiągnąć zakładany cel redukcji emisji CO₂ do roku 2020 emisja powinna spaść z 45 077,8 MgCO₂/rok do poziomu wynoszącego 43 362,3 MgCO₂/rok, a więc o wielkość równą **1 715,5 MgCO₂/rok**.

8.9. ANALIZA RYZYK REALIZACJI PLANU

W niniejszym rozdziale wykorzystana została jedna z najpopularniejszych a zarazem najskuteczniejszych metod analitycznych stosowanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego – analizę SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Analiza SWOT jest podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron gminy oraz badania szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją w ramach realizacji zadań wynikających z projektu ZPGN.

²⁷² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Tabela 73 Analiza SWOT dla Gminy Bierawa²⁷³

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Dogodne położenie na przecięciu szlaków drogowych, kolejowych i wodnych, • Dobrze rozwinięta sieć dróg lokalnych i ponadlokalnych, • Istnienie infrastruktury kolejowej na terenie Gminy, • Duży stopień lesistości Gminy, • Zaopatrzenie Osiedla Korzonek w ciepło poprzez kolektor ciepłowniczy z kotłowni w Zakładach Azotowych w Kędzierzynie-Koźlu, • Osiedle mieszkaniowe w Kotłarni zaopatrywane w ciepło przez kolektory ciepłownicze z kotłowni Kopaliny Piasku Kotłarnia S.A.	• Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa, • Obecność dróg wojewódzkich o dużym natężeniu ruchu, bliskie sąsiedztwo autostrady A4, • Zły stan techniczny dróg, • Dominujący udział transportu indywidualnego na terenie Gminy, • Brak obwodnic poszczególnych miejscowości, • Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, w szczególności w okresie grzewczym, spowodowane głównie tzw. niską emisją, • Brak sieci gazowej na terenie Gminy, • Brak powszechnej, scentralizowanej sieci ciepłowniczej na terenie Gminy, • Znaczny udział węgla kamiennego w indywidualnych systemach grzewczych, • Niski poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii, • Sąsiedztwo dużych ośrodków przemysłu (Kędzierzyn-Koźle, aglomeracja górnośląska).
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Systematyczny wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy, • Systematyczny rozwój sieci dróg rowerowych, • Konieczność realizacji obwodnic i obejść drogowych na najbardziej obciążonych szalach, • Modernizacja dróg powiatowych oraz gminnych, • Rozwój i promowanie systemu transportu zbiorowego wśród mieszkańców, • Konieczność przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych na terenie Gminy, • Rozwój sieci gazowej na terenie Gminy, • Promowanie ekologicznych źródeł energii wśród mieszkańców oraz w zakładach i lokalnych kotłowniach, • Potencjał i wzrost wykorzystywania odnawialnych źródeł energii – możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania, • Zbieżność celów i zadań z Programami Operacyjnymi Unii Europejskiej na lata 2014-2020, • Regulacje prawne (na poziomie UE) wymuszające stosowanie alternatywnych źródeł energii, • Wymagany wzrost udziału energii odnawialnej w skali kraju do 15% w końcowym zużyciu energii w roku 2020 (według wymogów UE), • Wzrastająca presja na racjonalne gospodarowanie energią i ograniczanie emisji w skali europejskiej i krajowej, • Rozwój technologii energooszczędnych oraz ich coraz większa dostępność (np. tanie świetlówki energooszczędne), • Możliwości wsparcia przez Państwo i UE inwestycji związanych z OZE, termomodernizacją, rozwojem infrastruktury, • Rosnąca świadomość odbiorców w zakresie	• Zbyt wolno postępująca modernizacja dróg, • Likwidacja połączeń lokalnych oraz krajowych komunikacji autobusowej, • Brak uzasadnienia ekonomicznego dla rozwoju sieci gazowej oraz ciepłowniczej na terenie Gminy, • Konkurencja w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych, • Trudności proceduralne w dostępie do źródeł i sposobów finansowania, • Utrzymujący się (ogólnokrajowy) trend wzrostu zużycia energii elektrycznej, • Ograniczone możliwości wykorzystywania odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy, • Wysoki koszt inwestycji w Odnawialne Źródła Energii, • Zmniejszenie zainteresowania Odnawialnymi Źródłami Energii przez użytkowników energii ze względu na wysoki koszt inwestycyjny, • Zbyt wysokie koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii, • Wysokie ceny paliw energetycznych, • Niskie tempo wykonywania prac termomodernizacyjnych budynków (ocieplenie, wymiana okien, modernizacja instalacji c.o. i c.w.u), • Nasilający się radykalizm ekologiczny ograniczający możliwość budowy farm wiatrowych oraz elektrowni wodnych

²⁷³ Opracowanie własne

oszczędnego gospodarowania energią, coraz większy nacisk z tym związany na zużycia energii, • Rosnące zapotrzebowanie ze strony użytkowników energii na działania proefektywnościowe, • Większa dbałość o ochronę środowiska naturalnego, • Moda na proekologiczne zachowania i rosnące zainteresowanie kontaktem z naturą,	

8.10. SPOSÓB MONITOROWANIA I RAPORTOWANIA EFEKTÓW REALIZACJI PROJEKTU

Proces monitorowania obejmuje efekty w zakresie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy Bierawa, w tym dotyczące redukcji emisji, zarówno w krótkim, jak i w długim horyzoncie czasowym. Monitorowanie odnosi się także do oceny stopnia realizacji celów określonych w niniejszym Planie, co jest związane z zobowiązaniami krajowymi a także międzynarodowymi, zarówno w ramach Unii Europejskiej jak i w skali globalnej. Proces monitorowania pozwoli ocenić, czy zarówno harmonogram działań jak i sam dokument wymagają modyfikacji, tak aby stopień realizacji celów był jak najwyższy i umożliwiał elastyczne prowadzenie polityki gospodarczej.

Ocena skuteczności wdrożenia ZPGN wymaga zaplanowania odpowiedniej koncepcji jego ewaluacji. Monitorowanie postępów wynikających z działań wdrożeniowych stanowi z jednej strony podstawę dla ewentualnych działań korygujących lub aktualizujących zaproponowane rozwiązania, z drugiej zaś umożliwia całościową ocenę planu w kategoriach sukcesu lub porażki.

W warstwie metodycznej monitoring i ewaluacja powinny być prowadzone z wykorzystaniem ograniczonego zbioru wskaźników umożliwiających szybki pomiar stopnia realizacji priorytetów i celów strategicznych, przy uwzględnieniu dostępności danych statystycznych. Mając na uwadze powyższe, dobór wskaźników monitoringu (M) i ewaluacji (E) został dokonany w oparciu o następujące kryteria:

- wewnętrzne odnoszące się do poszukiwania wskaźników monitoringu i ewaluacji, które w sposób syntetyczny, a zarazem całościowy opisują stopień realizacji poszczególnych priorytetów i celów,
- zewnętrzne odnoszące się do wykorzystania w procesie monitoringu popularnych wskaźników ewaluacji proponowanych przez wytyczne SEAP.

Założenia dla konstrukcji systemu monitorowania ZPGN odnoszą się do zbioru elementów umożliwiających pomiar, kontrolę, interpretację efektów realizowanych działań oraz uaktualnienia dokumentu. Obejmują one:

- roczne raporty – odnoszące się do postępów prac oraz obejmujące swym zasięgiem zagadnienia oceny okresowej przy wykorzystaniu zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji, wykonywane bezpośrednio przez Urząd Gminy,
- system gromadzenia, przetwarzania i analizy informacji związanych z efektami ZPGN, bazujący na wartościach zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji. Postuluje się wykorzystanie elektronicznych form gromadzenia i przetwarzania danych w oparciu o wykonaną bazowa inwentaryzację.

W ramach realizacji ZPGN proponowane jest by monitoring był wykonywany nie rzadziej niż co 4 lata z uwagi na lepszą skuteczność pozyskiwania danych ze wszystkich badanych sektorów.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w ZPGN, a także wieloaspektowość jej efektów istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Proponuje się, aby badaniami zostały objęte także: podmioty gospodarcze i organizacje pozarządowe działające w gminie Ich celem powinna być ocena ZPGN dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.

Jednym z najważniejszych problemów w skutecznej realizacji Planu może stanowić niespójność danych pochodzących z różnych źródeł oraz braku jednolitej metodyki zbierania danych. Brak systematycznego

monitoringu wskaźników i realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie może prowadzić do braku kontroli nad realizacją działań zapisanych w Planie.

Lista wskaźników jest listą otwartą, podlega modyfikacjom w zależności od specyfiki danego działania. Wykaz proponowanych wskaźników monitorowania efektów działań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 74 Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania ZPGN²⁷⁴

Sektor	Wskaźniki	Jednostka	Źródło danych	Pozytywny trend
Transport	Długość ścieżek rowerowych	km	Urząd Gminy Bierawa, Główny Urząd Statystyczny	↑
	Całkowite zużycie energii przez pojazdy wchodzące w skład taboru gminnego	l/100km	Rachunki od dostawców paliw – wybór odpowiednich danych, na podstawie których wyliczone zostanie zużycie energii	↓
	Zużycie paliw: -benzyna, olej napędowy, LPG, bioetanol, biodiesel -energia elektryczna, hybryda, inne	l/rok, kWh/rok	Przedsiębiorstwa transportowe, spółki, jednostki organizacyjne, Urząd Gminy Bierawa, przedsiębiorstwa prywatne (handel, usługi i inne)	↓
Budynki użyteczności publicznej	Całkowite roczne zużycie energii w budynkach użyteczności publicznej: energia elektryczna, - ciepło sieciowe, - węgiel kamienny, - olej opałowy, - drewno, - inne.	MWh/rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne	↓
	Jednostkowe roczne zużycie energii końcowej w budynkach użyteczności publicznej	kWh/m ² /rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne	↓
	Liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji	szt.	Urząd Gminy Bierawa, Administratorzy budynków	↑
	Liczba nowych instalacji odnawialnych źródeł energii w budynku użyteczności publicznej	m ²	Administratorzy obiektów	↑
	Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej	szt.	Urząd Gminy Bierawa, Administratorzy budynków	↑

W procesie monitorowania wdrażania ZPGN ważne jest regularne agregowanie danych, co umożliwiają elektroniczne bazy danych. Jeden z najważniejszych problemów w skutecznej realizacji ZPGN może stanowić niespójność danych pochodzących z różnych źródeł oraz brak jednej metodyki zbierania danych. Brak systematycznego monitoringu wskaźników i realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie może prowadzić do braku kontroli nad realizacją ZPGN. Wykaz proponowanych wskaźników monitorowania efektów działań przedstawia poniższa tabela. W rzeczywistości wskaźników odpowiednich dla specyfiki każdego działania może być więcej.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w ZPGN, a także wieloaspektowość jej efektów, istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Zakłada się, że badania winny odbywać się w odstępach dwuletnich (2016, 2018, 2020). Ich celem powinna być ocena ZPGN dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.

²⁷⁴ Opracowanie własne

9. Część indywidualna – Gmina Wiejska Cisek

9.1. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Zintegrowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (ZPGN) dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego jest dokumentem strategicznym wyznaczającym główne cele, kierunki działań oraz plany i harmonogramy ich realizacji w zakresie podnoszenia efektywności energetycznej, zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym również gazów cieplarnianych. Realizacja powyższych założeń przyczyni się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, a także do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców poszczególnych jednostek samorządowych, wchodzących w skład Subregionu.

Na zakres tematyczny i strukturę dokumentu w dużej mierze wpływ miały wytyczne Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, które wskazywały wymagania wobec niniejszego dokumentu.

W opracowaniu przedstawiono ogólne informacje o ZPGN, metodykę jego opracowania oraz cel sporządzania dokumentu. Zebrane zostały wyniki analizy dokumentów strategicznych na szczeblu globalnym, unijnym, krajowym, wojewódzkim oraz lokalnym pod względem ich zgodności z zakresem ZPGN. Głównym założeniem tej analizy było wskazanie celów oraz założeń, zawartych w dokumentach strategicznych, powiązanych z gospodarką niskoemisyjną.

ZPGN został przygotowany w sposób zintegrowany dla całego Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, ze wskazaniem indywidualnych uwarunkowań poszczególnych gmin i powiatów. Dokument składa się z części ogólnej, dotyczącej Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego oraz 10 części szczegółowych, w których w szerszym zakresie przedstawiono zagadnienia bezpośrednio związane z poszczególnymi powiatami i gminami objętymi ZPGN. Ponadto zawarto skrócone wyniki Indywidualnych Planów Gospodarki Niskoemisyjnej opracowanych dla 3 gmin, wchodzących także w skład Subregionu.

W części indywidualnej dla Gminy Cisek zawarto kompleksową analizę stanu aktualnego, tj. ocenę stanu środowiska, infrastruktury technicznej, infrastruktury transportowej oraz uwarunkowań społeczno-gospodarczych. W zakresie oceny stanu środowiska dokonano oceny jakości powietrza, jako komponentu środowiska, w którym najwyraźniej obserwowane będą rezultaty działań związanych z realizacją ZPGN. Ocena stanu infrastruktury technicznej na terenie Gminy dotyczy systemu zaopatrzenia w gaz, ciepło oraz energię elektryczną, w tym gminne oświetlenie uliczne. Ponadto scharakteryzowano system transportowy Gminy. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze Gminy scharakteryzowane zostały w oparciu o dziedziny istotne dla ZPGN, tj. m.in.: demografia, mieszkalnictwo oraz prowadzona działalność gospodarcza. Na podstawie zebranych, wielowymiarowych informacji zdiagnozowane zostały obszary problemowe, związane tematycznie z zakresem ZPGN. W oparciu o obszary problemowe wyznaczone zostały cele strategiczne i szczegółowe, a także właściwe kierunki działań. Zaproponowane, do realizacji na terenie Gminy, działania powinny przynieść efekt ekologiczny w postaci ograniczenia emisji substancji do powietrza, jak również redukcji zużycia energii finalnej na obszarze całego Subregionu.

Zakres tematyczny części indywidualnej dla Gminy Cisek Planu odnosi się do działań inwestycyjnych, oraz nie inwestycyjnych w sektorze mieszkalnictwa indywidualnego, budownictwa użyteczności gminnej, transportu prywatnego i publicznego, floty gminnej, oświetlenia publicznego oraz przemysłu, usług i handlu. Dla każdego z ww. sektorów przedstawiono wyniki bazowej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla, której celem jest wyliczenie ilości CO₂ wyemitowanego wskutek zużycia energii na terenie Gminy w roku bazowym 2013. Dane te umożliwiają identyfikację głównych antropogenicznych źródeł emisji CO₂ oraz wyznaczenie i odpowiednie zhierarchizowanie pod względem ważności środków wpływających na redukcję zinventaryzowanej emisji.

W czasie planowania działań uwzględniono wyniki przeprowadzonej w ramach części indywidualnej dla Gminy Cisek analizy programów i funduszy na poziomie lokalnym pod kątem możliwości uzyskania dofinansowania na działania realizowane w ramach Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. Wskazano rodzaje działań oraz grupy beneficjentów którzy mogą ubiegać się o dofinansowanie oraz przedstawiono aspekty organizacyjne i finansowe realizacji Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej.

Wytypowane do realizacji działania ujęto w harmonogramie rzeczowo-finansowym, w którym przedstawiono jednostki odpowiedzialne za poszczególne zadania, termin realizacji, orientacyjne koszty realizacji zadań oraz źródło finansowania. Harmonogram zawiera również rezultaty energetyczne oraz ekologiczne.

W przedmiotowym dokumencie przedstawiono również analizę SWOT realizacji części indywidualnej dla Gminy Cisek, tj. analizę mocnych i słabych stron oraz szanse i zagrożenia realizacji zaproponowanych działań. Wskazano także proponowane wskaźniki monitoringu realizacji ZPGN.

Część indywidualna ZPGN, opracowana dla Gminy Cisek szczegółowo charakteryzuje cele i działania, które przyczynią się do poprawy jakości powietrza oraz podniesienia komfortu życia mieszkańców Gminy. Dokument jest spójny z założeniami ZPGN dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, stanowi jego część, a tym samym wpisuje się w założone dla Subregionu cele strategiczne i szczegółowe. Realizacja założeń części szczegółowej dla Gminy Cisek przyczyni się także do realizacji założeń całego ZPGN.

9.2. ANALIZA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH NA SZCZEBLU GMINNYM

Plan Rozwoju Lokalnego dla Gminy Cisek na lata 2004-2013 (Uchwała Nr XXI/88/2004. Rady Gminy Cisek z dnia 02 sierpnia 2004 r.)²⁷⁵

Plan Rozwoju Gminy Cisek określa główne cele, działania oraz niezbędne środki potrzebne do realizacji celów. Realizacja wizji, celu nadrzędnego i celów głównych spowoduje w określonym czasie istotne zmiany strukturalne. Planowanie strategiczne jest procesem wyboru celów działania, ustalenia polityki i programów działania potrzebnego do realizacji konkretnych zadań oraz wybór metod i środków niezbędnych do zapewnienia realizacji tych celów.

Przeprowadzona analiza stanu aktualnego oraz ocena mocnych i słabych stron terenu Gminy umożliwiły dokładną identyfikację obszarów problemowych oraz wskazanie działań mających na celu ich eliminację lub minimalizację.

Strategia stanowi wyraz woli władz gminy i mieszkańców do wspólnego budowania i polepszania lokalnego środowiska życia, poprzez rozwiązywanie codziennych problemów i tworzenia nowej jakości środowiska w perspektywie teraźniejszej i przyszłej. Z zakresie poprawy jakości powietrza w dokumencie określono głównie zadania związane z modernizacją dróg.

Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cisek na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016 (Uchwała nr XXXIII/168/10 Rady Gminy Cisek z dnia 8 marca 2010 r.)²⁷⁶

Program jest dokumentem planowania strategicznego, wyrażającym cele i kierunki polityki ekologicznej samorządu Gminy Cisek i określającym wynikające z niej działania. Traktowany jest jako główny instrument strategicznego zarządzania Gminą w zakresie ochrony środowiska. Program stanowi podstawę tworzenia programów operacyjnych i zawierania kontraktów z innymi jednostkami administracyjnymi i podmiotami gospodarczymi, a także układ odniesienia dla innych podmiotów polityki ekologicznej oraz podstawę do ubiegania się o fundusze celowe. Cele i działania proponowane, w Programie ochrony środowiska służą do tworzenia warunków dla takich zachowań ogółu społeczeństwa Gminy Cisek, które służyć będą poprawie stanu środowiska przyrodniczego. Realizacja celów wytyczonych w programie powinna spowodować polepszenie warunków życia, mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie Gminy.

Sposób opracowania Programu został podporządkowany metodologii właściwej dla planowania strategicznego, polegającej na:

- określeniu diagnozy stanu środowiska przyrodniczego dla Gminy Cisek, zawierającej charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska wraz z oceną stanu;

²⁷⁵ <http://cisek.pl/1264/plan-rozwoju-lokalnego-gminy-cisek.html>

²⁷⁶ <http://cisek.pl/1263/aktualizacja-programu-ochrony-srodowiska-oraz-planu-gospodarki-odpadami-dla-gminy-cisek-na-lata-2009-2012-z-perspektywa-na-lata-2013-2016.html>

- określeniu kreatywnej części Programu poprzez konkretyzację (uszczegółowienie) celów głównych oraz ich operacjonalizację w postaci sformułowania listy działań;
- scharakteryzowaniu uwarunkowań realizacyjnych Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, źródeł finansowania, ocen oddziaływania na środowisko planowania przestrzennego;
- określeniu zasad monitorowania.

W Programie określono cele ekologiczne dla Gminy oraz wskazano kierunki działań, które przyczynią się do poprawy jakości powietrza, m. in. działania dążące do utrzymania jakości powietrza atmosferycznego zgodnie z obowiązującymi standardami jakości środowiska, w tym modernizacja dróg, budowa ścieżek rowerowych, termomodernizacja budynków oraz działania promujące OZE wśród mieszkańców gminy.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Cisek (Uchwała Rady Gminy Cisek nr XXXVII/217/2002 z dnia 9 października 2002 r.)

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy poprzedza sporządzanie planów miejscowych i ich praktyczne stosowanie. Dokument określa politykę przestrzenną gminy, nadaje generalny kierunek dalszym opracowaniom planistycznym, a także pozwala na uzyskanie szerokiej akceptacji dla decyzji najważniejszych dla całej wspólnoty samorządowej.

Celem Studium jest:

- określenie istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z rozwojem Gminy,
- wyznaczenie obszarów objętych ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz ustalenie dla nich zasad użytkowania,
- sformułowanie kierunków zagospodarowania przestrzennego i zasad polityki przestrzennej Gminy, w tym rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej,
- koordynacja planów miejscowych i wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.
- Cele powyższe wynikają bezpośrednio z przepisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, a pośrednio z innych ustaw oraz regulacji prawnych dotyczących kompetencji samorządów.

W Studium określone zostały m.in. kierunki rozwoju systemów komunikacji oraz infrastruktury technicznej na terenie Gminy, w ramach których realizowane będą działania polegające m. in. na budowie, modernizacji dróg, rozwoju sieci gazowej na terenie Gminy oraz modernizacji linii energetycznych.

Ocena aktualności Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Cisek ²⁷⁷

Ocena aktualności studium stanowi akt planowania ogólnego o charakterze wewnętrznym i strategicznym, w którym samorząd przyjmuje określoną wizję i cele rozwoju przestrzennego gminy. Dla Gminy Cisek Studium sporządzone zostało wcześniej niż strategia rozwoju i Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, w związku z czym wymagana była weryfikacja dokumentu, uwzględniająca wprowadzone zmiany wynikające z dokumentów planistycznych. Aktualizacja Studium pozwoliła także dostosować dokument do aktualnych wymogów prawnych.

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Cisek na lata 2010-2014 (Uchwała nr XXXI/154/09 z dnia 23 listopada 2009 r.) ²⁷⁸

Pogram składa się z prognozy stanu technicznego oraz analizy potrzeb i planów remontów i modernizacji budynków i lokali zasobu mieszkaniowego Gminy. Ponadto w planie zawarte zostały także informacje o planowanych sprzedażach, zasadach polityki czynszowej, źródła finansowania oraz wysokość planowanych wydatków.

W dokumencie zostały określone także priorytety działań remontowych. W pierwszej kolejności prowadzone będą remonty wynikające z wymogów bezpieczeństwa zagrożenia życia, jednak zaplanowane zostały także działania termo modernizacyjne podległych budynków mieszkalnych.

²⁷⁷ <http://cisek.pl/1269/ocena-aktualnosci-studium-uwarunkowan-i-kierunkow-zagospodarowania-przestrzennego-gminy-cisek.html>

²⁷⁸ <http://cisek.pl/1266/wieloletni-program-gospodarowania-mieszkaniowym-zasobem-gminy-cisek-na-lata-2010-2014.html>

9.3. CELE STRATEGICZNE I SZCZEGÓŁOWE DLA GMINY WIEJSKIEJ CISEK

Cele szczegółowe Subregionu uwzględniają zapisy określone w pakiecie klimatyczno – energetycznym do roku 2020 (3x20%) tj.:

- redukcję emisji gazów cieplarnianych o 20%,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych o 20%,
- redukcję zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej o 20%,

a także poprawę jakości powietrza zgodnie z Programem ochrony powietrza dla strefy opolskiej.

Osiągnięciu celu głównego Subregionu sprzyjać będą cele szczegółowe poszczególnych gmin. Mając powyższe na względzie wyróżnia się następujące cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Cisek wynikające z identyfikacji obszarów problemowych i wymogów pakietu klimatyczno – energetycznego 3x20%, przedstawione zostały poniżej w tabeli.

Tabela 75 Cele strategiczne i szczegółowe dla gminy Cisek²⁷⁹

Cele strategiczne	Cele szczegółowe
1. Zmniejszenie wielkości emisji na terenie gminy i poprawa jakości powietrza	1.1 Usprawnienie systemu transportowego poprzez budowę ścieżek rowerowych
2. Zmniejszanie zapotrzebowania na energię finalną poprzez podniesienie efektywności energetycznej	2.1 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
	2.2 Montaż/ instalacja energooszczędnego oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej
3. Zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii	3.1 Wspieranie rozwoju/wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych wśród mieszkańców

9.4. ANALIZA STANU AKTUALNEGO NA OBSZARZE OBJĘTYM PLANEM

9.4.1. Ocena stanu środowiska

Subregion Kędzierzyńsko-Kozielski, w tym Gmina Cisek znajduje się w całości w strefie opolskiej. Charakterystykę jakości powietrza dla Gminy, podobnie jak dla całego obszaru KKSOF, dokonano w odniesieniu do całej strefy, na podstawie opracowania „Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2013”. Uwzględniono także wyniki stacji pomiarowych zlokalizowanych w Kędzierzynie-Koźlu oraz w Strzelcach Opolskich dla których, poza strefą miasta Opole, dokonuje się oceny jakości powietrza. Z uwagi na powyższe, szczegółowy opis oceny stanu środowiska jak i klimatu został zawarty w części ogólnej w rozdziale 3.4.1., gdzie znalazły się wyniki tego badania.

²⁷⁹ Opracowanie własne

9.4.2. Ocena energochłonności i emisyjności oraz analiza stanu aktualnego i potencjału technicznego ograniczania zużycia energii

Zaopatrzenie w energię jest jednym z podstawowych czynników niezbędnych dla egzystencji ludności, jednak wydobycie paliw i produkcja energii stanowi jeden z najbardziej niekorzystnych rodzajów oddziaływania na środowisko. Jest to wynikiem zarówno ogromnej ilości użytkowanej energii, jak i istoty przemian energetycznych, którym energia musi być poddawana w celu dostosowania do potrzeb odbiorców.

Gmina Cisek, podobnie jak wiele innych gmin w Polsce, boryka się z szeregiem problemów technicznych, ekonomicznych, środowiskowych i społecznych we wszystkich dziedzinach jej funkcjonowania. Jedną z najistotniejszych dziedzin funkcjonowania gminy jest gospodarka energetyczna, w tym kwestia zaopatrzenia w energię, jej użytkowania i gospodarowania na terenie gminy.

System ciepłowniczy

Generalnie teren Gminy Cisek charakteryzuje się brakiem zorganizowanego systemu zaopatrzenia w ciepło. Brak jest także lokalnych kotłowni o dużej mocy cieplnej. W przewadze są indywidualne systemy zasilania budynków. Część obiektów użyteczności publicznej, usługowych i zakładów produkcyjnych posiada własne nowoczesne kotłownie – przyjazne dla środowiska naturalnego.

W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” przewiduje się utworzenie scentralizowanego systemu ciepłego lub modernizację istniejących źródeł lokalnych poprzez wprowadzenie technologii wysokosprawnych i wysokowydajnych, bazujących na źródłach niskoemisyjnych (olej opałowy, gaz ziemny, gaz propan).

W Gminie Cisek w strukturze paliwowej pokrycia potrzeb ciepłych Gminy dominuje obecnie węgiel kamienny:

- węgiel kamienny – 97%,
- olej opałowy, gaz ziemny – 2%,
- energia elektryczna 1%.

Struktura zapotrzebowania Gminy Cisek na moc cieplną przedstawia się następująco:

- budownictwo mieszkaniowe – 20,9 MWt (85% zapotrzebowania gminy na moc cieplną, budynki jednorodzinne 20,8 MWt, budynki wielorodzinne 0,1 MWt),
- zakłady – 0,2 MWt (1 % zapotrzebowania gminy na moc cieplną),
- budownictwo pozostałe – 3,1 MWt (13% zapotrzebowania gminy na moc cieplną).²⁸⁰

Potrzeby ciepłe Gminy są bardzo małe a duże rozproszenie zabudowy na terenach o największej intensywności zaludnienia powoduje, że wprowadzenie zcentralizowanej gospodarki ciepłej jest nieopłacalne.²⁸¹

System gazowniczy

Gmina Cisek nie posiada sieci gazowniczej. Mieszkańcy poszczególnych wsi zaopatrywani są w gaz bezprzewodowy (w butlach). Najbliższe sieci gazu ziemnego znajdują się na terenie miasta Kędzierzyn-Koźle. Jest to sieć wysokiego ciśnienia relacji Zdzeszowice – Zakłady Azotowe Kędzierzyn-Koźle oraz relacji Zakłady Azotowe Kędzierzyn-Koźle – Rudziniec, o przekroju o $\varnothing$ 500 i ciśnieniu 6,4 MPa. Obie sieci dochodzą do stacji redukcyjnej I°, zlokalizowanej na terenie Zakładów Azotowych po prawej stronie Odry.²⁸²

System elektroenergetyczny

Dostawcą energii na terenie Gminy Cisek jest TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Opolu. Odpowiada on za poprawność dostaw energii, a także modernizację sieci energetycznych. Operatorem sieci przesyłowej i jej właścicielem są Polskie Sieci Elektroenergetyczne SA (PSE SA)²⁸³

²⁸⁰ Program Ochrony Środowiska Dla Gminy Cisek na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

²⁸¹ Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Cisek

²⁸² Program Ochrony Środowiska Dla Gminy Cisek na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

²⁸³ Program Ochrony Środowiska Dla Gminy Cisek na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Przez teren Gminy przebiegają następujące sieci energetyczne:

- linia sieci najwyższych napięć 400kV Dobrzeń Wielki – Wielopole,
- linia jednotorowa sieci dystrybucyjnej wysokich 110kV relacji Blachownia – Studzienna,
- linia jednotorowa sieci dystrybucyjnej wysokich 110kV relacji Kędzierzyn – Kuźnia Raciborska,
- trzy ciągi liniowe 15 kV.

Teren Gminy zasilany jest przez GPZ Koźle oraz GPZ Polska Cerekiew. Przesył mocy dokonywany jest ciągami liniowymi 15 kV, w które włączonych jest 46 stacji transformatorowych 15/0,4kV. Istniejący system zasilania Gminy w energię elektryczną w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców i gospodarki.²⁸⁴

Oświetlenie ulic i placów

Na terenie Gminy Cisek znajduje się 967 punktów świetlnych należących do TAURON Dystrybucja S.A. i 13 sztuk będących własnością Gminy. Co daje łącznie 980 sztuk na terenie Gminy wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r.

9.4.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

Położenie administracyjne

Gmina Wiejska Cisek położona jest w południowo-wschodniej części województwa opolskiego, w południowo-wschodniej części powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego. W składzie Gminy wyróżnia się 14 sołectw: Błężowice, Cisek, Dzielnica, Kobylce, Landzmierny, Łany, Miejsce Odrzańskie, Nieznaszyn, Podlesie, Przewóz, Roszowice, Roszowski Las, Steblów i Sukowice. Siedzibą Gminy jest wieś Cisek, stanowiąca lokalny ośrodek rozwoju. Powierzchnia Gminy wynosi 71 km².

Obszar gminy graniczy:

- od wschodu z Gminą Bierawa. Granica przebiega wzdłuż koryta rzeki Odry.
- od południa z obszarem województwa śląskiego (Gminą Kuźnia Raciborska i Rudnik),
- od południowego zachodu z Gminą Polska Cerekiew,
- od północnego zachodu z Gminą Reńska Wieś
- od północy z Miastem Kędzierzyn-Koźle.

²⁸⁴ Program Ochrony Środowiska Dla Gminy Cisek na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Rysunek 48 Plan sytuacyjny Gminy Cisek²⁸⁵

Ukształtowanie terenu

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski, wg prof. J. Kondrackiego, Gmina Cisek położona jest na terenie makroregionu Niziny Śląskiej. Południowo-zachodnia część Gminy leży w obrębie mezoregionu Płaskowyż Głubczycki, natomiast pozostała część znajduje się w obrębie mezoregionu Kotlina Raciborska. Powierzchnia terenu opada od strony południowo-zachodniej w kierunku wschodnim i północnym, ku dolinie Odry. Najwyżej położone są tereny w rejonie wsi Błazejowice (około 245 m n.p.m.), znajdujące się w obrębie Płaskowyżu Głubczyckiego, a najniższe tereny położone w rejonie wsi Kobylce (około 171 m n.p.m.) w Kotlinie Raciborskiej.

Południowo-wschodnia część Gminy jest falista, pagórkowata. Występują tutaj doliny erozyjne wcięte w utwory lessowe. Najwyżej położone tereny znajdują się na wysokości ok. 245 m n.p.m. Tereny Gminy leżące w obrębie kotliny Raciborskiej charakteryzują się mało urozmaiconą, lekko falistą rzeźbą terenu. Rzędne terenu wahają się od 175 do 180 m n.p.m. Powierzchnia terenu Gminy opada w kierunku północnym i wschodnim.²⁸⁶

Rolnictwo, leśnictwo, tereny chronione²⁸⁷

W krajobrazie Gminy Cisek dominują użytki rolne, które stanowią 90,5% (6 481 ha). Tereny leśne stanowią ok. 1% powierzchni Gminy (ok. 90 ha). Pozostały obszar stanowi infrastruktura mieszkaniowa i techniczna.

Na terenie Gminy występuje bardzo dużo wielkopowierzchniowych gospodarstw rolnych, o powierzchni 50 ha lub więcej. Teren Gminy charakteryzuje się dość wysoką bonitacją gruntów, przeważają gleby klas bonitacyjnych III oraz IV. W strukturze upraw dominuje uprawa zbóż z dominacją pszenicy ozimej, ponadto występują uprawy jęczmienia ozimego, jarego, buraków cukrowych i kukurydzy.

Na terenie Gminy lasy występują głównie w postaci silnie rozrobionych i rozproszonych powierzchni. Niewielkie kompleksy leśne znajdują się w zachodniej i południowej części Gminy. Kompleksy leśne

²⁸⁵ Plan Odnowy Miejscowości Cisek na lata 2009 - 2016

²⁸⁶ Program Ochrony Środowiska Dla Gminy Cisek na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

²⁸⁷ Program Ochrony Środowiska Dla Gminy Cisek na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

znajdujące się w południowej części Gminy położone są w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Rejonu Wronin-Maciowakrze i ze względu na ich funkcję glebochronną podlegają prawnej ochronie. Kompleksy leśne położone w dolinie rzeki Cisek i Odry pełnią funkcję wodochronną i także podlegają prawnej ochronie.

Na terenie Gminy Cisek objęty ochroną prawną jest Obszar Chronionego Krajobrazu Wronin-Maciowakrze oraz parki przypałacowe i wiejskie na terenie Miejsca Odrzańskiego i Steblowa oraz dwa gatunki roślin chronionych oraz kilka rzadkich gatunków zwierząt. Na dzień obecny na terenie Gminy nie występują inne formy ochrony przyrody.

Charakterystyka demograficzna

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba ludności w roku 2013 w Gminie wiejskiej Cisek wyniosła 5 830, gęstość zaludnienia wynosi 82 osoby/km². Szczegółową charakterystykę demograficzną przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 76 Charakterystyka demograficzna Gminy Cisek²⁸⁸

Jednostka administracyjna	Ludność ogółem wg faktycznego miejsca zamieszkania	Ludność w miastach	Ludność na wsi	Powierzchnia	Gęstość zaludnienia
	[os.]	[os.]	[os.]	[km ²]	[osób/km ²]
Gmina Cisek	5 830	0	5 830	71	82

Analizując liczbę ludności w różnych kategoriach wiekowych można zauważyć trend charakterystyczny dla Polski. Z analizy danych demograficznych wynika, że liczba ludności w Gminie w ostatnich latach znacznie zmalała. Tendencja spadkowa związana głównie z:

- migracjami ludności,
- ujemnym przyrostem naturalnym,
- zjawiskiem starzenia się społeczeństwa.

Ujemny przyrost naturalny jest konsekwencją złożonych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, które zachodzą nie tylko w danej gminie, ale także w całej Polsce. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- trudną sytuację materialną wielu rodzin,
- spadek liczby małżeństw oraz wzrost liczby rozwodów.

Tabela 77 Ludność według lokalizacji terytorialnej – Gmina Cisek²⁸⁹

Gmina Cisek	Ludność według lokalizacji terytorialnej [os.]		
	2011	2012	2013
	5 974	5 922	5 830

Na przestrzeni trzech lat 2011-2013 zauważa się umiarkowaną tendencję spadkową w liczbie ludności zamieszkującej teren Gminy o 2,4% w stosunku do roku 2011.

Mieszkalnictwo

Na terenie Gminy Cisek, według danych na 2013 r., znajduje się 1 829 budynków mieszkalnych, w których rozmieszczonych jest 1 941 mieszkań o łącznej powierzchni 224 224 m². Przeciętna powierzchnia jednego mieszkania wynosi 116 m², średnia powierzchnia użytkowa mieszkania, przypadająca na jednego mieszkańca wynosi 38 m². Ww. wskaźniki są wyższe niż średnie wartości określone dla KKSOF. W Gminie odnotowuje się wysoki udział zabudowy mieszkaniowej, zrealizowanej po 1945 roku.

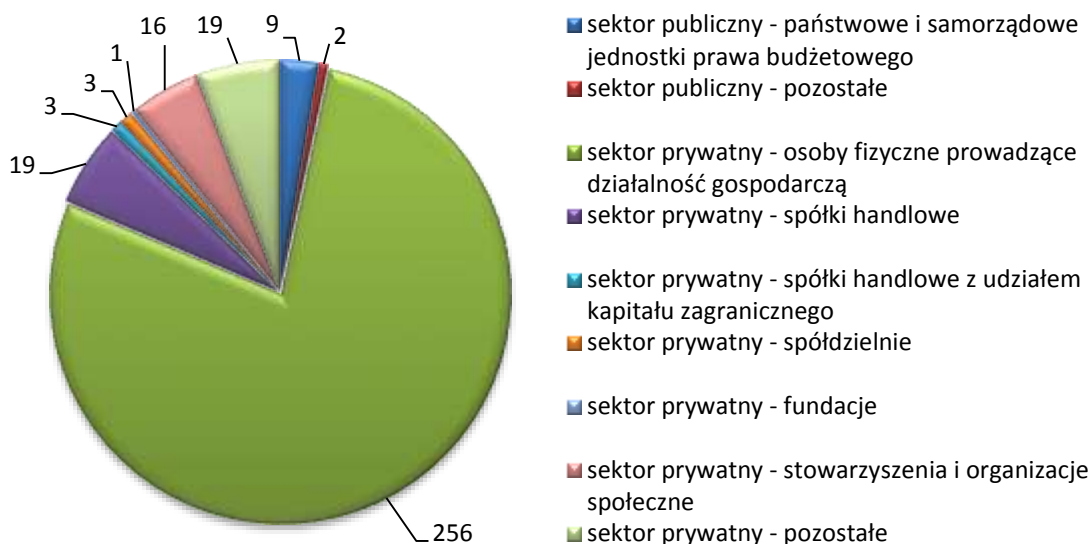
W 2013 r. do użytku zostały oddane 3 mieszkania o łącznej powierzchni użytkowej, równej 383 m². W mieniu Gminy znajdują się 52 mieszkania o łącznej powierzchni 3 409 m². Mieszkania będące w mieniu Gminy stanowią 3% wszystkich mieszkań znajdujących się na terenie Gminy.

²⁸⁸ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

²⁸⁹ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Działalność gospodarcza

Działalność gospodarcza na terenie Gminy obejmuje głównie produkcję rolniczo-hodowlaną oraz usługi. Według stanu na 2013 r., w Gminie Cisek znajduje się 328 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Decydującą większość stanowią podmioty gospodarcze sektora prywatnego (ok. 97%), należące do właścicieli krajowych. Ok. 78% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych należy do osób prywatnych. Wskaźnik przedsiębiorczości, mierzony liczbą podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców, w Gminie wynosi 563. Jest on niższy od wskaźnika przedsiębiorczości Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego (929), województwa opolskiego (996) oraz kraju (1 057). Strukturę podmiotów gospodarczych według sektorów własnościowych przedstawiono na poniższym rysunku poniżej.

Rysunek 49 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy Cisek²⁹⁰

Zmiany w liczbie przedsiębiorstw na terenie Gminy na przestrzeni 8 lat przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 78 Zmiany w ilości przedsiębiorstw sektora prywatnego i publicznego w latach 2005-2013 na terenie Gminy Cisek

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sektor publiczny	11	11	12	11	11	11	11	11	11
Sektor prywatny	253	265	265	279	278	299	290	308	317

W latach 2005-2013 na terenie Gminy obserwuje się wzrost liczby przedsiębiorstw. Tendencja ta dotyczy sektora prywatnego. W sektorze publicznym od kilku lat ilość podmiotów gospodarczych utrzymuje się na stałym poziomie.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

System drogowy odgrywa najistotniejszą rolę w obsłudze komunikacyjnej mieszkańców Gminy Cisek. Składają się na niego drogi o znaczeniu wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Sieć drogowa na terenie Gminy jest dobrze rozwinięta, ale nie zapewnia dogodnych powiązań komunikacyjnych z ośrodkami wyższego rzędu (Kędzierzynem-Koźlem, Opolem, Raciborzem) oraz ze wszystkimi wsiami Gminy. Na system składają się drogi o znaczeniu regionalnym oraz lokalnym (drogi wojewódzkie i powiatowe). Przez teren Gminy nie przebiega żadna droga krajowa, najbliższa z nich, pełniąc jednocześnie istotną rolę w powiązaniach terenu Gminy z miastem wojewódzkim Opolem, Kędzierzynem-Koźlem oraz Raciborzem, przebiega po stronie zachodniej. Jest to droga krajowa nr 45 relacji Opole – Krapkowice – Racibórz. Autostrada A4 przebiega w odległości ok. 15 km od północnej granicy Gminy. Najbliższe węzły autostradowe to Olszowa i Nogawczyce.²⁹¹

²⁹⁰ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

²⁹¹ Program Ochrony Środowiska Dla Gminy Cisek na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Sieć dróg wojewódzkich na terenie Gminy Cisek jest dostatecznie gęsta, ich długość wynosi 16 km, charakteryzują się niedostatecznymi parametrami technicznymi i geometrycznymi. Przez teren Gminy przebiegają następujące drogi wojewódzkie:

- nr 410 relacji Reńska Wieś – Brzeźce,
- nr 421 relacji Szczyty – Błężowice – Nędza,
- nr 422 relacji Błężowice – Dziergowice,
- nr 427 relacji Zakrzów – Kochaniec – Roszowice – Dzielnica,

Sieć dróg powiatowych na terenie Gminy Cisek jest dostatecznie gęsta i zapewnia możliwość dojazdu do wszystkich miejscowości. Łączna długość dróg powiatowych wynosi 8 km. Jej słabą stroną są przede wszystkim parametry techniczne i geometryczne. Na terenie Gminy Cisek zlokalizowane są następujące drogi powiatowe:

- nr 14030 relacji Roszowice – Biadaczów,
- nr 14040 relacji Cisek – Bierawa,
- nr 14220 relacji Zakrzów – Cisek,
- nr 14230 relacji Sukowice - Długomiłowice,
- nr 14240 relacji Nieznaszyn - Steblów,
- nr 14250 relacji Roszowice – Steblów,
- nr 14280 relacji Miejsce Odrzańskie - Dzielnica,
- nr 14320 relacji Dzielnica - Przewóz,
- nr 14370 relacji Miejsce Odrzańskie – granica województwa Łasoki (województwo śląskie).

Drogi gminne są uzupełnieniem układu podstawowego sieci dróg powiatowych, stanowią ważny element w kołowej komunikacji wewnętrznej. Ułatwiają połączenie pomiędzy wsiami (skracać je), stanowią równocześnie trasy transportu produktów rolnych, ułatwiają dojazd do pól uprawnych mieszkańców Gminy, współpracują z układem dróg gospodarczych. Długość dróg gminnych wynosi 73 km, z czego 68 km to drogi o nawierzchni bitumicznej, utwardzonej. Niezależnie od dróg uznanych jako drogi gminne – występują drogi o funkcji porównywalnej z drogami gminnymi, są to drogi wewnętrzne oraz dojazdy. Powstawały one wraz z rozwojem zabudowy mieszkaniowej oraz infrastruktury wsi.

Wszystkie jednostki osadnicze obsługiwane są systemem komunikacji zbiorowej autobusowej PKS.

Przez Gminę Cisek przebiega lokalna linia kolejowa relacji Kędzierzyn – Koźle – Baborów. Jest to linia niezelektryfikowana, znaczenia miejscowego. Obecnie ze względów ekonomicznych nie jest ona eksploatowana przez Polskie Koleje Państwowe S.A. dla przewozu pasażerów i towarów.²⁹²

9.5. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Głównymi obszarami problemowymi Gminy Cisek są napływy emisji liniowych, powierzchniowych oraz punktowych. Emisja liniowa jest zagrożeniem mającym podłoże w sektorze transportu i komunikacji. Obszar Gminy Cisek oparty jest na dobrze rozbudowanej sieci komunikacyjnej, w której widoczne są powiązania z drogami wojewódzkimi. Do dróg wojewódzkich przebiegających przez Gminę Cisek należy:

- Nr 410, łącząca Reńską Wieś z Brzeźcem;
- Nr 421, relacji Szczyty - Błężowice – Nędza;
- Nr 422, Błężowice – Dziergowice;
- Nr 427, Zakrzów – Kochaniec - Roszowice – Dzielnica.

Według „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cisek na lata 2009-2012 z perspektywą 2013-2016” drogi wojewódzkie: 421 oraz 422 nie odpowiadają parametrom stawianym drodze IV klasy technicznej. Pozostałe drogi gminne i powiatowe również odbiegają od norm stawianym pod względem parametrów technicznych i geometrycznych. Wszystkie drogi powiatowe należą do V klasy technicznej. Wspomniane informacje jednoznacznie wskazują na ogromny napływ szkodliwych substancji do powietrza atmosferycznego, które także wynikają ze spalania paliw.

²⁹² Program Ochrony Środowiska Dla Gminy Cisek na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Niestabilność ochrony powietrza atmosferycznego wynika również z nagromadzenia się emisji punktowej i powierzchniowej. Większość Gminy oparta jest na kotłowniach indywidualnych (kotłownie indywidualne w budynkach jednorodzinnych, ogrzewania etażowe oraz niewielkie kotłownie do celów przemysłowych i usługowych) opalanych paliwami stałymi (97%). Według „Studium rozwoju systemów energetycznych w województwie opolskim do 2015 r.” struktura pokrycia potrzeb ciepłych Gminy Cisek przedstawia się następująco:

- węgiel – 97 %;
- olej opałowy, gaz płynny – 2 %;
- gaz ziemny – 0 %;
- energia elektryczna – 1 %;
- energia odnawialna – 0 %.

Ryzykownym aspektem jest zastosowanie taniego węgla o złych parametrach oraz okresowe spalanie odpadów, które szczególnie nasila się w budynkach mieszkalnych, okresie grzewczym lub w przypadku ciężkiej sytuacji materialnej mieszkańców. Gmina Cisek nie posiada sieci gazowniczej, ograniczone jest także zużycie energii elektrycznej.

Stan jakości powietrza niewątpliwie pogarsza się. Kolejnym obszarem problemowym jest brak zorganizowanego systemu kanalizacji sanitarnej. Ścieki odprowadzane są w coraz większym ilościach do przydomowych zbiorników bezodpływowych, tzw. „szamb”. Stan wspomnianych zbiorników w wielu przypadkach odbiega od dopuszczalnych norm. Jednym z problemów jest nieszczelność zbiorników mogąca zagrozić stanie zdrowia człowieka lub grupy mieszkańców. Na terenie Gminy Cisek (według danych udostępnionych przez GUS) nie funkcjonuje oczyszczalnia ścieków.

9.6. WYNIKI INWENTARYZACJI EMISJI DWUTLENKU WĘGLA W GMINIE WIEJSKIEJ CISEK

Poniższa inwentaryzacja obejmuje obszar całej Gminy Cisek. Obliczenia emisji zostały wykonane przy pomocy wiedzy technicznej oraz inwentaryzacji przeprowadzonej w ramach opracowania „Bazy danych dotycząca niskiej emisji na terenie Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego”. W obliczeniach posługiwano się wartością emisji CO₂, bez uwzględnienia emisji innych gazów cieplarnianych, tj. CH₄ oraz N₂O, które wg wytycznych Porozumienia Burmistrzów nie są wymagane do obliczeń.

Ponadto emisja CO₂ ze spalania biomasy czy biopaliw oraz emisja ze zużywanej tzw. „zielonej energii elektrycznej” jest przyjmowana jako wartość zerowa. Przyjmuje się, że drewno spalane na terenie Gminy Cisek pochodzi w całości z obszaru Gminy.

Dla roku 2013 zebrano kompleksowe dane dla wszystkich zidentyfikowanych sektorów, dlatego też przyjęto, że 2013 rok będzie rokiem bazowym dla niniejszego opracowania.

W celu obliczenia emisji CO₂ wyznaczono zużycie energii finalnej dla zidentyfikowanych na terenie Gminy Cisek następujących sektorów:

- sektor obiektów użyteczności publicznej,
- sektor mieszkaniowy,
- sektor oświetlenia ulicznego,
- sektor transportowy,
- sektor handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe.

Na terenie Gminy Cisek zidentyfikowano wykorzystanie następujących nośników energii:

- energię elektryczną,
- paliwa węglowe,
- drewno i biomasę,
- olej opałowy,
- gaz płynny LPG,
- olej napędowy,

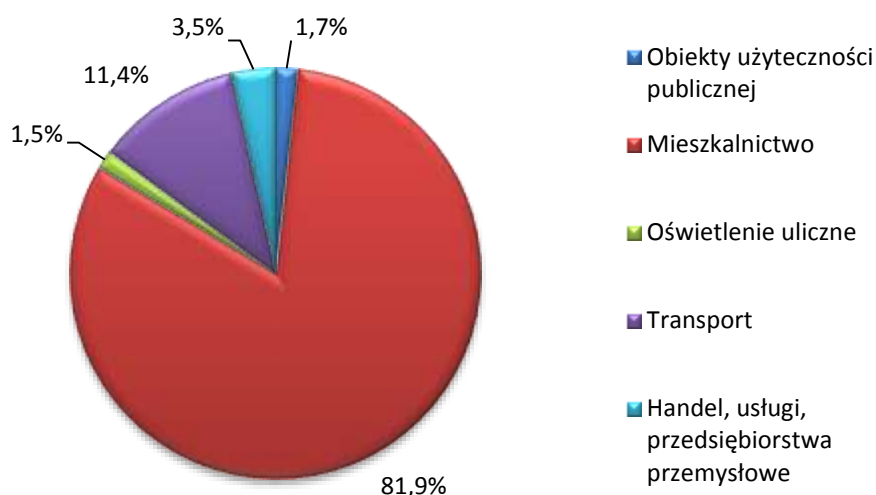
- benzyna,
- energię ze źródeł odnawialnych (poza biomasą).

Poniżej przedstawiono wyniki przeprowadzonej na terenie Gminy inwentaryzacji zużycia energii oraz związanej z tym emisji CO₂ w ww. sektorach, dla roku bazowego 2013.

Całkowite zużycie energii finalnej w Gminie Cisek, w roku 2013 wynosiło ok. 49 274,69 MWh. Roczne jednostkowe zużycie energii wynosi ok. 8,5 MWh/osobę. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców, natomiast na rysunku poniżej przedstawiono udział poszczególnych sektorów w całkowitym zużyciu energii finalnej w roku bazowym 2013.

Tabela 79 Zużycie energii finalnej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013²⁹³

Lp.	Sektor	Jednostka	Wielkość zużycia energii
1	Obiekty użyteczności publicznej	MWh/rok	953,10
2	Mieszkalnictwo	MWh/rok	45 548,08
3	Oświetlenie uliczne	MWh/rok	842,74
4	Transport	MWh/rok	6 351,61
5	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	MWh/rok	1 930,77
RAZEM		MWh/rok	49 274,69

Rysunek 50 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku bazowym 2013²⁹⁴

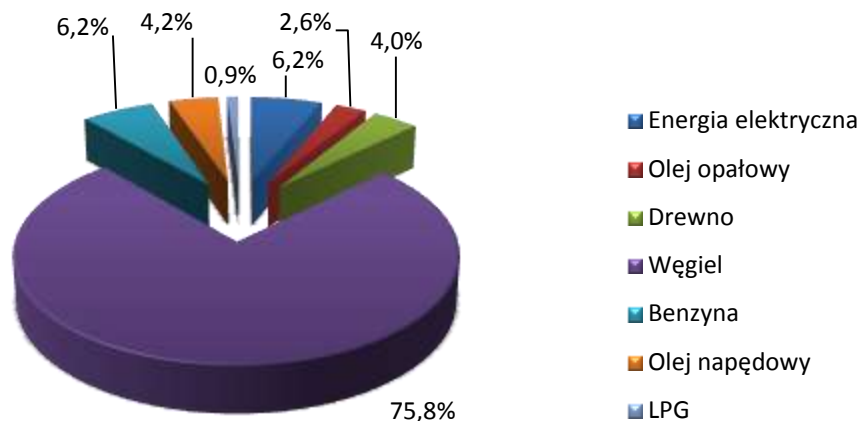
Największy udział w całkowitym zużyciu energii na terenie Gminy Cisek stanowi sektor mieszkalnictwa (ok. 82%). Tak duży udział sektora mieszkalnego wynika przede wszystkim z braku zcentralizowanej sieci ciepłowniczej oraz gazowej na terenie Gminy oraz znaczny udział węgla jako nośnika energii. Drugi pod względem wielkości sektor transportu stanowi 11,4% całkowitego zużycia energii na terenie Gminy. Sektor handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych stanowi 3,5%, a sektor obiektów użyteczności publicznej – ok. 1,7%. Najmniej energii zużywane jest przez oświetlenie uliczne, tj. ok. 1,5% ogólnego zużycia energii końcowej w roku bazowym 2013.

Na terenie Gminy Cisek głównym nośnikiem energii jest węgiel, który stanowi ok. 76% wszystkich zidentyfikowanych nośników energii. Pozostałe nośniki energii stanowią zdecydowaną mniejszość. Drugim pod względem zużycia energii nośnikiem jest energia elektryczna i benzyna (po 6,2%). Olej napędowy stanowi 4,2% zidentyfikowanego zużycia energii. W dalszej kolejności znajdują się drewno (4,0%) oraz olej opałowy

²⁹³ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

²⁹⁴ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

(2,6%). Najmniejszym zużyciem na terenie Gminy Cisek charakteryzuje się gaz LPG (0,9%). Szczegółowy udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym gminy przedstawiono na rysunku poniżej.

Rysunek 51 Udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym Gminy Cisek w roku bazowym 2013²⁹⁵

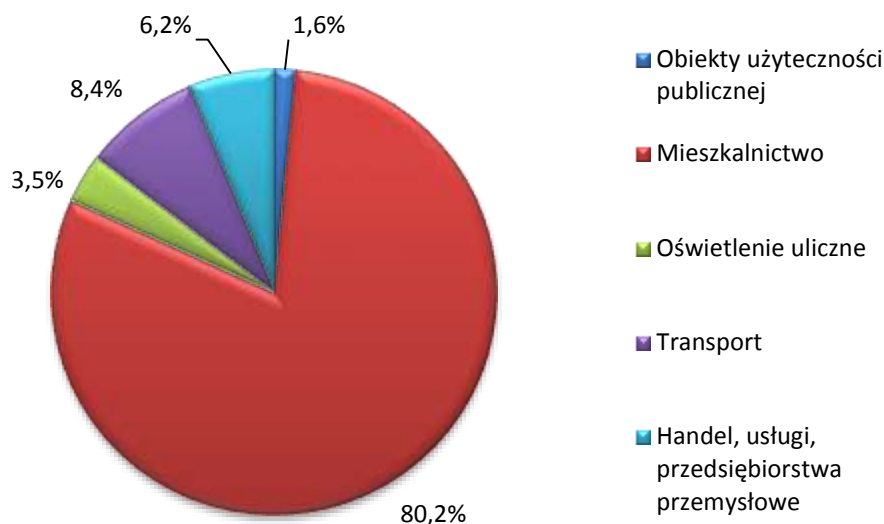
Sumaryczna wartość emisji CO₂ w roku bazowym 2013 na terenie Gminy Cisek wynosiła 19 464,88 MgCO₂/rok. Na jednego mieszkańca przypada ok. 3,3 MgCO₂ rocznie. W tabeli poniżej przedstawiono wartość emisji w podziale na poszczególne sektory odbiorców energii.

Tabela 80 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013

Lp.	Sektor	Jednostka	Emisja CO ₂
1	Obiekty użyteczności publicznej	MgCO ₂ /rok	301,83
2	Mieszkalnictwo	MgCO ₂ /rok	15 619,12
3	Oświetlenie uliczne	MgCO ₂ /rok	689,36
4	Transport	MgCO ₂ /rok	1 643,49
5	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	MgCO ₂ /rok	1 210,88
RAZEM		MgCO ₂ /rok	19 464,88

Na poniższym rysunku przedstawiono procentowy udział poszczególnych sektorów w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013 na terenie Gminy Cisek.

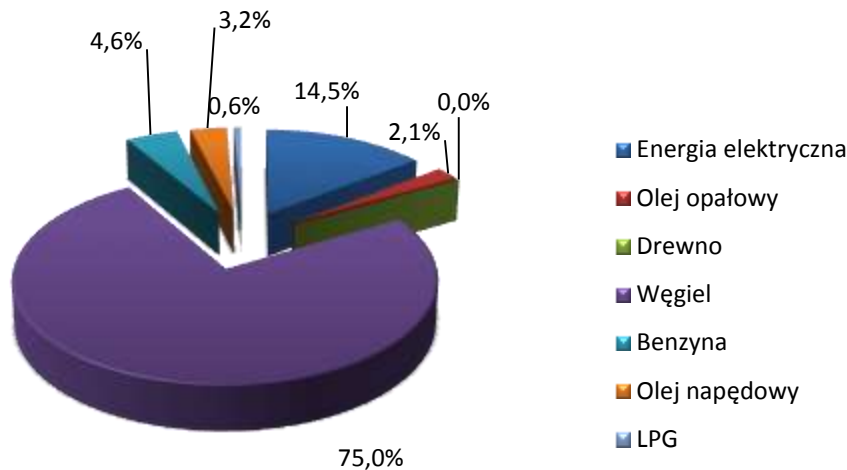
²⁹⁵ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 52 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013²⁹⁶

Najwyższą wartością emisji CO₂, stanowiącą na poziomie 80% całkowitej emisji na terenie Gminy Cisek, charakteryzuje się sektor mieszkalnictwa. Drugi pod względem wielkości sektor transportu stanowi 8,4% całkowitej emisji pochodzącej z analizowanego sektora na terenie Gminy. Sektor handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych stanowi 6,2%, a oświetlenie uliczne – ok. 3,6%. Najmniej zanieczyszczeń emituje sektor obiektów użyteczności publicznej, na poziomie 1,6% ogólnej emisji CO₂ w roku bazowym 2013.

Na rysunku poniżej przedstawiono procentowy udział poszczególnych paliw w całkowitej emisji CO₂.

Rysunek 53 Udział poszczególnych nośników energii i paliw w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013²⁹⁷

Na terenie Gminy Cisek głównym nośnikiem energii w całkowitej emisji CO₂, w roku bazowym 2013 jest węgiel, który stanowi 75,0% wszystkich zidentyfikowanych nośników energii. Odnotowano ponadto relatywnie wysoki poziom udziału energii elektrycznej (14,5%). W dalszej kolejności znajdują się benzyna (4,6%), olej napędowy (3,2%) oraz olej opałowy (2,1%). Najmniejszym zużyciem cechuje się gaz LPG (0,6%)

²⁹⁶ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

²⁹⁷ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

oraz drewno (0,001%). Znaczna dominacja węgla w całkowitej emisji CO₂ wynika głównie z braku sieci gazowej oraz sieci ciepłowniczej na terenie gminy.

W dalszej części przedstawiono szczegółowe wyniki inwentaryzacji emisji CO₂ dla poszczególnych sektorów z uwzględnieniem zużycia emisji końcowej.

Obiekty użyteczności publicznej

W tym sektorze uwzględniono budynki użyteczności publicznej, położone na terenie Gminy Cisek, takie jak:

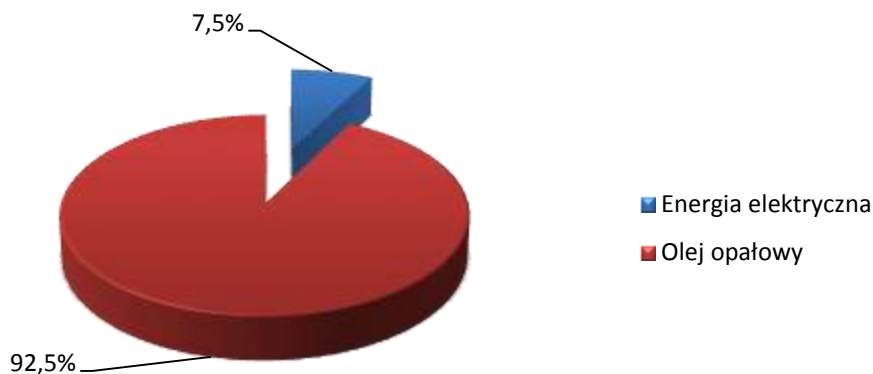
- budynki administracyjne Urzędu Gminy Cisek,
- budynki należące do spółek z udziałem gminy (budynki administracyjne, techniczne),
- przedszkola, szkoły, ośrodki, domy pomocy społecznej, itp.

Całkowita powierzchnia użytkowa analizowanych budynków użyteczności publicznej, zlokalizowanych na terenie Gminy wynosi 6 119,19 m². Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 953,10 MWh/rok. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w gminie.

Tabela 81 Zużycie nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w Gminie Cisek w roku bazowym 2013²⁹⁸

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]	
	Energia elektryczna	Olej opałowy
Gmina Cisek	71,55	881,55

W sektorze obiektów użyteczności publicznej wykorzystywane są wyłącznie dwa nośniki energii, tj. olej opałowy oraz energia elektryczna. Dominujący udział w strukturze zużycia nośników energii ma olej opałowy (ok. 93%). Pozostałą część stanowi energia elektryczna (7,5%). Poniżej przedstawiono strukturę zużycia nośników energii w sektorze obiektów użyteczności publicznej.

Rysunek 54. Struktura zużycia nośników energii w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013²⁹⁹

Całkowita emisja CO₂ z sektora obiektów użyteczności publicznej w Gminie Cisek, w roku bazowym 2013 wyniosła 301,83 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂

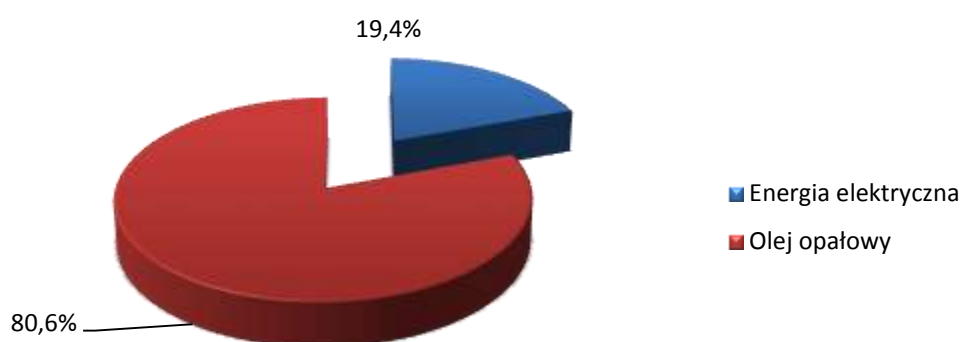
²⁹⁸ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

²⁹⁹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy.

Tabela 82. Emisja CO₂ w sektorze obiektów użyteczności publicznej w Gminie Cisek w roku bazowym 2013³⁰⁰

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	
	Energia elektryczna	Olej opałowy
Gmina Cisek	58,53	243,31

Rysunek 55 Struktura emisji CO₂ w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013³⁰¹

Dominujący udział w emisji CO₂ odnotowano dla oleju opałowego, który stanowi 80,6% całkowitej emisji z analizowanego sektora. Za pozostałą emisję, tj. 19,4% odpowiada zużycie energii elektrycznej.

Mieszkalnictwo

Całkowita powierzchnia użytkowa budynków mieszkalnych zlokalizowanych na terenie gminy wynosi 224 224 m². Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 45 584,08 MWh/rok. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy.

Tabela 83 Zużycie nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013³⁰²

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
Gmina Cisek	1 361,77	442,22	2 211,12	41 568,97

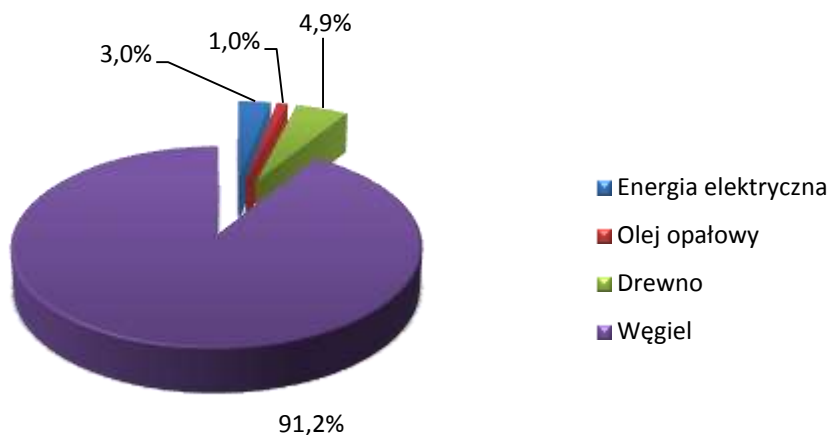
W sektorze mieszkaniowym największy udział w strukturze zużycia nośników energii ma węgiel (ok. 92%). Pozostałe nośniki posiadają zdecydowanie niższy udział. Udział energii elektrycznej oraz drewna kształtuje się na podobnym poziomie w granicach 3-5% całkowitego zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym. Najmniejsze znaczenie w strukturze zużycia nośników energii odnotowano dla oleju opałowego (1,0%) Na

³⁰⁰ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁰¹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁰² Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

terenie Gminy nie jest wykorzystywany gaz ziemny oraz ciepło sieciowe, ze względu na brak odpowiednich instalacji w Gminie. Poniżej przedstawiono strukturę zużycia nośników energii w sektorze obiektów użyteczności publicznej.

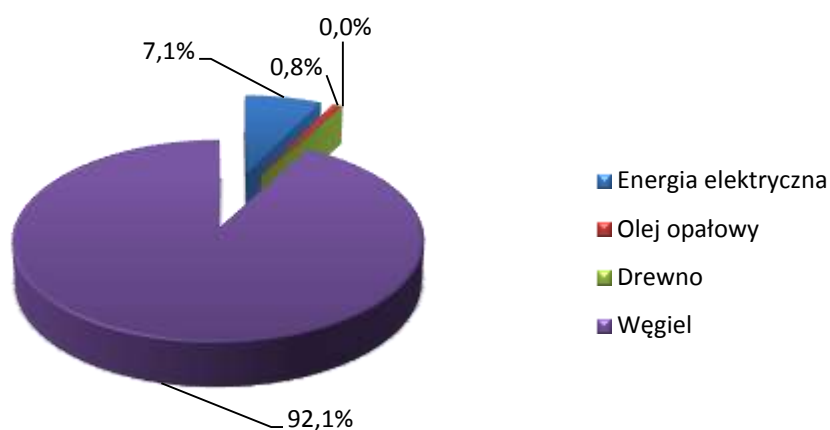

Rysunek 56 Struktura zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013³⁰³

Całkowita emisja CO₂ z sektora mieszkaniowego w Gminie Cisek, w roku bazowym 2013 wyniosła 15 619,12 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy.

Tabela 84 Emisja CO₂ w sektorze mieszkaniowym, w Gminie Cisek, w roku bazowym 2013³⁰⁴

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
Gmina Cisek	1 113,93	122,05	0,27	14 382,86

Rysunek 57 Struktura emisji CO₂ w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013³⁰⁵

³⁰³ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁰⁴ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Największą emisję CO₂ w sektorze mieszkaniowym odnotowano dla węgla, która stanowi ok. 92% całkowitej emisji CO₂ z sektora mieszkaniowego na terenie Gminy. Wynika to z faktu, iż zdecydowana większość budynków mieszkalnych ogrzewana jest indywidualnie z wykorzystaniem węgla. Energia elektryczna stanowi ok. 7% całkowitej emisji CO₂ z sektora mieszkaniowego na terenie gminy. Pozostałe nośniki energii, tj. olej opałowy, oraz drewno mają niewielki udział w emisji CO₂ na terenie gminy, który łącznie stanowi zaledwie ok. 0,801%, przy czym olej opałowy stanowi 0,8%. Drewno, jako nośnik energii, jest wykorzystywane dość często w sektorze mieszkaniowym, jednak jako „zielone paliwo” nie stanowi potencjalnego źródła emisji.

Oświetlenie

Kategoria ta obejmuje latarnie uliczne, zlokalizowane na terenie Gminy Cisek. W tym sektorze uwzględniono całkowitą ilość energii zużytą na potrzeby przestrzeni publicznej. Zużycie energii elektrycznej na oświetlenie uliczne w gminie wynosi 842,74 MWh/rok przy emisji CO₂ wynoszącej 689,36 MgCO₂/rok. W poniższej tabeli zamieszczono wyniki inwentaryzacji w sektorze oświetlenia ulicznego.

Tabela 85 Wyniki inwentaryzacji w sektorze oświetlenia ulicznego, znajdującego się na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013³⁰⁶

Obszar	Ilość punktów świetlnych [szt.]	Zużycie energii elektrycznej [MWh/rok]	Emisja CO ₂ [Mg CO ₂ /rok]
Gmina Cisek	967	842,74	689,36

Transport

Duży udział w negatywnym oddziaływaniu na środowisko ma spalanie paliw w silnikach spalinowych, napędzających pojazdy mechaniczne. Oprócz dwutlenku węgla, pojazdy silnikowe emitują szkodliwe substancje, takie jak dwutlenek siarki, pyły i alfabirobenzen. Liczba pojazdów na ulicach ulega ciągłemu wzrostowi przy jednoczesnej stopniowej poprawie istniejącej infrastruktury.

Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 6 351,61 MWh/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w sektorze transportowym na terenie gminy.

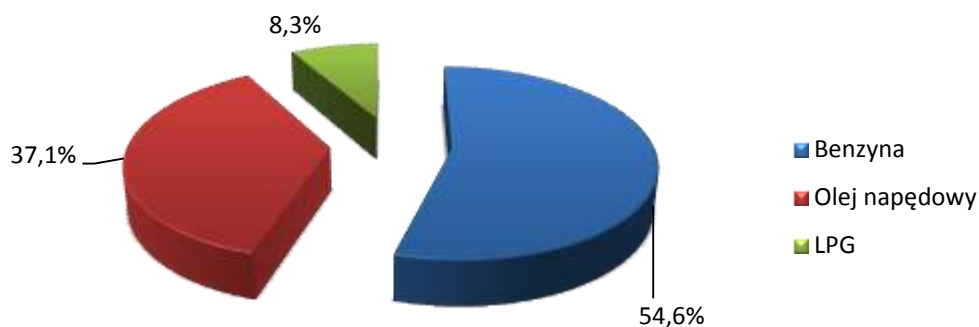
Tabela 86 Zużycie nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013³⁰⁷

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]		
	Benzyna	Diesel	LPG
Gmina Cisek	3 470,21	2 355,39	526,01

³⁰⁵ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁰⁶ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁰⁷ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 58 Struktura zużycia nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013³⁰⁸

Na terenie Gminy największym zużyciem w sektorze transportowym charakteryzuje się benzyna (54,6%), najmniejszym z kolei gaz LPG (powyżej 8%). Olej napędowy stanowi ok. 37% całkowitego zużycia nośników energii na terenie gminy.

Wielkość emisji CO₂ końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 1 643,49 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje dotyczące wielkości emisji z poszczególnych nośników energii w sektorze transportowym na terenie gminy.

Tabela 87 Emisja CO₂ z nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013³⁰⁹

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]		
	Benzyna	Diesel	LPG
Gmina Cisek	891,84	631,25	120,40

Rysunek 59 Struktura emisji CO₂ w podziale na nośniki energii w sektorze transportu na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013³¹⁰

Struktura emisji CO₂ na terenie Gminy jest analogiczna do zużycia nośników energii – największą emisją charakteryzuje się benzyna (powyżej 54%), najmniejszą z kolei LPG (7,3%).

³⁰⁸ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁰⁹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

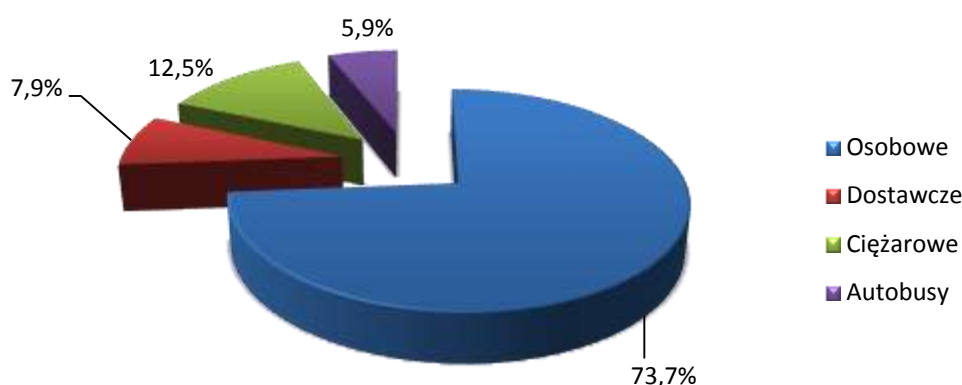
³¹⁰ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Poniżej przeanalizowano zużycie energii w sektorze transportowym w kategoriach środków transportu, tj. samochody osobowe, ciężarowe, dostawcze oraz autobusy. Wyniki przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 88 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013³¹¹

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Osobowe	Dostawcze	Ciężarowe	Autobusy
Gmina Cisek	4 683,17	499,98	790,81	377,65

Poniżej przedstawiono strukturę zużycia energii w sektorze transportowym, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy.

Rysunek 60 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013³¹²

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że na analizowanym terenie największy udział w zużyciu energii mają samochody osobowe, tj. ok. 74%. Zużycie energii przez samochody ciężarowe kształtuje się na poziomie 12,5% całkowitego zużycia energii w danym sektorze. Z kolei samochody dostawcze zużywają niecałe 8% energii w danym sektorze. Autobusy natomiast stanowią ok. 6% całkowitego zużycia energii w sektorze transportu.

Wielkość emisji CO₂ w sektorze transportowym w kategoriach środków transportu, tj. samochody osobowe, ciężarowe, dostawcze oraz autobusy, przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 89 Emisja CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013³¹³

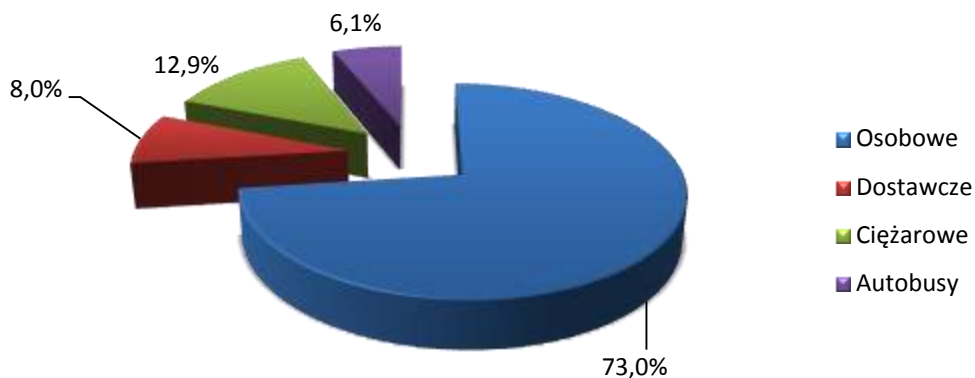
Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Osobowe	Dostawcze	Ciężarowe	Autobusy
Gmina Cisek	1 199,81	131,45	211,66	100,56

Poniżej przedstawiono strukturę emisji CO₂ na terenie Gminy w sektorze transportu w kategoriach środków transportu.

³¹¹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³¹² Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³¹³ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 61 Struktura emisji CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013³¹⁴

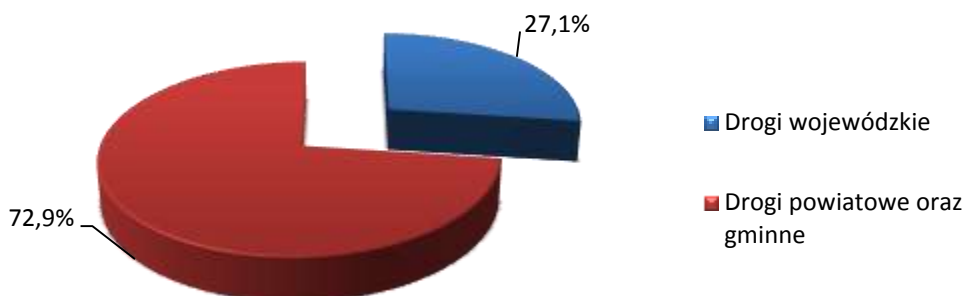
Struktura emisji CO₂ w sektorze transportowym, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy, rozkłada się analogicznie jak zużycie energii. Na analizowanym terenie największy udział w emisji CO₂ mają samochody osobowe, tj. ok. 73%. Emisja CO₂ przez samochody ciężarowe kształtuje się na poziomie 13% całkowitej emisji w danym sektorze. Z kolei samochody dostawcze emitują 8% CO₂ w danym sektorze. Autobusy natomiast stanowią ok. 6% całkowitej emisji CO₂ w sektorze transportu.

Przez teren Gminy, poza drogami powiatowymi i gminnymi, przebiegają także drogi o znaczeniu wojewódzkim. Poniżej przedstawiono analizę zużycia energii pod kątem rodzaju dróg. Wyniki przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 90 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Cisek w roku bazowym 2013³¹⁵

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]	
	Drogi wojewódzkie	Drogi powiatowe oraz gminne
Gmina Cisek	41 662,40	27 045,16

Poniżej przedstawiono strukturę zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy.

³¹⁴ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³¹⁵ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 62 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Cisek w roku bazowym 2013³¹⁶

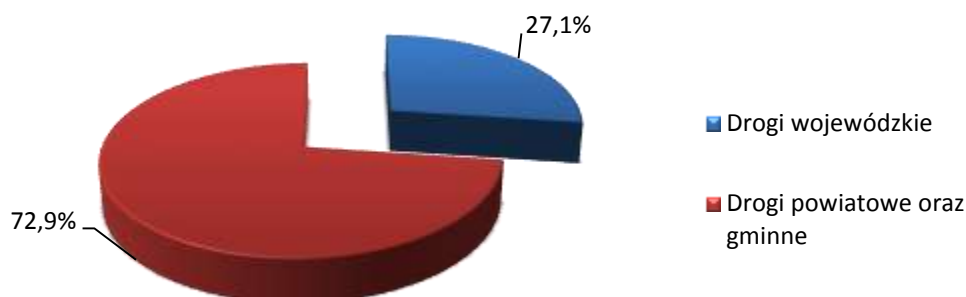
Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że na analizowanym terenie największy udział w zużyciu energii mają drogi powiatowe oraz gminne (ok. 73%). Drogi wojewódzkie stanowią ok. 27% zużywanej energii na terenie Gminy w sektorze transportu.

Poniżej przedstawiono analizę emisji CO₂ pod kątem rodzaju dróg. Wyniki przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 91 Emisja CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Cisek w roku bazowym 2013³¹⁷

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	
	Drogi wojewódzkie	Drogi powiatowe oraz gminne
Gmina Cisek	446,19	1 197,30

Na podstawie poniższych danych stwierdza się, że podobnie jak w przypadku zużycia energii, dominującą rolę w emisji CO₂ na terenie Gminy odgrywają drogi powiatowe oraz gminne (ok. 73%). Pozostałą część stanowią drogi wojewódzkie. Poniżej przedstawiono strukturę emisji CO₂ w sektorze transportowym, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Cisek w roku bazowym 2013.

Rysunek 63 Struktura emisji CO₂ w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Cisek w roku bazowym 2013³¹⁸

Handel, usługi, przedsiębiorstwa

Sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych stanowi odrębną gałąź emisji CO₂ na terenie Gminy Cisek. Władze Gminy nie mają bezpośredniego wpływu na wielkość emisji pochodzącą z tego sektora. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące zużycia nośników energii w wyżej wymienionym sektorze. Przeprowadzona inwentaryzacja wykazała, że finalne zużycie energii w ww. sektorze na terenie Gminy wynosi 1 930,77 MWh/rok, natomiast roczna emisja CO₂ wynosi 1 210,88 [MgCO₂/rok].

³¹⁶ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

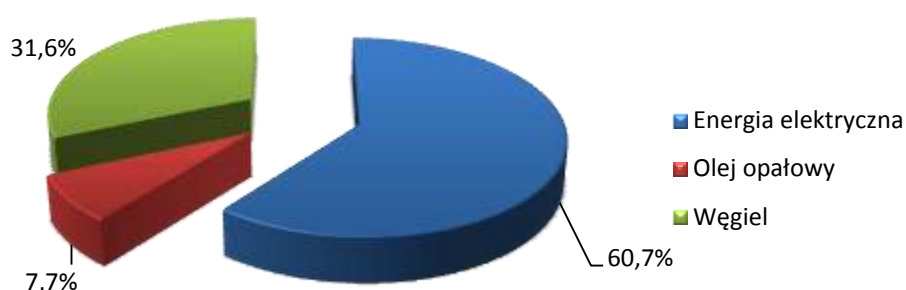
³¹⁷ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³¹⁸ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Tabela 92 Zużycie nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstwach przemysłowych na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013³¹⁹

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]		
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Węgiel
Gmina Cisek	1 172,11	148,56	610,11

W analizowanym sektorze największy udział w strukturze zużycia nośników energii energia elektryczna (ok. 61%). Udział węgla, jako nośnika energii, kształtuje się na poziomie ok. 32% całkowitego zużycia w analizowanym sektorze. Najmniejsze znaczenie w strukturze zużycia nośników energii odnotowano dla oleju opałowego, tj. 8% całkowitego zużycia. Struktura zużycia przedstawiona została na poniższym rysunku.

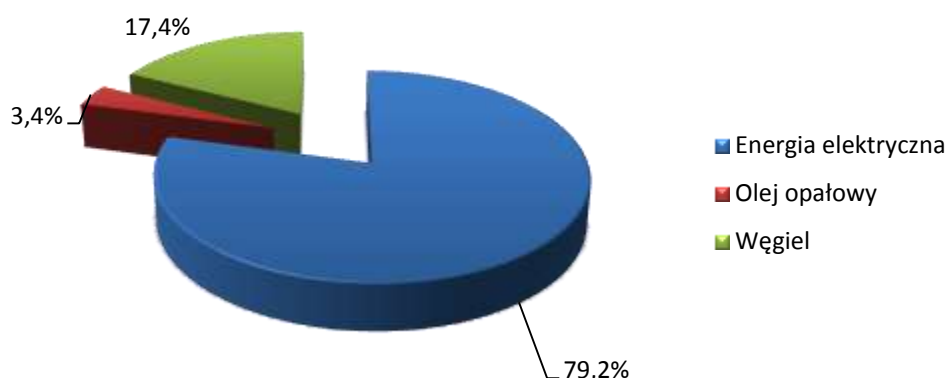
Rysunek 64 Struktura zużycia nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstwach przemysłowych na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013³²⁰

W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w analizowanym sektorze na terenie Gminy.

Tabela 93 Emisja CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstwach, w Gminie Cisek w roku bazowym 2013³²¹

Obszar	Emisji CO ₂ [MgCO ₂ /rok]		
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Węgiel
Gmina Cisek	958,78	41,00	211,10

³¹⁹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji³²⁰ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji³²¹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 65 Struktura emisji CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013³²²

Największą emisję CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw odnotowano dla energii elektrycznej, która stanowi ok. 80% całkowitej emisji CO₂ analizowanego sektora na terenie Gminy. Węgiel stanowi 17,4% całkowitej emisji CO₂ w danym sektorze. Pozostałe 3,4% emisji pochodzi z wykorzystania oleju opałowego.

Odnawialne Źródła Energii

Na terenie Gminy Cisek, na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji, zidentyfikowano występowanie OZE w postaci kolektorów słonecznych na terenie Gminnego Przedszkola w Cisku, przy ul. Harcerskiej 9. Moc jednostkowa instalacji wynosi 0,01 W.

Podsumowanie

Wyniki analizy emisji CO₂ zinwentaryzowanej na terenie Gminy Cisek, w podziale na wyżej scharakteryzowane sektory, wykazują zbliżony układ do emisji z innych europejskich, rozwiniętych ośrodków samorządowych. Najważniejsze wnioski przedstawiono poniżej:

- sektor obiektów użyteczności publicznej oraz oświetlenia ulicznego stanowi najmniej znaczące źródło emisji CO₂ na terenie Gminy Cisek. Nie należy jednak zaniedbywać tych sektorów w procesie ograniczania emisji. Podjęte działania powinny stać się wzorcem dla mieszkańców gminy w zakresie ekonomicznie oraz ekologicznie uzasadnionych działań niskoemisyjnych, m. in. termomodernizacja oraz wykorzystanie OZE w budynkach;
- największym źródłem emisji na terenie gminy jest mieszkalnictwo, jest to również grupa, która ma duży potencjał redukcji emisji w zakresie ograniczania zużycia energii (elektrycznej i ciepłej) przez mieszkańców. Władze Gminy Cisek mogą mieć znaczący wpływ na podejmowane przez mieszkańców działania termomodernizacyjne oraz zmianę ich zachowań;
- transport indywidualny to drugi co do wielkości sektor emitujący znaczną ilość substancji zanieczyszczających powietrze atmosferyczne. Gałąź transportu charakteryzuje się dużą dynamiką wzrostu emisji, która będzie utrzymywać się w najbliższych latach;
- w sektorze handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych, jednego z większych emitorów zanieczyszczeń na terenie gminy, władze samorządowe, poprzez współpracę z podmiotami gospodarczymi, mogą przyczynić się do redukcji emisji CO₂. Pomimo niewielkiej zależności od władz samorządowych, sektor ten ma znaczny potencjał minimalizacji emisji, głównie poprzez ograniczenie energochłonności.

Działania jakie władze Gminy Cisek powinny podjąć w celu ograniczenia wielkości emisji gazów cieplarnianych, to przede wszystkim dokładna i przejrzysta strategia działania, bezwzględnie realizowana w najbliższych latach. W obszarze społeczeństwa docelowe staje się prowadzenie działań strategicznych,

³²² Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

takich jak kampanie edukacyjno-informacyjne, a także kreowanie narzędzi wspierających mieszkańców w zakresie termomodernizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Niezbędne są także zadania ograniczające emisyjność sektora transportowego. Podczas formułowania zadań, poza efektywnością ekologiczną, należy także uwzględniać efektywność ekonomiczną oraz społeczną. Formułowane działania należy koncentrować w pierwszej kolejności w obszarach, gdzie istnieje duży potencjał redukcji, przynoszący pożądane efekty. Nie należy jednak zaniedbywać przy tym pozostałych obszarów, gdzie potencjał redukcji jest mniejszy.

9.7. DZIAŁANIA DLA OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH CELÓW W GMINIE WIEJSKIEJ CISEK

9.7.1. Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania

Długoterminowa strategia Gminy Cisek uwzględnia zapisy określone w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych,
- redukcja zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Zadaniem strategii długoterminowej jest wytyczenie kierunków, których realizacja przyczyni się do poprawy jakości powietrza, zgodnie z Programem Ochrony Powietrza dla strefy opolskiej oraz Programem Ochrony Powietrza dla Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10.

Cele strategiczne i szczegółowe Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej zostały opisane w jednym ze wcześniejszych rozdziałów, natomiast zobowiązania w postaci realizacji zadań długoterminowych zostały określone w rozdziale pn. harmonogram rzeczowo-finansowy.

W perspektywie długookresowej na terenie Gminy Cisek planowana jest realizacja następujących zadań do roku 2022:

- Modernizacja linii energetycznych,
- Rozwój sieci gazowniczej na terenie Gminy,
- Modernizacja oraz działania mające na celu utrzymanie w dobrym stanie technicznym dróg gminnych,
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, stanowiących mienie Gminy.

9.7.2. Krótko/średnioterminowe zadania

Zaproponowane działania krótko- do roku 2018 i średniookresowe do roku 2020 dotyczą w głównej mierze termomodernizacji oraz wymiany oświetlenia w budynkach stanowiących mienie Gminy, edukacji ekologicznej mieszkańców oraz budowy ścieżek i tras rowerowych. Szczegółowy wykaz działań krótko- i średniookresowych przedstawiony został w harmonogramie rzeczowo-finansowym zawierający:

- opis zadania,
- przypisanie zadania do realizacji określonego celu,
- podmioty odpowiedzialne za realizację,
- termin realizacji,
- koszty wraz ze wskazaniem możliwych źródeł finansowania,
- określenie efektu ekologicznego, ekonomicznego oraz energetycznego,
- opis wskaźnika/miernika monitorowania zadania.

9.7.3. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań

Harmonogram rzeczowo-finansowy działań naprawczych dla Gminy Cisek, opracowano w oparciu o diagnozę istniejącego stanu jakości powietrza. Czas realizacji zaplanowanych zadań obejmuje lata od roku 2015 do roku 2020. Wdrożenie zaproponowanych zadań, w perspektywie 2022 roku, powinno wpłynąć na ograniczenie zarówno emisji dwutlenku węgla, zużycia energii finalnej, emisji pyłu zawieszonego PM10, jak również benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10

Harmonogram rzeczowo-finansowy stanowi indywidualną listę zadań Gminy, która nie jest zamknięta. Listę zadań należy aktualizować w trakcie realizacji Planu, tak aby w perspektywie kolejnych lat Gmina Cisek potrafiła rozwiązywać napotkane problemy, także wśród mieszkańców – w szczególności w obszarze ochrony powietrza i efektywności energetycznej.

W harmonogramie, poza szczegółowymi działaniami, wskazane zostały także: jednostka odpowiedzialna za realizację, skala działania, orientacyjne koszty realizacji oraz możliwe źródła finansowania. Ponadto wskazano wymagany do osiągnięcia efekt ekologiczny oraz efekt redukcji emisji CO₂. Ze względu na wysoki udział źródeł emisji powierzchniowej w stężeniach analizowanych zanieczyszczeń w obszarach przekroczeń, efekt redukcji emisji zostanie osiągnięty poprzez realizację zadań związanych ze zmianą sposobu ogrzewania mieszkań oraz termomodernizacją budynków.

Działania, w których jako źródło finansowania wskazano środki własne inwestora, będą mogły być również finansowane ze środków zewnętrznych, w przypadkach pojawienia się możliwości ich finansowania (np. ogłoszenie o naborze do konkursu).

W harmonogramie rzeczowo- finansowym znalazły się również działania, dla których nie obliczono efektów energetycznych i ekologicznych z uwagi na brak możliwości oszacowania ich wpływu. Są to wszelkie działania związane z edukacją ekologiczną, zwiększaniem atrakcyjności jazdy rowerem w mieście oraz poprawą komfortu użytkowania transportu publicznego. Można jednak założyć, że wspomniane działania w sposób pozytywny przyczynią się do kształtowania świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie oszczędzania energii oraz dbania o jakość powietrza.

W poniższej tabeli wskazano działania naprawcze w podziale na grupy działań.

Tabela 94 Harmonogram rzeczowo-finansowy Gminy Cisek³²³

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
1	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja obiektów publicznych z wymianą źródeł ciepła w następujących budynku Poczta-Policja w Cisku	Urząd Gminy Cisek	2016-2020	724,00	Środki własne, RPO WO*	12	10
2	Budynki użyteczności publicznej	Ocieplenia dachu i ścian w świetlicach w miejscowości Steblów	Urząd Gminy Cisek	2016-2020	150,00	Środki własne, RPO WO*	26	21
3	Budynki użyteczności publicznej	Wymiana części oświetlenia wewnątrz budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Roszowickim Lesie na energooszczędne	Urząd Gminy Cisek	2015-2022	40,00	Środki własne, RPO WO*	25	20

³²³ Opracowanie własne

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
4	Budynki użyteczności publicznej	Wymiana części oświetlenia wewnątrz budynku Urzędu Gminy na energooszczędne	Urząd Gminy Cisek	2015-2020	70 000,00	Środki własne, RPO WO*	23	18
5	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja budynku mieszkalnego komunalnego w łańcach	Urząd Gminy Cisek	2015-2020	340,00	Środki własne, RPO WO*	60	49
6	Transport	Budowa ścieżki rowerowej po koronie lewostronnego obwałowania rzeki Odry od Kędzierzyna-Koźla w górę rzeki, poprzez Gminę Cisek do granicy z woj. śląskim (i dalej np. Raciborza) I etap: od granicy z m. Kędzierzyn-Koźle do Cisek - Bełk	Urząd Gminy Cisek	2016-2020	3 500,00	Środki własne, RPO WO*	770	220

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
7	Transport	Budowa ścieżki rowerowej po nieczynnym nasypie kolejowym od miasta Kędzierzyna-Koźła poprzez gminę Reńska Wieś, Gminę Cisek do Polskiej Cerekwi	Urząd Gminy Cisek	2016-2020	800,00	Środki własne, RPO WO*	105	30
8	Transport	Oznakowanie istniejących ścieżek (drogi polne i leśne)	Urząd Gminy Cisek	2016-2020	10,00	Środki własne, RPO WO*	n/d	n/d
9	Mieszkalnictwo	Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców poprzez udzielanie porad oraz pomoc w uzupełnianiu wniosków o dofinansowanie	Urząd Gminy Cisek	2015-2020	0,00	Środki własne	n/d	n/d

* - jeżeli określone zadanie nie otrzyma dofinansowania z zaproponowanego źródła bądź jeżeli pojawiają się inne źródła finansowania beneficjent skorzysta z innych źródeł

9.8. PROGNOZA REDUKCJI EMISJI CO₂, ZUŻYCIA ENERGII FINALNEJ I WZROSTU UDZIAŁU ENERGII POCHODZĄCEJ ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH W ROKU 2020

9.8.1. Wyniki inwentaryzacji - prognoza na 2020 r.

Podstawę do sporządzenia wyników inwentaryzacji na rok 2020 (prognozy) stanowią założenia rozwoju społeczno-gospodarczego, gdyż ich przyjęcie spowoduje określoną potrzebę rozwoju infrastruktury energetycznej Gminy.

Na dynamikę rozwoju Gminy wpływają m.in.

- zmiany demograficzne,
- rozwój i zmiany zabudowy mieszkaniowej,
- rozwój i zmiany sektora handlu, usług i przedsiębiorstw,
- rozwijania komunikacyjne w Gminie oraz ruch tranzytowy.

Na potrzeby ZPGN przeanalizowano m.in. opracowania założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gmin Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego. Na tej podstawie przyjęto założenia do celów prognozowania zużycia energii na rok 2020:

- Brak wyraźnego wzrostu zainteresowania inwestycjami na terenie Gminy;
- Powolny spadek liczby ludności w Gminie,
- Powolny przyrost nowych powierzchni mieszkalnych w wyniku zasiedlania terenów rozwojowych;
- Działania termomodernizacyjne będą prowadzone w sposób ciągły, w zakresie dostosowanym do możliwości finansowych mieszkańców.

Bazując na powyższych informacjach i analizach własnych w ZPGN przyjęto zmiany w zapotrzebowaniu na energię ciepłą dla roku 2020 jak poniżej:

- Mieszkalnictwo – spadek zużycia o 8,41%;
- Sektory handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych – bez znaczących zmian;
- Sektor obiektów użyteczności publicznej – spadek zużycia o 7,23%;
- Oświetlenie uliczne – wzrost zużycia o 1%.

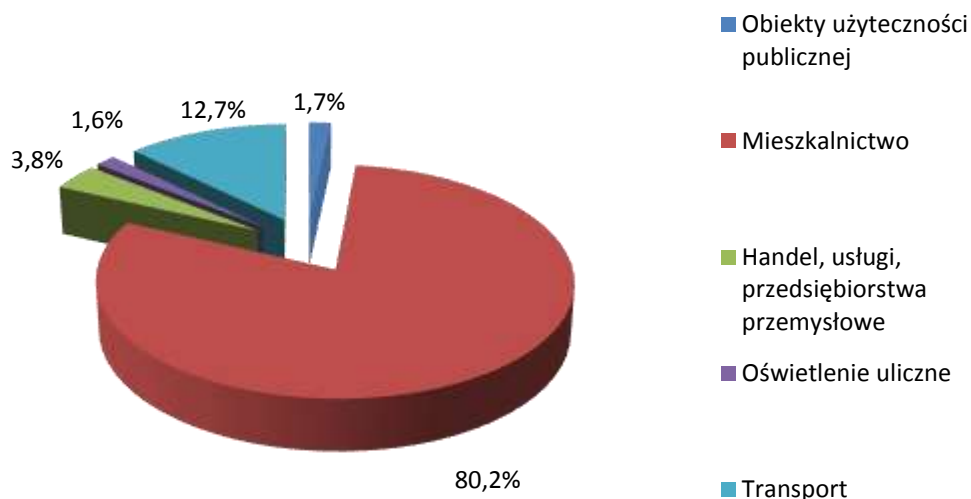
Zgodnie z Polityką energetyczną Polski do 2030 roku krajowe zapotrzebowanie na energię elektryczną może wzrosnąć w 2020 r. nawet o ok. 21%. Biorąc pod uwagę potencjał rozwoju Gminy dla potrzeb ZPGN przyjęto wzrost zużycia tego nośnika do 2020 r. na poziomie 3%. Jedynie w sektorze mieszkalnictwa przyjęto spadek o 2,3%. Założono także zmiany w strukturze paliwowej zakładając spadek zużycia paliwa węglowego.

Według zakładanej prognozy łączne zużycie energii w Gminie w roku 2020 spadnie do wartości 52 147,5 MWh. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców.

Tabela 95 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020³²⁴

Zużycie energii [MWh/rok]					
Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	Oświetlenie uliczne	Transport	Suma
891,5	41 833,3	1 965,9	851,2	6 605,7	52 147,5

³²⁴ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 66 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2020³²⁵

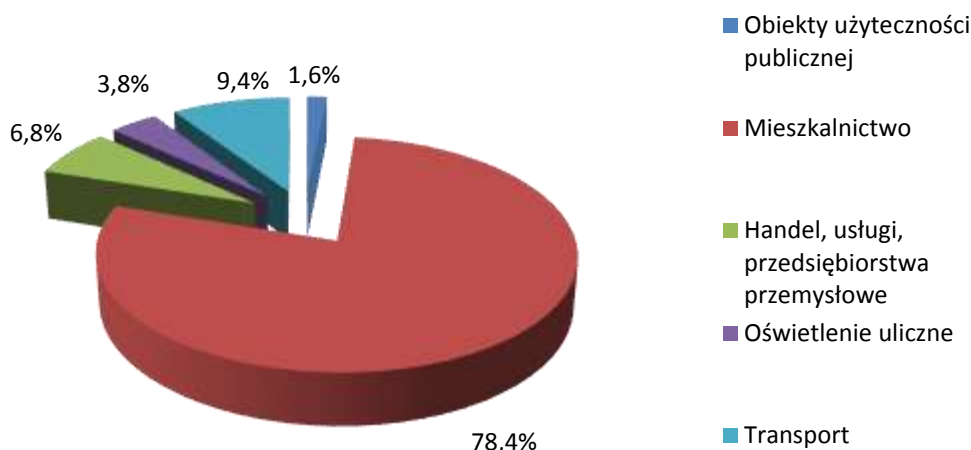
Grupą charakteryzującą się największym zużyciem energii pozostanie sektor mieszkalnictwa z udziałem 80,2%. Sektor transportu będzie zużywał 12,7%, a sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych 3,8%, sektor obiektów użyteczności publicznej z kolei niespełna 2%.

Jak przewiduje scenariusz spadnie także emisja CO₂ związana z użytkowaniem energii do poziomu ok. 18 232,7 MgCO₂/rok. Wielkość emisji CO₂ oraz jej strukturę wg sektorów odbiorców energii przedstawiono w kolejnej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 96 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020³²⁶

Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]					
Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	Oświetlenie uliczne	Transport	Suma
286,0	14 301,6	1 239,6	696,3	1 709,2	18 232,7

³²⁵ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji³²⁶ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 67 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku 2020³²⁷

Prognozuje się, że grupą odbiorców energii o największym udziale emisji CO₂ będzie sektor mieszkalnictwa (78,4%), następnie transport (blisko 9,5%) oraz sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych (ok. 6,8%). Emisja CO₂ wynikająca z wykorzystywania energii w budynkach własności Gminy będzie stanowić 1,6% emisji całkowitej.

9.8.2. Wyniki inwentaryzacji- podsumowanie

Przewiduje się, że w latach 2013 – 2020 wielkość zużycia energii końcowej na terenie Gminy spadnie o ok. 6,3%. Będzie to wynikać z tego, że działania racjonalizujące zużycie energii realizowane zgodnie z przyjętym scenariuszem przez samorząd lokalny oraz prywatnych użytkowników energii będą rekompensować zwiększone zużycie energii wynikające z przyjętego rozwoju Gminy. Największy spadek zużycia energii dotyczy sektora mieszkalnictwa. Warto odnotować zmniejszenie zużycia energii w grupie obiektów użyteczności publicznej, która ma stanowić przykład dla społeczeństwa i dawać pozytywne wzorce do naśladowania dla działań związanych z wdrażaniem gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy.

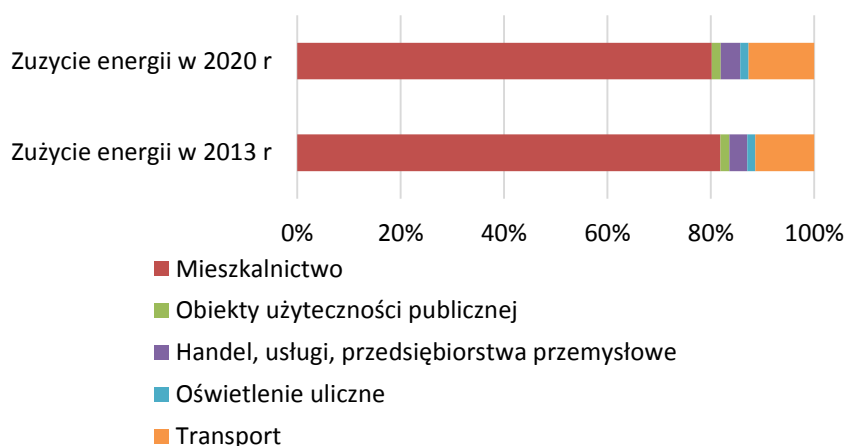
Tabela 97 Porównanie zużycia energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020³²⁸

Sektor	Zużycie energii w 2013 r.	Zużycie energii w 2020 r.	Zmiana względem 2013 r.
	[MWh/rok]	[MWh/rok]	[%]
Mieszkalnictwo	45 584,1	41 833,3	-8,2%
Obiekty użyteczności publicznej	953,1	891,5	-6,5%
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	1 930,8	1 965,9	1,8%
Oświetlenie uliczne	842,7	851,2	1,0%
Transport	6 351,6	6 605,7	4,0%
SUMA	55 662,3	52 147,5	-6,3%

Na poniższym rysunku przedstawiono udziały poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020.

³²⁷ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

³²⁸ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

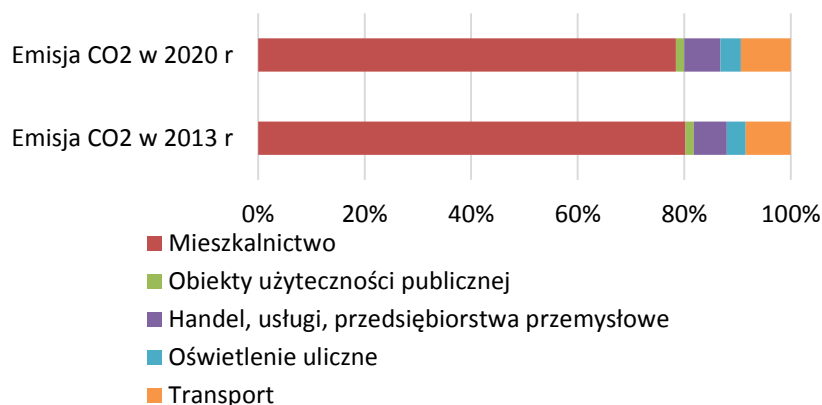
Rysunek 68 Porównanie poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020³²⁹

Jak pokazują poniższe dane zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 wyniesie 6,3%. Mając na uwadze ograniczony wpływ gminy na zewnętrznych odbiorców energii, należy prowadzić równoległe do zaplanowanych przedsięwzięć także akcje edukacyjne i promocyjne dla szeroko pojętej gospodarki niskoemisyjnej, mogące także stanowić wymierną korzyść dla środowiska.

Tabela 98 Porównanie emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020³³⁰

Sektor	Emisja CO ₂ w 2013 r.	Emisja CO ₂ w 2020 r.	Zmiana względem 2013 r.
	[MgCO ₂ /rok]	[MgCO ₂ /rok]	[%]
Mieszkalnictwo	15 619,1	14 301,6	-8,4%
Obiekty użyteczności publicznej	301,8	286,0	-5,2%
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	1 210,9	1 239,6	2,4%
Oświetlenie uliczne	689,4	696,3	1,0%
Transport	1 643,5	1 709,2	4,0%
SUMA	19 464,7	18 232,7	-6,3%

Na poniższym rysunku przedstawiono udziały poszczególnych sektorów w emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020.

³²⁹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji³³⁰ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 69 Porównanie poszczególnych sektorów w emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020³³¹

9.8.3. Efekt energetyczny i ekologiczny ZPGN

W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że Gmina osiągnie zmniejszenie zużycia energii finalnej do roku 2020 o wartości **2,0%** względem zużycia prognozowanego na rok 2020, oraz **8,2%** zmniejszenia zużycia energii finalnej w stosunku do roku bazowego 2013. W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego redukcji zużycia energii finalnej w roku 2020.

Tabela 99 Wyznaczenie celu redukcji energii finalnej do roku 2020³³²

Sektor	Zużycie energii w 2020 r.
	[MWh/rok]
Mieszkalnictwo	41 833,3
Obiekty użyteczności publicznej	891,5
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	1 965,9
Oświetlenie uliczne	851,2
Transport	6 605,7
SUMA	52 147,5
Przewidywany sumaryczny efekt energetyczny zaplanowanych przedsięwzięć w ZPGN (redukcja względem prognozy na 2020 r.)	1 022,4
Przewidywane zużycie energii finalnej w 2020 r.	51 125,1
Zużycie energii finalnej w roku bazowym 2013	55 662,3
Przewidywana redukcja zużycia energii finalnej (względem roku bazowego 2013)	4 537,2

Jak wynika z analizy, aby osiągnąć zakładany cel redukcji zużycia energii finalnej do roku 2020 zużycie energii powinno spaść z 55 662,3 MWh/rok do poziomu wynoszącego 51 125,1 MWh/rok, a więc o wielkość równą **4 537,2 MWh/rok**.

W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że Gmina osiągnie zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 o wartości **2,0%** względem emisji prognozowanej na rok 2020, oraz **8,2%** ograniczenia emisji w stosunku do roku bazowego 2013. W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego emisji CO₂ w roku 2020.

Tabela 100 Wyznaczenie celu redukcji emisji CO₂ do roku 2020³³³

Sektor	Emisja CO ₂ w 2020 r.
	[MgCO ₂ /rok]
Mieszkalnictwo	1 4301,6
Obiekty użyteczności publicznej	286,0
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	1 239,6
Oświetlenie uliczne	696,3
Transport	1 709,2
SUMA	18 232,7
Przewidywany sumaryczny efekt ekologiczny zaplanowanych przedsięwzięć w ZPGN (redukcja względem prognozy na 2020 r.)	369,8

³³¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

³³² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

³³³ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Przewidywana emisja CO₂ w 2020 r.	17 862,9
Emisja CO₂ w roku bazowym 2013	19 464,7
Przewidywany efekt ekologiczny (względem roku bazowego 2013)	1 601,8

Jak wynika z analizy, aby osiągnąć zakładany cel redukcji emisji CO₂ do roku 2020 emisja powinna spaść z 19 464,7 MgCO₂/rok do poziomu wynoszącego 17 862,9 MgCO₂/rok, a więc o wielkość równą **1 601,8 MgCO₂/rok**.

9.9. ANALIZA RYZYK REALIZACJI PLANU

W niniejszym rozdziale wykorzystana została jedna z najpopularniejszych a zarazem najskuteczniejszych metod analitycznych stosowanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego – analizę SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Analiza SWOT jest podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron Gminy oraz badania szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją w ramach realizacji zadań wynikających z projektu ZPGN.

Tabela 101 Analiza SWOT dla Gminy Cisek³³⁴

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Dogodne położenie na przecięciu szlaków drogowych; • Dobrze rozwinięta sieć dróg lokalnych i ponadlokalnych, • Stały rozwój systemu ścieżek rowerowych na terenie Gminy, • Przeprowadzenie termomodernizacji w części budynków stanowiących mienie Gminy.	• Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa, • Obecność dróg wojewódzkich o dużym natężeniu ruchu, • Brak infrastruktury kolejowej na terenie Gminy, • Zły stan techniczny dróg, • Dominujący udział transportu indywidualnego na terenie Gminy, • Brak obwodnic poszczególnych miejscowości, • Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, w szczególności w okresie grzewczym, spowodowane głównie tzw. niską emisją, • Brak sieci gazowej na terenie Gminy, • Brak powszechnej, scentralizowanej sieci ciepłowniczej na terenie Gminy, • Znaczny udział węgla kamiennego w indywidualnych systemach grzewczych, • Niezadawalający stan części mieszkań komunalnych, • Niski poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii, • Sąsiedztwo dużych ośrodków przemysłu (Kędzierzyn-Koźle, aglomeracja górnośląska), • Bardzo niski stopień lesistości Gminy.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Systematyczny wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy, • Systematyczny rozwój sieci dróg rowerowych, • Konieczność realizacji obwodnic i obejść drogowych na najbardziej obciążonych szalach, • Modernizacja dróg powiatowych oraz gminnych, • Rozwój i promowanie systemu transportu zbiorowego wśród mieszkańców, • Konieczność przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych na terenie Gminy,	• Zbyt wolno postępująca modernizacja dróg, • Likwidacja połączeń lokalnych oraz krajowych komunikacji autobusowej, • Brak uzasadnienia ekonomicznego dla rozwoju sieci gazowej oraz ciepłowniczej na terenie Gminy, • Konkurencja w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych, • Trudności proceduralne w dostępie do źródeł i sposobów finansowania, • Utrzymujący się (ogólnokrajowy) trend wzrostu

³³⁴ Opracowanie własne

• Rozwój sieci gazowej na terenie Gminy, • Promowanie ekologicznych źródeł energii wśród mieszkańców oraz w zakładach i lokalnych kotłowniach, • Potencjał i wzrost wykorzystywania odnawialnych źródeł energii – możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania, • Zbieżność celów i zadań z Programami Operacyjnymi Unii Europejskiej na lata 2014-2020, • Regulacje prawne (na poziomie UE) wymuszające stosowanie alternatywnych źródeł energii, • Wymagany wzrost udziału energii odnawialnej w skali kraju do 15% w końcowym zużyciu energii w roku 2020 (według wymogów UE, • Wzrastająca presja na racjonalne gospodarowanie energią i ograniczanie emisji w skali europejskiej i krajowej, • Rozwój technologii energooszczędnych oraz ich coraz większa dostępność (np. tanie świetlówki energooszczędne), • Możliwości wsparcia przez Państwo i UE inwestycji związanych z OZE, termomodernizacją, rozwojem infrastruktury, • Rosnąca świadomość odbiorców w zakresie oszczędnego gospodarowania energią, coraz większy nacisk z tym związany na zużycia energii, • Rosnące zapotrzebowanie ze strony użytkowników energii na działania proefektywnościowe, • Większa dbałość o ochronę środowiska naturalnego, • Moda na proekologiczne zachowania i rosnące zainteresowanie kontaktem z naturą.	• zużycia energii elektrycznej, • Ograniczone możliwości wykorzystywania odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy, • Wysoki koszt inwestycji w Odnawialne Źródła Energii, • Zmniejszenie zainteresowania Odnawialnymi Źródłami Energii przez użytkowników energii ze względu na wysoki koszt inwestycyjny, • Zbyt wysokie koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii, • Wysokie ceny paliw energetycznych, • Niskie tempo wykonywania prac termomodernizacyjnych budynków (ocieplenie, wymiana okien, modernizacja instalacji c.o. i c.w.u.), • Nasilający się radykalizm ekologiczny ograniczający możliwość budowy farm wiatrowych oraz elektrowni wodnych.

9.10. SPOSÓB MONITOROWANIA I RAPORTOWANIA EFEKTÓW REALIZACJI PROJEKTU

Proces monitorowania obejmuje efekty w zakresie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy Cisek, w tym dotyczące redukcji emisji, zarówno w krótkim, jak i w długim horyzoncie czasowym. Monitorowanie odnosi się także do oceny stopnia realizacji celów określonych w niniejszym Planie, co jest związane z zobowiązaniami krajowymi a także międzynarodowymi, zarówno w ramach Unii Europejskiej jak i w skali globalnej. Proces monitorowania pozwoli ocenić, czy zarówno harmonogram działań jak i sam dokument wymagają modyfikacji, tak aby stopień realizacji celów był jak najwyższy i umożliwiał elastyczne prowadzenie polityki gospodarczej.

Ocena skuteczności wdrożenia ZPGN wymaga zaplanowania odpowiedniej koncepcji jego ewaluacji. Monitorowanie postępów wynikających z działań wdrożeniowych stanowi z jednej strony podstawę dla ewentualnych działań korygujących lub aktualizujących proponowane rozwiązania, z drugiej zaś umożliwia całościową ocenę planu w kategoriach sukcesu lub porażki.

W warstwie metodycznej monitoring i ewaluacja powinny być prowadzone z wykorzystaniem ograniczonego zbioru wskaźników umożliwiających szybki pomiar stopnia realizacji priorytetów i celów strategicznych, przy uwzględnieniu dostępności danych statystycznych. Mając na uwadze powyższe, dobór wskaźników monitoringu (M) i ewaluacji (E) został dokonany w oparciu o następujące kryteria:

- wewnętrzne odnoszące się do poszukiwania wskaźników monitoringu i ewaluacji, które w sposób syntetyczny, a zarazem całościowy opisują stopień realizacji poszczególnych priorytetów i celów,
- zewnętrzne odnoszące się do wykorzystania w procesie monitoringu popularnych wskaźników ewaluacji proponowanych przez Wytyczne SEAP.

Założenia dla konstrukcji systemu monitorowania ZPGN odnoszą się do zbioru elementów umożliwiających pomiar, kontrolę, interpretację efektów realizowanych działań oraz uaktualnienia dokumentu. Obejmują one:

- roczne raporty – odnoszące się do postępów prac oraz obejmujące swym zasięgiem zagadnienia oceny okresowej przy wykorzystaniu zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji, wykonywane bezpośrednio przez Urząd Gminy,
- system gromadzenia, przetwarzania i analizy informacji związanych z efektami ZPGN, bazujący na wartościach zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji. Postuluje się wykorzystanie elektronicznych form gromadzenia i przetwarzania danych.

W ramach realizacji ZPGN proponowane jest by monitoring był wykonywany nie rzadziej niż co 4 lata z uwagi na lepszą skuteczność pozyskiwania danych ze wszystkich badanych sektorów.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w ZPGN, a także wieloaspektowość jej efektów istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Proponuje się, aby badaniami zostały objęte także: podmioty gospodarcze i organizacje pozarządowe działające w Gminie. Ich celem powinna być ocena ZPGN dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.

Jednym z najważniejszych problemów w skutecznej realizacji Planu może stanowić niespójność danych pochodzących z różnych źródeł oraz braku jednolitej metodyki zbierania danych. Brak systematycznego monitoringu wskaźników i realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie może prowadzić do braku kontroli nad realizacją działań zapisanych w Planie.

Lista wskaźników jest listą otwartą, podlega modyfikacjom w zależności od specyfiki danego działania. Wykaz proponowanych wskaźników monitorowania efektów działań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 102 Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania ZPGN³³⁵

Sektor	Wskaźniki	Jednostka	Źródło danych	Pozytywny trend
Transport	Długość ścieżek rowerowych	km	Urząd Gminy Cisek, Główny Urząd Statystyczny	↑
Budynki użyteczności publicznej	Całkowite roczne zużycie energii w budynkach użyteczności publicznej: energia elektryczna, - ciepło sieciowe, - węgiel kamienny, - olej opałowy, - drewno, - inne.	MWh/rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne	↓
	Jednostkowe roczne zużycie energii końcowej w budynkach użyteczności publicznej	kWh/m ² /rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne	↓
	Liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji	szt.	Urząd Gminy Cisek, Administratorzy budynków	↑
	Liczba nowych instalacji odnawialnych źródeł energii w budynku użyteczności publicznej	szt.	Administratorzy obiektów	↑
	Liczba żarówek energooszczędnych w budynkach użyteczności publicznej	szt.	Urząd Gminy Cisek, Administratorzy budynków	↑

³³⁵ Opracowanie własne

Sektor	Wskaźniki	Jednostka	Źródło danych	Pozytywny trend
Mieszkalnictwo	Liczba mieszkańców biorących udział w spotkaniach i korzystających z pomocy	szt.	Urząd Gminy Cisek	↑

W procesie monitorowania wdrażania ZPGN ważne jest regularne agregowanie danych, co umożliwiają elektroniczne bazy danych. Jeden z najważniejszych problemów w skutecznej realizacji ZPGN może stanowić niespójność danych pochodzących z różnych źródeł oraz brak jednej metodyki zbierania danych. Brak systematycznego monitoringu wskaźników i realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie może prowadzić do braku kontroli nad realizacją ZPGN. Wykaz proponowanych wskaźników monitorowania efektów działań przedstawia poniższa tabela. W rzeczywistości wskaźników odpowiednich dla specyfiki każdego działania może być więcej.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w ZPGN, a także wieloaspektowość jej efektów, istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Zakłada się, że badania winny odbywać się w odstępach dwuletnich (2016, 2018, 2020). Ich celem powinna być ocena ZPGN dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.

10. Część indywidualna – Gmina Wiejska Jemielnica

10.1. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Zintegrowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (ZPGN) dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego jest dokumentem strategicznym wyznaczającym główne cele, kierunki działań oraz plany i harmonogramy ich realizacji w zakresie podnoszenia efektywności energetycznej, zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym również gazów cieplarnianych. Realizacja powyższych założeń przyczyni się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, a także do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców poszczególnych jednostek samorządowych, wchodzących w skład Subregionu.

Na zakres tematyczny i strukturę dokumentu w dużej mierze wpływ miały wytyczne Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, które wskazywały wymagania wobec niniejszego dokumentu.

W opracowaniu przedstawiono ogólne informacje o ZPGN, metodykę jego opracowania oraz cel sporządzania dokumentu. Zebrane zostały wyniki analizy dokumentów strategicznych na szczeblu globalnym, unijnym, krajowym, wojewódzkim oraz lokalnym pod względem ich zgodności z zakresem ZPGN. Głównym założeniem tej analizy było wskazanie celów oraz założeń, zawartych w dokumentach strategicznych, powiązanych z gospodarką niskoemisyjną.

ZPGN został przygotowany w sposób zintegrowany dla całego Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, ze wskazaniem indywidualnych uwarunkowań poszczególnych gmin i powiatów. Dokument składa się z części ogólnej, dotyczącej Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego oraz 10 części szczegółowych, w których w szerszym zakresie przedstawiono zagadnienia bezpośrednio związane z poszczególnymi powiatami i gminami objętymi ZPGN. Ponadto zawarto skrócone wyniki Indywidualnych Planów Gospodarki Niskoemisyjnej opracowanych dla 3 gmin, wchodzących także w skład Subregionu.

W części indywidualnej dla Gminy Jemielnica zawarto kompleksową analizę stanu aktualnego, tj. ocenę stanu środowiska, infrastruktury technicznej, infrastruktury transportowej oraz uwarunkowań społeczno-gospodarczych. W zakresie oceny stanu środowiska dokonano oceny jakości powietrza, jako komponentu środowiska, w którym najwyraźniej obserwowane będą rezultaty działań związanych z realizacją ZPGN. Ocena stanu infrastruktury technicznej na terenie Gminy dotyczy systemu zaopatrzenia w gaz, ciepło oraz energię elektryczną, w tym gminne oświetlenie uliczne. Ponadto scharakteryzowano system transportowy Gminy. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze Gminy scharakteryzowane zostały w oparciu o dziedziny istotne dla ZPGN, tj. m. in.: demografia, mieszkalnictwo oraz prowadzona działalność gospodarcza. Na podstawie zebranych, wielowymiarowych informacji zdiagnozowane zostały obszary problemowe, związane tematycznie z zakresem ZPGN. W oparciu o obszary problemowe wyznaczone zostały cele strategiczne i szczegółowe, a także właściwe kierunki działań. Zaproponowane, do realizacji na terenie Gminy, działania powinny przynieść efekt ekologiczny w postaci ograniczenia emisji substancji do powietrza, jak również redukcji zużycia energii finalnej na obszarze całego Subregionu.

Zakres tematyczny części indywidualnej dla Gminy Jemielnica Planu odnosi się do działań inwestycyjnych, oraz nie inwestycyjnych w sektorze mieszkalnictwa indywidualnego, budownictwa użyteczności gminnej, transportu prywatnego i publicznego, floty gminnej, oświetlenia publicznego oraz przemysłu, usług i handlu. Dla każdego z ww. sektorów przedstawiono wyniki bazowej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla, której celem jest wyliczenie ilości CO₂ wyemitowanego wskutek zużycia energii na terenie Gminy w roku bazowym 2013. Dane te umożliwiają identyfikację głównych antropogenicznych źródeł emisji CO₂ oraz wyznaczenie i odpowiednie zhierarchizowanie pod względem ważności środków wpływających na redukcję zinventaryzowanej emisji.

W czasie planowania działań uwzględniono wyniki przeprowadzonej w ramach części indywidualnej dla Gminy Jemielnica analizy programów i funduszy na poziomie lokalnym pod kątem możliwości uzyskania

dofinansowania na działania realizowane w ramach Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. Wskazano rodzaje działań oraz grupy beneficjentów którzy mogą ubiegać się o dofinansowanie oraz przedstawiono aspekty organizacyjne i finansowe realizacji Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. Wytypowane do realizacji działania ujęto w harmonogramie rzeczowo-finansowym, w którym przedstawiono jednostki odpowiedzialne za poszczególne zadania, termin realizacji, orientacyjne koszty realizacji zadań oraz źródło finansowania. Harmonogram zawiera również rezultaty energetyczne oraz ekologiczne.

W przedmiotowym dokumencie przedstawiono również analizę SWOT realizacji części indywidualnej dla Gminy Jemielnica, tj. analizę mocnych i słabych stron oraz szanse i zagrożenia realizacji zaproponowanych działań. Wskazano także proponowane wskaźniki monitoringu realizacji ZPGN.

Część indywidualna ZPGN, opracowana dla Gminy Jemielnica szczegółowo charakteryzuje cele i działania, które przyczynią się do poprawy jakości powietrza oraz podniesienia komfortu życia mieszkańców Gminy. Dokument jest spójny z założeniami ZPGN dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, stanowi jego część, a tym samym wpisuje się w założone dla Subregionu cele strategiczne i szczegółowe. Realizacja założeń części szczegółowej dla Gminy Jemielnica przyczyni się także do realizacji założeń całego ZPGN.

10.2. ANALIZA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH NA SZCZEBLU GMINNYM

Strategia Rozwoju Gminy Jemielnica³³⁶

Zagadnienia związane ze stymulowaniem lokalnego rozwoju społeczno-gospodarczego stanowią jeden z głównych zadań lokalnych władz samorządowych. Strategia Gminy Jemielnica określa główne cele, działania i środki, które umożliwiają realizację celów. Dokument ten stanowi całościową koncepcję rozwoju Gminy, gwarantuje wpisanie w wojewódzkie plany rozwoju, projektów o charakterze ponad lokalnym oraz zapewni współuczestnictwo Gminy w przemianach strukturalnych regionu opolskiego. Stanowi także podstawę do podejmowania inicjatyw budżetowych w latach następnych. Strategia stanowi również filar wszelkich wniosków, kierowanych do instytucji i organizacji zewnętrznych, celem współfinansowania przedsięwzięć rozwojowych.

Przeprowadzona analiza stanu aktualnego oraz ocena mocnych i słabych stron terenu Gminy umożliwiły dokładną identyfikację obszarów problemowych oraz wskazanie działań mających na celu ich eliminację lub minimalizację.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Jemielnica (Uchwała nr XIX/112/04 Rady Gminy Jemielnica z dnia 24 czerwca 2004 r.)³³⁷

Plan Rozwoju Gminy Jemielnica określa główne cele, działania oraz niezbędne środki potrzebne do realizacji celów. Realizacja wizji, celu nadrzędnego i celów głównych spowoduje w określonym czasie istotne zmiany strukturalne. Planowanie strategiczne jest procesem wyboru celów działania, ustalenia polityki i programów działania potrzebnego do realizacji konkretnych zadań oraz wybór metod i środków niezbędnych do zapewnienia realizacji tych celów.

Opracowany Plan stanowi koncepcję rozwoju Gminy, zagwarantuje wpisanie się działań gminy w wojewódzkie czy powiatowe plany rozwoju priorytetowych dla Gminy, projektów o charakterze ponad lokalnym oraz zapewni współuczestnictwo Gminy w przemianach strukturalnych regionu opolskiego. Stanowi on także jedną z podstaw do podejmowania inicjatyw budżetowych Plan obejmuje dwa podokresy: lata 2004-2006 oraz 2007-2013.

Przeprowadzona analiza stanu aktualnego oraz ocena mocnych i słabych stron terenu Gminy umożliwiły dokładną identyfikację obszarów problemowych oraz wskazanie działań mających na celu ich eliminację lub minimalizację. W planie znalazły się także zadania, pokrywające się z zakresem niniejszego dokumentu, takie

³³⁶ <http://static.jemielnica.pl/download/attachment/3383/strategia-rozwoju-gminy.doc>

³³⁷ <http://static.bip.jemielnica.pl/download/attachment/2680/uchwala-nr-xix11204-rady-gminy-jemielnica-z-dnia-24-czerwca-2004-r.doc>

jak: wymiana ogrzewania tradycyjnego na ekologiczne, podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, likwidacja zaniedbań infrastrukturalnych w Gminie oraz rozwój infrastruktury turystycznej (ścieżki rowerowe).

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jemielnica (Uchwała nr XXVII/170/05 Rady Gminy Jemielnica z dnia 25 kwietnia 2005 r.)³³⁸

Dokument został opracowany zgodnie z wymaganiami określonymi w ustawie Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 roku (Dz.U. z 2001 r. Nr 62 poz. 627, z późn. zm., t.j.). Program jest spójny z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego i wojewódzkiego.

Program formułuje zbiór celów ochrony środowiska oraz działań niezbędnych dla ich osiągnięcia. Na tle głównych dziedzin rozwoju i związanych z nimi kierunków presji na środowisko oraz na podstawie diagnozy i prognozy stanu środowiska określono cele długoterminowe. Cele te stanowią podstawę dla określenia celów krótkoterminowych, z których następnie wynikają działania główne, realizowane przez poszczególne instytucje, organizacje i grupy zadaniowe jako projekty i działania proekologiczne (inwestycyjne i nie inwestycyjne). Cele krótkoterminowe i działania główne formułowane są w oparciu o kryteria wyboru priorytetów ekologicznych.

Sposób opracowania Programu został podporządkowany metodologii właściwej dla planowania strategicznego, polegającego na:

- określeniu diagnozy stanu środowiska przyrodniczego dla Gminy Jemielnica, zawierającej charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska wraz z oceną stanu;
- określeniu kreatywnej części Programu poprzez konkretyzację (uszczegółowienie) celów głównych oraz ich operacjonalizację w postaci sformułowania listy działań;
- scharakteryzowaniu uwarunkowań realizacyjnych Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, źródeł finansowania, ocen oddziaływania na środowisko planowania przestrzennego;
- określeniu zasad monitorowania.

Wśród celi określonych w Programie wymienia się również ochronę powietrza atmosferycznego oraz wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Do realizacji założonych celi może przyczynić się m. im.:

- ograniczanie tzw. niskiej emisji,
- system zarządzania ochroną powietrza,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych,
- promowanie biopaliw i innych proekologicznych inicjatyw.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jemielnica (Uchwała nr XXI/121/12 Rady Gminy Jemielnica z dnia 7 listopada 2012 roku)³³⁹

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy poprzedza sporządzanie planów miejscowych i ich praktyczne stosowanie. Dokument określa politykę przestrzenną Gminy, nadaje generalny kierunek dalszym opracowaniom planistycznym, a także pozwala na uzyskanie szerokiej akceptacji dla decyzji najważniejszych dla całej wspólnoty samorządowej.

Celem Studium jest:

- określenie istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z rozwojem Gminy,
- wyznaczenie obszarów objętych ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz ustalenie dla nich zasad użytkowania,
- sformułowanie kierunków zagospodarowania przestrzennego i zasad polityki przestrzennej gminy, w tym rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej,
- koordynacja planów miejscowych i wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

³³⁸ <http://static.jemielnica.pl/download/attachment/2899/uchwala-nr-xxvii17005-rady-gminy-jemielnica-z-dnia-25-kwietnia-2005-r.doc>

³³⁹ http://bip.biuletyn.info.pl/php/pobierz.php3?bip=bip_jemie&id_dzi=3&id_zal=3523&id_dok=2240&nazwa_pliku=Uchwa-a-Nr-XXI.121.12-z-dnia-7-listopada-2012-r..pdf

Cele powyższe wynikają bezpośrednio z przepisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, a pośrednio z innych ustaw oraz regulacji prawnych dotyczących kompetencji samorządów.

W Studium określone zostały m.in. kierunki rozwoju systemów komunikacji oraz infrastruktury technicznej na terenie Gminy.

10.3. CELE STRATEGICZNE I SZCZEGÓŁOWE DLA GMINY WIEJSKIEJ JEMIELNICA

Cele szczegółowe Subregionu uwzględniają zapisy określone w pakiecie klimatyczno – energetycznym do roku 2020 (3x20%) tj.:

- redukcję emisji gazów cieplarnianych o 20%,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych o 20%,
- redukcję zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej o 20%,

a także poprawę jakości powietrza zgodnie z Programem ochrony powietrza dla strefy opolskiej.

Osiągnięciu celu głównego Subregionu sprzyjać będą cele szczegółowe poszczególnych Gmin. Mając powyższe na względzie wyróżnia się następujące cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Jemielnica wynikające z identyfikacji obszarów problemowych i wymogów pakietu klimatyczno – energetycznego 3x20%, przedstawione zostały poniżej w tabeli.

Tabela 103 Cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Jemielnica³⁴⁰

Cele strategiczne	Cele szczegółowe
1. Zmniejszenie wielkości emisji na terenie gminy i poprawa jakości powietrza	1.1 Wymiana / modernizacja źródła ciepła w budynkach użyteczności publicznej na bardziej ekologiczne – OZE
	1.2 Usprawnienie systemu transportowego poprzez budowę tras rowerowych
2. Zmniejszanie zapotrzebowania na energię finalną poprzez podniesienie efektywności energetycznej	2.1 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
3. Zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii	3.1 Wspieranie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach użyteczności publicznej – OZE

³⁴⁰ Opracowanie własne

10.4. ANALIZA STANU AKTUALNEGO NA OBSZARZE OBJĘTYM PLANEM

10.4.1. Ocena stanu środowiska

Subregion Kędzierzyńsko-Kozielski, w tym Gmina Jemielnica znajduje się w całości w strefie opolskiej. Charakterystykę jakości powietrza dla powiatu, podobnie jak dla całego obszaru KKSOF, dokonano w odniesieniu do całej strefy, na podstawie opracowania „Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2013”. Uwzględniono także wyniki stacji pomiarowych zlokalizowanych w Kędzierzynie-Koźlu oraz w Strzelcach Opolskich. Drugą strefą dla której dokonuje się oceny jakości powietrza jest strefa opolska obejmująca pozostały obszar województwa.

Z uwagi na powyższe szczegółowy opis oceny stanu środowiska jak i klimatu został zawarty w części ogólnej w rozdziale 3.4.1., gdzie znalazły się wyniki tego badania.

10.4.2. Ocena energochłonności i emisyjności oraz analiza stanu aktualnego i potencjału technicznego ograniczania zużycia energii

Zaopatrzenie w energię jest jednym z podstawowych czynników niezbędnych dla egzystencji ludności, jednak wydobycie paliw i produkcja energii stanowi jeden z najbardziej niekorzystnych rodzajów oddziaływania na środowisko. Jest to wynikiem zarówno ogromnej ilości użytkowanej energii, jak i istoty przemian energetycznych, którym energia musi być poddawana w celu dostosowania do potrzeb odbiorców.

Gmina Jemielnica, podobnie jak wiele innych gmin w Polsce, boryka się z szeregiem problemów technicznych, ekonomicznych, środowiskowych i społecznych we wszystkich dziedzinach jej funkcjonowania. Jedną z najistotniejszych dziedzin funkcjonowania Gminy jest gospodarka energetyczna, w tym kwestia zaopatrzenia w energię, jej użytkowania i gospodarowania na terenie Gminy.

System ciepłowniczy

Gmina nie posiada centralnego systemu zaopatrzenia w ciepło, które obejmowałoby wszystkie sołectwa. Dominują indywidualne systemy zaopatrzenia w ciepło, w których wykorzystuje się głównie węgiel kamienny oraz w niewielkich ilościach olej opałowy.³⁴¹

System gazowniczy

Gmina Jemielnica należy do niezgazyfikowanych Gmin powiatu strzeleckiego. Na jej terenie nie występuje sieć gazowa gazu przewodowego. Mieszkańcy Gminy dla potrzeb gospodarstw domowych korzystają ze zbiorników gazowych.³⁴²

System elektroenergetyczny

Dostawcą energii na terenie Gminy Jemielnica jest TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Opolu. Odpowiada on za sprawność dostaw energii, a także modernizację sieci energetycznych.³⁴³

Na terenie Gminy Jemielnica brak jest linii elektroenergetycznych NN i WN oraz GPZ. Zaopatrzenie w energię elektryczną odbywa się poprzez sieci i stacje transformatorowe SN. Wszystkie miejscowości Gminy są zelektryfikowane.³⁴⁴

W północnej części Gminy przebiega niewielki fragment przesyłowej linii energetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji Zawadzkie-Ozimek.³⁴⁵

³⁴¹ Program ochrony środowiska – Gmina Jemielnica

³⁴² Studium Uwarunkowań i Kierunków Rozwoju Gminy Jemielnica

³⁴³ Program ochrony środowiska – Gmina Jemielnica

³⁴⁴ Program ochrony środowiska – Gmina Jemielnica

Oświetlenie ulic i placów

Na terenie Gminy Jemielnica znajdują się 663 oprawy oświetlenia ulicznego oraz 109 latarni o ogólnej mocy 60,91 kW. Większość żarówek zainstalowanych w oprawach oświetlenia ulicznego stanowią żarówki o mocy 70 W, ponadto występują żarówki 100 W. Całkowite zużycie energii w Gminie Jemielnica na oświetlenie uliczne wynosi ponad 245 MWh. W poniższej tabeli zestawiono ilości opraw występujące w poszczególnych miejscowościach Gminy.

Tabela 104 Ilość opraw oświetlenia ulicznego, występująca w poszczególnych miejscowościach Gminy Jemielnica³⁴⁶

Miejscowość	Oprawy	Latarnie
Jemielnica	305	103
Barut	57	-
Gąsiorowice	61	-
Łaziska	70	-
Piotrówka	53	6
Wierchlesie	55	-
Centawa	62	-

10.4.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

Położenie administracyjne

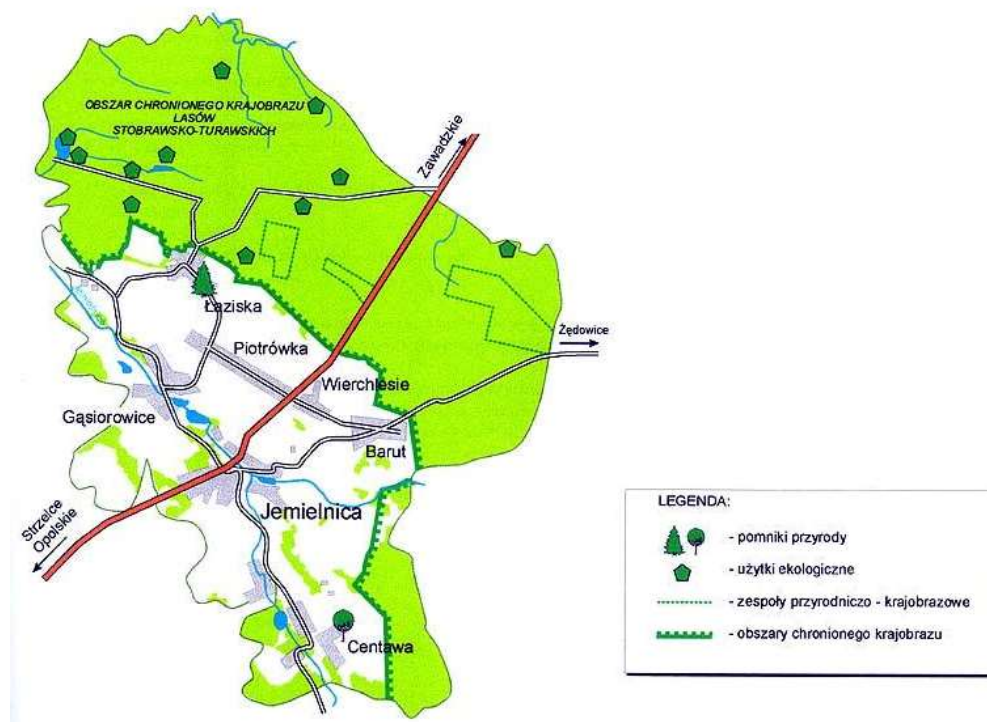
Gmina Wiejska Jemielnica położona jest w południowo-wschodniej części województwa opolskiego, w północno-wschodniej części powiatu strzeleckiego. W składzie Gminy wyróżnia się 7 sołectw: Barut, Centawa, Gąsiorowice, Łaziska, Jemielnica, Piotrówka, Wierchlesie. Siedzibą Gminy jest wieś Jemielnica, stanowiąca lokalny ośrodek rozwoju. Powierzchnia Gminy wynosi 113,46 km².

Obszar Gminy graniczy:

- od południa i zachodu z Gminą Strzelce Opolskie,
- od północy z Gminą Kolonowskie,
- od wschodu z Gminą Zawadzkie,
- od południowego - wschodu z województwem śląskim (Gmina Wielowieś).

³⁴⁵ Studium Uwarunkowań i Kierunków Rozwoju Gminy Jemielnica

³⁴⁶ Opracowanie własne na podstawie danych Gminy

Rysunek 70 Plan sytuacyjny Gminy Jemielnica³⁴⁷

Ukształtowanie terenu³⁴⁸

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski wg prof. J. Kondrackiego obszar Gminy Jemielnica wchodzi w skład mezoregionu Równiny Opolskiej należącego do makroregionu Niziny Śląskiej. Wschodnia część Gminy leży w rejonie mikroregionu Obniżenia Małej Panwi.

Gmina zaliczana jest do obszarów o charakterze równinno-nizinny. Wysokości bezwzględne terenu zawierają się w przedziale 234,5 – 238,5 m n.p.m. Teren Gminy jest pofałdowany i opada w kierunku północno-zachodnim, przy czym przeważają stoki zachodnie o korzystnych warunkach termicznych. Równinny krajobraz Gminy od południa zamykają wzniesienia pasma Chełmu.

Rolnictwo, leśnictwo, tereny chronione³⁴⁸

Krajobraz Gminy Jemielnica jest dość bogaty. Dużą powierzchnię Gminy zajmują lasy, ok. 6 912 ha (61% powierzchni Gminy). Użytki rolne zajmują powierzchnię 4 034 ha, tj. 36% powierzchni Gminy. Pozostały obszar Gminy stanowią tereny infrastruktury mieszkaniowej i technicznej.

W Gminie dominuje działalność rolnicza oparta na chowie trzody chlewnej oraz uprawie zbóż, przy czym największą powierzchnię zasiewów ma żyto. Uprawia się również ziemniaki oraz niewielkie ilości buraków cukrowych i rzepaku. Wśród gruntów ornych zdecydowanie przeważają gleby o najniższej jakości (klasy V, VI), które łącznie zajmują 77% ogólnej powierzchni gruntów ornych. Pozostałe 23% stanowią gleby zaliczane do klas bonitacyjnych IIIb, IVa, IVb.

Udział lasów w ogólnej powierzchni Gminy znacznie przewyższa poziom średniego zalesienia kraju i województwa. Duże zwarte kompleksy leśne znajdują się w północnej i północno-wschodniej części Gminy i wchodzi w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Stobrawsko-Turawskich, którego stanowią ok. 5,8% powierzchni. Ponadto mniejsze kompleksy leśne występują także w części południowo-zachodniej i zachodniej.

Przeważający obszar Gminy 7 600 ha, położony na północ od drogi Gąsiorowice – Barut i na wschód od Jemielnicy stanowi część Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Stobrawsko-Turawskich. Obszar chronionego krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie” stanowi obszar węzłowy o znaczeniu krajowym

³⁴⁷ <http://jemielnica.pl/36/przyroda-i-turystyka.html>

³⁴⁸ Program ochrony środowiska – Gmina Jemielnica

systemu sieci ekologicznej 10 K ECONET – PL. Ponadto na terenie Gminy istnieją trzy zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Zlokalizowane one są w północnej części Gminy. W Gminie Jemielnica objęto także ochroną 12 obszarów w formie użytków ekologicznych, w celu ochrony zachowanych jeszcze unikalnych biotopów śródleśnych łąk, bagien i zbiorowisk wodnych i zagwarantowania bioróżnorodności kompleksów leśnych, stanowisk rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. Dodatkowo na terenie Gminy ustanowiono 16 pomników przyrody, przy czym większość stanowią pojedyncze drzewa. Na terenie Gminy nie przeprowadzono dotąd inwentaryzacji przyrodniczej, jednak na terenach objętych ochroną udokumentowano występowanie rzadkich, chronionych gatunków flory i fauny.

Charakterystyka demograficzna

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba ludności w roku 2013 w Gminie Jemielnica wyniosła 7 147, gęstość zaludnienia wynosi 63 osób/km². Szczegółową charakterystykę demograficzną przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 105 Charakterystyka demograficzna Gminy Jemielnica³⁴⁹

Jednostka administracyjna	Ludność ogółem wg faktycznego miejsca zamieszkania	Ludność w miastach	Ludność na wsi	Powierzchnia	Gęstość zaludnienia
	[os.]	[os.]	[os.]	[km ²]	[osób/km ²]
Gmina Jemielnica	7 147	0	7 147	113	63

Analizując liczbę ludności w różnych kategoriach wiekowych można zauważyć trend charakterystyczny dla Polski. Z analizy danych demograficznych wynika, że liczba ludności w Gminie w ostatnich latach ulegała niewielkim wahaniom. Dominuje jednak tendencja spadkowa, co jest związane głównie z:

- migracjami ludności,
- ujemnym przyrostem naturalnym,
- zjawiskiem starzenia się społeczeństwa.

Ujemny przyrost naturalny jest konsekwencją złożonych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, które zachodzą nie tylko w danej gminie, ale także w całej Polsce. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- trudną sytuację materialną wielu rodzin,
- spadek liczby małżeństw oraz wzrost liczby rozwodów.

Tabela 106 Ludność według lokalizacji terytorialnej – Gmina Jemielnica³⁵⁰

Gmina Jemielnica	Ludność według lokalizacji terytorialnej [os.]		
	2011	2012	2013
	7 185	7 224	7 147

Na przestrzeni lat 2011-2013 zauważa się umiarkowaną tendencję spadkową w liczbie ludności zamieszkującej teren Gminy o 0,5% w stosunku do roku 2011.

Mieszkalnictwo

Na terenie Gminy Jemielnica, według danych na 2013 r., znajdują się 1 873 budynki mieszkalne, w których rozmieszczonych jest 2 044 mieszkań o łącznej powierzchni 221 097 m². Przeciętna powierzchnia jednego mieszkania wynosi 99 m², średnia powierzchnia użytkowa mieszkania, przypadająca na jednego mieszkańca wynosi 28 m². Średnia powierzchnia mieszkania jest wyższa niż średnia wartość określona dla KKSOF (79 m²). Powierzchnia przypadająca na jednego mieszkańca jest równa średniej dla KKSOF.

³⁴⁹ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

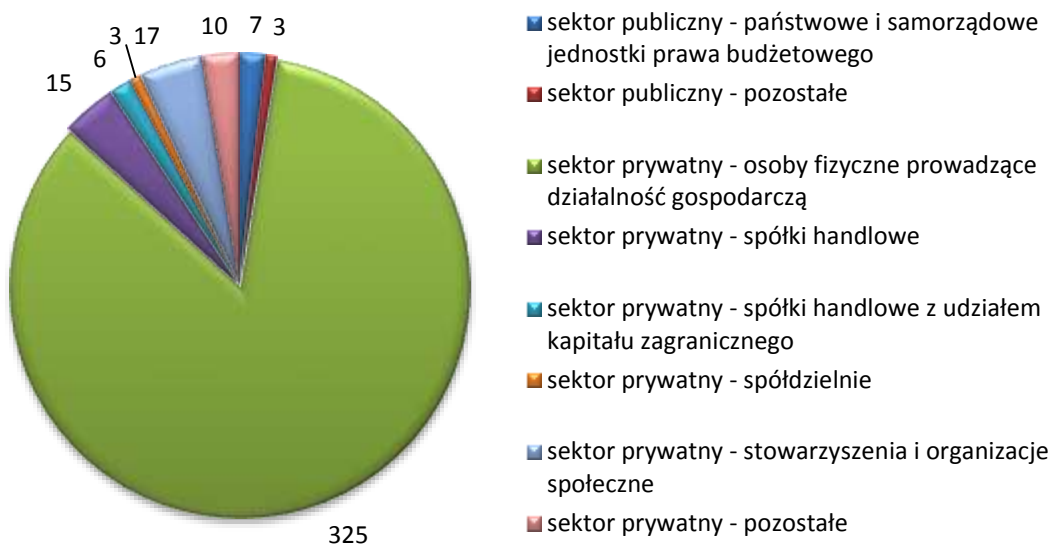
³⁵⁰ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Większość budynków w Gminie powstała przed 1945 rokiem oraz w latach 1960 - 1980. Od roku 1990 notuje się regres budownictwa, wyrażony gwałtownym spadkiem nowo powstałych mieszkań.³⁵¹

W 2013 r. do użytku zostało oddanych 10 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej, równej 1 913 m². W mieniu Gminy znajduje się 26 mieszkań o łącznej powierzchni 1 329 m². Mieszkania będące w mieniu Gminy stanowią 1% wszystkich mieszkań znajdujących się na terenie Gminy.

Działalność gospodarcza

Obecnie Jemielnica jest gminą o charakterze rolniczym, pozbawioną infrastruktury przemysłowej, z silnie rozwiniętym rzemiosłem i usługami. Według stanu na 2013 r., w Gminie Jemielnica znajduje się 386 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Decydującą większość stanowią podmioty gospodarcze sektora prywatnego (ok. 97,5%), należące do właścicieli krajowych. Ok. 84% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych należy do osób prywatnych. Wskaźnik przedsiębiorczości, mierzony liczbą podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców, w Gminie wynosi 540. Jest to jeden z niższych wskaźników w powiecie strzeleckim. Jest również niższy od wskaźnika przedsiębiorczości powiatu strzeleckiego (691), województwa opolskiego (996) oraz kraju (1057). Strukturę podmiotów gospodarczych według sektorów własnościowych przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 71 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy Jemielnica³⁵²

Zmiany w liczbie przedsiębiorstw na terenie gminy na przestrzeni 8 lat przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 107 Zmiany w ilości przedsiębiorstw sektora prywatnego i publicznego w latach 2005-2013 na terenie Gminy Jemielnica

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sektor publiczny	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Sektor prywatny	265	271	294	324	347	380	375	375	376

W latach 2005-2013 na terenie Gminy obserwuje się wzrost liczby przedsiębiorstw. Tendencja ta dotyczy sektora prywatnego. W sektorze publicznym od kilku lat ilość podmiotów gospodarczych utrzymuje się na stałym poziomie.

³⁵¹ Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Jemielnica na lata 2004 ÷ 2006 z perspektywą do roku 2013

³⁵² Opracowanie własne na podstawie danych GUS

INFRASTRUKTURA TRASPORTOWA

Gmina Jemielnica położona jest na uboczu głównych ciągów komunikacyjnych. Na terenie Gminy Jemielnica istnieje dość dobrze rozwinięta sieć dróg. Największe znaczenie ma przebiegająca południkowo droga wojewódzka DW nr 426 Zawadzkie - Strzelce Opolskie. Sieć komunikacyjną uzupełniają drogi powiatowe i gminne. Autostrada A4 przebiega w odległości 15 km od Jemielnicy. Najbliższe węzły autostradowe to Olszowa i Nogawczyce, leżące w odległości ok. 15-20 km.

Droga wojewódzka przebiega przez miejscowości Wierchlesie, Piotrówka i Jemielnica. Łączna jej długość na terenie Gminy wynosi 9,454 km. Stan techniczny drogi na wielu odcinkach jest niezadowalający. Planowana jest modernizacja DW nr 426 do pełnych parametrów klasy G (droga jest zmodernizowana na odcinku Piotrówka – Strzelce Opolskie i dalej do Sławięcic), w tym budowę obejścia miejscowości Jemielnica, Piotrówka i Wierchlesie oraz zmianę kategorii drogi z wojewódzkiej na krajową.³⁵³

Ponadto przez teren gminy przebiega dziewięć dróg powiatowych o łącznej długości 34,055 km. Łączą one wszystkie miejscowości Gminy. Są to:

- 1802 Jemielnica – Kotulin, klasa drogi Z,
- 1803 Piotrówka (Wierchlesie) – Żędowice, klasa drogi Z,
- 1812 Dąbrówka (granica województwa śląskiego) – Barut, klasa drogi L,
- 1840 Jemielnica – Gąsiorowice, klasa drogi L,
- 1841 Jemielnica – Barut, klasa drogi L,
- 1842 Piotrówka – Osiek, klasa drogi L,
- 1843 Gąsiorowice – Piotrówka, klasa drogi L,
- 1855 Jemielnica – Gąsiorowice, klasa drogi L,
- 1857 Gąsiorowice – do końca zabudowy (kierunek Bokowe), klasa drogi L.

Sieć dróg gminnych stanowi uzupełnienie dla dróg powiatowych. Łączna długość dróg gminnych wynosi 39,100 km.

Z badań pomiaru natężenia ruchu przeprowadzonych przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Opolu w latach 2000 i 2005 obserwuje się przy ogólnym 15% wzroście liczby pojazdów, przejeżdżających drogą DW nr 426. Wzrost ten niewątpliwie ma wpływ na stan drogi. Notowane natężenia ruchu należą do większych na terenie województwa opolskiego.

Tabela 108 Średni dobowy ruch (SDR) na drogach w obrębie Gminy Jemielnica³⁵⁴

Nr drogi	2000	2005	Wzrost natężenia ruchu [%]
426	4 708	5 407	15

Ponadto przez teren Gminy przebiegają trzy trasy rowerowe, biegnące wzdłuż doliny Małej Panwi. Na terenie Gminy nie występują linie kolejowe.³⁵⁵

10.5. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Sektor transportu i komunikacji ma ogromne znaczenie ze względu na przebiegającą przez środek Gminy Jemielnica drogą wojewódzką nr 426, łączącą szlak komunikacyjny Zawadzkie-Strzelce Opolskie. Długość tejże drogi w granicach Gminy wynosi w przybliżeniu 10 km. Według „Programu Ochrony Środowiska” obszar problemowy, jakim jest transport ma znaczący wpływ na destabilizację stanu jakości powietrza w obrębie Gminy Jemielnica ale także całości Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego. Stały wzrost natężenia ruchu na drogach lokalnych, powiatowych i wojewódzkich prowadzi do zwiększenia ilości szkodliwych stężeń mających swe źródło w transporcie indywidualnym (spalanie paliw) oraz pogarszającym się stanie nawierzchni dróg. Na terenie Gminy Jemielnica nie jest rozwinięty transport kolejowy.

³⁵³ Program ochrony środowiska – Gmina Jemielnica

³⁵⁴ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jemielnica

³⁵⁵ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jemielnica

W dalszym ciągu na terenie omawianej Gminy Jemielnica rozpowszechnione jest indywidualne ogrzewanie budynków mieszkalnych, władze Gminy dopuściły także do stosowania paliw stałych. Powyższe działania obarczone są ryzykiem wystąpienia podwyższonych stężeń zanieczyszczenia powietrza. Emisja punktowa (emisja z zakładów przemysłowych i energetycznych), emisja liniowa (komunikacyjna pochodząca głównie z transportu) a w szczególności emisja powierzchniowa (emisja lokalna z palenisk domowych, małych kotłowni) odpowiedzialna jest za tzw. „niską emisję”.

Do obiektów mogących powodować pogorszenie stanu jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Jemielnica, należy bez wątpienia zaliczyć nieeksploatowane składowisko odpadów, w tym niebezpiecznych dla zdrowia i środowiska przyrodniczego. Składowisko znajduje się w miejscowości Barut, na którym składowano odpady z Huty „Andrzej” w Zawadzkiem.

Niemalże 60% Gminy Jemielnica zagospodarowane jest przez lasy i grunty leśne. Lasy należą do kolejnego obszaru problemowego. Ze względu na duży udział lasów, istnieje niebezpieczeństwo pożarów – wydzielane są toksyczne związki oraz gazy cieplarniane przyczyniające się do powstania efektu cieplarnianego. W wyniku pożaru przedostaje się do atmosfery m.in. dwutlenek węgla, tlenek węgla lub związki siarki.

10.6. WYNIKI INWENTARYZACJI EMISJI DWUTLENKU WĘGLA W GMINIE WIEJSKIEJ JEMIELNICA

Poniższa inwentaryzacja obejmuje obszar całej Gminy Jemielnica. Obliczenia emisji zostały wykonane przy pomocy wiedzy technicznej oraz inwentaryzacji przeprowadzonej w ramach opracowania „Bazy danych dotycząca niskiej emisji na terenie Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego”. W obliczeniach posługiwano się wartością emisji CO₂, bez uwzględnienia emisji innych gazów cieplarnianych, tj.. CH₄ oraz N₂O, które wg wytycznych Porozumienia Burmistrzów nie są wymagane do obliczeń.

Ponadto emisja CO₂ ze spalania biomasy czy biopaliw oraz emisja ze zużywanej tzw. „zielonej energii elektrycznej” jest przyjmowana jako wartość zerowa. Przyjmuje się, że drewno spalane na terenie Gminy Jemielnica pochodzi w całości z obszaru Gminy.

Dla roku 2013 zebrano kompleksowe dane dla wszystkich zidentyfikowanych sektorów, dlatego też przyjęto, że 2013 rok będzie rokiem bazowym dla niniejszego opracowania.

W celu obliczenia emisji CO₂ wyznaczono zużycie energii finalnej dla zidentyfikowanych na terenie Gminy Jemielnica następujących sektorów:

- sektor obiektów użyteczności publicznej,
- sektor mieszkaniowy,
- sektor oświetlenia ulicznego,
- sektor transportowy,
- sektor handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe.

Na terenie Gminy Jemielnica zidentyfikowano wykorzystanie następujących nośników energii:

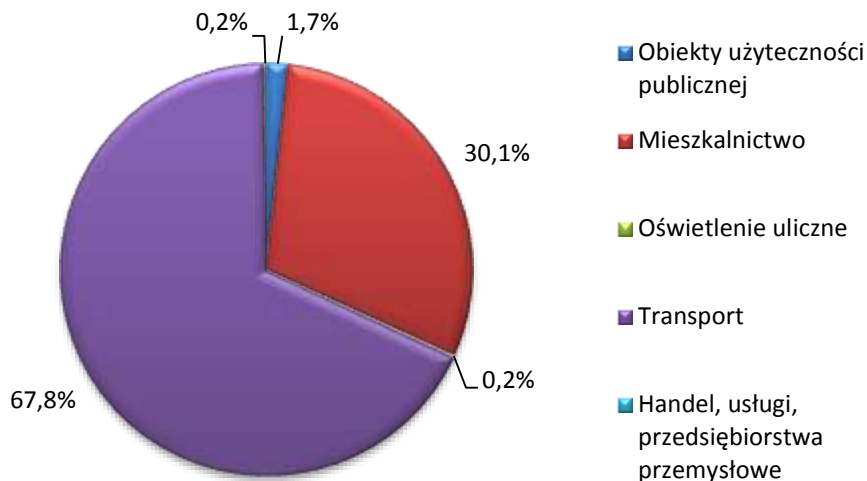
- energię elektryczną,
- paliwa węglowe,
- drewno i biomasę,
- olej opałowy,
- gaz płynny LPG,
- olej napędowy,
- benzyna,
- energię ze źródeł odnawialnych (w niewielkim stopniu).

Poniżej przedstawiono wyniki przeprowadzonej na terenie Gminy inwentaryzacji zużycia energii oraz związanej z tym emisji CO₂ w ww. sektorach, dla roku bazowego 2013.

Całkowite zużycie energii finalnej w Gminie Jemielnica, w roku 2013 wynosiło powyżej 148 GWh. Roczne jednostkowe zużycie energii wynosi ok. 21 MWh/osobę. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców, natomiast na rysunku poniżej przedstawiono udział poszczególnych sektorów w całkowitym zużyciu energii finalnej w roku bazowym 2013.

Tabela 109 Zużycie energii finalnej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013³⁵⁶

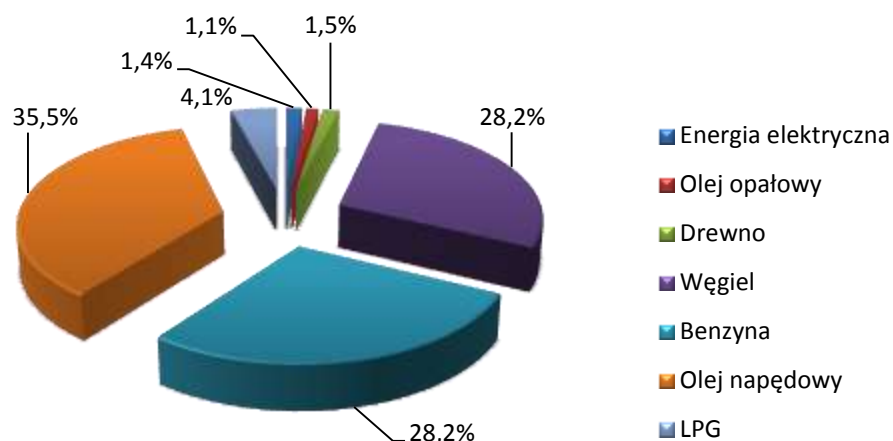
Lp.	Sektor	Jednostka	Wielkość zużycia energii
1	Obiekty użyteczności publicznej	MWh/rok	2 542,38
2	Mieszkalnictwo	MWh/rok	44 732,16
3	Oświetlenie uliczne	MWh/rok	200,49
4	Transport	MWh/rok	100 816,12
5	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	MWh/rok	313,59
RAZEM		MWh/rok	148 604,74

Rysunek 72 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku bazowym 2013³⁵⁷

Największy udział w całkowitym zużyciu energii na terenie Gminy Jemielnica stanowi sektor transportu (ok. 68%). Drugi pod względem wielkości sektor mieszkalnictwa stanowiący ok. 30% całkowitego zużycia energii na terenie Gminy. Sektor obiektów użyteczności publicznej stanowi ok. 2%. Najmniej energii zużywane jest przez oświetlenie uliczne oraz sektor handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych, tj. na poziomie 0,2% ogólnego zużycia energii końcowej w roku bazowym 2013.

Na terenie Gminy Jemielnica głównym nośnikiem energii jest olej napędowy, który stanowi ok. 36% wszystkich zidentyfikowanych nośników energii. Drugim pod względem zużycia energii, nośnikiem jest węgiel i benzyna na wyrównanym poziomie 28,2%. W dalszej kolejności znajduje się LPG (ok. 4%). Pozostałe wskaźniki stanowią niewielki udział. Energia elektryczna, drewno oraz olej opałowy nie przekraczają 1,5% całkowitej zużytej energii na terenie Gminy. Szczegółowy udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym Gminy przedstawiono na rysunku poniżej.

³⁵⁶ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji³⁵⁷ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 73 Udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁵⁸

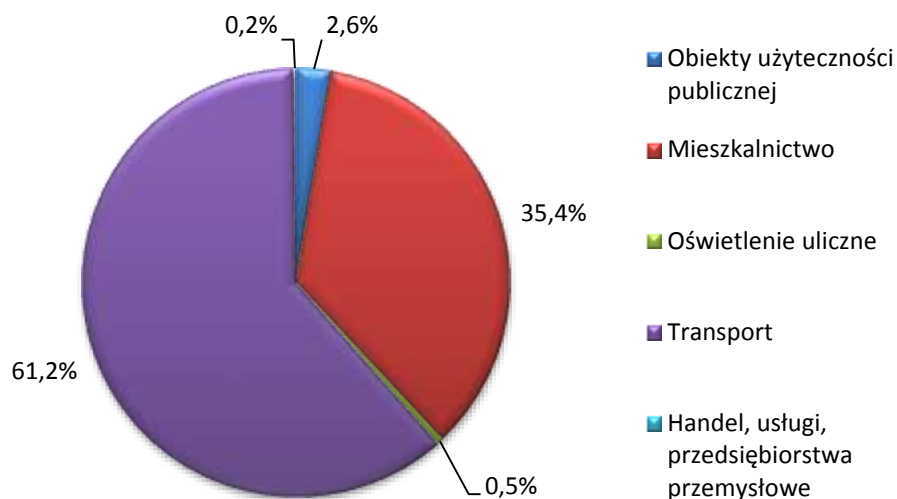
Sumaryczna wartość emisji CO₂ w roku bazowym 2013 na terenie Gminy Jemielnica wynosiła 42 969,92 MgCO₂/rok. Na jednego mieszkańca przypada ok. 6 MgCO₂ rocznie. W tabeli poniżej przedstawiono wartość emisji w podziale na poszczególne sektory odbiorców energii.

Tabela 110 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013

Lp.	Sektor	Jednostka	Emisja CO ₂
1	Obiekty użyteczności publicznej	MgCO ₂ /rok	1 131,41
2	Mieszkalnictwo	MgCO ₂ /rok	15 224,40
3	Oświetlenie uliczne	MgCO ₂ /rok	200,49
4	Transport	MgCO ₂ /rok	26 317,14
5	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	MgCO ₂ /rok	96,48
RAZEM		MgCO ₂ /rok	42 969,92

Na poniższym rysunku przedstawiono procentowy udział poszczególnych sektorów w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013 na terenie Gminy Jemielnica.

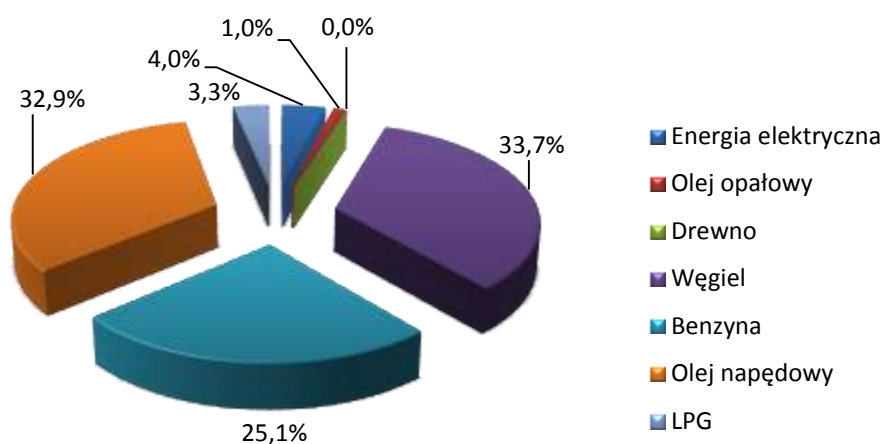
³⁵⁸ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 74 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013³⁵⁹

Najwyższą wartością emisji CO₂, stanowiącą ok. 61% całkowitej emisji na terenie Gminy Jemielnica, charakteryzuje się sektor transportu. Drugi pod względem wielkości sektor mieszkalnictwa stanowi ok. 36% całkowitej emisji pochodzącej z analizowanego sektora na terenie gminy. Sektor obiektów użyteczności publicznej stanowi 2,6%. Pozostałe sektory, tj. sektor handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych oraz sektor oświetlenia ulicznego stanowią łącznie ok. 0,7% ogólnej emisji CO₂ w roku bazowym 2013.

Na rysunku poniżej przedstawiono procentowy udział poszczególnych paliw w całkowitej emisji CO₂.

Rysunek 75 Udział poszczególnych nośników energii i paliw w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013³⁶⁰

Na terenie Gminy Jemielnica głównym nośnikiem energii w całkowitej emisji CO₂, w roku bazowym 2013 jest węgiel, który stanowi ok. 34% wszystkich zidentyfikowanych nośników energii. Odnotowano ponadto wysoki poziom udziału oleju napędowego (ok. 33%) oraz benzyny (25,1%). Pozostałe sektory stanowią mniejszy udział w emisji CO₂. Energia elektryczna stanowi 4%, LPG ok. 3%, najmniejszą emisję zanieczyszczeń wykazują olej opałowy oraz drewno, stanowiące łącznie ok. 1%, przy czym drewno stanowi zaledwie 0,001%. Znaczna dominacja węgla w całkowitej emisji CO₂ wynika głównie z braku sieci gazowej oraz sieci ciepłowniczej na terenie Gminy.

³⁵⁹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁶⁰ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

W dalszej części przedstawiono szczegółowe wyniki inwentaryzacji emisji CO₂ dla poszczególnych sektorów z uwzględnieniem zużycia emisji końcowej.

Obiekty użyteczności publicznej

W tym sektorze uwzględniono budynki użyteczności publicznej, położone na terenie Gminy Jemielnica, takie jak:

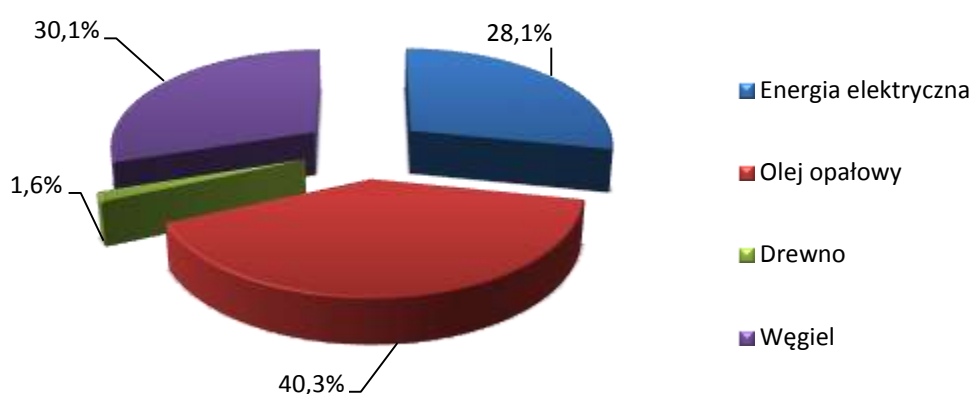
- budynki administracyjne Urzędu Gminy Jemielnica,
- budynki należące do spółek z udziałem Gminy (budynki administracyjne, techniczne),
- przedszkola, szkoły, ośrodki, domy pomocy społecznej, itp.

Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 2 542,38 MWh/rok. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w Gminie.

Tabela 111 Zużycie nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w Gminie Jemielnica w roku bazowym 2013³⁶¹

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Węgiel	Drewno
Gmina Jemielnica	714,20	1 024,14	764,55	39,50

W sektorze obiektów użyteczności publicznej wykorzystywane są cztery nośniki energii, tj. węgiel, olej opałowy, energia elektryczna oraz drewno. Dominujący udział w strukturze zużycia nośników energii ma olej opałowy (ok. 40%). Pozostałą część stanowią paliwa węglowe 30% oraz energia elektryczna 28,1%. Najmniejszy udział wykazuje drewno na poziomie 1,6%. Poniżej przedstawiono strukturę zużycia nośników energii w sektorze obiektów użyteczności publicznej.

Rysunek 76 Struktura zużycia nośników energii w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁶²

Całkowita emisja CO₂ z sektora obiektów użyteczności publicznej w Gminie Jemielnica, w roku bazowym 2013 wyniosła 1 131,40 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w

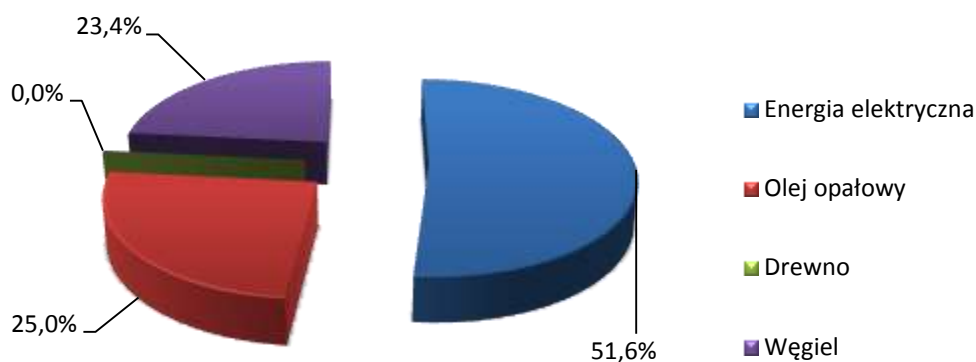
³⁶¹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁶² Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy.

Tabela 112 Emisja CO₂ w sektorze obiektów użyteczności publicznej w Gminie Jemielnica w roku bazowym 2013³⁶³

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]		
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Węgiel
Gmina Jemielnica	584,21	282,66	264,53

Rysunek 77 Struktura emisji CO₂ w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁶⁴

Dominujący udział w emisji CO₂ odnotowano dla energii elektrycznej, która stanowi 51,6% całkowitej emisji z analizowanego sektora. Emisja ze zużycia węgla oraz oleju opałowego kształtuje się na podobnym poziomie, odpowiednio 23,4% i 25%. Drewno, jako nośnik energii jako „zielone paliwo” nie stanowi potencjalnego źródła emisji.

Mieszkalnictwo

Całkowita powierzchnia użytkowa budynków mieszkalnych zlokalizowanych na terenie gminy wynosi 221 097 m². Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 44 732,12 MWh/rok. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy.

Tabela 113 Zużycie nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁶⁵

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
Gmina Jemielnica	1 126,53	436,06	2 180,28	40 989,26

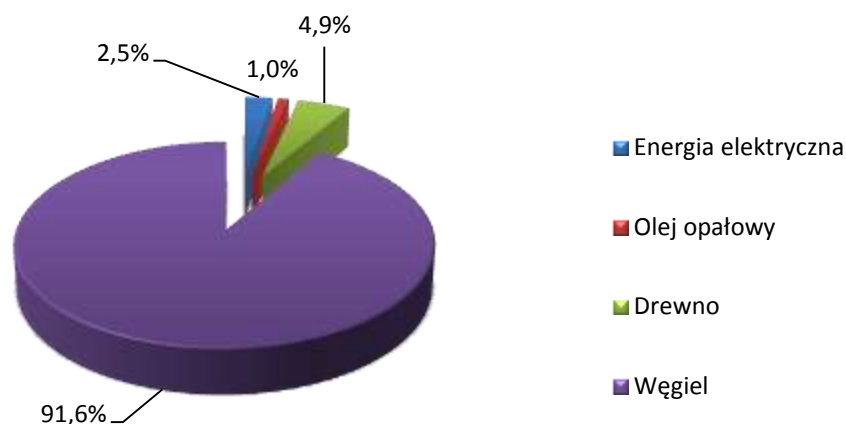
W sektorze mieszkaniowym największy udział w strukturze zużycia nośników energii ma węgiel (ok. 92%). Pozostałe nośniki posiadają zdecydowanie niższy udział. Udział drewna kształtuje się na poziomie powyżej

³⁶³ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁶⁴ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁶⁵ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

8%. Udział drewna kształtuje się na poziomie 4,9% całkowitego zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym. Najmniejsze znaczenie w strukturze zużycia nośników energii odnotowano dla energii elektrycznej i oleju opałowego odpowiednio 2,5% i 1%. Na terenie Gminy nie jest wykorzystywany gaz ziemny oraz ciepło sieciowe, ze względu na brak odpowiednich instalacji w gminie. Poniżej przedstawiono strukturę zużycia nośników energii w sektorze obiektów użyteczności publicznej.

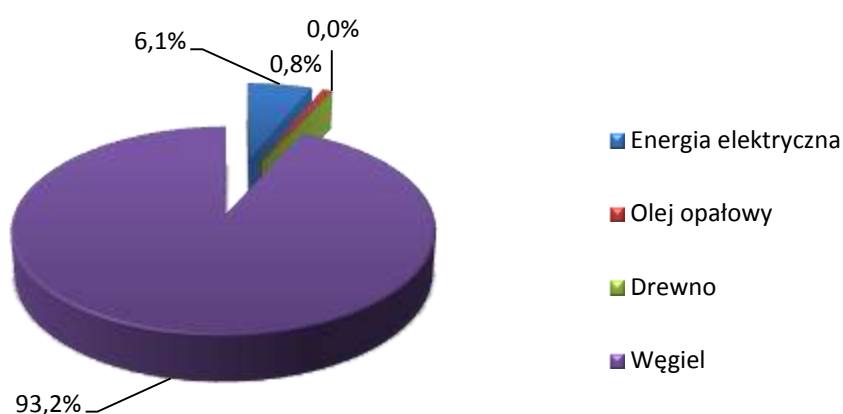

Rysunek 78 Struktura zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁶⁶

Całkowita emisja CO₂ z sektora mieszkaniowego w Gminie Jemielnica, w roku bazowym 2013 wyniosła 15 224,40 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w sektorze mieszkaniowym na terenie gminy.

Tabela 114 Emisja CO₂ w sektorze mieszkaniowym, w Gminie Jemielnica, w roku bazowym 2013³⁶⁷

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
Gmina Jemielnica	921,50	120,35	0,27	14 182,28

³⁶⁶ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁶⁷ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 79 Struktura emisji CO₂ w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁶⁸

Największą emisję CO₂ w sektorze mieszkaniowym odnotowano dla węgla, która stanowi ok. 93% całkowitej emisji CO₂ z sektora mieszkaniowego na terenie Gminy. Wynika to z faktu, iż zdecydowana większość budynków mieszkalnych ogrzewana jest indywidualnie z wykorzystaniem węgla. Energia elektryczna stanowi ok. 6% całkowitej emisji CO₂ z sektora mieszkaniowego na terenie Gminy. Pozostałe nośniki energii, tj. olej opałowy, oraz drewno mają niewielki udział w emisji CO₂ na terenie Gminy, który łącznie stanowi zaledwie ok. 0,8%. Drewno, jako nośnik energii, jest wykorzystywane dość często w sektorze mieszkaniowym, jednak jako „zielone paliwo” nie stanowi potencjalnego źródła emisji.

Oświetlenie

Kategoria ta obejmuje latarnie uliczne, zlokalizowane na terenie Gminy Jemielnica. W tym sektorze uwzględniono całkowitą ilość energii zużytą na potrzeby przestrzeni publicznej. Zużycie energii elektrycznej na oświetlenie uliczne w Gminie wynosi 245,10 MWh/rok przy emisji CO₂ wynoszącej 200,49 MgCO₂/rok. W poniższej tabeli zamieszczono wyniki inwentaryzacji w sektorze oświetlenia ulicznego.

Tabela 20 Wyniki inwentaryzacji w sektorze oświetlenia ulicznego, znajdującego się na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁶⁹

Obszar	Ilość punktów świetlnych [szt.]	Zużycie energii elektrycznej [MWh/rok]	Emisja CO ₂ [Mg CO ₂ /rok]
Gmina Jemielnica	766	245,10	200,49

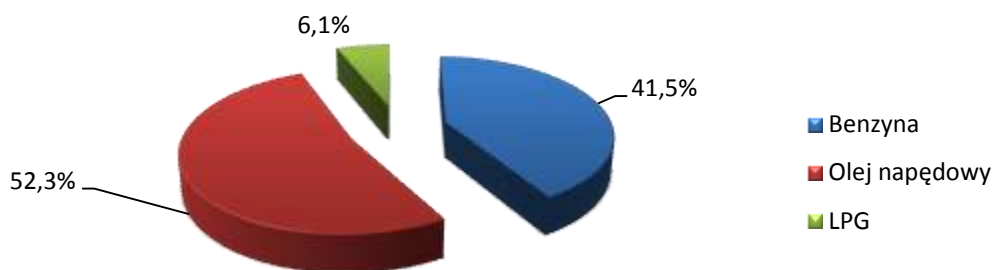
Transport

Duży udział w negatywnym oddziaływaniu na środowisko ma spalanie paliw w silnikach spalinowych, napędzających pojazdy mechaniczne. Oprócz dwutlenku węgla, pojazdy silnikowe emitują szkodliwe substancje, takie jak dwutlenek siarki, pyły i alfa-piropenzen. Liczba pojazdów na ulicach ulega ciągłemu wzrostowi przy jednoczesnej stopniowej poprawie istniejącej infrastruktury.

Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 100 816,12 MWh/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy.

Tabela 115 Zużycie nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁷⁰

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]		
	Benzyna	Diesel	LPG
Gmina Jemielnica	41 885,52	52 770,95	6 159,65

³⁶⁸ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁶⁹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁷⁰ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

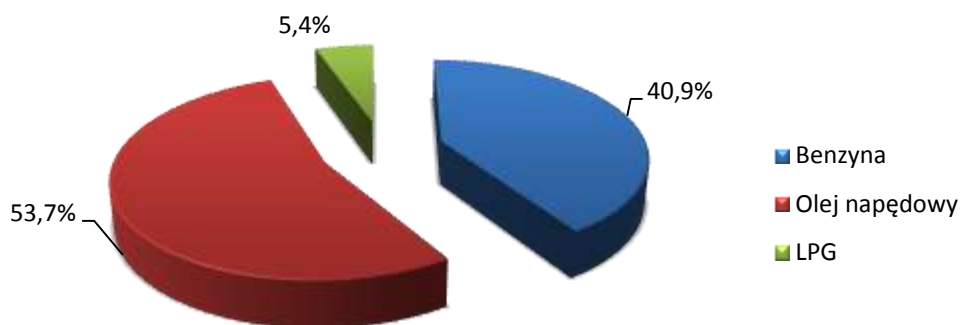
Rysunek 80 Struktura zużycia nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁷¹

Na terenie Gminy największym zużyciem w sektorze transportu charakteryzuje się olej napędowy (ok. 52%), najmniejszym z kolei gaz LPG (ok. 6%). Benzyna stanowi ok. 42% całkowitego zużycia nośników energii na terenie Gminy.

Wielkość emisji CO₂ końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 26 317,13 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje dotyczące wielkości emisji z poszczególnych nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy.

Tabela 116 Emisja CO₂ z nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁷²

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]		
	Benzyna	Diesel	LPG
Gmina Jemielnica	10 764,58	14 142,61	1 409,94

Rysunek 81 Struktura emisji CO₂ w podziale na nośniki energii w sektorze transportowy na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁷³

Struktura emisji CO₂ z poszczególnych nośników na terenie Gminy Jemielnica jest analogiczna do zużycia nośników energii – największą emisją charakteryzuje się olej napędowy (ok. 54%), najmniejszą z kolei LPG (powyżej 5%).

Poniżej przeanalizowano zużycie energii w sektorze transportu w podziale na kategorie środków transportu, tj. samochody osobowe, ciężarowe, dostawcze oraz autobusy. Wyniki przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 117 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁷⁴

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Osobowe	Dostawcze	Ciężarowe	Autobusy

³⁷¹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

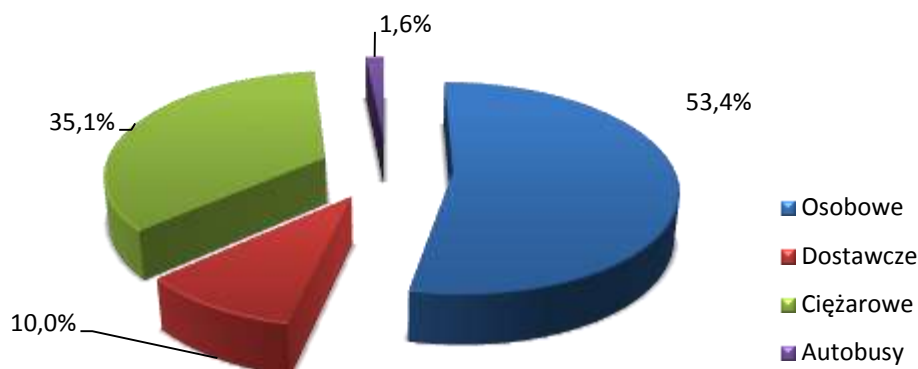
³⁷² Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁷³ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁷⁴ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Osobowe	Dostawcze	Ciężarowe	Autobusy
Gmina Jemielnica	53 849,20	10 043,99	35 357,91	1 565,01

Poniżej przedstawiono strukturę zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy.

Rysunek 82 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁷⁵

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że na analizowanym terenie największy udział w zużyciu energii mają samochody osobowe, tj. ok. 53%. Zużycie energii przez samochody ciężarowe kształtuje się na poziomie 35% całkowitego zużycia energii w danym sektorze. Z kolei samochody dostawcze zużywają 10% energii w danym sektorze. Autobusy natomiast stanowią zaledwie 1,6% całkowitego zużycia energii w sektorze transportu.

Wielkość emisji CO₂ w sektorze transportowym w kategoriach środków transportu, tj. samochody osobowe, ciężarowe, dostawcze oraz autobusy, przedstawiono w tabeli poniżej.

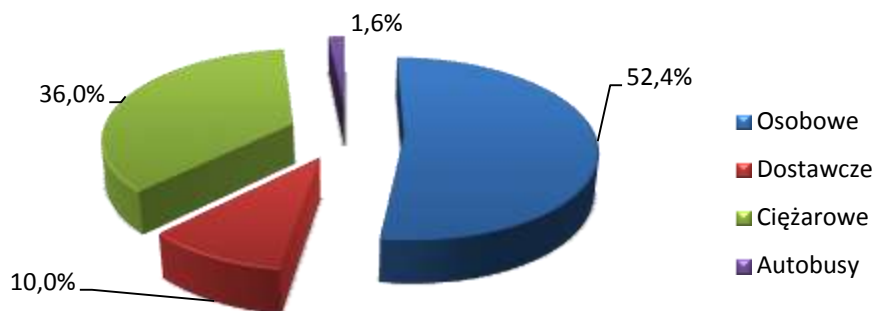
Tabela 118 Emisja CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁷⁶

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Osobowe	Dostawcze	Ciężarowe	Autobusy
Gmina Jemielnica	13 796,00	2 640,76	9 463,64	416,73

Poniżej przedstawiono strukturę emisji CO₂ na terenie gminy w sektorze transportu w kategoriach środków transportu.

³⁷⁵ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁷⁶ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 83 Struktura emisji CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁷⁷

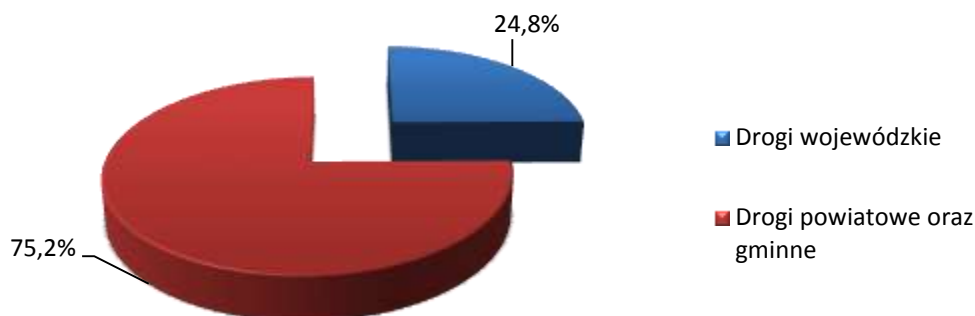
Struktura emisji CO₂ w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy, rozkłada się analogicznie jak zużycie energii. Na analizowanym terenie największy udział w zużyciu energii mają samochody osobowe, tj. powyżej 2%. Zużycie energii przez samochody ciężarowe kształtuje się na poziomie 36% całkowitego zużycia energii w danym sektorze. Z kolei samochody dostawcze zużywają 10% energii w danym sektorze. Autobusy natomiast stanowią ok. 1,6% całkowitego zużycia energii w sektorze transportu.

Przez teren Gminy, poza drogami powiatowymi i gminnymi, przebiegają także drogi o znaczeniu wojewódzkim. Poniżej przedstawiono analizę zużycia energii pod kątem rodzaju dróg. Wyniki przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 119 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁷⁸

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]	
	Drogi wojewódzkie	Drogi powiatowe oraz gminne
Gmina Jemielnica	25 033,45	75 782,67

Poniżej przedstawiono strukturę zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy.

Rysunek 84 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁷⁹

³⁷⁷ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁷⁸ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

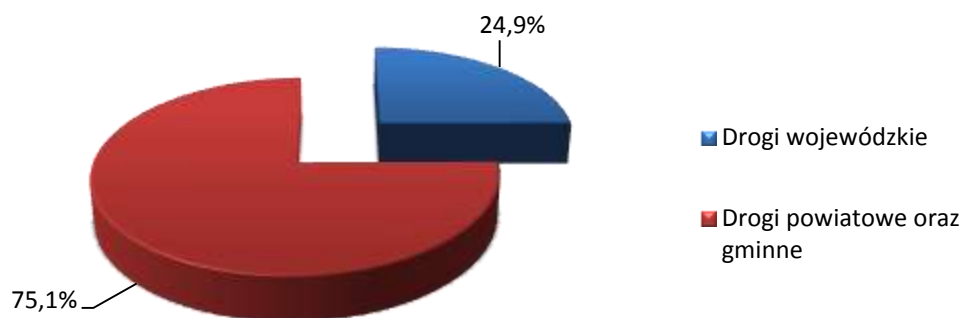
Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że na analizowanym terenie największy udział w zużyciu energii mają drogi powiatowe oraz gminne (ok. 75%). Drogi wojewódzkie stanowią ok. 25% zużywanej energii na terenie gminy w sektorze transportu.

Poniżej przedstawiono analizę emisji CO₂ pod kątem rodzaju dróg. Wyniki przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 120 Emisja CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁸⁰

Obszar	Emisja CO ₂ [MCO ₂ /rok]	
	Drogi wojewódzkie	Drogi powiatowe oraz gminne
Gmina Jemielnica	6 563,39	19 753,74

Na podstawie powyższych danych stwierdza się, że podobnie jak w przypadku zużycia energii, dominującą rolę w emisji CO₂ na terenie Gminy odgrywają drogi powiatowe oraz gminne (ok. 75%). Pozostałą część stanowią drogi wojewódzkie (ok. 25%). Poniżej przedstawiono strukturę emisji CO₂ w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013.

Rysunek 85 Struktura emisji CO₂ w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁸¹

Handel, usługi i przedsiębiorstwa

Sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych stanowi odrębną gałąź emisji CO₂ na terenie Gminy Jemielnica. Władze Gminy nie mają bezpośredniego wpływu na wielkość emisji pochodzącą z tego sektora. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące zużycia nośników energii w wyżej wymienionym sektorze. Przeprowadzona inwentaryzacja wykazała, że finalne zużycie energii w ww. sektorze na terenie Gminy wynosi 313,59 MWh/rok, natomiast roczna emisja CO₂ wynosi 96,48 MgCO₂/rok.

Tabela 121 Zużycie nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁸²

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]	
	Olej opałowy	Węgiel

³⁷⁹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁸⁰ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁸¹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁸² Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]	
	Olej opałowy	Węgiel
Gmina Jemielnica	171,68	141,91

W analizowanym sektorze największy udział w strukturze zużycia nośników energii stanowi olej opałowy (ok. 55%). Udział węgla, jako nośnika energii, kształtuje się na poziomie ok. 45% całkowitego zużycia w analizowanym sektorze. Struktura zużycia przetworzona została na poniższym rysunku.

Rysunek 86 Struktura zużycia nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁸³

W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w analizowanym sektorze na terenie Gminy.

Tabela 122 Emisja CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw, w Gminie Jemielnica w roku bazowym 2013³⁸⁴

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	
	Olej opałowy	Węgiel
Gmina Jemielnica	47,38	49,10

Rysunek 87 Struktura emisji CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013³⁸⁵

³⁸³ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

³⁸⁴ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Największą emisję CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw odnotowano dla węgla, która stanowi ok. 51% całkowitej emisji CO₂ analizowanego sektora na terenie gminy. Olej opałowy stanowi ok. 49% całkowitej emisji CO₂ w danym sektorze.

Odnawialne Źródła Energii

Na terenie Gminy Jemielnica, na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji, zidentyfikowano występowanie OZE w postaci:

- trzech elektrowni wiatrowych o jednostkowej mocy 150 kW (3*50 kW), każda, działające 6 570 godzin w ciągu roku.
- cztery kolektory słoneczne, pracujące 3 285 godzin w ciągu roku.

Podsumowanie

Wyniki analizy emisji CO₂ zinwentaryzowanej na terenie Gminy Jemielnica, w podziale na wyżej scharakteryzowane sektory, wykazują zbliżony układ do emisji z innych europejskich, rozwiniętych ośrodków samorządowych. Najważniejsze wnioski przedstawiono poniżej:

- sektor handlu, usług i przedsiębiorstw oraz oświetlenia ulicznego stanowi najmniej znaczące źródło emisji CO₂ na terenie Gminy Jemielnica. Nie należy jednak zaniedbywać tych sektorów w procesie ograniczania emisji.
- największym źródłem emisji na terenie Gminy jest transport indywidualny. Gałąź transportu charakteryzuje się dużą dynamiką wzrostu emisji, która będzie utrzymywać się w najbliższych latach;
- mieszkalnictwo, jest to drugi co do wielkości sektor emitujący znaczną ilość substancji zanieczyszczających powietrze atmosferyczne. Jest to sektor, który ma duży potencjał redukcji emisji w zakresie ograniczania zużycia energii (elektrycznej i ciepłej) przez mieszkańców. Władze Gminy Jemielnica mogą mieć znaczący wpływ na podejmowane przez mieszkańców działania termomodernizacyjne oraz zmianę ich zachowań.
- w sektorze obiektów użyteczności publicznej jest jednym z większych emitorów zanieczyszczeń na terenie Gminy. Podjęte działania w tym sektorze powinny stać się wzorcem dla mieszkańców Gminy w zakresie ekonomicznie oraz ekologicznie uzasadnionych działań niskoemisyjnych, m. in. termomodernizacja oraz wykorzystanie OZE w budynkach.

Działania jakie władze Gminy Jemielnica powinny podjąć w celu ograniczenia wielkości emisji gazów cieplarnianych, to przede wszystkim dokładna i przejrzysta strategia działania, bezwzględnie realizowana w najbliższych latach. W obszarze społeczeństwa docelowe staje się prowadzenie działań strategicznych, takich jak kampanie edukacyjno-informacyjne, a także kreowanie narzędzi wspierających mieszkańców w zakresie termomodernizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Niezbędne są także zadania ograniczające emisyjność sektora transportowego. Podczas formułowania zadań, poza efektywnością ekologiczną, należy także uwzględniać efektywność ekonomiczną oraz społeczną. Formułowane działania należy koncentrować w pierwszej kolejności w obszarach, gdzie istnieje duży potencjał redukcji, przynoszący pożądane efekty. Nie należy jednak zaniedbywać przy tym pozostałych obszarów, gdzie potencjał redukcji jest mniejszy.

10.7. DZIAŁANIA DLA OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH CELÓW W GMINIE WIEJSKIEJ JEMIELNICA

10.7.1. Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania

Długoterminowa strategia Gminy Jemielnica uwzględnia zapisy określone w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

³⁸⁵ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

- redukcja emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych,
- redukcja zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Zadaniem strategii jest wytyczenie kierunków, których realizacji przyczyni się do poprawy jakości powietrza, zgodnie z Programem Ochrony Powietrza dla strefy opolskiej oraz Programem Ochrony Powietrza dla strefy krapkowicko-strzeleckiej, w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10.

Cele strategiczne i szczegółowe Planu gospodarki niskoemisyjnej zostały opisane w jednym ze wcześniejszych rozdziałów, natomiast zobowiązania w postaci realizacji zadań długoterminowych zostały określone w rozdziale pn. harmonogram rzeczowo-finansowy.

Wpisujące się w ZPGN cele i zobowiązania długoterminowe wynikające ze Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Jemielnica są następujące:

- wymiana ogrzewania tradycyjnego na ekologiczne;
- tworzenie pasów zieleni wzdłuż dróg,
- podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.

W perspektywie długookresowej na terenie Gminy Jemielnica planowana jest realizacja następujących zadań:

- budowa obwodnic dla miejscowości położonych w ciągu drogi wojewódzkiej DW nr 426,
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, stanowiących mienie Gminy.

10.7.2. Krótko/średnioterminowe zadania

Zaproponowane działania krótko- do roku 2018 i średniookresowe do roku 2020 dotyczą w głównej mierze termomodernizacji budynków stanowiących mienie Gminy, w tym wykorzystania odnawialnych źródeł energii w postaci pomp ciepła oraz kolektorów słonecznych. Ponadto realizowane będą działania z zakresu rozwoju ścieżek i tras rowerowych. Szczegółowy wykaz działań krótko- i średniookresowych przedstawiony został w harmonogramie rzeczowo-finansowym zawierający:

- opis zadania,
- przypisanie zadania do realizacji określonego celu,
- podmioty odpowiedzialne za realizację,
- termin realizacji,
- koszty wraz ze wskazaniem możliwych źródeł finansowania,
- określenie efektu ekologicznego, ekonomicznego oraz energetycznego,
- opis wskaźnika/miernika monitorowania zadania.

10.7.3. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań

Harmonogram rzeczowo-finansowy działań naprawczych dla Gminy Jemielnica, opracowano w oparciu o diagnozę istniejącego stanu jakości powietrza. Czas realizacji zaplanowanych zadań obejmuje lata od roku 2015 do roku 2018. Wdrożenie zaproponowanych zadań, powinno wpłynąć na ograniczenie zarówno emisji dwutlenku węgla, zużycia energii finalnej, emisji pyłu zawieszonego PM10, jak również benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10

Harmonogram rzeczowo-finansowy stanowi indywidualną listę zadań Gminy, która nie jest zamknięta. Listę zadań należy aktualizować w trakcie realizacji Planu, tak aby w perspektywie kolejnych lat Gmina Jemielnica potrafiła rozwiązywać napotkane problemy, także wśród mieszkańców – w szczególności w obszarze ochrony powietrza i efektywności energetycznej.

W harmonogramie, poza szczegółowymi działaniami, wskazane zostały także: jednostka odpowiedzialna za realizację, skala działania, orientacyjne koszty realizacji oraz możliwe źródła finansowania. Ponadto wskazano wymagany do osiągnięcia efekt ekologiczny oraz efekt redukcji emisji CO₂. Ze względu na wysoki udział źródeł emisji powierzchniowej w stężeniach analizowanych zanieczyszczeń w obszarach przekroczeń, efekt redukcji emisji zostanie osiągnięty poprzez realizację zadań związanych ze zmianą sposobu ogrzewania mieszkań oraz termomodernizacją budynków.

Działania, w których jako źródło finansowania wskazano środki własne inwestora, będą mogły być również finansowane ze środków zewnętrznych, w przypadkach pojawienia się możliwości ich finansowania (np. ogłoszenie o naborze do konkursu). W poniższej tabeli wskazano działania naprawcze w podziale na grupy działań.

W harmonogramie rzeczowo- finansowym znalazły się również działania, dla których nie obliczono efektów energetycznych i ekologicznych z uwagi na brak możliwości oszacowania ich wpływu. Są to wszelkie działania związane z edukacją ekologiczną, zwiększaniem atrakcyjności jazdy rowerem w mieście oraz poprawą komfortu użytkowania transportu publicznego. Można jednak założyć, że wspomniane działania w sposób pozytywny przyczynią się do kształtowania świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie oszczędzania energii oraz dbania o jakość powietrza.

W poniższej tabeli wskazano działania naprawcze w podziale na grupy działań.

Tabela 123 Harmonogram rzeczowo-finansowy Gminy Jemielnica³⁸⁶

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
↩	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja i przebudowa świetlicy wiejskiej z zapleczem LZS w Piotrowce, wraz z wymianą źródła ciepła (pompa ciepła) oraz wymianą dachu	Urząd Gminy Jemielnica Referat Inwestycji Rozwoju i Ochrony Środowiska	2016	1 200	środki własne, RPO WO*	38	31

* - jeżeli określone zadanie nie otrzyma dofinansowania z zaproponowanego źródła bądź jeżeli pojawią się inne źródła finansowania beneficjent skorzysta z innych źródeł

³⁸⁶ Opracowanie własne

Poniższy harmonogram zadań długoterminowych obejmuje zadania, które Gmina planuje zrealizować w późniejszym terminie jeżeli zaplanowane zostaną dodatkowe środki własne na ich realizację. Dopisane zostaną one wówczas do harmonogramu rzeczowo – finansowego na podstawie aktualizacji dokumentu.

Tabela 124 Harmonogram zadań długoterminowych Gminy Jemielnica³⁸⁷

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
1	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja i przebudowa OSP Jemielnica	Urząd Gminy Jemielnica Referat Inwestycji Rozwoju i Ochrony Środowiska	do 2025	1 800	środki własne, RPO WO*	27	22
2	Budynki użyteczności publicznej	Kompleksowa termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Gąsiorowicach	Urząd Gminy Jemielnica Referat Inwestycji Rozwoju i Ochrony Środowiska	do 2025	1 850	środki własne, RPO WO*	42	34
3	Transport	Tworzenie logicznych powiązań tras rowerowych (m.in. w zakresie wizualizacji i promocji)	Urząd Gminy Jemielnica Referat Inwestycji Rozwoju i Ochrony Środowiska	do 2025	b.d.	środki własne, RPO WO*	0	0

* - jeżeli określone zadanie nie otrzyma dofinansowania z zaproponowanego źródła bądź jeżeli pojawią się inne źródła finansowania beneficjent skorzysta z innych źródeł

³⁸⁷ Opracowanie własne

10.8. PROGNOZA REDUKCJI EMISJI CO₂, ZUŻYCIA ENERGII FINALNEJ I WZROSTU UDZIAŁU ENERGII POCHODZĄCEJ ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH W ROKU 2020

10.8.1. Wyniki inwentaryzacji - prognoza na 2020 r.

Podstawę do sporządzenia wyników inwentaryzacji na rok 2020 (prognozy) stanowią założenia rozwoju społeczno-gospodarczego, gdyż ich przyjęcie spowoduje określoną potrzebę rozwoju infrastruktury energetycznej Gminy.

Na dynamikę rozwoju Gminy wpływają m.in.

- zmiany demograficzne,
- rozwój i zmiany zabudowy mieszkaniowej,
- rozwój i zmiany sektora handlu, usług i przedsiębiorstw,
- rozwiązania komunikacyjne w Gminie oraz ruch tranzytowy.

Na potrzeby ZPGN przeanalizowano m.in. opracowania założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gmin Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego. Na tej podstawie przyjęto założenia do celów prognozowania zużycia energii na rok 2020:

- Brak wyraźnego wzrostu zainteresowania inwestycjami na terenie Gminy;
- Powolny spadek liczby ludności w Gminie,
- Powolny przyrost nowych powierzchni mieszkalnych w wyniku zasiedlania terenów rozwojowych;
- Działania termomodernizacyjne będą prowadzone w sposób ciągły, w zakresie dostosowanym do możliwości finansowych mieszkańców.

Bazując na powyższych informacjach i analizach własnych w ZPGN przyjęto zmiany w zapotrzebowaniu na energię ciepłą dla roku 2020 jak poniżej:

- Mieszkalnictwo – spadek zużycia o 8,41%;
- Sektory handlu, usług i przedsiębiorstwa przemysłowego – bez znaczących zmian;
- Sektor obiektów użyteczności publicznej – spadek zużycia o 7,23%;
- Oświetlenie publiczne – wzrost zużycia o 1%.

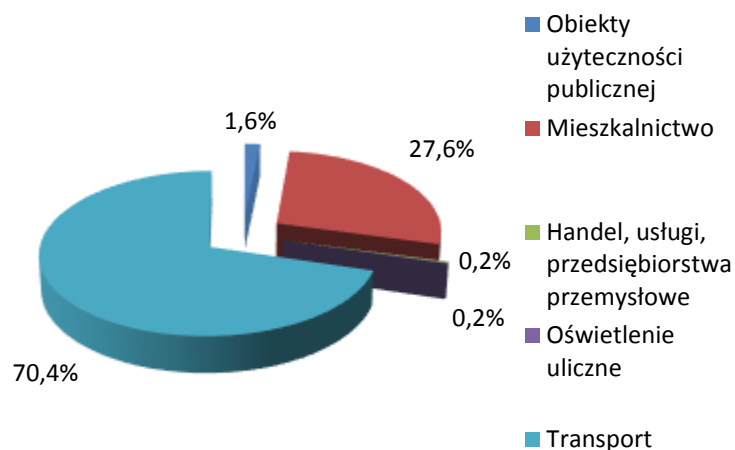
Zgodnie z Polityką energetyczną Polski do 2030 roku krajowe zapotrzebowanie na energię elektryczną może wzrosnąć w 2020 r. nawet o ok. 21%. Biorąc pod uwagę potencjał rozwoju Gminy dla potrzeb ZPGN przyjęto wzrost zużycia tego nośnika do 2020 r. na poziomie 3%. Jedynie w sektorze mieszkalnictwa przyjęto spadek o 2,3%. Założono także zmiany w strukturze paliwowej zakładając spadek zużycia paliwa węglowego.

Według zakładanej prognozy łączne zużycie energii w Gminie w roku 2020 wzrośnie do wartości 148 880,1 MWh. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców.

Tabela 125 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020³⁸⁸

Zużycie energii [MWh/rok]					
Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	Oświetlenie uliczne	Transport	Suma
2 431,6	41 038,6	313,6	247,6	104 848,8	148 880,1

³⁸⁸ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 88 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2020³⁸⁹

Grupą charakteryzującą się największym zużyciem energii pozostanie sektor transportu z udziałem 70,4%. Sektor mieszkalnictwa będzie zużywał 27,6%, a sektor obiektów użyteczności publicznej 1,6%.

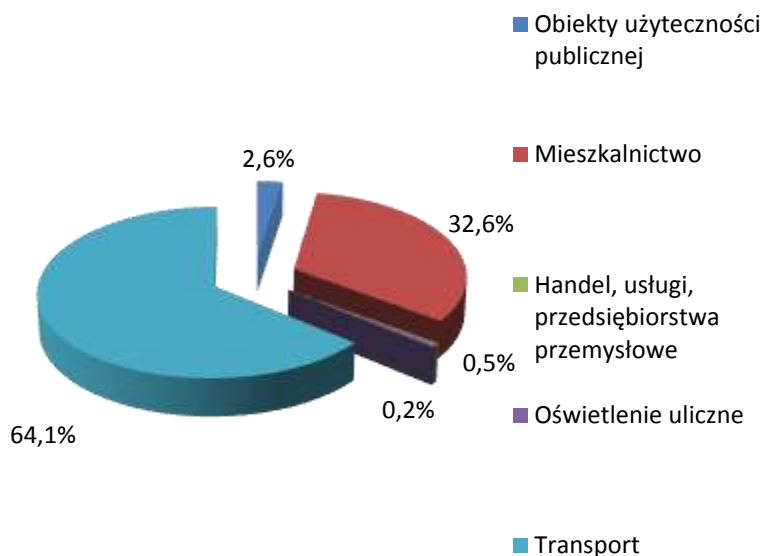
Jak przewiduje scenariusz spadnie nieznacznie emisja CO₂ związana z użytkowaniem energii do poziomu ok. 42 707,5 MgCO₂/rok. Wielkość emisji CO₂ oraz jej strukturę wg sektorów odbiorców energii przedstawiono w kolejnej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 126 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020³⁹⁰

Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]					
Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	Oświetlenie uliczne	Transport	Suma
1 109,4	13 929,3	96,5	202,5	27 369,8	42 707,5

³⁸⁹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

³⁹⁰ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 89 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku 2020³⁹¹

Prognozuje się, że grupą odbiorców energii o największym udziale emisji CO₂ będzie sektor transportu (64,1%), następnie mieszkalnictwa (32,6%). Emisja CO₂ wynikająca z wykorzystywania energii w budynkach własności Gminy będzie stanowić 2,6% emisji całkowitej.

10.8.2. Wyniki inwentaryzacji - podsumowanie

Przewiduje się, że w latach 2013 – 2020 wielkość zużycia energii końcowej na terenie Gminy wzrośnie o ok. 0,2%. Będzie to wynikać z tego, że działania racjonalizujące zużycie energii realizowane zgodnie z przyjętym scenariuszem przez samorząd lokalny oraz prywatnych użytkowników energii nie będą w stanie zrekomensować zwiększonego zużycia energii wynikającego z przyjętego rozwoju Gminy. Największy przyrost zużycia energii dotyczy sektora transportu. Warto odnotować zmniejszenie zużycia energii w grupie obiektów użyteczności publicznej, która ma stanowić przykład dla społeczeństwa i dawać pozytywne wzorce do naśladowania dla działań związanych z wdrażaniem gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy.

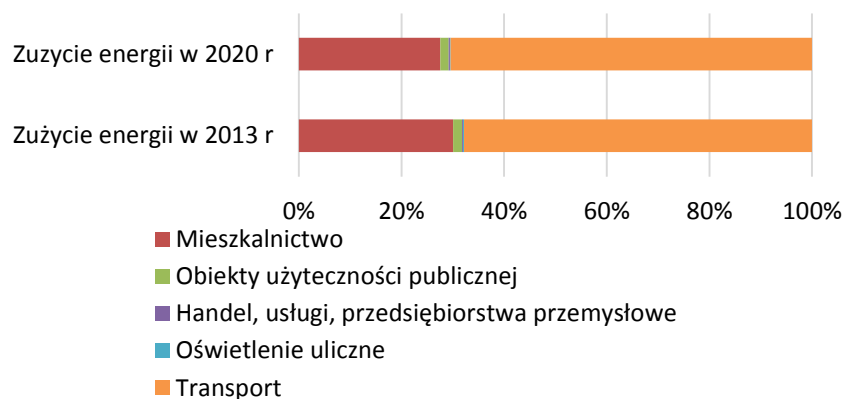
Tabela 127 Porównanie zużycia energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020³⁹²

Sektor	Zużycie energii w 2013 r.	Zużycie energii w 2020 r.	Zmiana względem 2013 r.
	[MWh/rok]	[MWh/rok]	[%]
Mieszkalnictwo	44 732,1	41 038,6	-8,3%
Obiekty użyteczności publicznej	2 542,4	2 431,6	-4,4%
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	313,6	313,6	0,0%
Oświetlenie uliczne	245,1	247,6	1,0%
Transport	100 816,1	104 848,8	4,0%
SUMA	148 649,3	148 880,1	0,2%

Na poniższym rysunku przedstawiono udziały poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020.

³⁹¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

³⁹² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

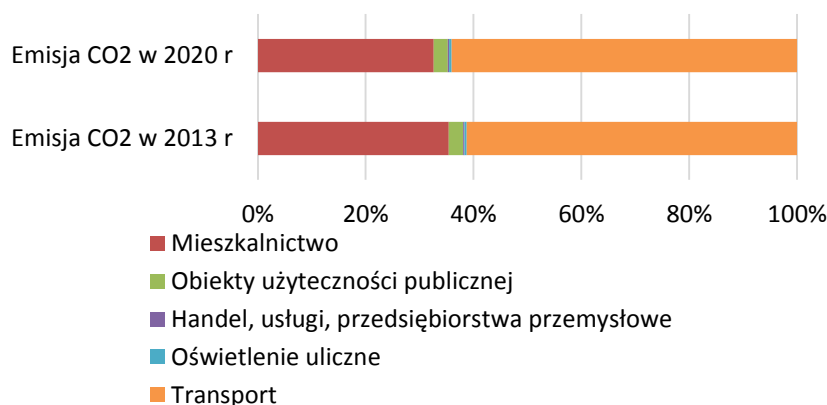
Rysunek 90 Porównanie poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020³⁹³

Jak pokazują poniższe dane zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 wyniesie 0,6%. Mając na uwadze ograniczony wpływ Gminy na zewnętrznych odbiorców energii, należy prowadzić równoległe do zaplanowanych przedsięwzięć także akcje edukacyjne i promocyjne dla szeroko pojętej gospodarki niskoemisyjnej, mogące także stanowić wymierną korzyść dla środowiska.

Tabela 128 Porównanie emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020³⁹⁴

Sektor	Emisja CO ₂ w 2013 r.	Emisja CO ₂ w 2020 r.	Zmiana względem 2013 r.
	[MgCO ₂ /rok]	[MgCO ₂ /rok]	[%]
Mieszkalnictwo	15 224,4	13 929,3	-8,5%
Obiekty użyteczności publicznej	1 131,4	1 109,4	-1,9%
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	96,5	96,5	0,0%
Oświetlenie uliczne	200,5	202,5	1,0%
Transport	26 317,1	27 369,8	4,0%
SUMA	42 969,9	42 707,5	-0,6%

Na poniższym rysunku przedstawiono udziały poszczególnych sektorów w emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020.

Rysunek 91 Porównanie poszczególnych sektorów w emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020³⁹⁵³⁹³ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji³⁹⁴ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji³⁹⁵ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

10.8.3. Efekt energetyczny i ekologiczny ZPGN

W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że Gmina osiągnie zmniejszenie zużycia energii finalnej do roku 2020 o wartości **0,1%** względem zużycia prognozowanego na rok 2020. Gmina nie osiągnie zmniejszenia zużycia energii finalnej w stosunku do roku bazowego 2013, głównie z powodu znaczącego udziału w bilansie sektora transportu i przewidzianego na najbliższe lata jego dalszego rozwoju (w przypadku wyłączenia z bilansu sektora transportu zmniejszenie zużycia energii końcowej wyniesie 8,2%). W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego redukcji zużycia energii finalnej w roku 2020.

Tabela 129 Wyznaczenie celu redukcji energii finalnej do roku 2020³⁹⁶

Sektor	Zużycie energii w 2020 r.
	[MWh/rok]
Mieszkalnictwo	41 038,6
Obiekty użyteczności publicznej	2 431,6
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	313,6
Oświetlenie uliczne	247,6
Transport	104 848,8
SUMA	148 880,1
Przewidywany sumaryczny efekt energetyczny zaplanowanych przedsięwzięć w ZPGN (redukcja względem prognozy na 2020 r.)	106,55
Przewidywane zużycie energii finalnej w 2020 r.	148 773,5
Zużycie energii finalnej w roku bazowym 2013	148 649,3
Przewidywana redukcja zużycia energii finalnej (względem roku bazowego 2013)	-124,2

W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że Gmina osiągnie zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 o wartości **0,2%** względem emisji prognozowanej na rok 2020, oraz **0,8%** ograniczenia emisji w stosunku do roku bazowego 2013. W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego emisji CO₂ w roku 2020.

Tabela 130 Wyznaczenie celu redukcji emisji CO₂ do roku 2020³⁹⁷

Sektor	Emisja CO ₂ w 2020 r.
	[MgCO ₂ /rok]
Mieszkalnictwo	13 929,3
Obiekty użyteczności publicznej	1 109,4
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	96,5
Oświetlenie uliczne	202,5
Transport	27 369,8
SUMA	42 707,5
Przewidywany sumaryczny efekt ekologiczny zaplanowanych przedsięwzięć w ZPGN (redukcja względem prognozy na 2020 r.)	86,6
Przewidywana emisja CO ₂ w 2020 r.	42 620,9
Emisja CO ₂ w roku bazowym 2013	42 969,9

³⁹⁶ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

³⁹⁷ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Przewidywany efekt ekologiczny (względem roku bazowego 2013)	349,0

Jak wynika z analizy, aby osiągnąć zakładany cel redukcji emisji CO₂ do roku 2020 emisja powinna spaść z 42 969,9 MgCO₂/rok do poziomu wynoszącego 42 620,9 MgCO₂/rok, a więc o wielkość równą **349 MgCO₂/rok**.

10.9. ANALIZA RYZYK REALIZACJI PLANU

W niniejszym rozdziale wykorzystana została jedna z najpopularniejszych a zarazem najskuteczniejszych metod analitycznych stosowanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego – analizę SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Analiza SWOT jest podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron Gminy oraz badania szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją w ramach realizacji zadań wynikających z projektu ZPGN.

Tabela 131 Analiza SWOT dla Gminy Jemielnica³⁹⁸

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Dostęp do infrastruktury komunikacyjnej (sieć dróg wojewódzkich, autostrada A4), - Dobry stan techniczny dróg gminnych, - Dobrze rozwinięty system ścieżek rowerowych w Dolinie Małej Panwi, - Istnienie trzech elektrowni wiatrowych w Gminie Jemielnica, - Stosowanie głównie opraw ulicznych o mocy 70 W, - Brak rozwiniętego przemysłu na terenie Gminy, - Duży stopień lesistości Gminy.	- Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa, - Obecność drogi wojewódzkiej o dużym natężeniu ruchu, bliskie sąsiedztwo autostrady A4, - Zły stan techniczny części dróg powiatowych oraz gminnych, - Dominujący udział transportu indywidualnego na terenie Gminy, - Brak obwodnicy sołectw Jemielnica, Piotrówka i Wierchlesie, położonych w ciągu drogi wojewódzkiej, - Brak infrastruktury kolejowej na terenie Gminy, - Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, w szczególności w okresie grzewczym, spowodowane głównie tzw. niską emisją, - Brak sieci gazowej na terenie Gminy, - Brak scentralizowanej sieci ciepłowniczej na terenie Gminy, - Znaczny udział węgla kamiennego w indywidualnych systemach grzewczych, - Niski poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii, - Stosowanie opraw ulicznych o mocy 100 oraz 150 W, - Sąsiedztwo dużych ośrodków przemysłu (Kędzierzyn-Koźle, aglomeracja górnośląska).
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Systematyczny wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy, - Systematyczny rozwój sieci dróg rowerowych, - Konieczność realizacji obwodnic i obejść drogowych na najbardziej obciążonych szalach, - Modernizacja dróg powiatowych oraz gminnych, - Rozwój i promowanie systemu transportu zbiorowego wśród mieszkańców,	- Zbyt wolno postępująca modernizacja dróg, - Likwidacja połączeń lokalnych oraz krajowych komunikacji autobusowej, - Konkurencja w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych, - Trudności proceduralne w dostępie do źródeł i sposobów finansowania, - Utrzymujący się (ogólnokrajowy) trend wzrostu zużycia energii elektrycznej,

³⁹⁸ Opracowanie własne

• Konieczność przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych na terenie Gminy, • Promowanie ekologicznych źródeł energii wśród mieszkańców oraz w zakładach i lokalnych kotłowniach, • Potencjał i wzrost wykorzystywania odnawialnych źródeł energii – możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania, • Zbieżność celów i zadań z Programami Operacyjnymi Unii Europejskiej na lata 2014-2020, • Regulacje prawne (na poziomie UE) wymuszające stosowanie alternatywnych źródeł energii, • Wymagany wzrost udziału energii odnawialnej w skali kraju do 15% w końcowym zużyciu energii w roku 2020 (według wymogów UE), • Wzrastająca presja na racjonalne gospodarowanie energią i ograniczanie emisji w skali europejskiej i krajowej, • Rozwój technologii energooszczędnych oraz ich coraz większa dostępność (np. tanie świetlówki energooszczędne), • Możliwości wsparcia przez Państwo i UE inwestycji związanych z OZE, termomodernizacją, rozwojem infrastruktury, • Rosnąca świadomość odbiorców w zakresie oszczędnego gospodarowania energią, coraz większy nacisk z tym związany na zużycia energii, • Rosnące zapotrzebowanie ze strony użytkowników energii na działania proefektywnościowe, • Większa dbałość o ochronę środowiska naturalnego, • Moda na proekologiczne zachowania i rosnące zainteresowanie kontaktem z naturą.	• Wysoki koszt inwestycji w Odnawialne Źródła Energii, • Zmniejszenie zainteresowania Odnawialnymi Źródłami Energii przez użytkowników energii ze względu na wysoki koszt inwestycyjny, • Zbyt wysokie koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii, • Wysokie ceny paliw energetycznych, • Niskie tempo wykonywania prac termomodernizacyjnych budynków (ocieplenie, wymiana okien, modernizacja instalacji c.o. i c.w.u.) – duże zapotrzebowanie na ciepło, • Nasilający się radykalizm ekologiczny ograniczający możliwość budowy farm wiatrowych oraz elektrowni wodnych.

10.10.SPOSÓB MONITOROWANIA I RAPORTOWANIA EFEKTÓW REALIZACJI PROJEKTU

Proces monitorowania obejmuje efekty w zakresie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy Bierawa, w tym dotyczące redukcji emisji, zarówno w krótkim, jak i w długim horyzoncie czasowym. Monitorowanie odnosi się także do oceny stopnia realizacji celów określonych w niniejszym Planie, co jest związane z zobowiązaniami krajowymi a także międzynarodowymi, zarówno w ramach Unii Europejskiej jak i w skali globalnej. Proces monitorowania pozwoli ocenić, czy zarówno harmonogram działań jak i sam dokument wymagają modyfikacji, tak aby stopień realizacji celów był jak najwyższy i umożliwiał elastyczne prowadzenie polityki gospodarczej.

Ocena skuteczności wdrożenia ZPGN wymaga zaplanowania odpowiedniej koncepcji jego ewaluacji. Monitorowanie postępów wynikających z działań wdrożeniowych stanowi z jednej strony podstawę dla ewentualnych działań korygujących lub aktualizujących zaproponowane rozwiązania, z drugiej zaś umożliwia całościową ocenę planu w kategoriach sukcesu lub porażki.

W warstwie metodycznej monitoring i ewaluacja powinny być prowadzone z wykorzystaniem ograniczonego zbioru wskaźników umożliwiających szybki pomiar stopnia realizacji priorytetów i celów strategicznych, przy uwzględnieniu dostępności danych statystycznych. Mając na uwadze powyższe, dobór wskaźników monitoringu (M) i ewaluacji (E) został dokonany w oparciu o następujące kryteria:

- wewnętrzne odnoszące się do poszukiwania wskaźników monitoringu i ewaluacji, które w sposób syntetyczny, a zarazem całościowy opisują stopień realizacji poszczególnych priorytetów i celów,

- zewnętrzne odnoszące się do wykorzystania w procesie monitoringu popularnych wskaźników ewaluacji proponowanych przez wytyczne SEAP.

Założenia dla konstrukcji systemu monitorowania ZPGN odnoszą się do zbioru elementów umożliwiających pomiar, kontrolę, interpretację efektów realizowanych działań oraz uaktualnienia dokumentu. Obejmują one:

- roczne raporty – odnoszące się do postępów prac oraz obejmujące swym zasięgiem zagadnienia oceny okresowej przy wykorzystaniu zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji, wykonywane bezpośrednio przez Urząd Gminy,
- system gromadzenia, przetwarzania i analizy informacji związanych z efektami ZPGN, bazujący na wartościach zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji. Postuluje się wykorzystanie elektronicznych form gromadzenia i przetwarzania danych w oparciu o wykonaną bazowa inwentaryzację.

W ramach realizacji ZPGN proponowane jest by monitoring był wykonywany nie rzadziej niż co 4 lata z uwagi na lepszą skuteczność pozyskiwania danych ze wszystkich badanych sektorów.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w ZPGN, a także wieloaspektowość jej efektów istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Proponuje się, aby badaniami zostały objęte także: podmioty gospodarcze i organizacje pozarządowe działające w gminie. Ich celem powinna być ocena ZPGN dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.

Jednym z najważniejszych problemów w skutecznej realizacji Planu może stanowić niespójność danych pochodzących z różnych źródeł oraz braku jednolitej metodyki zbierania danych. Brak systematycznego monitoringu wskaźników i realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie może prowadzić do braku kontroli nad realizacją działań zapisanych w Planie.

Lista wskaźników jest listą otwartą, podlega modyfikacjom w zależności od specyfiki danego działania. Wykaz proponowanych wskaźników monitorowania efektów działań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 132 Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania ZPGN³⁹⁹

Sektor	Wskaźniki	Jednostka	Źródło danych	Pozytywny trend
Transport	Długość ścieżek rowerowych	km	Urząd Gminy Jemielnica, Główny Urząd Statystyczny	↑
	Długość ciągów pieszych / łączna długość dróg i ulic w mieście	km	Urząd Gminy Jemielnica, Główny Urząd Statystyczny	↑
Budynki użyteczności publicznej	Całkowite roczne zużycie energii w budynkach użyteczności publicznej: - energia elektryczna, - ciepło sieciowe, - węgiel kamienny, - olej opałowy, - drewno, - inne.	MWh/rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne	↓
	Liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji	szt.	Urząd Gminy Jemielnica, Administratorzy budynków	↑

W procesie monitorowania wdrażania ZPGN ważne jest regularne agregowanie danych, co umożliwiają elektroniczne bazy danych. Jeden z najważniejszych problemów w skutecznej realizacji ZPGN może stanowić niespójność danych pochodzących z różnych źródeł oraz brak jednej metodyki zbierania danych. Brak systematycznego monitoringu wskaźników i realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie może prowadzić do braku kontroli nad realizacją ZPGN. Wykaz proponowanych wskaźników monitorowania

³⁹⁹ Opracowanie własne

efektów działań przedstawia poniższa tabela. W rzeczywistości wskaźników odpowiednich dla specyfiki każdego działania może być więcej.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w ZPGN, a także wieloaspektowość jej efektów, istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Zakłada się, że badania winny odbywać się w odstępach dwuletnich (2016, 2018, 2020). Ich celem powinna być ocena ZPGN dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.

11. Część indywidualna – Gmina Wiejska Pawłowiczki

11.1. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Zintegrowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (ZPGN) dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego jest dokumentem strategicznym wyznaczającym główne cele, kierunki działań oraz plany i harmonogramy ich realizacji w zakresie podnoszenia efektywności energetycznej, zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym również gazów cieplarnianych. Realizacja powyższych założeń przyczyni się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, a także do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców poszczególnych jednostek samorządowych, wchodzących w skład Subregionu.

Na zakres tematyczny i strukturę dokumentu w dużej mierze wpływ miały wytyczne Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, które wskazywały wymagania wobec niniejszego dokumentu.

W opracowaniu przedstawiono ogólne informacje o PGN, metodykę jego opracowania oraz cel sporządzania dokumentu. Zebrane zostały wyniki analizy dokumentów strategicznych na szczeblu globalnym, unijnym, krajowym, wojewódzkim oraz lokalnym pod względem ich zgodności z zakresem ZPGN. Głównym założeniem tej analizy było wskazanie celów oraz założeń, zawartych w dokumentach strategicznych, powiązanych z gospodarką niskoemisyjną.

ZPGN został przygotowany w sposób zintegrowany dla całego Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, ze wskazaniem indywidualnych uwarunkowań poszczególnych gmin i powiatów. Dokument składa się z części ogólnej, dotyczącej Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego oraz 10 części szczegółowych, w których w szerszym zakresie przedstawiono zagadnienia bezpośrednio związane z poszczególnymi powiatami i gminami objętymi ZPGN. Ponadto zawarto skrócone wyniki Indywidualnych Planów Gospodarki Niskoemisyjnej opracowanych dla 3 gmin, wchodzących także w skład Subregionu.

W części indywidualnej dla Gminy Pawłowiczki zawarto kompleksową analizę stanu aktualnego, tj. ocenę stanu środowiska, infrastruktury technicznej, infrastruktury transportowej oraz uwarunkowań społeczno-gospodarczych. W zakresie oceny stanu środowiska dokonano oceny jakości powietrza, jako komponentu środowiska, w którym najwyraźniej obserwowane będą rezultaty działań związanych z realizacją ZPGN. Ocena stanu infrastruktury technicznej na terenie Gminy dotyczy systemu zaopatrzenia w gaz, ciepło oraz energię elektryczną, w tym gminne oświetlenie uliczne. Ponadto scharakteryzowano system transportowy Gminy. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze Gminy scharakteryzowane zostały w oparciu o dziedziny istotne dla ZPGN, tj. m. in.: demografia, mieszkalnictwo oraz prowadzona działalność gospodarcza. Na podstawie zebranych, wielowymiarowych informacji zdiagnozowane zostały obszary problemowe, związane tematycznie z zakresem ZPGN. W oparciu o obszary problemowe wyznaczone zostały cele strategiczne i szczegółowe, a także właściwe kierunki działań. Zaproponowane, do realizacji na terenie gminy, działania powinny przynieść efekt ekologiczny w postaci ograniczenia emisji substancji do powietrza, jak również redukcji zużycia energii finalnej na obszarze całego Subregionu.

Zakres tematyczny części indywidualnej dla Gminy Pawłowiczki Planu odnosi się do działań inwestycyjnych, oraz nie inwestycyjnych w sektorze mieszkalnictwa indywidualnego, budownictwa użyteczności gminnej, transportu prywatnego i publicznego, floty gminnej, oświetlenia publicznego oraz przemysłu, usług i handlu. Dla każdego z ww. sektorów przedstawiono wyniki bazowej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla, której celem jest wyliczenie ilości CO₂ wyemitowanego wskutek zużycia energii na terenie Gminy w roku bazowym 2013. Dane te umożliwiają identyfikację głównych antropogenicznych źródeł emisji CO₂ oraz wyznaczenie i odpowiednie zhierarchizowanie pod względem ważności środków wpływających na redukcję zinwentaryzowanej emisji.

W czasie planowania działań uwzględniono wyniki przeprowadzonej w ramach części indywidualnej dla Gminy Pawłowiczki analizy programów i funduszy na poziomie lokalnym pod kątem możliwości uzyskania

dofinansowania na działania realizowane w ramach Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. Wskazano rodzaje działań oraz grupy beneficjentów którzy mogą ubiegać się o dofinansowanie oraz przedstawiono aspekty organizacyjne i finansowe realizacji Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. Wytypowane do realizacji działania ujęto w harmonogramie rzeczowo-finansowym, w którym przedstawiono jednostki odpowiedzialne za poszczególne zadania, termin realizacji, orientacyjne koszty realizacji zadań oraz źródło finansowania. Harmonogram zawiera również rezultaty energetyczne oraz ekologiczne.

W przedmiotowym dokumencie przedstawiono również analizę SWOT realizacji części indywidualnej dla Gminy Pawłowiczki, tj. analizę mocnych i słabych stron oraz szanse i zagrożenia realizacji zaproponowanych działań. Wskazano także proponowane wskaźniki monitoringu realizacji ZPGN.

Część indywidualna ZPGN, opracowana dla Gminy Pawłowiczki szczegółowo charakteryzuje cele i działania, które przyczynią się do poprawy jakości powietrza oraz podniesienia komfortu życia mieszkańców gminy. Dokument jest spójny z założeniami ZPGN dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, stanowi jego część, a tym samym wpisuje się w założone dla Subregionu cele strategiczne i szczegółowe. Realizacja założeń części szczegółowej dla Gminy Pawłowiczki przyczyni się także do realizacji założeń całego ZPGN.

11.2. ANALIZA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH NA SZCZEBLU GMINNYM

Strategia Rozwoju dla Gminy Pawłowiczki na lata 2011-2021 (Uchwała nr XIII/68/2011 Rady Gminy Pawłowiczki z dnia 29 grudnia 2011 r.)⁴⁰⁰

Strategię Rozwoju Gminy Pawłowiczki wykonano zgodnie z Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2001 Nr 142 poz. 1591 – tekst jednolity + zmiany). Strategia jest kluczowym elementem planowania rozwoju lokalnego. W dokumencie tym wskazano wizję oraz strategiczne kierunki rozwoju Gminy. Dokument ten stanowi wyraz woli władz Gminy i mieszkańców do wspólnego budowania i polepszania lokalnego środowiska życia, poprzez rozwiązywanie codziennych problemów i tworzenia nowej jakości środowiska w perspektywie teraźniejszej i przyszłej, a także formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł unijnych.

Przeprowadzona analiza stanu aktualnego oraz ocena mocnych i słabych stron terenu Gminy umożliwiły dokładną identyfikację obszarów problemowych oraz wskazanie działań mających na celu ich eliminację lub minimalizację.

Lokalny Program Rozwoju Gminy Pawłowiczki (Uchwała nr 94/XX/04 Rady Gminy Pawłowiczki z dnia 30 czerwca 2004 r.)⁴⁰¹

Plan Rozwoju Gminy Pawłowiczki określa główne cele, działania oraz niezbędne środki potrzebne do realizacji ww. celów. Realizacja wizji, celu nadrzędnego i celów głównych spowoduje w określonym czasie istotne zmiany strukturalne. Planowanie strategiczne jest procesem wyboru celów działania, ustalenia polityki i programów działania potrzebnego do realizacji konkretnych zadań oraz wybór metod i środków niezbędnych do zapewnienia realizacji tych celów.

Przeprowadzona analiza stanu aktualnego oraz ocena mocnych i słabych stron terenu Gminy umożliwiły dokładną identyfikację obszarów problemowych oraz wskazanie działań mających na celu ich eliminację lub minimalizację.

Strategia stanowi wyraz woli władz gminy i mieszkańców do wspólnego budowania i polepszania lokalnego środowiska życia, poprzez rozwiązywanie codziennych problemów i tworzenia nowej jakości środowiska w perspektywie teraźniejszej i przyszłej. Wśród głównych zadań Gminy, w dokumencie określone zostały działania związane z modernizacją i budową dróg oraz termomodernizacją budynków.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pawłowiczki na lata 2014 –2017, z perspektywą do roku 2021⁴⁰²

⁴⁰⁰ <http://www.pawlowiczki.pl/bip2/info.php?id=387>

⁴⁰¹ http://www.pawlowiczki.pl/bip2/more/Lokalny_program_rozwoju_Gminy_Pawlowiczki.pdf

Program został sporządzony w oparciu o wytyczne ustawy Prawo Ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U. Nr 62 poz. 627 z dnia 20.06.2001), jest zgodny z krajowymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi oraz polityką ekologiczną Państwa.

Niniejsze opracowanie stanowi aktualizację „Programu ochrony środowiska dla Gminy Pawłowiczki na lata 2009–2012”, przyjętego uchwałą nr 209/XXVII/09 Rady Gminy Pawłowiczki z dnia 3 grudnia 2009r.

Sposób opracowania Programu został podporządkowany metodologii właściwej dla planowania strategicznego, polegającej na:

- określeniu diagnozy stanu środowiska przyrodniczego dla Gminy Pawłowiczki, zawierającej charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska wraz z oceną stanu;
- określeniu kreatywnej części Programu poprzez konkretyzację (uszczegółowienie) celów głównych oraz ich operacjonalizację w postaci sformułowania listy działań;
- scharakteryzowaniu uwarunkowań realizacyjnych Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, źródeł finansowania, ocen oddziaływania na środowisko planowania przestrzennego;
- określeniu zasad monitorowania.

„Program Ochrony Środowiska Gminy Pawłowiczki” składa się z 2 części:

I – Charakterystyka stanu aktualnego – gruntowny opis aktualnego stanu funkcjonowania środowiska przyrodniczego na terenie gminy Pawłowiczki, jest sformułowana w formie analizy bogatej literatury obejmującej obszar gminy.

II – Program działań – zaś koncentruje się na właściwym dla programu ochrony środowiska wyborze zadań, które mają wypełnić działania gminy w zakresie jej polityki ekologicznej. W Części II określone zostały:

- cele ekologiczne;
- priorytety ekologiczne;
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych;
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno – ekonomiczne i środki finansowe.
- Do działań dążących do poprawy jakości powietrza, ujętych w dokumencie można zaliczyć:
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń z zakładów produkcyjno – usługowych.
- Sukcesywna eliminacja kotłowni węglowych
- Gazyfikacja gminy
- Wspieranie termoizolacji budynków
- Promocja OZE,
- Wspieranie ekologicznego transportu – reaktywacja linii kolejowej

Studium Uwarunkowań i Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pawłowiczki⁴⁰³

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest opracowane zgodnie z wytycznymi regulowanymi Ustawą z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym (jednolity tekst Dz. U. nr 15 z 1999r. poz. 139). Studium jest częścią lokalnego systemu planowania, które na podstawie Ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. nr 16 z 1990r. poz. 95 z późniejszymi zmianami) należy do zadań własnych Gminy.

Studium stanowi instrument sterowania procesami zagospodarowania przestrzeni dla całego terenu Gminy. Ma charakter proekologiczny, jego ukierunkowanie w największym stopniu zapewnia osiągnięcie celów perspektywicznych, dążących do osiągnięcia wysokiego poziomu dobrobytu mieszkańców z równoczesnym osiągnięciem europejskich standardów ekologicznych. Wskazane w Studium kierunki rozwoju uwzględniają poprawę jakości powietrza poprzez:

- wyznaczenie terenów możliwej lokalizacji turbin wiatrowych,
- poprawę funkcjonalności systemu komunikacji drogowej,
- rozwój komunikacji kolejowej.

⁴⁰² http://www.pawlowiczki.pl/bip2/more/aktualizacja_POS_2014-2017%20%281%29.pdf

⁴⁰³ <http://www.pawlowiczki.pl/bip/doc/uchwaly/2008/ma23.pdf>

11.3. CELE STRATEGICZNE I SZCZEGÓŁOWE DLA GMINY WIEJSKIEJ PAWŁOWICZKI

Cele szczegółowe Subregionu uwzględniają zapisy określone w pakiecie klimatyczno – energetycznym do roku 2020 (3x20%) tj.:

- redukcję emisji gazów cieplarnianych o 20%,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych o 20%,
- redukcję zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej o 20%,

a także poprawę jakości powietrza zgodnie z Programem ochrony powietrza dla strefy opolskiej.

Osiągnięciu celu głównego Subregionu sprzyjać będą cele szczegółowe poszczególnych gmin. Mając powyższe na względzie wyróżnia się następujące cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Pawłowiczki wynikające z identyfikacji obszarów problemowych i wymogów pakietu klimatyczno – energetycznego 3x20%, przedstawione zostały poniżej w tabeli.

Tabela 133 Cele strategiczne i szczegółowe dla gminy Pawłowiczki⁴⁰⁴

Cele strategiczne	Cele szczegółowe
1. Zmniejszenie wielkości emisji na terenie gminy i poprawa jakości powietrza	1.1 Wymiana źródła ciepła w budynkach użyteczności publicznej i w domach indywidualnych na bardziej ekologiczne (wymiana starych pieców)
	1.2 Usprawnienie systemu transportowego poprzez budowę ścieżek rowerowych
2. Zmniejszanie zapotrzebowania na energię finalną poprzez podniesienie efektywności energetycznej	2.1 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
	2.2 Montaż/instalacja efektywnego energetycznie oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej
3. Zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii	3.1 Wspieranie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach użyteczności publicznej

11.4. ANALIZA STANU AKTUALNEGO NA OBSZARZE OBJĘTYM PLANEM

11.4.1. Ocena stanu środowiska

Subregion Kędzierzyńsko-Kozielski, w tym Gmina Pawłowiczki znajduje się w całości w strefie opolskiej. Charakterystykę jakości powietrza dla Gminy, podobnie jak dla całego obszaru KKSOF, dokonano w odniesieniu do całej strefy, na podstawie opracowania „Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2013”. Uwzględniono także wyniki stacji pomiarowych zlokalizowanych w Kędzierzynie Koźlu oraz w Strzelcach Opolskich dla których, poza strefą miasta Opole, dokonuje się oceny jakości powietrza. Z uwagi

⁴⁰⁴ Opracowanie własne

na powyższe, szczegółowy opis oceny stanu środowiska jak i klimatu został zawarty w części ogólnej w rozdziale 3.4.1., gdzie znalazły się wyniki tego badania.

11.4.2. Ocena energochłonności i emisyjności oraz analiza stanu aktualnego i potencjału technicznego ograniczania zużycia energii

Zaopatrzenie w energię jest jednym z podstawowych czynników niezbędnych dla egzystencji ludności, jednak wydobycie paliw i produkcja energii stanowi jeden z najbardziej niekorzystnych rodzajów oddziaływania na środowisko. Jest to wynikiem zarówno ogromnej ilości użytkowanej energii, jak i istoty przemian energetycznych, którym energia musi być poddawana w celu dostosowania do potrzeb odbiorców.

Gmina Pawłowiczki, podobnie jak wiele innych gmin w Polsce, boryka się z szeregiem problemów technicznych, ekonomicznych, środowiskowych i społecznych we wszystkich dziedzinach jej funkcjonowania. Jedną z najistotniejszych dziedzin funkcjonowania Gminy jest gospodarka energetyczna, w tym kwestia zaopatrzenia w energię, jej użytkowania i gospodarowania na terenie Gminy.

System ciepłowniczy

Gmina Pawłowiczki na swoim obszarze nie posiada sieciowych systemów centralnego ogrzewania. Do niedawna jedyną kotłownią zapewniającą obsługę obiektom mieszkalnym jak i obiektom użyteczności publicznej była kotłownia o wydajności 5 Gcal/h, położona na gruntach wsi Grudynia Wielka. Zaopatrywała ona w ciepłą wodę i ciepło wielorodzinne osiedle mieszkaniowe oraz zakład produkcyjny (Przedsiębiorstwo Produkcji Sadowniczej S.A.). Kotłownia ta została jednak zlikwidowana ze względu na przemiany własnościowe, a jej miejsce zastąpiły niezależne lokalne kotłownie dla potrzeb ogrzewania istniejących wielorodzinnych budynków.⁴⁰⁵

Kotłownie lokalne posiadają jedynie większe zakłady produkcyjne i usługowe, gospodarstwa rolne oraz mieszkaniowe budynki wielorodzinne. Kotłownie opalane węglem kamiennym i jego pochodnymi stopniowo wymienia się na urządzenia wykorzystujące olej opałowy, biomasę lub gaz.

Wiele mieszkań, szczególnie komunalnych ogrzewanych jest piecami na węgiel kamienny i jego pochodne. Część mieszkańców posiada indywidualne ogrzewanie olejem opałowym, gazem propan-butan, posiadają piece ekologiczne.

Obiekty gminne, takie jak Urząd Gminy oraz Dom Spotkań korzystają z ogrzewania olejowego. Także ogrzewanie olejowe wykorzystuje Zespół Gimnazjalno- Szkolno- Przedszkolny w Pawłowiczkach i Remiza OSP w Maciowakrzcu. Planuje się dalszą modernizację budynków użyteczności publicznej, w ramach której stare kotły będą zastępowane kotłami olejowymi. Podmioty gospodarcze często posiadają kotły olejowe lub gazowe, mimo to tradycyjne paliwa mają nadal pozycję dominującą w strukturze produkcji ciepła w Gminie.

Znaczne rozproszenie odbiorców powoduje, że wprowadzenie scentralizowanej gospodarki cieplnej na pozostałym terenie jest nieopłacalne dla jednego producenta.⁴⁰⁶

System gazowniczy

Gmina Pawłowiczki nie posiada sieci gazowniczej. Mieszkańcy poszczególnych wsi zaopatrywani są w gaz bezprzewodowy (w butlach). Najbliższa sieć gazowa gazu ziemnego 6,3 MPa relacji Racibórz – Obrowiec przebiega po południowej stronie Gminy. Najbliższa istniejąca stacja redukcyjno-pomiarowa I° i II° położona jest w północnej części miasta Baborów. Ponadto po zachodniej stronie granicy Gminy przebiega przesyłowa sieć gazowa gazu wysokoprężnego relacji Szonów – Głogówek – Krapkowice. Najbliższe istniejące stacje redukcyjne I° i II° stopnia znajdują się na terenie miasta Głogówek oraz na terenie miasta Głubczyce.

Zakład Gazowniczy w Opolu nie planuje żadnych inwestycji na terenie Gminy Pawłowiczki.⁴⁰⁷

⁴⁰⁵ Program Ochrony Środowiska Gminy Pawłowiczki

⁴⁰⁶ Program Ochrony Środowiska Gminy Pawłowiczki

⁴⁰⁷ Studium Uwarunkowań i Kierunków Rozwoju Gminy Pawłowiczki

System elektroenergetyczny

Dostawcą energii na terenie Gminy Pawłowiczki jest TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Opolu.⁴⁰⁸

Przez teren Gminy nie przebiegają żadne sieci energetyczne wysokiego lub średniego napięcia.

Teren Gminy zasilany jest przez cztery GPZ. Podstawowe zasilanie południowo-wschodniej części Gminy odbywa się z GPZ Polska Cerekiew, środkowo-wschodniej z GPZ Koźle, południowo-zachodniej z GPZ Głubczyce oraz północnej z GPZ Głogówek. Przesył mocy w Gminie dokonywany jest napowietrznymi liniami 15 kV, za wyjątkiem wsi Grudynia, gdzie linia 15 kV jest kablowa. W każdej wsi zlokalizowane są stacje transformatorowe 15/0,4 kV. Łącznie jest ich w gminie 72.⁴⁰⁹

Istniejący system zasilania Gminy w energię elektryczną zapewnia zaspokojenie obecnych potrzeb mieszkańców i gospodarki na względnie zadawalającym poziomie.⁴¹⁰

Oświetlenie ulic i placów

W 2012 r. na terenie Gminy Pawłowiczki przeprowadzono kompleksową modernizację oświetlenia ulicznego. Na terenie Gminy znajduje się 1016 opraw oświetlenia ulicznego. Zdecydowana większość opraw stanowi własność TAURON Dystrybucja S.A (820 sztuk), pozostałe 196 jest własnością Gminy. Większość żarówek zainstalowanych w oprawach oświetlenia ulicznego stanowią żarówki o mocy 70 W (887 sztuk), pozostałe 129 sztuk stawiają żarówki 100 i 150 W. Średnia moc oświetlenia wynosi 60,91 kW. Łączne zużycie energii na potrzeby oświetlenia ulicznego w Gminie Pawłowiczki wynosi natomiast ok. 315 MWh. W poniższej tabeli zestawiono ilości opraw występujące w poszczególnych miejscowościach Gminy.

Tabela 134 Ilość opraw oświetlenia ulicznego, występująca w poszczególnych miejscowościach gminy⁴¹¹

Miejscowość	Oprawy świetlne [szt.]
Borzysławice	21
Chrósty	30
Dobieszów	18
Dobrosławice	31
Gościęcín	77
Grodzisko	12
Grudynia Mała	14
Grudynia Wielka	69
Jakubowice	20
Karchów	26
Kózki	28
Ligota Wielka	20
Maciowakrze	47
Mierzęcín	17
Milice	20
Naczęsławice	43
Opatrzność	8
Ostrożnica	104
Pawłowiczki	192
Przedborowice	15
Radoszowy	37
Trawniki	39
Ucieszków	51
Urbanowice	77

⁴⁰⁸ <http://www.tauron-dystrybucja.pl/o-spolce/Strony/o-spolce.aspx>

⁴⁰⁹ Strategia Rozwoju Gminy Pawłowiczki na lata 2011-2021

⁴¹⁰ Studium Uwarunkowań i Kierunków Rozwoju Gminy Pawłowiczki

⁴¹¹ Opracowanie własne na podstawie danych Gminy

11.4.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

Położenie administracyjne

Gmina Wiejska Pawłowiczki położona jest w południowo-wschodniej części województwa opolskiego, w południowo-zachodniej części powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego. W skład Gminy wchodzi 22 sołectwa: Borzysławice, Chrósty, Dobieszów, Dobrosławice, Gościęcín, Grodzisko, Grudynia Mała, Grudynia Wielka, Jakubowice, Kózki, Karchów – Ligota Wielka, Maciówakrze, Milice, Mierzęcín, Naczesławice, Ostrożnica, Pawłowiczki, Przedborowice, Radoszów, Trawniki, Ucieszków i Urbanowice. Siedzibą Gminy jest wieś Pawłowiczki, stanowiąca lokalny ośrodek rozwoju. Powierzchnia Gminy wynosi 153,53 km².

Obszar Gminy graniczy:

- od wschodu z Gminami Reńska Wieś i Polska Cerekiew,
- od południa z Gminą Baborów (powiat głubczycki),
- od południowego-zachodu z Gminą Głubczyce,
- od północnego-zachodu z Gminą Głogówek.

Rysunek 92 Plan sytuacyjny Gminy Pawłowiczki⁴¹²

Ukształtowanie terenu⁴¹³

Według fizyczno-geograficznej regionalizacji Polski opracowanej przez prof. J. Kondrackiego obszar Gminy Pawłowiczki umiejscowiony jest na Nizinie Śląskiej, w obrębie dwóch jednostek morfologicznych: Płaskowyżu Głubczyckiego i w mniejszym stopniu obniżeniu Kotliny Raciborskiej. Jednostki te mają zasadniczy wpływ na urozmaicenie ukształtowanie terenu Gminy.

Kotlina Raciborska wznosi się na wysokości 170 – 210 m n.p.m. Jest równinną częścią Gminy o mało urozmaiconej rzeźbie, obejmującą północny i północno-wschodni obszar Gminy. Przeważa tu rzeźba płaskorówninna, niskopagórkowata i niskofalista. W kierunku południowym, na obszarze Płaskowyżu Głubczyckiego, w rzeźbie terenu zaczynają dominować rozczłonkowane wysoczyzny przez szereg dolin cieków

⁴¹² http://www.wodip.opole.pl/opolszczyzna/gminy/pawlowiczki/sp_grudynia/gmina.htm

⁴¹³ Program Ochrony Środowiska Gminy Pawłowiczki

wodnych oraz dolin suchych. Większość z nich ma przebieg południkowy. Rzędne terenu w południowej części Gminy sięgają do 295 m n.p.m.

Rolnictwo, leśnictwo, tereny chronione⁴¹⁴

Krajobraz Gminy jest typowo rolniczy. Użytki rolne zajmują powierzchnię 13 713 ha, co stanowi 89,3% powierzchni Gminy. Tereny zalesione zajmują 852 ha (5,5% powierzchni Gminy). Pozostały obszar Gminy stanowią tereny infrastruktury mieszkaniowej i technicznej.

W Gminie dominuje działalność rolnicza produkcji roślinnej. W strukturze zasiewów dominują zboża, buraki cukrowe oraz rzepak. Zarówno na gruntach ornych jak i użytkach zielonych dominują gleby wysokich klas bonitacyjnych II, IIIa i IIIb. Stosunkowo wysoki udział wykazują też gleby I klasy bonitacyjnej. Niewielki udział w użytkach rolnych mają klasy V i VI.

Stopień zalesienia Gminy jest bardzo mały, co wynika głównie z występowania urodzajnych gleb wykorzystywanych rolniczo. Występujące na obszarze Gminy kompleksy leśne są rozczłonkowane, zajmują niewielkie obszary. Lasy występujące w południowej części Gminy częściowo wchodzi w skład Obszaru Chronionego krajobrazu „Rejon Wronin - Maciowakrze”.

Na obszarze Gminy Pawłowiczki występują obszary objęte ochroną ze względu na walory przyrodnicze. Tereny położone w południowo-wschodniej części Gminy zostały włączone do Obszaru Chronionego Krajobrazu „Wronin – Maciowakrze”. Znajduje się tutaj także siedem pomników przyrody, które stanowią pomnikowe okazy drzew. Gmina nie posiada inwentaryzacji przyrodniczej, która wykazałaby występowanie roślin i zwierząt chronionych.

Charakterystyka demograficzna

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba ludności w roku 2013 w Gminie Pawłowiczki wyniosła 7 835, gęstość zaludnienia wynosi 51 osób/km². Szczegółową charakterystykę demograficzną przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 135 Charakterystyka demograficzna Gminy Pawłowiczki⁴¹⁵

Jednostka administracyjna	Ludność ogółem wg faktycznego miejsca zamieszkania	Ludność w miastach	Ludność na wsi	Powierzchnia	Gęstość zaludnienia
	[os.]	[os.]	[os.]	[km ²]	[osób/km ²]
Gmina Pawłowiczki	7 835	0	7 835	15 353	51

Analizując liczbę ludności w różnych kategoriach wiekowych można zauważyć trend charakterystyczny dla Polski. Z analizy danych demograficznych wynika, że liczba ludności w Gminie w ostatnich latach systematycznie spada (tabela poniżej). Tendencja spadkowa, związana jest głównie z:

- migracjami ludności,
- ujemnym przyrostem naturalnym,
- zjawiskiem starzenia się społeczeństwa.

Ujemny przyrost naturalny jest konsekwencją złożonych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, które zachodzą nie tylko w danej Gminie, ale także w całej Polsce. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- trudną sytuację materialną wielu rodzin,
- spadek liczby małżeństw oraz wzrost liczby rozwodów.

⁴¹⁴ Program Ochrony Środowiska Gminy Pawłowiczki

⁴¹⁵ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 136 Ludność według lokalizacji terytorialnej – Gmina Pawłowiczki⁴¹⁶

Gmina Pawłowiczki	Ludność według lokalizacji terytorialnej [os.]		
	2011	2012	2013
	8 020	7 957	7 835

Na przestrzeni trzech lat 2011-2013 zauważa się umiarkowaną tendencję spadkową w liczbie ludności zamieszkującej teren Gminy o 2,3% w stosunku do roku 2011.

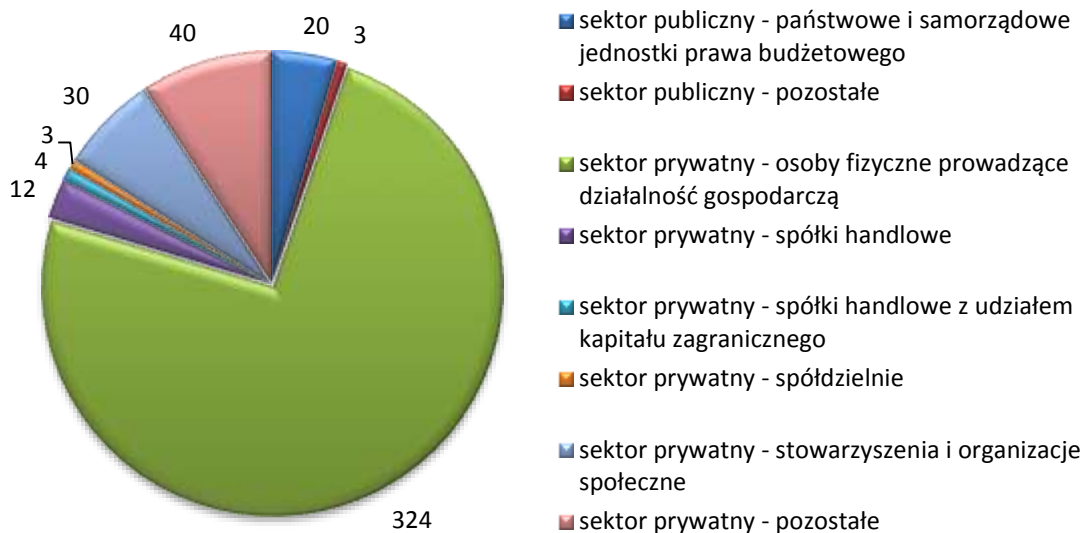
Mieszkalnictwo

Na terenie Gminy Pawłowiczki, według danych na 2013 r., znajduje się 2 011 budynków mieszkalnych, w których rozmieszczonych jest 2 560 mieszkań o łącznej powierzchni 254 165 m². Przeciętna powierzchnia jednego mieszkania wynosi 99 m², średnia powierzchnia użytkowa mieszkania, przypadająca na jednego mieszkańca wynosi 32 m². Ww. wskaźniki są wyższe niż średnie wartości określone dla KKSOF. Na terenie Gminy dominuje zabudowa mieszkaniowa stara, zrealizowana przed 1944 r., która stanowi ok. 54% ogólnej liczby mieszkań.

W 2013 r. do użytku zostało oddanych 6 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej, równej 1 149 m². W mieniu Gminy znajduje się 70 mieszkań o łącznej powierzchni 3 569 m². Mieszkania będące w mieniu Gminy stanowią 3% wszystkich mieszkań znajdujących się na jej terenie.

Działalność gospodarcza

Gmina Pawłowiczki nie posiada bogatych tradycji przemysłowych. Obecnie na jej terenie dominuje przemysł rolno-spożywczy. Według stanu na 2013 r., w Gminie znajduje się 436 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Decydującą większość stanowią podmioty gospodarcze sektora prywatnego (ok. 95%), należące do właścicieli krajowych. Ok. 78% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych należy do osób prywatnych. Wskaźnik przedsiębiorczości, mierzony liczbą podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców, w Gminie wynosi 556. Jest to jeden z niższych wskaźników w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim. Jest również niższy od wskaźnika przedsiębiorczości powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego (929), województwa opolskiego (996) oraz kraju (1 057). Strukturę podmiotów gospodarczych według sektorów własnościowych przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 93 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy Pawłowiczki⁴¹⁷

Zmiany w liczbie przedsiębiorstw na terenie Gminy na przestrzeni 8 lat przedstawiono w tabeli poniżej.

⁴¹⁶ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁴¹⁷ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 137 Zmiany w ilości przedsiębiorstw sektora prywatnego i publicznego w latach 2005-2013 na terenie Gminy Pawłowiczki⁴¹⁸

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sektor publiczny	23	23	23	23	23	23	23	23	23
Sektor prywatny	302	320	339	355	354	374	394	406	413

W latach 2005-2013 na terenie Gminy obserwuje się wzrost liczby przedsiębiorstw. Tendencja ta dotyczy sektora prywatnego. W sektorze publicznym od kilku lat ilość podmiotów gospodarczych utrzymuje się na stałym poziomie.

INFRASTRUKTURA TRASPORTOWA

Podstawowy układ komunikacyjny Gminy zapewnia dogodne powiązania z sąsiednimi ośrodkami wyższego rzędu oraz dojazd do wszystkich wsi. System drogowy tworzą drogi krajowe, wojewódzkie, oraz lokalne drogi powiatowe i gminne. W odległości ok. 22 km przebiega autostrada A4, najbliższe węzły autostradowe to Olszowa i Nogawczyce.

Przez teren Gminy przebiega droga krajowa nr 38 Granica Państwa – Kędzierzyn Koźle (długość drogi na terenie Gminy wynosi ok. 11,654 km), przebiega przez tereny wsi Ucieszków i Pawłowiczki.⁴¹⁹ W połowie posiada ona nawierzchnię mineralno- asfaltową, a w połowie powierzchniowe utwardzoną.⁴²⁰

Droga wojewódzka nr 417 Laskowice – Klisino – Szonów – Szczyty – Racibórz na terenie Gminy przebiega przez miejscowości Maciowakrze, Dobrosławice, Grudynia Mała i Milice (długość drogi na terenie Gminy wynosi ok. 13,57 km). Nawierzchnia drogi jest mineralno-bitumiczna.

Ponadto przez teren Gminy przebiegają następujące drogi powiatowe:

- DP nr 1211 O: Zwiastowice – Ucieszków,
- DP nr 1212 O: Gościęcín – Szonów
- DP nr 1249 O: Stare Kotkowice – Trawniki,
- DP nr 1259 O: Baborów – Radoszowy,
- DP nr 1405 O: Pawłowiczki – Kochanec,
- DP nr 1406 O: Pawłowiczki – Wronin,
- DP nr 1407 O: Borzysławice – Pawłowiczki,
- DP nr 1410 O: Urbanowice – DP Nr 1409 O,
- DP nr 1411 O: Gościęcín – Urbanowice – Łężce,
- DP nr 1414 O: Ligota Wielka – Karchów,
- DP nr 1415 O: Grudynia Wielka – Milice,
- DP nr 1416 O: Grudynia Wielka – Grudynia Mała,
- DP nr 1417 O: Grudynia Mała – Borzysławice,
- DP nr 1418 O: Karchów – DK Nr 38,
- DP nr 1419 O: Chrósty – Dobrosławice,
- DP nr 1420 O: Ucieszków – Radoszowy,
- DP nr 1421 O: Chrósty – Ligota Mała,

⁴¹⁸ Opracowanie na podstawie danych GUS

⁴¹⁹ Strategia Rozwoju Gminy Pawłowiczki na lata 2011-2021

⁴²⁰ Program Ochrony Środowiska Gminy Pawłowiczki

- DP nr 1430 O: Gierałtówce – DK Nr 38,
- DP nr 1462 O: Naczęstawice – Grodzisko,
- DP nr 1469 O: Mierzęcín – Gościęcín,
- DP nr 1473 O: Koza – Maciowakrze,
- DP nr 1476 O: Opatrzność – DP Nr 1418.

Łączna długość dróg powiatowych w Gminie wynosi 79,390 km. Są to drogi o nawierzchni mineralno-bitumicznej, poza odcinkiem drogi nr 1259, który nie posiada nawierzchni twardej. Długość dróg gminnych wynosi 45, 108 km. Różnią się one nawierzchnią:

- drogi o nawierzchni bitumicznej stanowią 30 283 m,
- drogi o nawierzchni brukowej stanowią 1 571 m,
- drogi o nawierzchni tłuczonej stanowią 7 891 m,
- drogi o nawierzchni betonowej stanowią 615 m,
- drogi o nawierzchni gruntowej stanowią 4 748 m.

Przez Gminę przebiegają trasy komunikacyjne PKS, obsługujące wszystkie miejscowości gminy Pawłowiczki oraz docierająca do miejscowości sąsiednich takich jak m.in.: Głubczyce, Kędzierzyn-Koźle.⁴²¹

Sieć dróg powiatowych jest wystarczająco gęsta, zapewnia dostęp do wszystkich miejscowości Gminy. Nie wszystkie miejscowości posiadają jednak dogodnie powiązania z siedzibą Gminy. Dotyczy to zwłaszcza wsi położonych w północno-zachodniej części Gminy, dawniej wchodzących w skład Gminy Gościęcín. Zarówno drogi powiatowe, oraz niektóre odcinki dróg gminnych charakteryzują się niskim stanem technicznym i geometrycznym. Ok. 83,7% dróg gminnych posiada nawierzchnię ulepszoną.⁴²²

Przez Gminę Pawłowiczki przebiega lokalna, jednotorowa linia kolejowa nr 195 relacji Kędzierzyn-Koźle – Baborów. Jest to linia niezelektryfikowana znaczenia miejscowego. Obecnie ze względów ekonomicznych nie jest ona eksploatowana przez Polskie Koleje Państwowe SA (PKP SA) dla przewozu pasażerów i towarów.⁴²³

11.5. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Według „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pawłowiczki” aktualnie największym obszarem problemowym zagrażającym jakości powietrza jest niska emisja. W granicach Gminy Pawłowiczki występuje ogromna liczba lokalnych kotłowni opalanych głównie węglem kamiennym lub innymi paliwami stałymi. Dominujący udział w zanieczyszczeniu powietrza ma spalanie węgla, koksu oraz olejów opałowych. Stężenie zanieczyszczeń wzrasta w okresie grzewczym - zimowym i wczesnowiosennym. Jednym z działań redukujących niską emisję jest zmiana ogrzewania tradycyjnego na ekologiczne.

Ze względu na stale malejący wpływ przemysłu, drugim obszarem problemowym staje się sektor transportu (emisja liniowa). Ważnym szlakiem komunikacyjnym jest droga krajowa nr 38 Granica Państwa – Kędzierzyn Koźle oraz droga wojewódzka nr 417, łącząca Laskowice – Klisino – Szonów – Szczyty – Racibórz. W Gminie Pawłowiczki ulokowanych jest również wiele dróg gminnych i powiatowych. Stan techniczny nawierzchni dróg, emisja spalin, ścieranie opon oraz wycieki odpowiedzialne są za wydzielanie szkodliwego tlenku węgla, dwutlenku siarki, metali ciężki lub pyłów (PM10 i PM2,5).

Innym obszarem problemowym jest emisja nieorganizowana. Pod pojęciem emisja nieorganizowana trzeba rozumieć emisję szkodliwych zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza z obiektów powierzchniowych. Emisją nieorganizowaną są więc składowiska odpadów, oczyszczalnie ścieków, czy hałdy. Na terenie Gminy Pawłowiczki funkcjonują trzy oczyszczalnie ścieków:

- Komunalna Oczyszczalnia Ścieków w Pawłowiczkach;
- Komunalna Oczyszczalnia Ścieków w Jakubowicach;

⁴²¹ Strategia Rozwoju Gminy Pawłowiczki na lata 2011-2021

⁴²² Studium Uwarunkowań i Kierunków Rozwoju Gminy Pawłowiczki

⁴²³ Program Ochrony Środowiska Gminy Pawłowiczki

- Komunalna Oczyszczalnia Ścieków w Naczęstławicach.

W roku bazowym – 2013, liczba osób korzystających z oczyszczalni ścieków według osób zameldowanych wyniosła 6020. Kolejną pozycją wchodzącą w skład emisji nieorganizowanej jest istniejące na obszarze Gminy Pawłowiczki składowisko odpadów (powierzchnia ok. 3,8ha). Owe składowisko zlokalizowane jest we wsi Pawłowiczki.

11.6. WYNIKI INWENTARYZACJI EMISJI DWUTLENKU WĘGLA W GMINIE WIEJSKIEJ PAWŁOWICZKI

Poniższa inwentaryzacja obejmuje obszar całej Gminy Pawłowiczki. Obliczenia emisji zostały wykonane przy pomocy wiedzy technicznej oraz inwentaryzacji przeprowadzonej w ramach opracowania „Bazy danych dotycząca niskiej emisji na terenie Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego”. W obliczeniach posługiwano się wartością emisji CO₂, bez uwzględnienia emisji innych gazów cieplarnianych, tj. CH₄ oraz N₂O, które wg wytycznych Porozumienia Burmistrzów nie są wymagane do obliczeń.

Ponadto emisja CO₂ ze spalania biomasy czy biopaliw oraz emisja ze zużywanej tzw. „zielonej energii elektrycznej” jest przyjmowana jako wartość zerowa. Przyjmuje się, że drewno spalane na terenie Gminy Pawłowiczki pochodzi w całości z obszaru Gminy.

Dla roku 2013 zebrano kompleksowe dane dla wszystkich zidentyfikowanych sektorów, dlatego też przyjęto, że 2013 rok będzie rokiem bazowym dla niniejszego opracowania.

W celu obliczenia emisji CO₂ wyznaczono zużycie energii finalnej dla zidentyfikowanych na terenie Gminy Pawłowiczki następujących sektorów:

- sektor obiektów użyteczności publicznej,
- sektor mieszkaniowy,
- sektor oświetlenia ulicznego,
- sektor transportowy,
- sektor handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe.

Na terenie Gminy Pawłowiczki zidentyfikowano wykorzystanie następujących nośników energii:

- energię elektryczną,
- paliwa węglowe,
- drewno i biomasę,
- olej opałowy,
- gaz płynny LPG,
- olej napędowy,
- benzyna,
- energię ze źródeł odnawialnych (w niewielkim stopniu).

Poniżej przedstawiono wyniki przeprowadzonej na terenie Gminy inwentaryzacji zużycia energii oraz związanej z tym emisji CO₂ w ww. sektorach, dla roku bazowego 2013.

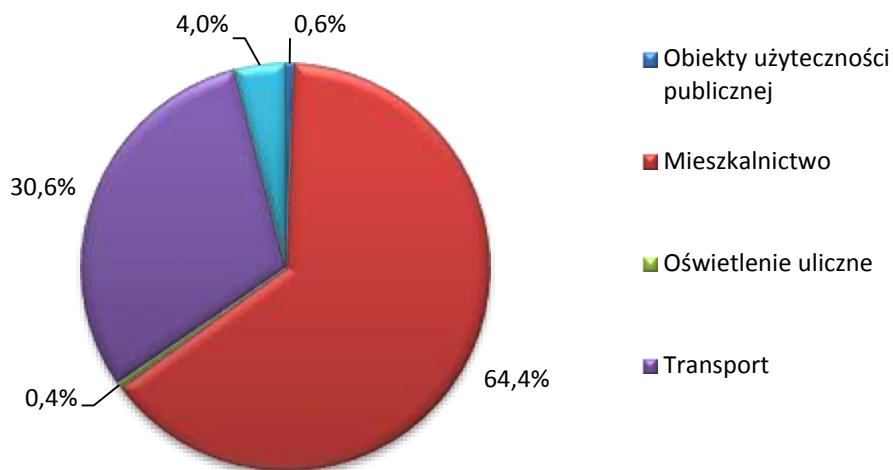
Całkowite zużycie energii finalnej w Gminie Pawłowiczki, w roku 2013 wynosiło ok. 79 133,64 MWh. Roczne jednostkowe zużycie energii wynosi ok. 10 MWh/osobę. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców, natomiast na rysunku poniżej przedstawiono udział poszczególnych sektorów w całkowitym zużyciu energii finalnej w roku bazowym 2013.

Tabela 138 Zużycie energii finalnej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013⁴²⁴

Lp.	Sektor	Jednostka	Wielkość zużycia energii
1	Obiekty użyteczności publicznej	MWh/rok	470,57
2	Mieszkalnictwo	MWh/rok	50 968,33

⁴²⁴ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Lp.	Sektor	Jednostka	Wielkość zużycia energii
3	Oświetlenie uliczne	MWh/rok	315,04
4	Transport	MWh/rok	24 184,68
5	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	MWh/rok	3 195,02
RAZEM		MWh/rok	79 133,64

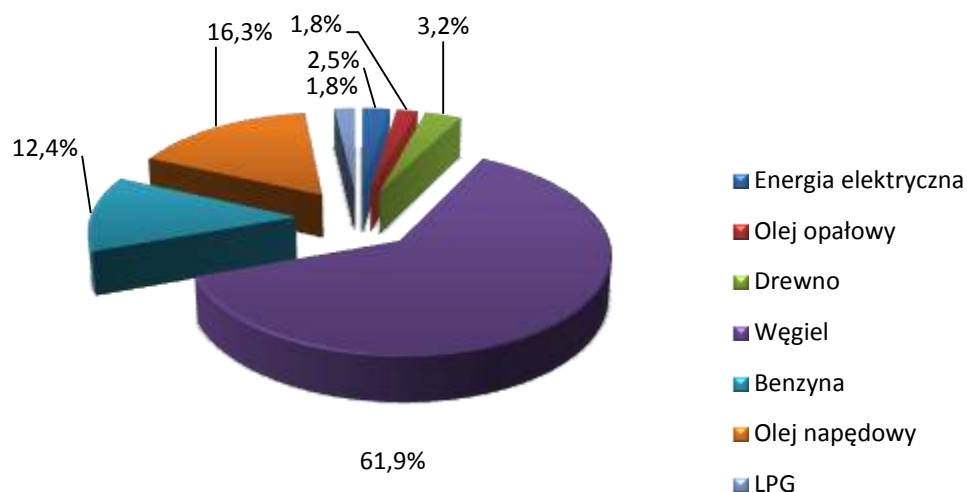

Rysunek 94 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku bazowym 2013⁴²⁵

Największy udział w całkowitym zużyciu energii na terenie Gminy Pawłowiczki stanowi sektor mieszkalnictwa (ok. 64%). Tak duży udział sektora mieszkalnego wynika przede wszystkim z braku zcentralizowanej sieci ciepłowniczej oraz gazowej na terenie Gminy, oraz znaczny udział węgla jako nośnika energii. Drugi pod względem wielkości sektor transportu stanowi ok. 31% całkowitego zużycia energii na terenie Gminy. Sektor handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych stanowi 4%. Sektor obiektów użyteczności publicznej – ok. 0,6%. Najmniej energii zużywane jest przez sektor oświetlenie uliczne (0,4%).

Na terenie Gminy Pawłowiczki głównym nośnikiem energii jest węgiel, który stanowi ok. 62% wszystkich zidentyfikowanych nośników energii. Pozostałe nośniki energii stanowią zdecydowaną mniejszość. Drugim pod względem zużycia energii, nośnikiem jest olej napędowy (16,3%). Benzyna stanowi ok. 12,4% zidentyfikowanego zużycia energii. W dalszej kolejności znajdują się drewno (ok. 3%), energia elektryczna (2,5%) oraz olej opałowy i LPG po 1,8%. Szczegółowy udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym Gminy przedstawiono na rysunku poniżej.

⁴²⁵ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 95 Udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴²⁶

Sumaryczna wartość emisji CO₂ w roku bazowym 2013 na terenie Gminy Pawłowiczki wynosiła 25 234,55 MgCO₂/rok. Na jednego mieszkańca przypada ok. 3,26 MgCO₂ rocznie. W tabeli poniżej przedstawiono wartość emisji w podziale na poszczególne sektory odbiorców energii.

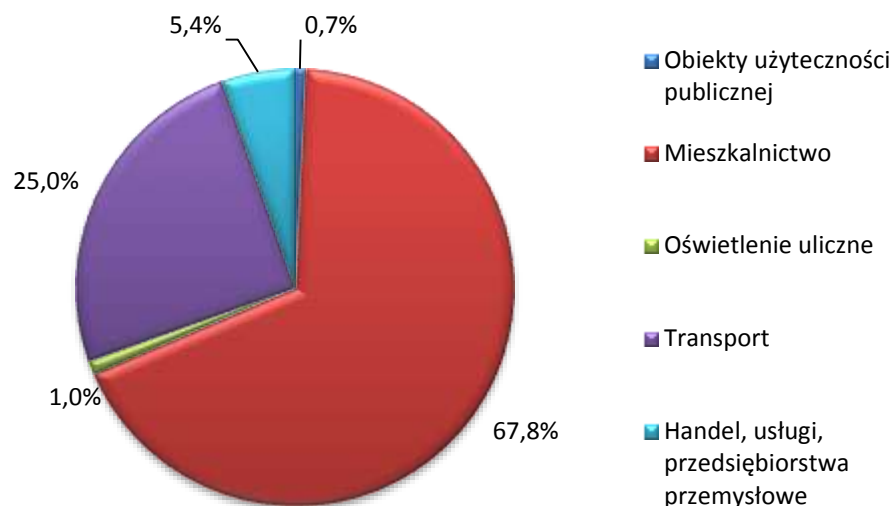
Tabela 139 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013⁴²⁷

Lp.	Sektor	Jednostka	Emisja CO ₂
1	Obiekty użyteczności publicznej	MgCO ₂ /rok	184,83
2	Mieszkalnictwo	MgCO ₂ /rok	17 129,98
3	Oświetlenie uliczne	MgCO ₂ /rok	257,70
4	Transport	MgCO ₂ /rok	6 316,93
5	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	MgCO ₂ /rok	1 370,07
RAZEM		MgCO ₂ /rok	25 259,51

Na poniższym rysunku przedstawiono procentowy udział poszczególnych sektorów w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013 na terenie Gminy Pawłowiczki.

⁴²⁶ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

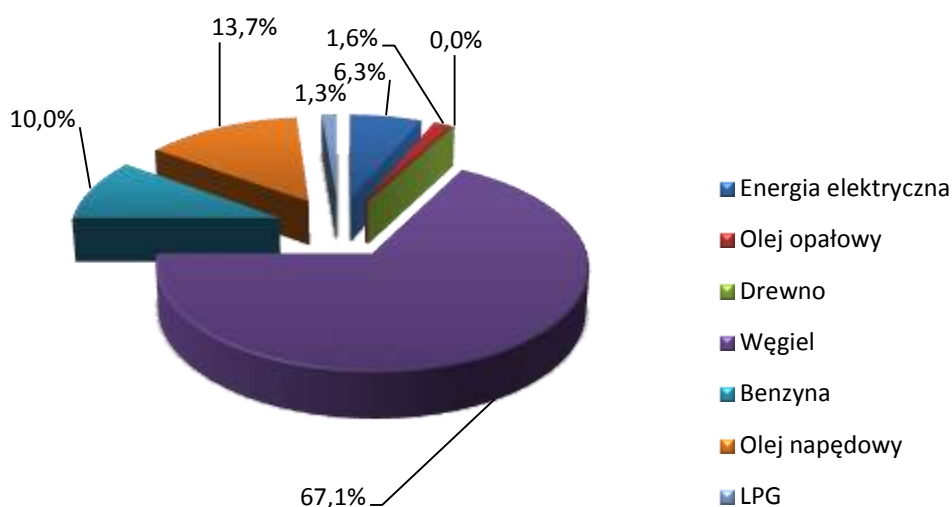
⁴²⁷ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 96 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013⁴²⁸

Najwyższą wartością emisji CO₂, stanowiącą ok. 68% całkowitej emisji na terenie Gminy Pawłowiczki, charakteryzuje się sektor mieszkalnictwa. Drugi pod względem wielkości sektor transportu stanowi 25% całkowitej emisji na terenie Gminy. Sektor handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych stanowi ok. 5%, a oświetlenie uliczne ok. 1%. Najmniej zanieczyszczeń emituje sektor obiektów użyteczności publicznej, tj. poniżej 0,7% ogólnej emisji CO₂ w roku bazowym 2013.

Na rysunku poniżej przedstawiono procentowy udział poszczególnych paliw w całkowitej emisji CO₂.

Rysunek 97 Udział poszczególnych nośników energii i paliw w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013⁴²⁹

Na terenie Gminy Pawłowiczki głównym nośnikiem energii w całkowitej emisji CO₂, w roku bazowym 2013 jest węgiel, który stanowi ok. 67% wszystkich zidentyfikowanych nośników energii. Odnotowano ponadto wyższy poziom emisji oleju napędowego (13,7%) oraz benzyny (10%). W dalszej kolejności znajdują się energia elektrycznej (6,3%), olej opałowy (1,6%). Najmniejszym zużyciem cechuje się olej LPG (1,3%) oraz drewno (0,001%). Znaczna dominacja węgla w całkowitej emisji CO₂ wynika głównie z braku sieci gazowej oraz sieci ciepłowniczej na terenie Gminy.

⁴²⁸ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴²⁹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

W dalszej części przedstawiono szczegółowe wyniki inwentaryzacji emisji CO₂ dla poszczególnych sektorów z uwzględnieniem zużycia emisji końcowej.

Obiekty użyteczności publicznej

W tym sektorze uwzględniono budynki użyteczności publicznej, położone na terenie Gminy Pawłowiczki, takie jak:

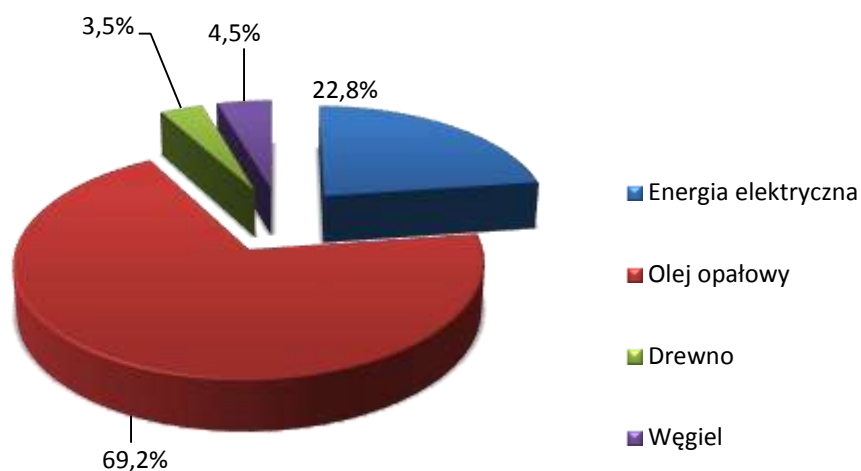
- budynki administracyjne Urzędu Gminy Pawłowiczki,
- budynki należące do spółek z udziałem Gminy (budynki administracyjne, techniczne),
- przedszkola, szkoły, ośrodki, domy pomocy społecznej, itp.

Całkowita powierzchnia użytkowa analizowanych budynków użyteczności publicznej, zlokalizowanych na terenie Gminy wynosi 8 366 m². Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 470,57 MWh/rok. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w Gminie.

Tabela 140 Zużycie nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w Gminie Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴³⁰

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Węgiel	Drewno
Gmina Pawłowiczki	107,13	325,54	21,23	16,67

W sektorze obiektów użyteczności publicznej wykorzystywane są cztery nośniki energii, tj. energia elektryczna, olej opałowy, drewno oraz węgiel. Dominujący udział w strukturze zużycia nośników energii ma olej opałowy (ok. 70%). Energia elektryczna stanowi 22,8% zużycia energii. Pozostałą część stanowią paliwa węglowe (4,5%) i drewno (3,5%). Poniżej przedstawiono strukturę zużycia nośników energii w sektorze obiektów użyteczności publicznej.

Rysunek 98 Struktura zużycia nośników energii w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴³¹

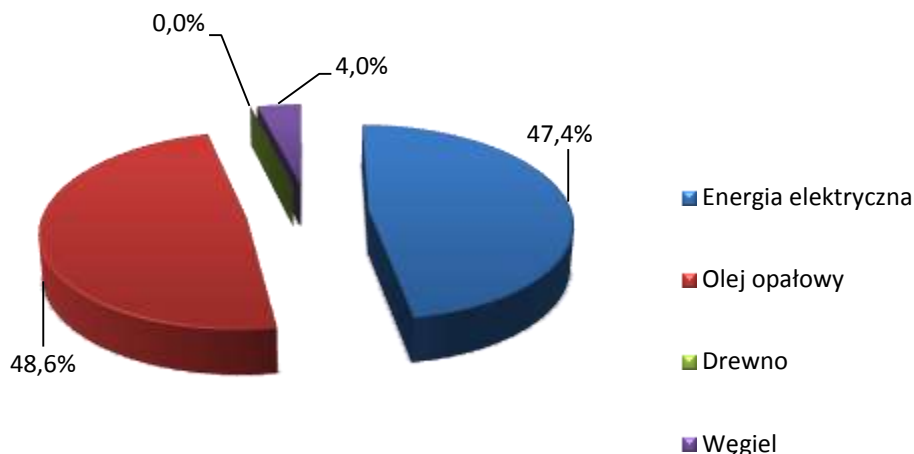
Całkowita emisja CO₂ z sektora obiektów użyteczności publicznej w Gminie Pawłowiczki, w roku bazowym 2013 wyniosła 184,83 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy.

⁴³⁰ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴³¹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Tabela 141 Emisja CO₂ w sektorze obiektów użyteczności publicznej w Gminie Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴³²

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]		
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Węgiel
Gmina Pawłowiczki	87,63	89,85	7,35

Rysunek 99 Struktura emisji CO₂ w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴³³

Dominujący udział w emisji CO₂ odnotowano dla oleju opałowego, który stanowi 48,6% całkowitej emisji z analizowanego sektora. Emisja CO₂ dla energii elektrycznej utrzymuje się na podobnym poziomie (47,4%). Za pozostałą emisję, tj. ok. 4% odpowiada zużycie energii elektrycznej. Drewno jako „zielone paliwo” nie stanowi potencjalnego źródła emisji.

Mieszkalnictwo

Całkowita powierzchnia użytkowa budynków mieszkalnych zlokalizowanych na terenie Gminy wynosi 25 4165 m². Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 50 968,33 MWh/rok. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy.

Tabela 142 Zużycie nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴³⁴

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
Gmina Pawłowiczki	840,94	501,27	2 506,37	47 119,74

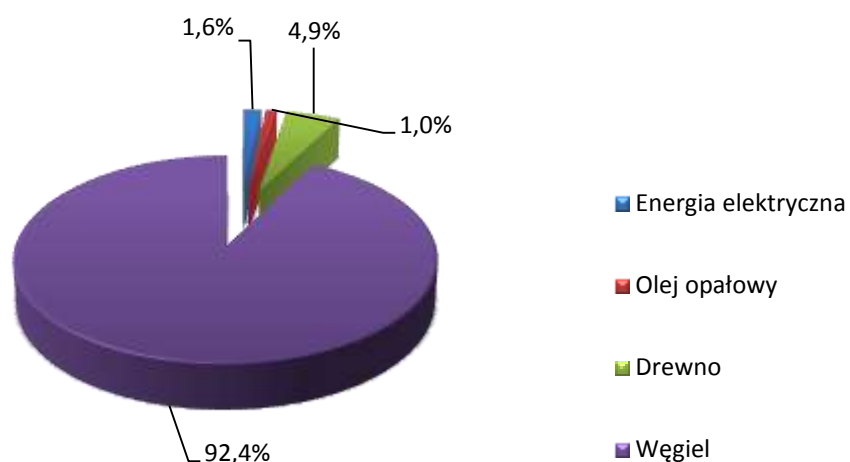
W sektorze mieszkaniowym największy udział w strukturze zużycia nośników energii ma węgiel (92,4%). Pozostałe nośniki posiadają zdecydowanie niższy udział. Udział drewna kształtuje się na poziomie ok. 5% całkowitego zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym. Najmniejsze znaczenie w strukturze zużycia nośników energii odnotowano dla energii elektrycznej (1,6%) oraz oleju opałowego (1,0%). Na terenie Gminy nie jest wykorzystywany gaz ziemny oraz ciepło sieciowe, ze względu na brak odpowiednich instalacji.

⁴³² Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴³³ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴³⁴ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

w Gminie. Poniżej przedstawiono strukturę zużycia nośników energii w sektorze obiektów użyteczności publicznej.

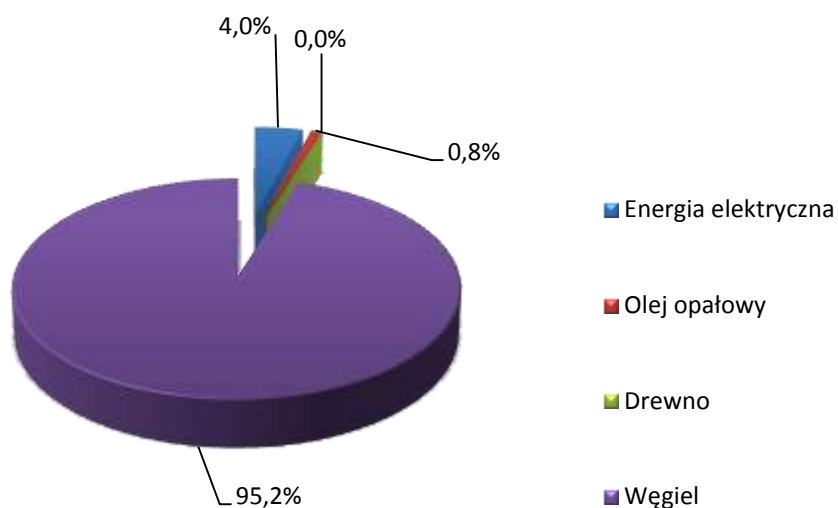

Rysunek 100 Struktura zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴³⁵

Całkowita emisja CO₂ z sektora mieszkaniowego w Gminie Pawłowiczki, w roku bazowym 2013 wyniosła 17 129,98 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy.

Tabela 143 Emisja CO₂ w sektorze mieszkaniowym, w Gminie Pawłowiczki, w roku bazowym 2013⁴³⁶

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
Gmina Pawłowiczki	687,89	138,35	0,31	16 303,43

⁴³⁵ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴³⁶ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 101 Struktura emisji CO₂ w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013.⁴³⁷

Największą emisję CO₂ w sektorze mieszkaniowym odnotowano dla węgla, która stanowi ok. 95% całkowitej emisji CO₂ z sektora mieszkaniowego na terenie Gminy. Wynika to z faktu, iż zdecydowana większość budynków mieszkalnych ogrzewana jest indywidualnie z wykorzystaniem węgla. Energia elektryczna stanowi ok. 4% całkowitej emisji CO₂ z sektora mieszkaniowego na terenie Gminy. Pozostałe nośniki energii, tj. olej opałowy, oraz drewno mają niewielki udział w emisji CO₂ na terenie Gminy, który łącznie stanowi zaledwie ok. 0,801%, przy czym olej opałowy stanowi 0,8%. Drewno, jako nośnik energii, jest wykorzystywane dość często w sektorze mieszkaniowym, jednak jako „zielone paliwo” nie stanowi potencjalnego źródła emisji.

Oświetlenie

Kategoria ta obejmuje latarnie uliczne, zlokalizowane na terenie Gminy Pawłowiczki. W tym sektorze uwzględniono całkowitą ilość energii zużytą na potrzeby przestrzeni publicznej. Zużycie energii elektrycznej na oświetlenie uliczne w Gminie wynosi 315,04 MWh/rok przy emisji CO₂ wynoszącej 257,70 MgCO₂/rok. W poniższej tabeli zamieszczono wyniki inwentaryzacji w sektorze oświetlenia ulicznego.

Tabela 20 Wyniki inwentaryzacji w sektorze oświetlenia ulicznego, znajdującego się na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴³⁸

Obszar	Ilość punktów świetlnych [szt.]	Zużycie energii elektrycznej [MWh/rok]	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]
Gmina Pawłowiczki	1 016	315,04	257,70

Transport

Duży udział w negatywnym oddziaływaniu na środowisko ma spalanie paliw w silnikach spalinowych, napędzających pojazdy mechaniczne. Oprócz dwutlenku węgla, pojazdy silnikowe emitują szkodliwe substancje, takie jak dwutlenek siarki, pyły i alfabirobenzen. Liczba pojazdów na ulicach ulega ciągłemu wzrostowi przy jednoczesnej stopniowej poprawie istniejącej infrastruktury.

Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 24 184,68 MWh/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w sektorze transportowym na terenie Gminy.

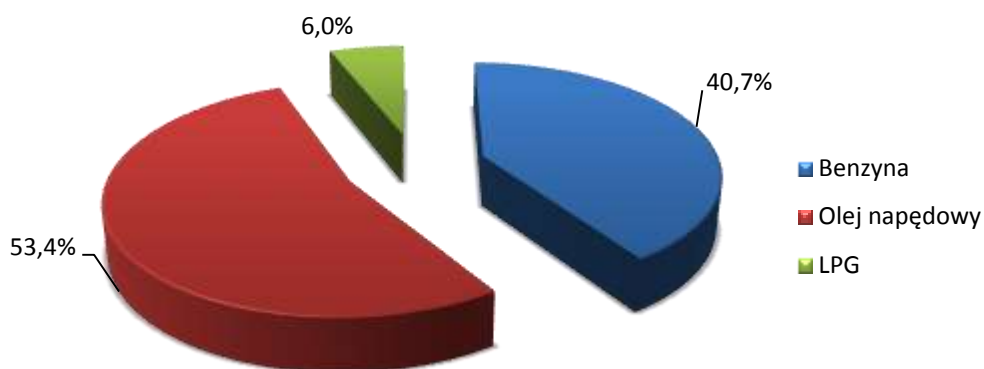
Tabela 144 Zużycie nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴³⁹

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]		
	Benzyna	Diesel	LPG
Gmina Pawłowiczki	9 840,96	12 903,46	1 440,26

⁴³⁷ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴³⁸ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴³⁹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

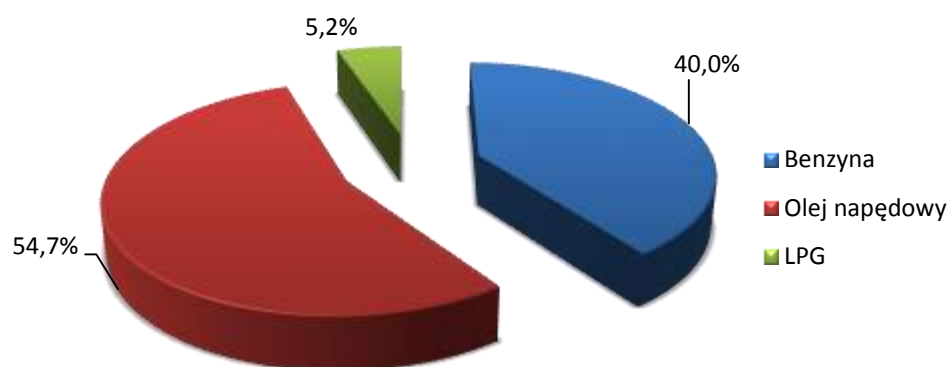
Rysunek 102 Struktura zużycia nośników energii w sektorze transportowym na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴⁴⁰

Na terenie Gminy największym zużyciem w sektorze transportu charakteryzuje się olej napędowy (ok. 53%), najmniejszym zaś gaz LPG (ok. 6%). Benzyna stanowi ok. 41% całkowitego zużycia nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy.

Wielkość emisji CO₂ końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 6 316,93 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje dotyczące wielkości emisji z poszczególnych nośników energii w sektorze transportowym na terenie Gminy.

Tabela 145 Emisja CO₂ z nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴⁴¹

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]		
	Benzyna	Diesel	LPG
Gmina Pawłowiczki	2 529,13	3 458,13	329,67

Rysunek 103 Struktura emisji CO₂ w podziale na nośniki energii w sektorze transportu na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴⁴²

⁴⁴⁰ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴⁴¹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴⁴² Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

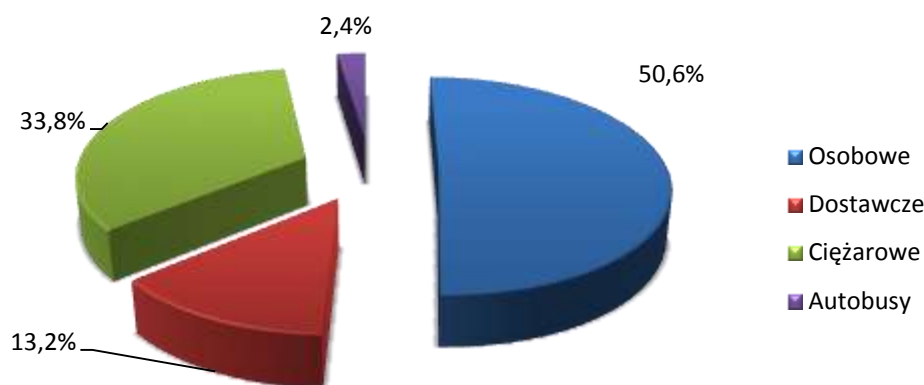
Struktura emisji CO₂ na terenie Gminy jest analogiczna do zużycia nośników energii – największą emisją charakteryzuje się olej napędowy (ok. 55%), najmniejszą z kolei LPG (ok. 5%).

Poniżej przeanalizowano zużycie energii w sektorze transportowym w kategoriach środków transportu, tj. samochody osobowe, ciężarowe, dostawcze oraz autobusy. Wyniki przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 146 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴⁴³

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Osobowe	Dostawcze	Ciężarowe	Autobusy
Gmina Pawłowiczki	12 240,21	3 203,32	8 170,64	570,51

Poniżej przedstawiono strukturę zużycia energii w sektorze transportowym, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie gminy.

Rysunek 104 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013 ⁴⁴⁴

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że na analizowanym terenie największy udział w zużyciu energii mają samochody osobowe, tj. ponad 50%. Zużycie energii przez samochody ciężarowe kształtuje się na poziomie 33,8% całkowitego zużycia energii w danym sektorze. Z kolei samochody dostawcze zużywają 13,2% energii w danym sektorze. Autobusy natomiast stanowią zaledwie 2,4% całkowitego zużycia energii w sektorze transportu.

Wielkość emisji CO₂ w sektorze transportu w kategoriach środków transportu, tj. samochody osobowe, ciężarowe, dostawcze oraz autobusy, przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 147 Struktura emisji CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴⁴⁵

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Osobowe	Dostawcze	Ciężarowe	Autobusy
Gmina Pawłowiczki				

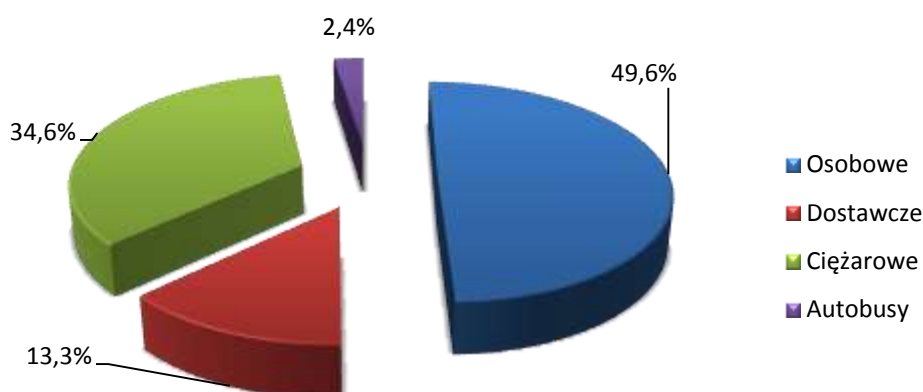
⁴⁴³ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴⁴⁴ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴⁴⁵ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Osobowe	Dostawcze	Ciężarowe	Autobusy
Gmina Pawłowiczki	3 135,91	842,21	2 186,89	151,92

Poniżej przedstawiono strukturę emisji CO₂ na terenie Gminy w sektorze transportu w kategoriach środków transportu.

Rysunek 105 Struktura emisji CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴⁴⁶

Struktura emisji CO₂ w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy, rozkłada się analogicznie jak zużycie energii. Na analizowanym terenie największy udział w emisji CO₂ mają samochody osobowe, tj. ok. 50%. Emisja CO₂ przez samochody ciężarowe kształtuje się na poziomie ok. 35% całkowitej emisji w danym sektorze. Z kolei samochody dostawcze emitują ok. 13% CO₂ w danym sektorze. Autobusy natomiast stanowią 2,4% całkowitej emisji CO₂ w sektorze transportu.

Przez teren Gminy, poza drogami powiatowymi i gminnymi, przebiegają także drogi o znaczeniu wojewódzkim. Poniżej przedstawiono analizę zużycia energii pod kątem rodzaju dróg. Wyniki przedstawiono w tabeli poniżej.

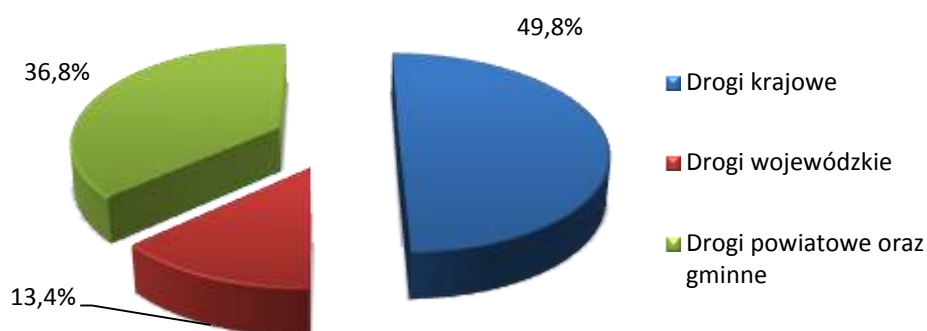
Tabela 148 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴⁴⁷

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]		
	Drogi krajowe	Drogi wojewódzkie	Drogi powiatowe oraz gminne
Gmina Pawłowiczki	12 045,91	3 248,78	8 889,99

Poniżej przedstawiono strukturę zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy.

⁴⁴⁶ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴⁴⁷ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 106 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴⁴⁸

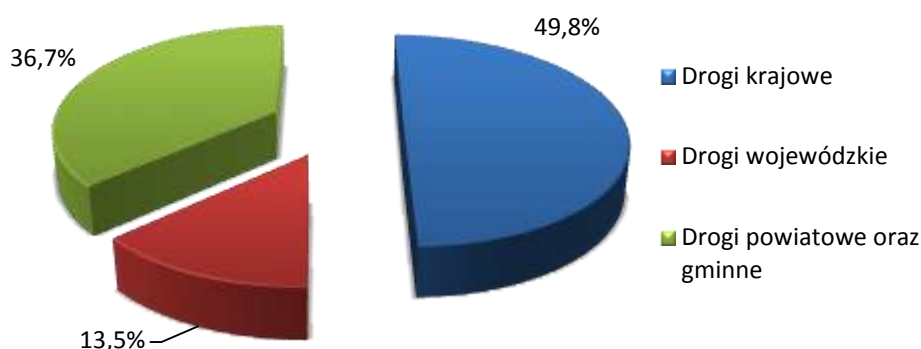
Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że na analizowanym terenie największy udział w zużyciu energii mają drogi krajowe (ok. 50%). Drugie, pod kątem wielkości zużycia energii są drogi powiatowe oraz gminne (ok. 37%). Drogi wojewódzkie stanowią 13,4% zużywanej energii na terenie Gminy w sektorze transportu.

Poniżej przedstawiono analizę emisji CO₂ pod kątem rodzaju dróg. Wyniki zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 149 Emisja CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴⁴⁹

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]		
	Drogi krajowe	Drogi wojewódzkie	Drogi powiatowe oraz gminne
Gmina Pawłowiczki	3 145,85	850,44	2 320,64

Na podstawie powyższych danych stwierdza się, że podobnie jak w przypadku zużycia energii, dominującą rolę w emisji CO₂ na terenie Gminy odgrywają drogi krajowe (ok. 50%). Drugie, pod kątem emisji są drogi powiatowe oraz gminne (ok. 37%). Drogi wojewódzkie stanowią 13,5% całkowitej emisji z transportu na terenie Gminy.

Rysunek 107 Struktura emisji CO₂ w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴⁵⁰

⁴⁴⁸ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴⁴⁹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴⁵⁰ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

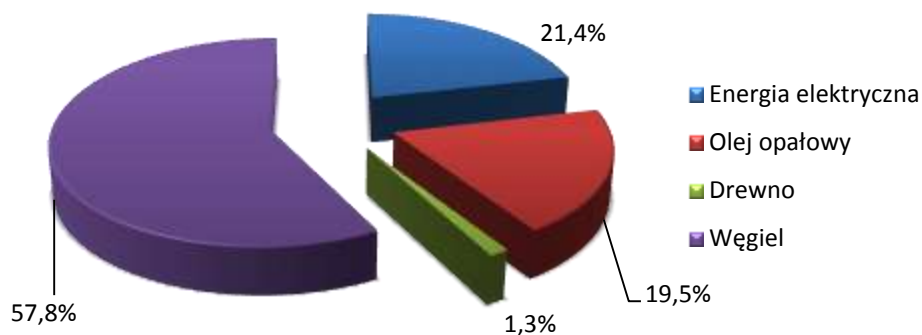
Handel, usługi, przedsiębiorstwa

Sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych stanowi odrębną gałąź emisji CO₂ na terenie Gminy Pawłowiczki. Władze Gminy nie mają bezpośredniego wpływu na wielkość emisji pochodzącą z tego sektora. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące zużycia nośników energii w wyżej wymienionym sektorze. Przeprowadzona inwentaryzacja wykazała, że finalne zużycie energii w ww. sektorze na terenie Gminy wynosi 3 195,02 MWh/rok, natomiast roczna emisja CO₂ wynosi 1 370,07[MgCO₂/rok].

Tabela 150 Zużycie nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴⁵¹

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
Gmina Pawłowiczki	683,34	621,99	41,67	1 848,02

W analizowanym sektorze największy udział w strukturze zużycia nośników energii stanowi węgiel (ok. 58%). Udział energii elektrycznej, jako nośnika energii, kształtuje się na poziomie 21,4% całkowitego zużycia w analizowanym sektorze, natomiast udział oleju opałowego wynosi 19,5%. Najmniejsze znaczenie w strukturze zużycia nośników energii odnotowano dla drewna, tj. 1,3% całkowitego zużycia. Struktura zużycia przetrawiona została na poniższym rysunku.

Rysunek 108 Struktura zużycia nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴⁵²

W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w analizowanym sektorze na terenie Gminy.

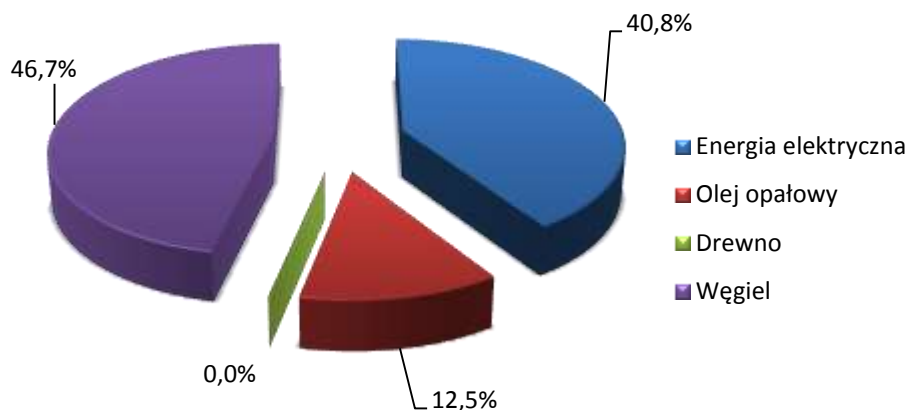
Tabela 151 Emisja CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw, w Gminie Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴⁵³

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
Gmina Pawłowiczki	558,97	171,67	0,01	639,42

⁴⁵¹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴⁵² Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴⁵³ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 109 Struktura emisji CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013 ⁴⁵⁴

Największą emisję CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw odnotowano dla węgla (46,7%) oraz energii elektrycznej (ok. 41%). Olej opałowy stanowi 12,5% całkowitej emisji CO₂ w danym sektorze. Znikomy udział stanowi emisja drewna w całkowitej emisji CO₂ w danym sektorze na terenie Gminy.

Odnawialne Źródła Energii

Na terenie Gminy Pawłowiczki, na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji, zidentyfikowano występowanie OZE w postaci trzech elektrowni wiatrowych o łącznej mocy 450 kW.

Podsumowanie

Wyniki analizy emisji CO₂ zinwentaryzowanej na terenie Gminy Pawłowiczki, w podziale na wyżej scharakteryzowane sektory, wykazują zbliżony układ do emisji z innych europejskich, rozwiniętych ośrodków samorządowych. Najważniejsze wnioski przedstawiono poniżej:

- sektor obiektów użyteczności publicznej oraz oświetlenia ulicznego stanowi najmniej znaczące źródło emisji CO₂ na terenie Gminy Pawłowiczki. Nie należy jednak zaniedbywać tych sektorów w procesie ograniczania emisji. Podjęte działania powinny stać się wzorcem dla mieszkańców Gminy w zakresie ekonomicznie oraz ekologicznie uzasadnionych działań niskoemisyjnych, m. in. termomodernizacja oraz wykorzystanie OZE w budynkach;
- największym źródłem emisji na terenie Gminy jest mieszkalnictwo, jest to również grupa, która ma duży potencjał redukcji emisji w zakresie ograniczania zużycia energii (elektrycznej i ciepłej) przez mieszkańców. Władze Gminy Pawłowiczki mogą mieć znaczący wpływ na podejmowane przez mieszkańców działania termomodernizacyjne oraz zmianę ich zachowań;
- transport indywidualny to drugi co do wielkości sektor emitujący znaczną ilość substancji zanieczyszczających powietrze atmosferyczne. Gałąź transportu charakteryzuje się dużą dynamiką wzrostu emisji, która będzie utrzymywać się w najbliższych latach;
- w sektorze handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych, jednego z większych emitatorów zanieczyszczeń na terenie Gminy, władze samorządowe, poprzez współpracę z podmiotami gospodarczymi, mogą przyczynić się do redukcji emisji CO₂. Pomimo niewielkiej zależności od władz samorządowych, sektor ten ma znaczny potencjał minimalizacji emisji, głównie poprzez ograniczenie energochłonności.

Działania jakie władze Gminy Pawłowiczki powinny podjąć w celu ograniczenia wielkości emisji gazów cieplarnianych, to przede wszystkim dokładna i przejrzysta strategia działania, bezwzględnie realizowana w najbliższych latach. W obszarze społeczeństwa docelowe staje się prowadzenie działań strategicznych, takich jak kampanie edukacyjno-informacyjne, a także kreowanie narzędzi wspierających mieszkańców w zakresie termomodernizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Niezbędne są także zadania ograniczające emisyjność sektora transportowego. Podczas formułowania zadań, poza efektywnością

⁴⁵⁴ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

ekologiczną, należy także uwzględniać efektywność ekonomiczną oraz społeczną. Formułowane działania należy koncentrować w pierwszej kolejności w obszarach, gdzie istnieje duży potencjał redukcji, przynoszący pożądane efekty. Nie należy jednak zaniedbywać przy tym pozostałych obszarów, gdzie potencjał redukcji jest mniejszy.

11.7. DZIAŁANIA DLA OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH CELÓW W GMINIE WIEJSKIEJ PAWŁOWICZKI

11.7.1. Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania

Długoterminowa strategia Gminy Pawłowiczki uwzględnia zapisy określone w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych,
- redukcja zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Zadaniem strategii długoterminowej jest także poprawa jakości powietrza, zgodnie z Programem Ochrony Powietrza dla strefy opolskiej oraz Programem Ochrony Powietrza dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀.

Cele strategiczne i szczegółowe Planu gospodarki niskoemisyjnej zostały opisane w jednym ze wcześniejszych rozdziałów, natomiast zobowiązania w postaci realizacji zadań długoterminowych zostały określone w rozdziale pn. harmonogram rzeczowo-finansowy.

Strategia długoterminowa Gminy Pawłowiczki jest spójna z treścią lokalnych oraz subregionalnych dokumentów strategicznych. Wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska Gminy Pawłowiczki zadania w zakresie jakości powietrza pokrywają się z długookresową strategią niniejszego Planu gospodarki niskoemisyjnej, poprzez zobowiązanie Gminy do:

- ograniczenia emisji zanieczyszczeń z zakładów produkcyjno – usługowych,
- sukcesywnej eliminacji kotłowni węglowych,
- gazyfikacji gminy,
- wspierania termoizolacji budynków,
- Promocji odnawialnych („czystych”) źródeł energii,
- Wspierania ekologicznego transportu – w tym reaktywacji linii kolejowej.

W perspektywie długookresowej na terenie Gminy Pawłowiczki planowana jest realizacja następujących zadań:

- Modernizacja linii energetycznych,
- Wszczęcie procesu gazyfikacji Gminy,
- Budowa odcinków drogowych dla miejscowości położonych w ciągu drogi krajowej nr 38 oraz drogi wojewódzkiej nr 417,

Modernizacja oraz utrzymanie dróg gminnych.

11.7.2. Krótko/średnioterminowe zadania

Zaproponowane działania krótko- do roku 2018 i średniookresowe do roku 2020 dotyczą w głównej mierze termomodernizacji budynków stanowiących mienie Gminy, w tym wymiany źródeł ciepła. Ponadto realizowane będą działania związane z budową ścieżek i tras rowerowych, wykorzystaniem odnawialnych

źródeł energii oraz wymianą oświetlenia ulicznego i w budynkach. Szczegółowy wykaz działań krótko- i średniookresowych przedstawiony został w harmonogramie rzeczowo-finansowym zawierający:

- opis zadania,
- przypisanie zadania do realizacji określonego celu,
- podmioty odpowiedzialne za realizację,
- termin realizacji,
- koszty wraz ze wskazaniem możliwych źródeł finansowania,
- określenie efektu ekologicznego, ekonomicznego oraz energetycznego,
- opis wskaźnika/miernika monitorowania zadania.

11.7.3. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań

Harmonogram rzeczowo-finansowy działań naprawczych dla Gminy Pawłowiczki, opracowano w oparciu o diagnozę istniejącego stanu jakości powietrza. Czas realizacji zaplanowanych zadań obejmuje lata od roku 2015 do roku 2020. Wdrożenie zaproponowanych zadań, powinno wpłynąć na ograniczenie zarówno emisji dwutlenku węgla, zużycia energii finalnej, emisji pyłu zawieszonego PM₁₀, jak również benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀

Harmonogram rzeczowo-finansowy stanowi indywidualną listę zadań Gminy, która nie jest zamknięta. Listę zadań należy aktualizować w trakcie realizacji Planu, tak aby w perspektywie kolejnych lat Gmina Pawłowiczki potrafiła rozwiązywać napotkane problemy, także wśród mieszkańców – w szczególności w obszarze ochrony powietrza i efektywności energetycznej.

W harmonogramie, poza szczegółowymi działaniami, wskazane zostały także: jednostka odpowiedzialna za realizację, skala działania, orientacyjne koszty realizacji oraz możliwe źródła finansowania. Ponadto wskazano wymagany do osiągnięcia efekt ekologiczny oraz efekt redukcji emisji CO₂. Ze względu na wysoki udział źródeł emisji powierzchniowej w stężeniach analizowanych zanieczyszczeń w obszarach przekroczeń, efekt redukcji emisji zostanie osiągnięty poprzez realizację zadań związanych ze zmianą sposobu ogrzewania mieszkań oraz termomodernizacją budynków.

Działania, w których jako źródło finansowania wskazano środki własne inwestora, będą mogły być również finansowane ze środków zewnętrznych, w przypadkach pojawienia się możliwości ich finansowania (np. ogłoszenie o naborze do konkursu).

W poniższej tabeli wskazano działania naprawcze w podziale na grupy działań.

Tabela 152 Harmonogram rzeczowo-finansowy Gminy Pawłowiczki⁴⁵⁵

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[Mg CO ₂ e/rok]
1	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja budynku Domu Kultury w Trawnikach	Urząd Gminy Pawłowiczki	2017	250,00	środki własne, RPO WO*	34	28
2	Budynki użyteczności publicznej	Poprawa efektywności energetycznej budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Naczęsławicach poprzez wymianę okien, drzwi oraz remont dachu wraz z jego dociepleniem	Publiczna Szkoła Podstawowa w Naczęsławicach	2020	250,00	środki własne, RPO WO*	63	51
3	Budynki użyteczności publicznej	Modernizacja oświetlenia wewnątrz budynku użyteczności publicznej (wymiana oświetlenia tradycyjnego na energooszczędne) Dom Kultury w Trawnikach	Urząd Gminy Pawłowiczki	2017	20,00	środki własne, RPO WO*	20	16

⁴⁵⁵ Opracowanie własne

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[Mg CO ₂ e/rok]
4	Transport	Budowa ścieżki rowerowej po nasypie kolejowym: Chrósty, Dobrosławice, Maciowakrze, Pawłowiczki	Urząd Gminy Pawłowiczki	2017-2018	250,00	środki własne, RPO WO*	35	10

* - jeżeli określone zadanie nie otrzyma dofinansowania z zaproponowanego źródła bądź jeżeli pojawią się inne źródła finansowania beneficjent skorzysta z innych źródeł

Poniższy harmonogram zadań długoterminowych obejmuje zadania, które Gmina planuje zrealizować w późniejszym terminie jeżeli zaplanowane zostaną dodatkowe środki własne na ich realizację. Dopisane zostaną one wówczas do harmonogramu rzeczowo – finansowego na podstawie aktualizacji dokumentu.

Tabela 153 Harmonogram zadań długoterminowych Gminy Pawłowiczki⁴⁵⁶

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[Mg CO ₂ e/rok]
1	Budynki użyteczności publicznej	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii odnawialnej w nowo projektowanym basenie do celów edukacyjno – rekreacyjnych przy Zespole Gimnazjalno – Szkolno – Przedszkolnym w Pawłowiczkach	Zespół Gimnazjalno – Szkolno – Przedszkolny w Pawłowiczkach	Do 2025	65,00	środki własne, RPO WO*	26	21
2	Mieszkalnictwo	Wymiana źródeł ciepła dofinansowanie dla mieszkańców do wymiany starych pieców na ekologiczne	Urząd Gminy Pawłowiczki	Do 2025	200,00	środki własne, RPO WO*	120	120

⁴⁵⁶ Opracowanie własne

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[Mg CO ₂ e/rok]
3	Mieszkalnictwo	Wymiana źródeł ciepła w domach indywidualnych-dofinansowanie do odnawialnych źródeł energii	Urząd Gminy Pawłowiczki	Do 2025	200,00	środki własne, Prosument*	100	100
4	Oświetlenie publiczne	Modernizacja oświetlenia ulicznego wymiana starych opraw oraz żarówek na energooszczędne(np. lampy w technologii LED)	Urząd Gminy Pawłowiczki	Do 2025	1100,00	środki własne, SOWA*	139	113

11.8. PROGNOZA REDUKCJI EMISJI CO₂, ZUŻYCIA ENERGII FINALNEJ I WZROSTU UDZIAŁU ENERGII POCHODZĄCEJ ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH W ROKU 2020

11.8.1. Wyniki inwentaryzacji- prognoza na 2020 r.

Podstawę do sporządzenia wyników inwentaryzacji na rok 2020 (prognozy) stanowią założenia rozwoju społeczno-gospodarczego, gdyż ich przyjęcie spowoduje określoną potrzebę rozwoju infrastruktury energetycznej Gminy.

Na dynamikę rozwoju Gminy wpływają m.in.

- zmiany demograficzne,
- rozwój i zmiany zabudowy mieszkaniowej,
- rozwój i zmiany sektora handlu, usług i przedsiębiorstw,
- rozwiązania komunikacyjne w Gminie oraz ruch tranzytowy.

Na potrzeby PGN przeanalizowano m.in. opracowania założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gmin Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego. Na tej podstawie przyjęto założenia do celów prognozowania zużycia energii na rok 2020:

- Brak wyraźnego wzrostu zainteresowania inwestycjami na terenie Gminy;
- Powolny spadek liczby ludności w Gminie,
- Powolny przyrost nowych powierzchni mieszkalnych w wyniku zasiedlania terenów rozwojowych;
- Działania termomodernizacyjne będą prowadzone w sposób ciągły, w zakresie dostosowanym do możliwości finansowych mieszkańców.

Bazując na powyższych informacjach i analizach własnych w ZPGN przyjęto zmiany w zapotrzebowaniu na energię ciepłą dla roku 2020 jak poniżej:

- Mieszkalnictwo – spadek zużycia o 8,41%;
- Sektory handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych – bez znaczących zmian;
- Sektor obiektów użyteczności publicznej – spadek zużycia o 7,23%;
- Oświetlenie publiczne – wzrost zużycia o 1%.

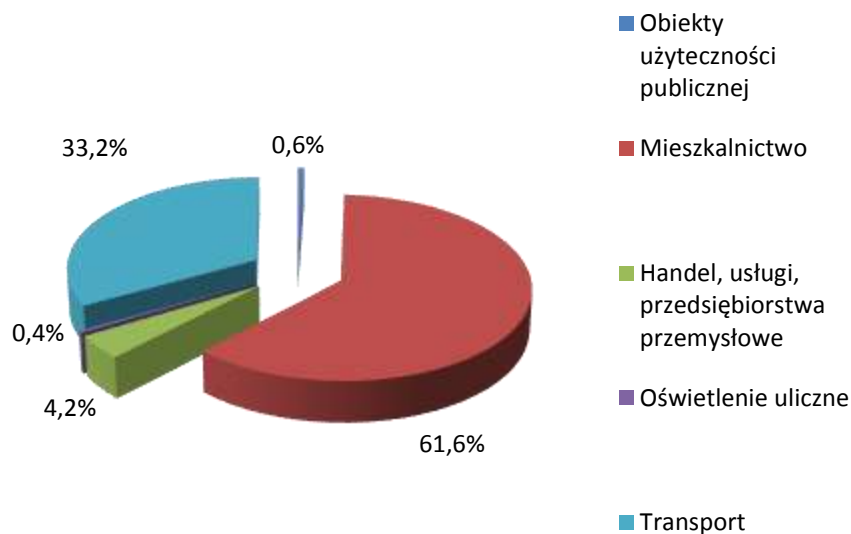
Zgodnie z Polityką energetyczną Polski do 2030 roku krajowe zapotrzebowanie na energię elektryczną może wzrosnąć w 2020 r. nawet o ok. 21%. Biorąc pod uwagę potencjał rozwoju Gminy dla potrzeb ZPGN przyjęto wzrost zużycia tego nośnika do 2020 r. na poziomie 3%. Jedynie w sektorze mieszkalnictwa przyjęto spadek o 2,3%. Założono także zmiany w strukturze paliwowej zakładając spadek zużycia paliwa węglowego.

Według zakładanej prognozy łączne zużycie energii w Gminie w roku 2020 spadnie do wartości 75 866,1 MWh. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców.

Tabela 154 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020⁴⁵⁷

Zużycie energii [MWh/rok]					
Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	Oświetlenie uliczne	Transport	Suma
447,5	46 732,8	3 215,5	318,2	25 152,1	75 866,1

⁴⁵⁷ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 110 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2020⁴⁵⁸

Grupą charakteryzującą się największym zużyciem energii pozostanie sektor mieszkalnictwa z udziałem 61,6%. Sektor transportu będzie zużywał 33,2%, a sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych ponad 4%, sektor obiektów użyteczności publicznej z kolei niespełna 1%.

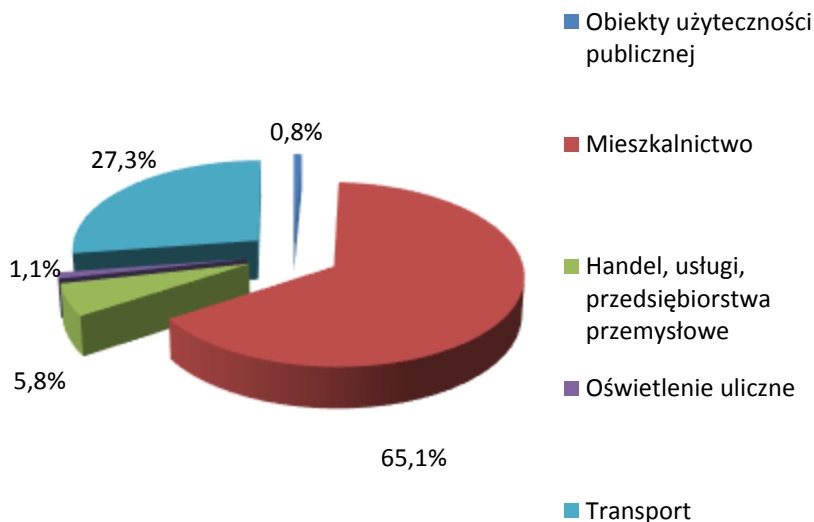
Jak przewiduje scenariusz spadnie także emisja CO₂ związana z użytkowaniem energii do poziomu ok. 24 046,9 MgCO₂/rok. Wielkość emisji CO₂ oraz jej strukturę wg sektorów odbiorców energii przedstawiono w kolejnej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 155 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020⁴⁵⁹

Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]					
Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	Oświetlenie uliczne	Transport	Suma
180,4	15 649,7	1 386,8	260,3	6 569,6	24 046,9

⁴⁵⁸ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁴⁵⁹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 111 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku 2020⁴⁶⁰

Prognozuje się, że grupą odbiorców energii o największym udziale emisji CO₂ będzie sektor mieszkalnictwa (65,1%), następnie transport (27,3%) oraz sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych (ok. 5,8%). Emisja CO₂ wynikająca z wykorzystywania energii w obiektach użyteczności publicznej będzie stanowić 0,8% emisji całkowitej.

11.8.2. Wyniki inwentaryzacji - podsumowanie

Przewiduje się, że w latach 2013 – 2020 wielkość zużycia energii końcowej na terenie Gminy spadnie o ok. 4,1%. Będzie to wynikać z tego, że działania racjonalizujące zużycie energii realizowane zgodnie z przyjętym scenariuszem przez samorząd lokalny oraz prywatnych użytkowników energii będą rekompensować zwiększone zużycie energii wynikające z przyjętego rozwoju Gminy. Największy spadek zużycia energii dotyczy sektora mieszkalnictwa. Warto odnotować zmniejszenie zużycia energii w sektorze obiektów użyteczności publicznej, która ma stanowić przykład dla społeczeństwa i dawać pozytywne wzorce do naśladowania dla działań związanych z wdrażaniem gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy.

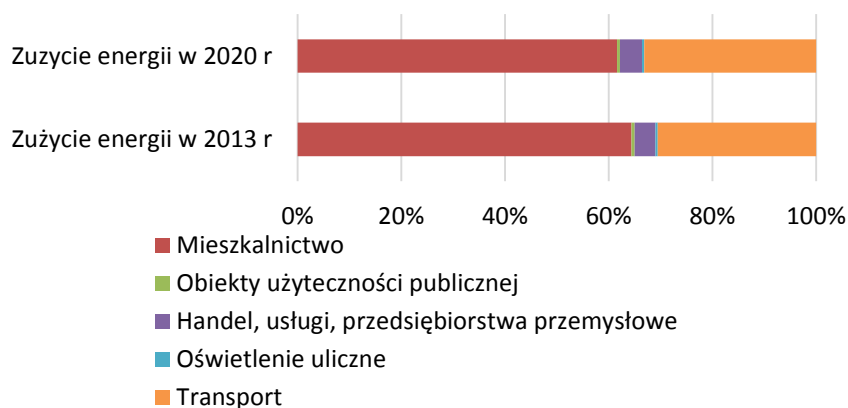
Tabela 156 Porównanie zużycia energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020⁴⁶¹

Sektor	Zużycie energii w 2013 r.	Zużycie energii w 2020 r.	Zmiana względem 2013 r.
	[MWh/rok]	[MWh/rok]	[%]
Mieszkalnictwo	50 968,3	46 732,8	-8,3%
Obiekty użyteczności publicznej	470,6	447,5	-4,9%
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	3 195,0	3 215,5	0,6%
Oświetlenie uliczne	315,0	318,2	1,0%
Transport	24 184,7	25 152,1	4,0%
SUMA	79 133,6	75 866,1	-4,1%

Na poniższym rysunku przedstawiono udziały poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020.

⁴⁶⁰ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁴⁶¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

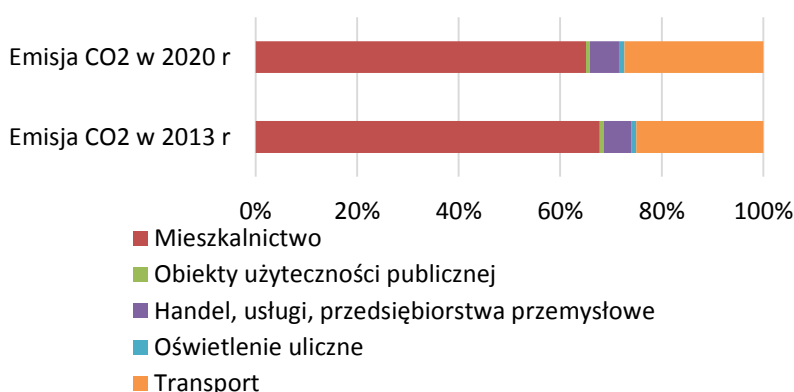
Rysunek 112 Porównanie poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020⁴⁶²

Jak pokazują poniższe dane zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 wyniesie 4,8%. Mając na uwadze ograniczony wpływ Gminy na zewnętrznych odbiorców energii, należy prowadzić równolegle do zaplanowanych przedsięwzięć także akcje edukacyjne i promocyjne dla szeroko pojętej gospodarki niskoemisyjnej, mogące także stanowić wymierną korzyść dla środowiska.

Tabela 157 Porównanie emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020⁴⁶³

Sektor	Emisja CO ₂ w 2013 r.	Emisja CO ₂ w 2020 r.	Zmiana względem 2013 r.
	[MgCO ₂ /rok]	[MgCO ₂ /rok]	[%]
Mieszkalnictwo	17 130,0	15 649,7	-8,6%
Obiekty użyteczności publicznej	184,8	180,4	-2,4%
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	1 370,1	1 386,8	1,2%
Oświetlenie uliczne	257,7	260,3	1,0%
Transport	6 316,9	6 569,6	4,0%
SUMA	25 259,5	24 046,9	-4,8%

Na poniższym rysunku przedstawiono udziały poszczególnych sektorów w emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020.

Rysunek 113 Porównanie poszczególnych sektorów w emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020⁴⁶⁴⁴⁶² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji⁴⁶³ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji⁴⁶⁴ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

11.8.3. Efekt energetyczny i ekologiczny ZPGN

W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że Gmina osiągnie zmniejszenie zużycia energii finalnej do roku 2020 o wartości **0,7%** względem zużycia prognozowanego na rok 2020, oraz **4,8%** zmniejszenia zużycia energii finalnej w stosunku do roku bazowego 2013. W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego redukcji zużycia energii finalnej w roku 2020.

Tabela 158 Wyznaczenie celu redukcji energii finalnej do roku 2020⁴⁶⁵

Sektor	Zużycie energii w 2020 r.
	[MWh/rok]
Mieszkalnictwo	46 732,8
Obiekty użyteczności publicznej	447,5
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	3 215,5
Oświetlenie uliczne	318,2
Transport	25 152,1
SUMA	75 866,1
Przewidywany sumaryczny efekt energetyczny zaplanowanych przedsięwzięć w ZPGN (redukcja względem prognozy na 2020 r.)	537,6
Przewidywane zużycie energii finalnej w 2020 r.	75 328,5
Zużycie energii finalnej w roku bazowym 2013	79 133,6
Przewidywana redukcja zużycia energii finalnej (względem roku bazowego 2013)	3 805,2

Jak wynika z analizy, aby osiągnąć zakładany cel redukcji zużycia energii finalnej do roku 2020 zużycie energii powinno spaść z 79 133,6 MWh/rok do poziomu wynoszącego 75 328,5 MWh/rok, a więc o wielkość równą **3 805,2 MWh/rok**.

W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że Gmina osiągnie zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 o wartości **1,9%** względem emisji prognozowanej na rok 2020, oraz **6,6%** ograniczenia emisji w stosunku do roku bazowego 2013. W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego emisji CO₂ w roku 2020.

Tabela 159 Wyznaczenie celu redukcji emisji CO₂ do roku 2020⁴⁶⁶

Sektor	Emisja CO ₂ w 2020 r.
	[MgCO ₂ /rok]
Mieszkalnictwo	15 649,7
Obiekty użyteczności publicznej	180,4
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	1 386,8
Oświetlenie uliczne	260,3
Transport	6 569,6
SUMA	24 046,9
Przewidywany sumaryczny efekt ekologiczny zaplanowanych przedsięwzięć w ZPGN (redukcja względem prognozy na 2020 r.)	459,6
Przewidywana emisja CO ₂ w 2020 r.	23 587,3
Emisja CO ₂ w roku bazowym 2013	25 259,5

⁴⁶⁵ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁴⁶⁶ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Przewidywany efekt ekologiczny (względem roku bazowego 2013)	1 672,2

Jak wynika z analizy, aby osiągnąć zakładany cel redukcji emisji CO₂ do roku 2020 emisja powinna spaść z 25 259,5 MgCO₂/rok do poziomu wynoszącego 23 587,3 MgCO₂/rok, a więc o wielkość równą **1 672,2 MgCO₂/rok**.

11.9. ANALIZA RYZYK REALIZACJI PLANU

W niniejszym rozdziale wykorzystana została jedna z najpopularniejszych a zarazem najskuteczniejszych metod analitycznych stosowanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego – analizę SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Analiza SWOT jest podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron gminy oraz badania szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją w ramach realizacji zadań wynikających z projektu ZPGN.

Tabela 160 Analiza SWOT dla Gminy Pawłowiczki⁴⁶⁷

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Dogodne położenie na przecięciu szlaków drogowych dróg krajowych i wojewódzkich, - Dobrze rozwinięta sieć dróg lokalnych i ponadlokalnych, - Stosowanie głównie opraw ulicznych o mocy 70 W, - Zadowalający stan dróg gminnych, - Potencjał dla rozwoju odnawialnych źródeł energii (tereny inwestycyjne, sprzyjające warunki klimatyczne), - Niewielki napływ zewnętrznych Zanieczyszczeń z sąsiednich terenów przemysłowych, szczególnie z terenu Kędzierzyna-Koźla i Zdieszowic,	- Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa, - Obecność dróg wojewódzkich o dużym natężeniu ruchu, - Brak infrastruktury kolejowej na terenie gminy, - Niewystarczające parametry techniczne i geometryczne dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych, a niekiedy niewygodne przejścia przez tereny zabudowany wsi, - Dominujący udział transportu indywidualnego na terenie Gminy, - Brak obwodnic poszczególnych miejscowości, - Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, w szczególności w okresie grzewczym, spowodowane głównie tzw. niską emisją, - Brak sieci gazowej na terenie Gminy, - Brak powszechnej, scentralizowanej sieci ciepłowniczej na terenie Gminy, - Znaczny udział węgla kamiennego w indywidualnych systemach grzewczych, - Niski poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii, - Sąsiedztwo dużych ośrodków przemysłu (Kędzierzyn-Koźle, aglomeracja górnośląska), - Bardzo niski stopień lesistości Gminy, - Stosowanie opraw ulicznych o mocy 100 W i 150 W, - Słabo rozwinięty system ścieżek rowerowych,
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Systematyczny wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy, - Systematyczny rozwój sieci dróg rowerowych, - Konieczność realizacji obwodnic i obejść drogowych na najbardziej obciążonych szalach, - Modernizacja dróg, - Rozwój i promowanie systemu transportu zbiorowego wśród mieszkańców, - Konieczność przeprowadzenia prac	- Zbyt wolno postępująca modernizacja dróg, - Likwidacja połączeń lokalnych oraz krajowych komunikacji autobusowej, - Brak uzasadnienia ekonomicznego dla rozwoju sieci gazowej oraz ciepłowniczej na terenie Gminy, - Konkurencja w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych, - Trudności proceduralne w dostępie do źródeł i sposobów finansowania,

⁴⁶⁷ Opracowanie własne

• termomodernizacyjnych na terenie Gminy, • Rozwój sieci gazowej na terenie Gminy, • Promowanie ekologicznych źródeł energii wśród mieszkańców oraz w zakładach i lokalnych kotłowniach, • Potencjał i wzrost wykorzystywania odnawialnych źródeł energii – możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania, • Zbieżność celów i zadań z Programami Operacyjnymi Unii Europejskiej na lata 2014-2020, • Regulacje prawne (na poziomie UE) wymuszające stosowanie alternatywnych źródeł energii, • Wymagany wzrost udziału energii odnawialnej w skali kraju do 15% w końcowym zużyciu energii w roku 2020 (według wymogów UE), • Wzrastająca presja na racjonalne gospodarowanie energią i ograniczanie emisji w skali europejskiej i krajowej, • Rozwój technologii energooszczędnych oraz ich coraz większa dostępność (np. tanie świetlówki energooszczędne), • Możliwości wsparcia przez Państwo i UE inwestycji związanych z OZE, termomodernizacją, rozwojem infrastruktury, • Rosnąca świadomość odbiorców w zakresie oszczędnego gospodarowania energią, coraz większy nacisk z tym związany na zużycia energii, • Rosnące zapotrzebowanie ze strony użytkowników energii na działania proefektywnościowe, • Większa dbałość o ochronę środowiska naturalnego, • Moda na proekologiczne zachowania i rosnące zainteresowanie kontaktem z naturą.	• Utrzymujący się (ogólnokrajowy) trend wzrostu zużycia energii elektrycznej, • Wysoki koszt inwestycji w Odnawialne Źródła Energii, • Zmniejszenie zainteresowania Odnawialnymi Źródłami Energii przez użytkowników energii ze względu na wysoki koszt inwestycyjny, • Zbyt wysokie koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii, • Wysokie ceny paliw energetycznych, • Niskie tempo wykonywania prac termomodernizacyjnych budynków (ocieplenie, wymiana okien, modernizacja instalacji c.o. i c.w.u.) – duże zapotrzebowanie na ciepło, • Nasilający się radykalizm ekologiczny ograniczający możliwość budowy farm wiatrowych oraz elektrowni wodnych.

11.10. SPOSÓB MONITOROWANIA I RAPORTOWANIA EFEKTÓW REALIZACJI PROJEKTU

Proces monitorowania obejmuje efekty w zakresie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy Pawłowiczki, w tym dotyczące redukcji emisji, zarówno w krótkim, jak i w długim horyzoncie czasowym. Monitorowanie odnosi się także do oceny stopnia realizacji celów określonych w niniejszym Planie, co jest związane z zobowiązaniami krajowymi a także międzynarodowymi, zarówno w ramach Unii Europejskiej jak i w skali globalnej. Proces monitorowania pozwoli ocenić, czy zarówno harmonogram działań jak i sam dokument wymagają modyfikacji, tak aby stopień realizacji celów był jak najwyższy i umożliwiał elastyczne prowadzenie polityki gospodarczej.

Ocena skuteczności wdrożenia ZPGN wymaga zaplanowania odpowiedniej koncepcji jego ewaluacji. Monitorowanie postępów wynikających z działań wdrożeniowych stanowi z jednej strony podstawę dla ewentualnych działań korygujących lub aktualizujących zaproponowane rozwiązania, z drugiej zaś umożliwia całościową ocenę planu w kategoriach sukcesu lub porażki.

W warstwie metodycznej monitoring i ewaluacja powinny być prowadzone z wykorzystaniem ograniczonego zbioru wskaźników umożliwiających szybki pomiar stopnia realizacji priorytetów i celów strategicznych, przy uwzględnieniu dostępności danych statystycznych. Mając na uwadze powyższe, dobór wskaźników monitoringu (M) i ewaluacji (E) został dokonany w oparciu o następujące kryteria:

- wewnętrzne odnoszące się do poszukiwania wskaźników monitoringu i ewaluacji, które w sposób syntetyczny, a zarazem całościowy opisują stopień realizacji poszczególnych priorytetów i celów,

- zewnętrzne odnoszące się do wykorzystania w procesie monitoringu popularnych wskaźników ewaluacji proponowanych przez Wytyczne SEAP.

Założenia dla konstrukcji systemu monitorowania ZPGN odnoszą się do zbioru elementów umożliwiających pomiar, kontrolę, interpretację efektów realizowanych działań oraz uaktualnienia dokumentu. Obejmują one:

- roczne raporty – odnoszące się do postępów prac oraz obejmujące swym zasięgiem zagadnienia oceny okresowej przy wykorzystaniu zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji,
- system gromadzenia, przetwarzania i analizy informacji związanych z efektami ZPGN, bazujący na wartościach zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji. Postuluje się wykorzystanie elektronicznych form gromadzenia i przetwarzania danych.

W ramach realizacji ZPGN proponowane jest by monitoring był wykonywany nie rzadziej niż co 4 lata z uwagi na lepszą skuteczność pozyskiwania danych ze wszystkich badanych sektorów.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w ZPGN, a także wieloaspektowość jej efektów istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Proponuje się, aby badaniami zostały objęte także: podmioty gospodarcze i organizacje pozarządowe działające w gminie Ich celem powinna być ocena ZPGN dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.

Jednym z najważniejszych problemów w skutecznej realizacji Planu może stanowić niespójność danych pochodzących z różnych źródeł oraz braku jednolitej metodyki zbierania danych. Brak systematycznego monitoringu wskaźników i realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie może prowadzić do braku kontroli nad realizacją działań zapisanych w Planie.

Lista wskaźników jest listą otwartą, podlega modyfikacjom w zależności od specyfiki danego działania. Wykaz proponowanych wskaźników monitorowania efektów działań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 161 Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania ZPGN⁴⁶⁸

Sektor	Wskaźniki	Jednostka	Źródło danych	Pozytywny trend
Transport	Długość ścieżek rowerowych	km	Urząd Gminy Pawłowiczki, Główny Urząd Statystyczny	↑
Budynki użyteczności publicznej	Całkowite roczne zużycie energii w budynkach użyteczności publicznej: - energia elektryczna, - ciepło sieciowe, - węgiel kamienny, - olej opałowy, - drewno, - inne.	MWh/rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne	↓
	Jednostkowe roczne zużycie energii końcowej w budynkach użyteczności publicznej	kWh/m ² /rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne	↓
	Liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji	szt.	Urząd Gminy Pawłowiczki, Administratorzy budynków	↑
	Liczba żarówek energooszczędnych w budynkach użyteczności publicznej	szt.	Urząd Gminy Pawłowiczki, Administratorzy budynków	↑
Mieszkalnictwo	Ilość wykorzystywanej energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach	MWh/rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne, Urząd Gminy Pawłowiczki	↑
	Roczna liczba dofinansowanych przez gminę wymian źródeł ciepła w podziale na typy zainstalowanych źródeł	szt.	Urząd Gminy Pawłowiczki	↑

⁴⁶⁸ Opracowanie własne

Sektor	Wskaźniki	Jednostka	Źródło danych	Pozytywny trend
Oświetlenie uliczne	Roczne zużycie energii elektrycznej przez system oświetlenia ulicznego	MWh/rok	Urząd Gminy Pawłowiczki, przedsiębiorstwo energetyczne	↓
	Jednostkowa moc zainstalowanych punktów świetlnych (żarówek tradycyjnych, energooszczędnych innych, oświetlenie solarne)	W	Urząd Gminy Pawłowiczki, przedsiębiorstwo energetyczne	↓
	Liczba punktów świetlnych zmodernizowanych	szt.	Urząd Gminy Pawłowiczki, przedsiębiorstwo energetyczne	↑

W procesie monitorowania wdrażania ZPGN ważne jest regularne agregowanie danych, co umożliwiają elektroniczne bazy danych. Jeden z najważniejszych problemów w skutecznej realizacji ZPGN może stanowić niespójność danych pochodzących z różnych źródeł oraz brak jednej metodyki zbierania danych. Brak systematycznego monitoringu wskaźników i realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie może prowadzić do braku kontroli nad realizacją ZPGN. Wykaz proponowanych wskaźników monitorowania efektów działań przedstawia poniższa tabela. W rzeczywistości wskaźników odpowiednich dla specyfiki każdego działania może być więcej.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w ZPGN, a także wieloaspektowość jej efektów, istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Zakłada się, że badania winny odbywać się w odstępach dwuletnich (2016, 2018, 2020). Ich celem powinna być ocena ZPGN dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.

12. Część indywidualna – Gmina Wiejska Polska Cerekiew

12.1. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Zintegrowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (ZPGN) dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego jest dokumentem strategicznym wyznaczającym główne cele, kierunki działań oraz plany i harmonogramy ich realizacji w zakresie podnoszenia efektywności energetycznej, zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym również gazów cieplarnianych. Realizacja powyższych założeń przyczyni się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, a także do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców poszczególnych jednostek samorządowych, wchodzących w skład Subregionu.

Na zakres tematyczny i strukturę dokumentu w dużej mierze wpływ miały wytyczne Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, które wskazywały wymagania wobec niniejszego dokumentu.

W opracowaniu przedstawiono ogólne informacje o PGN, metodykę jego opracowania oraz cel sporządzania dokumentu. Zebrane zostały wyniki analizy dokumentów strategicznych na szczeblu globalnym, unijnym, krajowym, wojewódzkim oraz lokalnym pod względem ich zgodności z zakresem ZPGN. Głównym założeniem tej analizy było wskazanie celów oraz założeń, zawartych w dokumentach strategicznych, powiązanych z gospodarką niskoemisyjną.

ZPGN został przygotowany w sposób zintegrowany dla całego Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, ze wskazaniem indywidualnych uwarunkowań poszczególnych gmin i powiatów. Dokument składa się z części ogólnej, dotyczącej Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego oraz 10 części szczegółowych, w których w szerszym zakresie przedstawiono zagadnienia bezpośrednio związane z poszczególnymi powiatami i gminami objętymi ZPGN. Ponadto zawarto skrócone wyniki Indywidualnych Planów Gospodarki Niskoemisyjnej opracowanych dla 3 gmin, wchodzących także w skład Subregionu.

W części indywidualnej dla Gminy Polska Cerekiew zawarto kompleksową analizę stanu aktualnego, tj. ocenę stanu środowiska, infrastruktury technicznej, infrastruktury transportowej oraz uwarunkowań społeczno-gospodarczych. W zakresie oceny stanu środowiska dokonano oceny jakości powietrza, jako komponentu środowiska, w którym najwyraźniej obserwowane będą rezultaty działań związanych z realizacją ZPGN. Ocena stanu infrastruktury technicznej na terenie gminy dotyczy systemu zaopatrzenia w gaz, ciepło oraz energię elektryczną, w tym gminne oświetlenie uliczne. Ponadto scharakteryzowano system transportowy gminy. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze Gminy scharakteryzowane zostały w oparciu o dziedziny istotne dla ZPGN, tj. m. in.: demografia, mieszkalnictwo oraz prowadzona działalność gospodarcza. Na podstawie zebranych, wielowymiarowych informacji zdiagnozowane zostały obszary problemowe, związane tematycznie z zakresem ZPGN. W oparciu o obszary problemowe wyznaczone zostały cele strategiczne i szczegółowe, a także właściwe kierunki działań. Zaproponowane, do realizacji na terenie Gminy, działania powinny przynieść efekt ekologiczny w postaci ograniczenia emisji substancji do powietrza, jak również redukcji zużycia energii finalnej na obszarze całego Subregionu.

Zakres tematyczny części indywidualnej dla Gminy Polska Cerekiew Planu odnosi się do działań inwestycyjnych, oraz nie inwestycyjnych w sektorze mieszkalnictwa indywidualnego, budownictwa użyteczności gminnej, transportu prywatnego i publicznego, floty gminnej, oświetlenia publicznego oraz przemysłu, usług i handlu. Dla każdego z ww. sektorów przedstawiono wyniki bazowej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla, której celem jest wyliczenie ilości CO₂ wyemitowanego wskutek zużycia energii na terenie Gminy w roku bazowym 2013. Dane te umożliwiają identyfikację głównych antropogenicznych źródeł emisji CO₂ oraz wyznaczenie i odpowiednie zhierarchizowanie pod względem ważności środków wpływających na redukcję zinventaryzowanej emisji.

W czasie planowania działań uwzględniono wyniki przeprowadzonej w ramach części indywidualnej dla Gminy Polska Cerekiew analizy programów i funduszy na poziomie lokalnym pod kątem możliwości uzyskania

dofinansowania na działania realizowane w ramach Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. Wskazano rodzaje działań oraz grupy beneficjentów którzy mogą ubiegać się o dofinansowanie oraz przedstawiono aspekty organizacyjne i finansowe realizacji Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. Wytypowane do realizacji działania ujęto w harmonogramie rzeczowo-finansowym, w którym przedstawiono jednostki odpowiedzialne za poszczególne zadania, termin realizacji, orientacyjne koszty realizacji zadań oraz źródło finansowania. Harmonogram zawiera również rezultaty energetyczne oraz ekologiczne.

W przedmiotowym dokumencie przedstawiono również analizę SWOT realizacji części indywidualnej dla Gminy Polska Cerekiew, tj. analizę mocnych i słabych stron oraz szanse i zagrożenia realizacji zaproponowanych działań. Wskazano także proponowane wskaźniki monitoringu realizacji ZPGN.

Część indywidualna ZPGN, opracowana dla Gminy Polska Cerekiew szczegółowo charakteryzuje cele i działania, które przyczynią się do poprawy jakości powietrza oraz podniesienia komfortu życia mieszkańców gminy. Dokument jest spójny z założeniami ZPGN dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, stanowi jego część, a tym samym wpisuje się w założone dla Subregionu cele strategiczne i szczegółowe. Realizacja założeń części szczegółowej dla Gminy Polska Cerekiew przyczyni się także do realizacji założeń całego ZPGN.

12.2. ANALIZA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH NA SZCZEBLU GMINNYM

Strategia Rozwoju Gminy Polska Cerekiew na lata 2000-2015 (uchwała nr XVI/136/2000 Rady Gminy w Polskiej Cerekwi z dnia 27 grudnia 2000 r.)⁴⁶⁹

Strategia Rozwoju Gminy Polska Cerekiew jest kluczowym elementem planowania rozwoju lokalnego. W dokumencie tym wskazano wizję oraz strategiczne kierunki rozwoju gminy. Dokument ten stanowi wyraz woli władz Gminy i mieszkańców do wspólnego budowania i polepszania lokalnego środowiska życia, poprzez rozwiązywanie codziennych problemów i tworzenia nowej jakości środowiska w perspektywie teraźniejszej i przyszłej, a także formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł unijnych.

Przeprowadzona analiza stanu aktualnego oraz ocena mocnych i słabych stron terenu Gminy umożliwiły dokładną identyfikację obszarów problemowych oraz wskazanie działań umożliwiających ich eliminację lub minimalizację. W dokumencie zostały zaplanowane m. in. działania polegające na modernizacji dróg oraz budowie ścieżek rowerowych na terenie Gminy.

Program Rozwoju Lokalnego Gminy Polska Cerekiew (Uchwała Nr XIV/ 115/2004 Rady Gminy w Polskiej Cerekwi z dnia 30 czerwca 2004 r.)⁴⁷⁰

Plan Rozwoju Gminy Polska Cerekiew określa główne cele, działania oraz niezbędne środki potrzebne do realizacji tych celów. Realizacja wizji, celu nadrzędnego i celów głównych spowoduje w określonym czasie istotne zmiany strukturalne. Planowanie strategiczne jest procesem wyboru celów działania, ustalenia polityki i programów działania potrzebnego do realizacji konkretnych zadań oraz wybór metod i środków niezbędnych do zapewnienia realizacji tych celów.

Przeprowadzona analiza stanu aktualnego oraz ocena mocnych i słabych stron terenu gminy umożliwiły dokładną identyfikację obszarów problemowych oraz wskazanie działań mających na celu ich eliminację lub minimalizację.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Polska Cerekiew obejmuje lata 2004-2006, dokładnie wpisuje się w treść strategii rozwoju gminy. Jednocześnie po zakończeniu realizacji planu przygotowana została jego druga edycja obejmująca lata 2007-2010, która odpowiada II okresowi wdrażania strategii gminnej.

⁴⁶⁹ http://bip.biuletyn.info.pl/php/strona.php3?bip=bip_polce&id_dzi=8&lad=a&id_men=48

⁴⁷⁰ http://bip.biuletyn.info.pl/php/strona.php3?bip=bip_polce&id_dzi=8&lad=a&id_men=48

W dokumencie zostały zaplanowane m. in. działania z zakresu modernizacji i budowy dróg oraz ścieżek rowerowych, wykorzystanie OZE w budynkach oświatowych,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Polska Cerekiew na lata 2005-2015⁴⁷¹

Program został sporządzony w oparciu o wytyczne ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U. z 2001 r. Nr 62 poz. 627), jest zgodny z krajowymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi oraz polityką ekologiczną Państwa.

Sposób opracowania Programu został podporządkowany metodologii właściwej dla planowania strategicznego, polegającej na:

- określeniu diagnozy stanu środowiska przyrodniczego dla Gminy Polska Cerekiew, zawierającej charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska wraz z oceną stanu;
- określeniu kreatywnej części Programu poprzez konkretyzację (uszczegółowienie) celów głównych oraz ich operacjonalizację w postaci sformułowania listy działań;
- scharakteryzowaniu uwarunkowań realizacyjnych Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, źródeł finansowania, ocen oddziaływania na środowisko planowania przestrzennego;
- określeniu zasad monitorowania.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Polska Cerekiew” składa się z 2 części:

I – Charakterystyka stanu aktualnego – gruntowny opis aktualnego stanu funkcjonowania środowiska przyrodniczego na terenie gminy Pawłowiczki, jest sformułowana w formie analizy bogatej literatury obejmującej obszar gminy.

II – Program działań – zaś koncentruje się na właściwym dla programu ochrony środowiska wyborze zadań, które mają wypełnić działania gminy w zakresie jej polityki ekologicznej. W Części II określone zostały:

- cele strategiczne;
- cele krótko-, średnio- i długoterminowe;
- harmonogram rzeczowy działań proekologicznych;
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno – ekonomiczne i środki finansowe.

Program stanowi główny instrument strategicznego zarządzania Gminą w zakresie ochrony środowiska, podstawę tworzenia programów operacyjnych i zawierania kontraktów z innymi jednostkami administracyjnymi i podmiotami gospodarczymi, przesłankę konstruowania budżetu Gminy, płaszczyznę koordynacji i układ odniesienia dla innych podmiotów polityki ekologicznej, a także podstawę do ubiegania się o fundusze celowe. Realizacja celów wytyczonych w Programie powinna spowodować polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie Gminy. Wśród priorytetów ekologicznych wyznaczono także priorytet polegający na osiągnięciu wymaganych standardów dla jakości powietrza atmosferycznego.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Polska Cerekiew ze zmianami (Uchwała nr XIX/134/2008 Rady Gminy w Polskiej Cerekwi z dnia 29 grudnia 2008 r.)⁴⁷²

Studium stanowi instrument sterowania procesami zagospodarowania przestrzeni dla całego terenu gminy, poprzedza sporządzanie planów miejscowych i ich praktyczne stosowanie. Dokument określa politykę przestrzenną gminy, nadaje generalny kierunek dalszym opracowaniom planistycznym, a także pozwala na uzyskanie szerokiej akceptacji dla decyzji najważniejszych dla całej wspólnoty samorządowej. Studium ma charakter proekologiczny, jego ukierunkowanie zapewnia osiągnięcie celów perspektywicznych, dążących do osiągnięcia wysokiego poziomu dobrobytu mieszkańców z równoczesnym osiągnięciem europejskich standardów ekologicznych.

Celem Studium jest:

- określenie istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z rozwojem gminy,

⁴⁷¹http://bip.biuletyn.info.pl/php/strona.php3?bip=bip_polce&id_dzi=8&id_men=48&id_dok=1593&lad=00a&powrot=&slowo_szuk=&archiwum_szuk=0&gdzie_szuk=dokument&zalaczniki_zdjecia=1

⁴⁷² http://bip.biuletyn.info.pl/php/strona.php3?bip=bip_polce&id_dzi=8&lad=a&id_men=50

- wyznaczenie obszarów objętych ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz ustalenie dla nich zasad użytkowania,
- sformułowanie kierunków zagospodarowania przestrzennego i zasad polityki przestrzennej gminy, w tym rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej,
- koordynacja planów miejscowych i wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

W Studium określone zostały cele rozwoju gminy, w tym kierunki rozwoju systemów komunikacji drogowej i kolejowej oraz uwarunkowania rozwoju energetyki wiatrowej.

12.3. CELE STRATEGICZNE I SZCZEGÓŁOWE DLA GMINY WIEJSKIEJ POLSKA CEREKIEW

Cele szczegółowe Subregionu uwzględniają zapisy określone w pakiecie klimatyczno – energetycznym do roku 2020 (3x20%) tj.:

- redukcję emisji gazów cieplarnianych o 20%,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych o 20%,
- redukcję zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej o 20%,

a także poprawę jakości powietrza zgodnie z Programem ochrony powietrza dla strefy opolskiej.

Osiągnięciu celu głównego Subregionu sprzyjać będą cele szczegółowe poszczególnych gmin. Mając powyższe na względzie wyróżnia się następujące cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Cisek wynikające z identyfikacji obszarów problemowych i wymogów pakietu klimatyczno – energetycznego 3x20%, przedstawione zostały poniżej w tabeli.

Tabela 162 Cele strategiczne i szczegółowe dla gminy Polska Cerekiew⁴⁷³

Cele strategiczne	Cele szczegółowe
1. Zmniejszenie wielkości emisji na terenie gminy i poprawa jakości powietrza	1.1 Zwiększenie świadomości wśród mieszkańców dotyczącej ich wpływu na lokalną gospodarkę energetyczną oraz jakość powietrza
2. Zmniejszanie zapotrzebowania na energię finalną poprzez podniesienie efektywności energetycznej	2.1 Promocja i wdrażanie idei energooszczędnych oraz proekologicznych zachowań konsumenckich wśród mieszkańców
3. Zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii	3.1 Wspieranie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach użyteczności publicznej

⁴⁷³ Opracowanie własne

12.4. ANALIZA STANU AKTUALNEGO NA OBSZARZE OBJĘTYM PLANEM

12.4.1. Ocena stanu środowiska

Subregion Kędzierzyńsko-Kozielski, w tym Gmina Polska Cerekiew znajduje się w całości w strefie opolskiej. Charakterystykę jakości powietrza dla Gminy, podobnie jak dla całego obszaru KKSOF, dokonano w odniesieniu do całej strefy, na podstawie opracowania „Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2013”. Uwzględniono także wyniki stacji pomiarowych zlokalizowanych w Kędzierzynie-Koźlu oraz w Strzelcach Opolskich dla których, poza strefą miasta Opole, dokonuje się oceny jakości powietrza. Z uwagi na powyższe, szczegółowy opis oceny stanu środowiska jak i klimatu został zawarty w części ogólnej w rozdziale 3.4.1., gdzie znalazły się wyniki tego badania.

12.4.2. Ocena energochłonności i emisyjności oraz analiza stanu aktualnego i potencjału technicznego ograniczania zużycia energii

Zaopatrzenie w energię jest jednym z podstawowych czynników niezbędnych dla egzystencji ludności, jednak wydobycie paliw i produkcja energii stanowi jeden z najbardziej niekorzystnych rodzajów oddziaływania na środowisko. Jest to wynikiem zarówno ogromnej ilości użytkowanej energii, jak i istoty przemian energetycznych, którym energia musi być poddawana w celu dostosowania do potrzeb odbiorców.

Gmina Polska Cerekiew, podobnie jak wiele innych gmin w Polsce, boryka się z szeregiem problemów technicznych, ekonomicznych, środowiskowych i społecznych we wszystkich dziedzinach jej funkcjonowania. Jedną z najistotniejszych dziedzin funkcjonowania gminy jest gospodarka energetyczna, w tym kwestia zaopatrzenia w energię, jej użytkowania i gospodarowania na terenie Gminy.

System ciepłowniczy

Gmina Polska Cerekiew nie posiada na swoim obszarze sieciowych systemów centralnego ogrzewania.

Znajduje się tutaj 8 małych kotłowni lokalnych, które zaopatrują w ciepło wielorodzinną zabudowę mieszkaniową miejscowości Zakrzów, Polska Cerekiew oraz Ciężkowice, a także obiekty użyteczności publicznej usługowe i zakłady produkcyjne.⁴⁷⁴

Wiele mieszkań, szczególnie komunalnych ogrzewanych jest piecami opalnymi węglem kamiennym, drewnem, a także gazem płynny, olejem opałowym lub energią elektryczną. Niektóre budynki użyteczności publicznej posiadają kotłownie olejowe.⁴⁷⁵

Stosunkowo niewielkie potrzeby ciepłne Gminy oraz znaczne rozproszenie odbiorców powoduje, że wprowadzenie scentralizowanej gospodarki ciepłej na terenie Gminy jest nieopłacalne.

System gazowniczy

Gmina Polska Cerekiew nie posiada sieci gazowniczej. Mieszkańcy poszczególnych wsi zaopatrywani są w gaz bezprzewodowy (w butlach). Najbliższa sieć gazowa gazu ziemnego 6,4 MPa relacji Katowice - Nysa (Racibórz - Głubczyce) przebiega na południe od terenu Gminy.

Zakład Gazowniczy w Opolu nie planuje żadnych inwestycji na terenie Gminy Polska Cerekiew, głównie ze względu na duże rozproszenie zabudowy.⁴⁷⁶

System elektroenergetyczny

Dostawcą energii na terenie Gminy Pawłowiczki jest TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Opolu.⁴⁷⁷

⁴⁷⁴ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Polska Cerekiew

⁴⁷⁵ Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Polska Cerekiew

⁴⁷⁶ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Polska Cerekiew

Teren Gminy zasilany jest przez GPZ Polska Cerekiew, położony na gruntach wsi Ciężkowice. Zasila ona Gminę w energię elektryczną.

Przez teren Gminy przebiegają następujące linie energetyczne:

- jednotorowa 110 kV relacji Blachownia – Chemik – Polska Cerekiew – Studzienna przewidziana do modernizacji,
- dwutorowa 400 kV relacji Dobrzeń – Wielopole przewidziana do adaptacji,

Przesył mocy w Gminie dokonywany jest napowietrznymi liniami 15 kV. Poszczególni odbiorcy zasilani są liniami napowietrznymi 0,4 kV. W każdej wsi zlokalizowane są stacje transformatorowe 15/0,4 kV. Łącznie jest ich w Gminie 26.

Istniejący system zasilania w energię elektryczną zapewnia zaspokojenie potrzeb mieszkańców na zadowalającym poziomie. Ogólny stan sieci niskich i średnich napięć jest dobry. Niektóre odcinki wymagają jednak modernizacji i remontów (głównie linia 15kV relacji GPZ Koźle - GPZ Polska Cerekiew). Ponadto dla poprawy warunków napięciowych przewidywana jest budowa siedmiu nowych stacji transformatorowych we wsiach Polska Cerekiew (2), Zakrzów, Jaborowice, Witosławice, Grzędzin i Koza.

Docelowo przez teren Gminy będzie przebiegała linia 400 kV relacji Dobrzeń – Rybnik, której przebieg pokrywać się będzie z istniejącym przebiegiem linii 110 kV. Strefa ochrony od obu linii wyniesie łącznie 110m.⁴⁷⁸

Oświetlenie ulic i placów

Na terenie Gminy Polska Cerekiew znajduje się 576 opraw wyposażonych w żarówki energooszczędne. Dominują żarówki 70 W (219 sztuk), pozostałą część stanowią żarówki 100 W oraz 150 W.⁴⁷⁹

12.4.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

Położenie administracyjne

Gmina Polska Cerekiew położona jest w południowej części województwa opolskiego, w południowej części powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego. W skład gminy wchodzi 13 sołectw: Ciężkowice, Dzielawy, Grzędzin, Jaborowice, Koza, Ligota Mała, Łaniec, Mierzęcín, Polska Cerekiew, Połowa, Witosławice, Wronin i Zakrzów. Siedzibą Gminy jest wieś Polska Cerekiew, stanowiąca lokalny ośrodek rozwoju. Powierzchnia Gminy wynosi 60 km².

Obszar Gminy graniczy:

- od wschodu z Gminą Cisek,
- od południa z Gminą Rudnik (powiat raciborski) i Baborów (powiat głubczycki),
- od północy z Gminą Reńska Wieś,
- od zachodu z Gminą Pawłowiczki.

⁴⁷⁷ <http://www.tauron-dystrybucja.pl/o-spolce/Strony/o-spolce.aspx>

⁴⁷⁸ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Polska Cerekiew

⁴⁷⁹ Dane Gminy Polska Cerekiew

Rysunek 114 Plan sytuacyjny Gminy Polska Cerekiew⁴⁸⁰

Ukształtowanie terenu⁴⁸¹

Pod względem regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski J. Kondrackiego (1998) tereny Gminy położone są w strefie granicznej dwóch mezoregionów Niziny Śląskiej: Płaskowyżu Głubczyckiego (południowo zachodnia część gminy) i Kotliny Raciborskiej (środkowa i północna część Gminy).

Powierzchnia terenu opada od strony południowo-zachodniej w kierunku północno-wschodnim, ku niedalekiej dolinie Odry. Najniżej położone tereny znajdują się w obrębie Kotliny Raciborskiej w rejonie wsi Zakrzów, gdzie wysokość bezwzględna wynosi 180 m n.p.m., największą wysokość osiągają tereny położone na Płaskowyżu Głubczyckim w południowo-zachodniej części Gminy – 283 m n.p.m. w rejonie wsi Koza.

Kotlina Raciborska wznosi się na wysokości 170 – 210 m n.p.m. Jest równinną częścią Gminy o mało urozmaiconej rzeźbie, obejmującą północny i północno-wschodni obszar Gminy. Przeważa tu rzeźba płaskorówninna, niskopagórkowata i niskofalista. W kierunku południowym, na obszarze Płaskowyżu Głubczyckiego, w rzeźbie terenu zaczynają dominować rozczłonkowane wysoczyzny przez szereg dolin cieków wodnych oraz dolin suchych. Większość z nich ma przebieg południkowy. Rzędne terenu w południowej części Gminy sięgają do 295 m n.p.m.

Gmina Polska Cerekiew charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu, na którą składa się obniżenie Kotliny Raciborskiej obejmujące środkowo – północną część Gminy oraz teren podgórski Płaskowyżu Głubczyckiego. Rzeźba terenu jest bardzo bogata i zmienia się w różnych częściach Gminy z równej na falistą, pagórkowatą i wysokopagórkowatą, rozczłonowaną przez szereg dolin, często suchych. Występujące tu pagórki są zazwyczaj rozległe, płaskie lub słabo zaokrąglone i opadają ku otaczającym je doliną wyraźnymi zboczami.

Teren Gminy położony jest w dorzeczu Odry, jego jedynymi większymi ciekami wodnymi jest potok Cisek-bezpośredni dopływ do Odry oraz potok Wrońska Woda, który jest lewobrzeżnym dopływem tego pierwszego.

⁴⁸⁰ <http://www.openstreetmap.org>

⁴⁸¹ Program Ochrony Środowiska Gminy Polska Cerekiew

Rolnictwo, leśnictwo, tereny chronione⁴⁸²

Gminę Polska Cerekiew cechuje wysoki udział użytków rolnych, które zajmują 88,5% jej powierzchni (5308 ha). Lasy i grunty leśne stanowią zaledwie 5,6% powierzchni gminy (333 ha), a pozostałe 5,7% to głównie tereny zainwestowane lub nieużytki.

Dominującym kierunkiem rolniczego wykorzystania gruntów jest kierunek polowy. Charakterystycznym obrazem gminy są duże powierzchnie pól uprawnych gdzieśgdzie poprzecinane łąkami kośnymi. W strukturze gleb przeważają ziemie o wysokiej wartości bonitacyjnej, tj. gleby klasy I, II i III. W produkcji roślinnej dominują zboża z przewagą pszenicy, a także buraki cukrowe, rośliny oleiste oraz ziemniaki. W hodowli zwierzęcej dominuje chów drobiu i trzody chlewnej.

Zalesienie terenu gminy jest niewielkie, należy do najmniejszych w województwie opolskim. Lasy tego terenu mają postać małych fragmentów leśnych i zagajników i są jedynymi oazami roślinności drzewiastej w krajobrazie. Niewielkie kompleksy leśne występują głównie w południowej części gminy. Posiadają one dużą wartość ekologiczną oraz gospodarczą.

Południową część gminy obejmuje obszar chronionego krajobrazu „Wronin – Maciowakrze”. W gminie Polska Cerekiew wartościowe pod względem przyrodniczym są także doliny potoku Cisek oraz Wrońskiej Wody, a także parki, które znajdują się przy pałacu w Zakrzowie i Ciężkowicach. Park przy zamku w Polskiej Cerekwi posiada niewielką wartość przyrodniczą, jak i kompozycyjną. Jest on zupełnie zdewastowany, a zachowały się tylko nieliczne wartościowe drzewa. Za park uznany został także zespół zachowany przy (nieistniejącym już) folwarku Kochaniec. Na terenie Gminy występują ponadto 4 pomniki przyrody ożywionej, które stanowią okazałe, wiekowe drzewa. Na analizowanym obszarze zidentyfikowano występowanie rzadkich i chronionych gatunków zwierząt oraz roślin.

Charakterystyka demograficzna

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba ludności w roku 2013 w Gminie Polska Cerekiew wyniosła 4 265, gęstość zaludnienia wynosi 71 osób/km². Szczegółową charakterystykę demograficzną przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 163 Charakterystyka demograficzna Gminy Polska Cerekiew⁴⁸³

Jednostka administracyjna	Ludność ogółem wg faktycznego miejsca zamieszkania	Ludność w miastach	Ludność na wsi	Powierzchnia	Gęstość zaludnienia
	[os.]	[os.]	[os.]	[km ²]	[os./km ²]
Gmina Polska Cerekiew	4 265	0	4 265	6 012	71

Analizując liczbę ludności w różnych kategoriach wiekowych można zauważyć trend charakterystyczny dla Polski. Z analizy danych demograficznych wynika, że liczba ludności w gminie w ostatnich latach systematycznie spada (tabela poniżej). Tendencja spadkowa, związana jest głównie z:

- migracjami ludności,
- ujemnym przyrostem naturalnym,
- zjawiskiem starzenia się społeczeństwa.

Ujemny przyrost naturalny jest konsekwencją złożonych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, które zachodzą nie tylko w danej gminie, ale także w całej Polsce. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- trudną sytuację materialną wielu rodzin,
- spadek liczby małżeństw oraz wzrost liczby rozwodów.

⁴⁸² Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Polska Cerekiew

⁴⁸³ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 164 Ludność według lokalizacji terytorialnej – Gmina Polska Cerekiew⁴⁸⁴

Gmina Polska Cerekiew	Ludność według lokalizacji terytorialnej [os.]		
	2011	2012	2013
	4 368	4 311	4 265

Mieszkalnictwo

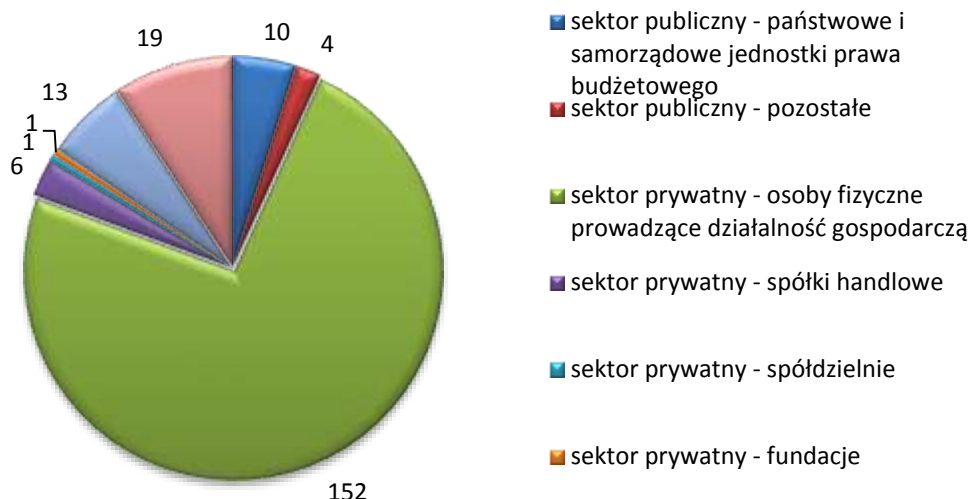
Na terenie Gminy Polska Cerekiew, według danych na 2013 r., znajdują się 1 193 budynki mieszkalne, w których rozmieszczonych jest 1 549 mieszkań o łącznej powierzchni 147 783 m². Przeciętna powierzchnia jednego mieszkania wynosi 95 m², średnia powierzchnia użytkowa mieszkania, przypadająca na jednego mieszkańca wynosi 35 m². Ww. wskaźniki są wyższe niż średnie wartości określone dla KKSO. Zabudowa zagrodowa to głównie zabudowa wybudowana przed 1945 rokiem. W okresie powojennym następował głównie rozwój zabudowy jednorodzinnej. Dominuje jednak zabudowa mieszkaniowa stara, zrealizowana przed 1945 r., która stanowi ogółem 62,9% mieszkań obszaru.

W 2013 r. do użytku zostało oddane 1 mieszkanie o łącznej powierzchni użytkowej, równej 96 m². W mieniu gminy znajduje się 76 mieszkań o łącznej powierzchni 4 028 m². Mieszkania będące w mieniu gminy stanowią 5% wszystkich mieszkań znajdujących się na terenie Gminy.

Działalność gospodarcza

Gmina Polska Cerekiew jest gminą rolniczo-robotniczą, położoną w bezpośrednim zasięgu oddziaływania silnych lokalnych rynków pracy, takich jak: Kędzierzyn-Koźle i Racibórz. Gmina nie posiada bogatych tradycji przemysłowych. Jedynym większym zakładem przemysłowym jest CUKROWNIA w Ciężkowicach.

Według stanu na 2013 r., w Gminie znajduje się 206 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Decydującą większość stanowią podmioty gospodarcze sektora prywatnego (ok. 93%), należące do właścicieli krajowych. Ok. 74% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych należy do osób prywatnych. Wskaźnik przedsiębiorczości, mierzony liczbą podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców, w gminie wynosi 483. Jest to niższy wskaźnik w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim. Jest również niższy od wskaźnika przedsiębiorczości powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego (929), województwa opolskiego (996) oraz kraju (1 057). Strukturę podmiotów gospodarczych według sektorów własnościowych przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 115 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy Polska Cerekiew⁴⁸⁵

W latach 2005-2013 na terenie Gminy obserwuje się wzrost liczby przedsiębiorstw. Tendencja ta dotyczy głównie sektora prywatnego. W sektorze publicznym od kilku lat ilość podmiotów gospodarczych utrzymuje się na stałym poziomie.

⁴⁸⁴ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁴⁸⁵ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 165 Zmiany w ilości przedsiębiorstw sektora prywatnego i publicznego w latach 2005-2013 na terenie Gminy Polska Cerekiew

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sektor publiczny	13	13	14	13	14	14	14	14	14
Sektor prywatny	160	163	168	174	174	178	193	198	192

INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

Sieć drogowa na terenie gminy jest dobrze rozwinięta, zapewnia dogodnie powiązania z sąsiednimi ośrodkami wyższego rzędu i umożliwia dojazd do wszystkich miejscowości. Składa się ona z dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych, gminnych oraz ulic wiejskich, zaliczonych do dróg gminnych. Łącznie na terenie gminy drogi mają długość 29 kilometrów, z czego 58,6% stanowią drogi o powierzchni ulepszonej. Podstawowe znaczenie dla powiązań komunikacyjnych Gminy Polska Cerekiew mają drogi:

- **droga krajowa nr 45** – Złoczew – granica państwa, przecinająca teren gminy z północy na południe – przebiegająca przez tereny zainwestowane wsi Polska Cerekiew – Ciężkowice, klasa G;
- **droga wojewódzka nr 421** – Szczyty – Błaziejowice – Nędza, przebiegająca w południowej części gminy przez zabudowane tereny wsi Wronin – Dzielawy – Witosławie, klasa Z;
- **droga wojewódzka nr 427** – droga 45 Zakrzów – Kochaniec – Roszowice – Dzielnica, przebiegająca w północnej części gminy od drogi nr 45 w kierunku wschodnim przez teren zabudowany wsi Zakrzów, klasa Z.

Wiele odcinków drogi krajowej nr 45 na obszarze Gminy nie spełnia wymogów normatywu technicznego. Również drogi wojewódzkie charakteryzują się złym stanem technicznym i geometrycznym.

Sieć dróg powiatowych jest dostarczanie gęsta, umożliwia dojazd do wszystkich miejscowości w gminie. Zapewni a także dogodnie połączenie z miejscowością gminną i sąsiednimi gminami. Są to drogi klasy L lub Z. Większość posiada nawierzchnię twardą, jednak część ma nawierzchnię gruntową. Na terenie gminy można wyróżnić następujące odcinki dróg powiatowych:

- nr 1405 relacji Pawłowiczki – Połowa – Polska Cerekiew – Zakrzów,
- nr 1422 relacji Zakrzów – Cisek,
- nr 1406 relacji Wronin – Chrósty – Pawłowiczki,
- nr 1460 relacji Wronin-Łańce – Pawłów(granica województwa),
- nr 1421 relacji Chrósty – Ligota Mała,
- nr 1426 relacji Ciepły Dół – Polska Cerekiew,
- nr 1453 relacji dojazd do stacji kolejowej – Grzędzin,
- nr 1456 relacji Dzielawy – granica województwa (Modzurów),
- nr 1473 relacji Maciowakrze – Koza.

Sieć dróg gminnych również jest dostatecznie gęsta. Stan techniczny oraz geometryczny dróg gminnych, w tym ich nawierzchnia jest niezadowalający. Większość odcinków stanowią drogi o małym znaczeniu komunikacyjnym.

Komunikacja zbiorowa na terenie Gminy realizowana jest przez dwie spółki, tj. OKS w Kędzierzyn-Koźle oraz PKS Racibórz. Obsługują one łącznie 11 tras, przy czym PKS Racibórz realizuje tylko jedną trasę, przebiegającą przez południowe części Gminy.

W odległości ok. 24 km przebiega autostrada A4, najbliższe węzły autostradowe to Olszowa i Nogawczyce.

Przez Gminę Polska Cerekiew przebiega lokalna, jednotorowa linia kolejowa nr 195 relacji Kędzierzyn-Koźle – Baborów. Jest to linia niezelektryfikowana. Ze względów ekonomicznych nie jest ona eksploatowana przez Polskie Koleje Państwowe SA (PKP SA) dla przewozu pasażerów i towarów.⁴⁸⁶

⁴⁸⁶ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Polska Cerekiew

12.5. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Zgodnie z „Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Polska Cerekiew na lata 2005-2015” oraz gminną stroną www.polskacerekiew.pl – gałąź gospodarki, jaką jest transport należy do obszaru problemowego wpływającego na stan jakości powietrza atmosferycznego. Dobre powiązania komunikacyjne Gminy, do których należy droga międzyregionalna nr 45 (Zabełków – Krzyżanowice – Racibórz – Krapkowice – Opole – Bierdzany – Kluczbork – Praszka – Wieluń – Złoczew) oraz drogi regionalne nr 421 (Szczoty – Błazejowice – Nędza) i 427 (DK 45 – Zakrzów – Kochaniec – Roszowice – Dzielnica) sprzyjają zwiększonemu natężeniu ruchu, co z kolei gromadzi w powietrzu coraz większe stężenia spalanych paliw. Nasilony przepływ samochodów osobowych doprowadza także do zniekształceń i zniszczeń nawierzchni dróg.

W ramach obszarów problemowych zdiagnozowano również znaczący udział emisji powierzchniowej i punktowej. Gmina Polska Cerekiew nie posiada zorganizowanego systemu ciepłowniczego – w konsekwencji jednostki budownictwa jednorodzinnego, administracyjne lub gospodarczo-usługowe zasilane są przez własne lokalne kotłownie, najczęściej opalane niskoparametrowymi paliwami stałymi. W skład paliw stałych wchodzi m.in. węgiel lub miał węglowy. Następną determinantą jest brak zgazyfikowania Gminy. Gaz ziemny uważany jest za paliwo bardziej ekologiczne, nie wywierające negatywnego wpływu na stan jakości środowiska, a co za tym idzie stan jakości powietrza atmosferycznego.

Obszarami mogącymi znacznie obniżyć jakość powietrza są składowiska odpadów lub oczyszczalnie ścieków. Według corocznego „Statystycznego Vademecum Samorządowca 2014” na terenie Gminy Polska Cerekiew działają dwie oczyszczalnie ścieków. Liczba ludności korzystających z oczyszczalni ścieków nie przekroczyła w roku bazowym (2013 r.) 3000.

12.6. WYNIKI INWENTARYZACJI EMISJI DWUTLENKU WĘGLA W GMINIE WIEJSKIEJ POLSKA CEREKIEW

Poniższa inwentaryzacja obejmuje obszar całej Gminy Polska Cerekiew. Obliczenia emisji zostały wykonane przy pomocy wiedzy technicznej oraz inwentaryzacji przeprowadzonej w ramach opracowania. W obliczeniach posługiwano się wartością emisji CO₂, bez uwzględnienia emisji innych gazów cieplarnianych, tj. CH₄ oraz N₂O, które wg wytycznych Porozumienia Burmistrzów nie są wymagane do obliczeń.

Ponadto emisja CO₂ ze spalania biomasy czy biopaliw oraz emisja ze zużywanej tzw. „zielonej energii elektrycznej” jest przyjmowana jako wartość zerowa. Przyjmuje się, że drewno spalane na terenie Gminy Polska Cerekiew pochodzi w całości z obszaru gminy.

Dla roku 2013 zebrano kompleksowe dane dla wszystkich zidentyfikowanych sektorów, dlatego też przyjęto, że 2013 rok będzie rokiem bazowym dla niniejszego opracowania.

W celu obliczenia emisji CO₂ wyznaczono zużycie energii finalnej dla zidentyfikowanych na terenie Gminy Polska Cerekiew następujących sektorów:

- sektor obiektów użyteczności publicznej,
- sektor mieszkaniowy,
- sektor oświetlenia ulicznego,
- sektor transportowy,
- sektor handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe.

Na terenie Gminy Polska Cerekiew zidentyfikowano wykorzystanie następujących nośników energii:

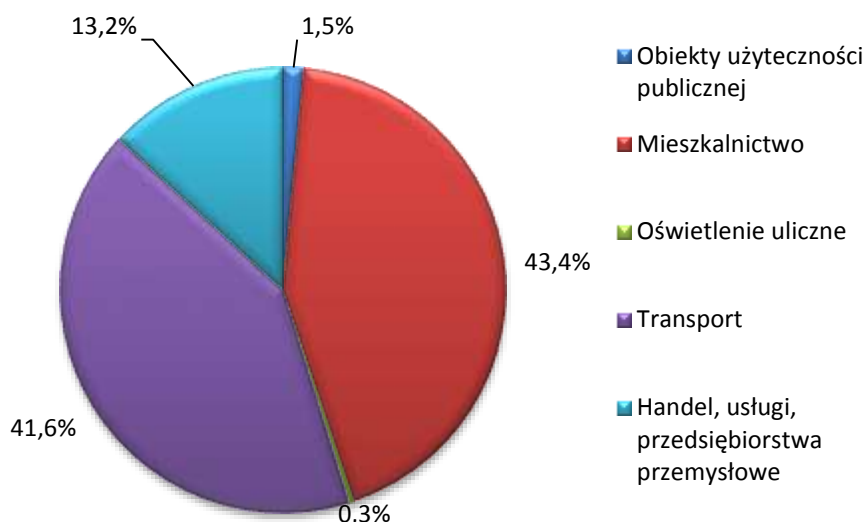
- energię elektryczną,
- paliwa węglowe,
- drewno i biomasę,
- olej opałowy,
- gaz płynny LPG,
- olej napędowy,
- benzyna,
- energię ze źródeł odnawialnych (w niewielkim stopniu).

Poniżej przedstawiono wyniki przeprowadzonej na terenie Gminy inwentaryzacji zużycia energii oraz związanej z tym emisji CO₂ w ww. sektorach, dla roku bazowego 2013. Na terenie Gminy Polska Cerekiew nie udało się zinwentaryzować Sektora obiektów użyteczności publicznej, ze względu na brak danych ankietowych.

Całkowite zużycie energii finalnej w Gminie Polska Cerekiew, w roku 2013 wynosiło ok. 65 GWh. Roczne jednostkowe zużycie energii wynosi ok. 15 MWh/osobę. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców, natomiast na rysunku poniżej przedstawiono udział poszczególnych sektorów w całkowitym zużyciu energii finalnej w roku bazowym 2013.

Tabela 166 Zużycie energii finalnej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013⁴⁸⁷

Lp.	Sektor	Jednostka	Wielkość zużycia energii
1	Obiekty użyteczności publicznej	MWh/rok	977,92
2	Mieszkalnictwo	MWh/rok	28 050,15
3	Oświetlenie uliczne	MWh/rok	214,00
4	Transport	MWh/rok	26 932,71
5	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	MWh/rok	8 521,93
RAZEM		MWh/rok	64 696,71

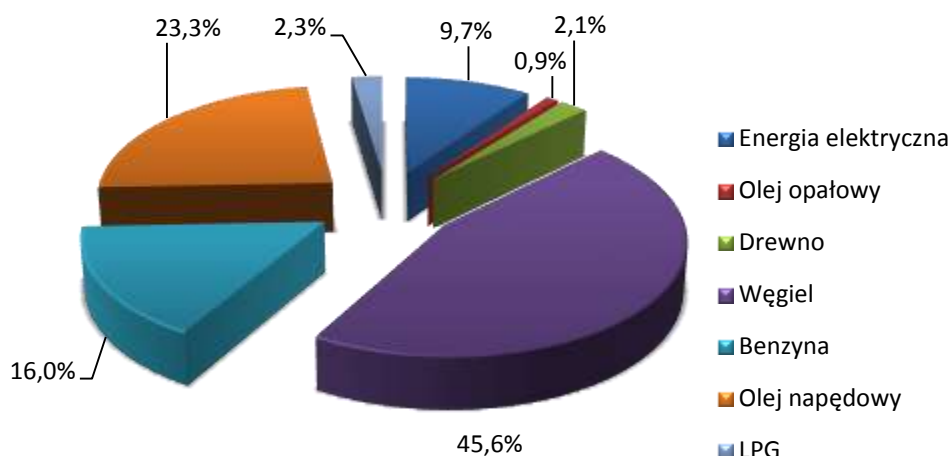
Rysunek 116 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku bazowym 2013⁴⁸⁸

Największy udział w całkowitym zużyciu energii na terenie Gminy Polska Cerekiew stanowi sektor mieszkalnictwa (ok. 43%). Tak duży udział sektora mieszkalnego wynika przede wszystkim z braku zcentralizowanej sieci ciepłowniczej oraz gazowej na terenie gminy oraz znaczny udział węgla jako nośnika energii. Drugi pod względem wielkości sektor transportu, który stanowi ok. 42% całkowitego zużycia energii na terenie gminy. Sektor handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych stanowi 13,2%. Najmniej energii zużywane jest przez obiekty użyteczności publicznej (1,5%) i oświetlenie uliczne (0,3%).

Na terenie Gminy Polska Cerekiew głównym nośnikiem energii jest węgiel, który stanowi ok. 46% wszystkich zidentyfikowanych nośników energii. Drugim pod względem zużycia energii, nośnikiem jest olej napędowy (ok. 23%). Benzyna stanowi 16% zidentyfikowanego zużycia energii. W dalszej kolejności znajduje się energia elektryczna (9,7%), LPG (2,4%) i drewno (2,3%). Najmniejszym zużyciem charakteryzują się olej opałowy (0,9%). Szczegółowy udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym gminy przedstawiono na rysunku poniżej.

⁴⁸⁷ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴⁸⁸ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 117 Udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013⁴⁸⁹

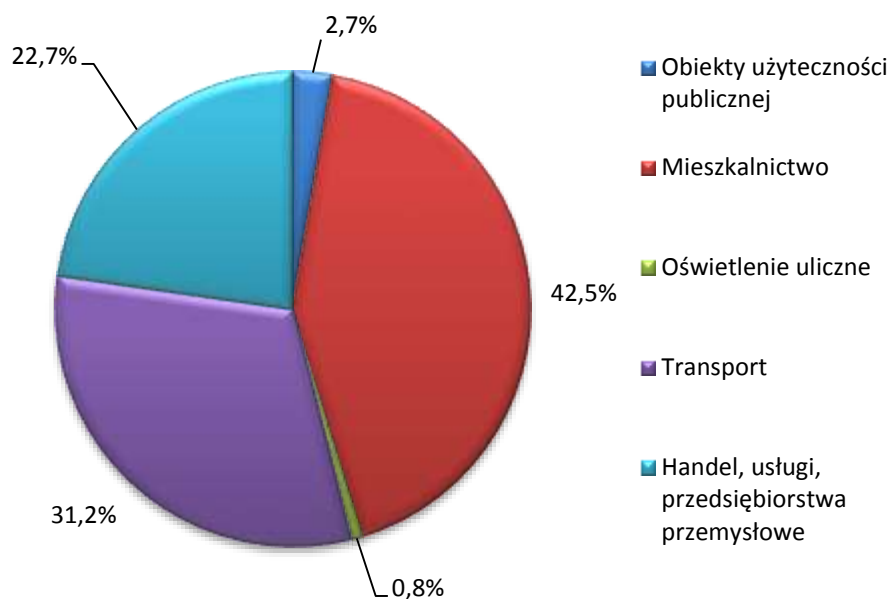
Sumaryczna wartość emisji CO₂ w roku bazowym 2013 na terenie Gminy Polska Cerekiew wynosiła 22 565,31 MgCO₂/rok. Na jednego mieszkańca przypada ok. 5,3 MgCO₂ rocznie. W tabeli poniżej przedstawiono wartość emisji w podziale na poszczególne sektory odbiorców energii.

Tabela 167 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013

Lp.	Sektor	Jednostka	Emisja CO ₂
1	Obiekty użyteczności publicznej	MgCO ₂ /rok	613,44
2	Mieszkalnictwo	MgCO ₂ /rok	9 600,31
3	Oświetlenie uliczne	MgCO ₂ /rok	175,05
4	Transport	MgCO ₂ /rok	7 044,98
5	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	MgCO ₂ /rok	5 131,53
RAZEM		MgCO ₂ /rok	22 565,31

Na poniższym rysunku przedstawiono procentowy udział poszczególnych sektorów w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013 na terenie Gminy Polska Cerekiew.

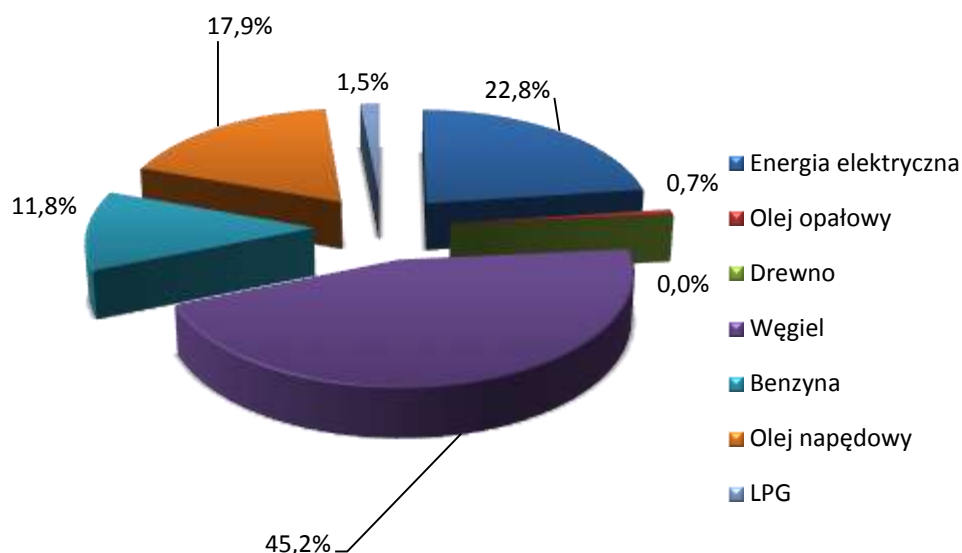
⁴⁸⁹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 118 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013⁴⁹⁰

Najwyższą wartością emisji CO₂, stanowiącą ok. 43% całkowitej emisji na terenie Gminy Polska Cerekiew, charakteryzuje się sektor mieszkalnictwa. Drugi pod względem wielkości, sektor transportu stanowi 31,2% całkowitej emisji na terenie gminy. Sektor handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych stanowi ok. 23%. Najmniejszą emisją cechuje się sektory obiekty użyteczności publicznej (2,7%) i oświetlenie uliczne (0,8%).

Na rysunku poniżej przedstawiono procentowy udział poszczególnych paliw w całkowitej emisji CO₂.

Rysunek 119 Udział poszczególnych nośników energii i paliw w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013⁴⁹¹

Na terenie Gminy Polska Cerekiew głównym nośnikiem energii w całkowitej emisji CO₂, w roku bazowym 2013 jest węgiel, stanowiący ok. 45% emisji ze zidentyfikowanych nośników energii. Energia elektryczna (22,8%) oraz olej napędowy (17,9%), stanowią łącznie ok. 41% wszystkich zidentyfikowanych nośników energii. Odnotowano ponadto relatywnie wysoki poziom emisji benzyny (11%). W dalszej kolejności znajdują się LPG (1,5%). Najmniejszym zużyciem cechuje się olej opałowy (0,7%) oraz drewno (0,0001%).

⁴⁹⁰ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴⁹¹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

W dalszej części przedstawiono szczegółowe wyniki inwentaryzacji emisji CO₂ dla poszczególnych sektorów z uwzględnieniem zużycia emisji końcowej.

Obiekty użyteczności publicznej

W tym sektorze uwzględniono budynki użyteczności publicznej, położone na terenie Gminy Polska Cerekiew, takie jak:

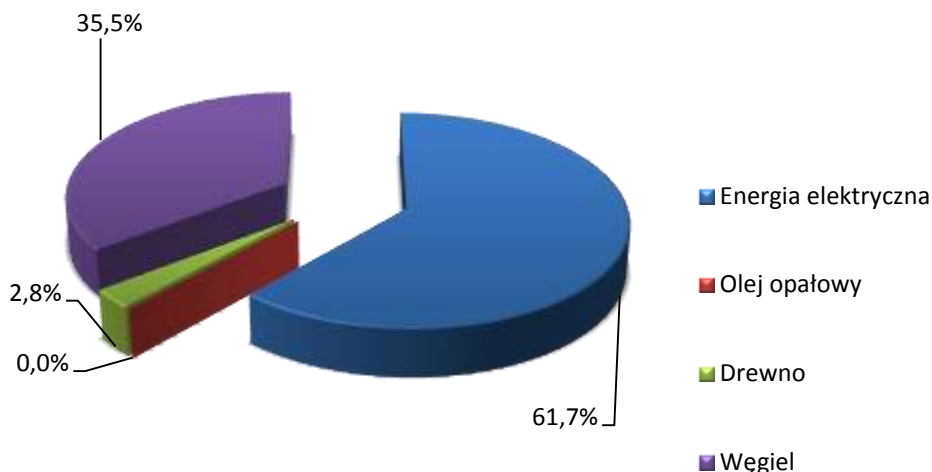
- budynki administracyjne Urzędu Gminy Pawłowiczki,
- budynki należące do spółek z udziałem Gminy (budynki administracyjne, techniczne),
- przedszkola, szkoły, ośrodki, domy pomocy społecznej, itp.

Całkowita powierzchnia użytkowa analizowanych budynków użyteczności publicznej, zlokalizowanych na terenie Gminy wynosi 15 807 m². Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 977,92 MWh/rok. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w Gminie.

Tabela 168 Zużycie nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w Gminie Polska Cerekiew w roku bazowym 2013⁴⁹²

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Węgiel	Drewno
Gmina Polska Cerekiew	603,17	0,16	346,81	27,78

W sektorze obiektów użyteczności publicznej wykorzystywane są cztery nośniki energii, tj. energia elektryczna, olej opałowy, drewno oraz węgiel. Dominujący udział w strukturze zużycia nośników energii ma energia elektryczna (ok. 62%). Węgiel stanowi 35,5% zużycia energii. Pozostałą część stanowi drewno (2,8%) i olej opałowy (0,01%). Poniżej przedstawiono strukturę zużycia nośników energii w sektorze obiektów użyteczności publicznej.

Rysunek 120 Struktura zużycia nośników energii w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013⁴⁹³

Całkowita emisja CO₂ z sektora obiektów użyteczności publicznej w Gminie Polska Cerekiew, w roku bazowym 2013 wyniosła 613,44 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂

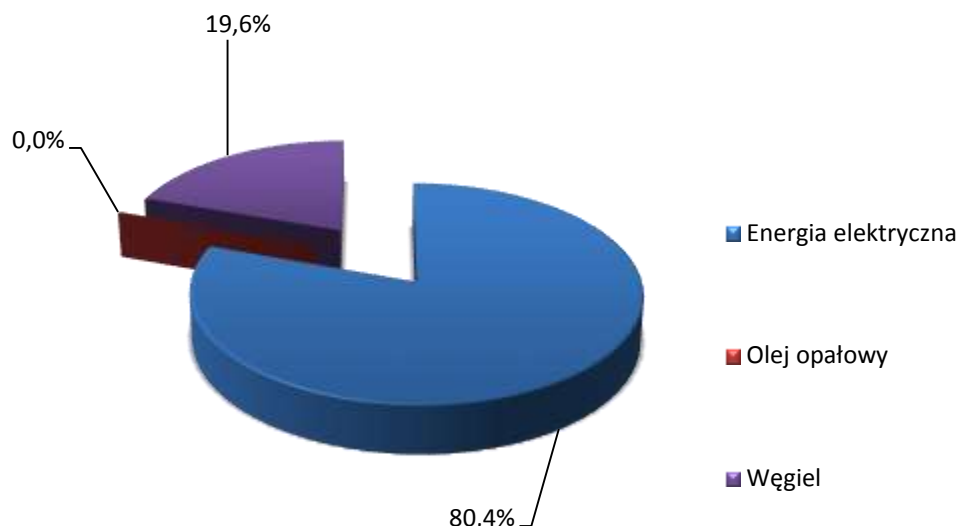
⁴⁹² Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴⁹³ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy.

Tabela 169 Emisja CO₂ w sektorze obiektów użyteczności publicznej w Gminie Pawłowiczki w roku bazowym 2013⁴⁹⁴

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]		
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Węgiel
Gmina Polska Cerekiew	493,39	0,04	120,00

Rysunek 121 Struktura emisji CO₂ w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013⁴⁹⁵

Dominujący udział w emisji CO₂ odnotowano dla energii elektrycznej, który stanowi 80,4% całkowitej emisji z analizowanego sektora. Emisja za pozostałą emisję, tj. 19,6% odpowiada zużycie węgla.

Mieszkalnictwo

Całkowita powierzchnia użytkowa budynków mieszkalnych zlokalizowanych na terenie gminy wynosi 138089 m². Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 28 050,15 MWh/rok. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie gminy.

Tabela 170. Zużycie nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013⁴⁹⁶

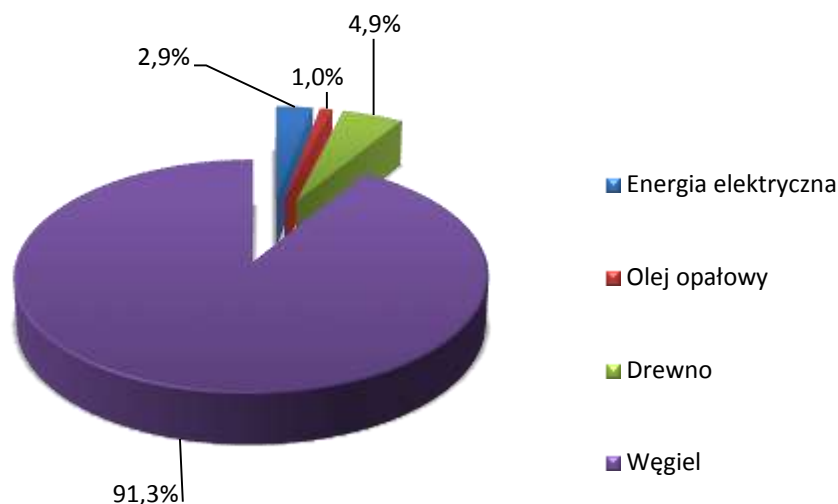
Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
Gmina Polska Cerekiew	815,71	272,34	1 361,72	25 600,37

⁴⁹⁴ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴⁹⁵ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴⁹⁶ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

W sektorze mieszkaniowym największy udział w strukturze zużycia nośników energii ma węgiel (ok. 92%). Pozostałe nośniki posiadają zdecydowanie niższy udział. Udział drewna kształtuje się na poziomie ok. 5% całkowitego zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym. Najmniejsze znaczenie w strukturze zużycia nośników energii odnotowano dla energii elektrycznej (ok. 3%) oraz oleju opałowego (1%). Na terenie gminy nie jest wykorzystywany gaz ziemny oraz ciepło sieciowe, ze względu na brak odpowiednich instalacji w gminie. Poniżej przedstawiono strukturę zużycia nośników energii w sektorze mieszkalnictwa.

Rysunek 122. Struktura zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013.⁴⁹⁷

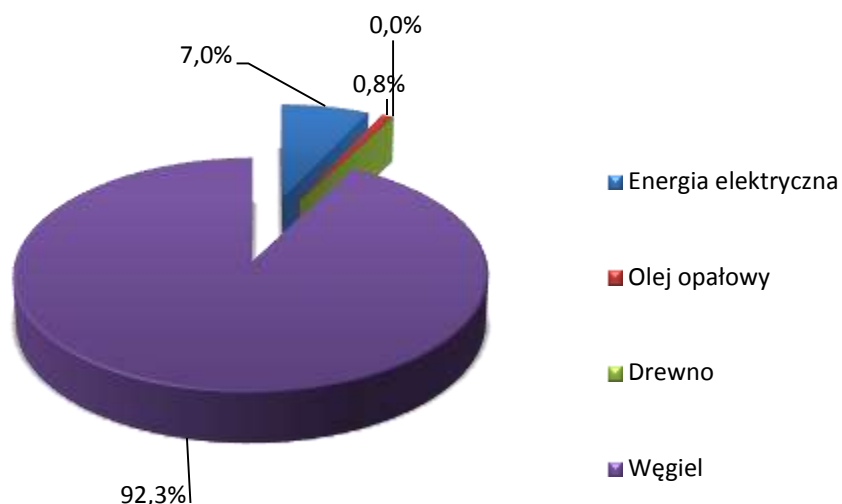
Całkowita emisja CO₂ z sektora mieszkaniowego w Gminie Polska Cerekiew, w roku bazowym 2013 wyniosła 9 600,31 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w sektorze mieszkaniowym na terenie gminy.

Tabela 171. Emisja CO₂ w sektorze mieszkaniowym, w Gminie Polska Cerekiew, w roku bazowym 2013⁴⁹⁸

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
Gmina Polska Cerekiew	667,25	75,17	0,17	8 857,73

⁴⁹⁷ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁴⁹⁸ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 123 Struktura emisji CO₂ w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013.⁴⁹⁹

Największą emisję CO₂ w sektorze mieszkaniowym odnotowano dla węgla, która stanowi ok. 92% całkowitej emisji CO₂ z sektora mieszkaniowego na terenie gminy. Wynika to z faktu, iż zdecydowana większość budynków mieszkalnych ogrzewana jest indywidualnie z wykorzystaniem węgla. Energia elektryczna stanowi ok. 7% całkowitej emisji CO₂ z sektora mieszkaniowego na terenie gminy. Pozostałe nośniki energii, tj. olej opałowy, oraz drewno mają niewielki udział w emisji CO₂ na terenie gminy, który łącznie stanowi zaledwie ok. 0,801%, przy czym olej opałowy stanowi 0,8%. Drewno, jako nośnik energii, jest wykorzystywane dość często w sektorze mieszkaniowym, jednak jako „zielone paliwo” nie stanowi potencjalnego źródła emisji.

Oświetlenie

Kategoria ta obejmuje latarnie uliczne, zlokalizowane na terenie Gminy Polska Cerekiew. W tym sektorze uwzględniono całkowitą ilość energii zużytą na potrzeby przestrzeni publicznej. Zużycie energii elektrycznej na oświetlenie uliczne w gminie wynosi 214,00 MWh/rok przy emisji CO₂ wynoszącej 175,05 MgCO₂/rok. W poniższej tabeli zamieszczono wyniki inwentaryzacji w sektorze oświetlenia ulicznego.

Tabela 20 Wyniki inwentaryzacji w sektorze oświetlenia ulicznego, znajdującego się na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013⁵⁰⁰

Obszar	Ilość punktów świetlnych [szt.]	Zużycie energii elektrycznej [MWh/rok]	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]
Gmina Polska Cerekiew	576	214,00	175,05

Transport

Duży udział w negatywnym oddziaływaniu na środowisko ma spalanie paliw w silnikach spalinowych, napędzających pojazdy mechaniczne. Oprócz dwutlenku węgla, pojazdy silnikowe emitują szkodliwe substancje, takie jak dwutlenek siarki, pyły i alfa-pirobenzen. Liczba pojazdów na ulicach ulega ciągłemu wzrostowi przy jednoczesnej stopniowej poprawie istniejącej infrastruktury.

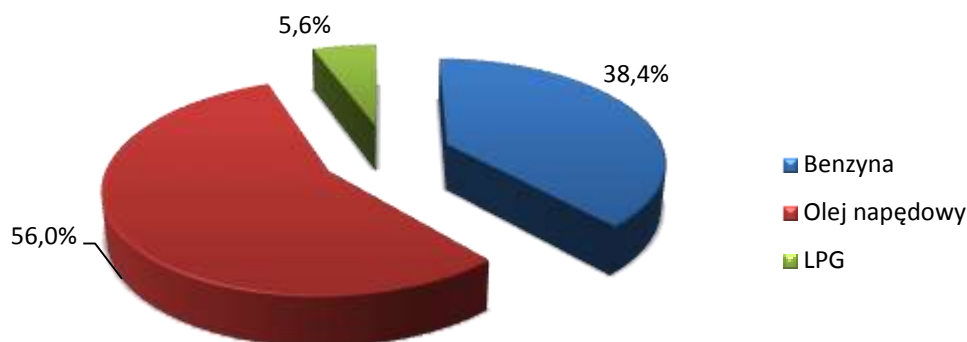
Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 26932,71 MWh/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w sektorze transportowym na terenie gminy.

⁴⁹⁹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁵⁰⁰ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Tabela 172 Zużycie nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013⁵⁰¹

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]		
	Benzyna	Diesel	LPG
Gmina Polska Cerekiew	10 348,12	15 071,51	1 513,08

Rysunek 124 Struktura zużycia nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013.⁵⁰²

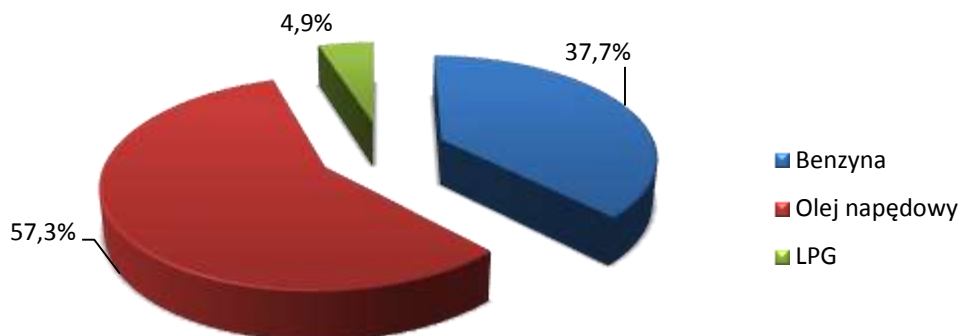
Na terenie gminy największym zużyciem w sektorze transportowym charakteryzuje się olej napędowy (ok. 56%), najmniejszym z kolei gaz LPG (ok. 5,6%). benzyna stanowi 38,4% całkowitego zużycia nośników energii w sektorze transportowym na terenie gminy.

Wielkość emisji CO₂ końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 7044,98 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje dotyczące wielkości emisji z poszczególnych nośników energii w sektorze transportowym na terenie gminy.

Tabela 173 Emisja CO₂ z nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013⁵⁰³

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]		
	Benzyna	Diesel	LPG
Gmina Polska Cerekiew	2 659,47	4 039,17	346,34

⁵⁰¹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji⁵⁰² Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji⁵⁰³ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Rysunek 125 Struktura emisji CO₂ w podziale na nośniki energii w sektorze transportu na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013⁵⁰⁴

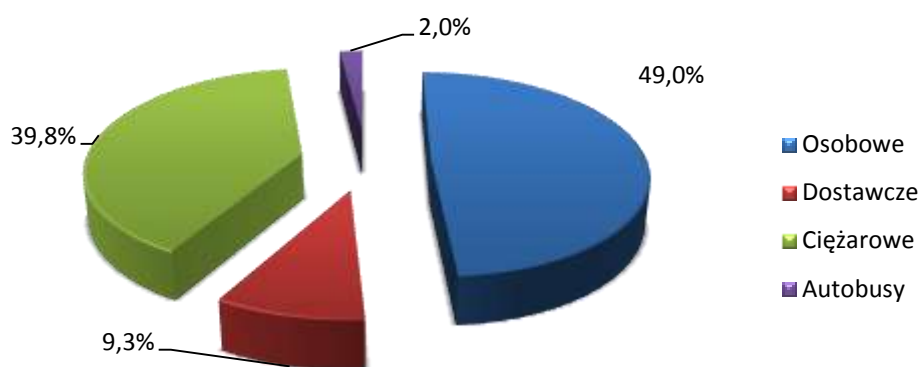
Struktura emisji CO₂ na terenie gminy jest analogiczna do zużycia nośników energii – największą emisją charakteryzuje się benzyna (ok. 57%), najmniejszą z kolei LPG (ok. 5%).

Poniżej przeanalizowano zużycie energii w sektorze transportowym w kategoriach środków transportu, tj. samochody osobowe, ciężarowe, dostawcze oraz autobusy. Wyniki przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 174. Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013⁵⁰⁵

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Osobowe	Dostawcze	Ciężarowe	Autobusy
Gmina Polska Cerekiew	13 188,75	2 496,78	10 713,15	534,03

Poniżej przedstawiono strukturę zużycia energii w sektorze transportowym, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie gminy.

Rysunek 126 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013⁵⁰⁶

⁵⁰⁴ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁵⁰⁵ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁵⁰⁶ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że na analizowanym terenie największy udział w zużyciu energii mają samochody osobowe, tj. 49%. Zużycie energii przez samochody ciężarowe kształtuje się na poziomie 40% całkowitego zużycia energii w danym sektorze. Z kolei samochody dostawcze zużywają powyżej 9% energii w danym sektorze. Autobusy natomiast stanowią zaledwie ok. 2,0% całkowitego zużycia energii w sektorze transportu.

Wielkość emisji CO₂ w sektorze transportowym w kategoriach środków transportu, tj. samochody osobowe, ciężarowe, dostawcze oraz autobusy, przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 175 Emisja CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013⁵⁰⁷

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Osobowe	Dostawcze	Ciężarowe	Autobusy
Gmina Polska Cerekiew	3 378,92	656,45	2 867,40	142,20

Poniżej przedstawiono strukturę emisji CO₂ na terenie gminy w sektorze transportu w kategoriach środków transportu.

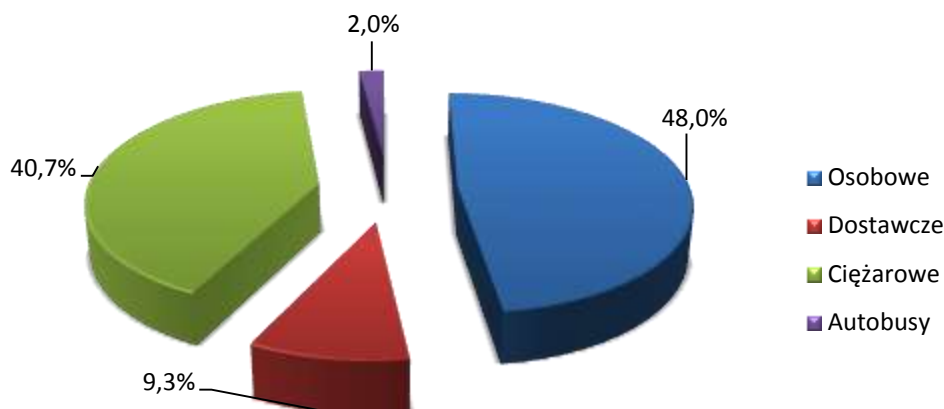

Tabela 176 Emisja CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013⁵⁰⁸

Struktura emisji CO₂ w sektorze transportowym, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie gminy, rozkłada się analogicznie jak zużycie energii. Na analizowanym terenie największy udział w zużyciu energii mają samochody osobowe, tj. 48%. Zużycie energii przez samochody ciężarowe kształtuje się na poziomie ok. 41% całkowitego zużycia energii w danym sektorze. Z kolei samochody dostawcze zużywają 9,3% energii w danym sektorze. Autobusy natomiast stanowią 2% całkowitego zużycia energii w sektorze transportu.

Przez teren gminy, poza drogami powiatowymi i gminnymi, przebiegają także drogi o znaczeniu wojewódzkim. Poniżej przedstawiono analizę zużycia energii pod kątem rodzaju dróg. Wyniki przedstawiono w tabeli poniżej.

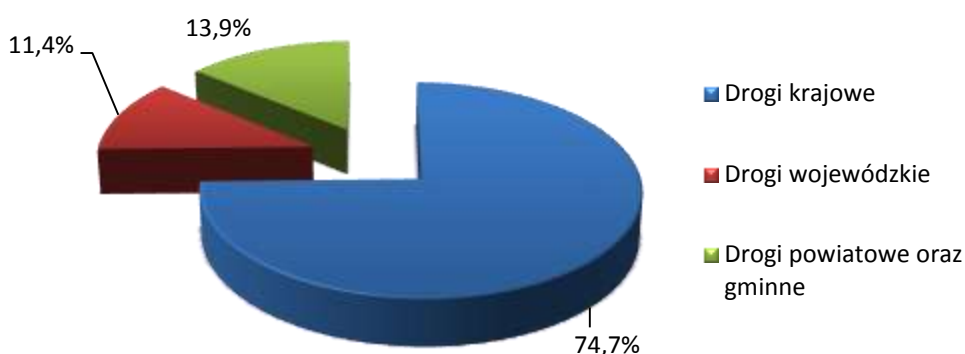
⁵⁰⁷ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁵⁰⁸ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Tabela 177. Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013⁵⁰⁹

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]		
	Drogi krajowe	Drogi wojewódzkie	Drogi powiatowe oraz gminne
Gmina Polska Cerekiew	20 106,13	3 077,36	3 749,22

Poniżej przedstawiono strukturę zużycia energii w sektorze transportowym, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren gminy.

Rysunek 127 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013.⁵¹⁰

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że na analizowanym terenie największy udział w zużyciu energii mają drogi krajowe (ok. 75%). Pozostałe rodzaje dróg mają znacznie mniejsze znaczenie. Drugie, pod kątem wielkości zużycia energii są drogi powiatowe oraz gminne (ok. 14%). Drogi wojewódzkie stanowią 11,4% zużywanej energii na terenie gminy w sektorze transportu.

Poniżej przedstawiono analizę emisji CO₂ pod kątem rodzaju dróg. Wyniki zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 178 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013⁵¹¹

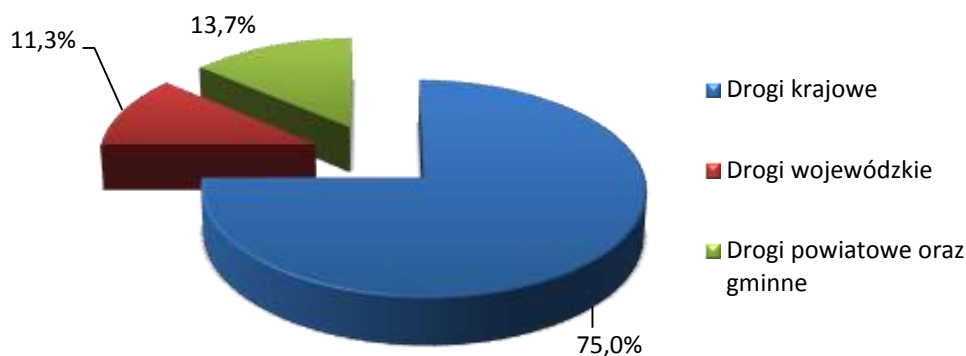
Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]		
	Drogi krajowe	Drogi wojewódzkie	Drogi powiatowe oraz gminne
Gmina Polska Cerekiew	5 280,79	796,65	967,53

⁵⁰⁹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁵¹⁰ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁵¹¹ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Na podstawie powyższych danych stwierdza się, że podobnie jak w przypadku zużycia energii, dominującą rolę w emisji CO₂ na terenie gminy odgrywają drogi krajowe (75%). Drugie, pod kątem emisji są drogi powiatowe oraz gminne (13,7%). Drogi wojewódzkie stanowią 11,3% całkowitej emisji z transportu na terenie gminy.

Rysunek 128. Struktura emisji CO₂ w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013⁵¹²

Handel, usługi, przedsiębiorstwa

Sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych stanowi odrębną gałąź emisji CO₂ na terenie Gminy Polska Cerekiew. Władze gminy nie mają bezpośredniego wpływu na wielkość emisji pochodzącą z tego sektora. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące zużycia nośników energii w wyżej wymienionym sektorze. Przeprowadzona inwentaryzacja wykazała, że finalne zużycie energii w ww. sektorze na terenie gminy wynosi 8 521,93 MgCO₂/rok, natomiast roczna emisja CO₂ wynosi 5 131,53 [MgCO₂/rok].

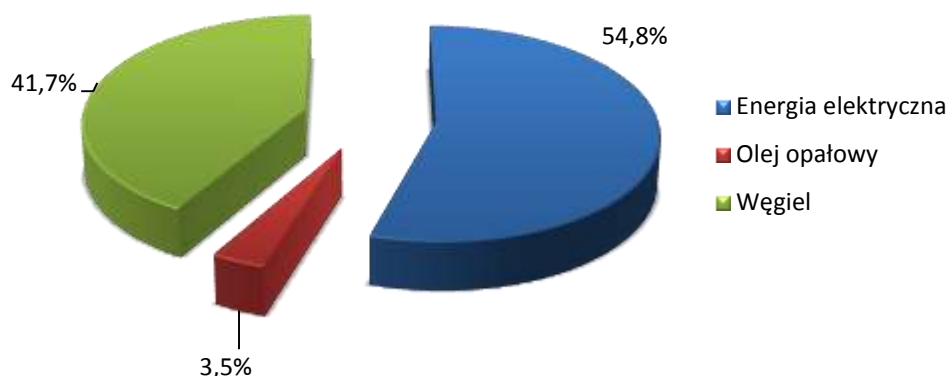
Tabela 179. Zużycie nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013⁵¹³

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]		
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Węgiel
Gmina Polska Cerekiew	4 669,05	297,75	3 555,13

W analizowanym sektorze największy udział w strukturze zużycia nośników energii stanowi energia elektryczna (ok. 55%). Udział energii paliw węglowych, jako nośnika energii, kształtuje się na poziomie ok. 42% całkowitego zużycia w analizowanym sektorze, natomiast udział oleju napędowego wynosi ok. 3,5%. Struktura zużycia przetrawiona została na poniższym rysunku.

⁵¹² Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁵¹³ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

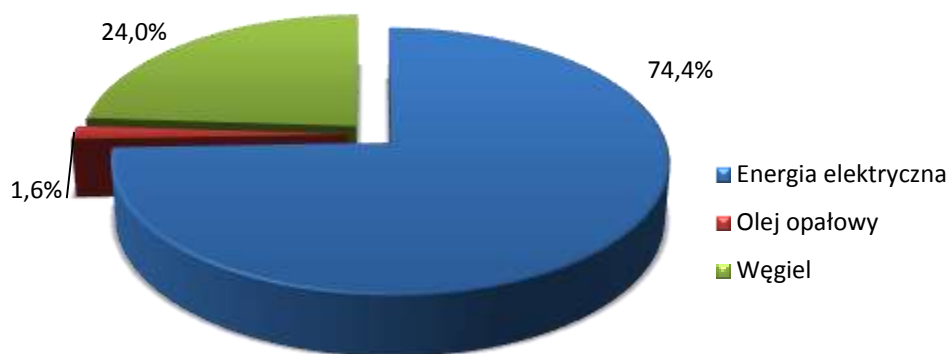

Rysunek 129. Struktura zużycia nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013.⁵¹⁴

W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w analizowanym sektorze na terenie gminy.

Tabela 180. Emisja CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw, w Gminie Polska Cerekiew w roku bazowym 2013⁵¹⁵

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]		
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Węgiel
Gmina Polska Cerekiew	3 819,28	82,18	1 230,07

Rysunek 130 Struktura emisji CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013⁵¹⁶

⁵¹⁴ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

⁵¹⁵ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Największą emisję CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw odnotowano dla energii elektrycznej (ok. 75%). Udział energii paliw węglowych kształtuje się na poziomie ok. 24% całkowitej emisji w analizowanym sektorze, natomiast udział oleju napędowego wynosi ok. 1,6%.

Odnawialne Źródła Energii

Na terenie Gminy Polska Cerekiew, na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji, nie zidentyfikowano instalacji odnawialnych źródeł energii.

Zakup zielonej energii, zielone zamówienia publiczne

Zalecenia dotyczące zakupu zielonej energii oraz zielonych zamówień publicznych powinny być wydawane przez Wydział Zamówień Publicznych. Zalecenia skierowane powinny być do wszystkich jednostek samorządowych i dotyczyć zastosowania w zamówieniach publicznych kryteriów ekologicznych, a w szczególności niskiej emisji gazów cieplarnianych. Nadmienione kryteria powinny uwzględniać między innymi: zakup autobusów, publicznej floty pojazdów o parametrach niskoemisyjnych, zwiększenie udziału energii odnawialnej, wykorzystanie lokalnych źródeł energii odnawialnej, zakup wszystkich towarów i sprzętu wg kryteriów efektywności energetycznej w tym systemu zarządzania środowiskiem.

Poniżej przedstawiono zarys zadań włączonych do działań zakupu zielonej energii oraz zielonych zamówień publicznych:

- wzmoczenie udziału energii odnawialnych źródeł. Rozpatrzenie w zamówieniach publicznych wymogu aby firmy wykonujące usługi itp. stosowały działania, sprzęt których działalność będzie efektywna energetycznie;
- Nabycie towarów, sprzętów przyjaznych środowisku, które spełniają najwyższe standardy Unii Europejskiej w zakresie zużycia energii;
- zużytkowanie odnawialnych źródeł energii;
- zakup innych produktów przyjaznych dla środowiska, które spełniają najwyższe normatywy Unii Europejskiej w zakresie zużycia energii: papier, żywności itd.;
- możliwość wnioskowania o gwarancję poświadczeń pochodzenia energii elektrycznej przez potencjalnych konsumentów (w zależności od możliwości).

Podsumowanie

Wyniki analizy emisji CO₂ zinwentaryzowanej na terenie Gminy Polska Cerekiew, w podziale na wyżej scharakteryzowane sektory, wykazują zbliżony układ do emisji z innych europejskich, rozwiniętych ośrodków samorządowych. Najważniejsze wnioski przedstawiono poniżej:

- sektor obiektów użyteczności publicznej oraz oświetlenia ulicznego stanowi najmniej znaczące źródło emisji CO₂ na terenie Gminy Polska Cerekiew. Nie należy jednak zaniedbywać tych sektorów w procesie ograniczania emisji. Podjęte działania powinny stać się wzorcem dla mieszkańców gminy w zakresie ekonomicznie oraz ekologicznie uzasadnionych działań niskoemisyjnych, m. in. termomodernizacja oraz wykorzystanie OZE w budynkach;
- największym źródłem emisji na terenie gminy jest mieszkalnictwo, jest to również grupa, która ma duży potencjał redukcji emisji w zakresie ograniczania zużycia energii (elektrycznej i ciepłej) przez mieszkańców. Władze Gminy Polska Cerekiew mogą mieć znaczący wpływ na podejmowane przez mieszkańców działania termomodernizacyjne oraz zmianę ich zachowań;
- transport indywidualny to drugi co do wielkości sektor emitujący znaczną ilość substancji zanieczyszczających powietrze atmosferyczne. Gałąź transportu charakteryzuje się dużą dynamiką wzrostu emisji, która będzie utrzymywać się w najbliższych latach;
- w sektorze handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych, jednego z większych emitorów zanieczyszczeń na terenie gminy, władze samorządowe, poprzez współpracę z podmiotami gospodarczymi, mogą przyczynić się do redukcji emisji CO₂. Pomimo niewielkiej zależności od władz samorządowych, sektor ten ma znaczny potencjał minimalizacji emisji, głównie poprzez ograniczenie energochłonności.

Działania jakie władze Gminy Polska Cerekiew powinny podjąć w celu ograniczenia wielkości emisji gazów cieplarnianych, to przede wszystkim dokładna i przejrzysta strategia działania, bezwzględnie realizowana

⁵¹⁶ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

w najbliższych latach. W obszarze społeczeństwa docelowe staje się prowadzenie działań strategicznych, takich jak kampanie edukacyjno-informacyjne, a także kreowanie narzędzi wspierających mieszkańców w zakresie termomodernizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Niezbędne są także zadania ograniczające emisyjność sektora transportowego. Podczas formułowania zadań, poza efektywnością ekologiczną, należy także uwzględniać efektywność ekonomiczną oraz społeczną. Formułowane działania należy koncentrować w pierwszej kolejności w obszarach, gdzie istnieje duży potencjał redukcji, przynoszący pożądane efekty. Nie należy jednak zaniedbywać przy tym pozostałych obszarów, gdzie potencjał redukcji jest mniejszy.

12.7. DZIAŁANIA DLA OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH CELÓW W GMINIE WIEJSKIEJ POLSKA CEREKIEW

12.7.1. Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania

Długoterminowa strategia Gminy Polska Cerekiew uwzględnia zapisy określone w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych,
- redukcja zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Zadaniem strategii długoterminowej jest także poprawa jakości powietrza, zgodnie z Programem Ochrony Powietrza dla strefy opolskiej oraz Programem Ochrony Powietrza dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀.

Cele strategiczne i szczegółowe Planu gospodarki niskoemisyjnej zostały opisane w jednym ze wcześniejszych rozdziałów, natomiast zobowiązania w postaci realizacji zadań długoterminowych zostały określone w rozdziale pn. harmonogram rzeczowo-finansowy.

Wpisujące się w ZPGN cele i zobowiązania długoterminowe wynikające ze Strategii Rozwoju Gminy Polska Cerekiew na lata 2000-2015 oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Polska Cerekiew są następujące:

- ograniczenie zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego (w tym szczególnie z cukrowni) przez stosowanie paliw niskoemisyjnych oraz technik i technologii, minimalizujących ujemny wpływ działalności produkcyjno – usługowej na środowisko;
- usprawnienie ruchu kołowego-tranzytowego oraz powiązań z sąsiednimi ośrodkami gospodarczymi, poprzez rozbudowę i modernizację podstawowego systemu krajowej drogi tranzytowej obszaru i poprawę funkcjonowania systemu ulicznego;
- budowa ścieżek rowerowych.

W perspektywie długookresowej na terenie Gminy Polska Cerekiew planowana jest realizacja następujących zadań:

- budowa obwodnicy dla miejscowości Polska Cerekiew,
- modernizacja i utrzymanie w dobrym stanie technicznym dróg gminnych.

12.7.2. Krótko/średnioterminowe zadania

Zaproponowane działania krótko- do roku 2018 i średniookresowe do roku 2020 dotyczą termomodernizacji budynków stanowiących mienie Gminy (wymiana źródła ciepła na pompy ciepła). Ponadto realizowane będą

działania z zakresu edukacji ekologicznej prowadzonej wśród mieszkańców. Szczegółowy wykaz działań krótko- i średniookresowych przedstawiony został w harmonogramie rzeczowo-finansowym zawierający:

- opis zadania,
- przypisanie zadania do realizacji określonego celu,
- podmioty odpowiedzialne za realizację,
- termin realizacji,
- koszty wraz ze wskazaniem możliwych źródeł finansowania,
- określenie efektu ekologicznego, ekonomicznego oraz energetycznego,
- opis wskaźnika/miernika monitorowania zadania.

12.7.3. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań

Harmonogram rzeczowo-finansowy działań naprawczych dla Gminy Polska Cerekiew opracowano w oparciu o diagnozę istniejącego stanu jakości powietrza. Czas realizacji zaplanowanych zadań obejmuje lata od roku 2015 do roku 2020. Wdrożenie zaproponowanych zadań, w perspektywie 2020 roku, powinno wpłynąć na ograniczenie zarówno emisji dwutlenku węgla, zużycia energii finalnej, emisji pyłu zawieszonego PM10, jak również benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10

Harmonogram rzeczowo-finansowy stanowi indywidualną listę zadań Gminy, która nie jest zamknięta. Listę zadań należy aktualizować w trakcie realizacji Planu, tak aby w perspektywie kolejnych lat Gmina Polska Cerekiew potrafiła rozwiązywać napotkane problemy, także wśród mieszkańców – w szczególności w obszarze ochrony powietrza i efektywności energetycznej.

W harmonogramie, poza szczegółowymi działaniami, wskazane zostały także: jednostka odpowiedzialna za realizację, skala działania, orientacyjne koszty realizacji oraz możliwe źródła finansowania. Ponadto wskazano wymagany do osiągnięcia efekt ekologiczny oraz efekt redukcji emisji CO₂.

Działania, w których jako źródło finansowania wskazano środki własne inwestora, będą mogły być również finansowane ze środków zewnętrznych, w przypadkach pojawienia się możliwości ich finansowania (np. ogłoszenie o naborze do konkursu).

W harmonogramie rzeczowo- finansowym znalazły się również działania, dla których nie obliczono efektów energetycznych i ekologicznych z uwagi na brak możliwości oszacowania ich wpływu. Są to wszelkie działania związane z edukacją ekologiczną, zwiększaniem atrakcyjności jazdy rowerem w mieście oraz poprawą komfortu użytkowania transportu publicznego. Można jednak założyć, że wspomniane działania w sposób pozytywny przyczynią się do kształtowania świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie oszczędzania energii oraz dbania o jakość powietrza.

W poniższej tabeli wskazano działania naprawcze w podziale na grupy działań.

Tabela 181 Harmonogram rzeczowo-finansowy Gminy Polska Cerekiew⁵¹⁷

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[Mg CO ₂ e/rok]
1	Budynki użyteczności publicznej	Zastosowanie odnawialnych źródeł energii w Urzędzie Gminy w Polskiej Cerekwi	Urząd Gminy Polska Cerekiew	2015-2020	250,00	Środki własne, RPO WO*	113	39
2	Budynki użyteczności publicznej	Zastosowanie odnawialnych źródeł energii w zamku w Polskiej Cerekwi	Urząd Gminy Polska Cerekiew	2015-2020	3 000,00	Środki własne, RPO WO*	114	31
3	Mieszkalnictwo	Prowadzenie ustawicznej edukacji ekologicznej wśród mieszkańców gminy	Urząd Gminy Polska Cerekiew	2015-2020	100,00	Środki własne, WFOŚiGW *	-	-

*- jeżeli określone zadanie nie otrzyma dofinansowania z zaproponowanego źródła bądź jeżeli pojawią się inne źródła finansowania beneficjent skorzysta z innych źródeł

⁵¹⁷ Opracowanie własne

12.8. PROGNOZA REDUKCJI EMISJI CO₂, ZUŻYCIA ENERGII FINALNEJ I WZROSTU UDZIAŁU ENERGII POCHODZĄCEJ ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH W ROKU 2020

12.8.1. Wyniki inwentaryzacji - prognoza na 2020 r.

Podstawę do sporządzenia wyników inwentaryzacji na rok 2020 (prognozy) stanowią założenia rozwoju społeczno-gospodarczego, gdyż ich przyjęcie spowoduje określoną potrzebę rozwoju infrastruktury energetycznej Gminy.

Na dynamikę rozwoju gminy wpływają m.in.

- zmiany demograficzne,
- rozwój i zmiany zabudowy mieszkaniowej,
- rozwój i zmiany sektora handlu, usług i przedsiębiorstw,
- rozwiązania komunikacyjne w gminie oraz ruch tranzytowy.

Na potrzeby ZPGN przeanalizowano m.in. opracowania założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gmin Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego. Na tej podstawie przyjęto założenia do celów prognozowania zużycia energii na rok 2020:

- Brak wyraźnego wzrostu zainteresowania inwestycjami na terenie Gminy;
- Powolny spadek liczby ludności w Gminie,
- Powolny przyrost nowych powierzchni mieszkalnych w wyniku zasiedlania terenów rozwojowych;
- Działania termomodernizacyjne będą prowadzone w sposób ciągły, w zakresie dostosowanym do możliwości finansowych mieszkańców.

Bazując na powyższych informacjach i analizach własnych w ZPGN przyjęto zmiany w zapotrzebowaniu na energię ciepłą dla roku 2020 jak poniżej:

- Mieszkalnictwo – spadek zużycia o 8,41%;
- Sektory handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych – bez znaczących zmian;
- Sektor obiektów użyteczności publicznej – spadek zużycia o 7,23%;
- Oświetlenie publiczne – wzrost zużycia o 1%.

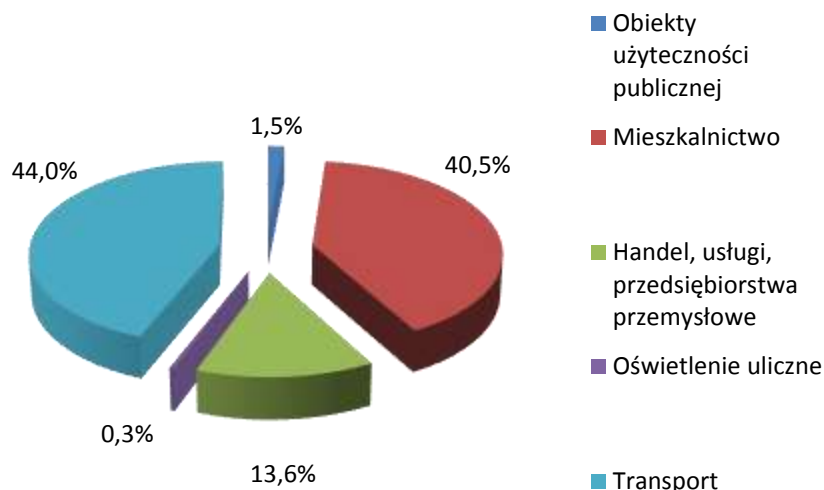
Zgodnie z Polityką energetyczną Polski do 2030 roku krajowe zapotrzebowanie na energię elektryczną może wzrosnąć w 2020 r. nawet o ok. 21%. Biorąc pod uwagę potencjał rozwoju Gminy dla potrzeb ZPGN przyjęto wzrost zużycia tego nośnika do 2020 r. na poziomie 3%. Jedynie w sektorze mieszkalnictwa przyjęto spadek o 2,3%. Założono także zmiany w strukturze paliwowej zakładając spadek zużycia paliwa węglowego.

Według zakładanej prognozy łączne zużycie energii w Gminie w roku 2020 spadnie do wartości 63 597,8 MWh. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców.

Tabela 182 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020⁵¹⁸

Zużycie energii [MWh/rok]					
Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	Oświetlenie uliczne	Transport	Suma
968,9	25 740,7	8 662,0	216,1	28 010,0	63 597,8

⁵¹⁸ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 131 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2020⁵¹⁹

Grupą charakteryzującą się największym zużyciem energii będzie sektor transportu z udziałem 44%. Sektor mieszkalnictwa będzie zużywał 40,5%, a sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych 13,6%, sektor obiektów użyteczności publicznej z kolei 1,5%.

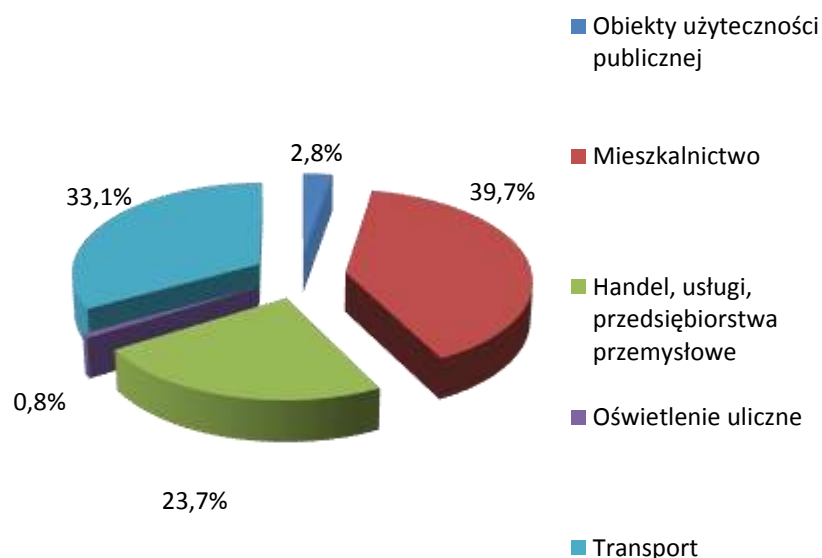
Jak przewiduje scenariusz spadnie także emisja CO₂ związana z użytkowaniem energii do poziomu ok. 22 158,6 MgCO₂/rok. Wielkość emisji CO₂ oraz jej strukturę wg sektorów odbiorców energii przedstawiono w kolejnej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 183 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020⁵²⁰

Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]					
Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	Oświetlenie uliczne	Transport	Suma
619,6	8 789,3	5 246,1	176,8	7 326,8	22 158,6

⁵¹⁹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵²⁰ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 132 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku 2020⁵²¹

Prognozuje się, że grupą odbiorców energii o największym udziale emisji CO₂ będzie sektor mieszkalnictwa (39,7%), następnie sektor transportu (ok. 33%) oraz sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych (23,7%). Emisja CO₂ wynikająca z wykorzystywania energii w obiektach użyteczności publicznej będzie stanowić niespełna 3% emisji całkowitej.

12.8.2. Wyniki inwentaryzacji - podsumowanie

Przewiduje się, że w latach 2013 – 2020 wielkość zużycia energii końcowej na terenie Gminy spadnie o ok. 1,7%. Będzie to wynikać z tego, że działania racjonalizujące zużycie energii realizowane zgodnie z przyjętym scenariuszem przez samorząd lokalny oraz prywatnych użytkowników energii będą rekompensować zwiększone zużycie energii wynikające z przyjętego rozwoju Gminy. Największy spadek zużycia energii dotyczy sektora mieszkalnictwa. Warto odnotować zmniejszenie zużycia energii w grupie obiektów użyteczności publicznej, która ma stanowić przykład dla społeczeństwa i dawać pozytywne wzorce do naśladowania dla działań związanych z wdrażaniem gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy.

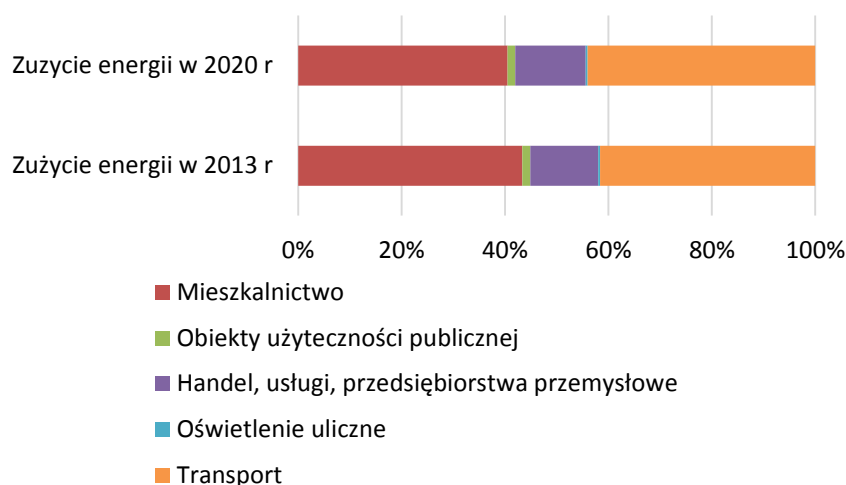
Tabela 184 Porównanie zużycia energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020⁵²²

Sektor	Zużycie energii w 2013 r.	Zużycie energii w 2020 r.	Zmiana względem 2013 r.
	[MWh/rok]	[MWh/rok]	[%]
Mieszkalnictwo	28 050,1	25 740,7	-8,2%
Obiekty użyteczności publicznej	977,9	968,9	-0,9%
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	8 521,9	8 662,0	1,6%
Oświetlenie uliczne	214,0	216,1	1,0%
Transport	26 932,7	28 010,0	4,0%
SUMA	64 696,7	63 597,8	-1,7%

Na poniższym rysunku przedstawiono udziały poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020.

⁵²¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵²² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 133 Porównanie poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020⁵²³

Jak pokazują poniższe dane zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 wyniesie 1,8%. Mając na uwadze ograniczony wpływ Gminy na zewnętrznych odbiorców energii, należy prowadzić równoległe do zaplanowanych przedsięwzięć także akcje edukacyjne i promocyjne dla szeroko pojętej gospodarki niskoemisyjnej, mogące także stanowić wymierną korzyść dla środowiska.

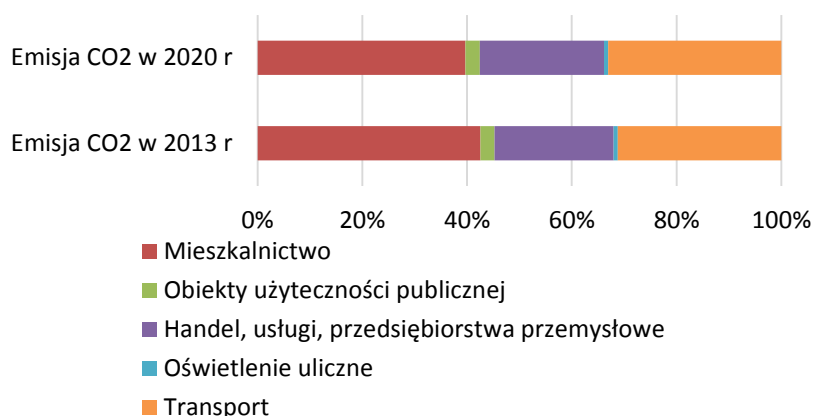
Tabela 185 Porównanie emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020⁵²⁴

Sektor	Emisja CO ₂ w 2013 r.	Emisja CO ₂ w 2020 r.	Zmiana względem 2013 r.
	[MgCO ₂ /rok]	[MgCO ₂ /rok]	[%]
Mieszkalnictwo	9 600,3	8 789,3	-8,4%
Obiekty użyteczności publicznej	613,4	619,6	1,0%
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	5 131,5	5 246,1	2,2%
Oświetlenie uliczne	175,0	176,8	1,0%
Transport	7 045,0	7 326,8	4,0%
SUMA	22 565,3	22 158,6	-1,8%

Na poniższym rysunku przedstawiono udziały poszczególnych sektorów w emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020.

⁵²³ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵²⁴ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 134 Porównanie poszczególnych sektorów w emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020⁵²⁵

12.8.3. Efekt energetyczny i ekologiczny ZPGN

W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że Gmina osiągnie zmniejszenie zużycia energii finalnej do roku 2020 o wartości **1,7%** względem zużycia prognozowanego na rok 2020, oraz **1,9%** zmniejszenia zużycia energii finalnej w stosunku do roku bazowego 2013. W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego redukcji zużycia energii finalnej w roku 2020.

Tabela 186 Wyznaczenie celu redukcji energii finalnej do roku 2020⁵²⁶

Sektor	Zużycie energii w 2020 r.
	[MWh/rok]
Mieszkalnictwo	25 740,7
Obiekty użyteczności publicznej	968,9
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	8 662,0
Oświetlenie uliczne	216,1
Transport	28 010,0
SUMA	63 597,8
Przewidywany sumaryczny efekt energetyczny zaplanowanych przedsięwzięć w PGN (redukcja względem prognozy na 2020 r.)	127,0
Przewidywane zużycie energii finalnej w 2020 r.	63 470,8
Zużycie energii finalnej w roku bazowym 2013	64 696,7
Przewidywana redukcja zużycia energii finalnej (względem roku bazowego 2013)	1 098,9

Jak wynika z analizy, aby osiągnąć zakładany cel redukcji zużycia energii finalnej do roku 2020 zużycie energii powinno spaść z 64 696,7 MWh/rok do poziomu wynoszącego 63 597,8 MWh/rok, a więc o wielkość równą **1 098,9 MWh/rok**.

W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że Gmina osiągnie zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 o **1,8%** w stosunku do roku bazowego 2013, oraz **2,2%** ograniczenia emisji w stosunku do roku bazowego 2013. W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego emisji CO₂ w roku 2020.

⁵²⁵ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵²⁶ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Tabela 187 Wyznaczenie celu redukcji emisji CO₂ do roku 2020⁵²⁷

Sektor	Emisja CO ₂ w 2020 r.
	[MgCO ₂ /rok]
Mieszkalnictwo	8 789,3
Obiekty użyteczności publicznej	619,6
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	5 246,1
Oświetlenie uliczne	176,8
Transport	7 326,8
SUMA	22 158,6
Przewidywany sumaryczny efekt ekologiczny zaplanowanych przedsięwzięć w PGN (redukcja względem prognozy na 2020 r.)	70,0
Przewidywana emisja CO ₂ w 2020 r.	22 088,6
Emisja CO ₂ w roku bazowym 2013	22 565,3
Przewidywany efekt ekologiczny (względem roku bazowego 2013)	406,7

Jak wynika z analizy, aby osiągnąć zakładany cel redukcji emisji CO₂ do roku 2020 emisja powinna spaść z 22 565,3 MgCO₂/rok do poziomu wynoszącego 22 158,6 MgCO₂/rok, a więc o wielkość równą **406,7 MgCO₂/rok**.

12.9. ANALIZA RYZYK REALIZACJI PLANU

W niniejszym rozdziale wykorzystana została jedna z najpopularniejszych a zarazem najskuteczniejszych metod analitycznych stosowanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego – analizę SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Analiza SWOT jest podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron Gminy oraz badania szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją w ramach realizacji zadań wynikających z projektu ZPGN.

Tabela 188 Analiza SWOT dla Gminy Polska Cerekiew⁵²⁸

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Dogodne położenie na przecięciu szlaków drogowych dróg krajowych i wojewódzkich; - Stały rozwój ścieżek rowerowych na terenie gminy; - Korzystne warunki dla lokalizacji farm wiatrowych;	- Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa; - Obecność dróg wojewódzkich i krajowych o dużym natężeniu ruchu; - Brak infrastruktury kolejowej na terenie gminy; - Niedostateczny rozwój układów komunikacyjnych i zły stan techniczny dróg; - Dominujący udział transportu indywidualnego na terenie gminy; - Brak obwodnic poszczególnych miejscowości; - Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, w szczególności w okresie grzewczym, spowodowane gł. tzw. niską emisją; - Brak sieci gazowej na terenie gminy; - Brak powszechnej, scentralizowanej sieci ciepłowniczej na terenie gminy; - Znaczny udział węgla kamiennego w indywidualnych systemach grzewczych;

⁵²⁷ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji⁵²⁸ Opracowanie własne

	- Niski poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii; - Sąsiedztwo dużych ośrodków przemysłu (Kędzierzyn-Koźle, aglomeracja górnośląska); - Obecność dużego zakładu przemysłowego na terenie gminy (Cukrownia); - Bardzo niski stopień lesistości gminy;
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Systematyczny wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy; - Systematyczny rozwój sieci dróg rowerowych; - Konieczność realizacji obwodnic i obejść drogowych na najbardziej obciążonych szalach; - Modernizacja dróg; - Rozwój i promowanie systemu transportu zbiorowego wśród mieszkańców; - Konieczność przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych na terenie gminy; - Promowanie ekologicznych źródeł energii wśród mieszkańców oraz w zakładach i lokalnych kotłowniach; - Potencjał i wzrost wykorzystywania odnawialnych źródeł energii – możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania; - Zbieżność celów i zadań z Programami Operacyjnymi Unii Europejskiej na lata 2014-2020; - Regulacje prawne (na poziomie UE) wymuszające stosowanie alternatywnych źródeł energii; - Wymagany wzrost udziału energii odnawialnej w skali kraju do 15% w końcowym zużyciu energii w roku 2020 (według wymogów UE); - Wzrastająca presja na racjonalne gospodarowanie energią i ograniczanie emisji w skali europejskiej i krajowej; - Rozwój technologii energooszczędnych oraz ich coraz większa dostępność (np. tanie świetlówki energooszczędne); - Możliwości wsparcia przez Państwo i UE inwestycji związanych z OZE, termomodernizacją, rozwojem infrastruktury; - Rosnąca świadomość odbiorców w zakresie oszczędnego gospodarowania energią, coraz większy nacisk z tym związany na zużycia energii; - Rosnące zapotrzebowanie ze strony użytkowników energii na działania proefektywnościowe; - Większa dbałość o ochronę środowiska naturalnego; - Moda na proekologiczne zachowania i rosnące zainteresowanie kontaktem z naturą.	- Zbyt wolno postępująca modernizacja dróg; - Likwidacja połączeń lokalnych oraz krajowych komunikacji autobusowej; - Brak uzasadnienia ekonomicznego dla rozwoju sieci gazowej oraz ciepłowniczej na terenie gminy; - Konkurencja w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych; - Trudności proceduralne w dostępie do źródeł i sposobów finansowania; - Utrzymujący się (ogólnokrajowy) trend wzrostu zużycia energii elektrycznej; - Wysoki koszt inwestycji w Odnawialne Źródła Energii; - Zmniejszenie zainteresowania Odnawialnymi Źródłami Energii przez użytkowników energii ze względu na wysoki koszt inwestycyjny; - Zbyt wysokie koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii; - Wysokie ceny paliw energetycznych; - Niskie tempo wykonywania prac termomodernizacyjnych budynków (ocieplenie, wymiana okien, modernizacja instalacji c.o i c.w.u) – duże zapotrzebowanie na ciepło; - Nasilający się radykalizm ekologiczny ograniczający możliwość budowy farm wiatrowych oraz elektrowni wodnych.

12.10. SPOSÓB MONITOROWANIA I RAPORTOWANIA EFEKTÓW REALIZACJI PROJEKTU

Proces monitorowania obejmuje efekty w zakresie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy Polska Cerekiew, w tym dotyczące redukcji emisji, zarówno w krótkim, jak i w długim horyzoncie czasowym.

Monitorowanie odnosi się także do oceny stopnia realizacji celów określonych w niniejszym Planie, co jest związane z zobowiązaniami krajowymi a także międzynarodowymi, zarówno w ramach Unii Europejskiej jak i w skali globalnej. Proces monitorowania pozwoli ocenić, czy zarówno harmonogram działań jak i sam dokument wymagają modyfikacji, tak aby stopień realizacji celów był jak najwyższy i umożliwiał elastyczne prowadzenie polityki gospodarczej.

Ocena skuteczności wdrożenia ZPGN wymaga zaplanowania odpowiedniej koncepcji jego ewaluacji. Monitorowanie postępów wynikających z działań wdrożeniowych stanowi z jednej strony podstawę dla ewentualnych działań korygujących lub aktualizujących zaproponowane rozwiązania, z drugiej zaś umożliwia całościową ocenę planu w kategoriach sukcesu lub porażki.

W warstwie metodycznej monitoring i ewaluacja powinny być prowadzone z wykorzystaniem ograniczonego zbioru wskaźników umożliwiających szybki pomiar stopnia realizacji priorytetów i celów strategicznych, przy uwzględnieniu dostępności danych statystycznych. Mając na uwadze powyższe, dobór wskaźników monitoringu (M) i ewaluacji (E) został dokonany w oparciu o następujące kryteria:

- wewnętrzne odnoszące się do poszukiwania wskaźników monitoringu i ewaluacji, które w sposób syntetyczny, a zarazem całościowy opisują stopień realizacji poszczególnych priorytetów i celów,
- zewnętrzne odnoszące się do wykorzystania w procesie monitoringu popularnych wskaźników ewaluacji proponowanych przez Wytyczne SEAP.

Założenia dla konstrukcji systemu monitorowania ZPGN odnoszą się do zbioru elementów umożliwiających pomiar, kontrolę, interpretację efektów realizowanych działań oraz uaktualnienia dokumentu. Obejmują one:

- roczne raporty – odnoszące się do postępów prac oraz obejmujące swym zasięgiem zagadnienia oceny okresowej przy wykorzystaniu zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji,
- system gromadzenia, przetwarzania i analizy informacji związanych z efektami ZPGN, bazujący na wartościach zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji. Postuluje się wykorzystanie elektronicznych form gromadzenia i przetwarzania danych.
- W ramach realizacji ZPGN proponowane jest by monitoring był wykonywany nie rzadziej niż co 4 lata z uwagi na lepszą skuteczność pozyskiwania danych ze wszystkich badanych sektorów.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w ZPGN, a także wieloaspektowość jej efektów istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Proponuje się, aby badaniami zostały objęte także: podmioty gospodarcze i organizacje pozarządowe działające w Gminie. Ich celem powinna być ocena ZPGN dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.

Jednym z najważniejszych problemów w skutecznej realizacji Planu może stanowić niespójność danych pochodzących z różnych źródeł oraz braku jednolitej metodyki zbierania danych. Brak systematycznego monitoringu wskaźników i realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie może prowadzić do braku kontroli nad realizacją działań zapisanych w Planie.

Lista wskaźników jest listą otwartą, podlega modyfikacjom w zależności od specyfiki danego działania. Wykaz proponowanych wskaźników monitorowania efektów działań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 189 Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania ZPGN⁵²⁹

Sektor	Wskaźniki	Jednostka	Źródło danych	Pozytywny trend
Budynki użyteczności publicznej	Ilość wykorzystywanej energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach	MWh/rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne, Urząd Gminy Polska Cerekiew	↑
Mieszkalnictwo	Liczba osób objętych akcjami społecznymi w zakresie efektywności energetycznej i OZE	osoby	Urząd Gminy Polska Cerekiew	↑

⁵²⁹ Opracowanie własne

W procesie monitorowania wdrażania ZPGN ważne jest regularne agregowanie danych, co umożliwia elektroniczne bazy danych. Jeden z najważniejszych problemów w skutecznej realizacji ZPGN może stanowić niespójność danych pochodzących z różnych źródeł oraz brak jednej metodyki zbierania danych. Brak systematycznego monitoringu wskaźników i realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie może prowadzić do braku kontroli nad realizacją ZPGN. Wykaz proponowanych wskaźników monitorowania efektów działań przedstawia poniższa tabela. W rzeczywistości wskaźników odpowiednich dla specyfiki każdego działania może być więcej.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w ZPGN, a także wieloaspektowość jej efektów, istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Zakłada się, że badania winny odbywać się w odstępach dwuletnich (2016, 2018, 2020). Ich celem powinna być ocena ZPGN dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.

13. Część indywidualna – Gmina Wiejska Reńska Wieś

13.1. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Zintegrowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (ZPGN) dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego jest dokumentem strategicznym wyznaczającym główne cele, kierunki działań oraz plany i harmonogramy ich realizacji w zakresie podnoszenia efektywności energetycznej, zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym również gazów cieplarnianych. Realizacja powyższych założeń przyczyni się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, a także do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców poszczególnych jednostek samorządowych, wchodzących w skład Subregionu.

Na zakres tematyczny i strukturę dokumentu w dużej mierze wpływ miały wytyczne Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, które wskazywały wymagania wobec niniejszego dokumentu.

W opracowaniu przedstawiono ogólne informacje o ZPGN, metodykę jego opracowania oraz cel sporządzania dokumentu. Zebrane zostały wyniki analizy dokumentów strategicznych na szczeblu globalnym, unijnym, krajowym, wojewódzkim oraz lokalnym pod względem ich zgodności z zakresem ZPGN. Głównym założeniem tej analizy było wskazanie celów oraz założeń, zawartych w dokumentach strategicznych, powiązanych z gospodarką niskoemisyjną.

ZPGN został przygotowany w sposób zintegrowany dla całego Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, ze wskazaniem indywidualnych uwarunkowań poszczególnych gmin i powiatów. Dokument składa się z części ogólnej, dotyczącej Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego oraz 10 części szczegółowych, w których w szerszym zakresie przedstawiono zagadnienia bezpośrednio związane z poszczególnymi powiatami i gminami objętymi ZPGN. Ponadto zawarto skrócone wyniki Indywidualnych Planów Gospodarki Niskoemisyjnej opracowanych dla 3 gmin, wchodzących także w skład Subregionu.

W części indywidualnej dla Gminy Reńska Wieś zawarto kompleksową analizę stanu aktualnego, tj. ocenę stanu środowiska, infrastruktury technicznej, infrastruktury transportowej oraz uwarunkowań społeczno-gospodarczych. W zakresie oceny stanu środowiska dokonano oceny jakości powietrza, jako komponentu środowiska, w którym najwyraźniej obserwowane będą rezultaty działań związanych z realizacją ZPGN. Ocena stanu infrastruktury technicznej na terenie Gminy dotyczy systemu zaopatrzenia w gaz, ciepło oraz energię elektryczną, w tym gminne oświetlenie uliczne. Ponadto scharakteryzowano system transportowy Gminy. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze Gminy scharakteryzowane zostały w oparciu o dziedziny istotne dla ZPGN, tj. m. in.: demografia, mieszkalnictwo oraz prowadzona działalność gospodarcza. Na podstawie zebranych, wielowymiarowych informacji zdiagnozowane zostały obszary problemowe, związane tematycznie z zakresem PGN. W oparciu o obszary problemowe wyznaczone zostały cele strategiczne i szczegółowe, a także właściwe kierunki działań. Zaproponowane, do realizacji na terenie Gminy, działania powinny przynieść efekt ekologiczny w postaci ograniczenia emisji substancji do powietrza, jak również redukcji zużycia energii finalnej na obszarze całego Subregionu.

Zakres tematyczny części indywidualnej dla Planu Gminy Reńska Wieś odnosi się do działań inwestycyjnych, oraz nie inwestycyjnych w sektorze mieszkalnictwa indywidualnego, budownictwa użyteczności gminnej, transportu prywatnego i publicznego, floty gminnej, oświetlenia publicznego oraz przemysłu, usług i handlu. Dla każdego z ww. sektorów przedstawiono wyniki bazowej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla, której celem jest wyliczenie ilości CO₂ wyemitowanego wskutek zużycia energii na terenie gminy w roku bazowym 2013. Dane te umożliwiają identyfikację głównych antropogenicznych źródeł emisji CO₂ oraz wyznaczenie i odpowiednie zhierarchizowanie pod względem ważności środków wpływających na redukcję zinventaryzowanej emisji.

W czasie planowania działań uwzględniono wyniki przeprowadzonej w ramach części indywidualnej dla Gminy Reńska Wieś analizy programów i funduszy na poziomie lokalnym pod kątem możliwości uzyskania

dofinansowania na działania realizowane w ramach Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. Wskazano rodzaje działań oraz grupy beneficjentów którzy mogą ubiegać się o dofinansowanie oraz przedstawiono aspekty organizacyjne i finansowe realizacji Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. Wytypowane do realizacji działania ujęto w harmonogramie rzeczowo-finansowym, w którym przedstawiono jednostki odpowiedzialne za poszczególne zadania, termin realizacji, orientacyjne koszty realizacji zadań oraz źródło finansowania. Harmonogram zawiera również rezultaty energetyczne oraz ekologiczne.

W przedmiotowym dokumencie przedstawiono również analizę SWOT realizacji części indywidualnej dla Gminy Reńska Wieś, tj. analizę mocnych i słabych stron oraz szanse i zagrożenia realizacji zaproponowanych działań. Wskazano także proponowane wskaźniki monitoringu realizacji ZPGN.

Część indywidualna ZPGN, opracowana dla Gminy Reńska Wieś szczegółowo charakteryzuje cele i działania, które przyczynią się do poprawy jakości powietrza oraz podniesienia komfortu życia mieszkańców Gminy. Dokument jest spójny z założeniami ZPGN dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, stanowi jego część, a tym samym wpisuje się w założone dla Subregionu cele strategiczne i szczegółowe. Realizacja założeń części szczegółowej dla Gminy Reńska Wieś przyczyni się także do realizacji założeń całego ZPGN.

13.2. ANALIZA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH NA SZCZEBLU GMINNYM

Strategia Rozwoju Gminy Reńska Wieś na lata 2001 – 2015 (Uchwała Nr XXV / 179 / 2000 Rady Gminy w Reńskiej Wsi z dnia 22 listopada 2000r)⁵³⁰

Strategia Rozwoju Gminy Reńska Wieś jest kluczowym elementem planowania rozwoju lokalnego. W dokumencie tym wskazano wizję oraz strategiczne kierunki rozwoju Gminy. Dokument ten stanowi wyraz woli władz Gminy i mieszkańców do wspólnego budowania i polepszania lokalnego środowiska życia, poprzez rozwiązywanie codziennych problemów i tworzenia nowej jakości środowiska w perspektywie teraźniejszej i przyszłej, a także formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł unijnych.

Przeprowadzona analiza stanu aktualnego oraz ocena mocnych i słabych stron terenu Gminy umożliwiły dokładną identyfikację obszarów problemowych oraz wskazanie działań umożliwiających ich eliminację lub minimalizację. Wśród zadań wykazujących powiązanie z niniejszym dokumentem można wskazać:

- modernizację i budowę dróg lokalnych oraz ciągów pieszo-rowerowych,
- modernizacja oświetlenia na terenie gminy,
- działania mające na celu ograniczenie niskiej emisji na terenie Gminy.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Reńska Wieś na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020⁵³¹

Program został sporządzony w oparciu o wytyczne ustawy Prawo Ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U. z 2008 r. nr 25, poz. 150 – tekst jednolity), jest zgodny z krajowymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi oraz polityką ekologiczną Państwa.

Sposób opracowania Programu został podporządkowany metodologii właściwej dla planowania strategicznego, polegającej na:

- określeniu diagnozy stanu środowiska przyrodniczego dla Gminy Reńska Wieś, zawierającej charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska wraz z oceną stanu;
- określeniu kreatywnej części Programu poprzez konkretyzację (uszczegółowienie) celów głównych oraz ich operacjonalizację w postaci sformułowania listy działań;
- scharakteryzowaniu uwarunkowań realizacyjnych Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, źródeł finansowania, ocen oddziaływania na środowisko planowania przestrzennego;

⁵³⁰ <http://www.renskawies.pl/bip/prawo-miejscowe-mainmenu-28/strategie-plany-programy-mainmenu-70/198-strategia-rozwoju-gminy>

⁵³¹ http://www.renskawies.pl/bip/images/obwieszczenia/2013/apos_renska_wies.pdf

- określeniu zasad monitorowania.

Program stanowi główny instrument strategicznego zarządzania gminą w zakresie ochrony środowiska, podstawę tworzenia programów operacyjnych i zawierania kontraktów z innymi jednostkami administracyjnymi i podmiotami gospodarczymi, przesłankę konstruowania budżetu Gminy, płaszczyznę koordynacji i układ odniesienia dla innych podmiotów polityki ekologicznej, a także podstawę do ubiegania się o fundusze celowe. Realizacja celów wytyczonych w Programie powinna spowodować polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie Gminy.

W Programie określone zostały m. in. działania mające na celu poprawę jakości powietrza na terenie Gminy, takie jak:

- zwiększenie wykorzystania OZE,
- modernizacja systemów grzewczych, mająca na celu ograniczenie tzw. niskiej emisji,
- modernizacja infrastruktury drogowej.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Reńska Wieś (Uchwała nr V/23/11 Rady Gminy Reńska Wieś z dnia 11 lutego 2011 r. ze zm.)⁵³²

Studium stanowi instrument sterowania procesami zagospodarowania przestrzeni dla całego terenu gminy, poprzedza sporządzanie planów miejscowych i ich praktyczne stosowanie. Dokument określa politykę przestrzenną gminy, nadaje generalny kierunek dalszym opracowaniom planistycznym, a także pozwala na uzyskanie szerokiej akceptacji dla decyzji najważniejszych dla całej wspólnoty samorządowej. Studium ma charakter proekologiczny, jego ukierunkowanie zapewnia osiągnięcie celów perspektywicznych, dążących do osiągnięcia wysokiego poziomu dobrobytu mieszkańców z równoczesnym osiągnięciem europejskich standardów ekologicznych.

Celem Studium jest:

- określenie istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z rozwojem Gminy,
- wyznaczenie obszarów objętych ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz ustalenie dla nich zasad użytkowania,
- sformułowanie kierunków zagospodarowania przestrzennego i zasad polityki przestrzennej gminy, w tym rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej,
- koordynacja planów miejscowych i wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.
- W Studium określone zostały cele rozwoju gminy, w tym kierunki rozwoju systemów komunikacji drogowej i kolejowej oraz kierunki rozwoju wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Projekt Założeń do Planu Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe Gminy Reńska Wieś (Uchwała Nr XXI/123/08 Rady Gminy Reńska Wieś z dnia 28 sierpnia 2008 r.)⁵³³

Podstawę prawną opracowania projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Reńska Wieś na lata 2008-2025 stanowi art. 19 ust. 1 Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012, poz. 1059 j.t.), zgodnie z którym wójt (burmistrz, prezydent miasta) opracowuje projekt założeń. Dokument sporządza się dla obszaru Gminy na okres co najmniej 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lata. Ponadto, zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne, do zadań własnych Gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe należy:

- planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze Gminy,
- planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie Gminy,
- finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg publicznych znajdujących się na terenie Gminy, co znalazło również swoje odzwierciedlenie w zapisach dokumentu.

⁵³² <http://www.renskawies.pl/bip/prawo-miejscowe-mainmenu-28/strategie-plany-programy-mainmenu-70/924-studium-uwartunkowa-i-kierunkw-zagospodarowania-przestrzennego-gminy-reska-wie>

⁵³³ http://www.renskawies.pl/bip/images/uchwaly/projekt_zal_p_z_wce.pdf

W Założeniach do planu zaopatrzenia zawarto:

- ocenę stanu aktualnego i przewidywanych zmian zapotrzebowania na ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych,
- możliwości wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw oraz energii, z uwzględnieniem energii elektrycznej i ciepła wytwarzanych w odnawialnych źródłach energii, energii elektrycznej i ciepła użytkowego wytwarzanych w kogeneracji oraz zagospodarowania ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych,
- możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej,
- zakres współpracy z innymi gminami.

W Założeniach wskazuje się na zwiększanie udziału paliw ekologicznych w produkcji ciepła takich jak: olej opałowy, gaz płynny, gaz ziemny (po zgazyfikowaniu gminy) oraz wykorzystanie energii elektrycznej i energii odnawialnych na przykład: biomasy, geotermalnej, słonecznej, wiatru. W zakresie sieci energetycznych planowane są głównie działania modernizacyjne. Rozbudowa sieci dotyczyć będzie głównie nowo powstałych zabudowań. Przewiduje się także zgazyfikowanie gminy. Zawarto także szczegółowo omówione możliwości gminy w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

13.3. CELE STRATEGICZNE I SZCZEGÓŁOWE DLA GMINY WIEJSKIEJ REŃSKA WIEŚ

Cele szczegółowe Subregionu uwzględniają zapisy określone w pakiecie klimatyczno – energetycznym do roku 2020 (3x20%) tj.:

- redukcję emisji gazów cieplarnianych o 20%,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych o 20%,
- redukcję zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej o 20%,

a także poprawę jakości powietrza zgodnie z Programem ochrony powietrza dla strefy opolskiej.

Osiągnięciu celu głównego Subregionu sprzyjać będą cele szczegółowe poszczególnych gmin. Mając powyższe na względzie wyróżnia się następujące cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Reńska Wieś wynikające z identyfikacji obszarów problemowych i wymogów pakietu klimatyczno – energetycznego 3x20%, przedstawione zostały poniżej w tabeli.

Tabela 190 Cele strategiczne i szczegółowe dla gminy Reńska Wieś⁵³⁴

Cele strategiczne	Cele szczegółowe
1. Zmniejszenie wielkości emisji na terenie gminy i poprawa jakości powietrza	1.1 Wymiana źródła ciepła w budynkach użyteczności publicznej na bardziej ekologiczne – pompy ciepła
	1.2 Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania
	1.3 Usprawnienie systemu transportowego poprzez budowę ścieżek pieszo-rowerowych oraz budowy i przebudowy dróg gminnych
	1.4 Usprawnienie płynności ruchu dzięki przebudowie , budowie oraz remoncie dróg

⁵³⁴ Opracowanie własne

Cele strategiczne	Cele szczegółowe
	1.5 Zakup nowej floty dla straży pożarnej
2. Zmniejszanie zapotrzebowania na energię finalną poprzez podniesienie efektywności energetycznej	2.1 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
3. Zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii	3.1 Wspieranie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach użyteczności publicznej – pompy ciepła, panele fotowoltaiczne

13.4. ANALIZA STANU AKTUALNEGO NA OBSZARZE OBJĘTYM PLANEM

13.4.1. Ocena stanu środowiska

Subregion Kędzierzyńsko – Kozielski, w tym Gmina Reńska Wieś, znajduje się w całości w strefie opolskiej. Charakterystykę jakości powietrza dla Gminy, podobnie jak dla całego obszaru KKSO, dokonano w odniesieniu do całej strefy, na podstawie opracowania „Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2013”. Uwzględniono także wyniki stacji pomiarowych zlokalizowanych w Kędzierzynie Koźlu oraz w Strzelcach Opolskich dla której, poza strefą miasta Opole, dokonuje się oceny jakości powietrza. Z uwagi na powyższe szczegółowy opis oceny stanu środowiska jak i klimatu został zawarty w części ogólnej w rozdziale 3.4.1., gdzie znalazły się wyniki tego badania.

13.4.2. Ocena energochłonności i emisyjności oraz analiza stanu aktualnego i potencjału technicznego ograniczania zużycia energii

Zaopatrzenie w energię jest jednym z podstawowych czynników niezbędnych dla egzystencji ludności, jednak wydobycie paliw i produkcja energii stanowi jeden z najbardziej niekorzystnych rodzajów oddziaływania na środowisko. Jest to wynikiem zarówno ogromnej ilości użytkowanej energii, jak i istoty przemian energetycznych, którym energia musi być poddawana w celu dostosowania do potrzeb odbiorców.

Gmina Reńska Wieś, podobnie jak wiele innych gmin w Polsce, boryka się z szeregiem problemów technicznych, ekonomicznych, środowiskowych i społecznych we wszystkich dziedzinach jej funkcjonowania. Jedną z najistotniejszych dziedzin funkcjonowania Gminy jest gospodarka energetyczna, w tym kwestia zaopatrzenia w energię, jej użytkowania i gospodarowania na terenie Gminy.

System ciepłowniczy

Gmina Reńska Wieś na swoim obszarze nie posiada sieciowych systemów centralnego ogrzewania. Potrzeby grzewcze Gminy pokrywane są głównie ze źródeł lokalnych. W większości wykorzystuje się paliwo wysokoemisyjne (węgiel, koks). Większość budynków użyteczności publicznej wyposażona jest w lokalne kotłownie opalane głównie olejem opałowym. Według „Projektu założeń do planu zaopatrzenia Gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Reńska Wieś” struktura zapotrzebowania Gminy na moc cieplną przedstawia się następująco:

- węgiel – 96 %,

- olej opałowy, gaz płynny – 2 %,
- energia elektryczna – 1 %,
- inne (w tym energia odnawialna) – 1 %.⁵³⁵

Zapotrzebowanie ciepła wszystkich budynków na terenie gminy określono na poziomie około 29,2 MW, przy rocznym zużyciu ciepła około 210 TJ. Udział budownictwa w zapotrzebowaniu na moc cieplną wynosi 99,0 % (w tym budownictwa mieszkaniowego – 86,0%), udział zakładów – 1,0%. Największe zapotrzebowanie ciepła w tej grupie obiektów wynika z potrzeb budynków jednorodzinnych (ok. 24,8 MWt).

Pozostałe budynki posiadają własne źródło ogrzewania.⁵³⁶

System gazowniczy

Gmina Reńska Wieś nie posiada sieci gazowniczej. Mieszkańcy poszczególnych wsi zaopatrywani są w gaz bezprzewodowy (w butlach). Ponadto przez jej teren nie przebiegają żadne sieci gazowe.

Zakłady Gazownicze nie planują żadnych inwestycji na terenie Gminy Reńska Wieś.⁵³⁷

System elektroenergetyczny

Dostawcą energii na terenie Gminy Reńska Wieś jest TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Opolu.⁵³⁸

Przez teren Gminy przebiegają następujące linie energetyczne:

- jednotorowa 110 kV relacji Blachownia – Chemik – Polska Cerekiew – Studzienna przewidziana do modernizacji,
- dwutorowa 400 kV relacji Dobrzeń – Wielopole przewidziana do adaptacji,

Teren Gminy zasilany jest przez dwa GPZ: GPZ Koźle oraz GPZ Polska Cerekiew. Przesył mocy w Gminie dokonywany jest napowietrznymi liniami 15 kV, których łączna długość wynosi 131,509 km. Na terenie Gminy znajdują się stacje transformatorowe 15/0,4 kV, w łącznej ilości 70 sztuk.

Istniejący system zasilania Gminy w energię elektryczną zapewnia zaspokojenie obecnych potrzeb mieszkańców i gospodarki na względnie zadawalającym poziomie.⁵³⁹

Oświetlenie ulic i placów

Na terenie Gminy Reńska Wieś znajduje się 1 025 opraw oświetlenia ulicznego. Większość opraw stanowi własność TAURON Dystrybucja S.A. (545 sztuk), pozostałe 480 jest własnością Gminy. Większość żarówek zainstalowanych w oprawach oświetlenia ulicznego stanowią żarówki o mocy 70 lub 100 W. Łączne zużycie energii na oświetlenie uliczne wynosi prawie 998 MWh. W poniższej tabeli zestawiono ilości opraw występujące w poszczególnych miejscowościach Gminy.

Tabela 191 Ilość opraw oświetlenia ulicznego, występująca w poszczególnych miejscowościach Gminy⁵⁴⁰

Miejscowość	Oprawy świetlne [szt.]
Bytków,	9
Dębowa	20
Długomiłowice	154
Gierałtowice	27
Kamionka	21
Komorno	34
Łężce	64
Mechnica	86
Naczystawki	23

⁵³⁵ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Rozwoju Gminy Reńska Wieś

⁵³⁶ Projekt Założeń do Planu Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe Gminy Reńska Wieś

⁵³⁷ Projekt Założeń do Planu Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe Gminy Reńska Wieś

⁵³⁸ <http://www.tauron-dystrybucja.pl/o-spolce/Strony/o-spolce.aspx>

⁵³⁹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Rozwoju Gminy Reńska Wieś

⁵⁴⁰ Opracowanie własne na podstawie danych Gminy

Poborszów	58
Pociąkarb	15
Pokrzywnica	99
Radziejów	27
Reńska Wieś	229
Większyce	159

13.4.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

Położenie administracyjne

Gmina Wiejska Reńska Wieś położona jest w południowej części województwa opolskiego, w północnej części powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego. W skład Gminy wchodzi 15 sołectw: Bytków, Dębowa, Długomiłowice, Gierałtówice, Kamionka, Komorno, Łęże, Mechnica, Naczystawki, Poborszów, Pociąkarb, Pokrzywnica, Radziejów, Reńska Wieś i Większyce. Siedzibą Gminy jest wieś Reńska Wieś, stanowiąca lokalny ośrodek rozwoju. Powierzchnia Gminy wynosi 98,13 km².

Obszar Gminy graniczy:

- Od wschodu z Gminą Kędzierzyn Koźle,
- Od południowego wschodu z Gminą Cisek,
- Od południa z Gminą Polska Cerekiew,
- Od południowego zachodu z Gminą Pawłowiczki.
- Od zachodu z Gminą Głogówek (powiat prudnicki)
- Od północnego zachodu z Gminą Walce (powiat krapkowicki),
- Od północnego wschodu z Gminą Zdzeszowice (powiat krapkowicki).

Rysunek 135 Plan sytuacyjny Gminy Reńska Wieś⁵⁴¹

Ukształtowanie terenu⁵⁴²

Według regionalizacji fizyczno – geograficznej wg prof. J. Kondrackiego Gmina Reńska Wieś leży w obrębie makroregionu Niziny Śląskiej. Północno-wschodnia i wschodnia część Gminy (przy dolinie Odry) należy do mezoregionu Kotliny Raciborskiej. Pozostały obszar leży w obrębie mezoregionu Płaskowyżu Głubczyckiego. Ww. jednostki geomorfologiczne mają znaczący wpływ na ukształtowanie terenu Gminy.

Ukształtowanie terenu Gminy jest średnio urozmaicone, o wysokościach bezwzględnych od 165 do 214 m n.p.m. Najniżej położony jest wschodni obszar Gminy – wzdłuż doliny Odry. Występuje tam szerokie i płaskie obniżenie o wysokości ok. 165 m n.p.m. Obszarem najwyższym położonym, o najbogatszej rzeźbie terenu jest południowa część Gminy. Największe różnice poziomów występują w obrębie głęboko wciętych dolin rzecznych o stromych zboczach, zwłaszcza Swornicy i Olchy.

Kotlina Raciborska wznosi się na wysokości 170 – 210 m n.p.m. Jest równinną częścią gminy o mało urozmaiconej rzeźbie, obejmującą północno-wschodni i wschodni obszar Gminy. Przeważa tu rzeźba płaskorówninna, niskopagórkowata i niskofalista. Na obszarze Płaskowyżu Głubczyckiego, w rzeźbie terenu staje się niskopagórkowata i pagórkowata.

Teren Gminy położony jest w dorzeczu Odry, Przez obszar Gminy przepływa rzeka Odra wraz z jej lewobrzeżnymi dopływami Swornicą, Olchą i Stradunią. Ponadto przez teren Gminy przepływają także bezimienne ciekły wodne.

Rolnictwo, leśnictwo, tereny chronione⁵⁴²

Gminę Reńska Wieś cechuje wysoki udział użytków rolnych, które zajmują 82% jej powierzchni (8038 ha). Lasy i grunty leśne stanowią zaledwie 10,5% powierzchni Gminy (10,23 ha), a pozostałe 5,7% to głównie tereny zainwestowane, obszary wodne lub nieużytki.

Gmina Reńska Wieś ma charakter rolniczy, co jest bezpośrednio związane z bardzo dobrymi warunkami agroklimatycznymi dla produkcji rolniczej. Rolnictwo Gminy charakteryzuje się dużą liczbą jednostek zróżnicowanych pod względem wielkości gospodarstw, jak i kierunku i poziomu produkcji. Dominują jednak gospodarstwa małe, o powierzchni do 1 ha. Dominującym kierunkiem rolniczego wykorzystania gruntów jest kierunek polowy. W strukturze gleb przeważają ziemie o średniej wartości bonitacyjnej, tj. gleby klasy III i IV. W produkcji roślinnej dominują zboża, rzepak, a także buraki cukrowe.

Zalesienie terenu Gminy jest niewielkie. Powierzchnie leśne w Gminie mają charakter rozczłonkowany, występują w postaci silnie rozdrobnionej i rozproszonej na terenie całej Gminy. Duże kompleksy leśne występują w części północno-zachodniej oraz południowo-wschodniej Gminy. Najcenniejszym kompleksem leśnym jest tzw. Łęg zdzieszowicki, położony w północno-wschodniej części Gminy.

Na terenie Gminy występuje obszar Natura 2000: SOO „Łęg Zdieszowicki” (PLH160011). Obszar ten pokrywa się z Obszarem Chronionego Krajobrazu „Łęg Zdieszowicki”. Ponadto na terenie Gminy znajduje się jeden użytek ekologiczny Naczystawki oraz ustanowiono 2 pomniki przyrody ożywionej. Na terenie Gminy Reńska Wieś znajduje się także korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym – 19M Dolina Odry, włączony w sieć Ecoconet. W Gminie występują ponadto trzy cenne przyrodniczo, zabytkowe parki podeworskie i przypałacowe (w Komornie, Większych oraz w Długomiłowicach), a także rzadkie i chronione gatunki fauny i flory.

Charakterystyka demograficzna

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba ludności w roku 2013 w Gminie Reńska Wieś wyniosła 8 248, gęstość zaludnienia wynosi 84 osoby/km². Szczegółową charakterystykę demograficzną przedstawiono w poniższej tabeli.

⁵⁴¹ <http://www.openstreetmap.org/>

⁵⁴² Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Reńska Wieś na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

Tabela 192 Charakterystyka demograficzna Gminy Reńska Wieś⁵⁴³

Jednostka administracyjna	Ludność ogółem wg faktycznego miejsca zamieszkania	Ludność w miastach	Ludność na wsi	Powierzchnia	Gęstość zaludnienia
	[os.]	[os.]	[os.]	[km ²]	[os./km ²]
Gmina Reńska Wieś	8 248	0	8 248	9 813	84

Analizując liczbę ludności w różnych kategoriach wiekowych można zauważyć trend charakterystyczny dla Polski. Z analizy danych demograficznych wynika, że liczba ludności w Gminie w ostatnich latach systematycznie spada. W 2013 r. odnotowano niewielki wzrost liczby ludności w porównaniu do roku 2012. Tendencja spadkowa, związana jest głównie z:

- migracjami ludności,
- ujemnym przyrostem naturalnym,
- zjawiskiem starzenia się społeczeństwa.

Ujemny przyrost naturalny jest konsekwencją złożonych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, które zachodzą nie tylko w danej Gminie, ale także w całej Polsce. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- trudną sytuację materialną wielu rodzin,
- spadek liczby małżeństw oraz wzrost liczby rozwodów.
-

Tabela 193. Ludność według lokalizacji terytorialnej – Gmina Reńska Wieś⁵⁴⁴

Gmina Reńska Wieś	Ludność według lokalizacji terytorialnej [os.]		
	2011	2012	2013
	8 244	8 243	8 248

Mieszkalnictwo

Na terenie Gminy Reńska Wieś według danych na 2013 r., znajdują się 2 433 budynki mieszkalne, w których rozmieszczonych jest 2 538 mieszkań o łącznej powierzchni 279 161 m². Przeciętna powierzchnia jednego mieszkania wynosi 110 m², średnia powierzchnia użytkowa mieszkania, przypadająca na jednego mieszkańca wynosi 34 m². Ww. wskaźniki są wyższe niż średnie wartości określone dla KKSO. Zabudowa zagrodowa to głównie zabudowa wybudowana przed 1945 rokiem. W okresie powojennym następował głównie rozwój zabudowy jednorodzinnej⁵⁴⁵.

W 2013 r. do użytku zostało oddanych 19 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej, równej 3293 m². W mieniu Gminy znajduje się 65 mieszkań o łącznej powierzchni 3 145 m². Mieszkania będące w mieniu Gminy stanowią 3% wszystkich mieszkań znajdujących się na terenie Gminy.

Działalność gospodarcza

Obszar Gminy położony jest w bliskim sąsiedztwie zakładów przemysłowych Kędzierzyna – Koźla i Zdieszowic. Wysoki poziom gospodarki rolnej w Gminie sprzyja lokalizacji na terenie Gminy firm z sektora przetwórstwa rolno-spożywczego.

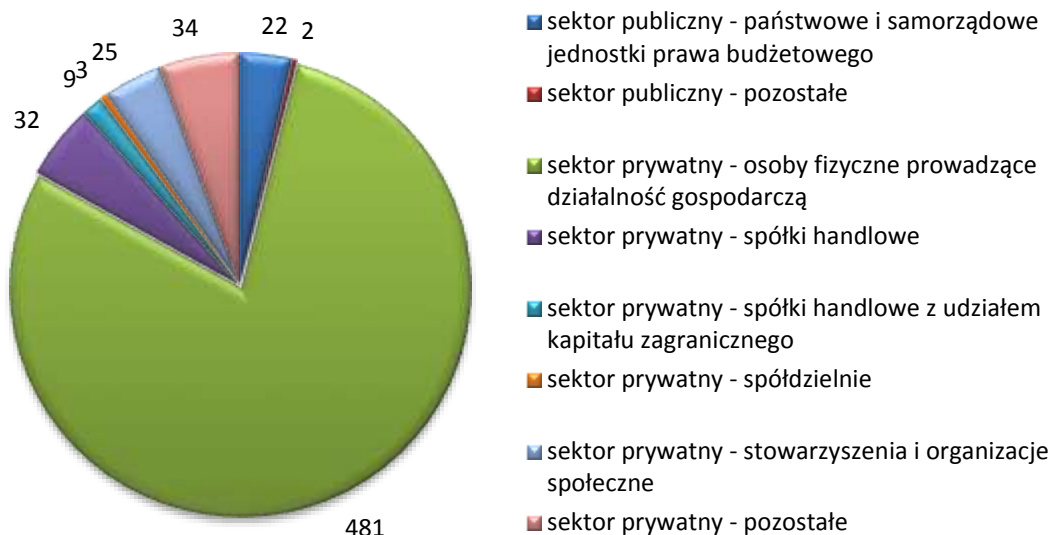
Gmina Reńska Wieś należy do gmin słabo uprzemysłowionych. Działalność inwestycyjna obejmuje jedynie małe zakłady o charakterze produkcyjno- usługowym, zaspokajającym potrzeby mieszkańców Gminy. Rozmieszczone są w rozproszeniu przeważnie wśród istniejącej zabudowy mieszkaniowej, zajmują obiekty adaptowane na potrzeby prowadzonej działalności.

⁵⁴³ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁵⁴⁴ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁵⁴⁵ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Reńska Wieś na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

Według stanu na 2013 r., w Gminie znajduje się 608 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Decydującą większość stanowią podmioty gospodarcze sektora prywatnego (ok. 96%), należące do właścicieli krajowych. Ok. 79% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych należy do osób prywatnych. Wskaźnik przedsiębiorczości, mierzony liczbą podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców, w Gminie wynosi 737. Jest to jeden z najwyższych wskaźników w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim. Jest jednak niższy od wskaźnika przedsiębiorczości powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego (929), województwa opolskiego (996) oraz kraju (1057). Strukturę podmiotów gospodarczych według sektorów własnościowych przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 136 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy Reńska Wieś⁵⁴⁶

W latach 2005-2013 na terenie Gminy obserwuje się wzrost liczby przedsiębiorstw. Tendencja ta dotyczy głównie sektora prywatnego. W sektorze publicznym od kilku lat ilość podmiotów gospodarczych utrzymuje się na stałym poziomie.

Tabela 194 Zmiany w ilości przedsiębiorstw sektora prywatnego i publicznego w latach 2005-2013 na terenie Gminy Reńska Wieś

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sektor publiczny	28	26	26	23	24	24	24	24	24
Sektor prywatny	449	474	493	512	511	550	559	575	584

INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

Gmina Reńska Wieś posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg. Przez teren Gminy przebiegają 3 drogi krajowe i jedna droga wojewódzka, sieć dróg powiatowych oraz gminnych jest dostatecznie gęsta i zapewnia możliwość dojazdu do wszystkich miejscowości oraz dobre powiązania wszystkich wsi. Gmina posiada także dobre połączenie komunikacyjne z innymi jednostkami gminnymi i ośrodkami administracyjno- kulturalnymi i gospodarczymi regionu i kraju. Do głównych dróg przebiegających przez teren Gminy należy zaliczyć:

- drogę krajową nr 45 – Opole – granica państwa, przecinająca teren Gminy z północnego zachodu na południowy wschód
- drogę krajową nr 40 – Kłodzko- Gliwice, przecinającą Gminę z zachodu na wschód,
- drogę krajową nr 38 – Reńska Wieś – Pietrowice Wielkie- granica państwa, przebiega w kierunku południowo-zachodnim Gminy,

⁵⁴⁶ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

- drogę wojewódzką nr 418 – Reńska Wieś – Kędzierzyn Koźle, przebiegająca w zachodniej części Gminy.⁵⁴⁷

Ponadto na terenie Gminy znajdują się następujące drogi powiatowe:⁵⁴⁸

- nr 1408 0 Walce – Zdieszowice,
- nr 1409 0 Większyce – Wygoda,
- nr 1410 0 Urbanowice – Bytków,
- nr 1411 0 Wygoda – Urbanowice,
- nr 1413 0 Bytków – Droga nr 418,
- nr 1423 0 Długomiłowice – Sukowice,
- nr 1429 0 Długomiłowice – Gierałtowice – Droga,
- nr 418 nr 1430 0 Gierałtowice – Droga,
- nr 418 - Ostroźnica nr 1431 0 Długomiłowice – Dębowa – Reńska Wieś,
- nr 1448 0 Kamionka – Poborsów,
- nr 1470 0 Pokrzywnica – Dobieszowice.

W odległości ok. 11 km przebiega autostrada A4, najbliższe węzły autostradowe to Olszowa i Gogolin.

Gmina Reńska Wieś posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg. Obecnie przez teren sieć dróg powiatowych na terenie Gminy jest dostatecznie gęsta i zapewnia możliwość dojazdu do wszystkich miejscowości. Drogi gminne stanowią uzupełnienie podstawowego układu sieci dróg. Nie posiadają one jednak większego znaczenia komunikacyjnego, gdyż dostatecznie gęsta sieć dróg powiatowych i wojewódzkich zapewnia dojazd do każdej miejscowości. Łączna długość dróg gminnych wynosi 66 km, w tym 46 km nawierzchni twardej i 20 km ulepszonej.

Wykonywany w okresach 5 letnich Generalny Pomiar Ruchu (GPR) na drogach krajowych i wojewódzkich wykazuje duży i systematyczny wzrost natężenia ruchu komunikacyjnego. W obrębie Gminy Reńska Wieś pomiary dokonywane w 2000, 2005 i 2010 roku na drogach krajowych nr 38, 40, 45. Na zdecydowanej większości odcinków obserwuje się wzrost natężenia ruchu. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli poniżej.⁵⁴⁹

Tabela 195 Średni dobowy ruch (SDR) na drogach w obrębie Gminy Reńska Wieś⁵⁵⁰

Nr drogi	Odcinek	2000	2005	2010	Wzrost natężenia ruchu [%]
38	Pawłowiczki – Reńska Wieś	3 037	3 637	4 070	34
40	Głogówek – Większyce	3 994	3 160	2 742	-31
40	Większyce – Kędzierzyn-Koźle	6 659	8 229	1 1434	71
45	Ganica woj. – Większyce	3 867	-	-	
45	Granica woj. – Reńska Wieś	-	4 407	5 147	16
45	Reńska Wieś –	-	3 731	-	

⁵⁴⁷ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Reńska Wieś na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

⁵⁴⁸ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Rozwoju Gminy Reńska Wieś

⁵⁴⁹ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Reńska Wieś na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

⁵⁵⁰ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Reńska Wieś na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

	Większyce				
45	Reńska wieś – obwodniaca	-	-	7 276	
45	Obwodnica – Większyce	-	-	6 442	
45	Większyce – Krapkowice	4 612	4 981	5 339	15

Przez Gminę Reńska Wieś przebiega jedna linia kolejowa. Linia 137 Katowice-Kędzierzyn Koźle – Nysa - Legnica – stanowi linię transportu kolejowego osobowego i towarowego.

13.5. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Gmina Reńska Wieś nie należy do obszarów uprzemysłowionych i brak na jej terenie źródeł stwarzających poważne zagrożenie dla atmosfery. Źródła powierzchniowe, sprzyjają rozprzestrzenianiu się niskiej emisji i są głównym obszarem problemowym Gminy. Większość budynków mieszkalnych pokrywa swoje zapotrzebowanie ciepłe wykorzystując paliwa wysokoemisyjne, np. węgiel, koks. Dominuje ogrzewanie paliwami stałymi (węglem kamiennym, koksem i drewnem) zapewniające około 90 % ciepła dla Gminy Reńska Wieś. W przypadku budynków użyteczności publicznej, lokalne kotłownie opalane są olejem opałowym. Opierając się na „Projekcie założeń do planu zaopatrzenia Gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Reńska Wieś” struktura zapotrzebowania Gminy na moc cieplną przedstawia się w następujący sposób:

- węgiel – 96 %;
- olej opałowy, gaz płynny – 2 %;
- energia elektryczna – 1 %;
- inne (w tym energia odnawialna) – 1 %.

Modernizacja kotłowni węglowych i palenisk domowych uzależniona jest od sytuacji ekonomicznej i świadomości ekologicznej społeczeństwa. Konieczne jest więc podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

Sektor transportu, w przypadku Gminy Reńska Wieś należy do obszarów problemowych, na których stwierdzono znaczące przekroczenia dopuszczalnych poziomów stężeń niekorzystnie oddziałujących na środowisko oraz powietrze atmosferyczne. Obecnie przez teren Gminy przebiegają trzy drogi krajowe oraz jedna o zasięgu wojewódzkim. Według pomiarów przeprowadzonych przez Generalny Pomiar Ruchu systematycznie nasila się natężenie ruchu komunikacyjnego. Zaistniała sytuacja zwiększa także stężenie szkodliwych substancji do powietrza atmosferycznego, powstałych poprzez pogorszenie warunków drogowych, złej organizacji i płynności ruchu drogowego, ścieranie opon.

W Gminie Reńska Wieś podłączonych do kanalizacji sanitarnej jest 4843 osób. W tym 1783 to ilość obsługiwana przez oczyszczalnię w Długomiłowicach, która przewidziana jest do likwidacji. Gmina Reńska Wieś odprowadza ścieki do oczyszczalni w Kędzierzynie – Koźlu. Obszarem problemowym jest również istnienie przydomowych oczyszczalni, które w dużej mierze nie odpowiadają przyjętym normom.

13.6. WYNIKI INWENTARYZACJI EMISJI DWUTLENKU WĘGLA W GMINIE WIEJSKIEJ REŃSKA WIEŚ

Poniższa inwentaryzacja obejmuje obszar całej Gminy Reńska Wieś. W obliczeniach posługiwano się wartością emisji CO₂, bez uwzględnienia emisji innych gazów cieplarnianych, tj. CH₄ oraz N₂O, które wg wytycznych Porozumienia Burmistrzów nie są wymagane do obliczeń.

Ponadto emisja CO₂ ze spalania biomasy czy biopaliw oraz emisja ze zużywanej tzw. „zielonej energii elektrycznej” jest przyjmowana jako wartość zerowa. Przyjmuje się, że drewno spalane na terenie Gminy Reńska Wieś pochodzi w całości z obszaru Gminy.

Dla roku 2013 zebrano kompleksowe dane dla wszystkich zidentyfikowanych sektorów, dlatego też przyjęto, że 2013 rok będzie rokiem bazowym dla niniejszego opracowania.

W celu obliczenia emisji CO₂ wyznaczono zużycie energii finalnej dla zidentyfikowanych na terenie Gminy Reńska Wieś następujących sektorów:

- sektor obiektów użyteczności publicznej,
- sektor mieszkaniowy,
- sektor oświetlenia ulicznego,
- sektor transportowy,
- sektor handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe.

Na terenie Gminy Reńska Wieś zidentyfikowano wykorzystanie następujących nośników energii:

- energię elektryczną,
- paliwa węglowe,
- gaz płynny,
- drewno i biomasę,
- olej opałowy,
- gaz płynny LPG,
- olej napędowy,
- benzyna,
- energię ze źródeł odnawialnych (w niewielkim stopniu).

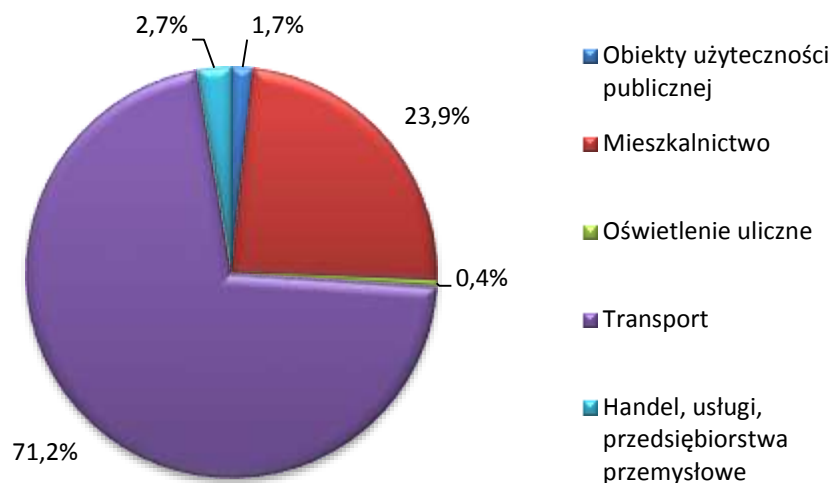
Poniżej przedstawiono wyniki przeprowadzonej na terenie Gminy inwentaryzacji zużycia energii oraz związanej z tym emisji CO₂ w ww. sektorach, dla roku bazowego 2013.

Całkowite zużycie energii finalnej w Gminie Reńska Wieś, w roku 2013 wynosiło ok. 231 MWh/rok. Roczne jednostkowe zużycie energii wynosi ok. 28 MWh/osobę. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców, natomiast na rysunku poniżej przedstawiono udział poszczególnych sektorów w całkowitym zużyciu energii finalnej w roku 2013.

Tabela 196 Zużycie energii finalnej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2013⁵⁵¹

Lp.	Sektor	Jednostka	Wielkość zużycia energii
1	Obiekty użyteczności publicznej	MWh/rok	4 052,81
2	Mieszkalnictwo	MWh/rok	56 236,32
3	Oświetlenie uliczne	MWh/rok	997,95
4	Transport	MWh/rok	167 593,11
5	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	MWh/rok	6348,11
RAZEM		MWh/rok	231 175,49

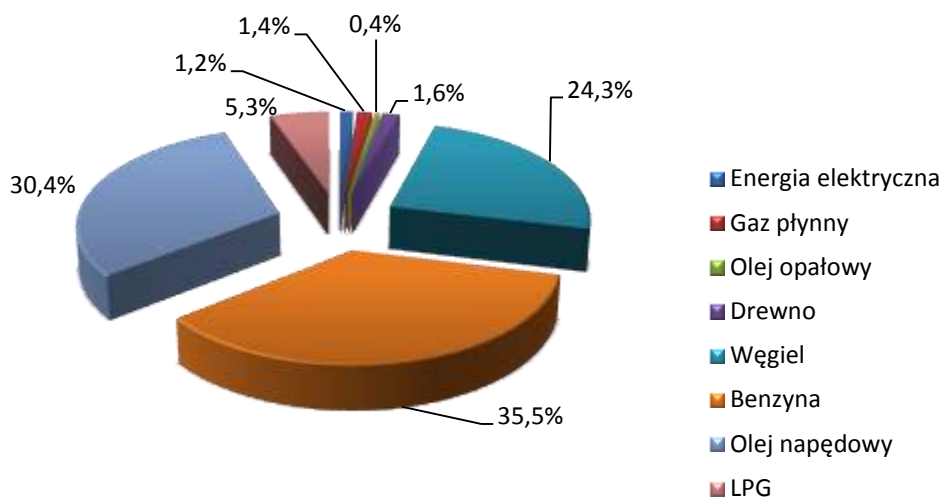
⁵⁵¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 137 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2013⁵⁵²

Największy udział w całkowitym zużyciu energii na terenie Gminy Reńska Wieś stanowi sektor transportu (ok. 71%). Drugi pod względem wielkości jest sektor mieszkalnictwa (ok. 24%). Sektor handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych stanowi 2,7% całkowitego zużycia energii. Na sektor obiektów użyteczności publicznej przypada 1,7%. Najmniej energii zużywane jest przez oświetlenie uliczne, tj. 0,4% ogólnego zużycia energii końcowej w roku bazowym 2013. Znaczny udział transportu na terenie Gminy wynika z dużej ilości dróg krajowych oraz wojewódzkich, a także bliskiego sąsiedztwa miasta Kędzierzyn-Koźle.

Na terenie Gminy Reńska Wieś głównym nośnikiem energii jest benzyna, która stanowi ok. 36% wszystkich zidentyfikowanych nośników energii. Drugim pod względem zużycia energii, nośnikiem jest olej napędowy (30,4%). Paliwa węglowe stanowią 24,3% zidentyfikowanego zużycia energii. W dalszej kolejności znajdują się LPG (5,3%), drewno (1,6%), energia elektryczna (1,2%) oraz gaz płynny (1,4%). Najniższym zużyciem energii charakteryzuje się drewno (0,4%). Szczegółowy udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym gminy przedstawiono na rysunku poniżej.

Rysunek 138 Udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁵³

⁵⁵² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

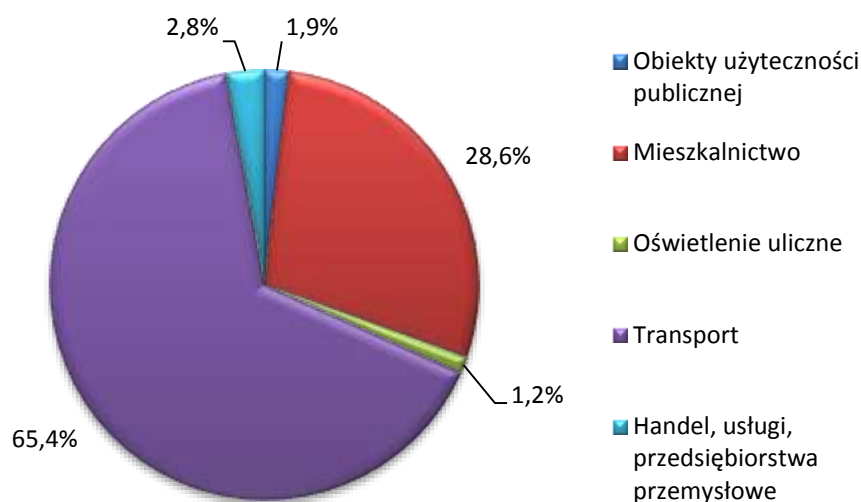
⁵⁵³ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Sumaryczna wartość emisji CO₂ w roku bazowym 2013 na terenie Gminy Reńska Wieś wynosiła 66 475,09 MgCO₂/rok. Na jednego mieszkańca przypada ok. 8 MgCO₂ rocznie. W tabeli poniżej przedstawiono wartość emisji w podziale na poszczególne sektory odbiorców energii.

Tabela 197 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013.

Lp.	Sektor	Jednostka	Emisja CO ₂
1	Obiekty użyteczności publicznej	MgCO ₂ /rok	1 237,53
2	Mieszkalnictwo	MgCO ₂ /rok	19 023,62
3	Oświetlenie uliczne	MgCO ₂ /rok	816,32
4	Transport	MgCO ₂ /rok	43 506,05
5	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	MgCO ₂ /rok	1891,57
RAZEM		MgCO₂/rok	66 475,09

Na poniższym rysunku przedstawiono procentowy udział poszczególnych sektorów w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013 na terenie Gminy Reńska Wieś.

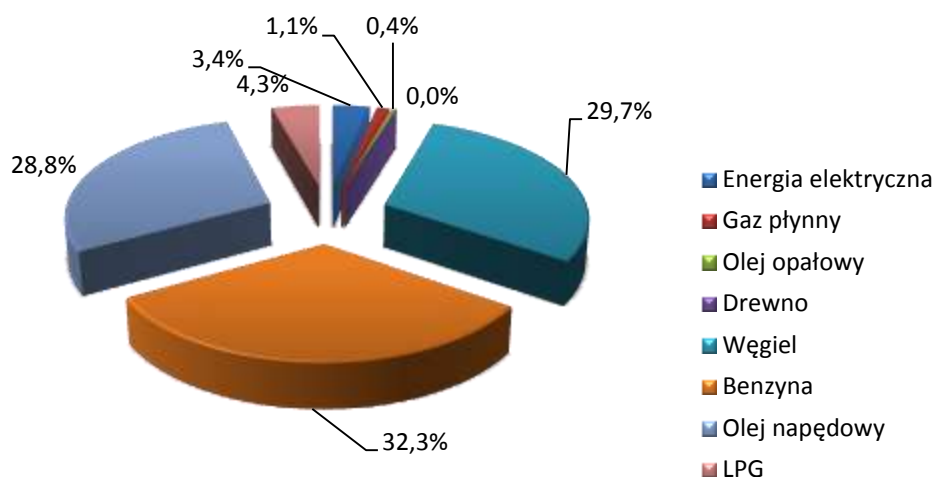

Rysunek 139 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013⁵⁵⁴

Najwyższą wartością emisji CO₂, stanowiącą ok. 65% całkowitej emisji na terenie Gminy Reńska Wieś, charakteryzuje się sektor transportu. Drugi pod względem wielkości, sektor mieszkalnictwa stanowi 28,6% całkowitej emisji na terenie Gminy. Sektor handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych stanowi 2,8%, a sektor obiektów użyteczności publicznej – ok. 2%. Najmniej zanieczyszczeń emituje oświetlenie uliczne, tj. 1,2% ogólnej emisji CO₂ w roku bazowym 2013.

Na rysunku poniżej przedstawiono procentowy udział poszczególnych paliw w całkowitej emisji CO₂.

⁵⁵⁴ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji.

Rysunek 140 Udział poszczególnych nośników energii i paliw w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013⁵⁵⁵

Na terenie Gminy Reńska Wieś głównym nośnikiem energii w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013 jest benzyna, która stanowi ok. 32% wszystkich zidentyfikowanych nośników energii. Odnotowano ponadto relatywnie wysoki poziom emisji węgla (29,7%) oraz oleju napędowego (28,8%). W dalszej kolejności znajdują się LPG (4,3%) oraz energia elektrycznej (3,4%). Najmniejszym zużyciem cechuje się olej napędowy, drewno oraz gaz płynny.

W dalszej części przedstawiono szczegółowe wyniki inwentaryzacji emisji CO₂ dla poszczególnych sektorów z uwzględnieniem zużycia emisji końcowej.

Obiekty użyteczności publicznej

W tym sektorze uwzględniono budynki użyteczności publicznej, położone na terenie Gminy Reńska Wieś, takie jak:

- budynki administracyjne Urzędu Gminy Reńska Wieś,
- budynki należące do spółek z udziałem gminy (budynki administracyjne, techniczne),
- przedszkola, szkoły, ośrodki, domy pomocy społecznej, itp.

Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 4 052,81 MWh/rok. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w gminie.

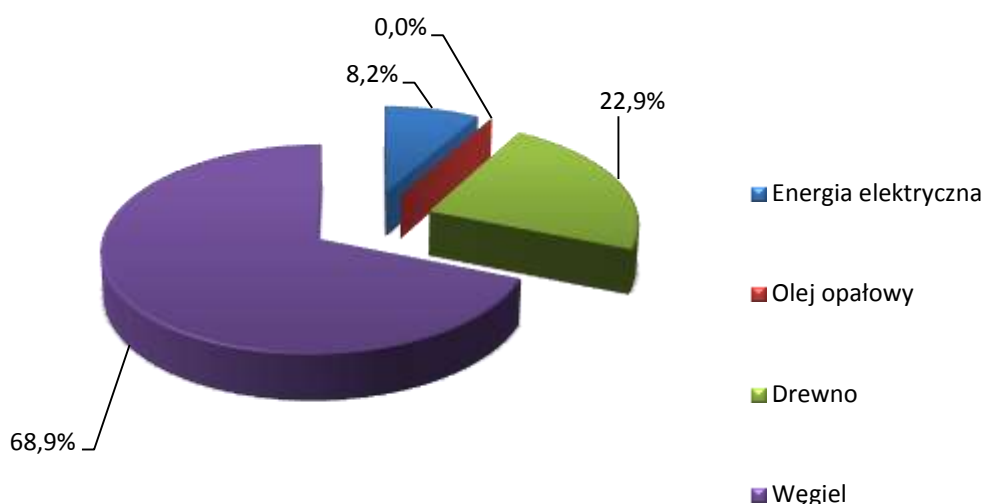
Tabela 198 Zużycie nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w Gminie Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁵⁶

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Węgiel	Drewno
Gmina Reńska Wieś	331,15	0,39	2 793,48	927,79

Dominujący udział w strukturze zużycia nośników energii w sektorze obiektów użyteczności publicznej ma węgiel (ok. 69%). Drewno stanowi ponad 22% zużycia energii, z kolei energia elektryczna powyżej 8%. Pozostałą część stanowią olej opałowy (0,01%). Poniżej przedstawiono strukturę zużycia nośników energii w sektorze obiektów użyteczności publicznej.

⁵⁵⁵ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵⁵⁶ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

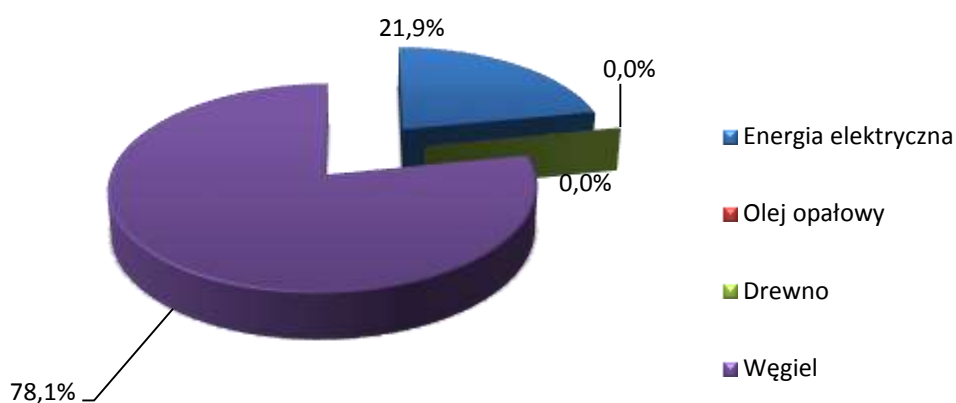

Rysunek 141 Struktura zużycia nośników energii w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁵⁷

Całkowita emisja CO₂ z sektora obiektów użyteczności publicznej w Gminie Reńska Wieś, w roku bazowym 2013 wyniosła 1 237,65 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy.

Tabela 199. Emisja CO₂ w sektorze obiektów użyteczności publicznej w Gminie Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁵⁸

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Węgiel	Drewno
Gmina Reńska Wieś	270,88	0,11	966,54	0,11

⁵⁵⁷ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵⁵⁸ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 142 Struktura emisji CO₂ w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁵⁹

Dominujący udział w emisji CO₂ odnotowano dla paliw węglowych, który stanowi 78% całkowitej emisji z analizowanego sektora. Emisja CO₂ dla energii elektrycznej utrzymuje ok. 22%. Za pozostałą emisję, tj. ok. 0,01% odpowiada olej opałowy i drewno.

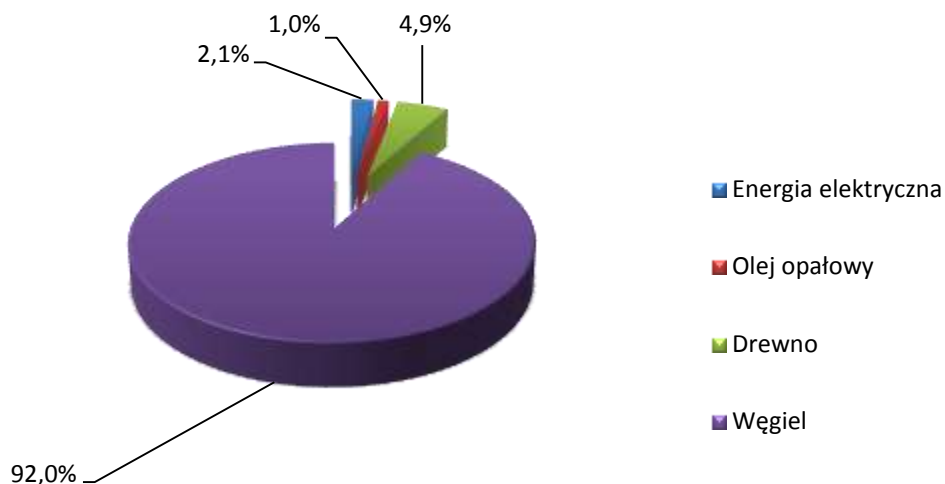
Mieszkalnictwo

Całkowita powierzchnia użytkowa budynków mieszkalnych zlokalizowanych na terenie gminy wynosi 279 161 m². Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 55 236,32 MWh/rok. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy.

Tabela 200 Zużycie nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁶⁰

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
Gmina Reńska Wieś	1 179,13	550,57	2 257,86	51 753,76

W sektorze mieszkaniowym największy udział w strukturze zużycia nośników energii ma węgiel (92,0%). Pozostałe nośniki posiadają zdecydowanie niższy udział. Udział drewna kształtuje się na poziomie ok. 5% całkowitego zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym. Najmniejsze znaczenie w strukturze zużycia nośników energii odnotowano dla energii elektrycznej (2,1%) oraz oleju opałowego (1%) Na terenie gminy nie jest wykorzystywany gaz ziemny oraz ciepło sieciowe, ze względu na brak odpowiednich instalacji w gminie. Poniżej przedstawiono strukturę zużycia nośników energii w sektorze obiektów użyteczności publicznej.

Rysunek 143 Struktura zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁶¹

Całkowita emisja CO₂ z sektora mieszkaniowego w Gminie Reńska Wieś, w roku bazowym 2013 wyniosła 19 023,62 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w sektorze mieszkaniowym na terenie gminy.

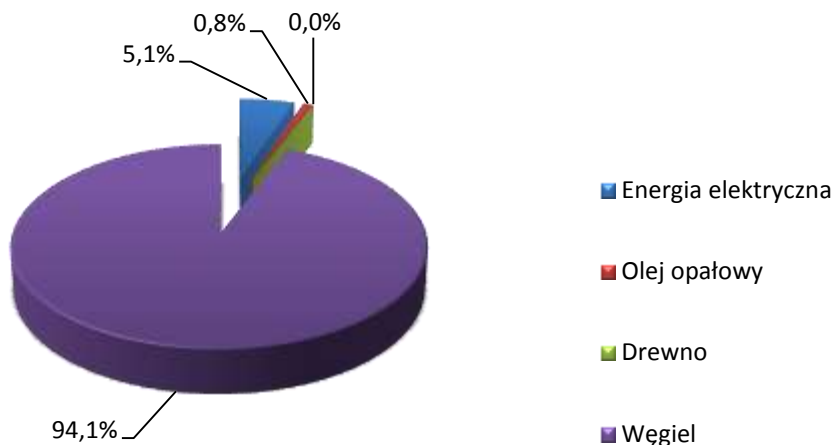
⁵⁵⁹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵⁶⁰ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵⁶¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Tabela 201. Emisja CO₂ w sektorze mieszkaniowym, w Gminie Reńska Wieś, w roku bazowym 2013⁵⁶²

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
Gmina Reńska Wieś	964,53	151,96	0,34	17 906,80

Rysunek 144 Struktura emisji CO₂ w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁶³

Największą emisję CO₂ w sektorze mieszkaniowym odnotowano dla paliw węglowych, która stanowi ok. 94% całkowitej emisji CO₂ z sektora mieszkaniowego na terenie Gminy. Wynika to z faktu, iż zdecydowana większość budynków mieszkalnych ogrzewana jest indywidualnie z wykorzystaniem węgla. Energia elektryczna stanowi ok. 5% całkowitej emisji CO₂ z sektora mieszkaniowego na terenie Gminy. Pozostałe nośniki energii, tj. olej opałowy oraz drewno mają niewielki udział w emisji CO₂ na terenie Gminy, który łącznie stanowi zaledwie ok. 0,8001%, przy czym olej opałowy stanowi 0,8%. Drewno, jako nośnik energii, jest wykorzystywane dość często w sektorze mieszkaniowym, jednak jako „zielone paliwo” nie stanowi potencjalnego źródła emisji.

Oświetlenie

Kategoria ta obejmuje latarnie uliczne, zlokalizowane na terenie Gminy Reńska Wieś. W tym sektorze uwzględniono całkowitą ilość energii zużytej na potrzeby przestrzeni publicznej. Zużycie energii elektrycznej na oświetlenie uliczne w Gminie wynosi 997,95 MWh/rok przy emisji CO₂ wynoszącej 816,32 MgCO₂/rok. W poniższej tabeli zamieszczono wyniki inwentaryzacji w sektorze oświetlenia ulicznego.

Tabela 20 Wyniki inwentaryzacji w sektorze oświetlenia ulicznego, znajdującego się na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁶⁴

Obszar	Ilość punktów świetlnych [szt.]	Zużycie energii elektrycznej [MWh/rok]	Emisja CO ₂ [Mg CO ₂ /rok]
Gmina Reńska Wieś	1025	997,95	816,32

Transport

Duży udział w negatywnym oddziaływaniu na środowisko ma spalanie paliw w silnikach spalinowych, napędzających pojazdy mechaniczne. Oprócz dwutlenku węgla, pojazdy silnikowe emitują szkodliwe

⁵⁶² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵⁶³ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

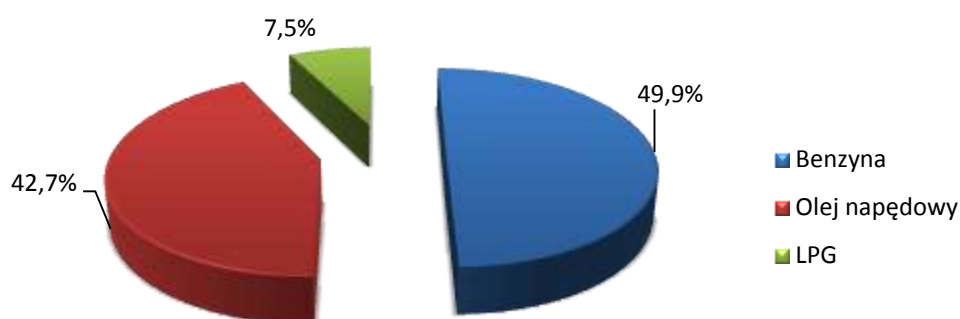
⁵⁶⁴ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

substancje, takie jak dwutlenek siarki, pyły i alfafirobenzen. Liczba pojazdów na ulicach ulega ciągłemu wzrostowi przy jednoczesnej stopniowej poprawie istniejącej infrastruktury.

Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 167593,11 MWh/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w sektorze transportu na terenie gminy.

Tabela 202. Zużycie nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁶⁵

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]		
	Benzyna	Diesel	LPG
Gmina Reńska Wieś	83 549,96	71 514,97	12 528,17

Rysunek 145 Struktura zużycia nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁶⁶

Na terenie Gminy największym zużyciem w sektorze transportu charakteryzuje się benzyna (ok. 50%), najmniejszym zaś gaz LPG (ok. 7,5%). Diesel stanowi ok. 43% całkowitego zużycia nośników energii w sektorze transportowym na terenie Gminy.

Wielkość emisji CO₂ końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 6316,93 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje dotyczące wielkości emisji z poszczególnych nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy.

Tabela 203. Emisja CO₂ z nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁶⁷

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]		
	Benzyna	Diesel	LPG
Gmina Reńska Wieś	21 472,34	19 166,01	2 867,70

⁵⁶⁵ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵⁶⁶ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵⁶⁷ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 146 Struktura emisji CO₂ w podziale na nośniki energii w sektorze transportu na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013.⁵⁶⁸

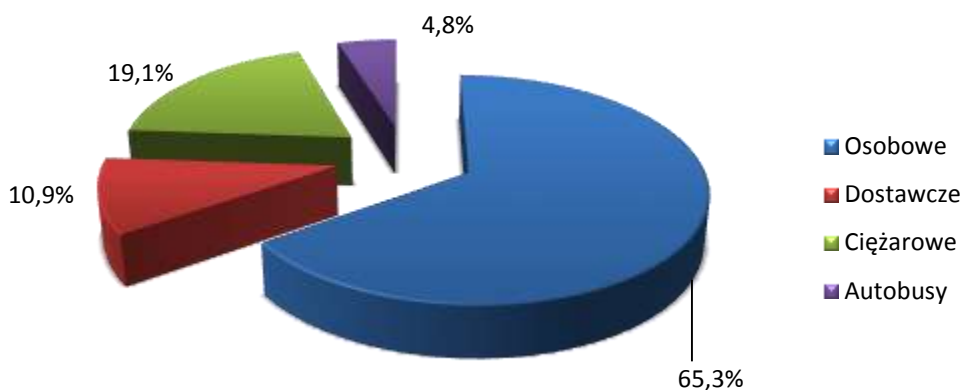
Struktura emisji CO₂ na terenie Gminy jest analogiczna do zużycia nośników energii – największą emisją charakteryzuje się benzyna (ok. 50%), najmniejszą z kolei LPG (ok. 7%).

Poniżej przeanalizowano zużycie energii w sektorze transportu w kategoriach środków transportu, tj. samochody osobowe, ciężarowe, dostawcze oraz autobusy. Wyniki przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 204 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁶⁹

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Osobowe	Dostawcze	Ciężarowe	Autobusy
Gmina Reńska Wieś	109 426,64	18 197,98	31 945,68	8 022,81

Poniżej przedstawiono strukturę zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy.

Rysunek 147 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁷⁰

⁵⁶⁸ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵⁶⁹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵⁷⁰ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

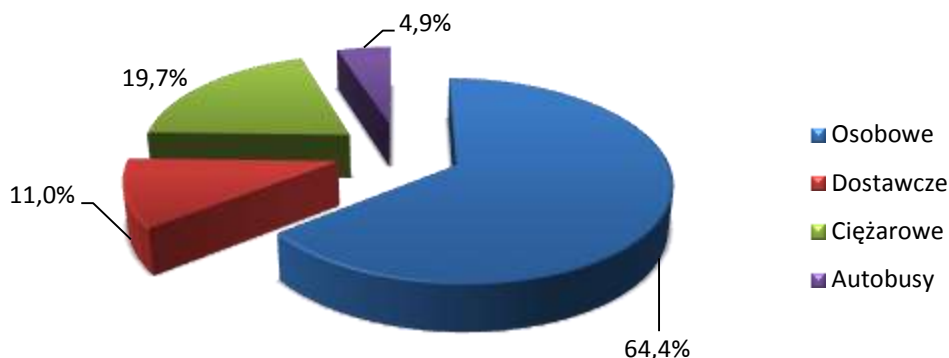
Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że na analizowanym terenie największy udział w zużyciu energii mają samochody osobowe, tj. ponad 65%. Zużycie energii przez samochody ciężarowe kształtuje się na poziomie 19,1% całkowitego zużycia energii w danym sektorze. Z kolei samochody dostawcze zużywają niecałe 11% energii w danym sektorze. Autobusy natomiast stanowią ok. 4,8% całkowitego zużycia energii w sektorze transportu.

Wielkość emisji CO₂ w sektorze transportu w kategoriach środków transportu, tj. samochody osobowe, ciężarowe, dostawcze oraz autobusy, przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 205 Emisja CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁷¹

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Osobowe	Dostawcze	Ciężarowe	Autobusy
Gmina Reńska Wieś	28 034,78	4 784,60	8 550,35	2 136,33

Poniżej przedstawiono strukturę emisji CO₂ na terenie Gminy w sektorze transportu w kategoriach środków transportu.

Rysunek 148 Emisja CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁷²

Struktura emisji CO₂ w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy, rozkłada się analogicznie jak zużycie energii. Na analizowanym terenie największy udział w emisji CO₂ mają samochody osobowe, tj. ok. 65%. Emisja CO₂ przez samochody ciężarowe kształtuje się na poziomie ok. 20% całkowitej emisji w danym sektorze. Z kolei samochody dostawcze emitują 11% CO₂ w danym sektorze. Autobusy natomiast stanowią ok. 5% całkowitej emisji CO₂ w sektorze transportu.

Przez Gminę Reńska Wieś przebiega jedna droga wojewódzka nr 418. Poniżej przedstawiono analizę zużycia energii pod kątem rodzaju dróg. Wyniki przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 206 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁷³

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]

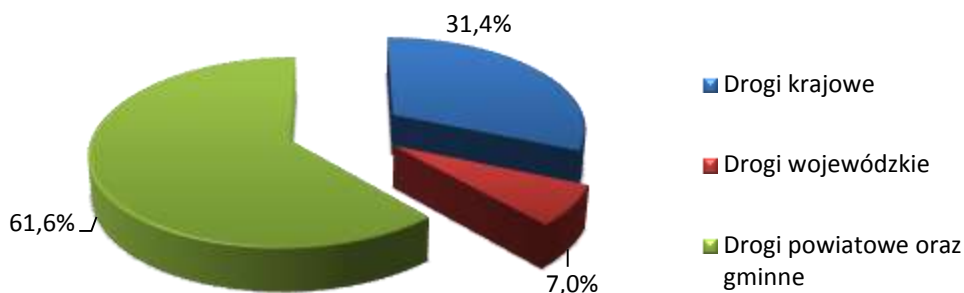
⁵⁷¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵⁷² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵⁷³ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

	Drogi krajowe	Drogi wojewódzkie	Drogi powiatowe oraz gminne
Gmina Reńska Wieś	52 581,60	11 769,31	103 242,19

Poniżej przedstawiono strukturę zużycia energii w sektorze transportowym, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy.

Rysunek 149 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁷⁴

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że na analizowanym terenie największy udział w zużyciu energii mają drogi powiatowe i gminne (61,6%). Drugie, pod kątem wielkości zużycia energii są drogi krajowe (31,4%). Drogi wojewódzkie stanowią na poziomie 7% zużywanej energii na terenie Gminy w sektorze transportu.

Poniżej przedstawiono analizę emisji CO₂ pod kątem rodzaju dróg. Wyniki zestawiono w tabeli poniżej.

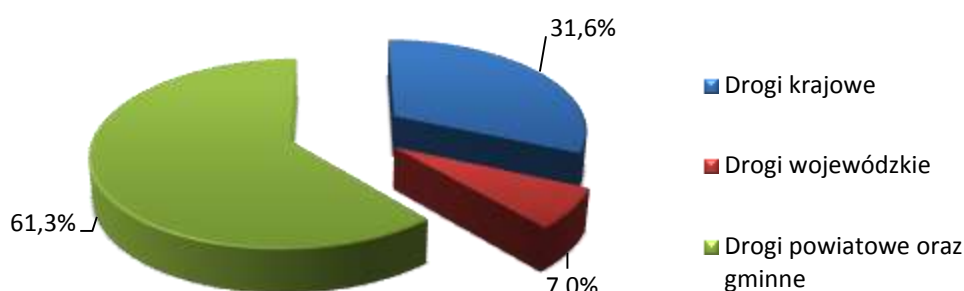
Tabela 207 Emisja CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁷⁵

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]		
	Drogi krajowe	Drogi wojewódzkie	Drogi powiatowe oraz gminne
Gmina Reńska Wieś	13 759,40	3 056,52	26 690,13

Na podstawie powyższych danych stwierdza się, że podobnie jak w przypadku zużycia energii, dominującą rolę w emisji CO₂ na terenie Gminy odgrywają drogi powiatowe oraz gminne (ok. 61%). Drugie, pod kątem emisji są drogi krajowe (31,6%). Drogi wojewódzkie stanowią 7% całkowitej emisji z transportu na terenie Gminy. Poniżej przedstawiono strukturę emisji CO₂ w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Reńska Wieś.

⁵⁷⁴ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵⁷⁵ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 150 Struktura emisji CO₂ w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁷⁶

Handel, usługi, przedsiębiorstwa

Sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych stanowi odrębną gałąź emisji CO₂ na terenie Gminy Reńska Wieś. Władze gminy nie mają bezpośredniego wpływu na wielkość emisji pochodzącą z tego sektora. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące zużycia nośników energii w wyżej wymienionym sektorze. Przeprowadzona inwentaryzacja wykazała, że finalne zużycie energii w ww. sektorze na terenie gminy wynosi 3195,02 MWh/rok, natomiast roczna emisja CO₂ wynosi 1891,57 [MgCO₂/rok].

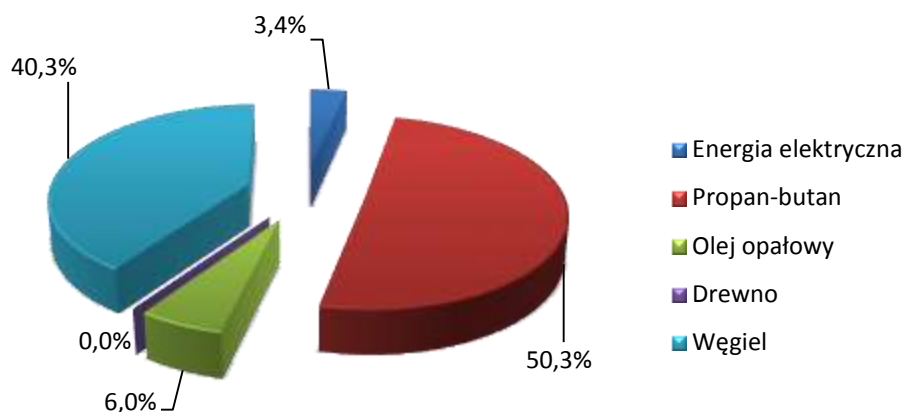
Tabela 208 Zużycie nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁷⁷

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]				
	Energia elektryczna	Propan-butan	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
Gmina Reńska Wieś	215,56	3 193,56	378,03	1,83	2 559,13

W analizowanym sektorze największy udział w strukturze zużycia nośników energii stanowi propan-butan (ok. 50%). Udział węgla, jako nośnika energii, kształtuje się na poziomie ok. 40% całkowitego zużycia w analizowanym sektorze, natomiast udział oleju opałowego wynosi 6%. Najmniejsze znaczenie w strukturze zużycia nośników energii odnotowano dla energii elektrycznej (3,4%) i dla drewna 0,03%. Struktura zużycia przetrawiona została na poniższym rysunku.

⁵⁷⁶ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵⁷⁷ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

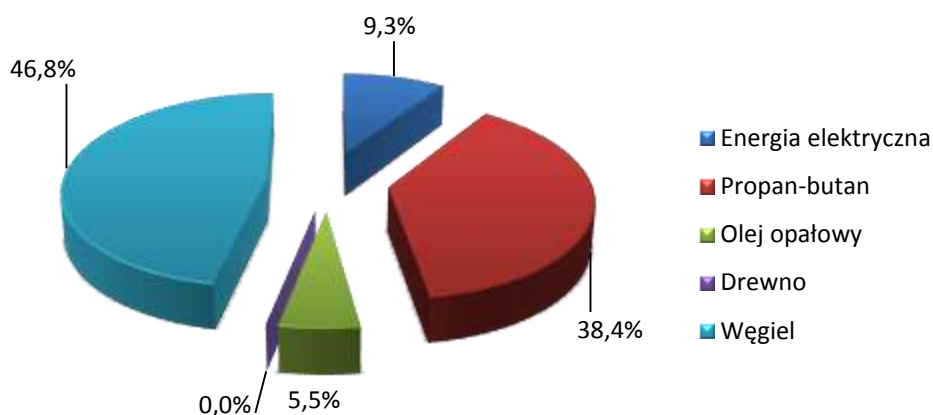

Rysunek 151 Struktura zużycia nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁷⁸

W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w analizowanym sektorze na terenie Gminy.

Tabela 209 Emisja CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw, w Gminie Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁷⁹

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Energia elektryczna	Propan-butan	Olej opałowy	Węgiel
Gmina Reńska Wieś	176,33	725,44	104,34	885,46

Rysunek 152 Struktura emisji CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013⁵⁸⁰

Największą emisję CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw odnotowano dla węgla (46,8%) oraz dla propanu-butanu (38,4%). Energia elektryczna stanowi ok. 9,3% całkowitej emisji CO₂ w danym sektorze.

⁵⁷⁸ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵⁷⁹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵⁸⁰ Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych z ankietyzacji

Natomiast olej opałowy stanowi 5,5% całej emisji CO₂ w danym sektorze. Znikomy udział stanowi emisja drewna w całkowitej emisji CO₂ w danym sektorze na terenie Gminy.

Odnawialne Źródła Energii

Na terenie Gminy Reńska Wieś, na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji, zidentyfikowano występowanie OZE w postaci trzech elektrowni wiatrowych o łącznej mocy 45 kW.

Zakup zielonej energii, zielone zamówienia publiczne

Zalecenia dotyczące zakupu zielonej energii oraz zielonych zamówień publicznych powinny być wydawane przez Wydział Zamówień Publicznych. Zalecenia skierowane powinny być do wszystkich jednostek samorządowych i dotyczyć zastosowania w zamówieniach publicznych kryteriów ekologicznych, a w szczególności niskiej emisji gazów cieplarnianych. Nadmienione kryteria powinny uwzględniać między innymi: zakup autobusów, publicznej floty pojazdów o parametrach niskoemisyjnych, zwiększenie udziału energii odnawialnej, wykorzystanie lokalnych źródeł energii odnawialnej, zakup wszystkich towarów i sprzętu wg kryteriów efektywności energetycznej w tym systemu zarządzania środowiskiem.

Poniżej przedstawiono zarys zadań włączonych do działań zakupu zielonej energii oraz zielonych zamówień publicznych:

- wzmoczenie udziału energii odnawialnych źródeł. Rozpatrzenie w zamówieniach publicznych wymogu aby firmy wykonujące usługi itp. stosowały działania, sprzęt których działalność będzie efektywna energetycznie;
- Nabycie towarów, sprzętów przyjaznych środowisku, które spełniają najwyższe standardy Unii Europejskiej w zakresie zużycia energii;
- zużytkowanie odnawialnych źródeł energii;
- zakup innych produktów przyjaznych dla środowiska, które spełniają najwyższe normatywy Unii Europejskiej w zakresie zużycia energii: papier, żywności itd.;
- możliwość wnioskowania o gwarancję poświadczeń pochodzenia energii elektrycznej przez potencjalnych konsumentów (w zależności od możliwości).

Podsumowanie

Wyniki analizy emisji CO₂ zinwentaryzowanej na terenie Gminy Reńska Wieś, w podziale na wyżej scharakteryzowane sektory, wykazują zbliżony układ do emisji z innych europejskich, rozwiniętych ośrodków samorządowych. Najważniejsze wnioski przedstawiono poniżej:

- sektor obiektów użyteczności publicznej oraz oświetlenia ulicznego stanowi najmniej znaczące źródło emisji CO₂ na terenie Gminy Reńska Wieś. Nie należy jednak zaniedbywać tych sektorów w procesie ograniczania emisji. Podjęte działania powinny stać się wzorcem dla mieszkańców Gminy w zakresie ekonomicznie oraz ekologicznie uzasadnionych działań niskoemisyjnych, m. in. termomodernizacja oraz wykorzystanie OZE w budynkach;
- największym źródłem emisji na terenie Gminy jest transport indywidualny. Gałąź transportu charakteryzuje się dużą dynamiką wzrostu emisji, która będzie utrzymywać się w najbliższych latach;
- mieszkalnictwo, jest to drugi co do wielkości sektor emitujący znaczną ilość substancji zanieczyszczających powietrze atmosferyczne jest to sektor, która ma duży potencjał redukcji emisji w zakresie ograniczania zużycia energii (elektrycznej i cieplnej) przez mieszkańców. Władze Gminy Jemielnica mogą mieć znaczący wpływ na podejmowane przez mieszkańców działania termomodernizacyjne oraz zmianę ich zachowań
- w sektorze handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych, jednego z większych emitatorów zanieczyszczeń na terenie gminy, władze samorządowe, poprzez współpracę z podmiotami gospodarczymi, mogą przyczynić się do redukcji emisji CO₂. Pomimo niewielkiej zależności od władz samorządowych, sektor ten ma znaczny potencjał minimalizacji emisji, głównie poprzez ograniczenie energochłonności.

Działania jakie władze Gminy Reńska Wieś powinny podjąć w celu ograniczenia wielkości emisji gazów cieplarnianych, to przede wszystkim dokładna i przejrzysta strategia działania, bezwzględnie realizowana w najbliższych latach. W obszarze społeczeństwa docelowe staje się prowadzenie działań strategicznych, takich jak kampanie edukacyjno-informacyjne, a także kreowanie narzędzi wspierających mieszkańców w zakresie termomodernizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Niezbędne są także zadania

ograniczające emisyjność sektora transportowego. Podczas formułowania zadań, poza efektywnością ekologiczną, należy także uwzględniać efektywność ekonomiczną oraz społeczną. Formułowane działania należy koncentrować w pierwszej kolejności w obszarach, gdzie istnieje duży potencjał redukcji, przynoszący pożądane efekty. Nie należy jednak zaniedbywać przy tym pozostałych obszarów, gdzie potencjał redukcji jest mniejszy.

13.7. DZIAŁANIA DLA OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH CELÓW W GMINIE WIEJSKIEJ REŃSKA WIEŚ

13.7.1. Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania

Długoterminowa strategia Gminy Reńska Wieś uwzględnia zapisy określone w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych,
- redukcja zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Zadaniem strategii długoterminowej jest także poprawa jakości powietrza, zgodnie z Programem Ochrony Powietrza dla strefy opolskiej oraz Programem Ochrony Powietrza dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀.

Cele strategiczne i szczegółowe Planu gospodarki niskoemisyjnej zostały opisane w jednym ze wcześniejszych rozdziałów, natomiast zobowiązania w postaci realizacji zadań długoterminowych zostały określone w rozdziale pn. harmonogram rzeczowo-finansowy.

Wpisujące się w ZPGN cele i zobowiązania długoterminowe do roku 2025 wynikające z Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Reńska Wieś są następujące:

- bezpieczeństwo ekologiczne, w tym ograniczenie emisji pyłów i gazów do powietrza;
- nowoczesna infrastruktura, w tym rozwój infrastruktury technicznej i drogowej oraz OZE;
- modernizacja i budowa dróg lokalnych oraz ciągów pieszych;
- poprawa estetyki sołectw, m. in. poprzez modernizację oświetlenia ulicznego;
- poprawa bezpieczeństwa życia mieszkańców, m. in. poprzez ograniczenie niskiej emisji.

W perspektywie długookresowej na terenie Gminy Reńska Wieś planowana jest realizacja następujących zadań:

- Modernizacja linii energetycznych,
- Budowa obwodnic dla miejscowości położonych w ciągu drogi krajowej nr 40 oraz 45.

13.7.2. Krótko/średnioterminowe zadania

Zaproponowane działania krótko- do roku 2018 i średniookresowe do roku 2020 dotyczą w głównej mierze termomodernizacji budynków stanowiących mienie gminy, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii jako źródła ciepła oraz energii elektrycznej. Ponadto realizowane będą działania z zakresu budowy ścieżek i tras rowerowych. Szczegółowy wykaz działań krótko- i średniookresowych przedstawiony został w harmonogramie rzeczowo-finansowy zawierający:

- opis zadania,
- przypisanie zadania do realizacji określonego celu,
- podmioty odpowiedzialne za realizację,
- termin realizacji,

- koszty wraz ze wskazaniem możliwych źródeł finansowania,
- określenie efektu ekologicznego, ekonomicznego oraz energetycznego,
- opis wskaźnika/miernika monitorowania zadania.

13.7.3. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań

Harmonogram rzeczowo-finansowy działań naprawczych dla Gminy Reńska wieś, opracowano w oparciu o diagnozę istniejącego stanu jakości powietrza. Czas realizacji zaplanowanych zadań obejmuje lata od roku 2015 do roku 2020. Wdrożenie zaproponowanych zadań, w perspektywie 2025 roku, powinno wpłynąć na ograniczenie zarówno emisji dwutlenku węgla, zużycia energii finalnej, emisji pyłu zawieszonego PM10, jak również benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10

Harmonogram rzeczowo-finansowy stanowi indywidualną listę zadań Gminy, która nie jest zamknięta. Listę zadań należy aktualizować w trakcie realizacji Planu, tak aby w perspektywie kolejnych lat Gmina Reńska Wieś potrafiła rozwiązywać napotkane problemy, także wśród mieszkańców – w szczególności w obszarze ochrony powietrza i efektywności energetycznej.

W harmonogramie, poza szczegółowymi działaniami, wskazane zostały także: jednostka odpowiedzialna za realizację, skala działania, orientacyjne koszty realizacji oraz możliwe źródła finansowania. Ponadto wskazano wymagany do osiągnięcia efekt ekologiczny oraz efekt redukcji emisji CO₂. Ze względu na wysoki udział źródeł emisji powierzchniowej w stężeniach analizowanych zanieczyszczeń w obszarach przekroczeń, efekt redukcji emisji zostanie osiągnięty poprzez realizację zadań związanych ze zmianą sposobu ogrzewania mieszkań oraz termomodernizacją budynków.

Działania, w których jako źródło finansowania wskazano środki własne inwestora, będą mogły być również finansowane ze środków zewnętrznych, w przypadkach pojawienia się możliwości ich finansowania (np. ogłoszenie o naborze do konkursu).

W poniższej tabeli wskazano działania naprawcze w podziale na grupy działań.

Tabela 210 - Harmonogram rzeczowo - finansowy Gminy Reńska Wieś⁵⁸¹

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
1	Transport	Dokończenie ścieżki pieszo-rowerowej wokół akwenu Dębowa	Urząd Gminy Reńska Wieś	2017	400,00	Środki własne, RPO WO*	105	30
2	Transport	Ścieżki pieszo-rowerowe na zamkniętej linii kolejowej	Urząd Gminy Reńska Wieś	2016-2017	4 000,00	Środki własne, RPO WO*	595	170
3	Transport	Zakup nowego samochodu dla OSP Większyce	OSP Większyce	2016	900,00	Środki własne, RPO WO*	1	0,3

⁵⁸¹ Opracowanie własne

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
4	Transport	Zakup nowego samochodu dla OSP Długomiłowice	OSP Długomiłowice	2017	800,00	Środki własne, RPO WO*	1	0,3
5	Transport	Zakup nowego samochodu dla OSP Mechnica	OSP Mechnica	2018	800,00	Środki własne, RPO WO*	1	0,3
6	Transport	Przebudowa ul. Harcerskiej w Komornie	Urząd Gminy Reńska Wieś	2016	2 000,00	Środki własne, RPO WO*	28	8
7	Transport	Budowa odcinka drogi gminnej – ul. Parkowa w Długomiłowicach	Urząd Gminy Reńska Wieś	2016	138,45	Środki własne, RPO WO*	4	1
8	Transport	Przebudowa drogi gminnej -ul. Słoneczna w Pokrzywnicy	Urząd Gminy Reńska Wieś	2017	466,36	Środki własne, RPO WO*	15	4

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
9	Transport	Przebudowa ul. Zamkowej – Łąkowej w Więszycach	Urząd Gminy Reńska Wieś	2017-2018	467,41	Środki własne, RPO WO*	15	4
10	Transport	Budowa ul. Kamiennej, Ogrodowej, Dębowej i Tęczowej w Reńskiej Wsi	Urząd Gminy Reńska Wieś	2016-2017	1 056,34	Środki własne, RPO WO*	19	5
11	Transport	Przebudowa odcinka ul. Tarnowskiej w Długomiłowicach	Urząd Gminy Reńska Wieś	2017-2018	82,69	Środki własne, RPO WO*	3	0,7
12	Transport	Budowa ul. Sportowej w Więszycach	Urząd Gminy Reńska Wieś	2017-2018	734,00	Środki własne, RPO WO*	7	2
13	Transport	Budowa ul. Tęczowej w Więszycach	Urząd Gminy Reńska Wieś	2017-2018	335,00	Środki własne, RPO WO*	7	2

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
14	Transport	Budowa ul. Pogodnej w Więszycach	Urząd Gminy Reńska Wieś	2017-2018	379,35	Środki własne, RPO WO*	7	2
15	Transport	Budowa drogi gminnej – tereny inwestycyjne w Pociękarbiu – Bytków	Urząd Gminy Reńska Wieś	2017-2018	3 200,00	Środki własne, RPO WO*	32	9

*- jeżeli określone zadanie nie otrzyma dofinansowania z zaproponowanego źródła bądź jeżeli pojawią się inne źródła finansowania beneficjent skorzysta z innych źródeł

Poniższy harmonogram zadań długoterminowych obejmuje zadania, które Gmina planuje zrealizować w późniejszym terminie jeżeli zaplanowane zostaną dodatkowe środki własne na ich realizację. Dopisane zostaną one wówczas do harmonogramu rzeczowo – finansowego na podstawie aktualizacji dokumentu.

Tabela 211 Harmonogram zadań długoterminowych Gminy Reńska Wieś⁵⁸²

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
1	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja obiektów publicznych (Zespół Szkół w Komornie) wraz z wymianą źródeł ciepła – pompy ciepła	Urząd Gminy Reńska Wieś	2015-2018	500,00	Środki własne, RPO WO*	713	247
2	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej- Sali Wiejskiej w Pokrzywnicy	Urząd Gminy Reńska Wieś	2015-2018	200,00	Środki własne, RPO WO*	14	11
3	Budynki użyteczności publicznej	Wymiana centralnego ogrzewania oraz instalacja paneli fotowoltaicznych w budynku Społecznej Szkoły Podstawowej im. ks. Jana Twardowskiego w Mechnicy	Społeczna Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Mechnicy	2019-2025	100,00	Środki własne, RPO WO*	111	90

*- jeżeli określone zadanie nie otrzyma dofinansowania z zaproponowanego źródła bądź jeżeli pojawią się inne źródła finansowania beneficjent skorzysta z innych źródeł

⁵⁸² Opracowanie własne

13.8. PROGNOZA REDUKCJI EMISJI CO₂, ZUŻYCIA ENERGII FINALNEJ I WZROSTU UDZIAŁU ENERGII POCHODZĄCEJ ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH W ROKU 2020

13.8.1. Wyniki inwentaryzacji - prognoza na 2020 r.

Podstawę do sporządzenia wyników inwentaryzacji na rok 2020 (prognozy) stanowią założenia rozwoju społeczno-gospodarczego, gdyż ich przyjęcie spowoduje określoną potrzebę rozwoju infrastruktury energetycznej gminy.

Na dynamikę rozwoju Gminy wpływają m.in.

- zmiany demograficzne,
- rozwój i zmiany zabudowy mieszkaniowej,
- rozwój i zmiany sektora handlu, usług i przedsiębiorstw,
- rozwiązania komunikacyjne w Gminie oraz ruch tranzytowy.

Na potrzeby ZPGN przeanalizowano m.in. opracowania założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gmin Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego. Na tej podstawie przyjęto założenia do celów prognozowania zużycia energii na rok 2020:

- Brak wyraźnego wzrostu zainteresowania inwestycjami na terenie Gminy;
- Powolny spadek liczby ludności w Gminie,
- Powolny przyrost nowych powierzchni mieszkalnych w wyniku zasiedlania terenów rozwojowych;
- Działania termomodernizacyjne będą prowadzone w sposób ciągły, w zakresie dostosowanym do możliwości finansowych mieszkańców.

Bazując na powyższych informacjach i analizach własnych w ZPGN przyjęto zmiany w zapotrzebowaniu na energię cieplną dla roku 2020 jak poniżej:

- Mieszkalnictwo – spadek zużycia o 8,41%;
- Sektory handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych – bez znaczących zmian;
- Sektor obiektów użyteczności publicznej – spadek zużycia o 7,23%;
- Oświetlenie publiczne – wzrost zużycia o 1%.

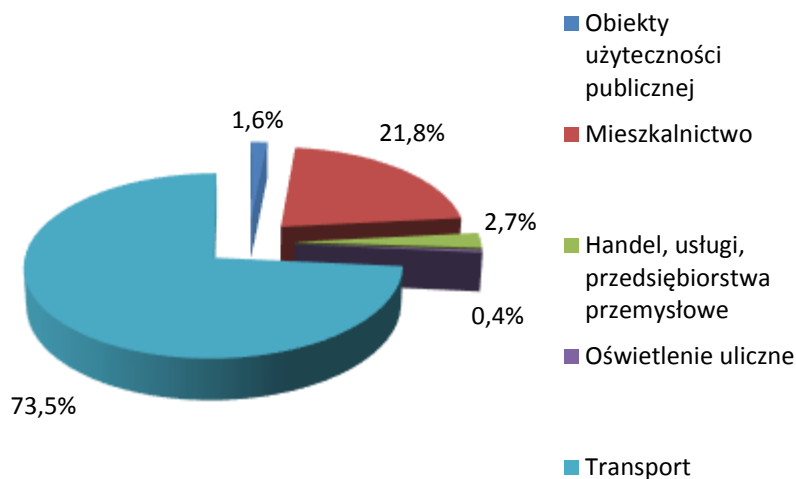
Zgodnie z Polityką energetyczną Polski do 2030 roku krajowe zapotrzebowanie na energię elektryczną może wzrosnąć w 2020 r. nawet o ok. 21%. Biorąc pod uwagę potencjał rozwoju Gminy dla potrzeb ZPGN przyjęto wzrost zużycia tego nośnika do 2020 r. na poziomie 3%. Jedynie w sektorze mieszkalnictwa przyjęto spadek o 2,3%. Założono także zmiany w strukturze paliwowej zakładając spadek zużycia paliwa węglowego.

Według zakładanej prognozy łączne zużycie energii w Gminie w roku 2020 wzrośnie do wartości 237 031,3 MWh. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców.

Tabela 212 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020⁵⁸³

Zużycie energii [MWh/rok]					
Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	Oświetlenie uliczne	Transport	Suma
3 793,5	51 578,4	6 354,6	1 007,9	174 296,8	237 031,3

⁵⁸³ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 153 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2020⁵⁸⁴

Grupą charakteryzującą się największym zużyciem energii pozostanie sektor transportu z udziałem 73,5%. Sektor mieszkalnictwo będzie zużywał 21,8%, a sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych 2,7%, sektor obiektów użyteczności publicznej z kolei ok. 1,6%.

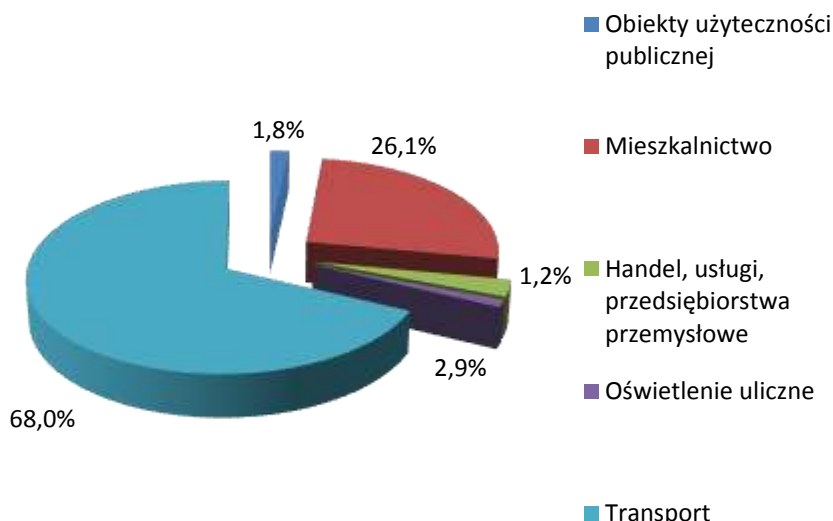
Jak przewiduje scenariusz wzrośnie także emisja CO₂ związana z użytkowaniem energii do poziomu ok. 66 536,5 MgCO₂/rok. Wielkość emisji CO₂ oraz jej strukturę wg sektorów odbiorców energii przedstawiono w kolejnej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 213 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020⁵⁸⁵

Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]					
Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	Oświetlenie uliczne	Transport	Suma
1 175,8	17 393,0	1 896,9	824,5	45 246,3	66 536,5

⁵⁸⁴ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵⁸⁵ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 154 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku 2020⁵⁸⁶

Prognozuje się, że grupą odbiorców energii o największym udziale emisji CO₂ będzie sektor transportu (68%), następnie mieszkalnictwa (ponad 26%) oraz sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych (niepełna 3%). Emisja CO₂ wynikająca z wykorzystywania energii w obiektach użyteczności publicznej będzie stanowić 1,8% emisji całkowitej.

13.8.2. Wyniki inwentaryzacji - podsumowanie

Przewiduje się, że w latach 2013 – 2020 wielkość zużycia energii końcowej na terenie Gminy wzrośnie o ok. 0,8%. Będzie to wynikać z tego, że działania racjonalizujące zużycie energii realizowane zgodnie z przyjętym scenariuszem przez samorząd lokalny oraz prywatnych użytkowników energii nie będą w stanie zrekompensować zwiększonego zużycia energii wynikającego z przyjętego rozwoju Gminy. Największy przyrost zużycia energii dotyczy sektora transportu. Warto odnotować zmniejszenie zużycia energii w grupie obiektów użyteczności publicznej, która ma stanowić przykład dla społeczeństwa i dawać pozytywne wzorce do naśladowania dla działań związanych z wdrażaniem gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy.

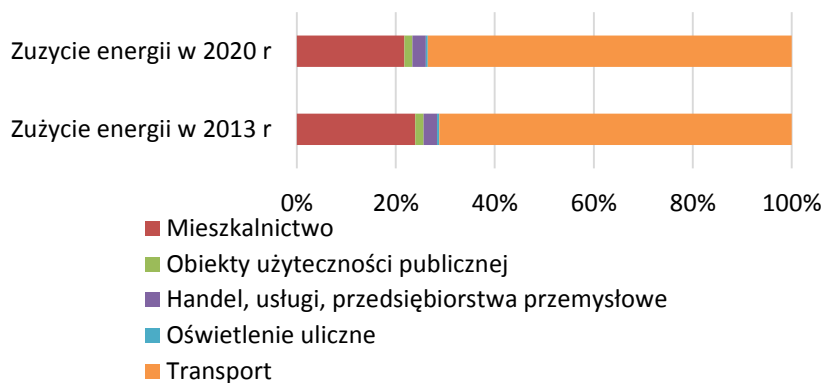
Tabela 214 Porównanie zużycia energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020⁵⁸⁷

Sektor	Zużycie energii w 2013 r.	Zużycie energii w 2020 r.	Zmiana względem 2013 r.
	[MWh/rok]	[MWh/rok]	[%]
Mieszkalnictwo	56 236,3	51 578,4	-8,3%
Obiekty użyteczności publicznej	4 052,8	3 793,5	-6,4%
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	6 348,1	6 354,6	0,1%
Oświetlenie uliczne	998,0	1 007,9	1,0%
Transport	16 7593,1	174 296,8	4,0%
SUMA	235 228,3	237 031,3	0,8%

Na poniższym rysunku przedstawiono udziały poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020.

⁵⁸⁶ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵⁸⁷ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

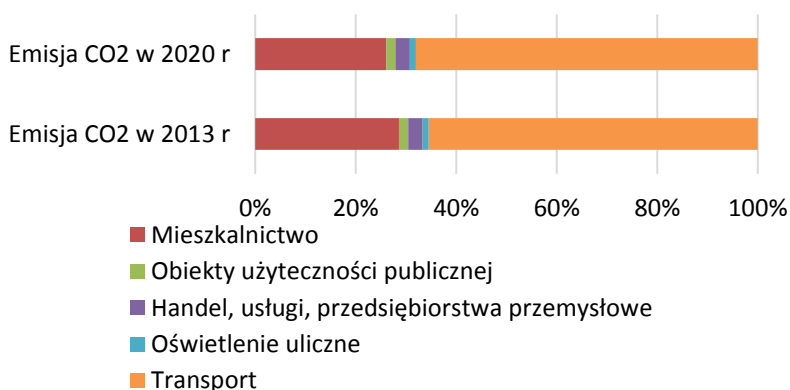
Rysunek 155 Porównanie poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020⁵⁸⁸

Jak pokazują poniższe dane zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 bez prowadzenia dodatkowych działań racjonalizujących zużycie energii będzie niemożliwe (wzrost emisji o 0,1%). Mając na uwadze ograniczony wpływ Gminy na zewnętrznych odbiorców energii, należy prowadzić równolegle do zaplanowanych przedsięwzięć także akcje edukacyjne i promocyjne dla szeroko pojętej gospodarki niskoemisyjnej, mogące także stanowić wymierną korzyść dla środowiska.

Tabela 215 Porównanie emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020⁵⁸⁹

Sektor	Emisja CO ₂ w 2013 r.	Emisja CO ₂ w 2020 r.	Zmiana względem 2013 r.
	[MgCO ₂ /rok]	[MgCO ₂ /rok]	[%]
Mieszkalnictwo	19 023,6	17 393,0	-8,6%
Obiekty użyteczności publicznej	1 237,6	1 175,8	-5,0%
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	1 891,6	1 896,9	0,3%
Oświetlenie uliczne	816,3	824,5	1,0%
Transport	43 506,1	45 246,3	4,0%
SUMA	66 475,2	66 536,5	0,1%

Na poniższym rysunku przedstawiono udziały poszczególnych sektorów w emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020.

Rysunek 156 Porównanie poszczególnych sektorów w emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020⁵⁹⁰⁵⁸⁸ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji⁵⁸⁹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji⁵⁹⁰ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

13.8.3. Efekt energetyczny i ekologiczny ZPGN

W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że Gmina osiągnie zmniejszenie zużycia energii finalnej do roku 2020 o wartości **0,7%** względem zużycia prognozowanego na rok 2020. Gmina nie osiągnie zmniejszenia zużycia energii finalnej w stosunku do roku bazowego 2013, głównie z powodu znaczącego udziału w bilansie sektora transportu i przewidzianego na najbliższe lata jego dalszego rozwoju (w przypadku wyłączenia z bilansu sektora transportu zmniejszenie zużycia energii końcowej wyniesie 8,5%). W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego redukcji zużycia energii finalnej w roku 2020.

Tabela 216 Wyznaczenie celu redukcji energii finalnej do roku 2020⁵⁹¹

Sektor	Zużycie energii w 2020 r.
	[MWh/rok]
Mieszkalnictwo	51 578,4
Obiekty użyteczności publicznej	3 793,5
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	6 354,6
Oświetlenie uliczne	1 007,9
Transport	174 296,8
SUMA	237 031,3
Przewidywany sumaryczny efekt energetyczny zaplanowanych przedsięwzięć w ZPGN (redukcja względem prognozy na 2020 r.)	1 715,91
Przewidywane zużycie energii finalnej w 2020 r.	235 315,4
Zużycie energii finalnej w roku bazowym 2013	235 228,3
Przewidywana redukcja zużycia energii finalnej (względem roku bazowego 2013)	-87,1

W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że Gmina osiągnie zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 o wartości **0,9%** względem emisji prognozowanej na rok 2020, oraz **0,8%** ograniczenia emisji w stosunku do roku bazowego 2013. W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego emisji CO₂ w roku 2020.

Tabela 217 Wyznaczenie celu redukcji emisji CO₂ do roku 2020⁵⁹²

Sektor	Emisja CO ₂ w 2020 r.
	[MgCO ₂ /rok]
Mieszkalnictwo	17 393,0
Obiekty użyteczności publicznej	1 175,8
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	1 896,9
Oświetlenie uliczne	824,5
Transport	45 246,3
SUMA	66 536,5
Przewidywany sumaryczny efekt ekologiczny zaplanowanych przedsięwzięć w ZPGN (redukcja względem prognozy na 2020 r.)	598,6
Przewidywana emisja CO ₂ w 2020 r.	65 937,8
Emisja CO ₂ w roku bazowym 2013	66 475,2

⁵⁹¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁵⁹² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Przewidywany efekt ekologiczny (względem roku bazowego 2013)	537,4

Jak wynika z analizy, aby osiągnąć zakładany cel redukcji emisji CO₂ do roku 2020 emisja powinna spaść z 66 475,2 MgCO₂/rok do poziomu wynoszącego 65 937,8 MgCO₂/rok, a więc o wielkość równą **537,4 MgCO₂/rok**.

13.9. ANALIZA RYZYK REALIZACJI PLANU

W niniejszym rozdziale wykorzystana została jedna z najpopularniejszych a zarazem najskuteczniejszych metod analitycznych stosowanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego – analizę SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Analiza SWOT jest podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron gminy oraz badania szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją w ramach realizacji zadań wynikających z projektu ZPGN.

Tabela 218 Analiza SWOT dla Gminy Reńska Wieś⁵⁹³

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Dogodne położenie na przecięciu szlaków drogowych dróg krajowych i wojewódzkich; - Dobrze rozwinięta sieć dróg lokalnych i ponadlokalnych; - Stosowanie opraw ulicznych energooszczędnych o mocy 70-100 W; - Istnienie infrastruktury kolejowej na terenie gminy; - Istnienie systemu ścieżek rowerowych na terenie gminy; - Potencjał dla rozwoju odnawialnych źródeł energii (tereny inwestycyjne, sprzyjające warunki klimatyczne);	- Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa; - Obecność dróg krajowych i drogi wojewódzkiej o dużym natężeniu ruchu; - Niewystarczające parametry techniczne i geometryczne dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych; - Dominujący udział transportu indywidualnego na terenie gminy; - Brak obwodnic poszczególnych miejscowości; - Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, w szczególności w okresie grzewczym, spowodowane gł. tzw. niską emisją; - Brak sieci gazowej na terenie gminy; - Brak powszechnej, scentralizowanej sieci ciepłowniczej na terenie gminy; - Znaczny udział węgla kamiennego w indywidualnych systemach grzewczych; - Niski poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii; - Sąsiedztwo dużych ośrodków przemysłu (Kędzierzyn-Koźle, aglomeracja górnośląska); - Bardzo niski stopień lesistości Gminy;
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Systematyczny wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy; - Systematyczny rozwój sieci dróg rowerowych; - Konieczność realizacji obwodnic i obejść drogowych na najbardziej obciążonych szalach; - Modernizacja dróg; - Rozwój i promowanie systemu transportu zbiorowego wśród mieszkańców; - Konieczność przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych na terenie gminy; - Rozwój sieci gazowej na terenie gminy; - Promowanie ekologicznych źródeł energii wśród mieszkańców oraz w zakładach i lokalnych kotłowniach;	- Zbyt wolno postępująca modernizacja dróg; - Brak uzasadnienia ekonomicznego dla rozwoju sieci gazowej oraz ciepłowniczej na terenie gminy; - Likwidacja połączeń lokalnych oraz krajowych komunikacji autobusowej; - Konkurencja w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych; - Trudności proceduralne w dostępie do źródeł i sposobów finansowania; - Utrzymujący się (ogólnokrajowy) trend wzrostu zużycia energii elektrycznej; - Wysoki koszt inwestycji w Odnawialne Źródła Energii; - Zmniejszenie zainteresowania Odnawialnymi

⁵⁹³ Opracowanie własne

• Potencjał i wzrost wykorzystywania odnawialnych źródeł energii – możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania; • Zbieżność celów i zadań z Programami Operacyjnymi Unii Europejskiej na lata 2014-2020; • Regulacje prawne (na poziomie UE) wymuszające stosowanie alternatywnych źródeł energii; • Wymagany wzrost udziału energii odnawialnej w skali kraju do 15% w końcowym zużyciu energii w roku 2020 (według wymogów UE); • Wzrastająca presja na racjonalne gospodarowanie energią i ograniczanie emisji w skali europejskiej i krajowej; • Rozwój technologii energooszczędnych oraz ich coraz większa dostępność (np. tanie świetlówki energooszczędne); • Możliwości wsparcia przez Państwo i UE inwestycji związanych z OZE, termomodernizacją, rozwojem infrastruktury; • Rosnąca świadomość odbiorców w zakresie oszczędnego gospodarowania energią, coraz większy nacisk z tym związany na zużycia energii; • Rosnące zapotrzebowanie ze strony użytkowników energii na działania proefektywnościowe; • Większa dbałość o ochronę środowiska naturalnego; • Moda na proekologiczne zachowania i rosnące zainteresowanie kontaktem z naturą.	Źródłami Energii przez użytkowników energii ze względu na wysoki koszt inwestycyjny; • Zbyt wysokie koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii; • Wysokie ceny paliw energetycznych; • Niskie tempo wykonywania prac termomodernizacyjnych budynków (ocieplenie, wymiana okien, modernizacja instalacji c.o i c.w.u) – duże zapotrzebowanie na ciepło; • Nasilający się radykalizm ekologiczny ograniczający możliwość budowy farm wiatrowych oraz elektrowni wodnych.

13.10. SPOSÓB MONITOROWANIA I RAPORTOWANIA EFEKTÓW REALIZACJI PROJEKTU

Proces monitorowania obejmuje efekty w zakresie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy Reńska Wieś, w tym dotyczące redukcji emisji, zarówno w krótkim, jak i w długim horyzoncie czasowym. Monitorowanie odnosi się także do oceny stopnia realizacji celów określonych w niniejszym Planie, co jest związane z zobowiązaniami krajowymi a także międzynarodowymi, zarówno w ramach Unii Europejskiej jak i w skali globalnej. Proces monitorowania pozwoli ocenić, czy zarówno harmonogram działań jak i sam dokument wymagają modyfikacji, tak aby stopień realizacji celów był jak najwyższy i umożliwiał elastyczne prowadzenie polityki gospodarczej.

Ocena skuteczności wdrożenia ZPGN wymaga zaplanowania odpowiedniej koncepcji jego ewaluacji. Monitorowanie postępów wynikających z działań wdrożeniowych stanowi z jednej strony podstawę dla ewentualnych działań korygujących lub aktualizujących zaproponowane rozwiązania, z drugiej zaś umożliwia całościową ocenę planu w kategoriach sukcesu lub porażki.

W warstwie metodycznej monitoring i ewaluacja powinny być prowadzone z wykorzystaniem ograniczonego zbioru wskaźników umożliwiających szybki pomiar stopnia realizacji priorytetów i celów strategicznych, przy uwzględnieniu dostępności danych statystycznych. Mając na uwadze powyższe, dobór wskaźników monitoringu (M) i ewaluacji (E) został dokonany w oparciu o następujące kryteria:

- wewnętrzne odnoszące się do poszukiwania wskaźników monitoringu i ewaluacji, które w sposób syntetyczny, a zarazem całościowy opisują stopień realizacji poszczególnych priorytetów i celów,
- zewnętrzne odnoszące się do wykorzystania w procesie monitoringu popularnych wskaźników ewaluacji proponowanych przez Wytyczne SEAP.

Założenia dla konstrukcji systemu monitorowania ZPGN odnoszą się do zbioru elementów umożliwiających pomiar, kontrolę, interpretację efektów realizowanych działań oraz uaktualnienia dokumentu. Obejmują one:

- roczne raporty – odnoszące się do postępów prac oraz obejmujące swym zasięgiem zagadnienia oceny okresowej przy wykorzystaniu zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji,
- system gromadzenia, przetwarzania i analizy informacji związanych z efektami ZPGN, bazujący na wartościach zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji. Postuluje się wykorzystanie elektronicznych form gromadzenia i przetwarzania danych.

W ramach realizacji ZPGN proponowane jest by monitoring był wykonywany nie rzadziej niż co 4 lata z uwagi na lepszą skuteczność pozyskiwania danych ze wszystkich badanych sektorów.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w ZPGN, a także wieloaspektowość jej efektów istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Proponuje się, aby badaniami zostały objęte także: podmioty gospodarcze i organizacje pozarządowe działające w gminie Ich celem powinna być ocena ZPGN dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.

Jednym z najważniejszych problemów w skutecznej realizacji Planu może stanowić niespójność danych pochodzących z różnych źródeł oraz braku jednolitej metodyki zbierania danych. Brak systematycznego monitoringu wskaźników i realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie może prowadzić do braku kontroli nad realizacją działań zapisanych w Planie.

Lista wskaźników jest listą otwartą, podlega modyfikacjom w zależności od specyfiki danego działania. Wykaz proponowanych wskaźników monitorowania efektów działań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 219 Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania ZPGN⁵⁹⁴

Sektor	Wskaźniki	Jednostka	Źródło danych	Pozytywny trend
Transport	Długość ścieżek rowerowych	km	Urząd Gminy Reńska Wieś, Główny Urząd Statystyczny	↑
	Długość ciągów pieszych / łączna długość dróg i ulic w mieście	km	Urząd Gminy Reńska Wieś, Główny Urząd Statystyczny	↑
	Całkowite zużycie energii przez pojazdy wchodzące w skład taboru gminnego	l/100km	Rachunki od dostawców paliw – wybór odpowiednich danych, na podstawie których wyliczone zostanie zużycie energii	↓
	Długość nowych i przebudowanych dróg	km	Urząd Gminy Reńska Wieś, Główny Urząd Statystyczny	↑
Budynki użyteczności publicznej	Całkowite roczne zużycie energii w budynkach użyteczności publicznej: - energia elektryczna, - ciepło sieciowe, - węgiel kamienny, - olej opałowy, - drewno, - inne.	MWh/rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne	↓
	Jednostkowe roczne zużycie energii końcowej w budynkach użyteczności publicznej	kWh/m ² /rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne	↓
	Liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji	szt.	Urząd Gminy Reńska Wieś, Administratorzy budynków	↑
	Całkowita powierzchnia zainstalowanych kolektorów słonecznych, paneli fotowoltaicznych	m ²	Administratorzy obiektów	↑

⁵⁹⁴ Opracowanie własne

Monitoring powinien być przeprowadzany co najmniej co 4 lata, nadzór nad monitorowaniem wskaźników powinien zajmować się koordynator z Wydziału Ochrony Środowiska w Gminie. W procesie monitorowania wdrażania ZPGN ważne jest regularne agregowanie danych, co umożliwiają elektroniczne bazy danych. Jeden z najważniejszych problemów w skutecznej realizacji ZPGN może stanowić niespójność danych pochodzących z różnych źródeł oraz brak jednej metodyki zbierania danych. Brak systematycznego monitoringu wskaźników i realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie może prowadzić do braku kontroli nad realizacją ZPGN. Wykaz proponowanych wskaźników monitorowania efektów działań przedstawia powyższa tabela. W rzeczywistości wskaźników odpowiednich dla specyfiki każdego działania może być więcej.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w ZPGN, a także wieloaspektowość jej efektów, istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Zakłada się, że badania winny odbywać się w odstępach dwuletnich (2016, 2018, 2020). Ich celem powinna być ocena ZPGN dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.

14. Część indywidualna – Gmina Miejsko – Wiejska Ujazd

14.1. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Zintegrowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (ZPGN) dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego jest dokumentem strategicznym wyznaczającym główne cele, kierunki działań oraz plany i harmonogramy ich realizacji w zakresie podnoszenia efektywności energetycznej, zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym również gazów cieplarnianych. Realizacja powyższych założeń przyczyni się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, a także do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców poszczególnych jednostek samorządowych, wchodzących w skład Subregionu.

Na zakres tematyczny i strukturę dokumentu w dużej mierze wpływ miały wytyczne Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, które wskazywały wymagania wobec niniejszego dokumentu.

W opracowaniu przedstawiono ogólne informacje o ZPGN, metodykę jego opracowania oraz cel sporządzania dokumentu. Zebrane zostały wyniki analizy dokumentów strategicznych na szczeblu globalnym, unijnym, krajowym, wojewódzkim oraz lokalnym pod względem ich zgodności z zakresem ZPGN. Głównym założeniem tej analizy było wskazanie celów oraz założeń, zawartych w dokumentach strategicznych, powiązanych z gospodarką niskoemisyjną.

ZPGN został przygotowany w sposób zintegrowany dla całego Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, ze wskazaniem indywidualnych uwarunkowań poszczególnych gmin i powiatów. Dokument składa się z części ogólnej, dotyczącej Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego oraz 10 części szczegółowych, w których w szerszym zakresie przedstawiono zagadnienia bezpośrednio związane z poszczególnymi powiatami i gminami objętymi ZPGN. Ponadto zawarto skrócone wyniki Indywidualnych Planów Gospodarki Niskoemisyjnej opracowanych dla 3 gmin, wchodzących także w skład Subregionu.

W części indywidualnej dla Gminy Ujazd zawarto kompleksową analizę stanu aktualnego, tj. ocenę stanu środowiska, infrastruktury technicznej, infrastruktury transportowej oraz uwarunkowań społeczno-gospodarczych. W zakresie oceny stanu środowiska dokonano oceny jakości powietrza, jako komponentu środowiska, w którym najwyraźniej obserwowane będą rezultaty działań związanych z realizacją ZPGN. Ocena stanu infrastruktury technicznej na terenie Gminy dotyczy systemu zaopatrzenia w gaz, ciepło oraz energię elektryczną, w tym gminne oświetlenie uliczne. Ponadto scharakteryzowano system transportowy Gminy. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze Gminy scharakteryzowane zostały w oparciu o dziedziny istotne dla ZPGN, tj. m. in.: demografia, mieszkalnictwo oraz prowadzona działalność gospodarcza. Na podstawie zebranych, wielowymiarowych informacji zdiagnozowane zostały obszary problemowe, związane tematycznie z zakresem PGN. W oparciu o obszary problemowe wyznaczone zostały cele strategiczne i szczegółowe, a także właściwe kierunki działań. Zaproponowane, do realizacji na terenie gminy, działania powinny przynieść efekt ekologiczny w postaci ograniczenia emisji substancji do powietrza, jak również redukcji zużycia energii finalnej na obszarze całego Subregionu.

Zakres tematyczny części indywidualnej dla Gminy Ujazd Planu odnosi się do działań inwestycyjnych, oraz nie inwestycyjnych w sektorze mieszkalnictwa indywidualnego, budownictwa użyteczności gminnej, transportu prywatnego i publicznego, floty gminnej, oświetlenia publicznego oraz przemysłu, usług i handlu. Dla każdego z ww. sektorów przedstawiono wyniki bazowej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla, której celem jest wyliczenie ilości CO₂ wyemitowanego wskutek zużycia energii na terenie Gminy w roku bazowym 2013. Dane te umożliwiają identyfikację głównych antropogenicznych źródeł emisji CO₂ oraz wyznaczenie i odpowiednie zhierarchizowanie pod względem ważności środków wpływających na redukcję zinwentaryzowanej emisji.

W czasie planowania działań uwzględniono wyniki przeprowadzonej w ramach części indywidualnej dla Gminy Ujazd analizy programów i funduszy na poziomie lokalnym pod kątem możliwości uzyskania dofinansowania na działania realizowane w ramach Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej.

Wskazano rodzaje działań oraz grupy beneficjentów którzy mogą ubiegać się o dofinansowanie oraz przedstawiono aspekty organizacyjne i finansowe realizacji Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. Wytypowane do realizacji działania ujęto w harmonogramie rzeczowo-finansowym, w którym przedstawiono jednostki odpowiedzialne za poszczególne zadania, termin realizacji, orientacyjne koszty realizacji zadań oraz źródło finansowania. Harmonogram zawiera również rezultaty energetyczne oraz ekologiczne.

W przedmiotowym dokumencie przedstawiono również analizę SWOT realizacji części indywidualnej dla Gminy Ujazd, tj. analizę mocnych i słabych stron oraz szanse i zagrożenia realizacji zaproponowanych działań. Wskazano także proponowane wskaźniki monitoringu realizacji ZPGN.

Część indywidualna ZPGN, opracowana dla Gminy Ujazd szczegółowo charakteryzuje cele i działania, które przyczynią się do poprawy jakości powietrza oraz podniesienia komfortu życia mieszkańców Gminy. Dokument jest spójny z założeniami ZPGN dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, stanowi jego część, a tym samym wpisuje się w założone dla Subregionu cele strategiczne i szczegółowe. Realizacja założeń części szczegółowej dla Gminy Ujazd przyczyni się także do realizacji założeń całego ZPGN.

14.2. ANALIZA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH NA SZCZEBLU GMINNYM

Strategia Rozwoju Gminy Ujazd na lata 2010-2017 (Uchwała Nr LIII/289/2010 Rady Miejskiej w Ujeździe z dnia 27 września 2010 r.)⁵⁹⁵

Strategia rozwoju Gminy jest kluczowym elementem planowania rozwoju lokalnego. Jest to dokument, którego celem jest wskazanie wizji oraz strategicznych kierunków rozwoju Gminy. Strategia jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości w poczynaniach władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Strategia umożliwia również efektywne gospodarowanie własnymi, zwykle ograniczonymi zasobami Gminy, takimi jak: zasoby ludzkie, infrastruktura czy też środki finansowe. Dobrze zorganizowany proces opracowania strategii umożliwia zaangażowanie władz lokalnych oraz mieszkańców w planowanie swojej przyszłości. Strategia stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł unijnych.

Przeprowadzona analiza stanu aktualnego oraz ocena mocnych i słabych stron terenu Gminy umożliwiły dokładną identyfikację obszarów problemowych oraz wskazanie działań umożliwiających ich eliminację lub minimalizację. W zakresie poprawy jakości powietrza w Strategii założono następujące cele:

- modernizacja i rozbudowa infrastruktury (m. in. modernizacja wybranych elementów infrastruktury drogowej (gminnej oraz powiatowej), rozwój systemu gazowniczego),
- rozwój turystyki i rekreacji (wytyczenie ścieżek rowerowych).

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ujazd na lata 2009-2014 z perspektywą do 2018 r. (Uchwała Nr LII/285/2010 Rady Miejskiej w Ujeździe z dnia 31 sierpnia 2010 r.)⁵⁹⁶

Program oraz jego aktualizacja zostały sporządzone w oparciu o wytyczne ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U. z 2011 r. Nr 62 poz. 627), jest zgodny z krajowymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi oraz polityką ekologiczną Państwa.

Sposób opracowania Programu został podporządkowany metodologii właściwej dla planowania strategicznego, polegającej na:

- określeniu diagnozy stanu środowiska przyrodniczego dla Gminy Ujazd, zawierającej charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska wraz z oceną stanu;
- określeniu kreatywnej części Programu poprzez konkretyzację (uszczegółowienie) celów głównych oraz ich operacjonalizację w postaci sformułowania listy działań;

⁵⁹⁵ <http://bip.ujazd.pl/1170/strategia-rozwoju.html>

⁵⁹⁶ static.bip.ujazd.pl/download/12980/52_285_1.pdf

- scharakteryzowaniu uwarunkowań realizacyjnych Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, źródeł finansowania, ocen oddziaływania na środowisko planowania przestrzennego;
- określeniu zasad monitorowania.

Program stanowi główny instrument strategicznego zarządzania Gminą w zakresie ochrony środowiska, podstawę tworzenia programów operacyjnych i zawierania kontraktów z innymi jednostkami administracyjnymi i podmiotami gospodarczymi, przesłankę konstruowania budżetu Gminy, płaszczyznę koordynacji i układ odniesienia dla innych podmiotów polityki ekologicznej, a także podstawę do ubiegania się o fundusze celowe. Realizacja celów wytyczonych w Programie powinna spowodować polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie Gminy.

Poprawa stanu powietrza atmosferycznego, zgodnie z założeniami Programu powinna być realizowana poprzez:

- poprawę jakości powietrza atmosferycznego przez ograniczenie emisji niskiej, oraz wzrost udziału energii odnawialnej,
- zmniejszenie emisji ze źródeł komunikacyjnych- poprzez modernizację dróg,
- zaplanowanie zieleni izolacyjnej i innych zabezpieczeń przed zanieczyszczeniem komunikacyjnym, a w przypadku autostrady A4 działanie w kierunku szerszego zastosowania ekranów akustycznych,
- wsparcie projektów w zakresie budowy urządzeń i instalacji do produkcji i transportu energii odnawialnej,
- promowanie OZE na terenie Gminy.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ujazd (Uchwała Nr XL.226.2014 Rady Miejskiej w Ujeździe z dnia 24 kwietnia 2014 r.)⁵⁹⁷

Studium stanowi instrument sterowania procesami zagospodarowania przestrzeni dla całego terenu Gminy, poprzedza sporządzanie planów miejscowych i ich praktyczne stosowanie. Dokument określa politykę przestrzenną Gminy, nadaje generalny kierunek dalszym opracowaniom planistycznym, a także pozwala na uzyskanie szerokiej akceptacji dla decyzji najważniejszych dla całej wspólnoty samorządowej. Studium ma charakter proekologiczny, jego ukierunkowanie zapewnia osiągnięcie celów perspektywicznych, dążących do osiągnięcia wysokiego poziomu dobrobytu mieszkańców z równoczesnym osiągnięciem europejskich standardów ekologicznych.

Celem Studium jest:

- określenie istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z rozwojem gminy,
- wyznaczenie obszarów objętych ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz ustalenie dla nich zasad użytkowania,
- sformułowanie kierunków zagospodarowania przestrzennego i zasad polityki przestrzennej Gminy, w tym rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej,
- koordynacja planów miejscowych i wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.
- w Studium określone zostały cele rozwoju Gminy, w tym kierunki rozwoju systemów komunikacji drogowej i kolejowej oraz kierunki rozwoju sieci gazowej oraz OZE.

14.3. CELE STRATEGICZNE I SZCZEGÓŁOWE DLA GMINY MIEJSKO – WIEJSKIEJ UJAZD

Cele szczegółowe Subregionu uwzględniają zapisy określone w pakiecie klimatyczno – energetycznym do roku 2020 (3x20%) tj.:

- redukcję emisji gazów cieplarnianych o 20%,

⁵⁹⁷ <http://bip.ujazd.pl/1341/studium-uwartunkowan-i-kierunkow-zagospodarowania-przestrzennego-gminy-ujazd-2014r.html>

- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych o 20%,
- redukcję zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej o 20%,

a także poprawę jakości powietrza zgodnie z Programem ochrony powietrza dla strefy opolskiej.

Osiągnięciu celu głównego Subregionu sprzyjać będą cele szczegółowe poszczególnych gmin. Mając powyższe na względzie wyróżnia się następujące cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Ujazd wynikające z identyfikacji obszarów problemowych i wymogów pakietu klimatyczno – energetycznego 3x20%, przedstawione zostały poniżej w tabeli.

Tabela 220 Cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Ujazd⁵⁹⁸

Cele strategiczne	Cele szczegółowe
1. Zmniejszenie wielkości emisji na terenie gminy i poprawa jakości powietrza	1.1 Wymiana źródła ciepła w budynkach użyteczności publicznej na bardziej ekologiczne z przebudową systemów grzewczych (wymiana kotłów węglowych)
	1.2 Usprawnienie systemu transportowego poprzez budowę i przebudowę sieci dróg lokalnych, przebudowę zatok autobusowych, chodników i oświetlenia ulicznego, budowę ścieżek rowerowych, utrzymanie czystości nawierzchni dróg
2. Zmniejszanie zapotrzebowania na energię finalną poprzez podniesienie efektywności energetycznej	2.1 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej

14.4. ANALIZA STANU AKTUALNEGO NA OBSZARZE OBJĘTYM PLANEM

14.4.1. Ocena stanu środowiska

Subregion Kędzierzyńsko-Kozielski, w tym Gmina Ujazd znajduje się w całości w strefie opolskiej. Charakterystykę jakości powietrza dla Gminy, podobnie jak dla całego obszaru KKSOF, dokonano w odniesieniu do całej strefy, na podstawie opracowania „Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2013”. Uwzględniono także wyniki stacji pomiarowych zlokalizowanych w Kędzierzynie-Koźlu oraz w Strzelcach Opolskich dla których, poza strefą miasta Opole, dokonuje się oceny jakości powietrza. Z uwagi na powyższe, szczegółowy opis oceny stanu środowiska jak i klimatu został zawarty w części ogólnej w rozdziale 3.4.1., gdzie znalazły się wyniki tego badania.

14.4.2. Ocena energochłonności i emisyjności oraz analiza stanu aktualnego i potencjału technicznego ograniczania zużycia energii

Zaopatrzenie w energię jest jednym z podstawowych czynników niezbędnych dla egzystencji ludności, jednak wydobycie paliw i produkcja energii stanowi jeden z najbardziej niekorzystnych rodzajów oddziaływania na

⁵⁹⁸ Opracowanie własne

środowisko. Jest to wynikiem zarówno ogromnej ilości użytkowanej energii, jak i istoty przemian energetycznych, którym energia musi być poddawana w celu dostosowania do potrzeb odbiorców.

Gmina Ujazd, podobnie jak wiele innych gmin w Polsce, boryka się z szeregiem problemów technicznych, ekonomicznych, środowiskowych i społecznych we wszystkich dziedzinach jej funkcjonowania. Jedną z najistotniejszych dziedzin funkcjonowania Gminy jest gospodarka energetyczna, w tym kwestia zaopatrzenia w energię, jej użytkowania i gospodarowania na terenie Gminy.

System ciepłowniczy

Gmina nie posiada centralnego systemu zaopatrzenia w ciepło, które obejmowałoby wszystkie sołectwa. Dominują indywidualne systemy zaopatrzenia w ciepło. Ok. 15% potrzeb ciepłych przez kotłownie lokalne, pozostałe 85% potrzeb ciepłych na terenie Gminy zaspokajają kotłownie indywidualne. Do największych czynnych kotłowni lokalnych zlokalizowanych na terenie Gminy należą:

- kotłownie zlokalizowane w 17 obiektach użyteczności publicznej, w tym: 7 szkołach, 6 obiektach przedszkoli, hali sportowej w Jaryszowie, budynku Urzędu Miejskiego w Ujeździe, budynku Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Ujeździe oraz Wiejskiego Domu Kultury w Niezdrowicach, spośród których 7 jest opalanych węglem, a 10 olejem opałowym; dodatkowo jako alternatywne źródło energii w Gimnazjum Publicznym w Ujeździe zainstalowano pompę ciepła;
- kotłownia Spółdzielni Mieszkaniowej w Ujeździe (ul. Słoneczna) o mocy 1000 kWt (paliwo węglowe);
- kotłownia zakładowa firmy TRAK w Ujeździe o mocy 520 kWt (biomasa tj. zrębki, odpady drzewne i trociny);
- kotłownia dawnej Opolskiej Fabryki Mebli w Ujeździe, obecnie należąca do firmy Meble Pyka, o mocy 2200 kWt (paliwo węglowe);
- kotłownie zlokalizowane w 9 budynkach komunalnych zarządzanych przez ZGKiM, w tym 6 na węgiel i 3 na olej opałowy o mocy kotła od 30-90kW.

Podstawowym paliwem wykorzystywanym do produkcji ciepła w postaci ciepłej wody użytkowej (c.w.u.) oraz centralnego ogrzewania (c.o.) jest paliwo węglowe które stanowi ok.88%. Produkcja ciepła w oparciu o olej opałowy pokrywa około 6% potrzeb Gminy, udział biomasy wynosi około 5%, a energii elektrycznej około 1%. W bilansie energetycznym Gminy coraz większe znaczenie zaczynają odgrywać odnawialne źródła energii wykorzystujące głównie biomasę oraz energię słońca. W sąsiedztwie miejscowości Ujazd planowana jest także budowa biogazowni rolniczej.

Podmioty gospodarcze do celów grzewczych wykorzystują zarówno paliwa tradycyjne (węgiel, koks, drewno), jak i olej opałowy, energię elektryczną oraz gaz ziemny.⁵⁹⁹

System gazowniczy

Na obszarze Gminy Ujazd zlokalizowany jest zmodernizowany gazociąg wysokoprężny gazu ziemnego relacji Zdzieziszowice–Tworzeń o średnicy DN500 i ciśnieniu nominalnym 4,0 MPa. Równolegle do opisanego gazociągu gazu ziemnego przebiega dawny gazociąg gazu koksowniczego w kierunku Huty Katowice, który ze względu na zły stan techniczny nie jest obecnie użytkowany i wskazany został do likwidacji.

Ponadto w sąsiedztwie Gminy przebiegają następujące gazociągi wysokiego ciśnienia:

- od strony południowo-zachodniej, na terenie gminy Kędzierzyn Koźle, gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Twaróg–Kędzierzyn Koźle o średnicy DN400 i ciśnieniu nominalnym PN 6,3 MPa z odgałęzieniem o średnicy DN80 i ciśnieniu nominalnym 6,3 MPa do stacji gazowej I° w Sławięcicach o przepustowości 3200m³/h;
- od strony północno-zachodniej, na terenie Gminy Leśnica i Strzelce Opolskie odgałęzienie gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Zdzieziszowice– Blachownia do stacji gazowej I° w Strzelcach Opolskich, o średnicy DN200 i ciśnieniu nominalnym 4,0 MPa. Stacja ta posiada przepustowość 3 200 m³/h.

⁵⁹⁹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ujazd

Na gazociągu relacji Zdzeszowice–Tworzeń została wybudowana stacja redukcyjno-pomiarowa I°, od której poprowadzono gazociąg dystrybucyjny o średnicy DN315PE, biegnący wzdłuż drogi zbiorczej KDZ (ul. Europejska). Gazociąg ten doprowadza gaz do zakładów zlokalizowanych na terenie Strefy Aktywności Gospodarczej Sieroniuwice 1 – teren pomiędzy węzłami „Nogowczyce” i „Olszowa”.

W 2011 r. od stacji redukcyjno-pomiarowej w Sławęcicach, wybudowano odcinek gazociągu dystrybucyjnego o średnicy DN160 i ciśnieniu nominalnym 6,3MPa przebiegającego wzdłuż drogi powiatowej oraz wzdłuż ulicy Bursztynowej i Granitowej, w celu doprowadzenia gazu do osiedla Piaski w Ujeździe. Gazociąg ten będzie sukcesywnie rozbudowywany w miarę zgłaszanych potrzeb i po stwierdzeniu opłacalności ekonomicznej przedsięwzięcia. Docelowo może on zaopatrywać w gaz całe miasto Ujazd. Pod przyszłe stacje gazowe redukcyjno-pomiarowe należy rezerwować teren wielkości 30 m x 30 m, a wszystkie projektowane sieci gazowe należy realizować jako podziemne.

W pozostałych miejscowościach Gminy brak jest dostępu do sieci gazowej. Stan techniczny gazociągów wysokiego ciśnienia wraz z odgałęzieniami oraz stacji redukcyjno pomiarowych I° jest dobry, a rezerwy ich przepustowości określone zostały jako duże. W 2013 r. z sieci gazowej na terenie Gminy korzystało dwóch odbiorców gazu. Zużycie gazu wyniosło 1,7 tys. m³.

Gmina Ujazd w zakresie sieci wysokiego ciśnienia podlega Operatorowi Gazociągów Przesyłowych GAZ-System Sp. z o.o. Oddział w Świerklanach, natomiast w zakresie sieci średniego i niskiego ciśnienia Górnośląskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. w Zabrze, Oddział Zakład Gazowniczy w Opolu, należącej do Grupy Kapitałowej PGNiG S.A. Spółka zajmuje się dystrybucją gazu ziemnego wysoko metanowego na terenie całego województwa śląskiego i opolskiego oraz częściowo świętokrzyskiego, małopolskiego i łódzkiego, a także przesyłem gazu koksowniczego na terenie województwa opolskiego. W obszarze działalności spółki leży także rozbudowa infrastruktury gazowej oraz wszelkie działania zmierzające w kierunku gazyfikacji gmin.

Na terenie Gminy Ujazd zidentyfikowano złoża gazu łupkowego, które mogłyby zostać w przyszłości wykorzystane do produkcji energii. Obszar gminy został objęty koncesją na poszukiwanie gazu ziemnego z łupków.

System elektroenergetyczny⁶⁰⁰

Na terenie Gminy Ujazd działą za dystrybucję energii elektrycznej odpowiada TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Opolu.

Przez teren Gminy Ujazd przebiegają napowietrzne linie elektroenergetyczne najwyższych i wysokich napięć

- jednotorowa linia 220 kV relacji Blachownia – Łagisza,
- dwutorowa linia 110kV Blachownia – Gliwice Łabędy o torach Blachownia – Myśliwska oraz Blachownia – Bumar (woj. Śląskie) z o długości 7,2 km,
- dwutorowa linia 110 kV o torach: Blachownia – Strzelce Opolskie – Ozimek oraz Blachownia - Piastów o długości 5,7 km.

Na lata 2010-2025 planowana jest przebudowa jednotorowej linii 220 kV relacji Blachownia – Łagisza na linię 400 kV. W wyniku ten inwestycji powstanie trójtorowa linia 2x400 kV oraz 220 kV relacji Blachownia – SE Wielopole (400 kV), SE Blachownia – SE Joachimów (400 kV) i SE Blachownia – SE Łagisza (220kV).

W energię elektryczną zaopatrzonych jest 100% mieszkańców gminy. Na analizowanym terenie nie występują GPZ ani stacje zasilania. Gmina jest zaopatrywana w energię elektryczną za pomocą trzech GPZ zlokalizowanych poza terenem Gminy, których stan techniczny określono jako dobry. Są to:

- GPZ Chemik 110/15 kV,
- GPZ Strzelce Opolskie 110/30/15 kV,
- GPZ Strzelce Piastów 110/15 kV.

Na terenie Gminy planuje się budowę GPZ na terenie Strefy Aktywności Gospodarczej. Inwestycja ta jest uzależniona od ilości przedsięwzięć zlokalizowanych w SAG.

Długość sieci energetycznych średniego napięcia [SN] na terenie Gminy Ujazd wynosi 65,5 km. Sieci energetyczne na terenie Gminy mają charakter napowietrzny, których długość wynosi 48,8 km oraz kablowy,

⁶⁰⁰ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ujazd

których długość wynosi 16,7 km. Stan sieci jest dobry, a na liniach występują rezerwy przesyłowe umożliwiające pokrycie ewentualnego wzrostu zapotrzebowania na energię elektryczną.

Na obszarze Gminy znajduje się 47 stacji transformatorowych 150/0,4 kV, z czego jedna z nich jest własnością podmiotu gospodarczego (stacja abonencka-oczyszczalnia ścieków). Pozostałe stacje są własnością TAURON Dystrybucja S.A. Moce jednostek transformatorowych wynoszą od 25 kVA do 630 kVA, ich średni stopień wykorzystania wynosi 74%. Łączna moc obciążeniowa zainstalowanych transformatorów wynosi ok. 7,939 MVA, przy maksymalnej mocy do osiągnięcia na poziomie 16,28 MVA. TAURON Dystrybucja S.A. planuje budowę nowych stacji transformatorowych na terenie miejscowości Balcarzowice, Nogowczyce oraz Olszowa.

Przebiegające przez Gminę linie niskiego napięcia 0,4 kV mają charakter zarówno napowietrzny, jak i kablowy. Łączna ich długość wynosi 92,765 km. Długość sieci napowietrznej wynosi 83,665 km, pozostałe 9,1 km stanowią sieci kablowe. Operator planuje sukcesywną wymianę przewodów linii niskiego napięcia 0,4 kV na przewody izolowane.

Oświetlenie ulic i placów

W 2006 r. na terenie Gminy Ujazd przeprowadzono kompleksową modernizację oświetlenia ulicznego. Na terenie Gminy Ujazd znajdują się 908 oprawy oświetlenia ulicznego. Zdecydowana większość opraw stanowi mienie Gminy (897 sztuk), pozostałe 11 opraw jest własnością TAURON Dystrybucja S.A. Średnia moc opraw wynosi 82 kW. Większość żarówek zainstalowanych w oprawach oświetlenia ulicznego stanowią żarówki o mocy 70 W (502 sztuki), najmniej jest żarówek o mocy 150 W (128 sztuk), pozostałe 278 sztuk stawią żarówki 100 W. Łączna zużywana energia na potrzeby oświetlenia ulicznego w Gminie Ujazd wynosi ok. 330 MWh. W poniższej tabeli zestawiono ilości opraw występujące w poszczególnych miejscowościach Gminy.

Tabela 221 Ilość opraw oświetlenia ulicznego, występująca w poszczególnych miejscowościach Gminy ⁶⁰¹

Miejscowość	Oprawy świetlne [szt.]
Ujazd	246
Buczki	9
Jaryszów	107
Klucz	36
Niezdrowice	82
Nogowczyce	39
Olszowa	35
Sieroniewice	81
Stary Ujazd	84
Zimna Wódka	109
Księży Las	15
Grzeboszowice	16
Balcarzowice	49

14.4.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

Położenie administracyjne⁶⁰²

Gmina Miejsko-Wiejska Ujazd leży w południowo-wschodniej części województwa opolskiego, w południowo-wschodniej części powiatu strzeleckiego. W skład Gminy wchodzi miasto Ujazd oraz 9 sołectw: Balcarzowice, Jaryszów, Klucz, Niezdrowice, Nogowczyce, Olszowa, Sieroniewice, Stary Ujazd i Zimna Wódka. Siedzibą Gminy jest miasto Ujazd, stanowiąca lokalny ośrodek rozwoju. Powierzchnia Gminy wynosi 83,31 km², z czego miasto zajmuje 14,7 km².

Obszar Gminy graniczy:

- od północy z Gminą Strzelce Opolskie,

⁶⁰¹ Opracowanie własne na podstawie danych Gminy

⁶⁰² Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ujazd

- od zachodu z Gminą Leśnica,
- od południa i południowego zachodu z Gminą Kędzierzyn-Koźle,
- od wschodu z przynależącymi do województwa śląskiego gminami Toszek i Rudziniec.

Rysunek 157 Plan sytuacyjny Gminy Ujazd⁶⁰³

Ukształtowanie terenu⁶⁰⁴

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski J. Kondrackiego, na obszarze Gminy Ujazd stykają się dwie jednostki:

- mezoregion Kotlina Raciborska należący do makroregionu Niziny Śląskiej, obejmujący północno-zachodnią część Gminy,
- mezoregion Chełmu wchodzący w skład makroregionu Wyżyny Śląskiej, obejmujący południowo-wschodnią część Gminy.

Masyw Chełmu biegnie z północnego zachodu w kierunku południowo-wschodnim. Rzeźbę terenu kształtują pojedyncze, podłużne wzniesienia i płaskowięże, których wysokość wynosi od 360 do 400 m n.p.m. Suche parowy, tworzą w partiach leśnych malowniczą i urozmaiconą rzeźbę terenu. Na szczególną uwagę w części zachodniej Gminy, zasługują dobrze zachowane formy krasowe, w tym leje i jary. Teren Gminy obniża się w kierunku południowo-wschodnim, przechodząc stopniowo w obszar Kotliny Raciborskiej. Kotlina Raciborska stanowi płaską równinę (wzniesiona od 170-210 m n.p.m.), rozdzieloną przez dolinę Odry na dwie części. Obszar ten jest bardzo słabo urozmaicony, na którym przeważa rzeźba równinna, o różnicach wysokości z reguły nie przekraczających 3 m. Wschodnią część kotliny (190 - 210 m n.p.m.) stanowi nieco wyższa, lekko falista równina piaszczysta. Część zachodnia z kolei (170-190 m n.p.m.), to płaska równina piaszczysto-gliniasta.

Teren Gminy położony jest w dorzeczu Odry, Przez obszar Gminy przepływa rzeka Jordan oraz Jaryszowiec, które uchodzą do rzeki Kłodnicy, przepływającej przez południową część Gminy. Ponadto przez południową część Gminy przepływa kanał Gliwicki.

⁶⁰³ <http://www.openstreetmap.org/>

⁶⁰⁴ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ujazd

Rolnictwo, leśnictwo, tereny chronione⁶⁰⁵

Gmina Ujazd charakteryzuje się wysokim udziałem użytków rolnych, które zajmują powierzchnię ok. 5 746 ha (69% powierzchni Gminy). Lasy i grunty leśne stanowią 24% powierzchni Gminy (1 991 ha), natomiast pozostałe 6% to głównie tereny zurbanizowane, w mniejszej części obszary wodne lub nieużytki.

Ujazd jest Gminą o dominującym charakterze rolniczym. Rolnictwo Gminy charakteryzuje się dużą liczbą jednostek zróżnicowanych pod względem wielkości gospodarstw, jak i kierunku i poziomu produkcji. Dominują jednak gospodarstwa małe, o powierzchni powyżej 1 ha. W strukturze zasiewów dominują zboża, głównie pszenica, a także ziemniaki i rzepak. Na terenie Gminy rozwija się hodowla trzody chlewnej oraz bydła i drobiu. Szczególnie dobre warunki do hodowli bydła znajdują się w południowej części miasta Ujazd, w szerokiej dolinie Kłodnicy. Ujazd odznacza się największym z pośród gmin powiatu strzeleckiego udziałem gleb bardzo dobrych i dobrych z klas II, III i IV.

Stopień zalesienia Gminy jest jednym z najniższych w powiecie strzeleckim. Powierzchnie leśne w Gminie mają charakter rozczłonkowany. Kompleksy leśne występują głównie w północnej części Gminy. Środkowa część Gminy, od doliny Kłodnicy na południu po Ujazd, Jaryszów i Sieroniewice aż do północnej granicy jest pozbawiona lasów. Ponad połowę lasów Gminy Ujazd (ok. 53%) zaliczono do lasów ochronnych, z tego powodu nie mają one znaczenia gospodarczego, a jedynie wodochronne i glebochronne oraz w otoczeniu miast.

Wschodni fragment Gminy włączony został w obręb parku krajobrazowego Góra Św. Anny. Pokrywający się, jednak nieco większy obszarowo teren włączony został do obszaru Natura 2000 SOO Góra Św. Anny (PLH160002). Mają one na celu ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych objętego terenu. We wschodniej części Gminy znajduje się rezerwat przyrody Boże Oko gdzie zidentyfikowano zespół buczyny pomorskiej Melico–Fagetum obejmujący las bukowy. Ponadto na terenie Gminy znajduje się jeden pomnik przyrody, występują tutaj także rzadkie i chronione gatunki flory i fauny.

Charakterystyka demograficzna

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba ludności w roku 2013 w Gminie Ujazd wyniosła 8 331, gęstość zaludnienia wynosi 76,5 osoby/km², jest ona znacznie wyższa w mieście (116 os./km²), niż na wsi (67 os./km²). Szczegółową charakterystykę demograficzną przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 222 Charakterystyka demograficzna Gminy Ujazd⁶⁰⁶

Jednostka administracyjna	Ludność ogółem wg faktycznego miejsca zamieszkania	Ludność w miastach	Ludność na wsi	Powierzchnia	Gęstość zaludnienia
	[os.]	[os.]	[os.]	[km ²]	[os./km ²]
Gmina Ujazd	6 346	1 740	4 606	8 331	76

Analizując liczbę ludności w różnych kategoriach wiekowych można zauważyć trend charakterystyczny dla Polski. Z analizy danych demograficznych wynika, że liczba ludności w Gminie w ostatnich latach ulega okresowym wahaniom. W 2013 r. odnotowano wzrost liczby ludności w porównaniu do roku 2012 (Tabela poniżej). Wzrost liczby ludności związany jest głównie z napływem ludności do atrakcyjnych pod względem mieszkaniowym miejscowości Gminy, takich jak Ujazd, Niezdrowice i Nogowczyce. Jednak na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci liczba ludności Gminy zmniejszyła się, głównie na obszarach wiejskich Gminy.⁶⁰⁷ Tendencja ta związana jest głównie z:

- migracjami ludności,
- ujemnym przyrostem naturalnym,
- zjawiskiem starzenia się społeczeństwa.

⁶⁰⁵ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ujazd

⁶⁰⁶ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁶⁰⁷ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ujazd

Ujemny przyrost naturalny jest konsekwencją złożonych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, które zachodzą nie tylko w danej gminie, ale także w całej Polsce. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- trudną sytuację materialną wielu rodzin,
- spadek liczby małżeństw oraz wzrost liczby rozwodów.

Tabela 223. Ludność według lokalizacji terytorialnej – Gmina Ujazd⁶⁰⁸

Gmina Ujazd	Ludność według lokalizacji terytorialnej [os.]		
	2011	2012	2013
	6 298	6 282	6 346

Mieszkalnictwo

Na terenie Gminy Ujazd, według danych na 2013 r., znajduje się 1 565 budynków mieszkalnych, w których rozmieszczonych jest 1 823 mieszkań o łącznej powierzchni 180 723 m². Na terenach miejskich znajduje się 411 budynków mieszkalnych, w których znajduje się 558 mieszkań o łącznej powierzchni 54 305 m². Przeciętna powierzchnia jednego mieszkania na terenie gminy wynosi 99 m² i jest wyższa od średniej wartości wskaźnika, przyjętej dla KKSOF. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania, przypadająca na jednego mieszkańca wynosi 28 m², i jest równa wartości średniej dla KKSOF.

W 2013 r. do użytku zostało oddanych 9 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej, równej 1 627 m². W mieniu Gminy znajduje się 78 mieszkań o łącznej powierzchni 3 761 m². Większość tych mieszkań znajduje się na terenie miasta Ujazd, tj. 54 mieszkania o łącznej powierzchni 2 503 m². Mieszkania będące w mieniu Gminy stanowią 4% wszystkich mieszkań znajdujących się na terenie Gminy.

Działalność gospodarcza

W strukturze gospodarczej Gminy Ujazd, zarówno na terenach miejskich jak i na terenach wiejskich, dominują podmioty gospodarcze sektora usługowego, tj. handel i drobna wytwórczość. (80% ogółu zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie gminy). Znaczenie sektora przemysłowego i rolniczego jest znacznie mniejsze⁶⁰⁹.

W 2000 r. Gmina wyznaczyła jako kierunek działania „Gospodarczy rozwój małej i średniej przedsiębiorczości”, w wyniku czego dokonano zmiany w planie zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego pomiędzy węzłem „Olszowa” i „Nogowczyce”, o powierzchni 325 ha – na tereny przemysłowe, usługowo-produkcyjne, magazynowo-składowe, obsługi komunikacji samochodowej, usług handlu i gastronomii.⁶¹⁰ Część obszaru Strefy Aktywności Gospodarczej o powierzchni 182,90 ha włączono do Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w ramach Podstrefy Gliwickiej. Do KSSE włączone zostały tereny wsi: Olszowa, Sieronowice, a także w niewielkim stopniu wsi Zimna Wódka.⁶¹¹

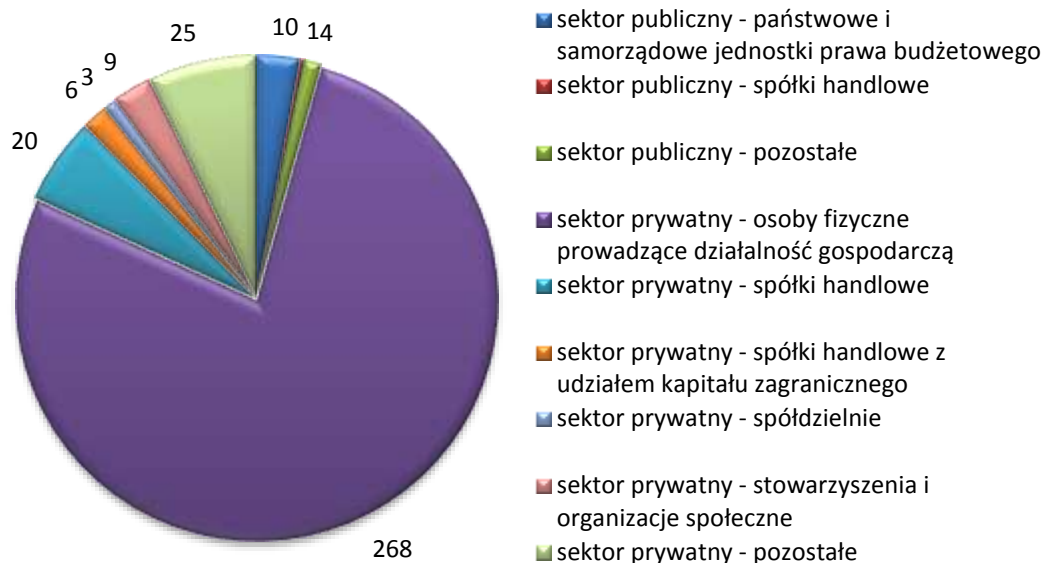
Według stanu na 2013 r., w Gminie znajduje się 346 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Decydującą większość stanowią podmioty gospodarcze sektora prywatnego (ok. 96%), należące do właścicieli krajowych. Ok. 77% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych należy do osób prywatnych. Wskaźnik przedsiębiorczości, mierzony liczbą podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców, w Gminie wynosi 545. Jest to jeden z najwyższych wskaźników w powiecie strzeleckim, ponadto jest niższy od wskaźnika przedsiębiorczości powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego (929), województwa opolskiego (996) oraz kraju (1 057). Strukturę podmiotów gospodarczych według sektorów własnościowych przedstawiono na poniższym rysunku.

⁶⁰⁸ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁶⁰⁹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ujazd

⁶¹⁰ Strategia rozwoju Gminy Ujazd na lata 2010-2017

⁶¹¹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ujazd

Rysunek 158 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy Ujazd.⁶¹²

W latach 2005-2013 na terenie Gminy obserwuje się wzrost liczby przedsiębiorstw. Tendencja ta dotyczy głównie sektora prywatnego. Warto jednak zwrócić uwagę na nieznaczny spadek ilości przedsiębiorstw sektora prywatnego w ostatnim okresie. W sektorze publicznym od kilku lat ilość podmiotów gospodarczych utrzymuje się na stałym poziomie.

Tabela 224 Zmiany w ilości przedsiębiorstw sektora prywatnego i publicznego w latach 2005-2013 na terenie Gminy Ujazd⁶¹³

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sektor publiczny	13	16	16	16	15	15	15	14	15
Sektor prywatny	242	260	280	302	315	346	342	331	331

INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

Przez obszar Gminy Ujazd przebiegają wszystkie trzy elementy III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego łączącego Niemcy, Polskę i Ukrainę tj. Autostrada A4, Kanał Gliwicki będący częścią odrzańskiej drogi wodnej oraz magistralna linia kolejowa E 30 nr 137. Gmina posiada bardzo dogodne połączenia komunikacyjne i rozbudowaną infrastrukturę transportową, szczególnie w zakresie transportu drogowego.

Najważniejszą arterią transportu drogowego stanowi autostrada A4, która przebiega przez tereny wsi Olszowa, Zimna Wódka, Sieronowice, Jaryszów i Nogowczyce. W węźle autostradowym „Olszowa” włącza się do niej droga wojewódzka nr 426, natomiast w węźle „Nogowczyce” droga krajowa nr 88. Długość odcinka autostrady, przebiegającego przez teren Gminy wynosi 9,976 km. Ponadto przez teren Gminy przebiegają drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz drogi gminne.

Przez teren Gminy przebiegają dwie drogi krajowe oraz jedna droga wojewódzka:

- droga krajowa nr 40 relacji: granica państwa – Głuchołazy– Prudnik– Kędzierzyn-Koźle –Ujazd – Pyskowice. Planowana jest modernizacja do pełnych parametrów klasy G wraz z budową obwodnicy północnej miasta Kędzierzyn-Koźle, przy czym dla obejścia miasta Ujazd należy przyjmować parametry jak dla drogi klasy GP (min. 50m w liniach rozgraniczających);
- droga krajowa nr 88 relacji Strzelce Opolskie– Nogowczyce– Gliwice– Bytom (poprzez włącznie do autostrady A4 w węźle Nogowczyce). Planowana jest modernizacja do pełnych parametrów klasy

⁶¹² Opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁶¹³ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

GP, w tym poprzez budowę drugiej jezdni po wschodniej stronie istniejącego pasa drogowego (min. 50m w liniach rozgraniczających).

- droga wojewódzka nr 426 relacji Kędzierzyn-Koźle– Strzelce Opolskie– Zawadzkie. Planowana jest modernizacja do parametrów klasy G (min. 30m w liniach rozgraniczających).

Ponadto przez teren Gminy przebiegają następujące drogi powiatowe, które w większości charakteryzują się złym stanem technicznym:

- nr 1466 O Błotnica Strzelecka–Sieroniowice, droga klasy lokalnej L,
- nr 1461 O Sieroniowice–Ujazd, droga klasy zbiorczej Z, docelowo klasy głównej G,
- nr 1458 O Ujazd–Kędzierzyn Koźle, docelowo droga klasy zbiorczej Z,
- nr 1457 O Ujazd - Niezdrowice–granica woj. śląskiego (Pławniowice), docelowo droga klasy zbiorczej Z,
- nr 1455 O Olszowa–Ujazd, docelowo droga klasy zbiorczej Z,
- nr 1442 O Nogowczyce–Balcarzowice, droga klasy lokalnej L,
- nr 1441 O Zimna Wódka–Jaryszów, droga klasy lokalnej L,
- nr 1440 O Klucz–DP 1455, droga klasy lokalnej L,
- nr 1439 O Zalesie–Olszowa, droga klasy lokalnej L.

Długość dróg krajowych przebiegających przez teren Gminy wynosi 7,978 km, z czego zdecydowana większość (5,394 km) przebiega przez tereny miejskie Gminy. Łączna długość dróg powiatowych wynosi 39,112 km, przy czym na terenach miejskich Gminy ich długość wynosi 7,248 km. Natomiast łączna długość dróg gminnych wynosi 45,095 km. Znaczna większość dróg gminnych przebiega przez tereny wiejskie (38,126 km).

Na terenie Gminy zlokalizowane są dwie przeprawy mostowe, po jednej na Kanale Gliwickim i rzece Kłodnicy. Gminny transport zbiorowy odbywa się wyłącznie w zakresie transportu dzieci do szkół. Poza tym na terenie Gminy funkcjonują środki komunikacji zbiorowej, obsługiwane przez PKS Strzelce Opolskie, PKS Kędzierzyn-Koźle oraz innych przewoźników.

Przez teren Gminy Ujazd przebiega Kanał Gliwicki, będący częścią Odrzańskiej drogi wodnej łączącej Górny i Dolny Śląsk z portami morskimi w Szczecinie i Świnoujściu. Na odcinku przebiegającym przez Gminę Ujazd Kanał nie jest aktualnie wykorzystywany do celów transportu towarowego.

Obszar Gminy nie posiada dobrze rozwiniętej komunikacji kolejowej. Przez południowe, zalesione obrzeża Gminy przebiega międzynarodowa, magistralna, dwutorowa linia kolejowa E 30 nr 137 relacji Legnica Kędzierzyn-Koźle– Gliwice– Katowice nazywana Podsudecką Magistralą Kolejową. Linia ta jest zaliczana do transeuropejskich sieci transportowych TEN-T oraz objęta międzynarodowymi umowami AGC⁶¹⁴ i AGTC⁶¹⁵, a także do państwowej sieci linii kolejowych o strategicznym znaczeniu przewozowym. Na trasie tej linii przejeżdża średnio na dobę ok. 50 pociągów pasażerskich i towarowych. Najbliższe stacje to Sławięcice i Rudziniec Gliwicki. Linia E30 podlega etapowej modernizacji na całej jej długości od 2000 r., prowadzącej do parametrów technicznych pozwalających na osiągnięcie prędkości przejazdu 160 km/godz. dla pociągów pasażerskich oraz 120 km/godz. dla towarowych.

Ponadto przez obszar Gminy, w układzie północ – południowy zachód, przebiega nieistniejąca obecnie linia kolejowa nr 175 relacji Kluczbork – Strzelce Opolskie – Kłodnica.⁶¹⁶

⁶¹⁴ Umowa europejska o głównych międzynarodowych liniach kolejowych, podpisana w Genewie dnia 31 maja 1985 r. Weszła w życie w stosunku do Polski w dniu 27 kwietnia 1989 r. W jej ramach wyznaczona została sieć linii kolejowych znaczenia międzynarodowego. Linie tworzące układ powinny być dostosowane do prędkości: 160 km/godz. w ruchu pasażerskim i 120 km/godz. w ruchu towarowym, przy nacisku osi 225 kN.

⁶¹⁵ Umowa europejska o głównych międzynarodowych liniach kolejowych transportu kombinowanego i obiektach towarzyszących, podpisana w Genewie dnia 1 lutego 1991 r. W Polsce weszła w życie po zatwierdzeniu przez Radę Ministrów w dniu 14 stycznia 2002 r. W jej ramach wyznaczona została sieć linii kolejowych dla międzynarodowych przewozów kontenerowych transportem kolejowym oraz terminale kontenerowe, położone na sieci kolejowej.

⁶¹⁶ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ujazd

14.5. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Na obszarze Gminy Ujazd nie jest prowadzony monitoring jakości powietrza, najbliższe punkty pomiarowe znajdują się w granicach powiatu strzeleckiego oraz w Sławięcicach w powiecie kędzierzyńsko kozielskim. Stan czystości powietrza w Gminie należy przyjąć jak dla całego powiatu strzeleckiego, biorąc pod uwagę napływ zanieczyszczeń emitowanych z dużych zakładów przemysłowych Kędzierzyna-Koźla.

Uciążliwości związanych z zanieczyszczeniem powietrza można spodziewać się głównie lokalnie. W sezonie grzewczym w rejonie zabudowy w związku z „niską emisją” zanieczyszczeń towarzyszących spalaniu węgla kamiennego, w bezpośrednim otoczeniu autostrady A4 i dróg krajowych natomiast w sezonie letnim w otoczeniu oczyszczalni ścieków w Ujeździe oraz rejonach nawożenia pól gnojowicą. Zanieczyszczenie powietrza na obszarze Gminy występuje przy niesprzyjających wiatrach transportujących zanieczyszczone powietrze z pozagminnych obiektów przemysłowych.

Zasadniczym obszarem problemowym występującym w Gminie miejsko-wiejskiej Ujazd jest sektor transportu. Emisja liniowa wynikająca m.in. z transportu indywidualnego nasila się w granicach umiejscowienia autostrady A4, a ściślej mówiąc dwóch węzłów autostrady A4 – Olszowa i Nogowczyce. Oddziaływanie szkodliwych substancji na stan jakości powietrza spowodowane jest wzmożonym ruchem komunikacyjnym. Przez teren Gminy miejsko-wiejskiej Ujazd przebiegają również dwie drogi o znaczeniu krajowym (DK nr 40 i DK nr 88) i jedna droga wojewódzka (DW nr 426). Dobrze jest również rozwinięta sieć dróg powiatowych i gminnych, które w sposób bezpośredni mają związek z pogarszającym się stanem powietrza atmosferycznego. Transport, jako obszar problemowy wynika m.in. ze złego stanu technicznego dróg, nieprawidłowej płynności ruchu drogowego, złego stanu technicznego pojazdów (zarówno indywidualnych, jak i zbiorowych).

Obszarem problemowym w Gminie Ujazd w sferze infrastruktury technicznej, oprócz niezadowalającego stanu technicznego dróg, jest także brak dostępu do alternatywnych źródeł ciepła oraz mała świadomość społeczeństwa związana z ograniczeniem niskiej emisji.⁶¹⁷

14.6. WYNIKI INWENTARYZACJI EMISJI DWUTLENKU WĘGLA W GMINIE MIEJSKO – WIEJSKIEJ UJAZD

Poniższa inwentaryzacja obejmuje obszar całej Gminy Ujazd. Obliczenia emisji zostały wykonane przy pomocy wiedzy technicznej oraz inwentaryzacji przeprowadzonej w ramach opracowania. W obliczeniach posługiwano się wartością emisji CO₂, bez uwzględnienia emisji innych gazów cieplarnianych, tj. CH₄ oraz N₂O, które wg wytycznych Porozumienia Burmistrzów nie są wymagane do obliczeń.

Ponadto emisja CO₂ ze spalania biomasy czy biopaliw oraz emisja ze zużywanej tzw. „zielonej energii elektrycznej” jest przyjmowana jako wartość zerowa. Przyjmuje się, że drewno spalane na terenie Gminy Ujazd pochodzi w całości z obszaru gminy.

Dla roku 2013 zebrano kompleksowe dane dla wszystkich zidentyfikowanych sektorów, dlatego też przyjęto, że 2013 rok będzie rokiem bazowym dla niniejszego opracowania.

W celu obliczenia emisji CO₂ wyznaczono zużycie energii finalnej dla zidentyfikowanych na terenie Gminy Ujazd następujących sektorów:

- sektor obiektów użyteczności publicznej,
- sektor mieszkaniowy,
- sektor oświetlenia ulicznego,
- sektor transportowy,
- sektor handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe.

Na terenie Gminy Ujazd zidentyfikowano wykorzystanie następujących nośników energii:

- energię elektryczną,
- paliwa węglowe,

⁶¹⁷ Strategia rozwoju Gminy Ujazd na lata 2010-2017

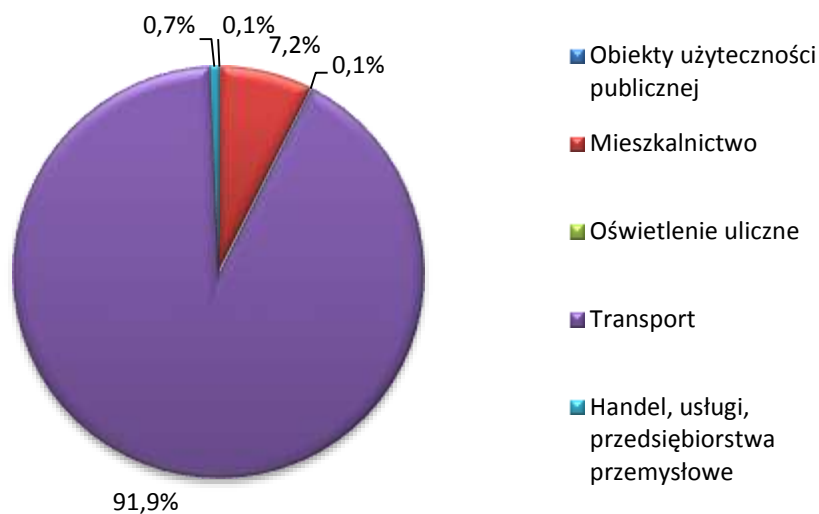
- drewno i biomasę,
- olej opałowy,
- gaz płynny LPG,
- olej napędowy,
- benzyna,
- energię ze źródeł odnawialnych (w niewielkim stopniu).

Poniżej przedstawiono wyniki przeprowadzonej na terenie Gminy inwentaryzacji zużycia energii oraz związanej z tym emisji CO₂ w ww. sektorach, dla roku bazowego 2013.

Całkowite zużycie energii finalnej w Gminie Ujazd, w roku 2013 wynosiło powyżej 529 GWh. Roczne jednostkowe zużycie energii wynosi ok. 13 MWh/osobę. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców, natomiast na rysunku poniżej przedstawiono udział poszczególnych sektorów w całkowitym zużyciu energii finalnej w roku bazowym 2013.

Tabela 225 Zużycie energii finalnej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013⁶¹⁸

Lp.	Sektor	Jednostka	Wielkość zużycia energii
1	Obiekty użyteczności publicznej	MWh/rok	786,06
2	Mieszkalnictwo	MWh/rok	38 517,59
3	Oświetlenie uliczne	MWh/rok	330,13
4	Transport	MWh/rok	489 405,56
5	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	MWh/rok	3 487,23
RAZEM		MWh/rok	529 039,24

Rysunek 159 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku bazowym 2013⁶¹⁹

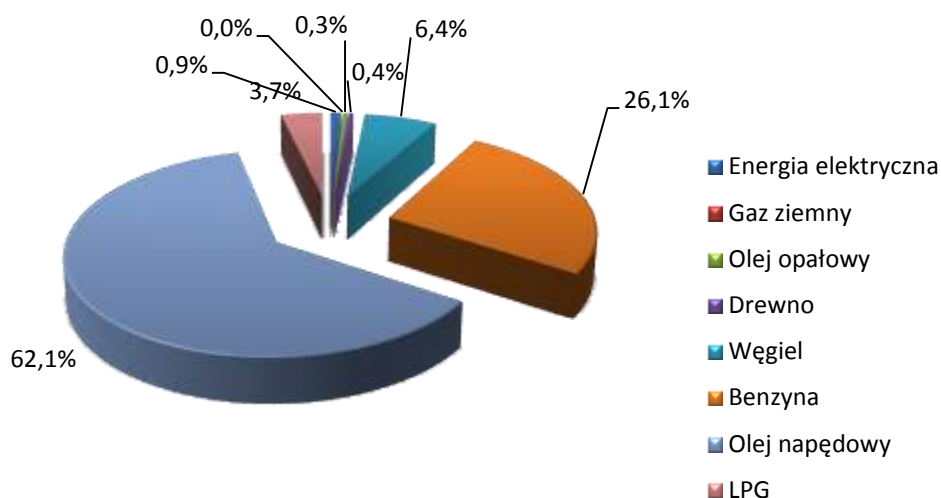
Zdecydowanie największy udział w całkowitym zużyciu energii na terenie Gminy Ujazd stanowi sektor transportu (ok. 92%). Tak duży udział sektora transportu wynika przede wszystkim z przebiegających przez teren gminy dróg o znaczeniu krajowym i wojewódzkim. Drugi pod względem wielkości sektor mieszkalnictwa stanowi 7,2% całkowitego zużycia energii na terenie gminy. Sektor handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych stanowi 0,7%. Zużycie energii przez sektory oświetlenia ulicznego i obiekty użyteczności publicznej jest nieznaczne.

Na terenie Gminy Ujazd głównym nośnikiem energii jest olej napędowy, który stanowi ok. 62% wszystkich zidentyfikowanych nośników energii. Drugim jest benzyna stanowiąca 26,1%. Pozostałe nośniki energii

⁶¹⁸ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶¹⁹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

stanowią zdecydowaną mniejszość. Trzecim pod względem zużycia energii, nośnikiem jest węgiel stanowiący (6,4%). Pozostałe nośniki energii nie charakteryzują się znaczącym wkładem w zużycie energii finalnej na terenie gminy.

Rysunek 160 Udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym Gminy Ujazd w roku bazowym 2013⁶²⁰

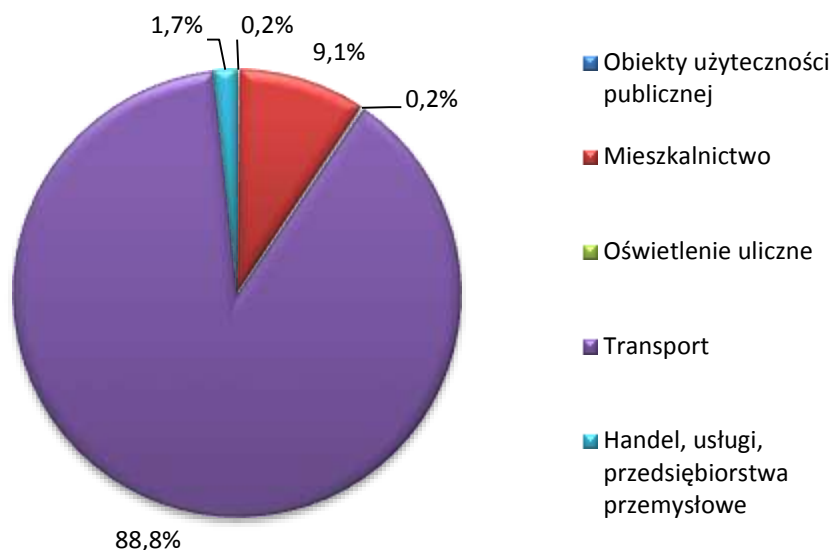
Sumaryczna wartość emisji CO₂ w roku bazowym 2013 na terenie Gminy Ujazd wynosiła powyżej 142 MgCO₂/rok. Na jednego mieszkańca przypada ok. 23 MgCO₂ rocznie. W tabeli poniżej przedstawiono wartość emisji w podziale na poszczególne sektory odbiorców energii.

Tabela 226 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013

Lp.	Sektor	Jednostka	Emisja CO ₂
1	Obiekty użyteczności publicznej	MgCO ₂ /rok	305,66
2	Mieszkalnictwo	MgCO ₂ /rok	13 266,94
3	Oświetlenie uliczne	MgCO ₂ /rok	270,05
4	Transport	MgCO ₂ /rok	128 865,04
5	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	MgCO ₂ /rok	2 455,24
RAZEM		MgCO ₂ /rok	142 707,69

Na poniższym rysunku przedstawiono procentowy udział poszczególnych sektorów w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013 na terenie Gminy Ujazd.

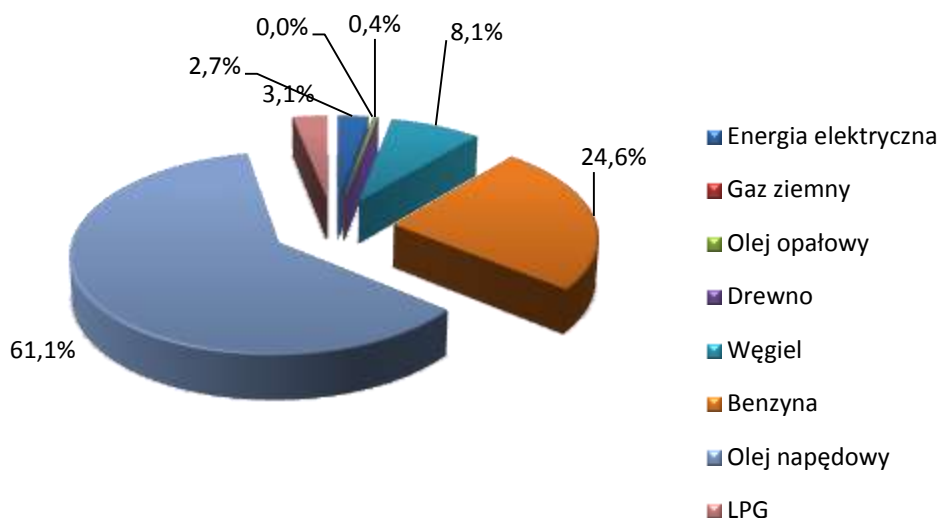
⁶²⁰ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 161 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013⁶²¹

Najwyższą wartością emisji CO₂, stanowiącą ok. 89% całkowitej emisji na terenie Gminy Ujazd, charakteryzuje się sektor transportu. Drugi pod względem wielkości, sektor mieszkalnictwa stanowi 9,1% całkowitej emisji na terenie gminy. Sektor handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych stanowi ok. 1,7%. Najmniej zanieczyszczeń emituje sektor obiektów użyteczności publicznej oraz oświetlenia ulicznego.

Na rysunku poniżej przedstawiono procentowy udział poszczególnych paliw w całkowitej emisji CO₂.

Rysunek 162 Udział poszczególnych nośników energii i paliw w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013⁶²²

Na terenie Gminy Ujazd głównym nośnikiem energii w całkowitej emisji CO₂, w roku bazowym 2013 jest olej napędowy, który stanowi ok. 61% wszystkich zidentyfikowanych nośników energii. Odnotowano ponadto relatywnie wysoki poziom emisji z benzyny 24,6%. W dalszej kolejności znajdują się węgiel (8,1%), LPG (3,1%) oraz energia elektryczna (2,7%). Najmniejszą emisją cechuje się olej opałowy (0,4%) oraz drewno (0,001%).

W dalszej części przedstawiono szczegółowe wyniki inwentaryzacji emisji CO₂ dla poszczególnych sektorów z uwzględnieniem zużycia emisji końcowej.

⁶²¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶²² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Obiekty użyteczności publicznej

W tym sektorze uwzględniono budynki użyteczności publicznej, położone na terenie Gminy Ujazd, takie jak:

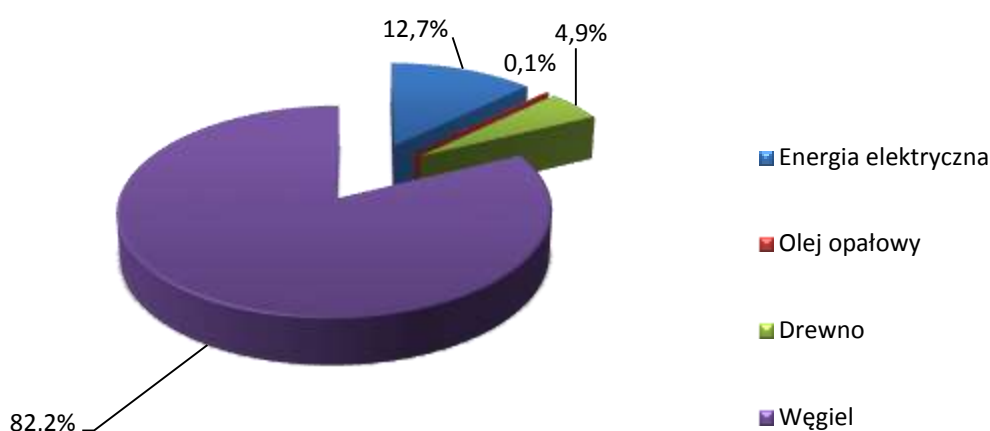
- budynki administracyjne Urzędu Gminy Ujazd,
- budynki należące do spółek z udziałem gminy (budynki administracyjne, techniczne),
- przedszkola, szkoły, ośrodki, domy pomocy społecznej, itp.

Całkowita powierzchnia użytkowa analizowanych budynków użyteczności publicznej, zlokalizowanych na terenie gminy wynosi 11 238 m². Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 474,18 MWh/rok. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w gminie.

Tabela 227. Zużycie nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w Gminie Ujazd w roku bazowym 2013⁶²³

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Węgiel	Drewno
Gmina Ujazd	100,01	0,96	646,21	38,89

W sektorze obiektów użyteczności publicznej wykorzystywane są głównie cztery nośniki energii, tj. energia elektryczna, olej opałowy oraz węgiel. Dominujący udział w strukturze zużycia nośników energii węgiel (852,2%). Energia elektryczna stanowi 12,7%. Pozostałą część stanowi olej opałowy i drewno. Poniżej przedstawiono strukturę zużycia nośników energii w sektorze obiektów użyteczności publicznej.

Rysunek 163 Struktura zużycia nośników energii w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013⁶²⁴

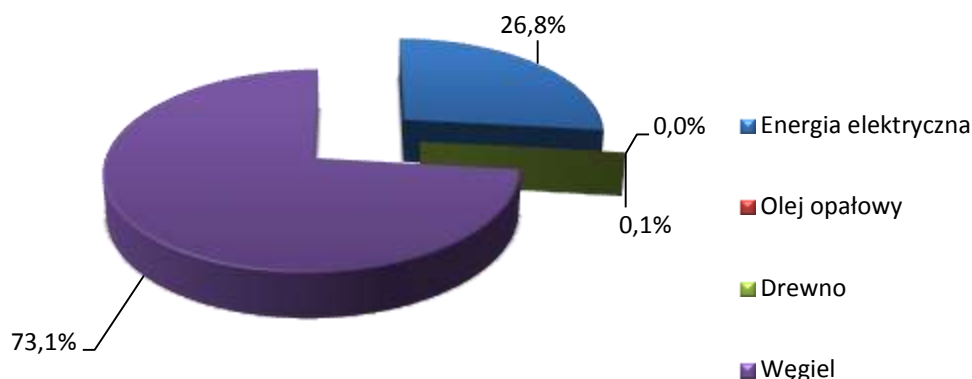
Całkowita emisja CO₂ z sektora obiektów użyteczności publicznej w Gminie Ujazd, w roku bazowym 2013 wyniosła 305,66 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy.

⁶²³ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶²⁴ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Tabela 228 Emisja CO₂ w sektorze obiektów użyteczności publicznej w Gminie Ujazd w roku bazowym 2013⁶²⁵

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]		
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Węgiel
Gmina Ujazd	81,81	0,27	223,59

Rysunek 164 Struktura emisji CO₂ w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013⁶²⁶

Dominujący udział w emisji CO₂ odnotowano dla węgla, który stanowi 73,1% całkowitej emisji z analizowanego sektora. Emisja CO₂ dla energii elektrycznej wynosi (26,8%). Za pozostałą emisję, tj. ok. 0,1% odpowiada zużycie oleju opałowego i drewna, które jest nieznaczne.

Mieszkalnictwo

Całkowita powierzchnia użytkowa budynków mieszkalnych zlokalizowanych na terenie gminy wynosi 180 723 m². Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 38 517,59 MWh/rok. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie gminy.

Tabela 229 Zużycie nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013⁶²⁷

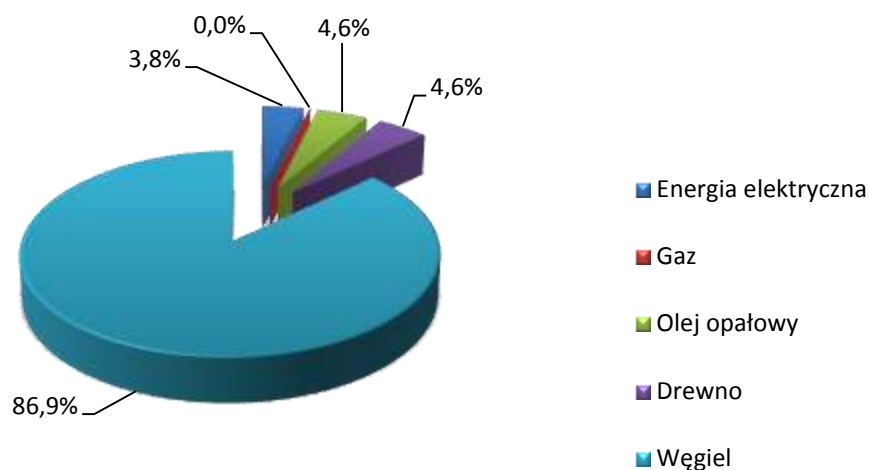
Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]				
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel	Gaz
Gmina Ujazd	1 448,00	1 782,14	1 782,14	33 488,26	17,04

W sektorze mieszkaniowym największy udział w strukturze zużycia nośników energii ma węgiel (ok. 87%). Pozostałe nośniki posiadają zdecydowanie niższy udział. Udział drewna, oleju opałowego kształtuje się na poziomie ok. 4,6% całkowitego zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym, natomiast zużycie energii elektrycznej wynosi 3,8%. Najmniejsze znaczenie w strukturze zużycia nośników energii odnotowano dla gazu (0,8%)

⁶²⁵ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

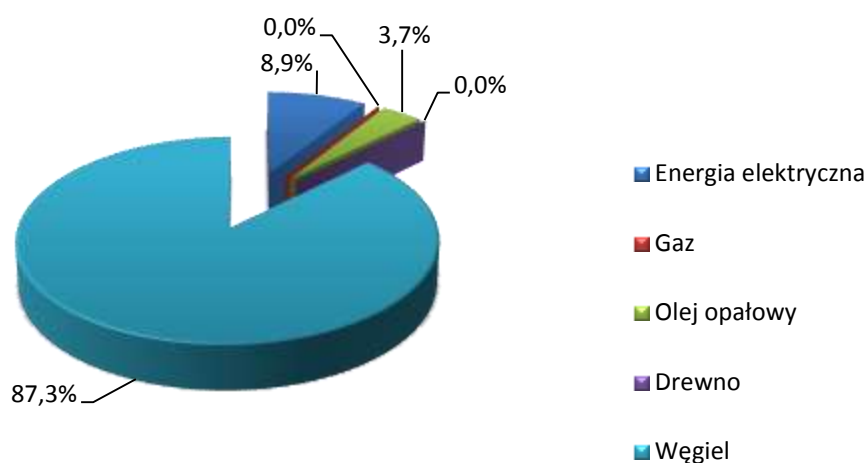
⁶²⁶ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶²⁷ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 165 Struktura zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013⁶²⁸

Całkowita emisja CO₂ z sektora mieszkaniowego w Gminie Ujazd, w roku bazowym 2013 wyniosła 13 266,94 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w sektorze mieszkaniowym na terenie gminy.

Rysunek 166 Struktura emisji CO₂ nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013⁶²⁹

Tabela 230 Emisja CO₂ w sektorze mieszkaniowym, w Gminie Ujazd, w roku bazowym 2013⁶³⁰

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]				
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel	Gaz
Gmina Ujazd	1 184,46	491,87	0,22	11 586,94	3,44

⁶²⁸ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶²⁹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶³⁰ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Największą emisję CO₂ w sektorze mieszkaniowym odnotowano dla węgla, która stanowi ok. 87,3% całkowitej emisji CO₂ z sektora mieszkaniowego na terenie gminy. Wynika to z faktu, iż zdecydowana większość budynków mieszkalnych ogrzewana jest indywidualnie z wykorzystaniem węgla. Energia elektryczna stanowi ok. 9% całkowitej emisji CO₂ z sektora mieszkaniowego na terenie gminy. Pozostałe nośniki energii, tj. olej opałowy, gaz, oraz drewno mają niewielki udział w emisji CO₂ na terenie gminy, który łącznie stanowi zaledwie ok. 4%.

Oświetlenie

Kategoria ta obejmuje latarnie uliczne, zlokalizowane na terenie Gminy Ujazd. W tym sektorze uwzględniono całkowitą ilość energii zużytą na potrzeby przestrzeni publicznej. Zużycie energii elektrycznej na oświetlenie uliczne w gminie wynosi 330,13 MWh/rok przy emisji CO₂ wynoszącej 270,05 MgCO₂/rok. W poniższej tabeli zamieszczono wyniki inwentaryzacji w sektorze oświetlenia ulicznego.

Tabela 20 Wyniki inwentaryzacji w sektorze oświetlenia ulicznego, znajdującego się na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013 ⁶³¹

Obszar	Ilość punktów świetlnych [szt.]	Zużycie energii elektrycznej [MWh/rok]	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]
Gmina Ujazd	6 331	330,13	270,05

Transport

Duży udział w negatywnym oddziaływaniu na środowisko ma spalanie paliw w silnikach spalinowych, napędzających pojazdy mechaniczne. Oprócz dwutlenku węgla, pojazdy silnikowe emitują szkodliwe substancje, takie jak dwutlenek siarki, pyły i alfabirobenzen. Liczba pojazdów na ulicach ulega ciągłemu wzrostowi przy jednoczesnej stopniowej poprawie istniejącej infrastruktury.

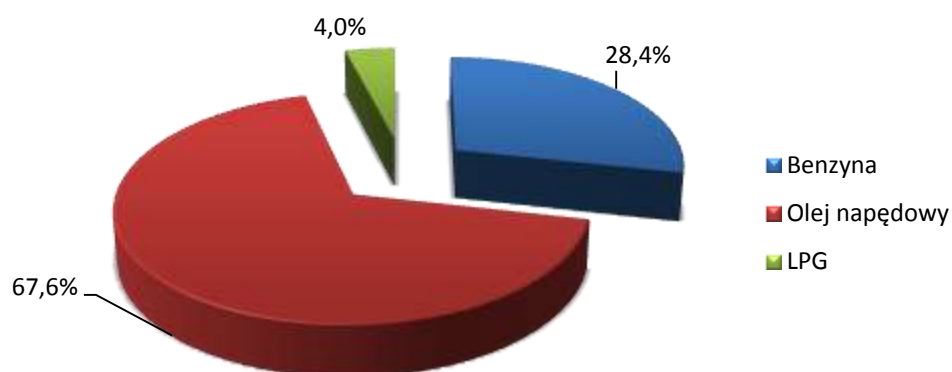
Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 489 405,6 MWh/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w sektorze transportowym na terenie gminy.

Tabela 231 Zużycie nośników energii w transporcie na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013⁶³²

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]		
	Benzyna	Diesel	LPG
Gmina Ujazd	139 080,9	330 740,1	19 584,62

⁶³¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶³² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

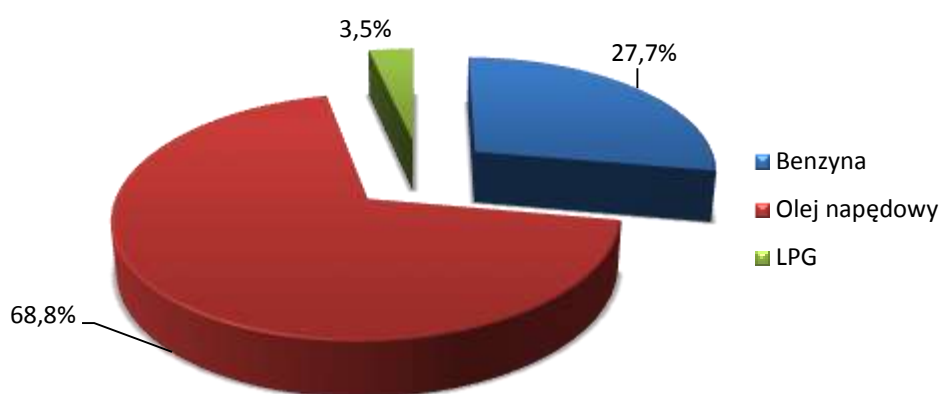
Rysunek 167 Struktura zużycia nośników energii w transporcie na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013⁶³³

Na terenie Gminy największym zużyciem w sektorze transportu charakteryzuje się olej napędowy (ponad 67%), najmniejszym zaś gaz LPG (4%). benzyna stanowi ok. 28% całkowitego zużycia nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy.

Wielkość emisji CO₂ końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 128 865,04 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje dotyczące wielkości emisji z poszczególnych nośników energii w sektorze transport na terenie Gminy.

Tabela 232. Emisja CO₂ z nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013⁶³⁴

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]		
	Benzyna	Diesel	LPG
Gmina Ujazd	35 743,78	88 638,34	4 482,92

Rysunek 168 Struktura emisji CO₂ w podziale na nośniki energii w sektorze transportu na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013⁶³⁵

⁶³³ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶³⁴ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

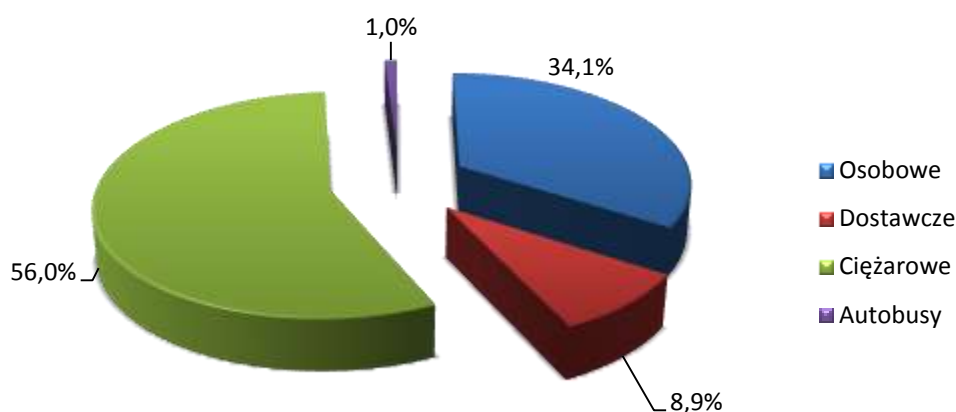
Struktura emisji CO₂ na terenie Gminy jest analogiczna do zużycia nośników energii – największą emisją charakteryzuje się olej napędowy (prawie 69%), najmniejszą z kolei LPG (3,5%).

Poniżej przeanalizowano zużycie energii w sektorze transportowym w kategoriach środków transportu, tj. samochody osobowe, ciężarowe, dostawcze oraz autobusy. Wyniki przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 233 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013⁶³⁶

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Osobowe	Dostawcze	Ciężarowe	Autobusy
Gmina Ujazd	167 050,45	43 362,04	274 078,20	4 914,86

Poniżej przedstawiono strukturę zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy.

Rysunek 169 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013⁶³⁷

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że na analizowanym terenie największy udział w zużyciu energii mają samochody ciężarowe, tj. 56%. Zużycie energii przez samochody osobowe kształtuje się na poziomie 34,1% całkowitego zużycia energii w danym sektorze. Z kolei samochody dostawcze zużywają niecałe 8,9% energii w danym sektorze. Autobusy natomiast stanowią zaledwie ok. 1% całkowitego zużycia energii w sektorze transportu.

Wielkość emisji CO₂ w sektorze transportowym w kategoriach środków transportu, tj. samochody osobowe, ciężarowe, dostawcze oraz autobusy, przedstawiono w tabeli poniżej.

⁶³⁵ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

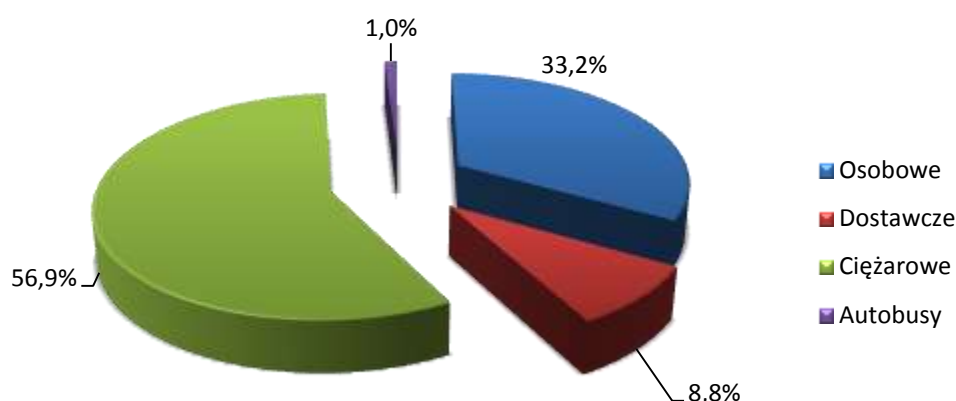
⁶³⁶ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶³⁷ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Tabela 234 Emisja CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013⁶³⁸

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Osobowe	Dostawcze	Ciężarowe	Autobusy
Gmina Ujazd	42 797,82	11 400,71	73 357,76	1 308,74

Poniżej przedstawiono strukturę emisji CO₂ na terenie Gminy w sektorze transportu w kategoriach środków transportu.

Rysunek 170 Emisja CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013⁶³⁹

Struktura emisji CO₂ w sektorze transportowym, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie gminy, rozkłada się analogicznie jak zużycie energii. Na analizowanym terenie największy udział w emisji mają samochody ciężarowe, tj. prawie 60%. Emisja powodowana przez samochody osobowe kształtuje się na poziomie ok. 33,2% całkowitej emisji w danym sektorze. Z kolei samochody dostawcze zużywają 8,8% energii w danym sektorze. Autobusy natomiast stanowią ok. 1% całkowitej emisji w sektorze transportu.

Przez teren Gminy, poza drogami powiatowymi i gminnymi, przebiegają także drogi o znaczeniu wojewódzkim. Poniżej przedstawiono analizę zużycia energii pod kątem rodzaju dróg. Wyniki przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 235 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Ujazd w roku bazowym 2013⁶⁴⁰

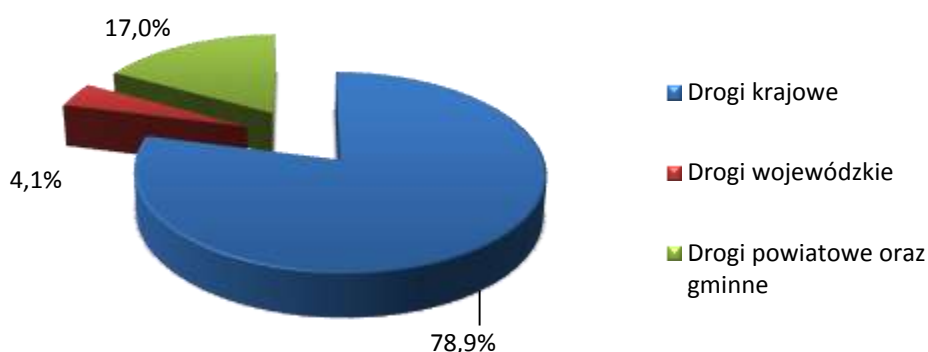
Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]		
	Drogi krajowe	Drogi wojewódzkie	Drogi powiatowe oraz gminne
Gmina Ujazd	386 261,38	20 132,48	83 011,70

Poniżej przedstawiono strukturę zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren gminy.

⁶³⁸ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶³⁹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶⁴⁰ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 171 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Ujazd w roku bazowym 2013⁶⁴¹

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że na analizowanym terenie największy udział w zużyciu energii mają drogi krajowe (prawie 79%). Drugie, pod kątem wielkości zużycia energii są drogi powiatowe oraz gminne (17%). Drogi wojewódzkie stanowią ok. 4% zużywanej energii na terenie gminy w sektorze transportu.

Poniżej przedstawiono analizę emisji CO₂ pod kątem rodzaju dróg. Wyniki zestawiono w tabeli poniżej.

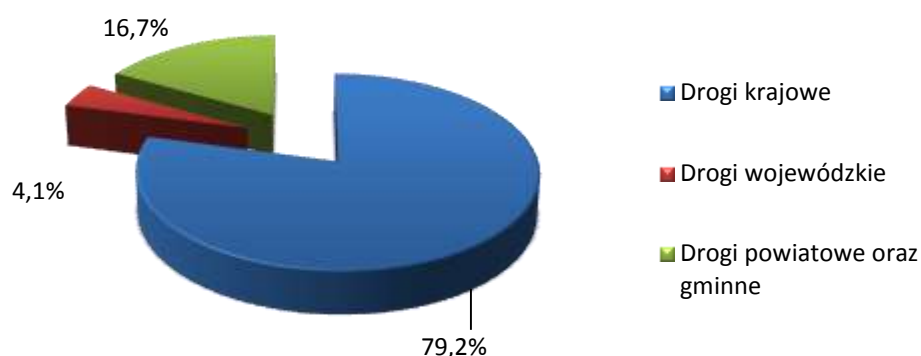
Na podstawie powyższych danych stwierdza się, że podobnie jak w przypadku zużycia energii, dominującą rolę w emisji CO₂ na terenie gminy odgrywają drogi krajowe (ponad 79%). Drugie, pod kątem emisji są drogi powiatowe oraz gminne (16,7%). Drogi wojewódzkie stanowią ok. 4% całkowitej emisji z transportu na terenie gminy.

Tabela 236 Emisja CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Ujazd w roku bazowym 2013⁶⁴²

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]		
	Drogi krajowe	Drogi wojewódzkie	Drogi powiatowe oraz gminne
Gmina Ujazd	102 024,79	5 274,36	21 565,89

⁶⁴¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶⁴² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 172 Struktura emisji CO₂ w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Ujazd w roku bazowym 2013⁶⁴³

Handel, usługi, przedsiębiorstwa

Sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych stanowi odrębną gałąź emisji CO₂ na terenie Gminy Ujazd. Władze gminy nie mają bezpośredniego wpływu na wielkość emisji pochodzącą z tego sektora. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące zużycia nośników energii w wyżej wymienionym sektorze. Przeprowadzona inwentaryzacja wykazała, że finalne zużycie energii w ww. sektorze na terenie gminy wynosi 3 487,23 MWh/rok, natomiast roczna emisja CO₂ wynosi 2 455,24 [MgCO₂/rok].

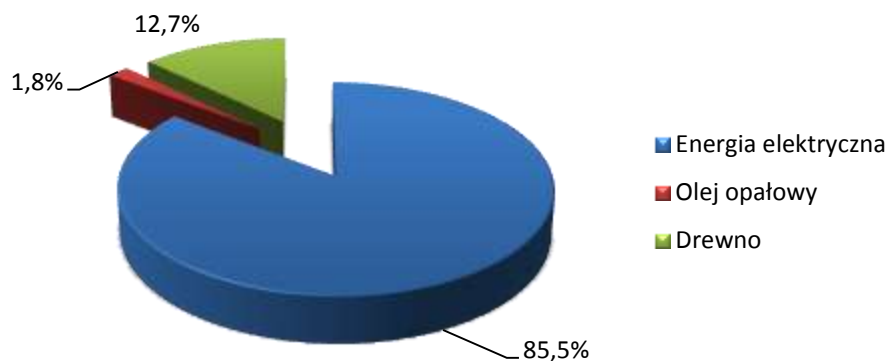
Tabela 237 Zużycie nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013⁶⁴⁴

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
Gmina Ujazd	2 980,40	62,39	444,45	0,00

W analizowanym sektorze największy udział w strukturze zużycia nośników energii stanowi energia elektryczna (ok. 86%). Udział drewna, jako nośnika energii, kształtuje się na poziomie ok. 13% całkowitego zużycia w analizowanym sektorze, natomiast udział oleju napędowego wynosi 1,8%. Struktura zużycia przetrawiona została na poniższym rysunku.

⁶⁴³ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶⁴⁴ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

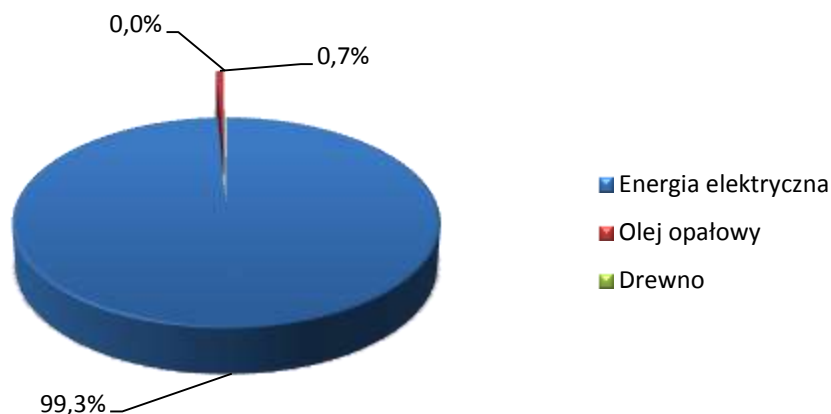

Rysunek 173 Struktura zużycia nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013⁶⁴⁵

W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w analizowanym sektorze na terenie gminy.

Tabela 238 Emisja CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw, w Gminie Ujazd w roku bazowym 2013⁶⁴⁶

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
Gmina Ujazd	2 437,96	17,22	0,05	0,00

Największą emisję CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw odnotowano dla energii elektrycznej na poziomie 99,3%.

Odnawialne Źródła Energii

⁶⁴⁵ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶⁴⁶ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Na terenie Gminy Ujazd na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji, zidentyfikowano występowanie OZE w postaci trzech elektrowni wiatrowych o łącznej mocy 420 kW. Są to w głównej mierze małe instalacje występujące w budynkach użyteczności publicznej.

Zakup zielonej energii, zielone zamówienia publiczne

Zalecenia dotyczące zakupu zielonej energii oraz zielonych zamówień publicznych powinny być wydawane przez Wydział Zamówień Publicznych. Zalecenia skierowane powinny być do wszystkich jednostek samorządowych i dotyczyć zastosowania w zamówieniach publicznych kryteriów ekologicznych, a w szczególności niskiej emisji gazów cieplarnianych. Nadmienione kryteria powinny uwzględniać między innymi: zakup autobusów, publicznej floty pojazdów o parametrach niskoemisyjnych, zwiększenie udziału energii odnawialnej, wykorzystanie lokalnych źródeł energii odnawialnej, zakup wszystkich towarów i sprzętu wg kryteriów efektywności energetycznej w tym systemu zarządzania środowiskiem.

Poniżej przedstawiono zarys zadań włączonych do działań zakupu zielonej energii oraz zielonych zamówień publicznych:

- wzmożenie udziału energii odnawialnych źródeł. Rozpatrzenie w zamówieniach publicznych wymogu aby firmy wykonywujące usługi itp. stosowały działania, sprzęt których działalność będzie efektywna energetycznie;
- Nabywanie towarów, sprzętów przyjaznych środowisku, które spełniają najwyższe standardy Unii Europejskiej w zakresie zużycia energii;
- użytkowanie odnawialnych źródeł energii;
- zakup innych produktów przyjaznych dla środowiska, które spełniają najwyższe normatywy Unii Europejskiej w zakresie zużycia energii: papier, żywności itd.;
- możliwość wnioskowania o gwarancję poświadczeń pochodzenia energii elektrycznej przez potencjalnych konsumentów (w zależności od możliwości).

Podsumowanie

Wyniki analizy emisji CO₂ zinwentaryzowanej na terenie Gminy Ujazd, w podziale na wyżej scharakteryzowane sektory, wykazują zbliżony układ do emisji z innych europejskich, rozwiniętych ośrodków samorządowych. Najważniejsze wnioski przedstawiono poniżej:

- sektor obiektów użyteczności publicznej oraz oświetlenia ulicznego stanowi najmniej znaczące źródło emisji CO₂ na terenie Gminy Ujazd. Nie należy jednak zaniedbywać tych sektorów w procesie ograniczania emisji. Podjęte działania powinny stać się wzorcem dla mieszkańców gminy w zakresie ekonomicznie oraz ekologicznie uzasadnionych działań niskoemisyjnych,
- największym źródłem emisji na terenie gminy jest transport, który z uwagi na przebiegające przez jej teren drogi krajowe i wojewódzkie dominuje w ogólnym bilansie emisji. Gałąź transportu charakteryzuje się również dużą dynamiką wzrostu emisji, która będzie utrzymywać się w najbliższych latach;
- drugim pod względem emisji sektorem mieszkalnictwo jest to również grupa, która ma duży potencjał redukcji emisji w zakresie ograniczania zużycia energii (elektrycznej i ciepłej) przez mieszkańców. Władze Gminy Ujazd mogą mieć znaczący wpływ na podejmowane przez mieszkańców działania termomodernizacyjne oraz zmianę ich zachowań,
- transport indywidualny to drugi co do wielkości sektor emitujący znaczną ilość substancji zanieczyszczających powietrze atmosferyczne. w sektorze handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych, jednego z większych emitorów zanieczyszczeń na terenie gminy, władze samorządowe, poprzez współpracę z podmiotami gospodarczymi, mogą przyczynić się do redukcji emisji CO₂. Pomimo niewielkiej zależności od władz samorządowych, sektor ten ma znaczny potencjał minimalizacji emisji, głównie poprzez ograniczenie energochłonności.

Działania jakie władze Gminy Ujazd powinny podjąć w celu ograniczenia wielkości emisji gazów cieplarnianych, to przede wszystkim dokładna i przejrzysta strategia działania, bezwzględnie realizowana w najbliższych latach. W obszarze społeczeństwa docelowe staje się prowadzenie działań strategicznych, takich jak kampanie edukacyjno-informacyjne, a także kreowanie narzędzi wspierających mieszkańców w zakresie termomodernizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Niezbędne są także zadania ograniczające emisyjność sektora transportowego. Podczas formułowania zadań, poza efektywnością ekologiczną, należy także uwzględniać efektywność ekonomiczną oraz społeczną. Formułowane działania

należy koncentrować w pierwszej kolejności w obszarach, gdzie istnieje duży potencjał redukcji, przynoszący pożądane efekty. Nie należy jednak zaniedbywać przy tym pozostałych obszarów, gdzie potencjał redukcji jest mniejszy.

14.7. DZIAŁANIA DLA OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH CELÓW W GMINIE MIEJSKO – WIEJSKIEJ UJAZD

14.7.1. Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania

Długoterminowa strategia Gminy Ujazd uwzględnia zapisy określone w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych,
- redukcja zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Zadaniem strategii długoterminowej jest także poprawa jakości powietrza, zgodnie z Programem Ochrony Powietrza dla strefy opolskiej oraz Programem Ochrony Powietrza dla strefy krapkowicko-strzeleckiej, w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀.

Cele strategiczne i szczegółowe Planu gospodarki niskoemisyjnej zostały opisane w jednym ze wcześniejszych rozdziałów, natomiast zobowiązania w postaci realizacji zadań długoterminowych zostały określone w rozdziale pn. harmonogram rzeczowo-finansowy.

Strategia długoterminowa Gminy Ujazd jest spójna z treścią lokalnych oraz subregionalnych dokumentów strategicznych.

Wpisujące się w ZPGN cele i zobowiązania długoterminowe wynikające ze Strategii Rozwoju Gminy Ujazd na lata 2010-2017 oraz Studium uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ujazd są następujące:

- poprawa standardu infrastruktury technicznej,
- poprawa przepustowości i prędkości przejazdu oraz bezpieczeństwa ruchu pojazdów i pieszych,
- dywersyfikacja środków transportu,
- ograniczenie tzw. niskiej emisji,
- rozwój energetyki odnawialnej.

W perspektywie długookresowej do roku 2022 na terenie Gminy Ujazd planowana jest realizacja następujących zadań:

- gazyfikacja terenów aktywności gospodarczej SAG oraz miasta Ujazd,
- budowę biogazowni rolniczej do celu produkcji energii elektrycznej i ciepłej oraz biogazu,
- sukcesywnie wprowadzanie alternatywnych metod zaopatrzenia w ciepło ze źródeł odnawialnych, szczególnie w obiektach publicznych,
- modernizacja linii energetycznych oraz budowa stacji transformatorowej 150/0,4 kV
- budowa obwodnic dla miejscowości Ujazd, leżącej w ciągu drogi krajowej nr 40,
- budowa i modernizacja dróg na terenie gminy.

14.7.2. Krótko/średnioterminowe zadania

Zaproponowane działania krótko- do roku 2018 i średniookresowe do roku 2020 dotyczą termomodernizacji budynków stanowiących mienie Gminy, w tym wymiany źródła ciepła na pompy ciepła. Ponadto realizowane będą działania z zakresu budowy i utrzymania dróg oraz prace związane z budową ścieżek i tras rowerowych.

Szczegółowy wykaz działań krótko- i średniookresowych przedstawiony został w harmonogramie rzeczowo-finansowym zawierający:

- opis zadania,
- przypisanie zadania do realizacji określonego celu,
- podmioty odpowiedzialne za realizację,
- termin realizacji,
- koszty wraz ze wskazaniem możliwych źródeł finansowania,
- określenie efektu ekologicznego, ekonomicznego oraz energetycznego,
- opis wskaźnika/miernika monitorowania zadania.

14.7.3. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań

Harmonogram rzeczowo-finansowy działań naprawczych dla Gminy Ujazd, opracowano w oparciu o diagnozę istniejącego stanu jakości powietrza. Czas realizacji zaplanowanych zadań obejmuje lata 2015 - 2020. Wdrożenie zaproponowanych zadań, w perspektywie 2022 roku, powinno wpłynąć na ograniczenie zarówno emisji dwutlenku węgla, zużycia energii finalnej, emisji pyłu zawieszonego PM₁₀, jak również benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀.

Harmonogram rzeczowo-finansowy stanowi indywidualną listę zadań Gminy, która nie jest zamknięta. Listę zadań należy aktualizować w trakcie realizacji Planu, tak aby w perspektywie kolejnych lat Gmina Ujazd potrafiła rozwiązywać napotkane problemy, także wśród mieszkańców – w szczególności w obszarze ochrony powietrza i efektywności energetycznej.

W harmonogramie, poza szczegółowymi działaniami, wskazane zostały także: jednostka odpowiedzialna za realizację, skala działania, orientacyjne koszty realizacji oraz możliwe źródła finansowania. Ponadto wskazano wymagany do osiągnięcia efekt ekologiczny oraz efekt redukcji emisji CO₂. Ze względu na wysoki udział źródeł emisji powierzchniowej w stężeniach analizowanych zanieczyszczeń w obszarach przekroczeń, efekt redukcji emisji zostanie osiągnięty poprzez realizację zadań związanych ze zmianą sposobu ogrzewania mieszkań oraz termomodernizacją budynków.

Działania, w których jako źródło finansowania wskazano środki własne inwestora, będą mogły być również finansowane ze środków zewnętrznych, w przypadkach pojawienia się możliwości ich finansowania (np. ogłoszenie o naborze do konkursu).

W harmonogramie rzeczowo- finansowym znalazły się również działania, dla których nie obliczono efektów energetycznych i ekologicznych z uwagi na brak możliwości oszacowania ich wpływu. Są to wszelkie działania związane z edukacją ekologiczną, zwiększaniem atrakcyjności jazdy rowerem w mieście oraz poprawą komfortu użytkowania transportu publicznego. Można jednak założyć, że wspomniane działania w sposób pozytywny przyczynią się do kształtowania świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie oszczędzania energii oraz dbania o jakość powietrza.

W poniższej tabeli wskazano działania naprawcze w podziale na grupy działań.

Tabela 239 Harmonogram rzeczowo - finansowy dla Gminy Ujazd⁶⁴⁷

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[Mg CO ₂ e/rok]
1	Transport	Budowa drogi wraz z infrastrukturą towarzyszącą na dz. nr 30/1 OBRĘB Zimna Wódka wraz z wodociągiem i kanalizacją sanitarną w SAG Zimna Wódka	Urząd Gminy Ujazd	2016-2017	3 690,00	Środki własne, RPO WO*	415	108
2	Transport	Modernizacja drogi ul. Europejskiej w SAG – budowa ronda, zatoki autobusowej oświetlenia ulicznego i chodnika	Urząd Gminy Ujazd	2016-2017	2 000,00	Środki własne, RPO WO*	26	8
3	Transport	Budowa drogi gminnej w Księżym Lesie	Urząd Gminy Ujazd	2015-2016	1 000,00	Środki własne, RPO WO*	332	86

*- jeżeli określone zadanie nie otrzyma dofinansowania z zaproponowanego źródła bądź jeżeli pojawiają się inne źródła finansowania beneficjent skorzysta z innych źródeł

⁶⁴⁷ Opracowanie własne

Poniższy harmonogram zadań długoterminowych obejmuje zadania, które Gmina planuje zrealizować w późniejszym terminie jeżeli zaplanowane zostaną dodatkowe środki własne na ich realizację. Dopisane zostaną one wówczas do harmonogramu rzeczowo – finansowego na podstawie aktualizacji dokumentu.

Tabela 240 Harmonogram zadań długoterminowych Gminy Ujazd⁶⁴⁸

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[Mg CO ₂ e/rok]
1	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja budynku przedszkola w Jaryszowie wraz z audytem energetycznym	Urząd Gminy Ujazd	Do 2025	60,00	Środki własne, RPO WO*	24	19
2	Budynki użyteczności publicznej	Przebudowa systemów grzewczych z wymianą źródła ciepła w budynkach publicznych: Urząd Miejski w Ujeździe wraz z audytem energetycznym	Urząd Gminy Ujazd	Do 2025	1 500,00	Środki własne, RPO WO*	327	113

⁶⁴⁸ Opracowanie własne

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[Mg CO ₂ e/rok]
3	Transport	Ścieżka rowerowa SAG Olszowa –Kędzierzyn-Koźle (ścieżka od Kędzierzyna-Koźla – przez Ujazd – strefę aktywności gospodarczej – do Strzelec Opolskich, po dawnej drodze starostrzeleckiej) powiązane z punktami turystycznymi	Urząd Gminy Ujazd	Do 2025	4 000,00	Środki własne, RPO WO*	1050	300
4	Transport	Utrzymanie dobrego stanu dróg gminnych	Urząd Gminy Ujazd	Do 2025	30,00	Środki własne, RPO WO*	n/d	n/d
5	Transport	Przebudowa drogi gminnej wraz z niezbędną przebudową łącznicy autostradowej węzła „Olszowa” o drogi wojewódzkiej nr 426 (projekt ZIT Beneficjent ZDW Opole, Partner Gmina Ujazd)	Urząd Gminy Ujazd	Do 2025	1 500,00	Środki własne, RPO WO*	13	3

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[Mg CO ₂ e/rok]
6	Transport	Uzbrojenie SAG Olszowa, Zimna Wódka, Sieroniowice - budowa drogi gminnej nr 105776 O ul. Europejska - etap IV i V	Urząd Gminy Ujazd	Do 2025	15 000,00	Środki własne, RPO WO*	138	39
7	Mieszkalnictwo	Dopłata do wymiany kotłów węglowych na ogrzewanie ekologiczne	Urząd Gminy Ujazd	Do 2025	50,00	Środki własne, RPO WO*	125	125

*- jeżeli określone zadanie nie otrzyma dofinansowania z zaproponowanego źródła bądź jeżeli pojawią się inne źródła finansowania beneficjent skorzysta z innych źródeł

14.8. PROGNOZA REDUKCJI EMISJI CO₂, ZUŻYCIA ENERGII FINALNEJ I WZROSTU UDZIAŁU ENERGII POCHODZĄCEJ ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH W ROKU 2020

14.8.1. Wyniki inwentaryzacji - prognoza na 2020 r.

Podstawę do sporządzenia wyników inwentaryzacji na rok 2020 (prognozy) stanowią założenia rozwoju społeczno-gospodarczego, gdyż ich przyjęcie spowoduje określoną potrzebę rozwoju infrastruktury energetycznej Gminy.

Na dynamikę rozwoju Gminy wpływają m.in.

- zmiany demograficzne,
- rozwój i zmiany zabudowy mieszkaniowej,
- rozwój i zmiany sektora handlu, usług i przedsiębiorstw,
- rozwiązania komunikacyjne w Gminie oraz ruch tranzytowy.

Na potrzeby ZPGN przeanalizowano m.in. opracowania założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gmin Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego. Na tej podstawie przyjęto założenia do celów prognozowania zużycia energii na rok 2020:

- Brak wyraźnego wzrostu zainteresowania inwestycjami na terenie Gminy;
- Powolny spadek liczby ludności w Gminie,
- Powolny przyrost nowych powierzchni mieszkalnych w wyniku zasiedlania terenów rozwojowych;
- Działania termomodernizacyjne będą prowadzone w sposób ciągły, w zakresie dostosowanym do możliwości finansowych mieszkańców.

Bazując na powyższych informacjach i analizach własnych w ZPGN przyjęto zmiany w zapotrzebowaniu na energię cieplną dla roku 2020 jak poniżej:

- Mieszkalnictwo – spadek zużycia o 8,41%;
- Sektory handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych
- – bez znaczących zmian;
- Sektor obiektów użyteczności publicznej – spadek zużycia o 7,23%;
- Oświetlenie publiczne – wzrost zużycia o 1%.

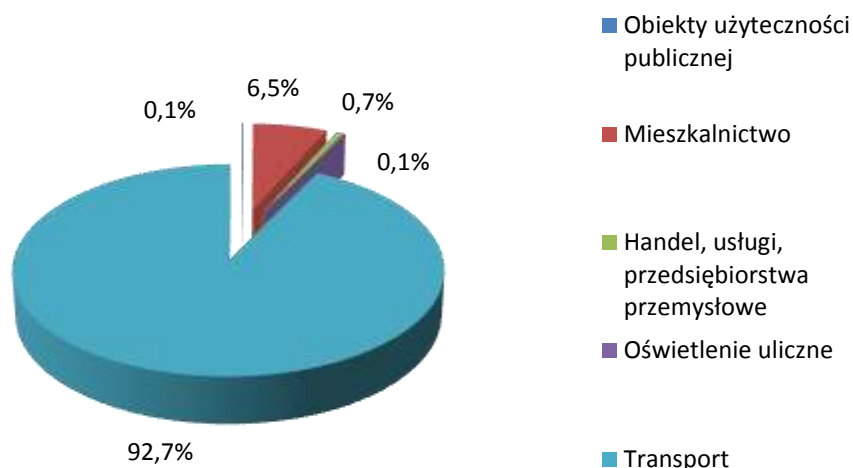
Zgodnie z Polityką energetyczną Polski do 2030 roku krajowe zapotrzebowanie na energię elektryczną może wzrosnąć w 2020 r. nawet o ok. 21%. Biorąc pod uwagę potencjał rozwoju Gminy dla potrzeb ZPGN przyjęto wzrost zużycia tego nośnika do 2020 r. na poziomie 3%. Jedynie w sektorze mieszkalnictwa przyjęto spadek o 2,3%. Założono także zmiany w strukturze paliwowej zakładając spadek zużycia paliwa węglowego.

Według zakładanej prognozy łączne zużycie energii w Gminie w roku 2020 wzrośnie do wartości 549 139,5 MWh. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców.

Tabela 241 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020⁶⁴⁹

Zużycie energii [MWh/rok]					
Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	Oświetlenie uliczne	Transport	Suma
739,4	35 508,2	3 576,6	333,4	508 981,8	549 139,5

⁶⁴⁹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

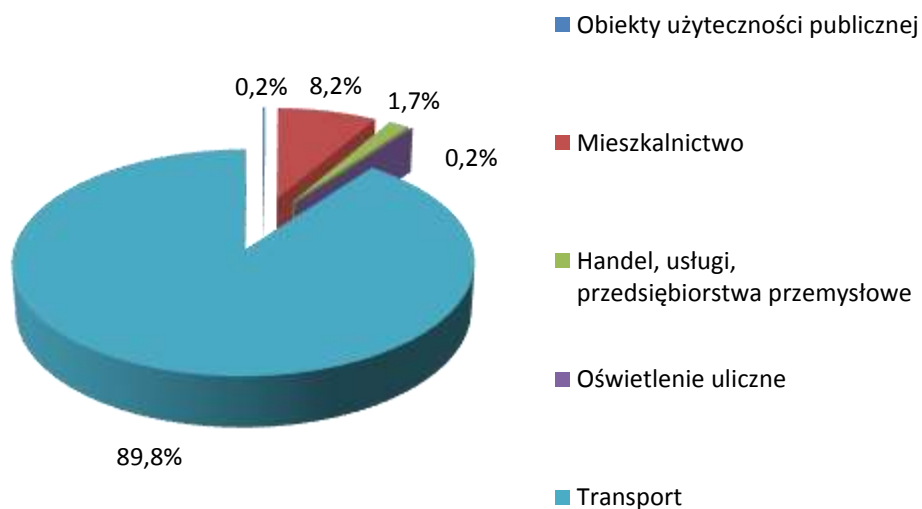
Rysunek 174 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2020⁶⁵⁰

Grupą charakteryzującą się największym zużyciem energii pozostanie sektor transportu z udziałem 92,7%. Sektor mieszkalnictwa będzie zużywał 6,5%, a sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych niespełna 1%.

Jak przewiduje scenariusz wzrośnie także emisja CO₂ związana z użytkowaniem energii do poziomu ok. 149 317 MgCO₂/rok. Wielkość emisji CO₂ oraz jej strukturę wg sektorów odbiorców energii przedstawiono w kolejnej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 242 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020 [źródło: ankietyzacja, opracowanie własne]

Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]					
Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	Oświetlenie uliczne	Transport	Suma
291,9	12204,3	2528,4	272,7	134019,6	149317,0

⁶⁵⁰ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 175 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku 2020 [źródło: ankietyzacja, opracowanie własne]

Prognozuje się, że grupą odbiorców energii o największym udziale emisji CO₂ będzie sektor transportu (89,9%), następnie mieszkalnictwa (blisko 8,2%) oraz sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych (ok. 1,7%).

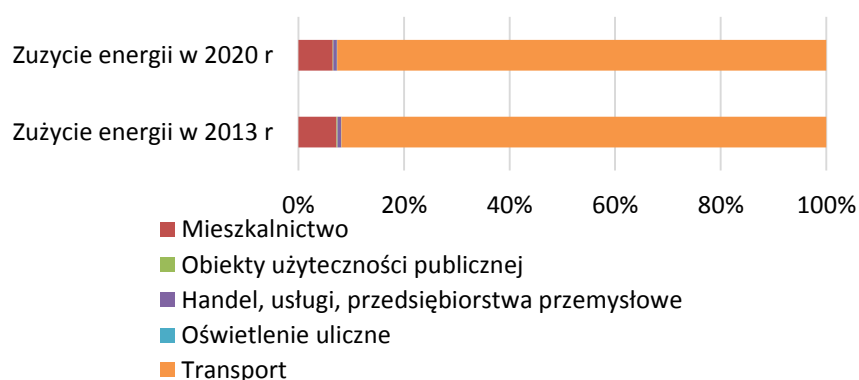
14.8.2. Wyniki inwentaryzacji - podsumowanie

Przewiduje się, że w latach 2013 – 2020 wielkość zużycia energii końcowej na terenie Gminy wzrośnie o ok. 3,1%. Będzie to wynikać z tego, że działania racjonalizujące zużycie energii realizowane zgodnie z przyjętym scenariuszem przez samorząd lokalny oraz prywatnych użytkowników energii nie będą w stanie zrekomensować zwiększonego zużycia energii wynikającego z przyjętego rozwoju Gminy. Największy przyrost zużycia energii dotyczy sektora transportu. Warto odnotować zmniejszenie zużycia energii w grupie obiektów użyteczności publicznej, która ma stanowić przykład dla społeczeństwa i dawać pozytywne wzorce do naśladowania dla działań związanych z wdrażaniem gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy.

Tabela 243 Porównanie zużycia energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020⁶⁵¹

Sektor	Zużycie energii w 2013 r.	Zużycie energii w 2020 r.	Zmiana względem 2013 r.
	[MWh/rok]	[MWh/rok]	[%]
Mieszkalnictwo	38 517,6	35 508,2	-7,8%
Obiekty użyteczności publicznej	786,1	739,4	-5,9%
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	3 487,2	3 576,6	2,6%
Oświetlenie uliczne	330,1	333,4	1,0%
Transport	489 405,6	508 981,8	4,0%
SUMA	532 526,6	549 139,5	3,1%

Na poniższym rysunku przedstawiono udziały poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020.

Rysunek 176 Porównanie poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020⁶⁵²

Jak pokazują poniższe dane zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 bez prowadzenia dodatkowych działań racjonalizujących zużycie energii będzie niemożliwe (wzrost emisji o 2,9%). Mając na uwadze ograniczony wpływ Gminy na zewnętrznych odbiorców energii, należy prowadzić równolegle do zaplanowanych przedsięwzięć także akcje edukacyjne i promocyjne dla szeroko pojętej gospodarki niskoemisyjnej, mogące także stanowić wymierną korzyść dla środowiska.

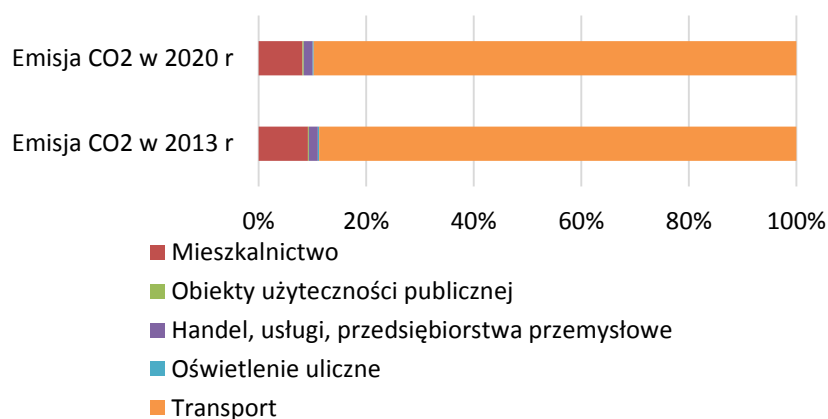
⁶⁵¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶⁵² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Tabela 244 Porównanie emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020⁶⁵³

Sektor	Emisja CO ₂ w 2013 r.	Emisja CO ₂ w 2020 r.	Zmiana względem 2013 r.
	[MgCO ₂ /rok]	[MgCO ₂ /rok]	[%]
Mieszkalnictwo	13 266,9	12 204,3	-8,0%
Obiekty użyteczności publicznej	305,7	291,9	-4,5%
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	2 455,2	2 528,4	3,0%
Oświetlenie uliczne	270,0	272,7	1,0%
Transport	128 865,0	134 019,6	4,0%
SUMA	145 162,9	149 317,0	2,9%

Na poniższym rysunku przedstawiono udziały poszczególnych sektorów w emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020.

Rysunek 177 Porównanie poszczególnych sektorów w emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020

14.8.3. Wyniki inwentaryzacji- podsumowanie

W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że Gmina osiągnie zmniejszenie zużycia energii finalnej do roku 2020 o wartości **0,4%** względem zużycia prognozowanego na rok 2020. Gmina nie osiągnie zmniejszenia zużycia energii finalnej w stosunku do roku bazowego 2013, głównie z powodu znaczącego udziału w bilansie sektora transportu i przewidzianego na najbliższe lata jego dalszego rozwoju (w przypadku wyłączenia z bilansu sektora transportu zmniejszenie zużycia energii końcowej wyniesie 8%). W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego redukcji zużycia energii finalnej w roku 2020.

Tabela 245 Wyznaczenie celu redukcji energii finalnej do roku 2020⁶⁵⁴

Sektor	Zużycie energii w 2020 r.
	[MWh/rok]
Mieszkalnictwo	35 508,2
Obiekty użyteczności publicznej	739,4
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	3 576,6
Oświetlenie uliczne	333,4

⁶⁵³ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶⁵⁴ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Transport	508 981,8
SUMA	549 139,5
Przewidywany sumaryczny efekt energetyczny zaplanowanych przedsięwzięć w ZPGN (redukcja względem prognozy na 2020 r.)	2 451,08
Przewidywane zużycie energii finalnej w 2020 r.	546 688,4
Zużycie energii finalnej w roku bazowym 2013	532 526,6
Przewidywana redukcja zużycia energii finalnej (względem roku bazowego 2013)	-14 161,9

W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że Gmina osiągnie zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 o wartości **0,5%** względem emisji prognozowanej na rok 2020. Gmina nie osiągnie zmniejszenia emisji CO₂ w stosunku do roku bazowego 2013, głównie z powodu znaczącego udziału w bilansie sektora transportu i przewidzianego na najbliższe lata jego dalszego rozwoju (w przypadku wyłączenia z bilansu sektora transportu zmniejszenie emisji CO₂ wyniesie 7,7%). W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego emisji CO₂ w roku 2020.

Tabela 246 Wyznaczenie celu redukcji emisji CO₂ do roku 2020⁶⁵⁵

Sektor	Emisja CO₂ w 2020 r.
	[MgCO₂/rok]
Mieszkalnictwo	12 204,3
Obiekty użyteczności publicznej	291,9
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	2 528,4
Oświetlenie uliczne	272,7
Transport	134 019,6
SUMA	149 317,0
Przewidywany sumaryczny efekt ekologiczny zaplanowanych przedsięwzięć w ZPGN (redukcja względem prognozy na 2020 r.)	802,7
Przewidywana emisja CO₂ w 2020 r.	148 514,3
Emisja CO₂ w roku bazowym 2013	145 162,9
Przewidywany efekt ekologiczny (względem roku bazowego 2013)	-3 351,4

14.9. ANALIZA RYZYK REALIZACJI PLANU

W niniejszym rozdziale wykorzystana została jedna z najpopularniejszych a zarazem najskuteczniejszych metod analitycznych stosowanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego – analizę SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Analiza SWOT jest podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron Gminy oraz badania szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją w ramach realizacji zadań wynikających z projektu ZPGN.

⁶⁵⁵ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Tabela 247 Analiza SWOT dla Gminy Ujazd⁶⁵⁶

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Dostęp do infrastruktury komunikacyjnej (sieć dróg krajowych, wojewódzkich, autostrada A4); • Gęsta sieć połączeń drogowych; • Dobry stan techniczny dróg gminnych; • Dobrze rozwinięty system ścieżek rowerowych; • Źródła ciepła wykorzystujące biopaliwa na bazie drewna opałowego, trocin i słomy; • Stosowanie głównie opraw ulicznych o mocy 70 W; • Potencjał do wykorzystania energii słonecznej oraz energii odnawialnej wodnej;	• Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa; • Obecność dróg o dużym natężeniu ruchu, tj. dróg krajowych, wojewódzkich oraz autostrady A4; • Duże natężenie ruchu drogowego w centrum miasta; • Zły stan techniczny części dróg powiatowych; • Dominujący udział transportu indywidualnego na terenie Gminy; • Brak obwodnicy miasta oraz sołectw; • Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, w szczególności w okresie grzewczym, spowodowane gł. tzw. niską emisją; • Słabo rozwinięta infrastruktura kolejowa na terenie Gminy; • Niski stopień gazyfikacji Gminy; • Brak scentralizowanej sieci ciepłowniczej na terenie Gminy; • Znaczny udział węgla kamiennego w indywidualnych systemach grzewczych; • Niski standard mieszkań komunalnych; • Niski poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii; • Stosowanie opraw ulicznych o mocy 100 oraz 150 W; • Sąsiedztwo dużych ośrodków przemysłu (Kędzierzyn-Koźle, aglomeracja górnośląska);
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Systematyczny wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy; • Systematyczny rozwój sieci dróg rowerowych; • Konieczność realizacji obwodnic i obejść drogowych na najbardziej obciążonych szalach; • Modernizacja dróg powiatowych oraz gminnych; • Rozwój i promowanie systemu transportu zbiorowego wśród mieszkańców; • Konieczność przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych na terenie Gminy; • Promowanie ekologicznych źródeł energii wśród mieszkańców oraz w zakładach i lokalnych kotłowniach; • Potencjał i wzrost wykorzystywania odnawialnych źródeł energii – możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania; • Zbieżność celów i zadań z Programami Operacyjnymi Unii Europejskiej na lata 2014-2020; • Regulacje prawne (na poziomie UE) wymuszające stosowanie alternatywnych źródeł energii; • Wymagany wzrost udziału energii odnawialnej w skali kraju do 15% w końcowym zużyciu energii w roku 2020 (według wymogów UE); • Wzrastająca presja na racjonalne gospodarowanie energią i ograniczanie emisji w skali europejskiej i krajowej; • Rozwój technologii energooszczędnych oraz ich coraz większa dostępność (np. tanie świetlówki energooszczędne); • Możliwości wsparcia przez Państwo i UE inwestycji	• Zbyt wolno postępująca modernizacja dróg; • Likwidacja połączeń lokalnych oraz krajowych komunikacji autobusowej; • Konkurencja w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych; • Trudności proceduralne w dostępie do źródeł i sposobów finansowania; • Utrzymujący się (ogólnokrajowy) trend wzrostu zużycia energii elektrycznej; • Wysoki koszt inwestycji w Odnawialne Źródła Energii; • Zmniejszenie zainteresowania Odnawialnymi Źródłami Energii przez użytkowników energii ze względu na wysoki koszt inwestycyjny; • Zbyt wysokie koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii; • Wysokie ceny paliw energetycznych; • Niskie tempo wykonywania prac termomodernizacyjnych budynków (ocieplenie, wymiana okien, modernizacja instalacji c.o i c.w.u) – duże zapotrzebowanie na ciepło; • Nasilający się radykalizm ekologiczny ograniczający możliwość budowy farm wiatrowych oraz elektrowni wodnych.

⁶⁵⁶ Opracowanie własne

związanych z OZE, termomodernizacją, rozwojem infrastruktury; • Rosnąca świadomość odbiorców w zakresie oszczędnego gospodarowania energią, coraz większy nacisk z tym związany na zużycia energii; • Rosnące zapotrzebowanie ze strony użytkowników energii na działania proefektywnościowe; • Większa dbałość o ochronę środowiska naturalnego; • Moda na proekologiczne zachowania i rosnące zainteresowanie kontaktem z naturą.	

14.10. SPOSÓB MONITOROWANIA I RAPORTOWANIA EFEKTÓW REALIZACJI PROJEKTU

Proces monitorowania obejmuje efekty w zakresie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy Ujazd, w tym dotyczące redukcji emisji, zarówno w krótkim, jak i w długim horyzoncie czasowym. Monitorowanie odnosi się także do oceny stopnia realizacji celów określonych w niniejszym Planie, co jest związane z zobowiązaniami krajowymi a także międzynarodowymi, zarówno w ramach Unii Europejskiej jak i w skali globalnej. Proces monitorowania pozwoli ocenić, czy zarówno harmonogram działań jak i sam dokument wymagają modyfikacji, tak aby stopień realizacji celów był jak najwyższy i umożliwiał elastyczne prowadzenie polityki gospodarczej.

Ocena skuteczności wdrożenia ZPGN wymaga zaplanowania odpowiedniej koncepcji jego ewaluacji. Monitorowanie postępów wynikających z działań wdrożeniowych stanowi z jednej strony podstawę dla ewentualnych działań korygujących lub aktualizujących zaproponowane rozwiązania, z drugiej zaś umożliwia całościową ocenę planu w kategoriach sukcesu lub porażki.

W warstwie metodycznej monitoring i ewaluacja powinny być prowadzone z wykorzystaniem ograniczonego zbioru wskaźników umożliwiających szybki pomiar stopnia realizacji priorytetów i celów strategicznych, przy uwzględnieniu dostępności danych statystycznych. Mając na uwadze powyższe, dobór wskaźników monitoringu (M) i ewaluacji (E) został dokonany w oparciu o następujące kryteria:

- wewnętrzne odnoszące się do poszukiwania wskaźników monitoringu i ewaluacji, które w sposób syntetyczny, a zarazem całościowy opisują stopień realizacji poszczególnych priorytetów i celów,
- zewnętrzne odnoszące się do wykorzystania w procesie monitoringu popularnych wskaźników ewaluacji proponowanych przez Wytyczne SEAP.

Założenia dla konstrukcji systemu monitorowania ZPGN odnoszą się do zbioru elementów umożliwiających pomiar, kontrolę, interpretację efektów realizowanych działań oraz uaktualnienia dokumentu. Obejmują one:

- roczne raporty – odnoszące się do postępów prac oraz obejmujące swym zasięgiem zagadnienia oceny okresowej przy wykorzystaniu zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji, są one wykonywane bezpośrednio przez Urząd Gminy
- system gromadzenia, przetwarzania i analizy informacji związanych z efektami ZPGN, bazujący na wartościach zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji. Postuluje się wykorzystanie elektronicznych form gromadzenia i przetwarzania danych.

W ramach realizacji ZPGN proponowane jest by monitoring był wykonywany nie rzadziej niż co 4 lata z uwagi na lepszą skuteczność pozyskiwania danych ze wszystkich badanych sektorów.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w ZPGN, a także wieloaspektowość jej efektów istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Proponuje się, aby badaniami zostały objęte także: podmioty gospodarcze i organizacje pozarządowe działające w gminie. Ich celem powinna być ocena ZPGN dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.

Jednym z najważniejszych problemów w skutecznej realizacji Planu może stanowić niespójność danych pochodzących z różnych źródeł oraz braku jednolitej metodyki zbierania danych. Brak systematycznego

monitoringu wskaźników i realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie może prowadzić do braku kontroli nad realizacją działań zapisanych w Planie.

Lista wskaźników jest listą otwartą, podlega modyfikacjom w zależności od specyfiki danego działania. Wykaz proponowanych wskaźników monitorowania efektów działań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 248 Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania ZPGN⁶⁵⁷

Sektor	Wskaźniki	Jednostka	Źródło danych	Pozytywny trend
Transport	Długość nowych i zmodernizowanych dróg	km	Urząd Gminy Ujazd, Główny Urząd Statystyczny	↑
	Długość ścieżek rowerowych	km	Urząd Gminy Ujazd, Główny Urząd Statystyczny	↑
	Długość ciągów pieszych / łączna długość dróg i ulic w mieście	km	Urząd Gminy Ujazd, Główny Urząd Statystyczny	↑
	Długość dróg utrzymanych w czystości	km	Urząd Gminy Ujazd, Główny Urząd Statystyczny	↑
Budynki użyteczności publicznej	Całkowite roczne zużycie energii w budynkach użyteczności publicznej: - energia elektryczna, - ciepło sieciowe, - węgiel kamienny, - olej opałowy, - drewno, - inne.	MWh/rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne	↓
	Jednostkowe roczne zużycie energii końcowej w budynkach użyteczności publicznej	kWh/m ² /rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne	↓
	Liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji	szt.	Urząd Gminy Ujazd, Administratorzy budynków	↑
Mieszkalnictwo	Roczne zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych*	MWh/rok	Badanie ankietowe przeprowadzone na wybranych obszarach, Przedsiębiorstwa energetyczne, Główny Urząd Statystyczny	↓
	Roczne zużycie ciepła sieciowego, gazu ziemnego, energii elektrycznej w budynkach mieszkalnych/gospodarstwach domowych	GJ/rok, m ³ /rok, MWh/rok	Przedsiębiorstwa energetyczne, Główny Urząd Statystyczny	↓
	Roczna liczba dofinansowanych przez gminę wymian źródeł ciepła w podziale na typy zainstalowanych źródeł	szt.	Urząd Gminy Ujazd	↑

W procesie monitorowania wdrażania ZPGN ważne jest regularne agregowanie danych, co umożliwiają elektroniczne bazy danych. Jeden z najważniejszych problemów w skutecznej realizacji ZPGN może stanowić niespójność danych pochodzących z różnych źródeł oraz brak jednej metodyki zbierania danych. Brak systematycznego monitoringu wskaźników i realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie może prowadzić do braku kontroli nad realizacją ZPGN. Wykaz proponowanych wskaźników monitorowania efektów działań przedstawia poniższa tabela. W rzeczywistości wskaźników odpowiednich dla specyfiki każdego działania może być więcej.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w ZPGN, a także wieloaspektowość jej efektów, istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Zakłada się, że badania winny odbywać się w odstępach dwuletnich (2016, 2018, 2020). Ich celem powinna być ocena

⁶⁵⁷ Opracowanie własne

ZPGN dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.

15. Część indywidualna – Gmina Miejsko – Wiejska Zawadzkie

15.1. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Zintegrowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (ZPGN) dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego jest dokumentem strategicznym wyznaczającym główne cele, kierunki działań oraz plany i harmonogramy ich realizacji w zakresie podnoszenia efektywności energetycznej, zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym również gazów cieplarnianych. Realizacja powyższych założeń przyczyni się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, a także do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców poszczególnych jednostek samorządowych, wchodzących w skład Subregionu.

Na zakres tematyczny i strukturę dokumentu w dużej mierze wpływ miały wytyczne Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, które wskazywały wymagania wobec niniejszego dokumentu.

W opracowaniu przedstawiono ogólne informacje o ZPGN, metodykę jego opracowania oraz cel sporządzania dokumentu. Zebrane zostały wyniki analizy dokumentów strategicznych na szczeblu globalnym, unijnym, krajowym, wojewódzkim oraz lokalnym pod względem ich zgodności z zakresem ZPGN. Głównym założeniem tej analizy było wskazanie celów oraz założeń, zawartych w dokumentach strategicznych, powiązanych z gospodarką niskoemisyjną.

ZPGN został przygotowany w sposób zintegrowany dla całego Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, ze wskazaniem indywidualnych uwarunkowań poszczególnych gmin i powiatów. Dokument składa się z części ogólnej, dotyczącej Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego oraz 10 części szczegółowych, w których w szerszym zakresie przedstawiono zagadnienia bezpośrednio związane z poszczególnymi powiatami i gminami objętymi ZPGN. Ponadto zawarto skrócone wyniki Indywidualnych Planów Gospodarki Niskoemisyjnej opracowanych dla 3 gmin, wchodzących także w skład Subregionu.

W części indywidualnej dla Gminy Zawadzkie zawarto kompleksową analizę stanu aktualnego, tj. ocenę stanu środowiska, infrastruktury technicznej, infrastruktury transportowej oraz uwarunkowań społeczno-gospodarczych. W zakresie oceny stanu środowiska dokonano oceny jakości powietrza, jako komponentu środowiska, w którym najwyraźniej obserwowane będą rezultaty działań związanych z realizacją ZPGN. Ocena stanu infrastruktury technicznej na terenie Gminy dotyczy systemu zaopatrzenia w gaz, ciepło oraz energię elektryczną, w tym gminne oświetlenie uliczne. Ponadto scharakteryzowano system transportowy Gminy. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze Gminy scharakteryzowane zostały w oparciu o dziedziny istotne dla ZPGN, tj. m. in.: demografia, mieszkalnictwo oraz prowadzona działalność gospodarcza. Na podstawie zebranych, wielowymiarowych informacji zdiagnozowane zostały obszary problemowe, związane tematycznie z zakresem ZPGN. W oparciu o obszary problemowe wyznaczone zostały cele strategiczne i szczegółowe, a także właściwe kierunki działań. Zaproponowane, do realizacji na terenie gminy, działania powinny przynieść efekt ekologiczny w postaci ograniczenia emisji substancji do powietrza, jak również redukcji zużycia energii finalnej na obszarze całego Subregionu.

Zakres tematyczny części indywidualnej dla Gminy Zawadzkie Planu odnosi się do działań inwestycyjnych, oraz nie inwestycyjnych w sektorze mieszkalnictwa indywidualnego, budownictwa użyteczności gminnej, transportu prywatnego i publicznego, floty gminnej, oświetlenia publicznego oraz przemysłu, usług i handlu. Dla każdego z ww. sektorów przedstawiono wyniki bazowej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla, której celem jest wyliczenie ilości CO₂ wyemitowanego wskutek zużycia energii na terenie gminy w roku bazowym 2013. Dane te umożliwiają identyfikację głównych antropogenicznych źródeł emisji CO₂ oraz wyznaczenie i odpowiednie zhierarchizowanie pod względem ważności środków wpływających na redukcję zinventaryzowanej emisji.

W czasie planowania działań uwzględniono wyniki przeprowadzonej w ramach części indywidualnej dla Gminy Zawadzkie analizy programów i funduszy na poziomie lokalnym pod kątem możliwości uzyskania dofinansowania na działania realizowane w ramach Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. Wskazano rodzaje działań oraz grupy beneficjentów którzy mogą ubiegać się o dofinansowanie oraz

przedstawiono aspekty organizacyjne i finansowe realizacji Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. Wytypowane do realizacji działania ujęto w harmonogramie rzeczowo-finansowym, w którym przedstawiono jednostki odpowiedzialne za poszczególne zadania, termin realizacji, orientacyjne koszty realizacji zadań oraz źródło finansowania. Harmonogram zawiera również rezultaty energetyczne oraz ekologiczne.

W przedmiotowym dokumencie przedstawiono również analizę SWOT realizacji części indywidualnej dla Gminy Zawadzkie, tj. analizę mocnych i słabych stron oraz szanse i zagrożenia realizacji zaproponowanych działań. Wskazano także proponowane wskaźniki monitoringu realizacji ZPGN.

Część indywidualna ZPGN, opracowana dla Gminy Zawadzkie szczegółowo charakteryzuje cele i działania, które przyczynią się do poprawy jakości powietrza oraz podniesienia komfortu życia mieszkańców gminy. Dokument jest spójny z założeniami ZPGN dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, stanowi jego część, a tym samym wpisuje się w założone dla Subregionu cele strategiczne i szczegółowe. Realizacja założeń części szczegółowej dla Gminy Zawadzkie przyczyni się także do realizacji założeń całego ZPGN.

15.2. ANALIZA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH NA SZCZEBLU GMINNYM

Strategia Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2007-2015 (Uchwała nr XIII/90/2007z dnia 20 grudnia 2007 r. ze zm.).⁶⁵⁸

Strategię Rozwoju Gminy Zawadzkie jest kluczowym elementem planowania rozwoju Gminy. W dokumencie tym wskazano wizję oraz strategiczne kierunki rozwoju. Dokument stanowi wyraz woli władz Gminy i mieszkańców do wspólnego budowania i polepszania lokalnego środowiska życia, poprzez rozwiązywanie codziennych problemów i tworzenia nowej jakości środowiska w perspektywie teraźniejszej i przyszłej, a także formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł unijnych. Strategia Gminy Zawadzkie, koncentruje się na pełnej eksploatacji wewnętrznego potencjału przy jednoczesnym wykorzystaniu szans i ograniczaniu oddziaływania zagrożeń. Systematyzuje ona działania władz, tworzy podstawy określonych zachowań inwestycyjnych, kreuje stabilność i przewidywalność.

Przeprowadzona analiza stanu aktualnego oraz ocena mocnych i słabych stron terenu Gminy umożliwiły dokładną identyfikację obszarów problemowych oraz wskazanie działań mających na celu ich eliminację lub minimalizację.

Jednym z celów strategicznych jest zapewnienie dogodnych warunków życia mieszkańców w Gminie Zawadzkie. W ramach tego celu realizowane będą działania pokrywające się z założeniami niniejszego Planu gospodarki niskoemisyjnej, tj:

- termomodernizacja obiektów i placówek oświatowych,
- budowa i unowocześnienie dróg na terenie Gminy, w tym modernizacja oświetlenia,
- opracowanie i wdrożenie programu likwidacji niskiej emisji,
- rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej,
- aktualizacja programu gazyfikacji Gminy Zawadzkie, rozbudowa sieci gazowniczej,
- poprawa dostępności komunikacji zbiorowej,
- rozwój i modernizacja infrastruktury mieszkaniowej.

Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Gminy Zawadzkie Tom I. Program Ochrony Środowiska

Program został sporządzony w oparciu o wytyczne ustawy Prawo Ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U. z 2001 r. Nr 62 poz. 627), jest zgodny z krajowymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi oraz polityką ekologiczną Państwa.

Sposób opracowania Programu został podporządkowany metodologii właściwej dla planowania strategicznego, polegającej na:

⁶⁵⁸ <http://bip.zawadzkie.pl/25/strategia-rozwoju-gminy-zawadzkie.html>

- określeniu diagnozy stanu środowiska przyrodniczego dla Gminy Zawadzkie, zawierającej charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska wraz z oceną stanu;
- określeniu kreatywnej części Programu poprzez konkretyzację (uszczegółowienie) celów głównych oraz ich operacjonalizację w postaci sformułowania listy działań;
- scharakteryzowaniu uwarunkowań realizacyjnych Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, źródeł finansowania, ocen oddziaływania na środowisko planowania przestrzennego;
- określeniu zasad monitorowania.

Tom I Program ochrony środowiska składa się z pięciu rozdziałów:

- Rozdział I: Wstęp,
- Rozdział II: Ogólna charakterystyka gminy,
- Rozdział III: Charakterystyka i ocena aktualnego stanu środowiska w gminie Zawadzkie,
- Rozdział IV: Cele priorytety i zadania ochrony środowiska w gminie Zawadzkie,
- Rozdział V: Program wykonawczy.

Program stanowi główny instrument strategicznego zarządzania Gminą w zakresie ochrony środowiska, podstawę tworzenia programów operacyjnych i zawierania kontraktów z innymi jednostkami administracyjnymi i podmiotami gospodarczymi, przesłankę konstruowania budżetu gminy, płaszczyznę koordynacji i układ odniesienia dla innych podmiotów polityki ekologicznej, a także podstawę do ubiegania się o fundusze celowe. Realizacja celów wytyczonych w Programie powinna spowodować polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie Gminy.

Założone w dokumencie cele podzielono na cele krótkoterminowe, oraz średnioterminowe. Podstawą formułowania celów i priorytetów były wyniki przeprowadzonej analizy stanu obecnego środowiska i identyfikacja potrzeb Gminy w tym zakresie. Wśród założonych celów w zakresie poprawy jakości powietrza należy wymienić m. in.:

- promowanie OZE wśród mieszkańców Gminy,
- rozwój sieci gazowej na terenie Gminy,
- budowa biogazowni na składowisku w Kiełczy,
- prowadzenie remontów dróg gminnych,
- promocja publicznych środków transportu,
- budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Zawadzkie (Uchwała nr XLVII/460/14 z dnia 27 października 2014 r.)⁶⁵⁹

Studium stanowi instrument sterowania procesami zagospodarowania przestrzeni dla całego terenu gminy, poprzedza sporządzanie planów miejscowych i ich praktyczne stosowanie. Dokument określa politykę przestrzenną gminy, nadaje generalny kierunek dalszym opracowaniom planistycznym, a także pozwala na uzyskanie szerokiej akceptacji dla decyzji najważniejszych dla całej wspólnoty samorządowej. Studium ma charakter proekologiczny, jego ukierunkowanie zapewnia osiągnięcie celów perspektywicznych, dążących do osiągnięcia wysokiego poziomu dobrobytu mieszkańców z równoczesnym osiągnięciem europejskich standardów ekologicznych.

Celem Studium jest:

- określenie istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z rozwojem gminy,
- wyznaczenie obszarów objętych ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz ustalenie dla nich zasad użytkowania,
- sformułowanie kierunków zagospodarowania przestrzennego i zasad polityki przestrzennej Gminy, w tym rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej,
- koordynacja planów miejscowych i wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

W Studium określone zostały cele rozwoju gminy, w tym kierunki rozwoju systemów komunikacji drogowej i kolejowej oraz kierunki rozwoju sieci gazowej, ciepłowniczej oraz OZE. Ww. zadania pokrywają się z zakresem realizowanym przez ZPGN.

⁶⁵⁹ <http://www.zawadzkie.pl/index.php/gmina/plan-zagospodarowania-przestrzennego>

15.3. CELE STRATEGICZNE I SZCZEGÓŁOWE DLA GMINY MIEJSKO – WIEJSKIEJ ZAWADZKIE

Cele szczegółowe Subregionu uwzględniają zapisy określone w pakiecie klimatyczno – energetycznym do roku 2020 (3x20%) tj.:

- redukcję emisji gazów cieplarnianych o 20%,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych o 20%,
- redukcję zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej o 20%,

a także poprawę jakości powietrza zgodnie z Programem ochrony powietrza dla strefy opolskiej.

Osiągnięciu celu głównego Subregionu sprzyjać będą cele szczegółowe poszczególnych gmin. Mając powyższe na względzie wyróżnia się następujące cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Zawadzkie wynikające z identyfikacji obszarów problemowych i wymogów pakietu klimatyczno – energetycznego 3x20%, przedstawione zostały poniżej w tabeli.

Tabela 249 Cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Zawadzkie⁶⁶⁰

Cele strategiczne	Cele szczegółowe
1. Zmniejszenie wielkości emisji na terenie gminy i poprawa jakości powietrza	1.1 Wymiana źródła ciepła w budynkach użyteczności publicznej na bardziej ekologiczne – urządzenia wykorzystujące odnawialne źródła energii
	1.2 Wdrożenie niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie poprzez zakup nowych samochodów strażackich
	1.3 Dofinansowanie dla mieszkańców do wymiany starych kotłów węglowych na kotły o wysokiej sprawności cieplnej
	1.4 Zwiększanie ilości odbiorców gazu – nowe przyłącza budynków użyteczności publicznej do sieci gazowej
	1.5 Usprawnienie systemu transportowego poprzez budowę i modernizację sieci dróg lokalnych, budowę ścieżek i tras rowerowych
	1.6 Zwiększenie świadomości wśród mieszkańców dotyczącej ich wpływu na lokalną gospodarkę energetyczną oraz jakość powietrza
2. Zmniejszanie zapotrzebowania na energię finalną poprzez podniesienie efektywności energetycznej	2.1 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
3. Zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii	3.1 Wspieranie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach użyteczności publicznej – urządzenia wykorzystujące odnawialne źródła energii

⁶⁶⁰ Opracowanie własne

15.4. ANALIZA STANU AKTUALNEGO NA OBSZARZE OBJĘTYM PLANEM

15.4.1. Ocena stanu środowiska

Subregion Kędzierzyńsko-Kozielski, w tym Gmina Zawadzkie znajduje się w całości w strefie opolskiej. Charakterystykę jakości powietrza dla Gminy, podobnie jak dla całego obszaru KKSOF, dokonano w odniesieniu do całej strefy, na podstawie opracowania „Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2013”. Uwzględniono także wyniki stacji pomiarowych zlokalizowanych w Kędzierzynie-Koźlu oraz w Strzelcach Opolskich dla których, poza strefą miasta Opole, dokonuje się oceny jakości powietrza. Z uwagi na powyższe, szczegółowy opis oceny stanu środowiska jak i klimatu został zawarty w części ogólnej w rozdziale 3.4.1., gdzie znalazły się wyniki tego badania.

15.4.2. Ocena energochłonności i emisyjności oraz analiza stanu aktualnego i potencjału technicznego ograniczania zużycia energii

Zaopatrzenie w energię jest jednym z podstawowych czynników niezbędnych dla egzystencji ludności, jednak wydobycie paliw i produkcja energii stanowi jeden z najbardziej niekorzystnych rodzajów oddziaływania na środowisko. Jest to wynikiem zarówno ogromnej ilości użytkowanej energii, jak i istoty przemian energetycznych, którym energia musi być poddawana w celu dostosowania do potrzeb odbiorców.

Gmina Zawadzkie, podobnie jak wiele innych gmin w Polsce, boryka się z szeregiem problemów technicznych, ekonomicznych, środowiskowych i społecznych we wszystkich dziedzinach jej funkcjonowania. Jedną z najistotniejszych dziedzin funkcjonowania Gminy jest gospodarka energetyczna, w tym kwestia zaopatrzenia w energię, jej użytkowania i gospodarowania na terenie Gminy.

System ciepłowniczy

Podstawowym źródłem ciepła na terenie Gminy Zawadzkie jest ciepłownia zlokalizowana przy ul. Paderewskiego w Zawadzkim. Obsługuje ona głównie budynki komunalne i wspólnot mieszkaniowych oraz spółdzielcze, a także budynki mieszkalne. Kubatura ogrzewanych budynków ogółem – 280 dm³, (budynki mieszkalne – 192,5 dm³, w tym: budynki komunalne 38,9 dm³, spółdzielnia mieszkaniowa – 120,0 dm³, budynki osób prywatnych – 32,0 dm³ oraz urzędy i instytucje – 87,5 dm³). Moc zainstalowana w ciepłowni wynosi 8,8 MW⁶⁶¹. Długość sieci przesyłowej i rozdzielczej – 4,7 km, długość przyłączy do budynków – 4,8 km. Sieć ciepłownicza zaopatruje ok. 40% mieszkańców miasta Zawadzkie.

Ciepłownia miejska zaopatrzona jest w 2 kotły o dobrym stanie technicznym, których potencjał cieplny wykorzystywany jest w 100%.

Mieszkańcy sołectw Kielcza i Żędowice oraz część mieszkańców miasta Zawadzkie posiada indywidualne systemy grzewcze. Jako główne paliwo energetyczne spalany jest węgiel kamienny, koks, miał węglowy (ok. 75%) oraz z uwagi na sąsiedztwo z dużymi obszarami leśnymi drewno (do 25%).

Na terenie Gminy znajduje się również elektrownia fotowoltaiczna w Żędowicach (planowane roczne wytwarzanie energii elektrycznej - 900 - 1000 MWh), należąca do osoby prywatnej oraz dwie elektrownie wodne w Zawadzkim (moc nominalna turbozespołu - 75 kW) i w Żędowicach (moc 50 kW). Pierwsza należy do przedsiębiorstwa „EKO-PRĄD”, druga do osoby fizycznej.⁶⁶²

⁶⁶¹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Zawadzkie Część I – Uwarunkowania Rozwoju

⁶⁶² Dane uzyskane z Urzędu Gminy Zawadzkie

System gazowniczy

Gmina Zawadzkie nie jest w pełni zgazyfikowana. Przez południową część Gminy przebiega sieć gazowa wysokiego ciśnienia, relacji Wielowieś– Zawadzkie, która została oddana do użytku w 1992 r. W Zawadzkim znajduje się stacja redukcyjna gazu I⁰. Sieć ma przekrój 200 DN i nominalne ciśnienie 6,3 MPa.⁶⁶³

Zgodnie z danymi pozyskanymi z Głównego Urzędu Statystycznego w 2013 r. jedynie 3,7% mieszkańców miasta korzystało z sieci gazowej. Na terenie Gminy istnieje 237 czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieskalnych, z czego tylko dwa znajdują się na obszarach wiejskich Gminy. Zużycie gazu w 2013 r. wynosiło 97,8 tys. m³, z czego 85% zostało wykorzystane na ogrzewanie mieszkań.⁶⁶⁴ Według stanu na dzień 30.11.2013 r. PSG Sp. z o.o. Zakład w Opolu eksploatował w Gminie Zawadzkie 11,9 km sieci gazowej dystrybucyjnej średniego ciśnienia.

Ponadto w południowo-zachodniej części miasta funkcjonuje rozlewnia gazu płynnego.⁶⁶⁵

System elektroenergetyczny

Dostawcą energii na terenie Gminy Zawadzkie jest TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Opolu. Odpowiada on za poprawność dostaw energii, a także modernizację sieci energetycznych.⁶⁶⁶

System zasilania zewnętrznego liniami wysokiego napięcia na terenie Gminy Zawadzkie jest zadowalający. Istnieją dobre warunki dla przyszłej rozbudowy sieci średnich napięć, stosownie do potrzeb i kierunków rozwoju gminy. W północnej części miasta Zawadzkie zlokalizowane są dwa główne punkty zasilania:

- stacja 110/15 kV przy ul. Opolskiej zasilana dwutorową linią 110 kV,
- stacja 110/6 kV będąca własnością firmy W.R.A. Sp. z o.o.

Przez teren Gminy przebiegają dwutorowe linie napowietrzne 110 kV relacji:

- Zawadzkie– Dobrodzień,
- Zawadzkie– Krupski Młyn, Rokitnica,
- Zawadzkie– Ozimek,
- Zawadzkie–Lubliniec.**Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Oświetlenie ulic i placów

Na terenie Gminy Zawadzkie znajdują się 893 oprawy. Najwięcej jest opraw o mocy 70 W (619). Opraw 100 W jest 86, a opraw 150 W jest 188.⁶⁶⁷ Całkowite zużycie energii na oświetlenie uliczne w Gminie Zawadzkie wynosi około 322 MWh. W poniższej tabeli zestawiono ilości opraw występujące w poszczególnych miejscowościach Gminy.

Tabela 250 Ilość opraw oświetlenia ulicznego, występująca w poszczególnych miejscowościach Gminy ⁶⁶⁸

Miejscowość	Oprawy świetlne [szt.]
Zawadzkie	461
Żędowice	238
Kiełcza	194

15.4.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

⁶⁶³ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Zawadzkie Część I – Uwarunkowania Rozwoju

⁶⁶⁴ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁶⁶⁵ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Zawadzkie Część I – Uwarunkowania Rozwoju

⁶⁶⁶ <http://www.tauron-dystrybucja.pl/o-spolce/Strony/o-spolce.aspx>

⁶⁶⁷ Opracowanie własne na podstawie danych Gminy

⁶⁶⁸ Opracowanie własne na podstawie danych Gminy

Położenie administracyjne

Gmina miejsko-wiejska Zawadzkie leży we wschodniej części województwa opolskiego, w granicach administracyjnych powiatu strzeleckiego, w jego północno-wschodniej części. W skład Gminy wchodzi: miasto Zawadzkie oraz dwa sołectwa: Żędowice i Kielcza. Powierzchnia Gminy Zawadzkie wynosi 82,14 km², z czego miasto zajmuje obszar (16 km²).

Gmina graniczy:

- od północy z Gminą Dobrodzień oraz województwem śląskim (Gmina Pawonków),
- od zachodu z Gminą Jemielnica,
- od północno-zachodu z Gminą Kolonowskie,
- od wschodu z województwem śląskim (Gmina Krupski Młyn),
- od południowego wschodu z województwem śląskim (Gmina Wielowieś).

Rysunek 178 Plan sytuacyjny Gminy Zawadzkie⁶⁶⁹

Ukształtowanie terenu⁶⁷⁰

Pod względem podziału fizyczno-geograficznego Polski J. Kondrackiego (2002), obszar Gminy wchodzi w skład mezoregionu Równiny Opolskiej, należącego do makroregionu Niziny Śląskiej. Mezoregion obejmuje w znacznym stopniu zalesione obszary zalegania utworów lodowcowych i wodnolodowcowych, na dużych powierzchniach wtórnie zwydmionych, poprzecinanych równolegle przebiegającymi dolinami rzek, z których najważniejsza jest Mała Panew. Obszar Gminy ma charakter szerokiej, otwartej na zachodzie niecki przebiegającej na osi południowy wschód – północny zachód. Niecka nachylona jest w kierunku północno-zachodnim. W jej dnie zlokalizowana jest dolina Małej Panwi. Najwyżej wyniesione obszary Gminy Zawadzkie zlokalizowane są w jej południowej i wschodniej części (250-245 m n.p.m.), zaś najniższe w północno-zachodniej części (ok. 200 m n.p.m.). Cechą charakterystyczną analizowanych terenów jest fakt, że Gmina położona jest na skraju trzech dużych jednostek regionalnych podziału fizyczno-geograficznego Polski tj.: Niziny Śląskiej, Wyżyny Śląskiej oraz Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej. Taki podział ma istotny wpływ na stan walorów i zasobów przyrody ożywionej i nieożywionej.

Na badanym terenie zdelimitowano dodatkowo podrzędne jednostki podziału regionalnego, tj.:

- Dolinę Małej Panwi – obejmującą północną i wschodnią część Gminy. W jej skład wchodzi zespół holoceni i plejstoceni tarasów rzecznych Małej Panwi z licznymi meandrami i starorzeczami w części przykorytowe oraz wydmy na zalesionych tarasach plejstoceni,

⁶⁶⁹ http://eko_zawadzkie.wodip.opole.pl/strona.htm

⁶⁷⁰ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Zawadzkie Część I – Uwarunkowania Rozwoju

- Wzniesienia Baruckie – obejmujące południowo-zachodnią, zalesioną część Gminy. Charakterystyczną cechą wzniesień jest nałożenie na niewysoki i zróżnicowany hipsometrycznie wał utworów polodowcowych licznych pagórów wydmych,
- Równinę Kielczy – obejmującą południowo-wschodnią część Gminy. Pokryta jest ona niewielkimi miąższościami utworami lodowcowymi.

Rolnictwo, leśnictwo, tereny chronione⁶⁷¹

Gminę Zawadzkie cechuje wysoki udział terenów leśnych, które zajmują 63% jej powierzchni (5 188 ha). Użytki rolne stanowią 29% powierzchni gminy (2 387 ha), a pozostałe 5,6% to głównie tereny zurbanizowane, obszary wodne, chronione lub nieużytki.

Gmina ma charakter leśno-rolniczy. Ze względu na wysoki poziom lesistości oraz niską i średnią jakość gleby, przeważają drobne indywidualne gospodarstwa rolne o powierzchni do 1ha. W strukturze upraw dominują zboża, głównie pszenica, żyto, jęczmień oraz ziemniaki. Chów zwierząt na terenie Gminy jest słabo rozwinięty. Wśród gleb dominują gleby IV i V klasy bonitacyjnej. Są to gleby niskiej jakości.

Obszary leśne położone są wzdłuż południowej, północnej i północno-wschodniej granicy Gminy Zawadzkie. Tereny zalesione przedzielone są pasem terenów rolniczych i zurbanizowanych (miejscowości: Zawadzkie, Kielcza, Żędowice). Lasy Gminy Zawadzkie należą do Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Stobrawsko-Turawskich.

Całość obszaru Gminy Zawadzkie, z wyłączeniem terenów miasta Zawadzkie oraz Żędowic, znajduje się w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Stobrawsko-Turawskich. Na terenie lasów Stobrawsko-Turawskich znajdują się dodatkowo dwa zespoły przyrodniczo-krajobrazowe: Pod Dębami i Mostki, a także użytki ekologiczne. W dolinie Małej Panwi utworzony został obszar Natura 2000 SOO Dolina Małej Panwi (PLH160008). Na terenie Gminy znajduje się ponadto 29 pomników przyrody ożywionej, zidentyfikowano tutaj także rzadkie, chronione gatunki zwierząt i roślin.

Obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych w Gminie skupione są wokół doliny Małej Panwi, będącej korytarzem ekologicznym o znaczeniu regionalnym oraz wokół kompleksów leśnych położonych na południe i północ od pasa zurbanizowanego – miejscowości Zawadzkie, Żędowice i Kielcza. Strefy leśne leżące na północ i na południe od doliny Małej Panwi należą do obszaru węzłowego 10K o znaczeniu krajowym (Lasy Stobrawsko-Turawskie) Europejskiej Sieci Ekologicznej ECONET- PL.

Charakterystyka demograficzna

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba ludności w roku 2013 w Gminie Zawadzkie wyniosła 11 878, z czego tereny miejskie zamieszkiwało 7 605 osób, gęstość zaludnienia wynosi 145 osób/km². Szczegółową charakterystykę demograficzną przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 251 Charakterystyka demograficzna Gminy Zawadzkie⁶⁷²

Jednostka administracyjna	Ludność ogółem wg faktycznego miejsca zamieszkania	Ludność w miastach	Ludność na wsi	Powierzchnia	Gęstość zaludnienia
	[os.]	[os.]	[os.]	[km ²]	[os./km ²]
Gmina Zawadzkie	11 878	7 605	4 273	8 214	145

Analizując liczbę ludności w różnych kategoriach wiekowych można zauważyć trend charakterystyczny dla Polski. Z analizy danych demograficznych wynika, że liczba ludności w Gminie w ostatnich latach systematycznie spada, zarówno w na obszarach miejskich, jak i na obszarach wiejskich (tabela poniżej). Tendencja spadkowa, związana jest głównie z:

⁶⁷¹ Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Gminy Zawadzkie Tom I. Program Ochrony Środowiska

⁶⁷² Opracowanie własne na podstawie danych GUS

- migracjami ludności,
- ujemnym przyrostem naturalnym,
- zjawiskiem starzenia się społeczeństwa.

Ujemny przyrost naturalny jest konsekwencją złożonych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, które zachodzą nie tylko w danej gminie, ale także w całej Polsce. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- trudną sytuację materialną wielu rodzin,
- spadek liczby małżeństw oraz wzrost liczby rozwodów.

Tabela 252. Ludność według lokalizacji terytorialnej – Gmina Zawadzkie⁶⁷³

Gmina Zawadzkie	Ludność według lokalizacji terytorialnej [os.]		
	2011	2012	2013
	12 013	12 014	11 878

Mieszkalnictwo

Na terenie Gminy Zawadzkie, według danych na 2013 r., znajduje się 1 776 budynków mieszkalnych, w których rozmieszczonych jest 3 693 mieszkań o łącznej powierzchni 267 354 m². Przeciętna powierzchnia jednego mieszkania wynosi 72 m², średnia powierzchnia użytkowa mieszkania, przypadająca na jednego mieszkańca wynosi 23 m². Ww. wskaźniki są niższe niż średnie wartości określone dla KKSOF. Na terenie Gminy dominuje zabudowa jednorodzinna, głównie w formie budynków wolnostojących. Zabudowa wielorodzinna występuje głównie w Zawadzkim.

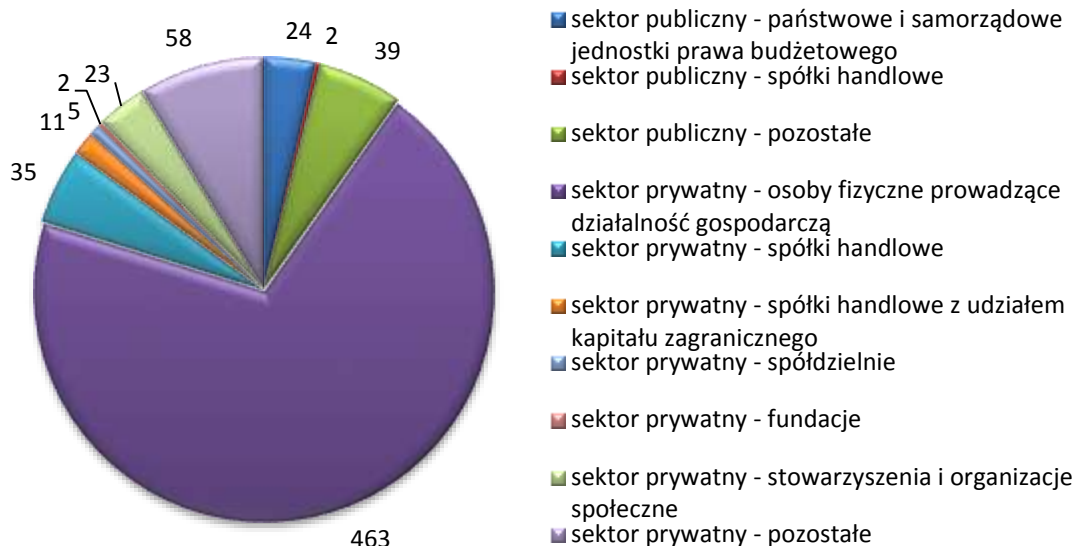
W 2013 r. do użytku zostało oddanych 5 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej, równej 908 m². W mieniu Gminy znajdują się 292 mieszkania o łącznej powierzchni 13 361 m², z czego 272 mieszkania, o łącznej powierzchni 12 343 m², znajdują się na terenach miejskich Gminy. Mieszkania będące w mieniu Gminy stanowią 8% wszystkich mieszkań znajdujących się na terenie Gminy.

Działalność gospodarcza

Dominującym sektorem gospodarki w Gminie Zawadzkie jest przemysł, który koncentruje się głównie w mieście Zawadzkie. Dominują tutaj przedsiębiorstwa z branży metalurgicznej. Na terenie Gminy zlokalizowane są ponadto mniejsze zakłady przemysłowe (produkcja okien PCV, fermy drobiu), ubojnia drobiu, zakłady usługowe i rzemieślnicze.

Według stanu na 2013 r., w Gminie znajdują się 662 zarejestrowane podmioty gospodarcze. Decydującą większość stanowią podmioty gospodarcze sektora prywatnego (ok. 90%), należące do właścicieli krajowych. Ok. 70% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych należy do osób prywatnych. Wskaźnik przedsiębiorczości, mierzony liczbą podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców, w Gminie wynosi 557. Jest to jeden z niższych wskaźników w powiecie strzeleckim (691). Jest także niższy od wskaźnika przedsiębiorczości województwa opolskiego (996) oraz kraju (1 057). Strukturę podmiotów gospodarczych według sektorów własnościowych przedstawiono na poniższym rysunku.

⁶⁷³ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 179 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy Zawadzkie.⁶⁷⁴

W latach 2005-2013 na terenie Gminy obserwuje się wzrost liczby przedsiębiorstw. Tendencja ta dotyczy głównie sektora prywatnego. W sektorze publicznym od kilku lat ilość podmiotów gospodarczych ulega okresowym wahaniom, dominuje jednak tendencja spadkowa.

Tabela 253 Zmiany w ilości przedsiębiorstw sektora prywatnego i publicznego w latach 2005-2013 na terenie Gminy Zawadzkie⁶⁷⁵

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sektor publiczny	67	66	68	67	66	66	66	69	65
Sektor prywatny	538	568	585	572	578	595	598	597	597

INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

Gmina Zawadzkie posiada dostęp do najważniejszej osi komunikacyjnej regionu – autostrady A4 (z najbliższym zjazdem – Nogowczyce w odległości ok. 20 km). Na system komunikacji drogowej Gminy Zawadzkie składa się sieć dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Główną oś infrastruktury drogowej stanowią trzy drogi wojewódzkie:

- nr 901 relacji Olesno– Dobrodzień– Zawadzkie– Wielowieś– Pyskowice– Gliwice przebiegająca przez cały teren Gminy Zawadzkie z północnego zachodu na południowy wschód,
- nr 426 relacji Zawadzkie– Strzelce Opolskie– Olszowa– Zalesie Śl.– Kędzierzyn-Koźle przebiegająca przez zachodnie obrzeża miasta Zawadzkie w kierunku południowym,
- nr 463 relacji Bierdzany– Ozimek– Zawadzkie przebiegająca przez zachodnie obrzeża miasta Zawadzkie w kierunku zachodnim.
 - Ponadto przez obszar Gminy przebiegają dwie drogi o znaczeniu powiatowym:
- nr 1803 O – ul. Strzelecka w Żędowicach, relacji Piętrówka– Żędowice, kierunek Barut o długości 2,7 km,
- nr 1803 O -ul. Wiosenna w Kielczy, relacji Kielcza – granica województwa śląskiego, o długości 4,5 km.

Sieć dróg wojewódzkich i powiatowych uzupełniają drogi gminne i lokalne. Całkowita ilość dróg gminnych wynosi 51,20 km. Ok. 30,4 km dróg gminnych posiada nawierzchnię asfaltową na którą składają się drogi o nawierzchni asfaltowej (Zawadzkie – 14,7 km oraz Żędowice i Kielcza – 15,7 km). Drogi gminne

⁶⁷⁴ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁶⁷⁵ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

o nawierzchni betonowej, wykonane z betonu cementowego (sztywne) i betonowych elementów drobnowymiarowych (kostka betonowa POLBRUK) stanowią ok. 1,2 km (Zawadzkie – 1,1 km oraz Żędowice i Kielcza – 0,10 km). Ponadto na terenie Gminy wykonane są 24 obiekty mostowe usytuowane w pasie drogowym. Stan techniczny przeważającej długości dróg gminnych asfaltowych i betonowych jest niezadowalający, występują liczne uszkodzenia i deformacje jezdni. Stan dróg o nawierzchni gruntowej również jest niezadowalający, na większości docinków występują liczne uszkodzenia w postaci wyrw, zagłębień i pofałdowań. Istniejące obiekty mostowe i przepusty zlokalizowane na terenie administracyjnym Gminy są w stanie dostatecznym a w niektórych przypadkach złym. W obiektach tych występują liczne uszkodzenia w postaci ubytków betonu i zniszczeń powierzchniowych w elementach betonowych i stalowych konstrukcji, które są wynikiem braku zabezpieczeń antykorozyjnych i destrukcyjnego wpływu środowiska, niszczącego działania ruchu drogowego oraz zniszczonych elementów odwodnieniowych. Stan techniczny obiektów jest w głównej mierze wynikiem braku odpowiedniej gospodarki remontowej dla obiektów inżynierskich.⁶⁷⁶

Układ komunikacyjny Gminy Zawadzkie jest w stanie dostatecznym, zarówno pod względem stanu technicznego, jak i rozwiązań komunikacyjnych. Obecna baza komunikacyjna Gminy i powiązanie z drogami wojewódzkimi i powiatowymi zapewnia podstawowe potrzeby mieszkańców w zakresie poruszania się transportem indywidualnym oraz zapewnia podstawowe połączenia pomiędzy miastami województwa opolskiego jak również województw sąsiednich.

Transport zbiorowy jest słabo rozwinięty. Przez obszar Gminy przebiega linia PKS łącząca Gminę Zawadzkie z miejscowościami Strzelce Opolskie. Na terenie Gminy funkcjonuje komunikacja autobusowa, lokalna łącząca miasto Zawadzkie z sołectwami Żędowice i Kielcza. W Gminie Zawadzkie przebiega również linia kolejowa relacji Opole - Fosowskie – Zawadzkie .

Gmina Zawadzkie posiada niezwykle bogatą ofertę ścieżek rowerowych, zarówno o znaczeniu lokalnym jak i międzygminnym o łącznej długości aż 68 km. Ich szkielet tworzy pięć tzw. tras dalekosieźnych, które są połączone z trasami z innych regionów wchodzących w skład projektu „Rowerem po Śląsku”.

Przez Gminę Zawadzkie przechodzi pierwszorzędna linia kolejowa nr 144 relacji Tarnowskie Góry– Opole Główne.⁶⁷⁷

15.5. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Na przeważającej długości dróg gminnych o nawierzchni asfaltowej występują różnego rodzaju uszkodzenia, do których zaliczyć można deformacje nawierzchni w postaci sfalowań i kolein, uszkodzenia termiczne i powierzchniowe, które powstały w wyniku niszczącego działania ruchu kołowego i wpływu klimatu. Również brak elementów odwodnieniowych dróg tj. kanalizacji deszczowej w pasie drogowym oraz niedrożność studni chłonnych zlokalizowanych wzdłuż dróg gminnych wpływa na stan techniczny i wielkość uszkodzeń występujących w nawierzchni. Ponadto dla większości dróg gminnych o nawierzchni asfaltowej i betonowej wyczerpały się okresy eksploatacyjne tych nawierzchni pozwalające na utrzymanie nawierzchni w stanie sprawnej technicznie.⁶⁷⁸

Natomiast stan dróg gminnych o nawierzchni gruntowej jest dostateczny. Na większości dróg gminnych o nawierzchni gruntowej występują liczne uszkodzenia w postaci znacznych miejscowych wgłębień, pofałdowań i wyrw, które to uszkodzenia są wynikiem działania ruchu kołowego, niestabilności tego typu nawierzchni oraz brak wyprofilowania poprzecznego i podłużnego dróg, co wpływa na gromadzenie się wód opadowych bez możliwości odpływu na przyległy teren.⁶⁷⁹

Standard mieszkań komunalnych jest niski, wiele mieszkań nie posiada wężła sanitarnego oraz centralnego ogrzewania. Zgodnie z zapisami w książkach obiektów stan techniczny budynków komunalnych należy określić jako dostateczny. Budynki komunalne nie spełniają norm w oparciu o wymogi cieplne i wymagają

⁶⁷⁶ Strategia Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2007 – 2015

⁶⁷⁷ Strategia Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2007 – 2015

⁶⁷⁸ Strategia Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2007 – 2015

⁶⁷⁹ Strategia Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2007 – 2015

kompleksowej termomodernizacji. Transport zbiorowy (osobowa komunikacja autobusami i pociągami) jest w znaczny sposób uszczuplona (widoczna tendencja spadkowa w stosunku do zapotrzebowania), jeżeli chodzi o połączenia pomiędzy miastami województwa opolskiego, co wpływa w znaczny sposób na wykorzystanie przez mieszkańców własnego transportu indywidualnego (osobowego), co z kolei wpływa na zwiększoną eksploatację dróg gminnych a tym samym ich niszczenie.

Głównymi problemami, które rzutują na jakość powietrza na terenie gminy zawadzkie jest w emisja spalin z indywidualnych kotłowni, brak dobrze rozwiniętej sieci ciepłowniczej oraz niski poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

W związku z niską dostępnością do komunikacji autobusowej na terenie Gminy Zawadzkie oraz rosnącym zapotrzebowaniem należy zwiększyć jej udział w systemie komunikacji zbiorowej gminy. W szczególności wskazane jest wprowadzenie połączenia pomiędzy miastami województwa opolskiego i sąsiadującymi województwami. Wskazana jest również koordynacja połączeń między komunikacją autobusową i kolejową celem dostosowania jej do potrzeb mieszkańców gminy, szczególnie w zakresie jej wykorzystywania pod kątem połączeń komunikacyjnych do miejsc pracy zawodowej i placówek oświatowych.⁶⁸⁰

15.6. WYNIKI INWENTARYZACJI EMISJI DWUTLENKU WĘGLA W GMINIE MIEJSKO – WIEJSKIEJ ZAWADZKIE

Poniższa inwentaryzacja obejmuje obszar całej Gminy Zawadzkie. Obliczenia emisji zostały wykonane przy pomocy wiedzy technicznej oraz inwentaryzacji przeprowadzonej w ramach opracowania. W obliczeniach posługiwano się wartością emisji CO₂, bez uwzględnienia emisji innych gazów cieplarnianych, tj. CH₄ oraz N₂O, które wg wytycznych Porozumienia Burmistrzów nie są wymagane do obliczeń.

Ponadto emisja CO₂ ze spalania biomasy czy biopaliw oraz emisja ze zużywanej tzw. „zielonej energii elektrycznej” jest przyjmowana jako wartość zerowa. Przyjmuje się, że drewno spalane na terenie Gminy Zawadzkie pochodzi w całości z obszaru gminy.

Dla roku 2013 zebrano kompleksowe dane dla wszystkich zidentyfikowanych sektorów, dlatego też przyjęto, że 2013 rok będzie rokiem bazowym dla niniejszego opracowania.

W celu obliczenia emisji CO₂ wyznaczono zużycie energii finalnej dla zidentyfikowanych na terenie Gminy Zawadzkie następujących sektorów:

- sektor obiektów użyteczności publicznej,
- sektor mieszkaniowy,
- sektor oświetlenia ulicznego,
- sektor transportowy,
- sektor handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe.

Na terenie Gminy Zawadzkie zidentyfikowano wykorzystanie następujących nośników energii:

- energię elektryczną,
- paliwa węglowe,
- drewno i biomasę,
- olej opałowy,
- gaz płynny LPG,
- olej napędowy,
- benzyna,
- energię ze źródeł odnawialnych (w niewielkim stopniu).

Poniżej przedstawiono wyniki przeprowadzonej na terenie gminy inwentaryzacji zużycia energii oraz związanej z tym emisji CO₂ w ww. sektorach, dla roku bazowego 2013.

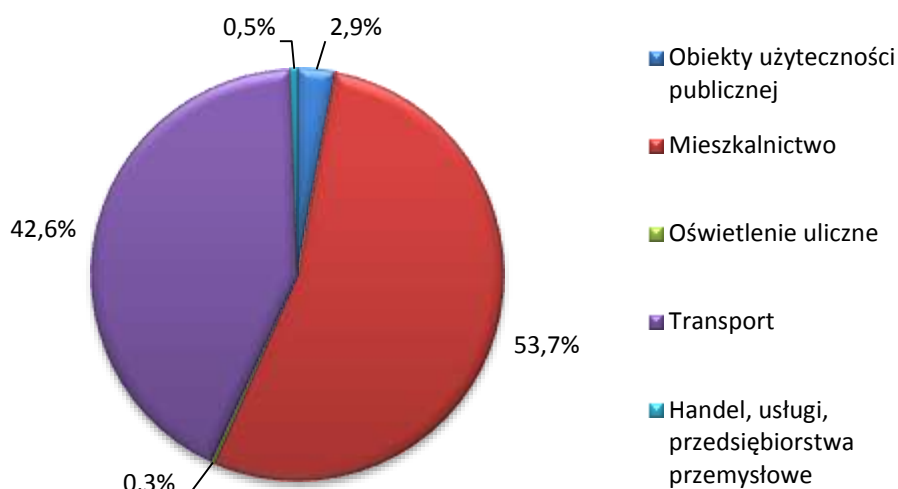
Całkowite zużycie energii finalnej w Gminie Zawadzkie, w roku 2013 wynosiło ok. 113 GWh. Roczne jednostkowe zużycie energii wynosi ok. 9,5 MWh/osobę. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii

⁶⁸⁰ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Zawadzkie

w podziale na poszczególne sektory odbiorców, natomiast na rysunku poniżej przedstawiono udział poszczególnych sektorów w całkowitym zużyciu energii finalnej w roku bazowym 2013.

Tabela 254 Zużycie energii finalnej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013⁶⁸¹

Lp.	Sektor	Jednostka	Wielkość zużycia energii
1	Obiekty użyteczności publicznej	MWh/rok	3 296,91
2	Mieszkalnictwo	MWh/rok	60 369,08
3	Oświetlenie uliczne	MWh/rok	322,44
4	Transport	MWh/rok	47 923,22
5	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	MWh/rok	597,11
RAZEM		MWh/rok	112 508,76

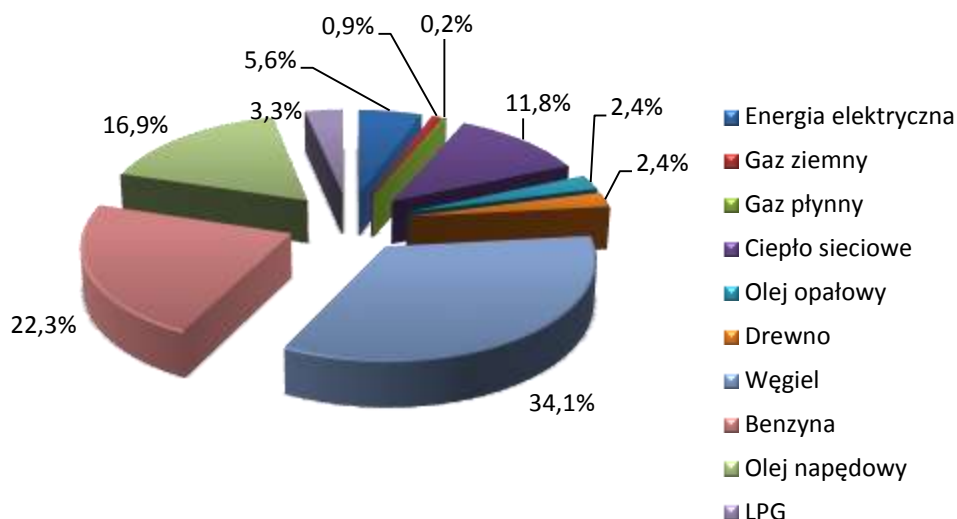
Rysunek 180 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku bazowym 2013⁶⁸²

Największy udział w całkowitym zużyciu energii na terenie Gminy Zawadzkie stanowi sektor mieszkalnictwa (ok. 54%). Tak duży udział sektora mieszkalnego wynika przede wszystkim z braku zcentralizowanej sieci ciepłowniczej oraz gazowej na terenie gminy oraz znaczny udział węgla jako nośnika energii. Drugi pod względem wielkości sektor transportu stanowi ok. 43% całkowitego zużycia energii na terenie gminy. Sektor obiektów użyteczności publicznej – ok. 3%. Najmniej energii zużywane jest przez sektor handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych (0,4%) oraz oświetlenie uliczne (0,3%).

Na terenie Gminy Zawadzkie głównym nośnikiem energii jest węgiel, który stanowi 34,1% wszystkich zidentyfikowanych nośników energii. Pozostałe nośniki energii stanowią mniejszość. Drugim pod względem zużycia energii, nośnikiem jest benzyna (22,3%). Olej napędowy stanowi 16,9% zidentyfikowanego zużycia energii. W dalszej kolejności znajdują się ciepło sieciowe (ok. 12%), energia elektryczna (5,6%), LPG (3,3%), olej opałowy i drewno po 2,4%, gaz ziemny 0,9% oraz gaz płynny 0,2%. Szczegółowy udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym gminy przedstawiono na rysunku poniżej.

⁶⁸¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶⁸² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 181 Udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁶⁸³

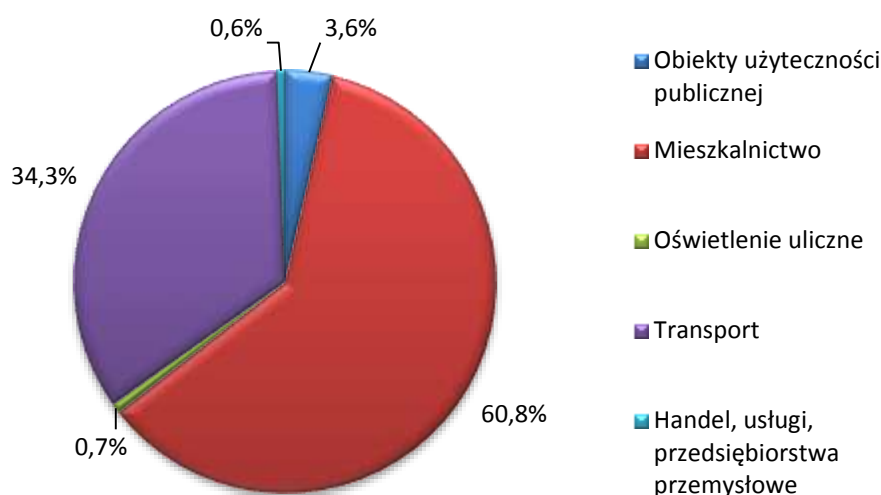
Sumaryczna wartość emisji CO₂ w roku bazowym 2013 na terenie Gminy Zawadzkie wynosiła 36 257,12 MgCO₂/rok. Na jednego mieszkańca przypada ok. 3 MgCO₂ rocznie. W tabeli poniżej przedstawiono wartość emisji w podziale na poszczególne sektory odbiorców energii.

Tabela 255 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013

Lp.	Sektor	Jednostka	Emisja CO ₂
1	Obiekty użyteczności publicznej	MgCO ₂ /rok	1 321,18
2	Mieszkalnictwo	MgCO ₂ /rok	22 036,60
3	Oświetlenie uliczne	MgCO ₂ /rok	263,76
4	Transport	MgCO ₂ /rok	12 420,32
5	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	MgCO ₂ /rok	215,26
RAZEM		MgCO ₂ /rok	36 257,12

Na poniższym rysunku przedstawiono procentowy udział poszczególnych sektorów w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013 na terenie Gminy Zawadzkie.

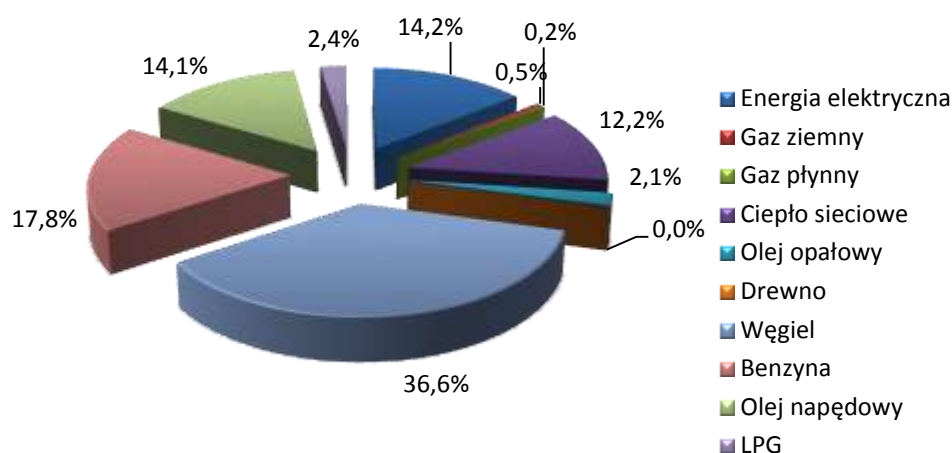
⁶⁸³ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 182 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013⁶⁸⁴

Najwyższą wartością emisji CO₂, stanowiącą ok. 61% całkowitej emisji na terenie Gminy Zawadzkie, charakteryzuje się sektor mieszkalnictwa. Drugi pod względem wielkości, sektor transportu stanowi 34,3% całkowitej emisji na terenie gminy. Sektor budynków użyteczności publicznej stanowi ok. 4%, a oświetlenie uliczne – 0,7%. Najmniej zanieczyszczeń emituje sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych, tj. 0,6% ogólnej emisji CO₂ w roku bazowym 2013.

Na rysunku poniżej przedstawiono procentowy udział poszczególnych paliw w całkowitej emisji CO₂.

Rysunek 183 Udział poszczególnych nośników energii i paliw w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013⁶⁸⁵

Na terenie Gminy Zawadzkie głównym nośnikiem energii w całkowitej emisji CO₂, w roku bazowym 2013 jest węgiel, który stanowi ok. 37% wszystkich zidentyfikowanych nośników energii. Odnotowano ponadto relatywnie wysoki poziom emisji benzyny (18%) oraz energia elektryczna (14%). W dalszej kolejności znajdują się olej napędowy (14,1%), ciepło sieciowe (12,2%), olej opałowy (ok. 2%). Najmniejszym zużyciem cechuje się gaz ziemny (0,5%), gaz płynny (0,2%) oraz drewno (0,001%).

W dalszej części przedstawiono szczegółowe wyniki inwentaryzacji emisji CO₂ dla poszczególnych sektorów z uwzględnieniem zużycia emisji końcowej.

⁶⁸⁴ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶⁸⁵ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Obiekty użyteczności publicznej

W tym sektorze uwzględniono budynki użyteczności publicznej, położone na terenie Gminy Zawadzkie, takie jak:

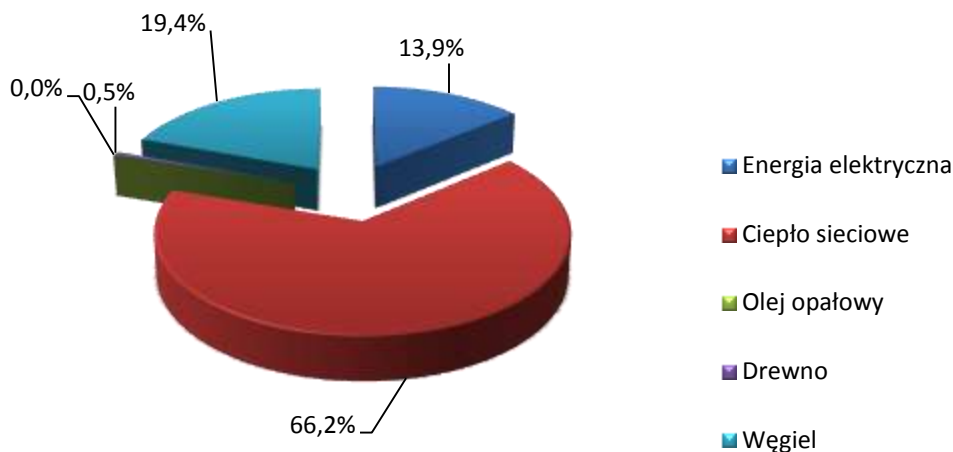
- budynki administracyjne Urzędu Gminy Zawadzkie,
- budynki należące do spółek z udziałem gminy (budynki administracyjne, techniczne),
- przedszkola, szkoły, ośrodki, domy pomocy społecznej, itp.

Całkowita powierzchnia użytkowa analizowanych budynków użyteczności publicznej, zlokalizowanych na terenie gminy wynosi 26 312 m². Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 3 296,91 MWh/rok. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w gminie.

Tabela 256 Zużycie nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w Gminie Zawadzkie w roku bazowym 2013⁶⁸⁶

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]				
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Węgiel	Ciepło sieciowe	Drewno
Gmina Zawadzkie	459,30	0,33	638,49	2 182,13	16,67

W sektorze obiektów użyteczności publicznej wykorzystywane jest pięć nośników energii, tj. energia elektryczna, olej opałowy, węgiel, drewno oraz ciepło sieciowe. Dominujący udział w strukturze zużycia nośników energii ma ciepło sieciowe (ok. 66%). Węgiel stanowi 19,4% zużycia energii. Pozostałą część stanowią energia elektryczna (13,9%), drewno (0,5%) oraz olej opałowy (0,01%). Poniżej przedstawiono strukturę zużycia nośników energii w sektorze obiektów użyteczności publicznej.

Rysunek 184 Struktura zużycia nośników energii w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Zawadzkie i w roku bazowym 2013⁶⁸⁷

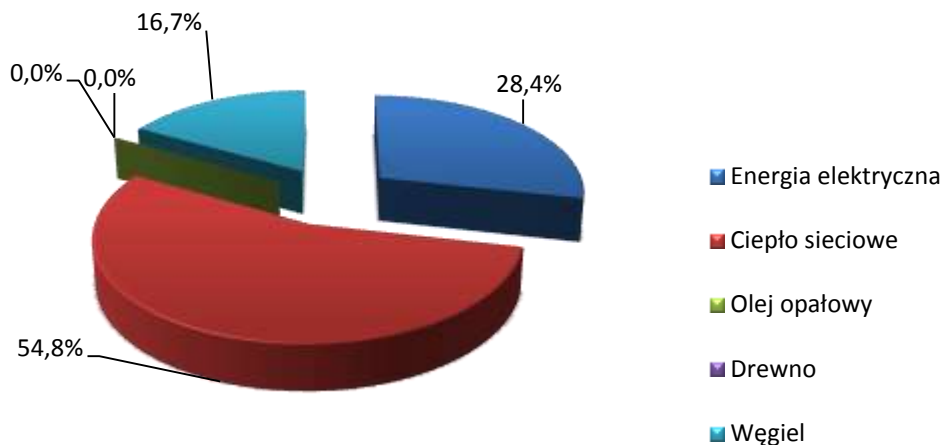
Całkowita emisja CO₂ z sektora obiektów użyteczności publicznej w Gminie Zawadzkie, w roku bazowym 2013 wyniosła 1 321,18 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy.

⁶⁸⁶ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶⁸⁷ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Tabela 257 Emisja CO₂ w sektorze obiektów użyteczności publicznej w Gminie Zawadzkie w roku bazowym 2013⁶⁸⁸

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Węgiel	Ciepło sieciowe
Gmina Zawadzkie	375,70	0,09	220,92	724,47

Rysunek 185 Struktura emisji CO₂ w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁶⁸⁹

Dominujący udział w emisji CO₂ odnotowano dla ciepła sieciowego, który stanowi 54,8% całkowitej emisji z analizowanego sektora. Emisja CO₂ dla energii elektrycznej utrzymuje się na poziomie (28,4%). Za pozostałą emisję, tj. ok. 17% odpowiada zużycie ciepła sieciowego, oleju opałowego i drewna, przy czym zużycie ciepła sieciowego wynosi 16,7%.

Mieszkalnictwo

Całkowita powierzchnia użytkowa budynków mieszkalnych zlokalizowanych na terenie gminy wynosi 267354 m². Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 60 369,08 MWh/rok. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie gminy.

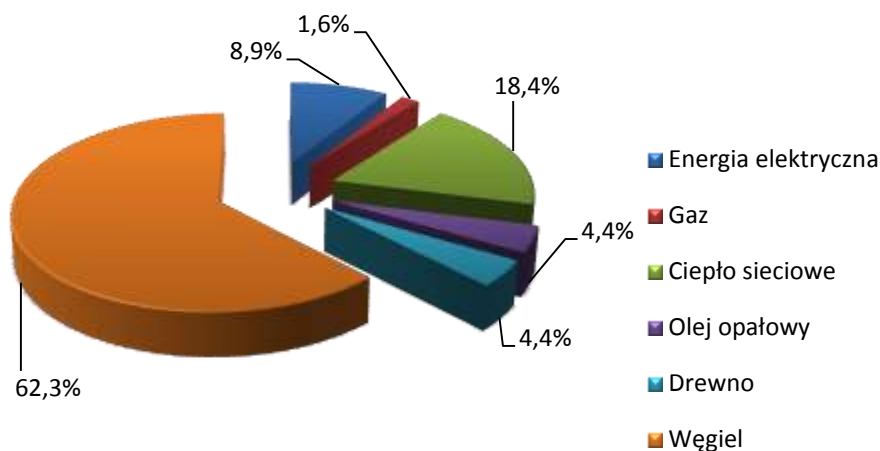
Tabela 258 Zużycie nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁶⁹⁰

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]					
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel	Gaz	Ciepło sieciowe
Gmina Zawadzkie	5 386,00	2 636,43	2 636,43	37 610,23	980,45	11 119,53

W sektorze mieszkaniowym największy udział w strukturze zużycia nośników energii ma ciepło sieciowe (ok. 66%). Pozostałe nośniki posiadają zdecydowanie niższy udział. Udział węgla kształtuje się na poziomie ok. 19%, a energii elektrycznej ok. 14% całkowitego zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym. Najmniejsze znaczenie w strukturze zużycia nośników energii odnotowano dla drewna, oleju opałowego i

⁶⁸⁸ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji⁶⁸⁹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji⁶⁹⁰ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

gazu łącznie na poziomie (1,7%). Poniżej przedstawiono strukturę zużycia nośników energii w sektorze mieszkalnictwa.

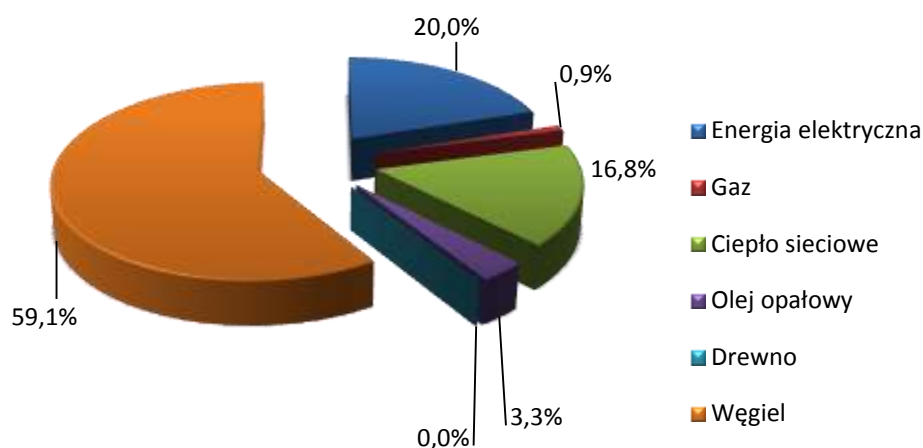

Rysunek 186 Struktura zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁶⁹¹

Całkowita emisja CO₂ z sektora mieszkaniowego w Gminie Zawadzkie, w roku bazowym 2013 wyniosła 22 036,60 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w sektorze mieszkaniowym na terenie gminy.

Tabela 259 Emisja CO₂ w sektorze mieszkaniowym, w Gminie Zawadzkie, w roku bazowym 2013⁶⁹²

Obszar	Zużycie nośników energii [MgCO ₂ /rok]					
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel	Gaz	Ciepło sieciowe
Gmina Zawadzkie	4 405,75	727,65	0,32	13 013,14	198,05	3 691,69

Rysunek 187 Struktura emisji CO₂ w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁶⁹³

⁶⁹¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶⁹² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Największą emisję CO₂ w sektorze mieszkaniowym odnotowano dla węgla, która stanowi ok. 59% całkowitej emisji CO₂ z sektora mieszkaniowego na terenie gminy. Wynika to z faktu, iż zdecydowana większość budynków mieszkalnych ogrzewana jest indywidualnie z wykorzystaniem węgla. Energia elektryczna stanowi 20% całkowitej emisji CO₂ z sektora mieszkaniowego na terenie gminy, ciepło sieciowe stanowi ok. 17%, natomiast olej opałowy 3,3%. Najmniejsze znaczenie w strukturze zużycia nośników energii odnotowano dla gazu i drewna łącznie na poziomie 1,6001%, z czego 1,6% odnosi się do gazu.

Oświetlenie

Kategoria ta obejmuje latarnie uliczne, zlokalizowane na terenie Gminy Zawadzkie. W tym sektorze uwzględniono całkowitą ilość energii zużytej na potrzeby przestrzeni publicznej. Zużycie energii elektrycznej na oświetlenie uliczne w gminie wynosi 322,44 MWh/rok przy emisji CO₂ wynoszącej 263,76 MgCO₂/rok. W poniższej tabeli zamieszczono wyniki inwentaryzacji w sektorze oświetlenia ulicznego.

Tabela 20 Wyniki inwentaryzacji w sektorze oświetlenia ulicznego, znajdującego się na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁶⁹⁴

Obszar	Ilość punktów świetlnych [szt.]	Zużycie energii elektrycznej [MWh/rok]	Emisja CO ₂ [Mg CO ₂ /rok]
Gmina Zawadzkie	893	322,44	263,76

Transport

Duży udział w negatywnym oddziaływaniu na środowisko ma spalanie paliw w silnikach spalinowych, napędzających pojazdy mechaniczne. Oprócz dwutlenku węgla, pojazdy silnikowe emitują szkodliwe substancje, takie jak dwutlenek siarki, pyły i alfa-pirobenzen. Liczba pojazdów na ulicach ulega ciągłemu wzrostowi przy jednoczesnej stopniowej poprawie istniejącej infrastruktury.

Wielkość zużycia energii końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 26971,15 MWh/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje dotyczące wielkości zużycia poszczególnych nośników energii w sektorze transportowym na terenie gminy.

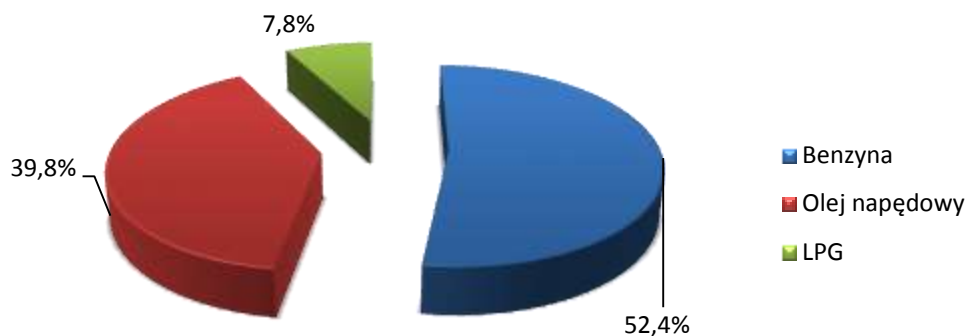
Tabela 260 Zużycie nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁶⁹⁵

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]		
	Benzyna	Diesel	LPG
Gmina Zawadzkie	25 113,71	19 053,68	3 755,83

⁶⁹³ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶⁹⁴ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶⁹⁵ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

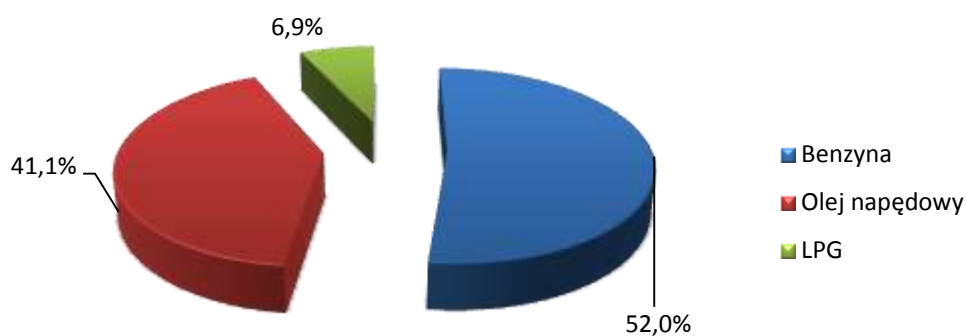
Rysunek 188 Struktura zużycia nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁶⁹⁶

Na terenie gminy największym zużyciem w sektorze transportu charakteryzuje się benzyna (ok. 52%), najmniejszym zaś gaz LPG (ok. 8%). Diesel stanowi ok. 40% całkowitego zużycia nośników energii w sektorze transportowym na terenie gminy.

Wielkość emisji CO₂ końcowej w analizowanym sektorze, w roku bazowym 2013 wyniosła 6956,29 MgCO₂/rok. W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje dotyczące wielkości emisji z poszczególnych nośników energii w sektorze transportowym na terenie gminy.

Tabela 261 Emisja CO₂ z nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁶⁹⁷

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]		
	Benzyna	Diesel	LPG
Gmina Zawadzkie	6 454,22	5 106,38	859,71

Rysunek 189 Struktura emisji CO₂ w podziale na nośniki energii w sektorze transportu na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁶⁹⁸

Struktura emisji CO₂ na terenie gminy jest analogiczna do zużycia nośników energii – największą emisją charakteryzuje się benzyna (ok. 52%), najmniejszą z kolei LPG (ok. 7%).

⁶⁹⁶ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁶⁹⁷ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

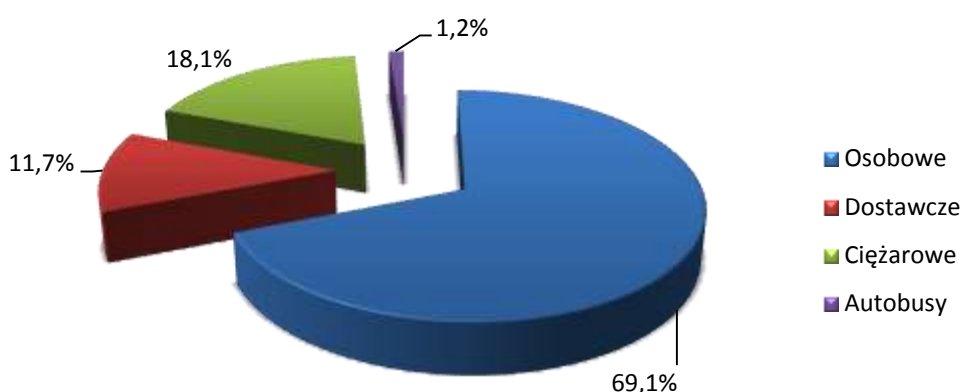
⁶⁹⁸ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Poniżej przeanalizowano zużycie energii w sektorze transportowym w kategoriach środków transportu, tj. samochody osobowe, ciężarowe, dostawcze oraz autobusy. Wyniki przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 262. Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁶⁹⁹

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]			
	Osobowe	Dostawcze	Ciężarowe	Autobusy
Gmina Zawadzkie	33 096,59	5 606,21	8 652,63	567,79

Poniżej przedstawiono strukturę zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie gminy.

Rysunek 190 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁷⁰⁰

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że na analizowanym terenie największy udział w zużyciu energii mają samochody osobowe, tj. ponad 69%. Zużycie energii przez samochody ciężarowe kształtuje się na poziomie 18% całkowitego zużycia energii w danym sektorze. Z kolei samochody dostawcze zużywają niecałe 12% energii w danym sektorze. Autobusy natomiast stanowią zaledwie ok. 1,2% całkowitego zużycia energii w sektorze transportu.

Wielkość emisji CO₂ w sektorze transportowym w kategoriach środków transportu, tj. samochody osobowe, ciężarowe, dostawcze oraz autobusy, przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 263 Emisja CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁷⁰¹

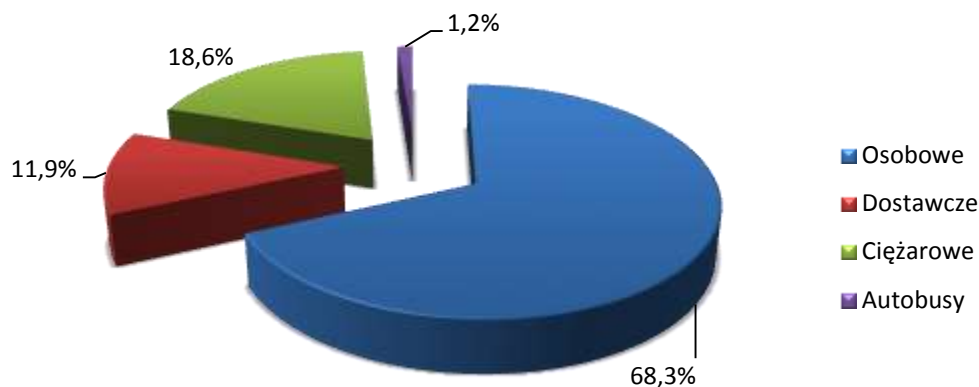
Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]			
	Osobowe	Dostawcze	Ciężarowe	Autobusy
Gmina Zawadzkie	8 479,25	1 473,98	2 315,90	151,19

⁶⁹⁹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁷⁰⁰ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁷⁰¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Poniżej przedstawiono strukturę emisji CO₂ na terenie gminy w sektorze transportu w kategoriach środków transportu.

Rysunek 191 Emisja CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁷⁰²

Struktura emisji CO₂ w sektorze transportowym, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie gminy, rozkłada się analogicznie jak zużycie energii. Na analizowanym terenie największy udział w zużyciu energii mają samochody osobowe, tj. ok. 68%. Zużycie energii przez samochody ciężarowe kształtuje się na poziomie ok. 19% całkowitego zużycia energii w danym sektorze. Z kolei samochody dostawcze zużywają ok. 12% energii w danym sektorze. Autobusy natomiast stanowią ok. 1,2% całkowitego zużycia energii w sektorze transportu.

Przez teren gminy, poza drogami powiatowymi i gminnymi, przebiegają także drogi o znaczeniu wojewódzkim. Poniżej przedstawiono analizę zużycia energii pod kątem rodzaju dróg. Wyniki przedstawiono w tabeli poniżej.

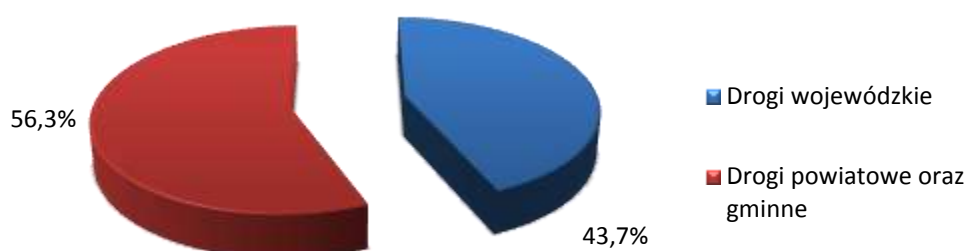
Tabela 264. Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁷⁰³

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]		
	Drogi krajowe	Drogi wojewódzkie	Drogi powiatowe oraz gminne
Gmina Zawadzkie	0,00	20 952,06	26 971,15

Poniżej przedstawiono strukturę zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren gminy.

⁷⁰² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁷⁰³ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 192 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁷⁰⁴

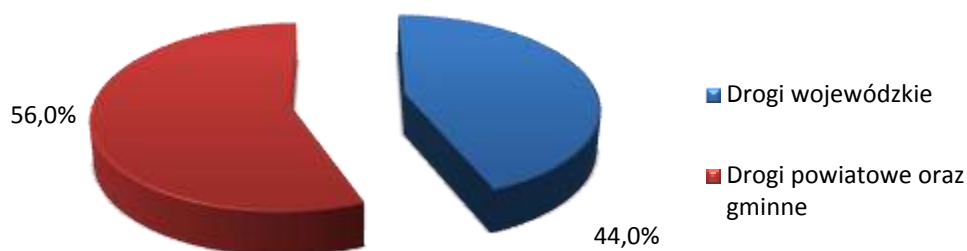
Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że na analizowanym terenie największy udział w zużyciu energii mają drogi powiatowe oraz gminne (ok. 56%). Drugie, pod kątem wielkości zużycia energii są drogi wojewódzkie (ok. 44%). Natomiast drogi krajowe stanowią 0%.

Poniżej przedstawiono analizę emisji CO₂ pod kątem rodzaju dróg. Wyniki zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 265 Emisja CO₂ w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁷⁰⁵

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]		
	Drogi krajowe	Drogi wojewódzkie	Drogi powiatowe oraz gminne
Gmina Zawadzkie	0,00	5 464,03	6 956,29

Na podstawie powyższych danych stwierdza się, że podobnie jak w przypadku zużycia energii, dominującą rolę w emisji CO₂ na terenie gminy odgrywają drogi powiatowe oraz gminne (ok. 56%). Drugie, pod kątem emisji są drogi wojewódzkie 44%. Natomiast drogi krajowe w Gminie nie występują co stanowi 0% całości.

Rysunek 193 Struktura emisji CO₂ w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁷⁰⁶

⁷⁰⁴ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁷⁰⁵ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

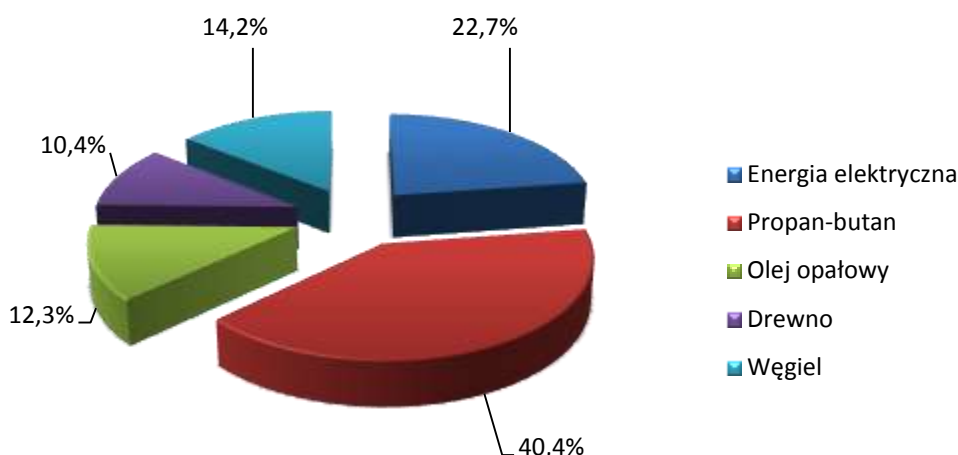
Handel, usługi, przedsiębiorstwa

Sektor handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych stanowi odrębną gałąź emisji CO₂ na terenie Gminy Zawadzkie. Władze gminy nie mają bezpośredniego wpływu na wielkość emisji pochodzącą z tego sektora. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące zużycia nośników energii w wyżej wymienionym sektorze. Przeprowadzona inwentaryzacja wykazała, że finalne zużycie energii w ww. sektorze na terenie gminy wynosi 597,11 MWh/rok, natomiast roczna emisja CO₂ wynosi 215,26 [MgCO₂/rok].

Tabela 266 Zużycie nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁷⁰⁷

Obszar	Zużycie nośników energii [MWh/rok]				
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel	Gaz płynny
Gmina Zawadzkie	135,52	73,38	62,22	84,93	241,05

W analizowanym sektorze największy udział w strukturze zużycia nośników energii stanowi gaz płynny (ok. 40%). Udział energii elektrycznej, jako nośnika energii, kształtuje się na poziomie 22,7% całkowitego zużycia w analizowanym sektorze, natomiast udział węgla wynosi 14,3%, a drewna 10,4%. Najmniejsze znaczenie w strukturze zużycia nośników energii odnotowano dla oleju opałowego, tj. 12,3% całkowitego zużycia. Struktura zużycia przedstawiona została na poniższym rysunku.

Rysunek 194 Struktura zużycia nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁷⁰⁸

W tabeli oraz na rysunku poniżej zamieszczono informacje nt. emisji CO₂ w podziale na zidentyfikowane nośniki energii stosowane w analizowanym sektorze na terenie gminy.

Tabela 267 Emisja CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw, w Gminie Zawadzkie w roku bazowym 2013⁷⁰⁹

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]				
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel	Gaz płynny

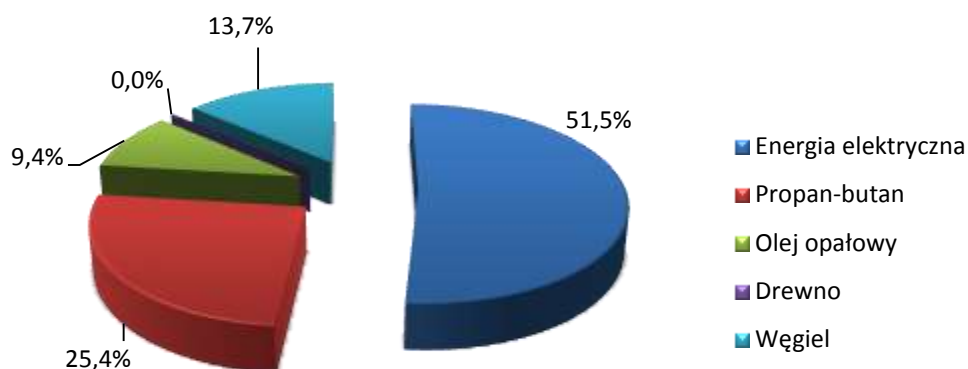
⁷⁰⁶ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁷⁰⁷ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁷⁰⁸ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁷⁰⁹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Obszar	Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]				
	Energia elektryczna	Olej opałowy	Drewno	Węgiel	Gaz płynny
Gmina Zawadzkie	110,85	20,25	0,01	84,93	54,76

Rysunek 195 Struktura emisji CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013⁷¹⁰

Największą emisję CO₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw odnotowano dla energii elektrycznej (51,5%) oraz gazu płynnego (ok. 25%), a węgla 13,7%. Olej opałowy stanowi 9,4% całkowitej emisji CO₂ w danym sektorze. Znikomy udział stanowi emisja drewna w całkowitej emisji CO₂ w danym sektorze na terenie gminy.

Odnawialne Źródła Energii

Na terenie Gminy Zawadzkie, na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji, zidentyfikowano występowanie OZE w postaci dwóch elektrowni wodnych, które rocznie produkują 125 MWh energii elektrycznej na rok oraz farma fotowoltaiczna w Żędowicach.

Podsumowanie

Wyniki analizy emisji CO₂ zinwentaryzowanej na terenie Gminy Zawadzkie, w podziale na wyżej scharakteryzowane sektory, wykazują zbliżony układ do emisji z innych europejskich, rozwiniętych ośrodków samorządowych. Najważniejsze wnioski przedstawiono poniżej:

- sektor obiektów użyteczności publicznej oraz oświetlenia ulicznego stanowi najmniej znaczące źródło emisji CO₂ na terenie Gminy Zawadzkie. Nie należy jednak zaniedbywać tych sektorów w procesie ograniczania emisji. Podjęte działania powinny stać się wzorcem dla mieszkańców Gminy w zakresie ekonomicznie oraz ekologicznie uzasadnionych działań niskoemisyjnych, m. in. termomodernizacja oraz wykorzystanie OZE w budynkach;
- największym źródłem emisji na terenie Gminy jest mieszkalnictwo, jest to również grupa, która ma duży potencjał redukcji emisji w zakresie ograniczania zużycia energii (elektrycznej i ciepłej) przez mieszkańców. Władze Gminy Zawadzkie mogą mieć znaczący wpływ na podejmowane przez mieszkańców działania termomodernizacyjne oraz zmianę ich zachowań;
- transport indywidualny to drugi co do wielkości sektor emitujący znaczną ilość substancji zanieczyszczających powietrze atmosferyczne. Gałąź transportu charakteryzuje się dużą dynamiką wzrostu emisji, która będzie utrzymywać się w najbliższych latach;
- w sektorze handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych, jednego z większych emitatorów zanieczyszczeń na terenie Gminy, władze samorządowe, poprzez współpracę z podmiotami gospodarczymi, mogą przyczynić się do redukcji emisji CO₂. Pomimo niewielkiej zależności od władz

⁷¹⁰ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

samorządowych, sektor ten ma znaczny potencjał minimalizacji emisji, głównie poprzez ograniczenie energochłonności.

Działania jakie władze Gminy Zawadzkie powinny podjąć w celu ograniczenia wielkości emisji gazów cieplarnianych, to przede wszystkim dokładna i przejrzysta strategia działania, bezwzględnie realizowana w najbliższych latach. W obszarze społeczeństwa docelowe staje się prowadzenie działań strategicznych, takich jak kampanie edukacyjno-informacyjne, a także kreowanie narzędzi wspierających mieszkańców w zakresie termomodernizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Niezbędne są także zadania ograniczające emisyjność sektora transportowego. Podczas formułowania zadań, poza efektywnością ekologiczną, należy także uwzględniać efektywność ekonomiczną oraz społeczną. Formułowane działania należy koncentrować w pierwszej kolejności w obszarach, gdzie istnieje duży potencjał redukcji, przynoszący pożądane efekty. Nie należy jednak zaniedbywać przy tym pozostałych obszarów, gdzie potencjał redukcji jest mniejszy.

15.7. DZIAŁANIA DLA OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH CELÓW W GMINIE MIEJSKO – WIEJSKIEJ ZAWADZKIE

15.7.1. Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania

Długoterminowa strategia Gminy Zawadzkie uwzględnia zapisy określone w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych,
- redukcja zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Zadaniem strategii długoterminowej jest także poprawa jakości powietrza, zgodnie z Programem Ochrony Powietrza dla strefy opolskiej oraz Programem Ochrony Powietrza dla strefy krapkowicko-strzeleckiej, w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀.

Cele strategiczne i szczegółowe Planu gospodarki niskoemisyjnej zostały opisane w jednym ze wcześniejszych rozdziałów, natomiast zobowiązania w postaci realizacji zadań długoterminowych zostały określone w rozdziale pn. harmonogram rzeczowo-finansowy.

Wpisujące się w ZPGN cele i zobowiązania długoterminowe wynikające ze Strategii Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2007-2015 oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Zawadzkie są następujące:

- Zapewnienie dogodnych warunków życia w Gminie Zawadzkie, poprzez:
 - budowę i unowocześnienie dróg na terenie Gminy,
 - ochronę środowiska, w tym ograniczanie niskiej emisji, oraz rozwój sieci ciepłowniczej i gazowniczej na terenie Gminy,
 - poprawę dostępności komunikacyjnej,
 - termomodernizacja budynków stanowiących mienie Gminy.
- W perspektywie długookresowej na terenie Gminy Zawadzkie planowana jest realizacja następujących zadań:
 - budowa oraz modernizacja stacji transformatorowych,
 - budowa obejść drogowych dla miejscowości położonych w ciągu drogi wojewódzkiej nr 901 oraz 463,
 - rozwój komunikacji zbiorowej.

15.7.2. Krótko/średnioterminowe zadania

Zaproponowane działania krótko- do 2018 roku i średniookresowe do 2020 roku dotyczą w głównej mierze termomodernizacji budynków stanowiących mienie Gminy, w tym wymiany źródeł ciepła. Ponadto realizowane będą prace związane z budową ścieżek i tras rowerowych, a także działania promocyjne oraz edukacyjne, mające na celu promowanie ekologicznych zachowań wśród mieszkańców. Szczegółowy wykaz działań krótko- i średniookresowych przedstawiony został w harmonogramie rzeczowo-finansowym zawierający:

- opis zadania,
- przypisanie zadania do realizacji określonego celu,
- podmioty odpowiedzialne za realizację,
- termin realizacji,
- koszty wraz ze wskazaniem możliwych źródeł finansowania,
- określenie efektu ekologicznego, ekonomicznego oraz energetycznego,
- opis wskaźnika/miernika monitorowania zadania.

15.7.3. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań

Harmonogram rzeczowo-finansowy działań naprawczych dla Gminy Zawadzkie, opracowano w oparciu o diagnozę istniejącego stanu jakości powietrza. Czas realizacji zaplanowanych zadań obejmuje lata od roku 2015 do roku 2020. Wdrożenie zaproponowanych zadań, w perspektywie 2022 roku, powinno wpłynąć na ograniczenie zarówno emisji dwutlenku węgla, zużycia energii finalnej, emisji pyłu zawieszonego PM10, jak również benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10

Harmonogram rzeczowo-finansowy stanowi indywidualną listę zadań Gminy, która nie jest zamknięta. Listę zadań należy aktualizować w trakcie realizacji Planu, tak aby w perspektywie kolejnych lat Gmina Zawadzkie potrafiła rozwiązywać napotkane problemy, także wśród mieszkańców – w szczególności w obszarze ochrony powietrza i efektywności energetycznej.

W harmonogramie, poza szczegółowymi działaniami, wskazane zostały także: jednostka odpowiedzialna za realizację, skala działania, orientacyjne koszty realizacji oraz możliwe źródła finansowania. Ponadto wskazano wymagany do osiągnięcia efekt ekologiczny oraz efekt redukcji emisji CO₂. Ze względu na wysoki udział źródeł emisji powierzchniowej w stężeniach analizowanych zanieczyszczeń w obszarach przekroczeń, efekt redukcji emisji zostanie osiągnięty poprzez realizację zadań związanych ze zmianą sposobu ogrzewania mieszkań oraz termomodernizacją budynków.

Działania, w których jako źródło finansowania wskazano środki własne inwestora, będą mogły być również finansowane ze środków zewnętrznych, w przypadkach pojawienia się możliwości ich finansowania (np. ogłoszenie o naborze do konkursu).

W harmonogramie rzeczowo- finansowym znalazły się również działania, dla których nie obliczono efektów energetycznych i ekologicznych z uwagi na brak możliwości oszacowania ich wpływu. Są to wszelkie działania związane z edukacją ekologiczną, zwiększaniem atrakcyjności jazdy rowerem w mieście oraz poprawą komfortu użytkowania transportu publicznego. Można jednak założyć, że wspomniane działania w sposób pozytywny przyczynią się do kształtowania świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie oszczędzania energii oraz dbania o jakość powietrza.

W poniższej tabeli wskazano działania naprawcze w podziale na grupy działań.

Tabela 268 Harmonogram rzeczowo - finansowy dla Gminy Zawadzkie⁷¹¹

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[Mg CO ₂ e/rok]
1	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Hali Sportowej wraz z audytem	Urząd Gminy Zawadzkie	b.d.	1930,95	Środki własne, RPO WO*	343	278
2	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Obiektów Oświatowych – PSP Zawadzkie	Urząd Gminy Zawadzkie	b.d.	1197,45	Środki własne, RPO WO*	212	172
3	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Budynku ZSG w Kielczy	Urząd Gminy Zawadzkie	b.d.	629,10	Środki własne, RPO WO*	111	90

⁷¹¹ Opracowanie własne

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[Mg CO ₂ e/rok]
4	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Kielczy	Urząd Gminy Zawadzkie	b.d.	189,90	Środki własne, RPO WO*	33	27
5	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Budynku Biurowo – Socjalnego w Zawadzkim	Urząd Gminy Zawadzkie	b.d.	363,15	Środki własne, RPO WO*	64	52
6	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja (ocieplenie ścian oraz wymiana instalacji centralnego ogrzewania) budynku Przedszkola Publicznego Nr 3 z Oddziałem Żłobkowym	Urząd Gminy Zawadzkie	2015-2022	367,20	Środki własne, RPO WO*	65	53

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[Mg CO ₂ e/rok]
7	Budynki użyteczności publicznej	Zmniejszenie energochłonności budynku Publicznego Przedszkola w Żędowicach poprzez remont dachu wraz z jego dociepleniem	Urząd Gminy Zawadzkie	2015-2018	80,00	Środki własne, RPO WO*	15	12
8	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja (wymiana okien oraz remont dachu połączony z jego ociepleniem) budynku Ośrodka Pomocy Społecznej	Urząd Gminy Zawadzkie	2015-2022	240,00	Środki własne, RPO WO*	19	15
9	Mieszkalnictwo	Dofinansowanie dla mieszkańców do wymiany starych kotłów węglowych na kotły o wysokiej sprawności cieplnej	Urząd Gminy Zawadzkie	2016-2020	240,00	Środki własne, KAWKA*	360	360

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[Mg CO ₂ e/rok]
10	Mieszkalnictwo	Prowadzenie akcji promocyjno-edukacyjnych w zakresie poszanowania energii cieplnej i elektrycznej, korzyści z termomodernizacji, zachęcania do stosowania paliw alternatywnych dla węgla (proekologicznych), szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych.	Urząd Gminy Zawadzkie	2016-2020	5	Środki własne, WFOŚiGW*	-	-

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[Mg CO ₂ e/rok]
11	Mieszkalnictwo	Prowadzenie akcji informacyjnej o możliwości dofinansowania przez Gminę Zawadzkie do wymiany starych kotłów węglowych na kotły o wysokiej sprawności cieplnej oraz montażu kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltaicznych, pomp ciepła i małych elektrowni wiatrowych w ramach dotacji pn. Prosument Opolski	Urząd Gminy Zawadzkie	2016-2020	b.d.	Środki własne	-	-

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[Mg CO ₂ e/rok]
12	Transport	Budowa systemu szlaków rowerowych wg. "Koncepcji budowy zintegrowanej sieci tras i ścieżek rowerowych, biegowych, szlaków kajakowych i jazdy konnej w subregionie Kędzierzyńsko-Kozielskim."	Urząd Gminy Zawadzkie	2016-2020	19 556 300,00	Środki własne, RPO WO*	b/d	b/d

*- jeżeli określone zadanie nie otrzyma dofinansowania z zaproponowanego źródła bądź jeżeli pojawią się inne źródła finansowania beneficjent skorzysta z innych źródeł

15.8. PROGNOZA REDUKCJI EMISJI CO₂, ZUŻYCIA ENERGII FINALNEJ I WZROSTU UDZIAŁU ENERGII POCHODZĄCEJ ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH W ROKU 2020

15.8.1. Wyniki inwentaryzacji - prognoza na 2020 r.

Podstawę do sporządzenia wyników inwentaryzacji na rok 2020 (prognozy) stanowią założenia rozwoju społeczno-gospodarczego, gdyż ich przyjęcie spowoduje określoną potrzebę rozwoju infrastruktury energetycznej Gminy.

Na dynamikę rozwoju Gminy wpływają m.in.

- zmiany demograficzne,
- rozwój i zmiany zabudowy mieszkaniowej,
- rozwój i zmiany sektora handlu, usług i przedsiębiorstw,
- rozwiązania komunikacyjne w gminie oraz ruch tranzytowy.

Na potrzeby ZPGN przeanalizowano m.in. opracowania założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gmin Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego. Na tej podstawie przyjęto założenia do celów prognozowania zużycia energii na rok 2020:

- Brak wyraźnego wzrostu zainteresowania inwestycjami na terenie Gminy;
- Powolny spadek liczby ludności w Gminie,
- Powolny przyrost nowych powierzchni mieszkalnych w wyniku zasiedlania terenów rozwojowych;
- Działania termomodernizacyjne będą prowadzone w sposób ciągły, w zakresie dostosowanym do możliwości finansowych mieszkańców.

Bazując na powyższych informacjach i analizach własnych w ZPGN przyjęto zmiany w zapotrzebowaniu na energię cieplną dla roku 2020 jak poniżej:

- Mieszkalnictwo – spadek zużycia o 8,41%;
- Sektory handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych – bez znaczących zmian;
- Sektor obiektów użyteczności publicznej – spadek zużycia o 7,23%;
- Oświetlenie publiczne – wzrost zużycia o 1%.

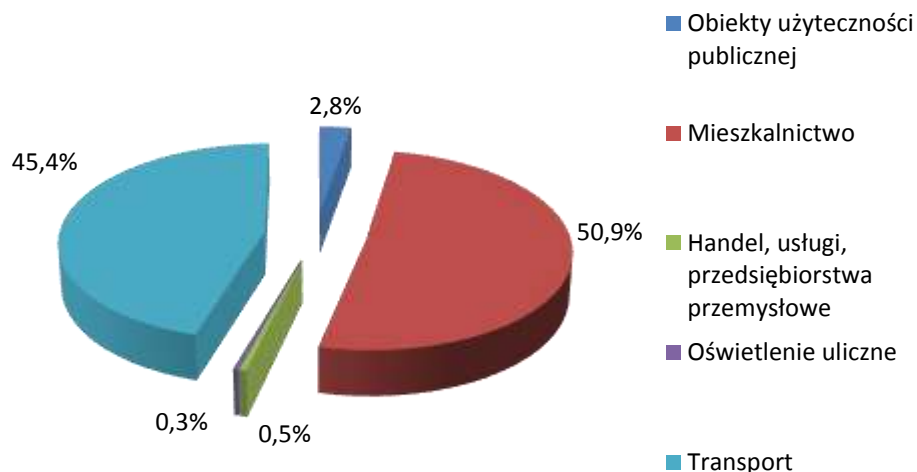
Zgodnie z Polityką energetyczną Polski do 2030 roku krajowe zapotrzebowanie na energię elektryczną może wzrosnąć w 2020 r. nawet o ok. 21%. Biorąc pod uwagę potencjał rozwoju Gminy dla potrzeb ZPGN przyjęto wzrost zużycia tego nośnika do 2020 r. na poziomie 3%. Jedynie w sektorze mieszkalnictwa przyjęto spadek o 2,3%. Założono także zmiany w strukturze paliwowej zakładając spadek zużycia paliwa węglowego.

Według zakładanej prognozy łączne zużycie energii w Gminie w roku 2020 spadnie do wartości 109 720,4 MWh. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców.

Tabela 269 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020⁷¹²

Zużycie energii [MWh/rok]					
Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	Oświetlenie uliczne	Transport	Suma
3 105,4	55 848,0	601,2	325,7	49 840,1	109 720,4

⁷¹² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

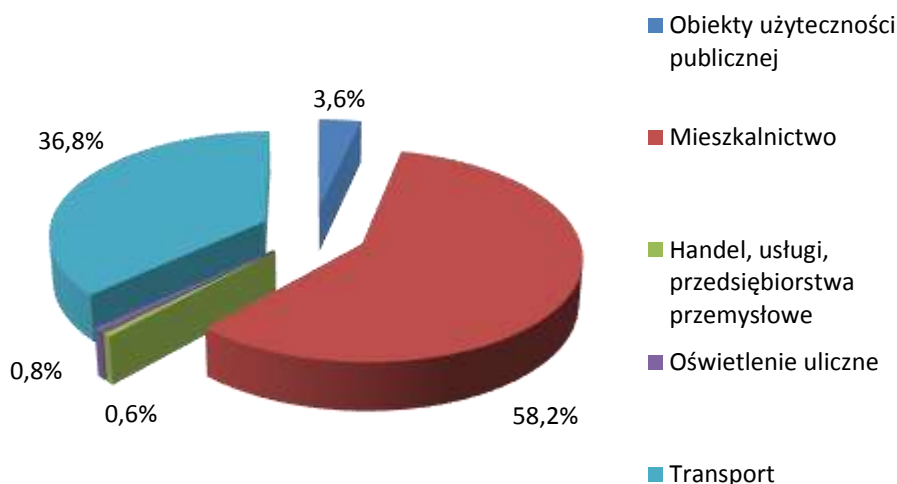
Rysunek 196 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2020⁷¹³

Grupą charakteryzującą się największym zużyciem energii będzie sektor mieszkalnictwa z udziałem 50,9%. Sektor transportu będzie zużywał 45,4%, a sektor obiektów użyteczności publicznej niespełna 3%.

Jak przewiduje scenariusz spadnie także emisja CO₂ związana z użytkowaniem energii do poziomu ok. 35 055,8 MgCO₂/rok. Wielkość emisji CO₂ oraz jej strukturę wg sektorów odbiorców energii przedstawiono w kolejnej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 270 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020⁷¹⁴

Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]					
Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	Oświetlenie uliczne	Transport	Suma
1 264,1	20 389,6	218,6	266,4	12 917,1	35 055,8

Rysunek 197 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku 2020⁷¹⁵⁷¹³ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji⁷¹⁴ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Prognozuje się, że grupą odbiorców energii o największym udziale emisji CO₂ będzie sektor mieszkalnictwa (58,2%), następnie transport (blisko 37%). Emisja CO₂ wynikająca z wykorzystywania energii w obiektach użyteczności publicznej będzie stanowić 3,6% emisji całkowitej.

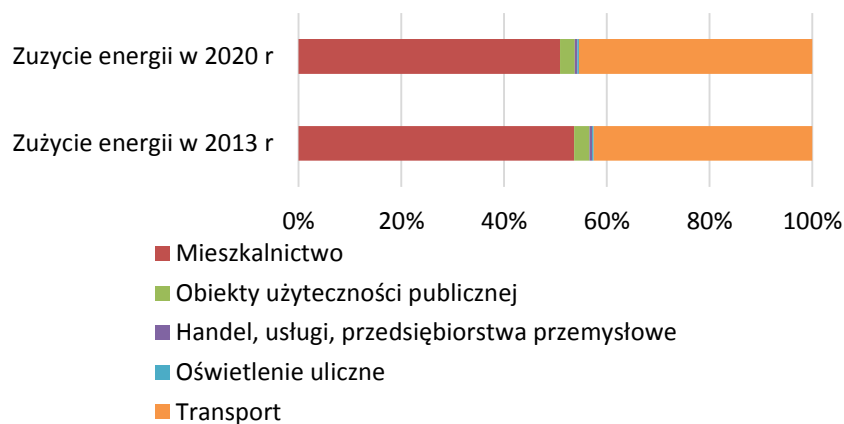
15.8.2. Wyniki inwentaryzacji - podsumowanie

Przewiduje się, że w latach 2013 – 2020 wielkość zużycia energii końcowej na terenie Gminy spadnie o ok. 2,5%. Będzie to wynikać z tego, że działania racjonalizujące zużycie energii realizowane zgodnie z przyjętym scenariuszem przez samorząd lokalny oraz prywatnych użytkowników energii będą rekompensować zwiększone zużycie energii wynikające z przyjętego rozwoju Gminy. Największy spadek zużycia energii dotyczy sektora mieszkalnictwa. Warto odnotować zmniejszenie zużycia energii w grupie obiektów użyteczności publicznej, która ma stanowić przykład dla społeczeństwa i dawać pozytywne wzorce do naśladowania dla działań związanych z wdrażaniem gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy.

Tabela 271 Porównanie zużycia energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020⁷¹⁶

Sektor	Zużycie energii w 2013 r.	Zużycie energii w 2020 r.	Zmiana względem 2013 r.
	[MWh/rok]	[MWh/rok]	[%]
Mieszkalnictwo	60 369,1	55 848,0	-7,5%
Obiekty użyteczności publicznej	3 296,9	3 105,4	-5,8%
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	597,1	601,2	0,7%
Oświetlenie uliczne	322,4	325,7	1,0%
Transport	47 923,2	49 840,1	4,0%
SUMA	112 508,8	109 720,4	-2,5%

Na poniższym rysunku przedstawiono udziały poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020.

Rysunek 198 Porównanie poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020⁷¹⁷

Jak pokazują poniższe dane zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 wyniesie 3,3%. Mając na uwadze ograniczony wpływ gminy na zewnętrznych odbiorców energii, należy prowadzić równolegle do zaplanowanych przedsięwzięć także akcje edukacyjne i promocyjne dla szeroko pojętej gospodarki niskoemisyjnej, mogące także stanowić wymierną korzyść dla środowiska.

⁷¹⁵ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

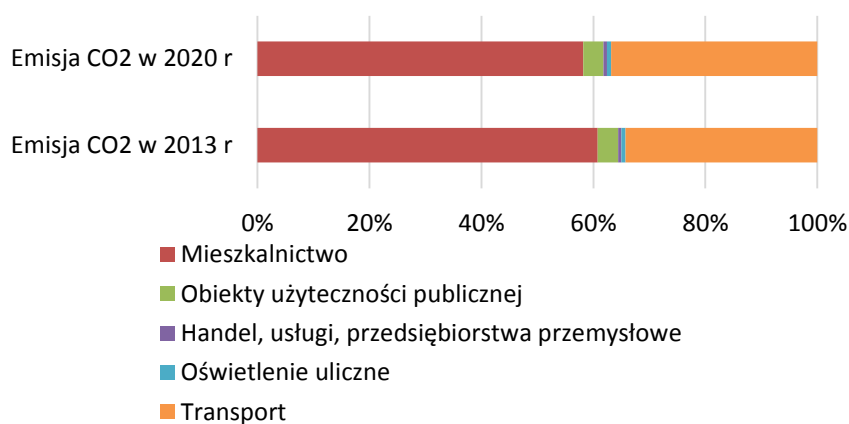
⁷¹⁶ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁷¹⁷ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Tabela 272 Porównanie emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020⁷¹⁸

Sektor	Emisja CO ₂ w 2013 r.	Emisja CO ₂ w 2020 r.	Zmiana względem 2013 r.
	[MgCO ₂ /rok]	[MgCO ₂ /rok]	[%]
Mieszkalnictwo	22 036,6	20 389,6	-7,5%
Obiekty użyteczności publicznej	1 321,2	1 264,1	-4,3%
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	215,3	218,6	1,5%
Oświetlenie uliczne	263,8	266,4	1,0%
Transport	12 420,3	12 917,1	4,0%
SUMA	36 257,1	35 055,8	-3,3%

Na poniższym rysunku przedstawiono udziały poszczególnych sektorów w emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020.

Rysunek 199 Porównanie poszczególnych sektorów w emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020⁷¹⁹

15.8.3. Efekt energetyczny i ekologiczny ZPGN

W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że Gmina osiągnie zmniejszenie zużycia energii finalnej do roku 2020 o wartości **1,1%** względem zużycia prognozowanego na rok 2020, oraz **3,6%** zmniejszenia zużycia energii finalnej w stosunku do roku bazowego 2013. W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego redukcji zużycia energii finalnej w roku 2020.

Tabela 273 Wyznaczenie celu redukcji energii finalnej do roku 2020⁷²⁰

Sektor	Zużycie energii w 2020 r.
	[MWh/rok]
Mieszkalnictwo	55 848,0
Obiekty użyteczności publicznej	3 105,4
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	601,2
Oświetlenie uliczne	325,7
Transport	49 840,1
SUMA	109 720,4

⁷¹⁸ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji⁷¹⁹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji⁷²⁰ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Przewidywany sumaryczny efekt energetyczny zaplanowanych przedsięwzięć w ZPGN (redukcja względem prognozy na 2020 r.)	1 225,84
Przewidywane zużycie energii finalnej w 2020 r.	108 494,6
Zużycie energii finalnej w roku bazowym 2013	112 508,8
Przewidywana redukcja zużycia energii finalnej (względem roku bazowego 2013)	4 014,2

Jak wynika z analizy, aby osiągnąć zakładany cel redukcji zużycia energii finalnej do roku 2020 zużycie energii powinno spaść z 112 508,8 MWh/rok do poziomu wynoszącego 108 494,6 MWh/rok, a więc o wielkość równą **4 014,2 MWh/rok**.

W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że Gmina osiągnie zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 o wartości **3,0%** względem emisji prognozowanej na rok 2020, oraz **6,2%** ograniczenia emisji w stosunku do roku bazowego 2013. W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego emisji CO₂ w roku 2020.

Tabela 274 Wyznaczenie celu redukcji emisji CO₂ do roku 2020⁷²¹

Sektor	Emisja CO ₂ w 2020 r.
	[MgCO ₂ /rok]
Mieszkalnictwo	20 389,6
Obiekty użyteczności publicznej	1 264,1
Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	218,6
Oświetlenie uliczne	266,4
Transport	12 917,1
SUMA	35 055,8
Przewidywany sumaryczny efekt ekologiczny zaplanowanych przedsięwzięć w ZPGN (redukcja względem prognozy na 2020 r.)	1 063,5
Przewidywana emisja CO₂ w 2020 r.	33 992,3
Emisja CO₂ w roku bazowym 2013	36 257,1
Przewidywany efekt ekologiczny (względem roku bazowego 2013)	2 264,8

Jak wynika z analizy, aby osiągnąć zakładany cel redukcji emisji CO₂ do roku 2020 emisja powinna spaść z 36 257,1 MgCO₂/rok do poziomu wynoszącego 33 992,3 MgCO₂/rok, a więc o wielkość równą **2 264,8 MgCO₂/rok**.

15.9. ANALIZA RYZYK REALIZACJI PLANU

W niniejszym rozdziale wykorzystana została jedna z najpopularniejszych a zarazem najskuteczniejszych metod analitycznych stosowanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego – analizę SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Analiza SWOT jest podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron gminy oraz badania szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją w ramach realizacji zadań wynikających z projektu ZPGN.

⁷²¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Tabela 275 Analiza SWOT dla Gminy Zawadzkie⁷²²

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Dostęp do infrastruktury komunikacyjnej (sieć dróg wojewódzkich, autostrada A4 oraz linia kolejowa); • Gęsta sieć połączeń drogowych oraz dostęp do linii kolejowej; • Wysoki stopień lesistości powiatu; • Dobrze rozwinięty system ścieżek rowerowych w Dolinie Małej Panwi; • Istnienie elektrowni fotowoltaicznej w Żędowicach; • Istnienie sieci ciepłowniczej na terenie miasta Zawadzkie; • Stosowanie głównie opraw ulicznych o mocy 70 W.	• Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa; • Obecność dróg o dużym natężeniu ruchu, tj. dróg krajowych, wojewódzkich oraz autostrady A4; • Zły stan techniczny dróg powiatowych oraz gminnych; • Duże natężenie ruchu drogowego w centrum miasta w tym brak obwodnicy Zawadzkiego • Dominujący udział transportu indywidualnego na terenie gminy; • Brak obwodnicy miasta oraz sołectw; • Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, w szczególności w okresie grzewczym, spowodowane gł; tzw. niską emisją; • Niski stopień gazyfikacji gminy; • Sieć ciepłownicza obejmująca tylko część mieszkańców gminy; • Znaczny udział węgla kamiennego w indywidualnych systemach grzewczych; • Niski standard mieszkań komunalnych; • Niski poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii; • Stosowanie opraw ulicznych o mocy 100 oraz 150 W; • Istnienie dużych zakładów przemysłowych na terenie Gminy oraz w bezpośrednim jej sąsiedztwie (Kędzierzyn-koźle, aglomeracja górnośląska).
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Systematyczny wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy; • Systematyczny rozwój sieci dróg rowerowych; • Konieczność realizacji obwodnic i obejść drogowych na najbardziej obciążonych szalach; • Rozwój i promowanie systemu transportu zbiorowego wśród mieszkańców; • Konieczność przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych na terenie Gminy; • Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej w Zawadzkim; • Potencjał i wzrost wykorzystywania odnawialnych źródeł energii – możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania; • Zbieżność celów i zadań z Programami Operacyjnymi Unii Europejskiej na lata 2014-2020; • Regulacje prawne (na poziomie UE) wymuszające stosowanie alternatywnych źródeł energii; • Wymagany wzrost udziału energii odnawialnej w skali kraju do 15% w końcowym zużyciu energii w roku 2020 (według wymogów UE); • Wzrastająca presja na racjonalne gospodarowanie energią i ograniczanie emisji w skali europejskiej i krajowej; • Rozwój technologii energooszczędnych oraz ich coraz większa dostępność (np. tanie świetlówki energooszczędne); • Możliwości wsparcia przez Państwo i UE inwestycji związanych z OZE, termomodernizacją, rozwojem infrastruktury;	• Zbyt wolno postępująca modernizacja dróg gminnych; • Likwidacja połączeń lokalnych oraz krajowych komunikacji kolejowej oraz autobusowej; • Konkurencja w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych; • Trudności proceduralne w dostępie do źródeł i sposobów finansowania; • Utrzymujący się (ogólnokrajowy) trend wzrostu zużycia energii elektrycznej; • Wysoki koszt inwestycji w Odnawialne Źródła Energii; • Zmniejszenie zainteresowania Odnawialnymi Źródłami Energii przez użytkowników energii ze względu na wysoki koszt inwestycyjny; • Zbyt wysokie koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii; • Wysokie ceny paliw energetycznych; • Niskie tempo wykonywania prac termomodernizacyjnych budynków (ocieplenie, wymiana okien, modernizacja instalacji c.o i c.w.u) – duże zapotrzebowanie na ciepło; • Nasilający się radykalizm ekologiczny ograniczający możliwość budowy farm wiatrowych oraz elektrowni wodnych.

⁷²² Opracowanie własne

• Rosnąca świadomość odbiorców w zakresie oszczędnego gospodarowania energią, coraz większy nacisk z tym związany na zużycia energii; • Rosnące zapotrzebowanie ze strony użytkowników energii na działania proefektywnościowe; • Większa dbałość o ochronę środowiska naturalnego; • Moda na proekologiczne zachowania i rosnące zainteresowanie kontaktem z naturą.	

15.10.SPOSÓB MONITOROWANIA I RAPORTOWANIA EFEKTÓW REALIZACJI PROJEKTU

Proces monitorowania obejmuje efekty w zakresie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy Zawadzkie, w tym dotyczące redukcji emisji, zarówno w krótkim, jak i w długim horyzoncie czasowym. Monitorowanie odnosi się także do oceny stopnia realizacji celów określonych w niniejszym Planie, co jest związane z zobowiązaniami krajowymi a także międzynarodowymi, zarówno w ramach Unii Europejskiej jak i w skali globalnej. Proces monitorowania pozwoli ocenić, czy zarówno harmonogram działań jak i sam dokument wymagają modyfikacji, tak aby stopień realizacji celów był jak najwyższy i umożliwiał elastyczne prowadzenie polityki gospodarczej.

Ocena skuteczności wdrożenia ZPGN wymaga zaplanowania odpowiedniej koncepcji jego ewaluacji. Monitorowanie postępów wynikających z działań wdrożeniowych stanowi z jednej strony podstawę dla ewentualnych działań korygujących lub aktualizujących zaproponowane rozwiązania, z drugiej zaś umożliwia całościową ocenę planu w kategoriach sukcesu lub porażki.

W warstwie metodycznej monitoring i ewaluacja powinny być prowadzone z wykorzystaniem ograniczonego zbioru wskaźników umożliwiających szybki pomiar stopnia realizacji priorytetów i celów strategicznych, przy uwzględnieniu dostępności danych statystycznych. Mając na uwadze powyższe, dobór wskaźników monitoringu (M) i ewaluacji (E) został dokonany w oparciu o następujące kryteria:

- wewnętrzne odnoszące się do poszukiwania wskaźników monitoringu i ewaluacji, które w sposób syntetyczny, a zarazem całościowy opisują stopień realizacji poszczególnych priorytetów i celów,
- zewnętrzne odnoszące się do wykorzystania w procesie monitoringu popularnych wskaźników ewaluacji proponowanych przez Wytyczne SEAP.

Założenia dla konstrukcji systemu monitorowania ZPGN odnoszą się do zbioru elementów umożliwiających pomiar, kontrolę, interpretację efektów realizowanych działań oraz uaktualnienia dokumentu. Obejmują one:

- roczne raporty – odnoszące się do postępów prac oraz obejmujące swym zasięgiem zagadnienia oceny okresowej przy wykorzystaniu zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji, wykonywane bezpośrednio przez Urząd Gminy,
- system gromadzenia, przetwarzania i analizy informacji związanych z efektami ZPGN, bazujący na wartościach zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji. Postuluje się wykorzystanie elektronicznych form gromadzenia i przetwarzania danych.

W ramach realizacji ZPGN proponowane jest by monitoring był wykonywany nie rzadziej niż co 4 lata z uwagi na lepszą skuteczność pozyskiwania danych ze wszystkich badanych sektorów.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w ZPGN, a także wieloaspektowość jej efektów istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Proponuje się, aby badaniami zostały objęte także: podmioty gospodarcze i organizacje pozarządowe działające w gminie. Ich celem powinna być ocena ZPGN dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.

Jednym z najważniejszych problemów w skutecznej realizacji Planu może stanowić niespójność danych pochodzących z różnych źródeł oraz braku jednolitej metodyki zbierania danych. Brak systematycznego monitoringu wskaźników i realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie może prowadzić do braku kontroli nad realizacją działań zapisanych w Planie.

Lista wskaźników jest listą otwartą, podlega modyfikacjom w zależności od specyfiki danego działania. Wykaz proponowanych wskaźników monitorowania efektów działań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 276 Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania ZPGN⁷²³

Sektor	Wskaźniki	Jednostka	Źródło danych	Pozytywny trend
Transport	Długość ścieżek rowerowych	km	Urząd Gminy Zawadzkie, Główny Urząd Statystyczny	↑
	Długość ciągów pieszych / łączna długość dróg i ulic w mieście	km	Urząd Gminy Zawadzkie, Główny Urząd Statystyczny	↑
Budynki użyteczności publicznej	Całkowite roczne zużycie energii w budynkach użyteczności publicznej energia elektryczna, - ciepło sieciowe, - węgiel kamienny, - olej opałowy, - drewno, - inne.	MWh/rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne	↓
	Jednostkowe roczne zużycie energii końcowej w budynkach użyteczności publicznej	kWh/m ² /rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne	↓
	Liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji	szt.	Urząd Gminy Zawadzkie, Administratorzy budynków	↑
Mieszkalnictwo	Roczne zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych*	MWh/rok	Badanie ankietowe przeprowadzone na wybranych obszarach, Przedsiębiorstwa energetyczne, Główny Urząd Statystyczny	↓
	Roczna liczba dofinansowanych przez gminę wymian źródeł ciepła w podziale na typy zainstalowanych źródeł	szt.	Urząd Gminy Zawadzkie	↑
	Liczba osób objętych akcjami społecznymi w zakresie efektywności energetycznej i OZE	osoby	Urząd Gminy Zawadzkie	↑

W procesie monitorowania wdrażania ZPGN ważne jest regularne agregowanie danych, co umożliwiają elektroniczne bazy danych. Jeden z najważniejszych problemów w skutecznej realizacji ZPGN może stanowić niespójność danych pochodzących z różnych źródeł oraz brak jednej metodyki zbierania danych. Brak systematycznego monitoringu wskaźników i realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie może prowadzić do braku kontroli nad realizacją ZPGN. Wykaz proponowanych wskaźników monitorowania efektów działań przedstawia poniższa tabela. W rzeczywistości wskaźników odpowiednich dla specyfiki każdego działania może być więcej.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w ZPGN, a także wieloaspektowość jej efektów, istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Zakłada się, że badania winny odbywać się w odstępach dwuletnich (2016, 2018, 2020). Ich celem powinna być ocena ZPGN dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.

⁷²³ Opracowanie własne

16. Część indywidualna – Powiat Kędzierzyńsko – Kozielski

16.1. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Zintegrowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (ZPGN) dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego jest dokumentem strategicznym wyznaczającym główne cele, kierunki działań oraz plany i harmonogramy ich realizacji w zakresie podnoszenia efektywności energetycznej, zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym również gazów cieplarnianych. Realizacja powyższych założeń przyczyni się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, a także do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców poszczególnych jednostek samorządowych, wchodzących w skład Subregionu.

Na zakres tematyczny i strukturę dokumentu w dużej mierze wpływ miały wytyczne Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, które wskazywały wymagania wobec niniejszego dokumentu.

W opracowaniu przedstawiono ogólne informacje o ZPGN, metodykę jego opracowania oraz cel sporządzania dokumentu. Zebrane zostały wyniki analizy dokumentów strategicznych na szczeblu globalnym, unijnym, krajowym, wojewódzkim oraz lokalnym pod względem ich zgodności z zakresem ZPGN. Głównym założeniem tej analizy było wskazanie celów oraz założeń, zawartych w dokumentach strategicznych, powiązanych z gospodarką niskoemisyjną.

ZPGN został przygotowany w sposób zintegrowany dla całego Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, ze wskazaniem indywidualnych uwarunkowań poszczególnych gmin i powiatów. Dokument składa się z części ogólnej, dotyczącej Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego oraz 10 części szczegółowych, w których w szerszym zakresie przedstawiono zagadnienia bezpośrednio związane z poszczególnymi powiatami i gminami objętymi ZPGN. Ponadto zawarto skrócone wyniki Indywidualnych Planów Gospodarki Niskoemisyjnej opracowanych dla 3 gmin, wchodzących także w skład Subregionu.

W części indywidualnej dla powiatu kędzierzyńsko - kozielskiego zawarto kompleksową analizę stanu aktualnego, tj. ocenę stanu środowiska, infrastruktury technicznej, infrastruktury transportowej oraz uwarunkowań społeczno-gospodarczych. W zakresie oceny stanu środowiska dokonano oceny jakości powietrza, jako komponentu środowiska, w którym najwyraźniej obserwowane będą rezultaty działań związanych z realizacją ZPGN. Ocena stanu infrastruktury technicznej na terenie powiatu dotyczy systemu zaopatrzenia w gaz, ciepło oraz energię elektryczną, w tym oświetlenie uliczne. Ponadto scharakteryzowano system transportu powiatu. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze powiatu scharakteryzowane zostały w oparciu o dziedziny istotne dla ZPGN, tj. m. in.: demografia, mieszkalnictwo oraz prowadzona działalność gospodarcza. Na podstawie zebranych, wielowymiarowych informacji zdiagnozowane zostały obszary problemowe, związane tematycznie z zakresem ZPGN. W oparciu o obszary problemowe wyznaczone zostały cele strategiczne i szczegółowe, a także właściwe kierunki działań. Zaproponowane, do realizacji na terenie powiatu, działania powinny przynieść efekt ekologiczny w postaci ograniczenia emisji substancji do powietrza, jak również redukcji zużycia energii finalnej na obszarze całego Subregionu.

Zakres tematyczny części indywidualnej dla powiatu kędzierzyńsko - kozielskiego Planu odnosi się do działań inwestycyjnych, oraz nie inwestycyjnych w sektorze mieszkalnictwa indywidualnego, budownictwa użyteczności publicznej, transportu prywatnego i publicznego, floty powiatu, oświetlenia publicznego oraz przemysłu, usług i handlu. Dla każdego z ww. sektorów przedstawiono wyniki bazowej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla, której celem jest wyliczenie ilości CO₂ wyemitowanego wskutek zużycia energii na terenie powiatu w roku bazowym 2013. Dane te umożliwiają identyfikację głównych antropogenicznych źródeł emisji CO₂ oraz wyznaczenie i odpowiednie zhierarchizowanie pod względem ważności środków wpływających na redukcję zinventaryzowanej emisji.

W czasie planowania działań uwzględniono wyniki przeprowadzonej w ramach części indywidualnej dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego analizy programów i funduszy na poziomie lokalnym pod kątem możliwości uzyskania dofinansowania na działania realizowane w ramach zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. Wskazano rodzaje działań oraz grupy beneficjentów którzy mogą ubiegać się

o dofinansowanie oraz przedstawiono aspekty organizacyjne i finansowe realizacji Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. Wytypowane do realizacji działania ujęto w harmonogramie rzeczowo-finansowym, w którym przedstawiono jednostki odpowiedzialne za poszczególne zadania, termin realizacji, orientacyjne koszty realizacji zadań oraz źródło finansowania. Harmonogram zawiera również rezultaty energetyczne oraz ekologiczne.

W przedmiotowym dokumencie przedstawiono również analizę SWOT realizacji części indywidualnej dla powiatu kędzierzyńsko - kozielskiego, tj. analizę mocnych i słabych stron oraz szanse i zagrożenia realizacji zaproponowanych działań. Wskazano także proponowane wskaźniki monitoringu realizacji ZPGN.

Część indywidualna ZPGN, opracowana dla powiatu kędzierzyńsko – kozielskiego szczegółowo charakteryzuje cele i działania, które przyczynią się do poprawy jakości powietrza oraz podniesienia komfortu życia mieszkańców powiatu. Dokument jest spójny z założeniami ZPGN dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, stanowi jego część, a tym samym wpisuje się w założone dla Subregionu cele strategiczne i szczegółowe. Realizacja założeń części szczegółowej dla powiatu kędzierzyńsko – kozielskiego przyczyni się także do realizacji założeń całego ZPGN.

16.2. ANALIZA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH NA SZCZEBLU POWIATOWYM

Międzygminno-powiatowa Strategia Rozwoju Wspólnoty Kędzierzyńsko-Kozielskiej do 2015 roku⁷²⁴

Międzygminno-powiatowa Strategia Rozwoju Wspólnoty Kędzierzyńsko-Kozielskiej jest kluczowym elementem planowania rozwoju powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego. W dokumencie tym wskazano wspólne cele, zadania i szanse rozwojowe. Dokument stanowi wyraz woli władz poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego oraz mieszkańców do wspólnego budowania i polepszania lokalnego środowiska życia, poprzez rozwiązywanie codziennych problemów i tworzenia nowej jakości środowiska w perspektywie teraźniejszej i przyszłej. Strategia koncentruje się na pełnej eksploatacji wewnętrznego potencjału przy jednoczesnym wykorzystaniu szans i ograniczaniu oddziaływania zagrożeń. Systematyzuje ona działania władz, tworzy podstawy określonych zachowań inwestycyjnych, kreuje stabilność i przewidywalność.

Przeprowadzona analiza stanu aktualnego oraz ocena mocnych i słabych stron powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego umożliwiły dokładną identyfikację obszarów problemowych oraz wskazanie działań mających na celu ich eliminację lub minimalizację. Przedstawione w dokumencie cele pokrywają się częściowo z zakresem niniejszego dokumentu. W strategii zostały wskazane następujące zadania:

- powszechna gazyfikacja powiatu,
- współudział organów gmin przy tworzeniu planów zagospodarowania powiatu,
- promowanie proekologicznych technologii dla przemysłu i rolnictwa,
- budowa lub modernizacja dróg oraz podniesienie ich standardów,
- modernizacja starych zasobów mieszkaniowych,
- likwidacja tzw. niskiej emisji.

Dokument ten zostanie poddany aktualizacji i także w nowym dokumencie znajdą się zapisy odnośnie zadań przytoczonych za ww. Strategią, gdyż nie utraciły one swojej aktualności.

Program ochrony powietrza dla Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego (Uchwała Nr XXXII/336/2009 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 26 maja 2009 r.)⁷²⁵

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, przygotowanie i zrealizowanie Programu ochrony powietrza wymagane jest dla stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych, powiększonych w stosownych przypadkach o margines tolerancji, choćby jednej substancji spośród określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomu niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031).

⁷²⁴ <http://static.bip.powiat.kedzierzyn-kozle.pl/download//9595/zaktualizowana-miedzygminno-powiatowa-strategia-rozwoju-wspolnoty-kedzierzynsko-kozielskiej-do-2015-roku.doc>

⁷²⁵ http://www.opole.uw.gov.pl/dzienniki_urzedowe/2008/dziennik56.pdf

Dokument wykonany został w związku z przekroczeniem poziomów dopuszczalnych jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzenu. Głównym celem sporządzenia i wdrożenia Programu jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa jakości życia i zdrowia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w strefie.

W celu wskazania właściwych działań, wymagane jest zidentyfikowanie przyczyn ponadnormatywnych stężeń oraz rozważenia możliwych sposobów ich likwidacji, które musi być zintegrowane z istniejącymi planami, programami, strategiami. Ważne jest również uwzględnienie uwarunkowań gospodarczych, ekonomicznych i społecznych.

W programie zaproponowane zostały działania naprawcze, mające na celu poprawę jakości powietrza w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim. Są to przede wszystkim działania ukierunkowane na ograniczanie emisji powierzchniowej, w tym tzw. niskiej emisji, zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło poprzez termomodernizację obiektów budowlanych, modernizacja infrastruktury transportowej, nasadzenia pasów zieleni oraz ograniczanie pylenia substancji sypkich podczas transportu oraz szeroko pojęta edukacja ekologiczna mieszkańców powiatu.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019 (Uchwała Nr XXXIX/274/2013 Rady Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego z dnia 28 maja 2013 r.)⁷²⁶

Program oraz jego aktualizacja zostały sporządzone w oparciu o wytyczne ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U. z 2001 r. Nr 62 poz. 627), jest zgodny z krajowymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi oraz polityką ekologiczną Państwa.

Sposób opracowania Programu został podporządkowany metodologii właściwej dla planowania strategicznego, polegającej na:

- określeniu diagnozy stanu środowiska przyrodniczego dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, zawierającej charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska wraz z oceną stanu;
- określeniu kreatywnej części Programu poprzez konkretyzację (uszczegółowienie) celów głównych oraz ich operacjonalizację w postaci sformułowania listy działań;
- scharakteryzowaniu uwarunkowań realizacyjnych Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, źródeł finansowania, ocen oddziaływania na środowisko planowania przestrzennego;
- określeniu zasad monitorowania.

Program stanowi główny instrument strategicznego zarządzania powiatem w zakresie ochrony środowiska, podstawę tworzenia programów operacyjnych i zawierania kontraktów z innymi jednostkami administracyjnymi i podmiotami gospodarczymi, płaszczyznę koordynacji i układ odniesienia dla innych podmiotów polityki ekologicznej, a także podstawę do ubiegania się o fundusze celowe. Realizacja celów wytyczonych w Programie powinna spowodować polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie powiatu.

Jako jeden z celów średniookresowych, został wskazany cel pn. „osiągnięcie jakości powietrza w zakresie dotrzymywania dopuszczalnego poziomu pyłu zawieszonego PM10 i benzenu w powietrzu na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego oraz utrzymanie jakości powietrza atmosferycznego zgodnie z obowiązującymi standardami jakości środowiska”. W ramach tego celu realizowane będą m. in. następujące działania:

- poprawę jakości powietrza atmosferycznego przez ograniczenie emisji niskiej, oraz wzrost udziału energii odnawialnej,
- zmniejszenie emisji ze źródeł komunikacyjnych – poprzez modernizację dróg,
- wsparcie projektów w zakresie budowy urządzeń i instalacji do produkcji i transportu energii odnawialnej,
- zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu,
- promowanie oraz zwiększenie wykorzystania OZE na terenie powiatu.

⁷²⁶ <http://www.static.bip.powiat.kedzierzyn-kozle.pl/download/attachment/9370/zalacznik-cz-i-do-uchwaly-xxxix-274-2013.pdf>

16.3. CELE STRATEGICZNE I SZCZEGÓŁOWE DLA POWIATU KĘDZIERZYŃSKO – KOZIELSKIEGO

Cele szczegółowe Subregionu uwzględniają zapisy określone w pakiecie klimatyczno – energetycznym do roku 2020 (3x20%) tj.:

- redukcję emisji gazów cieplarnianych o 20%,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych o 20%,
- redukcję zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej o 20%,

a także poprawę jakości powietrza zgodnie z Programem ochrony powietrza dla strefy opolskiej.

Osiągnięciu celu głównego Subregionu sprzyjać będą cele szczegółowe poszczególnych gmin. Mając powyższe na względzie wyróżnia się następujące cele strategiczne i szczegółowe dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego wynikające z identyfikacji obszarów problemowych i wymogów pakietu klimatyczno – energetycznego 3x20%, przedstawione zostały poniżej w tabeli.

Tabela 277 Cele strategiczne i szczegółowe dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego⁷²⁷

Cele strategiczne	Cele szczegółowe
1. Zmniejszenie wielkości emisji na terenie powiatu i poprawa jakości powietrza	1.1 Wymiana źródła ciepła w budynkach użyteczności publicznej na bardziej ekologiczne
	1.2 Modernizacja sieci ciepłej w budynkach użyteczności publicznej
	1.3 Usprawnienie systemu transportowego poprzez budowę, przebudowę modernizację sieci dróg powiatowych, zatok autobusowych, budowę ścieżek rowerowych
2. Zmniejszanie zapotrzebowania na energię finalną poprzez podniesienie efektywności energetycznej	2.1 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
	2.2 Montaż/instalacja efektywnego energetycznie oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej

16.4. ANALIZA STANU AKTUALNEGO NA OBSZARZE OBJĘTYM PLANEM

16.4.1. Ocena stanu środowiska

Subregion Kędzierzyńsko-Kozielski, w tym powiat kędzierzyńsko-kozielski znajduje się w całości w strefie opolskiej. Charakterystykę jakości powietrza dla powiatu, podobnie jak dla całego obszaru KKSOF, dokonano w odniesieniu do całej strefy, na podstawie opracowania „Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2013”. Uwzględniono także wyniki stacji pomiarowych zlokalizowanych w Kędzierzynie-Koźlu oraz w Strzelcach Opolskich. Drugą strefą dla której dokonuje się oceny jakości powietrza jest strefa opolska obejmująca pozostały obszar województwa.

⁷²⁷ Opracowanie własne

Z uwagi na powyższe szczegółowy opis oceny stanu środowiska jak i klimatu został zawarty w części ogólnej w rozdziale 3.4.1., gdzie znalazły się wyniki tego badania.

16.4.2. Ocena energochłonności i emisyjności oraz analiza stanu aktualnego i potencjału technicznego ograniczania zużycia energii

Zaopatrzenie w energię jest jednym z podstawowych czynników niezbędnych dla egzystencji ludności, jednak wydobycie paliw i produkcja energii stanowi jeden z najbardziej niekorzystnych rodzajów oddziaływania na środowisko. Jest to wynikiem zarówno ogromnej ilości użytkowanej energii, jak i istoty przemian energetycznych, którym energia musi być poddawana w celu dostosowania do potrzeb odbiorców.

Powiat kędzierzyńsko-kozielski, podobnie jak wiele innych jednostek samorządu terytorialnego w kraju, boryka się z szeregiem problemów technicznych, ekonomicznych, środowiskowych i społecznych we wszystkich dziedzinach jej funkcjonowania. Jedną z najistotniejszych dziedzin funkcjonowania powiatu jest gospodarka energetyczna, w tym kwestia zaopatrzenia w energię, jej użytkowania i gospodarowania na terenie powiatu.

System ciepłowniczy

Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski można podzielić na 3 obszary pod względem struktury zasilania w energię ciepłą:

- teren Gminy Kędzierzyn-Koźle, na terenie którego znajdują się sieci ciepłownicze MZEC-u, Zakładu Energetyki BLACHOWNIA, firmy KOFAMA, Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A. (ZAK S.A.) oraz indywidualne źródła ciepła,
- część terenu Gminy Bierawa, na terenie której znajduje się sieć ciepłownicza Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A. i Kopalni Piasku KOTLARNIA S.A.,
- pozostała część powiatu, na której brak sieci ciepłowniczych, a ogrzewanie realizowane jest przez indywidualne źródła ciepła.

Z sieci ciepłowniczej korzysta ok. 46% mieszkańców powiatu, tj. ok. 70% mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle oraz ok. 10 % mieszkańców Gminy Bierawa.

Spółka MZEC odpowiada za produkcję i dystrybucję ciepła oraz ciepłej wody użytkowej na terenie Miasta Kędzierzyn Koźle. Spółka zarządza siecią przesyłową o długości 54,075 km, która dzieli się na cztery rejony:

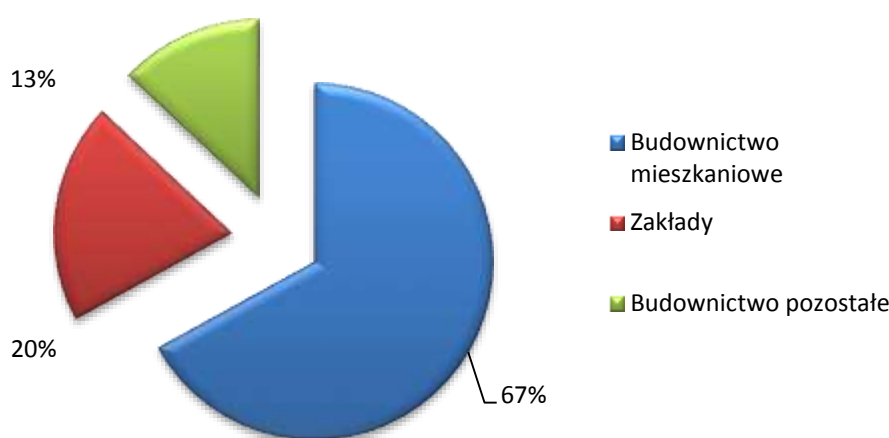
- sieć ciepłownicza nr 1 – dostarcza ciepło dla odbiorców osiedli: Piastów, Wschód, Śródmieście, Leśna i Pogorzelec;
- sieć ciepłownicza nr 2 – dostarcza ciepło dla odbiorców dzielnicy Koźle;
- sieć ciepłownicza nr 3 – dostarcza ciepło dla odbiorców Osiedli: Azoty i Zacisze;
- sieć ciepłownicza nr 4 – dostarcza ciepło dla odbiorców Osiedla KOFAMA.

Ponadto na terenie powiatu dystrybucją ciepła zajmuje się Zakład Energetyki Blachownia, zaopatrujący mieszkańców Blachowni Śląskiej. Firma Kofama zaopatrująca mieszkańców osiedla Rogi oraz sieć Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A., która odsprzedaże ciepło spółce MZEC. Około 80% sprzedanej przez MZEC energii cieplnej pochodzi z zakupu od spółki Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A. Nie jest obecnie planowana budowa nowych magistrali, istnieje jednak możliwość przyłączy nowych użytkowników, w razie potrzeby.

Na terenie Gminy Bierawa, sieć ciepłownicza ZAK S.A. (osiedle Korzonek), sieć ciepłownicza Kopalni Piasku Kotlarnia (osiedle Kotlarnia) oraz mniejsze lokalne systemy ciepłownicze obejmują szacunkowo 10% mieszkańców Gminy. Gmina nie planuje dalszego rozwoju sieci ciepłowniczej. Indywidualne źródła ciepła na terenie Gminy Bierawa stanowią kaflowe piece akumulacyjne lub lokalne kotłownie wodne, zasilające wewnętrzne instalacje centralnego ogrzewania. Budynki jednorodzinne ogrzewane są głównie paliwami stałymi – węglem kamiennym, koksem i drewnem, natomiast kotłownie lokalne opalane są węglem

kamiennym, koksem, drewnem, olejem opałowym i gazem ciekłym. Stosowana jest także energia elektryczna.⁷²⁸

W strukturze zużycia paliw na terenie powiatu na cele grzewcze dominuje spalanie węgla – przyjmuje się, że ok. 96% źródeł indywidualnych na obszarze powiatu jest opalanych jest węglem kamiennym. Pozostałe paliwa stanowią zaledwie ok. 4% produkowanej energii, wśród których największy udział ma gaz ziemny (3%), a najmniejszy energia elektryczna i OZE (<1% każde). W miejscowościach sąsiadujących z większymi obszarami leśnymi, obserwuje się większy udział pozyskiwania energii ze spalania drewna. Większość nowych budynków mieszkalnych, wybudowanych po roku 1990, wykorzystuje kotły opalane paliwami „ekologicznymi”, tj. gazem (głównie gazem GZ50 w rejonach zgazyfikowanych oraz w niewielkim stopniu gazem płynnym LPG), propanem lub lekkimi olejami opałowymi. Energia elektryczna stanowi niewielki udział w ogólnej strukturze pozyskiwania energii cieplnej, głównie ze względu na wysokie koszty eksploatacyjne. Struktura zapotrzebowania na moc cieplną powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego została przedstawiona na poniższym wykresie.

Rysunek 200 Struktura zapotrzebowania na moc cieplną powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego⁷²⁹

System gazowniczy

Teren powiatu zasilany jest gazem ziemnym wysokometanowym GZ-50 gazociągami wysokiego ciśnienia ze strony województwa śląskiego oraz dolnośląskiego:

- Zdieszowice – Wrocław; Ø 400 CN 4,0 Mpa,
- Obrowiec – Racibórz; Ø 500/300/250 CN 6,3/40 Mpa.

Z gazociągów wysokiego ciśnienia gaz ziemny, poprzez odgałęzienia do stacji redukcyjno-pomiarowych I° jest rozprowadzony siecią gazową średniego ciśnienia oraz poprzez SRP II° siecią niskiego ciśnienia. Około 50% zużywanego gazu przeznaczone jest na ogrzewanie mieszkań. W poniższej tabeli przedstawiono podstawowe parametry sieci gazowej na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego.

Tabela 278 parametry sieci gazowej na obszarze powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego (stan na 31 grudnia 2013 r.)⁷³⁰

Parametr	Jednostka	Wartość
Długość czynnej sieci ogółem	[m]	208 699
Długość czynnej sieci przesyłowej	[m]	42 817
Długość czynnej sieci rozdzielczej	[m]	165 882

⁷²⁸ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

⁷²⁹ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

⁷³⁰ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieskalnych	[szt.]	4 232
Odbiorcy gazu	[ilość gospodarstw]	19 544
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	[ilość gospodarstw]	3 055
Zużycie gazu	[tys. m ³]	6 708
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	[tys. m ³]	3 261
Ludność korzystająca z sieci gazowej	[liczba os.]	52 458

Spośród wszystkich gmin powiatu, tylko Gmina Kędzierzyn-Koźle jest zgazyfikowana. Mieszkańcy pozostałych gmin korzystają z gazu bezprzewodowego (w butlach).⁷³¹

System elektroenergetyczny

Dystrybutorem energii elektrycznej na terenie powiatu jest TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Opolu.

Przez teren powiatu przebiegają napowietrzne linie energetyczne najwyższych napięć 220 kV:

- linia podwójna (2x110kV) GPZ Kędzierzyn – Wielopole – przechodząca przez Kędzierzyn
- Koźle (teren ZAK S.A.), Gmina Bierawa (Stare Koźle, Bierawa, Grabówka),
- linia Elektrownia Blachownia – Łagisza - przechodząca przez Kędzierzyn-Koźle (Kobylec),
- linia GPZ Kędzierzyn – Groszowice – przechodząca przez Kędzierzyn-Koźle (Lenartowice, Cisowa, Kuźniczka),
- linia Elektrownia Blachownia – GPZ Kędzierzyn – przechodząca przez Kędzierzyn-Koźle (Lenartowice, Kuźniczka),

Ponadto przez analizowany obszar przebiegają linie dystrybucyjnych wysokich napięć 110 kV:

- linia podwójna (2x110kV) Elektrownia Blachownia – Strzelce Opolskie – przechodząca przez Kędzierzyn-Koźle (Kobylec, Miejsce Kłodnickie),
- linia podwójna (2x110kV) Elektrownia Blachownia – Zakłady Koksownicze Zdzeszowice – przechodząca przez Kędzierzyn-Koźle (Kobylice, Miejsce Kłodnickie),
- linia podwójna (2x110kV) Elektrownia Blachownia – Łabędy – przechodząca przez Kędzierzyn-Koźle (Kobylec),
- linia podwójna (2x110kV) Elektrownia Blachownia – GPZ Koźle – przechodząca przez Kędzierzyn-Koźle (Blachownia Śląska, Lenartowice, Kuźniczka, Żabieniec, Koźle Port),
- linia podwójna (2x110kV) Elektrownia Blachownia – GPZ Chemik – przechodząca przez Kędzierzyn-Koźle,
- linia podwójna (2x110kV) GPZ Chemik – GPZ Kędzierzyn (teren ZAK) – przechodząca przez Kędzierzyn-Koźle,
- linia podwójna (2x110kV) GPZ Kędzierzyn (teren ZAK S.A.) – Kotłarnia - Sośnica – przechodząca przez Kędzierzyn-Koźle (teren ZAK S.A.), Gmina Bierawa (Korzonek, Ortowice, Kotłarnia, Goszyce),
- linia podwójna (2x110kV) GPZ Koźle – GPZ Zdzeszowice – przechodząca przez Kędzierzyn-Koźle (Koźle, Rogi),
- linia GPZ Kędzierzyn – Kuźnia – przechodząca przez Kędzierzyn – Koźle (teren ZAK S.A.), Gmina Bierawa (Stare Koźle, Dziergowice), Gmina Cisek (Roszowski Las),
- linia GPZ Koźle – GPZ Ceglana – przechodząca przez Kędzierzyn – Koźle (Rogi), Gmina Reńska Wieś (Komorno),
- linia GPZ Koźle – Polska Cerekiew – Studzienna – przechodząca przez Kędzierzyn-Koźle (Koźle), Gmina Reńska Wieś (Reńska Wieś, Naczysławki), Gmina Polska Cerekiew (Jaborowice), Gmina Cisek (Błazejowice).

Na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego występuje pięć Głównych Punktów Zasilania (GPZ), które zasilają odbiorców w energię elektryczną, tj:

⁷³¹ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

- GPZ Chemik (WN/WN) (wysokie napięcie/wysokie napięcie) i (WN/SN) (wysokie napięcie/ średnie napięcie) w Kędzierzynie - Koźlu,
- GPZ Kędzierzyn (NN/WN) (najwyższe napięcie/wysokie napięcie) na terenie Kędzierzyna–Koźla (teren ZAK S.A.),
- GPZ Koźle (WN/WN) (wysokie napięcie/wysokie napięcie) i (WN/SN) (wysokie napięcie/ średnie napięcie) w Kędzierzynie – Koźlu,
- GPZ Kotłarnia (WN/WN) (wysokie napięcie/wysokie napięcie) i (WN/SN) (wysokie napięcie /średnie napięcie) w Kotłarni Gmina Bierawa,
- GPZ Polska Cerekiew GPZ Kotłarnia (WN/WN) (wysokie napięcie/wysokie napięcie) i (WN/SN) (wysokie napięcie/średnie napięcie) w Jaborowicach.

Dostarczona energia w formie SN 15kV jest przetwarzana poprzez stacje transformatorowe 15/0,4kV na niskie napięcia i w takiej formie przekazywana do odbiorców. Zdecydowaną większość linii energetycznych 15 kV oraz 0,4 kV na terenie powiatu stanowią linie napowietrzne.⁷³²

16.4.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

Położenie administracyjne

Powiat Kędzierzyńsko - Kozielski położony jest w południowo- zachodniej Polsce, w południowo-wschodniej części województwa opolskiego. Swoim zasięgiem obejmuje 6 gmin: gminę Miasto Kędzierzyn-Koźle, Gminę Wiejską Bierawa, Gminę Wiejską Cisek, Gminę Wiejską Pawłowiczki, Gminę Wiejską Polska Cerekiew oraz Gminę Wiejską Reńska Wieś. Powiat zajmuje powierzchnię 625 km², co stanowi 6,6% powierzchni województwa.

Teren powiatu graniczy:

- od północy z powiatem strzeleckim,
- północnego zachodu z powiatem krapkowickim,
- od zachodu z powiatem prudnickim,
- od południowego zachodu powiatem głubczyckim,
- od wschodu z województwem śląskim (powiat gliwicki),
- od południowego wschodu z województwem śląskim (powiat raciborski).

⁷³² Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

Rysunek 201 Mapa powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego⁷³³

Ukształtowanie terenu⁷³⁴

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski powiat kędzierzyńsko-kozielski położony jest na terenie makroregionu Niziny Śląskiej:

- część północno-wschodnia wchodzi w skład mezoregionu Kotliny Raciborskiej,
- część południowo-zachodnia leży w mezoregionie Płaskowyżu Głubczyckiego.

Kotlina Raciborska jest najdalej wysuniętą częścią Niziny Śląskiej. Rozciąga się wzdłuż biegu Odry na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego oraz dalej na południe w kierunku Raciborza. Jest to płaska równina wzniesiona od 170 - 210 m n.p.m. Rozdziela ją na dwie części dolina Odry. Niewielkie urozmaicenia w rzeźbie tworzą zagłębienia w formie meandrycznych starorzeczy, wypełnione wodą lub podmokłe. Część wschodnia kotliny, nieco wyższa (190 - 210 m n.p.m.) to lekko falista równina piaszczysta, miejscami silnie zawydmiona. Część zachodnia natomiast to płaska równina piaszczysto – gliniasta (170 - 190 m n.p.m.). Znajdujący się na przedpolu Gór Opawskich Płaskowyż Głubczycki stanowi obszar przejściowy między Sudetami a Niziną Śląską. Powierzchnia płaskowyżu pochyla się w kierunku Odry stopniowo przechodząc w Kotlinę Raciborską. Płaskowyż Głubczycki jest równiną lessową o krajobrazie zbliżonym do wyżynnego wznoszącą się na wysokości od 235 do 260 m n.p.m. Cechą charakterystyczną krajobrazu tego obszaru jest występowanie słabo nachylonych powierzchni wierzchołków oraz gęstej sieci nieckowatych suchych dolin.

Powiat leży w dolinie rzeki Odry oraz jej dopływów, m.in. Dzielnicki, Potoku Cisek, Kanału Sukowickiego, Straduni, Bierawki oraz Kłodnicy, a także kanału Gliwickiego i Kędzierzyńskiego.

Rolnictwo, leśnictwo, tereny chronione⁷³⁵

Powiat kędzierzyńsko-kozielski jest regionem typowo rolniczym o dużym udziale urodzajnych czarnoziemów w strukturze glebowej. Istotnym elementem krajobrazowym płaskowyżu jest niewielki udział lasów. Tereny użytkowane rolniczo występują głównie w części środkowej i wschodniej powiatu, na obszarze gmin Cisek,

⁷³³ Program ochrony powietrza dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego

⁷³⁴ Program ochrony powietrza dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego

⁷³⁵ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

Pawłowiczki, Reńska Wieś oraz Polska Cerekiew. Łącznie zajmują one powierzchnię 39 225 ha, tj. 63% powierzchni powiatu. Tereny leśne dominują natomiast w części zachodniej, na obszarze Gminy Kędzierzyn-Koźle oraz Bierawa. Stopień zalesienia w powiecie wynosi 25% (15 794 ha). Kolejne 9% zajmują powierzchnie zurbanizowane, pozostałą część terenu Gminy stanowią obszary wodne, chronione oraz nieużytki.

Wschodnia i środkowa część powiatu charakteryzuje się stosunkowo dobrymi glebami i niskim zalesieniem. W strukturze użytkowania gruntów dominują grunty orne. W strukturze upraw przeważa pszenica, jęczmień, rzepak oraz buraki cukrowe. Wiele gospodarstw specjalizuje się także w hodowli trzody chlewnej. W części zachodniej natomiast dominują grunty średniej i słabej jakości. Tereny te charakteryzują się wysokim stopniem zalesienia oraz dobrze rozwiniętym przemysłem.

Stopień zalesienia poszczególnych gmin jest zróżnicowany. Najwięcej terenów leśnych występuje w Gminie Bierawa (64%) oraz Kędzierzyn-Koźle (47%). W pozostałych gminach stopień zalesienia nie przekracza 10%, najniższy jest w Gminie Cisek, gdzie wynosi zaledwie 1%.

Na terenie powiatu występują dwa obszary chronionego krajobrazu, jeden obszar Natura 2000 oraz kilka użytków ekologicznych.

Obszar Natura 2000 SOO Łęg Zdieszowicki (PLH160011) znajduje się w Gminie Reńska Wieś. Jego obszar pokrywa się z Obszarem chronionego krajobrazu Łęg Zdieszowicki. Ustanowione na tym terenie formy ochrony przyrody mają na celu ochronę kompleksu dobrze zachowanych łęgów jesionowo-wiązowych nad Odrą. Obszar Chronionego Krajobrazu Wronin-Maciowakrze charakteryzuje się typowym dla południowej Opolszczyzny pagórkowatym ukształtowaniem terenu, występują tutaj liczne wąwozy, jary wraz z płatami grądów. Ponadto na terenie powiatu ustanowiono 74 pomniki przyrody, w tym dwa pomniki przyrody nieożywionej oraz kilkanaście gatunków chronionych roślin i zwierząt. Znajdują się tutaj także parki przypałacowe i wiejskie. Na terenie powiatu kędzierzyńsko – kozielskiego znajduje się korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym 19M Dolina Odry. Korytarz obejmuje zasięgiem dolinę Odry w gminach Cisek, Bierawa, Kędzierzyn-Koźle i Reńska Wieś.

Charakterystyka demograficzna

Według danych na 2013 r., powiat kędzierzyńsko-kozielski zamieszkuje 97 181 osób. Gęstość zaludnienia wynosi 155 osób/km². Wskaźnik ten przewyższa średnią wartość oszacowaną dla obszaru KKSOF (135 osób/km²). Dużą gęstość zaludnienia obserwuje się w Gminie Kędzierzyn-Koźle (510 osób/km²). W pozostałych gminach wskaźnik ten jest poniżej średniej dla regionu, waha się w przedziale 51 – 84 osoby/km². Świadczy to o znacznym rozproszeniu ludności na terenach wiejskich powiatu.

Tabela 279 Charakterystyka demograficzna powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego oraz podlegających gmin⁷³⁶

Jednostka administracyjna	Ludność ogółem wg faktycznego miejsca zamieszkania	Ludność w miastach	Ludność na wsi	Powierzchnia	Gęstość zaludnienia
	[os.]	[os.]	[os.]	[km ²]	[os./km ²]
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	97 181	63 194	33 987	62 513	155
Gmina Kędzierzyn-Koźle	63 194	63 194	0	124	510
Gmina Bierawa	7 809	0	7 809	119	66
Gmina Cisek	5 830	0	5 830	71	82
Gmina Pawłowiczki	7 835	0	7 835	153	51
Gmina Polska Cerekiew	4 265	0	4 265	60	71

⁷³⁶ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Reńska Wieś	8 248	0	8 248	98	84

Potencjał ludnościowy powiatu rozkłada się pomiędzy Kędzierzyn-Koźle (63 194 mieszkańców) oraz pozostałe jednostki samorządu terytorialnego, wśród których największy udział mają gminy Reńska Wieś (8,5% mieszkańców), Pawłowiczki i Bierawa (8% ludności powiatu). W pozostałych gminach udziały stanowią 6% lub mniej. Mieszkańcy terenów wiejskich stanowią 35% ogółu populacji powiatu. Szczegółową charakterystykę demograficzną przedstawiono w poniższej tabeli.

Analizując liczbę ludności w różnych kategoriach wiekowych można zauważyć trend charakterystyczny dla Polski. Z analizy danych demograficznych wynika, że liczba ludności w poszczególnych powiatach w ostatnich latach ulega niewielkim wahaniom. Z roku na rok obserwuje się jednak spadek liczby ludności na obszarze całego powiatu, co jest związane głównie z:

- migracjami ludności,
- ujemnym przyrostem naturalnym,
- zjawiskiem starzenia się społeczeństwa.

Ujemny przyrost naturalny jest konsekwencją złożonych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, które zachodzą nie tylko w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim, ale także w całej Polsce. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- trudną sytuację materialną wielu rodzin,
- spadek liczby małżeństw oraz wzrost liczby rozwodów,
- przykładanie przez wiele młodych małżeństw większej wagi do zdobycia odpowiedniego statusu materialnego i zawodowego niż do wychowywania potomstwa.⁷³⁷⁷³⁸

Tabela 280 Zmiany liczby ludności w latach 2011-2013 na obszarze powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego

Jednostka terytorialna	Ludność według lokalizacji terytorialnej [os.]		
	2011	2012	2013
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	98 350	97 879	97 181
Gmina Kędzierzyn-Koźle	63 974	63 635	63 194
Gmina Bierawa	7 770	7 811	7 809
Gmina Cisek	5 974	5 922	5 830
Gmina Pawłowiczki	8 020	7 957	7 835
Gmina Polska Cerekiew	4 368	4 311	4 265
Gmina Reńska Wieś	8 244	8 243	8 248

Mieszkalnictwo

Na terenie Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, według danych na 2013 r., znajduje się 15 158 budynków mieszkalnych, w których rozmieszczonych jest 35 872 mieszkań o łącznej powierzchni 2 720 430 m². Przeciętna powierzchnia jednego mieszkania wynosi 76 m², natomiast średnia powierzchnia użytkowa mieszkania, przypadająca na jednego mieszkańca wynosi 28 m². Mieszkania o największej powierzchni występują w gminach Cisek (116 m²), oraz Reńska Wieś (110 m²), natomiast mieszkania i najmniejszej powierzchni występują w Gminie Kędzierzyn-Koźle (63 m²).

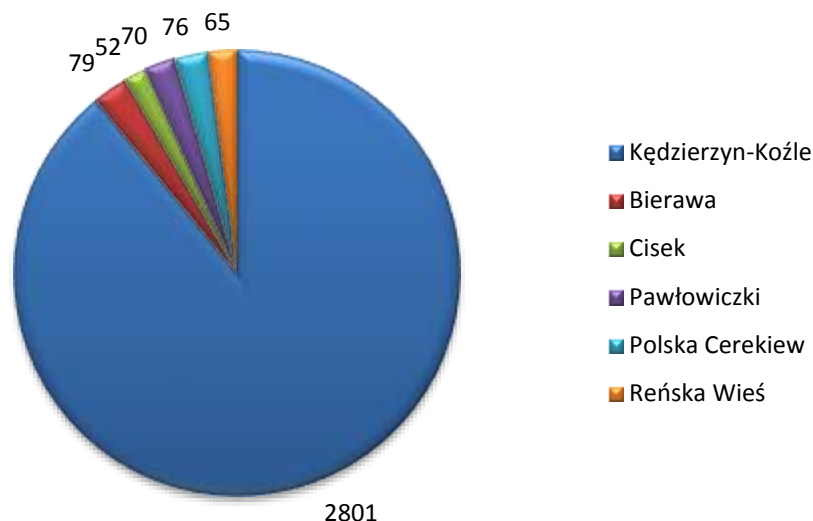
⁷³⁷ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁷³⁸ Aktualizacja programu ochrony środowiska dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

Tabela 281 Zasoby mieszkaniowe powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego⁷³⁹

Jednostka terytorialna	Zasoby mieszkaniowe			Mieszkania oddane do użytkowania w latach 2010-2012	
	Liczba mieszkań [szt.]	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania [m ²]	Powierzchnia użytkowana 1 osobę [m ²]	Liczba mieszkań [szt.]	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania [m ²]
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	15 158	76	28	118	133,5
Gmina Kędzierzyn-Koźle	2 580	63	25	71	120,9
Gmina Bierawa	1 941	97	32	18	125,2
Gmina Cisek	2 560	116	38	3	127,7
Gmina Pawłowiczki	1 549	99	32	6	191,5
Gmina Polska Cerekiew	2 538	95	35	1	96
Gmina Reńska Wieś	2 044	110	34	19	173,3

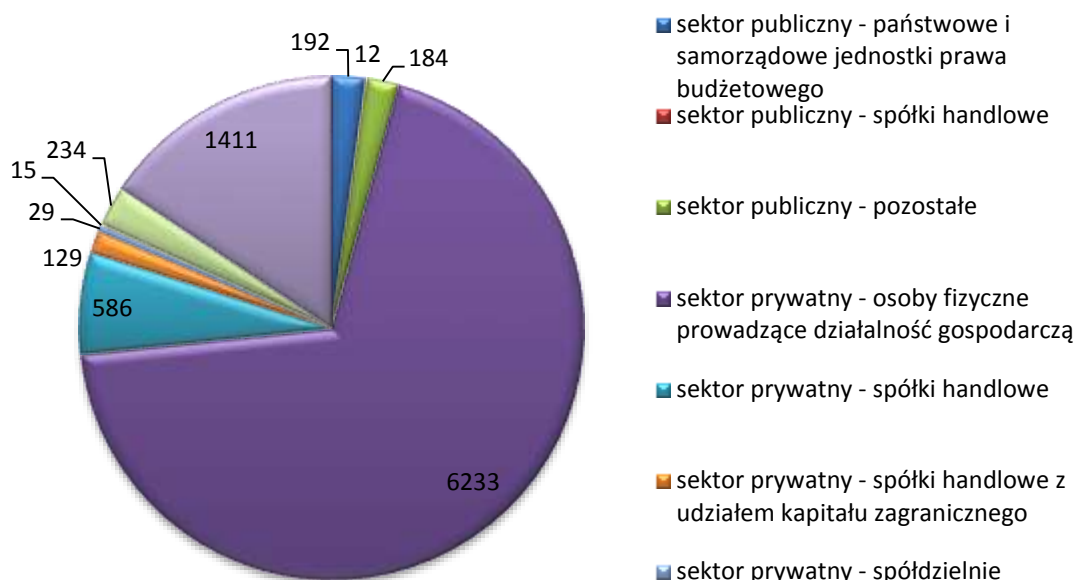
W 2013 r. do użytku zostało oddanych 118 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej, równej 15 757 m². W mieniu gmin powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego znajduje się 3 143 mieszkań o łącznej powierzchni 151 020 m². Stanowi to 9% ogółu mieszkań znajdujących się na terenie powiatu. Poniższy rysunek przedstawia zasoby mieszkaniowe gmin w odniesieniu do ogólnej liczby mieszkań⁷⁴⁰.

Rysunek 202 Zasoby mieszkaniowe stanowiące mienie gmin powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego⁷⁴¹⁷³⁹ Opracowanie własne na podstawie danych GUS⁷⁴⁰ Opracowanie własne na podstawie danych GUS⁷⁴¹ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Działalność gospodarcza

Powiat ten leży w południowo-wschodniej części Opolszczyzny, w strefie uprzemysłowienia i urbanizacji, stanowi jeden z czterech w regionie rejonów przemysłowych. W gospodarce powiatu dominuje przemysł, transport, handel i usługi. Głównym ośrodkiem przemysłowym powiatu jest Gmina Kędzierzyn-Koźle. Dominującymi branżami w powiecie są: przemysł chemiczny, paliwowo-energetyczny, maszynowy, elektromaszynowy, metalowy i metalurgiczny. Przemysł dominuje w rejonie centralnym i północnym – na terenie Gminy Kędzierzyn-Koźle, pozostała część powiatu, czyli tereny południowe i zachodnie powiatu mają charakter rolniczy.⁷⁴²

Według stanu na 2013 r., w gminach KKSOF znajduje się 9 025 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Decydującą większość stanowią podmioty gospodarcze sektora prywatnego (ok. 96%), należące do właścicieli krajowych. Ok. 69% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych należy do osób prywatnych. Wskaźnik przedsiębiorczości, mierzony liczbą podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. Mieszkańców, w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim wynosi 929. Jest on niższy od wskaźnika przedsiębiorczości województwa opolskiego (996) oraz kraju (1 057). Strukturę podmiotów gospodarczych według sektorów własnościowych przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 203 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego⁷⁴³

W latach 2005-2013 na terenie powiatu obserwuje się wzrost liczby przedsiębiorstw. Tendencja ta dotyczy głównie sektora prywatnego. W sektorze publicznym, obserwuje się natomiast systematyczny spadek liczby przedsiębiorstw. Szczegółowe dane zawarto w tabeli poniżej.

Tabela 282 Zmiany ilości podmiotów gospodarczych funkcjonujących na obszarze powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego w latach 2005-2013⁷⁴⁴

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sektor publiczny	463	471	487	460	425	433	438	411	388
Sektor prywatny	7 910	8 016	8 022	8 169	8 182	8 561	8 420	8 581	8 637

⁷⁴² Aktualizacja programu ochrony środowiska dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019.

⁷⁴³ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁷⁴⁴ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najważniejszym miastem gospodarczym powiatu jest Kędzierzyn-Koźle. Gospodarka miasta opiera się o dobrze rozwinięty przemysł chemiczny, metalurgiczny, stocznię i port rzeczny na Odrze oraz liczne zakłady usługowe i remontowo-budowlane. W pozostałych gminach powiatu gospodarka oparta jest głównie na rolnictwie i przetwórstwie rolnym.

Na obszarze powiatu wyróżnia się następujące parki i strefy przemysłowe:

- Katowicka Specjalną Strefę Ekonomiczną/Podstrefa Gliwicka,
- Kędzierzyńsko-Kozielski Park Przemysłowy, wchodzący w skład Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej,
- Tereny inwestycyjne byłego poligonu w Reńskiej Wsi,

INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA⁷⁴⁵

Gminy wchodzące w skład powiatu posiadają rozwiniętą sieć dróg, sprawnie działające systemy komunikacyjne. W łączną sieć drogową na terenie Powiatu wchodzi autostrada oraz drogi krajowe (73,3 km), wojewódzkie (93,1 km), powiatowe (252,9 km, w tym 53,41 km dróg miejskich o nawierzchni twardej) i gminne (drogi o nawierzchni twardej – ok. 270 km). W niedalekiej odległości od północnych granic powiatu przebiega autostrada A4 z najbliższym węzłem Nogowczyce. Poniżej przedstawiono układ komunikacyjny na terenie powiatu.

Rysunek 204 Sieć drogową na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego⁷⁴⁶

Przez teren Powiatu przebiegają trzy drogi krajowe:

- DK nr 40 (Prudnik – Kędzierzyn-Koźle – Pyskowice),
- DK nr 38 (Granica Państwa – Głubczyce – Kędzierzyn-Koźle),
- DK nr 45 (Racibórz – Kędzierzyn-Koźle – Krapkowice).

oraz następujące drogi wojewódzkie:

- DW nr 417 (Laskowice – Klisino – Szonów – Szczyty – Racibórz),
- DW nr 421 (Szczyty – Błazejowice – Nędza),
- DW nr 422 (Błazejowice (dr.421) – Dzielnica – Przewóz – Dziergowice),
- DW nr 425 (Bierawa – Kuźnia Raciborska – Rudy),
- DW nr 408 (Kędzierzyn-Koźle – Gliwice),
- DW nr 423 (Opole – Krapkowice – Zdieszowice – Kędzierzyn-Koźle),

⁷⁴⁵ Aktualizacja programu ochrony środowiska dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

⁷⁴⁶ <https://mapa.targo.pl>

- DW nr 426 (Zalesie Śląskie – Kędzierzyn-Koźle),
- DW nr 410 (Kobylice – Stare Koźle),
- DW nr 418 (Droga 45 – Kędzierzyn-Koźle).

Drogi powiatowe oraz drogi gminne stanowią uzupełnienie dla sieci dróg wojewódzkich i krajowych.

Transport kolejowy

Transport towarów koleją z terenu powiatu może odbywać się w czterech głównych kierunkach: Katowice, Wrocław, Wałbrzych i Racibórz. Stacja Kędzierzyn-Koźle jest ważnym węzłem kolejowym na magistrali węglowej łączącej Górny Śląsk z portami bałtyckimi.

Na terenie powiatu występuje dobrze rozwinięta sieć kolejowa, w której skład wchodzi cztery czynne linie:

- Linia nr 136 - linia czynna, kategorii magistralnej, dwutorowa, pierwszej kolejności utrzymania. Linia o przeznaczeniu pasażersko-towarowym, charakteryzuje się największym natężeniem ruchu kolejowego na terenie powiatu.
- Linia nr 137 - linia czynna, kategorii magistralnej, dwutorowa, pierwszej kolejności utrzymania, ogólnie o przeznaczeniu pasażersko-towarowym.
- Linia nr 151 - linia czynna, kategorii magistralnej, dwutorowa, pierwszej kolejności utrzymania, ogólnie o przeznaczeniu pasażersko-towarowym.
- Linia nr 195 – linia o znaczeniu miejscowym, drugiej kolejności utrzymania, niezelektryfikowana, pasażersko-towarowa. Obecnie linia jest wyłączona z eksploatacji.

Transport wodny

Na węzeł wodny składają się rzeka Odra, Kanał Gliwicki oraz Kanał Kędzierzyński. W ramach wymienionego węzła funkcjonują dwa porty rzeczne. Transport towarów drogą wodną może odbywać się na: Górny Śląsk (port Gliwice), Dolny Śląsk, do portów Szczecin i Świnoujście oraz Europejskim Systemem Dróg Wodnych Odra - Szprewa oraz Odra – Havela do krajów Europy Zachodniej.

W Koźlu znajduje się duży port rzeczny o następujących parametrach:

- powierzchnia nabrzeży 250 000 m²,
- powierzchnia wód portowych 140 000 m²,
- długość nabrzeży przeładunkowych 3,2 km,
- długość nabrzeży postojowych 0,64 km,
- powierzchnia składowiska 60 000 m²,
- powierzchnia magazynów 800 m²,
- elewator zbożowy, dźwigi portowe, stacja paliw.

16.5. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Powietrze jest elementem środowiska, do którego emitowane są zanieczyszczenia powstające na powierzchni Ziemi w efekcie procesów naturalnych, jak i działalności człowieka. Współcześnie coraz trudniej jest wskazać rejony, w których powietrze atmosferyczne byłoby całkowicie wolne od zanieczyszczeń. W skali kraju największym wytwórcą zanieczyszczeń powietrza jest sektor energetyczny, z którego pochodzi ponad 70 % emisji oraz przemysł cementowo - wapienny i chemiczny. Mimo wyraźnego spadku emisji z zakładów przemysłowych nadal pozostaje wysoki poziom emisji pochodzącej z sektora bytowo-komunalnego, tzw. „niskiej emisji”. Jest to emisja pochodząca z lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych opalanych najczęściej tanim węglem, najczęściej o złej charakterystyce i niskich parametrach grzewczych. Wpływ niskiej emisji na lokalny stan zanieczyszczenia powietrza jest istotny, ze względu na lokalizację tych źródeł oraz warunki wprowadzania zanieczyszczeń do atmosfery. Z procesem spalania węgla, zwłaszcza w nisko sprawnych paleniskach indywidualnych i małych kotłach z rusztem stałym związana jest emisja benzo(α)pirenu należącego do grupy węglowodorów aromatycznych.

Problemem jest również emisja ze środków transportu, gdzie zanieczyszczenia gazowe powstają w trakcie spalania paliw przez pojazdy mechaniczne. Kolejną grupę emisji komunikacyjnych stanowią pyły, powstające w wyniku tarcia i zużywania się elementów pojazdów.

Biorąc pod uwagę tendencje zmian emisji NO_x zwraca się uwagę na rosnący z roku na rok poziom emisji ze źródeł mobilnych, przy spadku emisji tego zanieczyszczenia ze źródeł stacjonarnych. Wśród powiatów województwa opolskiego powiat kędzierzyńsko-kozielski zajmuje drugie miejsce pod względem emisji zanieczyszczeń pyłowych do powietrza oraz trzecie miejsce pod względem emisji zanieczyszczeń gazowych do powietrza.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego są:

- źródła komunalno – bytowe: kotłownie lokalne, indywidualne paleniska domowe, emitory z zakładów użyteczności publicznej. Mają one znaczący wpływ na lokalny stan zanieczyszczenia powietrza, są głównym powodem tzw. niskiej emisji. Emitują najczęściej zanieczyszczenia pyłowe i gazowe,
- źródła przemysłowe – pochodzące z procesów produkcyjnych oraz kotłowni przemysłowych,
- źródła transportowe (liniowe) – emisja zanieczyszczeń następuje na niskiej wysokości, tworząc niską emisję. Główne zanieczyszczenia to: węglowodory, tlenki azotu, tlenek węgla, pyły, związki ołowiu, tlenki siarki,
- pylenie wtórne z odsłoniętej powierzchni terenu,
- zanieczyszczenia napływające spoza terenu powiatu, zgodnie z dominującym kierunkiem wiatru.

W strukturze zużycia paliw na terenie powiatu na cele grzewcze dominuje spalanie węgla kamiennego, na pozostałe paliwa przypada niewielki procent. Pośród powiatów województwa opolskiego powiat kędzierzyńsko – kozielski charakteryzuje się dość wysokim zanieczyszczeniem gleb użytkowanych rolniczo cynkiem, ołowiem i miedzią. Średnie stężenie cynku w glebach Powiatu wynosi 64,5 mg/kg i jest niższe jedynie od średnich zawartości tego metalu w powiecie prudnickim i głubczyckim.

16.6. WYNIKI INWENTARYZACJI EMISJI DWUTLENKU WĘGLA W POWIECIE KĘDZIERZYŃSKO – KOZIELSKIM

Poniższa inwentaryzacja obejmuje obszar całego powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego. W obliczeniach posługiwano się wartością emisji CO₂, bez uwzględnienia emisji innych gazów cieplarnianych, tj.. CH₄ oraz N₂O, które wg wytycznych Porozumienia Burmistrzów nie są wymagane do obliczeń.

Ponadto emisja CO₂ ze spalania biomasy czy biopaliw oraz emisja ze zużywanej tzw. „zielonej energii elektrycznej” jest przyjmowana jako wartość zerowa. Przyjmuje się, że drewno spalane na powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego pochodzi w całości z obszaru powiatu.

Dla roku 2013 zebrano kompleksowe dane dla wszystkich zidentyfikowanych sektorów, dlatego też przyjęto, że 2013 rok będzie rokiem bazowym dla niniejszego opracowania.

W celu obliczenia emisji CO₂ wyznaczono zużycie energii finalnej dla zidentyfikowanych na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego następujących sektorów:

- sektor obiektów użyteczności publicznej,
- sektor mieszkaniowy,
- sektor oświetlenia ulicznego,
- sektor transportowy,
- sektor handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe.

Na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego zidentyfikowano wykorzystanie następujących nośników energii:

- energię elektryczną,
- paliwa węglowe,
- gaz płynny,
- gaz ziemny,
- ciepło sieciowe,
- drewno i biomasę,

- olej opałowy,
- gaz płynny LPG,
- olej napędowy,
- benzyna,
- energię ze źródeł odnawialnych (w niewielkim stopniu).

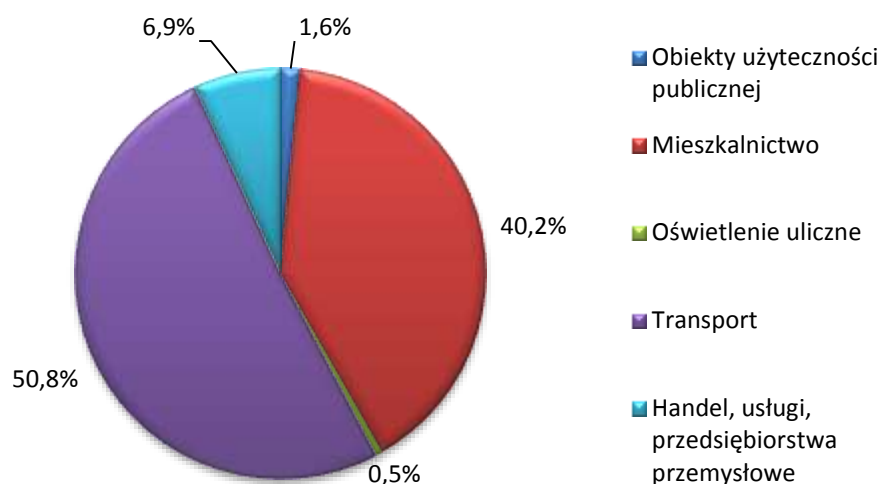
Poniżej przedstawiono wyniki przeprowadzonej w poszczególnych gminach, wschodzących w skład powiatu, inwentaryzacji zużycia energii oraz związanej z tym emisji CO₂ w ww. sektorach, dla roku bazowego 2013.

W poniższym opracowaniu przedstawiono kompleksowe dane dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, z uwzględnieniem poszczególnych gmin. Gmina Kędzierzyn-Koźle, objęta została Indywidualnym Planem Gospodarki Niskoemisyjnej. Poniżej przedstawione zostaną wyniki bilansu zanieczyszczeń z danego IPGN. Ze względu na występujące różnice w metodyce, uniemożliwiające kompleksowo określić bilans na terenie powiatu, wyniki bilansu z IPGN zostaną ujęte poniżej.

W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców, natomiast na rysunku poniżej przedstawiono udział poszczególnych sektorów w całkowitym zużyciu energii finalnej w roku 2013.

Tabela 283 Zużycie energii finalnej w poszczególnych sektorach w poszczególnych gminach wchodzących w skład powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego w roku bazowym 2013⁷⁴⁷

Sektor	Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Oświetlenie uliczne	Transport	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	RAZEM
Jednostka	MWh/rok	MWh/rok	MWh/rok	MWh/rok	MWh/rok	MWh/rok
Gmina Bierawa	2 652,98	51 653,41	690,76	68 707,57	19 618,18	143 322,89
Gmina Cisek	953,1	45 584,08	842,74	6 351,61	1 930,77	55 662,30
Gmina Pawłowiczki	470,57	50 968,33	315,04	24 184,68	3 195,02	79 133,64
Gmina Polska Cerekiew	977,92	28 050,15	214	26 932,71	8 521,93	64 696,70
Gmina Reńska Wieś	4 052,81	56 236,32	997,95	167 593,11	6 348,11	235 228,30
Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski	9 107,37	232 492,28	3 060,49	293 769,67	39 614,01	578 043,83

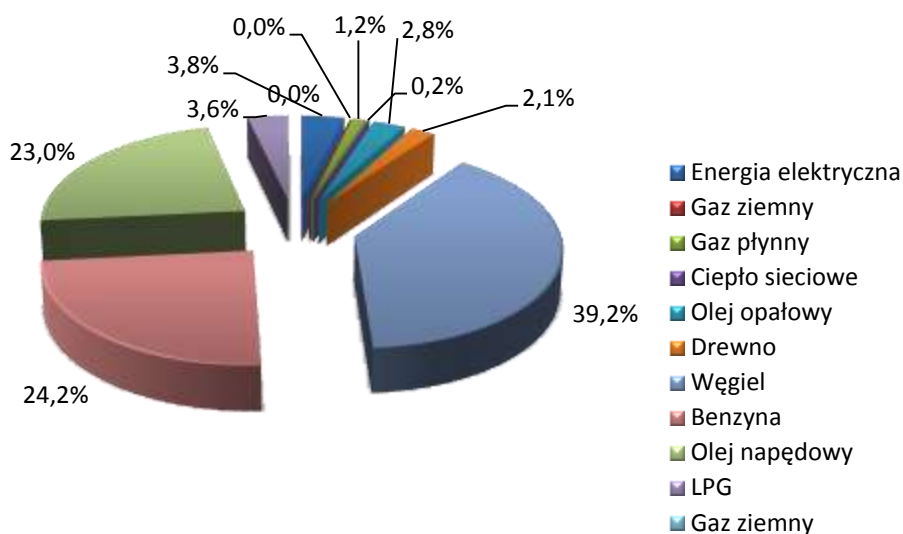

Rysunek 205 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2013⁷⁴⁸

⁷⁴⁷ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Największy udział w całkowitym zużyciu energii na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego stanowi sektor transportu (ok. 51%). Drugi pod względem wielkości jest sektor mieszkalnictwa (ok. 40%). Sektor handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych stanowi ok. 7% całkowitego zużycia energii. Ok. 2% przypada na sektor obiektów użyteczności publicznej. Najmniej energii zużywane jest przez oświetlenie uliczne w poszczególnych gminach, tj. 0,5% ogólnego zużycia energii końcowej w roku bazowym 2013. Znaczny udział transportu na terenie powiatu wynika z dużej ilości dróg krajowych oraz wojewódzkich.

Na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego głównym nośnikiem energii jest węgiel, który stanowi ok. 39% wszystkich zidentyfikowanych nośników energii. Drugim pod względem zużycia energii, nośnikiem jest benzyna (24,2%). Olej napędowy stanowi 23% zidentyfikowanego zużycia energii. Pozostałe sektory mają niewielkie znaczenie w zużyciu energii. W dalszej kolejności znajdują się LPG oraz energia elektryczna, których wartości nie przekraczają 4%. Pozostałe nośniki energii, takie jak gaz płynny, olej opałowy, gaz ziemny, ciepło sieciowe oraz drewno stanowią poniżej 3% Szczegółowy udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym powiatu przedstawiono na rysunku poniżej.

Rysunek 206 Udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego w roku bazowym 2013⁷⁴⁹

W tabeli poniżej przedstawiono wartość emisji CO₂ w podziale na poszczególne sektory zidentyfikowane na terenie powiatu.

Tabela 284 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013⁷⁵⁰

Sektor	Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Oświetlenie uliczne	Transport	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	RAZEM
Jednostka	MgCO ₂ /rok	MgCO ₂ /rok	MgCO ₂ /rok	MgCO ₂ /rok	MgCO ₂ /rok	MgCO ₂ /rok
Gmina Bierawa	962,82	17 937,60	565,04	17860,36	7 752,00	45 077,82
Gmina Cisek	301,83	15 619,12	689,36	1 643,49	1 210,88	19 464,69
Gmina Pawłowiczki	184,83	17 129,98	257,7	6 316,93	1 370,07	25 259,51
Gmina Polska Cerekiew	613,44	9 600,31	175,05	7 044,98	5 131,53	22 565,31

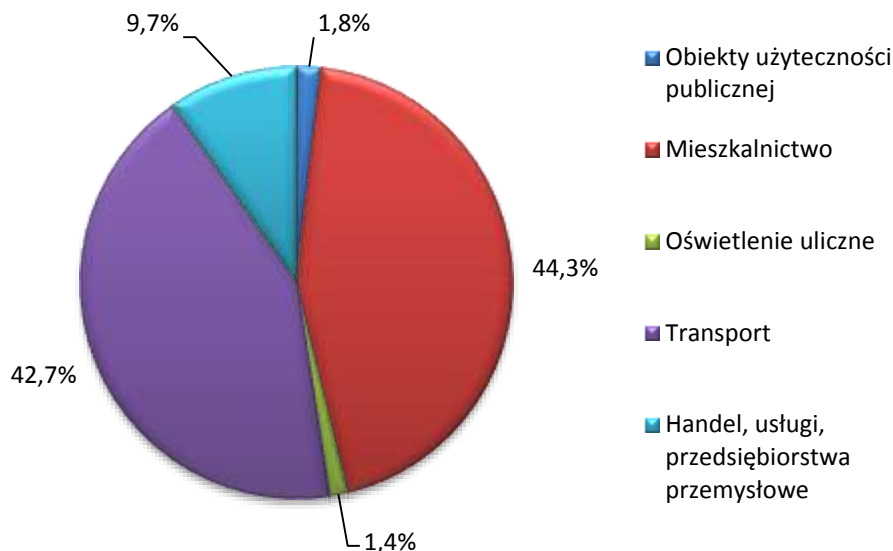
⁷⁴⁸ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁷⁴⁹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁷⁵⁰ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Gmina Reńska Wieś	1 237,53	19 023,62	816,32	43 506,05	1 891,57	66 475,21
Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski	3 300,57	79139,63	2503,48	76 371,81	17 356,05	178 671,54

Na poniższym rysunku przedstawiono procentowy udział poszczególnych sektorów w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013 na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego.

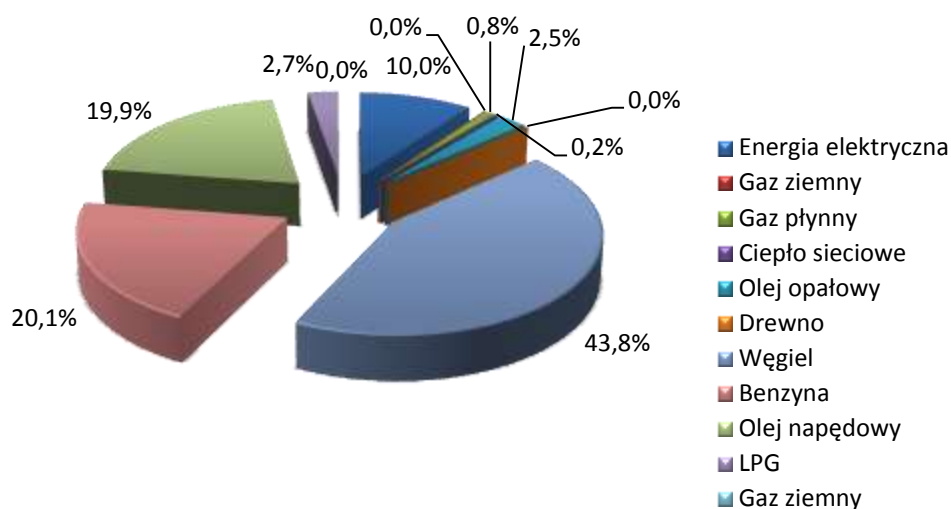

Rysunek 207 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013⁷⁵¹

Najwyższą wartością emisji CO₂, stanowiącą ok. 44% całkowitej emisji na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, charakteryzuje się sektor mieszkaniowy. Drugi pod względem wielkości, sektor transportu stanowi ok. 43% całkowitej emisji na terenie powiatu. Sektor handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych stanowi ok. 10%. Najmniej zanieczyszczeń na terenie powiatu emituje oświetlenie uliczne oraz sektor obiektów użyteczności publicznej odpowiednio 1,4% i 1,8 % ogólnej emisji CO₂ w roku bazowym 2013.

Na rysunku poniżej przedstawiono procentowy udział poszczególnych paliw w całkowitej emisji CO₂.

⁷⁵¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 208 Udział poszczególnych nośników energii i paliw w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013⁷⁵²

Na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielski głównym nośnikiem energii w całkowitej emisji CO₂, w roku bazowym 2013 jest węgiel, który stanowi ok. 44% wszystkich zidentyfikowanych nośników energii. Odnotowano ponadto wysoki poziom emisji benzyny oraz oleju napędowego na poziomie 20% oraz energii elektrycznej (10%). W dalszej kolejności znajdują się LPG, olej opałowy, gaz płynny, gaz ziemny, ciepło sieciowe oraz drewno. Ich jednostkowy udział nie przekracza 3%.

Zakup zielonej energii, zielone zamówienia publiczne

Zalecenia dotyczące zakupu zielonej energii oraz zielonych zamówień publicznych powinny być wydawane przez Wydział Zamówień Publicznych. Zalecenia skierowane powinny być do wszystkich jednostek samorządowych i dotyczyć zastosowania w zamówieniach publicznych kryteriów ekologicznych, a w szczególności niskiej emisji gazów cieplarnianych. Nadmienione kryteria powinny uwzględniać między innymi: zakup autobusów, publicznej floty pojazdów o parametrach niskoemisyjnych, zwiększenie udziału energii odnawialnej, wykorzystanie lokalnych źródeł energii odnawialnej, zakup wszystkich towarów i sprzętu wg kryteriów efektywności energetycznej w tym systemu zarządzania środowiskiem.

Poniżej przedstawiono zarys zadań włączonych do działań zakupu zielonej energii oraz zielonych zamówień publicznych:

- wzmożenie udziału energii odnawialnych źródeł. Rozpatrzenie w zamówieniach publicznych wymogu aby firmy wykonywujące usługi itp. stosowały działania, sprzęt których działalność będzie efektywna energetycznie;
- Nabycie towarów, sprzętów przyjaznych środowisku, które spełniają najwyższe standardy Unii Europejskiej w zakresie zużycia energii;
- zużytkowanie odnawialnych źródeł energii;
- zakup innych produktów przyjaznych dla środowiska, które spełniają najwyższe normatywy Unii Europejskiej w zakresie zużycia energii: papier, żywności itd.;
- możliwość wnioskowania o gwarancję poświadczeń pochodzenia energii elektrycznej przez potencjalnych konsumentów (w zależności od możliwości).

Podsumowanie

Wyniki analizy emisji CO₂ zinwentaryzowanej na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, w podziale na wyżej scharakteryzowane sektory, wykazują zbliżony układ do emisji z innych europejskich, rozwiniętych ośrodków samorządowych. Najważniejsze wnioski przedstawiono poniżej:

⁷⁵² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

- sektor obiektów użyteczności publicznej oraz oświetlenia ulicznego stanowi najmniej znaczące źródło emisji CO₂ na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego. Nie należy jednak zaniedbywać tych sektorów w procesie ograniczania emisji. Podjęte działania powinny stać się wzorcem dla mieszkańców powiatu w zakresie ekonomicznie oraz ekologicznie uzasadnionych działań niskoemisyjnych, m. in. termomodernizacja oraz wykorzystanie OZE w budynkach;
- największym źródłem emisji na terenie powiatu jest transport indywidualny. Gałąź transportu charakteryzuje się dużą dynamiką wzrostu emisji, która będzie utrzymywać się w najbliższych latach;
- mieszkalnictwo, jest to drugi co do wielkości sektor emitujący znaczną ilość substancji zanieczyszczających powietrze atmosferyczne jest to sektor, która ma duży potencjał redukcji emisji w zakresie ograniczania zużycia energii (elektrycznej i ciepłej) przez mieszkańców. Władze Powiatu Jemielnica mogą mieć znaczący wpływ na podejmowane przez mieszkańców działania termomodernizacyjne oraz zmianę ich zachowań
- w sektorze handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych, jednego z większych emitatorów zanieczyszczeń na terenie powiatu, władze samorządowe, poprzez współpracę z podmiotami gospodarczymi, mogą przyczynić się do redukcji emisji CO₂. Pomimo niewielkiej zależności od władz samorządowych, sektor ten ma znaczny potencjał minimalizacji emisji, głównie poprzez ograniczenie energochłonności.

Działania jakie władze powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego powinny podjąć w celu ograniczenia wielkości emisji gazów cieplarnianych, to przede wszystkim dokładna i przejrzysta strategia działania, bezwzględnie realizowana w najbliższych latach. W obszarze społeczeństwa docelowe staje się prowadzenie działań strategicznych, takich jak kampanie edukacyjno-informacyjne, a także kreowanie narzędzi wspierających mieszkańców w zakresie termomodernizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Niezbędne są także zadania ograniczające emisyjność sektora transportowego. Podczas formułowania zadań, poza efektywnością ekologiczną, należy także uwzględniać efektywność ekonomiczną oraz społeczną. Formułowane działania należy koncentrować w pierwszej kolejności w obszarach, gdzie istnieje duży potencjał redukcji, przynoszący pożądane efekty. Nie należy jednak zaniedbywać przy tym pozostałych obszarów, gdzie potencjał redukcji jest mniejszy.

16.7. DZIAŁANIA DLA OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH CELÓW W POWIECIE KĘDZIERZYŃSKO – KOZIELSKIM

16.7.1. Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania

Długoterminowa strategia powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego uwzględnia zapisy określone w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych,
- redukcja zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Zadaniem strategii długoterminowej jest także poprawa jakości powietrza, zgodnie z Programem Ochrony Powietrza dla strefy opolskiej oraz Programem Ochrony Powietrza dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀.

Cele strategiczne i szczegółowe Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej zostały opisane w jednym ze wcześniejszych rozdziałów, natomiast zobowiązania w postaci realizacji zadań długoterminowych zostały określone w rozdziale pn. harmonogram rzeczowo-finansowy.

Strategia długoterminowa powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego jest spójna z treścią lokalnych oraz subregionalnych dokumentów strategicznych.

Wpisujące się w ZPGN cele i zobowiązania długoterminowe wynikające z Międzygminno-Powiatowej Strategii Rozwoju Wspólnoty Kędzierzyńsko-Kozielskiej są następujące:

- powszechna gazyfikacja powiatu,
- modernizacja dróg i podniesienie ich standardu,
- likwidacja tzw. niskiej emisji.

Dokument ten zostanie poddany aktualizacji i także w nowym dokumencie znajdą się zapisy odnośnie zadań przytoczonych za ww. Strategią, gdyż nie utraciły one swojej aktualności.

W perspektywie długookresowej do roku 2022 na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego planowana jest realizacja następujących zadań:

- modernizacja linii energetycznych oraz stacji transformatorowych,
- budowa małych elektrowni wodnych w Gminie Bierawa oraz Gminie Kędzierzyn-Koźle,
- budowa obwodnic dla miejscowości położonych w ciągu dróg krajowych i wojewódzkich,
- wzrost wykorzystania OZE,
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,
- opracowanie programu gazyfikacji gmin.

16.7.2. Krótko/średnioterminowe zadania

Zaproponowane działania krótko- do roku 2018 i średniookresowe do roku 2020 dotyczą w głównej mierze termomodernizacji budynków stanowiących mienie powiatu, w tym wymiany źródła ogrzewania z wykorzystaniem OZE oraz wymianie oświetlenia. Ponadto realizowane będą działania z zakresu modernizacji i utrzymania dróg oraz prace związane z budową ścieżek i tras rowerowych. Szczegółowy wykaz działań krótko- i średniookresowych przedstawiony został w postaci harmonogramu rzeczowo-finansowego zawierającego:

- opis zadania,
- przypisanie zadania do realizacji określonego celu,
- podmioty odpowiedzialne za realizację,
- termin realizacji,
- koszty wraz ze wskazaniem możliwych źródeł finansowania,
- określenie efektu ekologicznego, ekonomicznego oraz energetycznego,
- opis wskaźnika/miernika monitorowania zadania.

16.7.3. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań

Harmonogram rzeczowo-finansowy działań naprawczych dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, opracowano w oparciu o diagnozę istniejącego stanu jakości powietrza. Czas realizacji zaplanowanych zadań obejmuje lata od roku 2015 do roku 2022. Wdrożenie zaproponowanych zadań, w perspektywie do 2022 roku, powinno wpłynąć na ograniczenie zarówno emisji dwutlenku węgla, zużycia energii finalnej, emisji pyłu zawieszonego PM10, jak również benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10

Harmonogram rzeczowo-finansowy stanowi indywidualną listę zadań dla powiatu, która nie jest zamknięta. Listę zadań należy aktualizować w trakcie realizacji Planu, tak aby w perspektywie kolejnych lat powiat kędzierzyńsko-kozielski potrafił rozwiązywać napotkane problemy, także wśród mieszkańców – w szczególności w obszarze ochrony powietrza i efektywności energetycznej.

W harmonogramie, poza szczegółowymi działaniami, wskazane zostały także: jednostka odpowiedzialna za realizację, skala działania, orientacyjne koszty realizacji oraz możliwe źródła finansowania. Ponadto wskazano wymagany do osiągnięcia efekt ekologiczny oraz efekt redukcji emisji CO₂. Ze względu na wysoki udział źródeł emisji powierzchniowej w stężeniach analizowanych zanieczyszczeń w obszarach przekroczeń, efekt redukcji

emisji zostanie osiągnięty poprzez realizację zadań związanych ze zmianą sposobu ogrzewania mieszkań oraz termomodernizacją budynków.

Działania, w których jako źródło finansowania wskazano środki własne inwestora, będą mogły być również finansowane ze środków zewnętrznych, w przypadkach pojawienia się możliwości ich finansowania (np. ogłoszenie o naborze do konkursu).

W harmonogramie rzeczowo- finansowym znalazły się również działania, dla których nie obliczono efektów energetycznych i ekologicznych z uwagi na brak możliwości oszacowania ich wpływu. Są to wszelkie działania związane z edukacją ekologiczną, zwiększaniem atrakcyjności jazdy rowerem w mieście oraz poprawą komfortu użytkowania transportu publicznego. Można jednak założyć, że wspomniane działania w sposób pozytywny przyczynią się do kształtowania świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie oszczędzania energii oraz dbania o jakość powietrza.

W poniższej tabeli wskazano działania naprawcze w podziale na grupy działań.

Tabela 285 Harmonogram rzeczowo - finansowy dla powiatu kędzierzyński – kozielskiego⁷⁵³

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
1	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja budynku SP ZOZ Kędzierzyn-Koźle przy ul. 24 kwietnia 13	SP ZOZ Kędzierzyn - Koźle	2018-2019	2 500,00	Środki własne, RPO WO*	63	51
2	Budynki użyteczności publicznej	Modernizacja energetyczna wraz z wymianą źródła ciepła trzech budynków jednostek organizacyjnych Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego: Zespołu Szkół Nr 1 im. Powstańców Śląskich przy ul. Skarbowej 2, Zespołu Szkół Nr 3 im. Mikołaja Reja przy ul. Sławęcickiej 79 i II Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika przy ul. Jana Matejki 19	Zespół Szkół Nr 1 im. Powstańców Śląskich Zespół Szkół Nr 3 im. Mikołaja Reja II Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika	2018-2020	7 000,00	Środki własne, RPO WO*	998	811

⁷⁵³ Opracowanie własne

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
3	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Specjalnych im. Jana Brzechwy	Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie –Koźlu	2015-2018	585,00	Środki własne, RPO WO*	98	80
4	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja poddasza z wymianą pokrycia dachowego budynku Starostwa Powiatowego w Kędzierzynie – Koźlu przy Placu Wolności 13 w Kędzierzynie – Koźlu	Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie –Koźlu	2016-2018	700,00	Środki własne, RPO WO*	100	81
5	Budynki użyteczności publicznej	Ocieplenie elewacji północnej, części wschodniej i zachodniej, ocieplenie ścian ogniowych oraz docieplenie stropów pracowni w Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego w Kędzierzynie – Koźlu	Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie –Koźlu	2015- 2022	147,09	Środki własne, RPO WO*	124	43

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
6	Transport	Poprawa dojazdu do autostrady A4 – przebudowa drogi powiatowej nr 1435 O – ul. Grunwaldzka w Kędzierzynie – Koźlu i drogi powiatowej nr 1435 O – ul. Brzechwy w Kędzierzynie Koźlu	Powiatowy Zarząd Dróg w Kędzierzynie - Koźlu	2018-2019	7 300,00	Środki własne, RPO WO*	105	30
7	Transport	Budowa ścieżek rowerowych wzdłuż drogi powiatowej 1435 O w Kędzierzynie-Koźlu	Powiatowy Zarząd Dróg w Kędzierzynie – Koźlu	2016-2017	2 000,00	Środki własne, RPO WO*	392	112

*- jeżeli określone zadanie nie otrzyma dofinansowania z zaproponowanego źródła bądź jeżeli pojawią się inne źródła finansowania beneficjent skorzysta z innych źródeł

Poniższy harmonogram zadań długoterminowych obejmuje zadania, które powiat planuje zrealizować w późniejszym terminie jeżeli zaplanowane zostaną dodatkowe środki własne na ich realizację. Dopisane zostaną one wówczas do harmonogramu rzeczowo – finansowego na podstawie aktualizacji dokumentu.

Tabela 286 Harmonogram zadań długoterminowych powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego⁷⁵⁴

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
1	Transport	Przebudowa drogi powiatowej nr 1402 O Kędzierzyn-Koźle – Kotlarnia	Powiatowy Zarząd Dróg w Kędzierzynie - Koźlu	Do 2025	6 800,00	Środki własne, RPO WO*	110	32
2	Transport	Przebudowa drogi nr 1411 O Gościćcin – Łęże w km 0+000-5+343	Powiatowy Zarząd Dróg w Kędzierzynie - Koźlu	Do 2025	4 200,00	Środki własne, RPO WO*	88	25
3	Transport	Przebudowa drogi 1409 O na odcinku Łęże – Większyce	Powiatowy Zarząd Dróg w Kędzierzynie - Koźlu	Do 2025	4 000,00	Środki własne, RPO WO*	105	30

⁷⁵⁴ Opracowanie własne

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
4	Transport	Przebudowa drogi o znaczeniu strategicznym dla Subregionu – drogi 1211 O Zwiastowice – Ucieszków na odcinku Ucieszków granica powiatu	Powiatowy Zarząd Dróg w Kędzierzynie - Koźlu	Do 2025	1 000,00	Środki własne, RPO WO*	61	18
5	Transport	Przebudowa drogi powiatowej nr 1408 O Zdieszowice – Walce na odcinku od ul. Brodek w Mechnicy do granicy powiatu	Powiatowy Zarząd Dróg w Kędzierzynie - Koźlu	Do 2025	1 000,00	Środki własne, RPO WO*	70	20
6	Transport	Poprawa infrastruktury komunikacji publicznej – przebudowa zatok autobusowych przy drogach powiatowych	Powiatowy Zarząd Dróg w Kędzierzynie - Koźlu	Do 2025	2 500,00	Środki własne, RPO WO*	0	0
7	Transport	Przebudowa drogi powiatowej nr 1460 O na odcinku od drogi wojewódzkiej nr 421 do granicy województwa w km 0+000-1+559	Powiatowy Zarząd Dróg w Kędzierzynie - Koźlu	Do 2025	1 500,00	Środki własne, RPO WO*	26	8

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
8	Transport	Przebudowa ciągu dróg powiatowych nr 1422 O Zakrzów – Cisek oraz nr 1404 O Cisek – Bierawa wraz z budową ścieżki rowerowej wzdłuż drogi nr 1404 O	Powiatowy Zarząd Dróg w Kędzierzynie - Koźlu	Do 2025	8 000,00	Środki własne, RPO WO*	175	50
9	Budynki użyteczności publicznej	Poprawa efektywności energetycznej Zespołu Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w wyniku: docieplenia dachów, ocieplenie ścian budynku, modernizacji zewnętrznej sieci ciepłej.	Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie – Koźlu	Do 2025	1 235,35	Środki własne, RPO WO*	339	113
10	Budynki użyteczności publicznej	Modernizacja oświetlenia w klasach wraz z korytarzami Zespołu Szkół Technicznych i Ogólnokształcących	Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie – Koźlu	Do 2025	100,00	Środki własne, RPO WO*	6	4

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
11	Budynki użyteczności publicznej	Zmniejszenie zużycia energii poprzez kompleksową modernizację oświetlenia wewnątrz budynku I Liceum Ogólnokształcącego im. Henryka Sienkiewicza	Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie – Koźlu	Do 2025	108,00	Środki własne, RPO WO*	30	24
12	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja- docieplenie dachu budynku Zespołu Szkół Żeglugi Śródlądowej im. Bohaterów Westerplatte	Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie – Koźlu	Do 2025	173,65	Środki własne, RPO WO*	214	174
13	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja łącznika w budynku Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego	Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie – Koźlu	Do 2025	100,00	Środki własne, RPO WO*	7	6

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
14	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja- docieplenie ścian elewacji zachodniej i południowej, docieplenie sufitu pracowni samochodowej oraz wymiana okien w budynku Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego	Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie – Koźlu	Do 2025	128,20	Środki własne, RPO WO*	23	19

*- jeżeli określone zadanie nie otrzyma dofinansowania z zaproponowanego źródła bądź jeżeli pojawią się inne źródła finansowania beneficjent skorzysta z innych źródeł

16.8. PROGNOZA REDUKCJI EMISJI CO₂, ZUŻYCIA ENERGII FINALNEJ I WZROSTU UDZIAŁU ENERGII POCHODZĄCEJ ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH W ROKU 2020

16.8.1. Wyniki inwentaryzacji – prognoza na 2020 r.

Podstawę do sporządzenia wyników inwentaryzacji na rok 2020 (prognozy) stanowią założenia rozwoju społeczno-gospodarczego, gdyż ich przyjęcie spowoduje określoną potrzebę rozwoju infrastruktury energetycznej gminy.

Na dynamikę rozwoju gminy wpływają m.in.

- zmiany demograficzne,
- rozwój i zmiany zabudowy mieszkaniowej,
- rozwój i zmiany sektora handlu, usług i przedsiębiorstw,
- rozwiązania komunikacyjne w gminie oraz ruch tranzytowy.

Na potrzeby PGN przeanalizowano m.in. opracowania założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gmin Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego. Na tej podstawie przyjęto założenia do celów prognozowania zużycia energii na rok 2020:

- brak wyraźnego wzrostu zainteresowania inwestycjami na terenie powiatu;
- powolny spadek liczby ludności w powiecie,
- powolny przyrost nowych powierzchni mieszkalnych w wyniku zasiedlania terenów rozwojowych;
- działania termomodernizacyjne będą prowadzone w sposób ciągły, w zakresie dostosowanym do możliwości finansowych mieszkańców.

Bazując na powyższych informacjach i analizach własnych w ZPGN przyjęto zmiany w zapotrzebowaniu na energię ciepłą dla roku 2020 jak poniżej:

- Sektor mieszkalnictwa – spadek zużycia o 8,41%;
- Sektor handlu, usług i przemysłu – bez znaczących zmian;
- Sektor budynków użyteczności publicznej – spadek zużycia o 7,23%;
- Oświetlenie publiczne – wzrost zużycia o 1%.

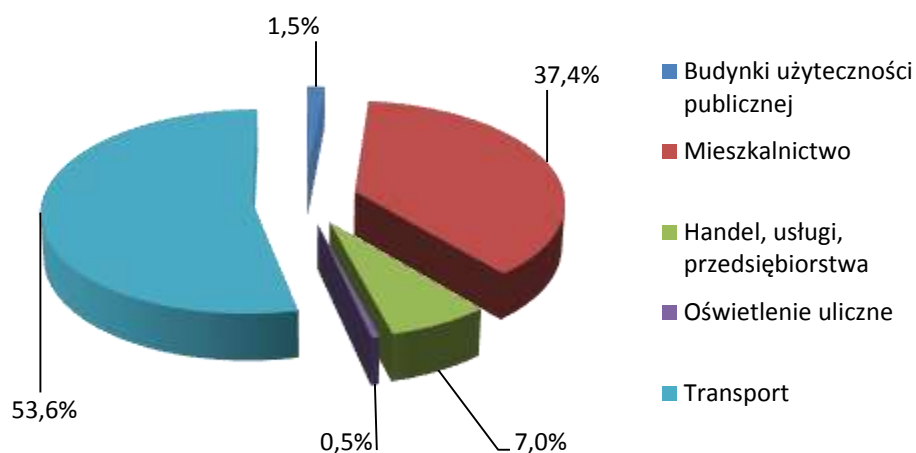
Zgodnie z Polityką energetyczną Polski do 2030 roku krajowe zapotrzebowanie na energię elektryczną może wzrosnąć w 2020 r. nawet o ok. 21%. Biorąc pod uwagę potencjał rozwoju gminy dla potrzeb PGN przyjęto wzrost zużycia tego nośnika do 2020 r. na poziomie 3%. Jedynie w sektorze mieszkaniowym przyjęto spadek o 2,3%. Założono także zmiany w strukturze paliwowej zakładając spadek zużycia paliwa węglowego.

Według zakładanej prognozy łączne zużycie energii w powiecie w roku 2020 spadnie do wartości 333 443,9 MWh. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców.

Tabela 287 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020⁷⁵⁵

Zużycie energii [MWh/rok]					
Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Handel, usługi, przedsiębiorstwa	Oświetlenie uliczne	Transport	Suma
4 804,3	161 741,5	33 591,3	2 083,2	131 223,7	333 443,9

⁷⁵⁵ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 209 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2020⁷⁵⁶

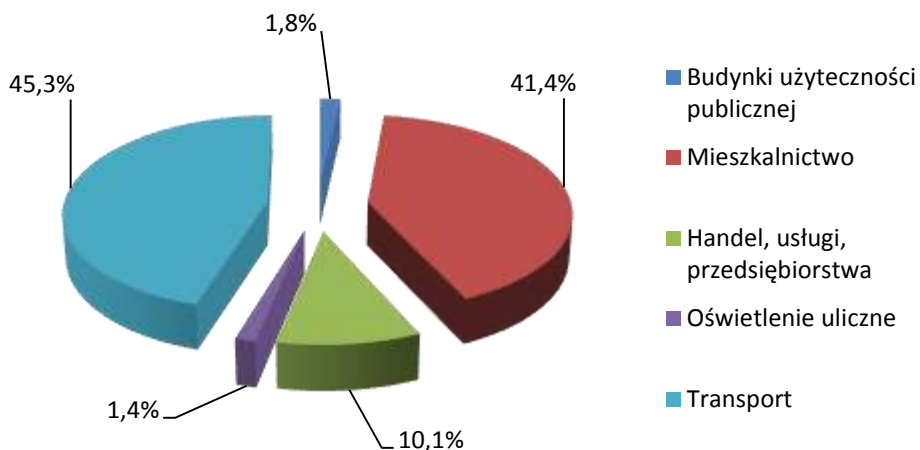
Grupą charakteryzującą się największym zużyciem energii pozostanie sektor transportu z udziałem 53,6%. Sektor mieszkaniowy będzie zużywał 37,4%, a sektor handlu, usług i przedsiębiorstw 7,0%, sektor użyteczności publicznej z kolei niespełna 1,5%. Najmniej przypada na oświetlenie uliczne zaledwie 0,5%. Jak przewiduje scenariusz spadnie także emisja CO₂ związana z użytkowaniem energii do poziomu ok. 175 349,4 MgCO₂/rok. Wielkość emisji CO₂ oraz jej strukturę wg sektorów odbiorców energii przedstawiono w kolejnej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 288 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020⁷⁵⁷

Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]					
Budynki użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Handel, usługi, przedsiębiorstwa	Oświetlenie uliczne	Transport	Suma
3 183,9	72 582,7	17 627,5	2 528,6	79 426,7	175 349,4

⁷⁵⁶ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁷⁵⁷ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 210 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku 2020⁷⁵⁸

Prognozuje się, że grupą odbiorców energii o największym udziale emisji CO₂ będzie sektor transportu (45,3%), następnie sektor mieszkaniowy (41,4%) oraz sektor handlu, usług i przedsiębiorstw (10,1%). Emisja CO₂ wynikająca z wykorzystywania energii w budynkach własności gminy będzie stanowić ok. 2% emisji całkowitej. Tak samo w przypadku oświetlenia ulicznego

16.8.2. Wyniki inwentaryzacji – podsumowanie

Przewiduje się, że w latach 2013 – 2020 wielkość zużycia energii końcowej na terenie powiatu spadnie o 1,4%. Będzie to wynikać z tego, że działania racjonalizujące zużycie energii realizowane zgodnie z przyjętym scenariuszem przez samorząd lokalny oraz prywatnych użytkowników energii będą rekompensować zwiększone zużycie energii wynikające z przyjętego rozwoju powiatu. Największy spadek zużycia energii dotyczy sektora mieszkaniowego. Warto odnotować także zmniejszenie zużycia energii w grupie użyteczności publicznej, która ma stanowić przykład dla społeczeństwa i dawać pozytywne wzorce do naśladowania dla działań związanych z wdrażaniem gospodarki niskoemisyjnej na terenie powiatu.

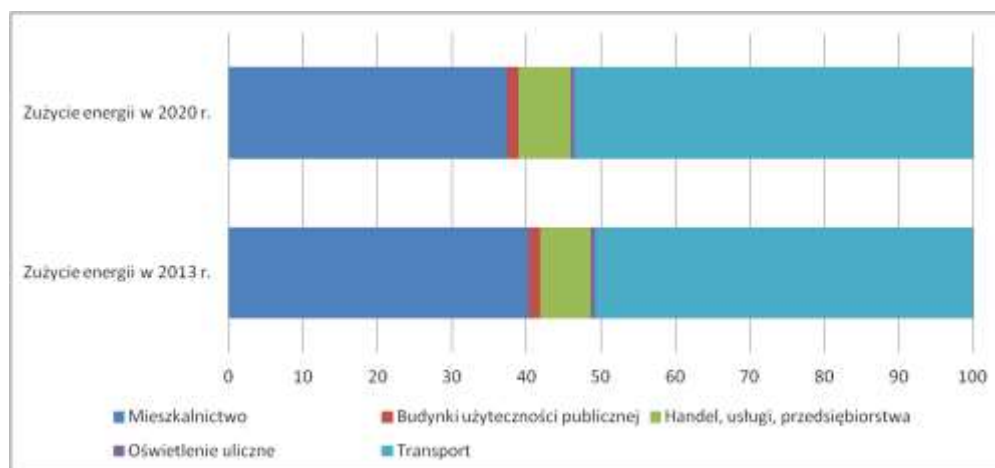
Tabela 289 Porównanie zużycia energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020⁷⁵⁹

Sektor	Zużycie energii w 2013 r.	Zużycie energii w 2020 r.	Zmiana względem 2013 r.
	[MWh/rok]	[MWh/rok]	[%]
Mieszkalnictwo	232 492,28	213 319,9	-8,3%
Budynki użyteczności publicznej	9 107,37	8 597,8	-5,6%
Handel, usługi, przedsiębiorstwa	39 614,01	39 945,9	0,8%
Oświetlenie uliczne	3 060,49	3 091,1	1,0%
Transport	293 769,67	305 520,5	4,0%
SUMA	578 043,82	570 475,2	-1,4%

Na poniższym rysunku przedstawiono udziały poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020.

⁷⁵⁸ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁷⁵⁹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

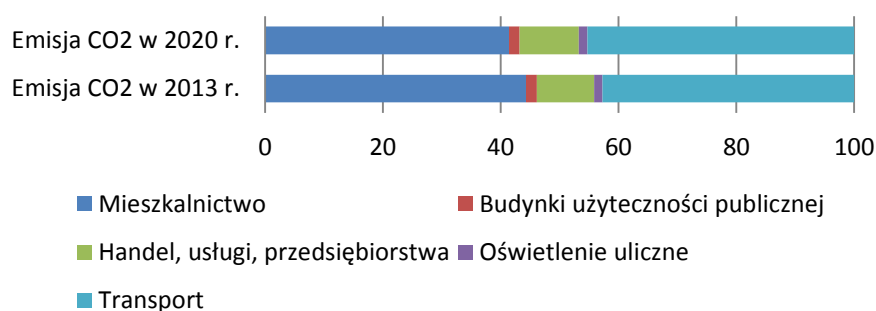
Rysunek 211 Porównanie poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020⁷⁶⁰

Jak pokazują poniższe dane zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 wyniesie 1,9%. Mając na uwadze ograniczony wpływ powiatu na zewnętrznych odbiorców energii, należy prowadzić równoległe do zaplanowanych przedsięwzięć także akcje edukacyjne i promocyjne dla szeroko pojętej gospodarki niskoemisyjnej, mogące także stanowić wymierną korzyść dla środowiska.

Tabela 290 Porównanie emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020⁷⁶¹

Sektor	Emisja CO ₂ w 2013 r.	Emisja CO ₂ w 2020 r.	Zmiana względem 2013 r.
	[MgCO ₂ /rok]	[MgCO ₂ /rok]	[%]
Mieszkalnictwo	79 139,63	72 582,7	-8,3%
Budynki użyteczności publicznej	3 300,57	3 183,9	-3,6%
Handel, usługi, przedsiębiorstwa	17 356,05	17 627,5	1,5%
Oświetlenie uliczne	2 503,48	2 528,6	1,0%
Transport	76 371,81	79 426,7	4,0%
SUMA	178 671,54	175 349,4	-1,9%

Na poniższym rysunku przedstawiono udziały poszczególnych sektorów w emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020.

Rysunek 212 Porównanie poszczególnych sektorów w emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020⁷⁶²⁷⁶⁰ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji⁷⁶¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

16.8.3. Efekt energetyczny i ekologiczny ZPGN

W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że gmina osiągnie zmniejszenie zużycia energii finalnej do roku 2020 o wartości **1,7%** względem zużycia prognozowanego na rok 2020, oraz **3,1%** zmniejszenia zużycia energii finalnej w stosunku do roku bazowego 2013. W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego redukcji zużycia energii finalnej w roku 2020.

Tabela 291 Wyznaczenie celu redukcji energii finalnej do roku 2020⁷⁶³

Sektor	Zużycie energii w 2020 r.
	[MWh/rok]
Mieszkalnictwo	213 319,9
Budynki użyteczności publicznej	8 597,8
Handel, usługi, przedsiębiorstwa	39 945,9
Oświetlenie uliczne	3 091,1
Transport	305 520,5
SUMA	570 475,2
Przewidywany sumaryczny efekt energetyczny zaplanowanych przedsięwzięć w PGN (redukcja względem prognozy na 2020 r.)	9 891,0
Przewidywane zużycie energii finalnej w 2020 r.	560 584,2
Zużycie energii finalnej w roku bazowym 2013	578 043,8
Przewidywana redukcja zużycia energii finalnej (względem roku bazowego 2013)	17 459,6

Jak wynika z analizy, aby osiągnąć zakładany cel redukcji zużycia energii finalnej do roku 2020 zużycie energii powinno spaść z 578 043,8 MWh/rok do poziomu wynoszącego 560 584,2 MWh/rok, a więc o wielkość równą **17 459,6 MWh/rok**.

W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że gmina osiągnie zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 o wartości **1,9%** względem emisji prognozowanej na rok 2020, oraz **3,8%** ograniczenia emisji w stosunku do roku bazowego 2013. W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego emisji CO₂ w roku 2020.

Tabela 292 Wyznaczenie celu redukcji emisji CO₂ do roku 2020⁷⁶⁴

Sektor	Emisja CO ₂ w 2020 r.
	[MgCO ₂ /rok]
Mieszkalnictwo	72 582,7
Budynki użyteczności publicznej	3 183,9
Handel, usługi, przedsiębiorstwa	17 627,5
Oświetlenie uliczne	2 528,6
Transport	79 426,7
SUMA	175 349,4

⁷⁶² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁷⁶³ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁷⁶⁴ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Przewidywany sumaryczny efekt ekologiczny zaplanowanych przedsięwzięć w PGN (redukcja względem prognozy na 2020 r.)	3 378,0
Przewidywana emisja CO ₂ w 2020 r.	171 971,4
Emisja CO ₂ w roku bazowym 2013	178 671,5
Przewidywany efekt ekologiczny (względem roku bazowego 2013)	6 700,1

Jak wynika z analizy, aby osiągnąć zakładany cel redukcji emisji CO₂ do roku 2020 emisja powinna spaść z 178 671,5 MgCO₂/rok do poziomu wynoszącego 171 971,4 MgCO₂/rok, a więc o wielkość równą **6 700,1 MgCO₂/rok**.

16.9. ANALIZA RYZYK REALIZACJI PLANU

W niniejszym rozdziale wykorzystana została jedna z najpopularniejszych a zarazem najskuteczniejszych metod analitycznych stosowanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego – analizę SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Analiza SWOT jest podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron powiatu oraz badania szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją w ramach realizacji zadań wynikających z projektu ZPGN.

Tabela 293 Analiza SWOT dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego⁷⁶⁵

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Dobra dostępność komunikacyjna: drogi o znaczeniu krajowym – wojewódzkim, powiatowym, - Bliskie położenie autostrady A4, - Istnienie połączeń kolejowych z GOP-em, międzynarodowa magistrała kolejowa, - Możliwość korzystania z transportu wodnego, - Duża koncentracja lasów w rejonie Bierawy i Kędzierzyna-Koźła, - Potencjał dla rozwoju odnawialnych źródeł energii.	- Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa, - Obecność dróg o dużym natężeniu ruchu, tj. dróg krajowych oraz wojewódzkich, - Dominujący udział transportu indywidualnego na terenie powiatu, - Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, w szczególności w okresie grzewczym, spowodowane głównie tzw. niską emisją, - Niski stopień gazyfikacji powiatu, - Brak powszechnego, scentralizowanego systemu ciepłownictwa w większości gmin powiatu, - Znaczny udział węgla kamiennego w indywidualnych systemach grzewczych, - Zły stan techniczny dróg powiatowych oraz gminnych, - Niski stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii, - Obecność dużych przedsiębiorstw przemysłowych, głównie w regionie Kędzierzyna-Koźła i Bierawy, - Niedalekie położenie aglomeracji górnośląskiej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Systematyczny wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, - Systematyczny rozwój sieci dróg rowerowych, - Konieczność realizacji obwodnic i obejść drogowych na najbardziej obciążonych szalach, - Rozwój i promowanie systemu transportu zbiorowego wśród mieszkańców, - Konieczność przeprowadzenia prac	- Konkurencja w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych, - Trudności proceduralne w dostępie do źródeł i sposobów finansowania, - Utrzymujący się (ogólnokrajowy) trend wzrostu zużycia energii elektrycznej, - Wysoki koszt inwestycji w Odnawialne Źródła Energii,

⁷⁶⁵ Opracowanie własne

- termomodernizacyjnych na terenie powiatu, - likwidacja lokalnych kotłowni i podłączenie obiektów do zbiorczej sieci ciepłej, - Potencjał i wzrost wykorzystywania odnawialnych źródeł energii – możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania, - Zbieżność celów i zadań z Programami Operacyjnymi Unii Europejskiej na lata 2014-2020, - Regulacje prawne (na poziomie UE) wymuszające stosowanie alternatywnych źródeł energii, - Wymagany wzrost udziału energii odnawialnej w skali kraju do 15% w końcowym zużyciu energii w roku 2020 (według wymogów UE), - Wzrastająca presja na racjonalne gospodarowanie energią i ograniczanie emisji w skali europejskiej i krajowej, - Rozwój technologii energooszczędnych oraz ich coraz większa dostępność (np. tanie świetłówki energooszczędne), - Możliwości wsparcia przez Państwo i UE inwestycji związanych z OZE, termomodernizacją, rozwojem infrastruktury, - Rosnąca świadomość odbiorców w zakresie oszczędnego gospodarowania energią, coraz większy nacisk z tym związany na zużycia energii, - Rosnące zapotrzebowanie ze strony użytkowników energii na działania proefektywnościowe, - Większa dbałość o ochronę środowiska naturalnego, - Moda na proekologiczne zachowania i rosnące zainteresowanie kontaktem z naturą.	- Zmniejszenie zainteresowania Odnawialnymi Źródłami Energii przez użytkowników energii ze względu na wysoki koszt inwestycyjny, - Zbyt wysokie koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii, - Wysokie ceny paliw energetycznych, - Niskie tempo wykonywania prac termomodernizacyjnych budynków (ocieplenie, wymiana okien, modernizacja instalacji c.o. i c.w.u.), - Nasilający się radykalizm ekologiczny ograniczający możliwość budowy farm wiatrowych oraz elektrowni wodnych.

16.10. SPOSÓB MONITOROWANIA I RAPORTOWANIA EFEKTÓW REALIZACJI PROJEKTU

Proces monitorowania obejmuje efekty w zakresie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, w tym dotyczące redukcji emisji, zarówno w krótkim, jak i w długim horyzoncie czasowym. Monitorowanie odnosi się także do oceny stopnia realizacji celów określonych w niniejszym Planie, co jest związane z zobowiązaniami krajowymi a także międzynarodowymi, zarówno w ramach Unii Europejskiej jak i w skali globalnej. Proces monitorowania pozwoli ocenić, czy zarówno harmonogram działań jak i sam dokument wymagają modyfikacji, tak aby stopień realizacji celów był jak najwyższy i umożliwiał elastyczne prowadzenie polityki gospodarczej.

Ocena skuteczności wdrożenia ZPGN wymaga zaplanowania odpowiedniej koncepcji jego ewaluacji. Monitorowanie postępów wynikających z działań wdrożeniowych stanowi z jednej strony podstawę dla ewentualnych działań korygujących lub aktualizujących zaproponowane rozwiązania, z drugiej zaś umożliwia całościową ocenę planu w kategoriach sukcesu lub porażki.

W warstwie metodycznej monitoring i ewaluacja powinny być prowadzone z wykorzystaniem ograniczonego zbioru wskaźników umożliwiających szybki pomiar stopnia realizacji priorytetów i celów strategicznych, przy uwzględnieniu dostępności danych statystycznych. Mając na uwadze powyższe, dobór wskaźników monitoringu (M) i ewaluacji (E) został dokonany w oparciu o następujące kryteria:

- wewnętrzne odnoszące się do poszukiwania wskaźników monitoringu i ewaluacji, które w sposób syntetyczny, a zarazem całościowy opisują stopień realizacji poszczególnych priorytetów i celów,

- zewnętrzne odnoszące się do wykorzystania w procesie monitoringu popularnych wskaźników ewaluacji proponowanych przez Wytyczne SEAP.

Założenia dla konstrukcji systemu monitorowania ZPGN odnoszą się do zbioru elementów umożliwiających pomiar, kontrolę, interpretację efektów realizowanych działań oraz uaktualnienia dokumentu. Obejmują one:

- roczne raporty – odnoszące się do postępów prac oraz obejmujące swym zasięgiem zagadnienia oceny okresowej przy wykorzystaniu zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji,
- system gromadzenia, przetwarzania i analizy informacji związanych z efektami PGN, bazujący na wartościach zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji. Postuluje się wykorzystanie elektronicznych form gromadzenia i przetwarzania danych.

W ramach realizacji ZPGN proponowane jest by monitoring był wykonywany nie rzadziej niż co 4 lata z uwagi na lepszą skuteczność pozyskiwania danych ze wszystkich badanych sektorów.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w ZPGN, a także wieloaspektowość jej efektów istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Proponuje się, aby badaniami zostały objęte także: podmioty gospodarcze i organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu. Ich celem powinna być ocena ZPGN dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.

Jednym z najważniejszych problemów w skutecznej realizacji Planu może stanowić niespójność danych pochodzących z różnych źródeł oraz braku jednolitej metodyki zbierania danych. Brak systematycznego monitoringu wskaźników i realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie może prowadzić do braku kontroli nad realizacją działań zapisanych w Planie.

Lista wskaźników jest listą otwartą, podlega modyfikacjom w zależności od specyfiki danego działania. Wykaz proponowanych wskaźników monitorowania efektów działań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 294 Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania ZPGN⁷⁶⁶

Sektor	Wskaźniki	Jednostka	Źródło danych	Pozytywny trend
Transport	Liczba pasażerów korzystających z transport publicznego w ciągu roku	osoby/rok	Przedsiębiorstwa transportowe	↑
	Długość ścieżek rowerowych	km	Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie-Koźlu, Główny Urząd Statystyczny	↑
	Liczba przebudowanych dróg	km	Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie-Koźlu, Główny Urząd Statystyczny	↑
Budynki użyteczności publicznej	Całkowite roczne zużycie energii w budynkach użyteczności publicznej: - energia elektryczna, - ciepło sieciowe, - węgiel kamienny, - olej opałowy, - drewno, - inne.	MWh/rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne	↓
	Jednostkowe roczne zużycie energii końcowej w budynkach użyteczności publicznej	kWh/m ² /rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne	↓
	Liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji	szt.	Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie-Koźlu, Administratorzy budynków	↑
	Ilość wykorzystywanej energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach	MWh/rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne, Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie-Koźlu	↑

⁷⁶⁶ Opracowanie własne

Sektor	Wskaźniki	Jednostka	Źródło danych	Pozytywny trend
	Liczba żarówek energooszczędnych w budynkach użyteczności publicznej	szt.	Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie-Koźlu, Administratorzy budynków	↑

W procesie monitorowania wdrażania ZPGN ważne jest regularne agregowanie danych, co umożliwiają elektroniczne bazy danych. Jeden z najważniejszych problemów w skutecznej realizacji ZPGN może stanowić niespójność danych pochodzących z różnych źródeł oraz brak jednej metodyki zbierania danych. Brak systematycznego monitoringu wskaźników i realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie może prowadzić do braku kontroli nad realizacją ZPGN. Wykaz proponowanych wskaźników monitorowania efektów działań przedstawia poniższa tabela. W rzeczywistości wskaźników odpowiednich dla specyfiki każdego działania może być więcej.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w ZPGN, a także wieloaspektowość jej efektów, istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Zakłada się, że badania winny odbywać się w odstępach dwuletnich (2016, 2018, 2020). Ich celem powinna być ocena ZPGN dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.

17. Część indywidualna – Powiat Strzelecki

17.1. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Zintegrowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (ZPGN) dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego jest dokumentem strategicznym wyznaczającym główne cele, kierunki działań oraz plany i harmonogramy ich realizacji w zakresie podnoszenia efektywności energetycznej, zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym również gazów cieplarnianych. Realizacja powyższych założeń przyczyni się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, a także do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców poszczególnych jednostek samorządowych, wchodzących w skład Subregionu.

Na zakres tematyczny i strukturę dokumentu w dużej mierze wpływ miały wytyczne Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, które wskazywały wymagania wobec niniejszego dokumentu.

W opracowaniu przedstawiono ogólne informacje o ZPGN, metodykę jego opracowania oraz cel sporządzania dokumentu. Zebrane zostały wyniki analizy dokumentów strategicznych na szczeblu globalnym, unijnym, krajowym, wojewódzkim oraz lokalnym pod względem ich zgodności z zakresem ZPGN. Głównym założeniem tej analizy było wskazanie celów oraz założeń, zawartych w dokumentach strategicznych, powiązanych z gospodarką niskoemisyjną.

ZPGN został przygotowany w sposób zintegrowany dla całego Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, ze wskazaniem indywidualnych uwarunkowań poszczególnych gmin i powiatów. Dokument składa się z części ogólnej, dotyczącej Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego oraz 10 części szczegółowych, w których w szerszym zakresie przedstawiono zagadnienia bezpośrednio związane z poszczególnymi powiatami i gminami objętymi ZPGN. Ponadto zawarto skrócone wyniki Indywidualnych Planów Gospodarki Niskoemisyjnej opracowanych dla 3 gmin, wchodzących także w skład Subregionu.

W części indywidualnej dla powiatu strzeleckiego zawarto kompleksową analizę stanu aktualnego, tj. ocenę stanu środowiska, infrastruktury technicznej, infrastruktury transportowej oraz uwarunkowań społeczno-gospodarczych. W zakresie oceny stanu środowiska dokonano oceny jakości powietrza, jako komponentu środowiska, w którym najwyraźniej obserwowane będą rezultaty działań związanych z realizacją ZPGN. Ocena stanu infrastruktury technicznej na terenie powiatu dotyczy systemu zaopatrzenia w gaz, ciepło oraz energię elektryczną, w tym oświetlenie uliczne. Ponadto scharakteryzowano system transportowy powiatu. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze powiatu scharakteryzowane zostały w oparciu o dziedziny istotne dla ZPGN, tj. m. in.: demografia, mieszkalnictwo oraz prowadzona działalność gospodarcza. Na podstawie zebranych, wielowymiarowych informacji zdiagnozowane zostały obszary problemowe, związane tematycznie z zakresem ZPGN. W oparciu o obszary problemowe wyznaczone zostały cele strategiczne i szczegółowe, a także właściwe kierunki działań. Zaproponowane, do realizacji na terenie powiatu, działania powinny przynieść efekt ekologiczny w postaci ograniczenia emisji substancji do powietrza, jak również redukcji zużycia energii finalnej na obszarze całego Subregionu.

Zakres tematyczny części indywidualnej dla powiatu strzeleckiego Planu odnosi się do działań inwestycyjnych, oraz nie inwestycyjnych w sektorze mieszkalnictwa indywidualnego, budownictwa użyteczności publicznej, transportu prywatnego i publicznego, floty powiatu, oświetlenia publicznego oraz przemysłu, usług i handlu. Dla każdego z ww. sektorów przedstawiono wyniki bazowej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla, której celem jest wyliczenie ilości CO₂ wyemitowanego wskutek zużycia energii na terenie powiatu w roku bazowym 2013. Dane te umożliwiają identyfikację głównych antropogenicznych źródeł emisji CO₂ oraz wyznaczenie i odpowiednie zhierarchizowanie pod względem ważności środków wpływających na redukcję zainwentaryzowanej emisji.

W czasie planowania działań uwzględniono wyniki przeprowadzonej w ramach części indywidualnej dla powiatu strzeleckiego analizy programów i funduszy na poziomie lokalnym pod kątem możliwości uzyskania dofinansowania na działania realizowane w ramach Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. Wskazano rodzaje działań oraz grupy beneficjentów którzy mogą ubiegać się o dofinansowanie oraz

przedstawiono aspekty organizacyjne i finansowe realizacji Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. Wytypowane do realizacji działania ujęto w harmonogramie rzeczowo-finansowym, w którym przedstawiono jednostki odpowiedzialne za poszczególne zadania, termin realizacji, orientacyjne koszty realizacji zadań oraz źródło finansowania. Harmonogram zawiera również rezultaty energetyczne oraz ekologiczne.

W przedmiotowym dokumencie przedstawiono również analizę SWOT realizacji części indywidualnej dla powiatu strzeleckiego, tj. analizę mocnych i słabych stron oraz szanse i zagrożenia realizacji zaproponowanych działań. Wskazano także proponowane wskaźniki monitoringu realizacji ZPGN.

Część indywidualna ZPGN, opracowana dla powiatu strzeleckiego szczegółowo charakteryzuje cele i działania, które przyczynią się do poprawy jakości powietrza oraz podniesienia komfortu życia mieszkańców powiatu. Dokument jest spójny z założeniami ZPGN dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, stanowi jego część, a tym samym wpisuje się w założone dla Subregionu cele strategiczne i szczegółowe. Realizacja założeń części szczegółowej dla powiatu strzeleckiego przyczyni się także do realizacji założeń całego ZPGN.

17.2. ANALIZA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH NA SZCZEBLU POWIATOWYM

Strategia Rozwoju Powiatu Strzeleckiego na lata 2014-2020 (Uchwała Nr XLVIII/487/14 Rady Powiatu Strzeleckiego z dnia 29 października 2014 r.)⁷⁶⁷

Strategia Rozwoju Powiatu Strzeleckiego jest kluczowym elementem planowania rozwoju powiatu. W dokumencie tym wskazano wspólne cele, zadania i szanse rozwojowe. Dokument stanowi wyraz woli władz powiatu oraz mieszkańców do wspólnego budowania i polepszania lokalnego środowiska życia, poprzez rozwiązywanie codziennych problemów i tworzenia nowej jakości środowiska w perspektywie teraźniejszej i przyszłej. Strategia koncentruje się na pełnej eksploatacji wewnętrznego potencjału przy jednoczesnym wykorzystaniu szans i ograniczaniu oddziaływania zagrożeń. Systematyzuje ona działania władz, tworzy podstawy określonych zachowań inwestycyjnych, kreuje stabilność i przewidywalność.

Przeprowadzona analiza stanu aktualnego oraz ocena mocnych i słabych stron powiatu strzeleckiego umożliwiły dokładną identyfikację obszarów problemowych oraz wskazanie działań mających na celu ich eliminację lub minimalizację. Przedstawione w dokumencie cele pokrywają się częściowo z zakresem niniejszego dokumentu. W strategii zostało wskazane m. in. pole strategiczne pn. gospodarka niskoemisyjna oraz produkcja i dystrybucja energii odnawialnej, w ramach którego realizowane będą takie kierunki działań, jak: prowadzenie działań niskoemisyjnych oraz rozwój infrastruktury drogowej.

Program ochrony powietrza dla strefy krapkowicko-strzeleckiej (Uchwała Nr XXXIV/417/2013 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 25 października 2013 r.)⁷⁶⁸

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, przygotowanie i zrealizowanie Programu ochrony powietrza wymagane jest dla stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych, powiększonych w stosownych przypadkach o margines tolerancji, choćby jednej substancji spośród określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomu niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031).

Dokument wykonany został w związku z przekroczeniem poziomów dopuszczalnych jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀. Głównym celem sporządzenia i wdrożenia Programu jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa jakości życia i zdrowia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w strefie.

W celu wskazania właściwych działań, wymagane jest zidentyfikowanie przyczyn ponadnormatywnych stężeń oraz rozważenia możliwych sposobów ich likwidacji, które musi być zintegrowane z istniejącymi planami,

⁷⁶⁷ <http://static.powiatstrzelecki.pl/download/attachment/3005/strategia-rozwoju-powiatu-strzeleckiego-na-lata-2014-2020.pdf>

⁷⁶⁸ http://umwo.opole.pl/docs/wnioski/npop_krapkow_strzelec_2005.pdf

programami, strategiami. Ważne jest również uwzględnienie uwarunkowań gospodarczych, ekonomicznych i społecznych.

W programie zaproponowane zostały działania naprawcze, mające na celu poprawę jakości powietrza, m. in. w powiecie strzeleckim. Są to przede wszystkim działania ukierunkowane na ograniczanie emisji powierzchniowej, w tym tzw. niskiej emisji, zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło poprzez termomodernizację obiektów budowlanych, modernizacja infrastruktury transportowej, nasadzenia pasów zieleni oraz ograniczanie pylenia substancji sypkich podczas transportu oraz szeroko pojęta edukacja ekologiczna mieszkańców powiatu.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu strzeleckiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019 (Uchwała Nr XXVIII/260/12 Rady Powiatu Strzeleckiego z dnia 28 grudnia 2012 r.)⁷⁶⁹

Program oraz jego aktualizacja zostały sporządzone w oparciu o wytyczne ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U. z 2001 r. Nr 62 poz. 627), jest zgodny z krajowymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi oraz polityką ekologiczną Państwa.

Sposób opracowania Programu został podporządkowany metodologii właściwej dla planowania strategicznego, polegającej na:

- określeniu diagnozy stanu środowiska przyrodniczego dla powiatu strzeleckiego, zawierającej charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska wraz z oceną stanu;
- określeniu kreatywnej części Programu poprzez konkretyzację (uszczegółowienie) celów głównych oraz ich operacjonalizację w postaci sformułowania listy działań;
- scharakteryzowaniu uwarunkowań realizacyjnych Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, źródeł finansowania, ocen oddziaływania na środowisko planowania przestrzennego;
- określeniu zasad monitorowania.

Program stanowi główny instrument strategicznego zarządzania powiatem w zakresie ochrony środowiska, podstawę tworzenia programów operacyjnych i zawierania kontraktów z innymi jednostkami administracyjnymi i podmiotami gospodarczymi, płaszczyznę koordynacji i układ odniesienia dla innych podmiotów polityki ekologicznej, a także podstawę do ubiegania się o fundusze celowe. Realizacja celów wytyczonych w Programie powinna spowodować polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie powiatu.

Jako jeden z celów średniookresowych, został wskazany cel pn.: Osiągnięcie jakości powietrza w zakresie dotrzymywania dopuszczalnego poziomu pyłu zawieszonego PM₁₀ w powietrzu na terenie Powiatu Strzeleckiego oraz utrzymanie jakości powietrza atmosferycznego zgodnie z obowiązującymi standardami jakości środowiska. W ramach tego celu realizowane będą m. in. następujące działania:

- poprawę jakości powietrza atmosferycznego przez ograniczenie emisji niskiej, oraz wzrost udziału energii odnawialnej,
- zmniejszenie emisji ze źródeł komunikacyjnych- poprzez modernizację dróg,
- wsparcie projektów w zakresie budowy urządzeń i instalacji do produkcji i transportu energii odnawialnej,
- zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu,
- promowanie oraz zwiększenie wykorzystania OZE na terenie powiatu.

17.3. CELE STRATEGICZNE I SZCZEGÓŁOWE DLA POWIATU STRZELECKIEGO

Cele szczegółowe Subregionu uwzględniają zapisy określone w pakiecie klimatyczno – energetycznym do roku 2020 (3x20%) tj.:

⁷⁶⁹ http://www.bip.powiatstrzelecki.pl/?p=document&action=save&id=6801&bar_id=3258

- redukcję emisji gazów cieplarnianych o 20%,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych o 20%,
- redukcję zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej o 20%,

a także poprawę jakości powietrza zgodnie z Programem ochrony powietrza dla strefy opolskiej.

Osiągnięciu celu głównego Subregionu sprzyjać będą cele szczegółowe poszczególnych gmin. Mając powyższe na względzie wyróżnia się następujące cele strategiczne i szczegółowe dla powiatu strzeleckiego wynikające z identyfikacji obszarów problemowych i wymogów pakietu klimatyczno – energetycznego 3x20%, przedstawione zostały poniżej w tabeli.

Tabela 295 Cele szczegółowe dla powiatu strzeleckiego⁷⁷⁰

Cele strategiczne	Cele szczegółowe
1. Zmniejszenie wielkości emisji na terenie powiatu i poprawa jakości powietrza	1.1 Wymiana źródła ciepła w budynkach użyteczności publicznej na bardziej ekologiczne wraz z przebudową systemu grzewczego
	1.2 Usprawnienie systemu transportowego poprzez budowę dróg powiatowych, budowę ścieżek rowerowych
	1.3 Wdrożenie niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie poprzez zakup nowych ekologicznych autobusów
	1.4 Zarządzanie systemami miejskiego transportu zbiorowego
2. Zmniejszanie zapotrzebowania na energię finalną poprzez podniesienie efektywności energetycznej	2.1 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
3. Zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii	3.1 Wspieranie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach użyteczności publicznej

17.4. ANALIZA STANU AKTUALNEGO NA OBSZARZE OBJĘTYM PLANEM

17.4.1. Ocena stanu środowiska

Subregion Kędzierzyńsko-Kozielski, w tym powiat strzelecki znajduje się w całości w strefie opolskiej. Charakterystykę jakości powietrza dla powiatu, podobnie jak dla całego obszaru KKSOF, dokonano w odniesieniu do całej strefy, na podstawie opracowania „Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2013”. Uwzględniono także wyniki stacji pomiarowych zlokalizowanych w Kędzierzynie-Koźlu oraz w Strzelcach Opolskich. Drugą strefą dla której dokonuje się oceny jakości powietrza jest strefa opolska obejmująca pozostały obszar województwa.

Z uwagi na powyższe szczegółowy opis oceny stanu środowiska jak i klimatu został zawarty w części ogólnej w rozdziale 3.4.1., gdzie znalazły się wyniki tego badania.

⁷⁷⁰ Opracowanie własne

17.4.2. Ocena energochłonności i emisyjności oraz analiza stanu aktualnego i potencjału technicznego ograniczania zużycia energii

Zaopatrzenie w energię jest jednym z podstawowych czynników niezbędnych dla egzystencji ludności, jednak wydobycie paliw i produkcja energii stanowi jeden z najbardziej niekorzystnych rodzajów oddziaływania na środowisko. Jest to wynikiem zarówno ogromnej ilości użytkowanej energii, jak i istoty przemian energetycznych, którym energia musi być poddawana w celu dostosowania do potrzeb odbiorców.

Powiat Strzelecki, podobnie jak wiele innych JST w Polsce, boryka się z szeregiem problemów technicznych, ekonomicznych, środowiskowych i społecznych we wszystkich dziedzinach jej funkcjonowania. Jedną z najistotniejszych dziedzin funkcjonowania powiatu jest gospodarka energetyczna, w tym kwestia zaopatrzenia w energię, jej użytkowania i gospodarowania na terenie powiatu.

System ciepłowniczy

Zintegrowany system ciepłowniczy na terenie powiatu strzeleckiego występuje wyłącznie w Gminie Strzelce Opolskie (pokrywa 24% potrzeb ciepłych Gminy) oraz Gminie Zawadzkie (pokrywa 13% potrzeb ciepłych Gminy). System ciepłowniczy znajdujący się na terenie powiatu strzeleckiego pokrywa zaledwie ok. 12% całkowitych potrzeb ciepłych powiatu. Pozostałe 88% potrzeb ciepłych jest zaspokajane przez kotłownie lokalne i zakładowe oraz indywidualne paleniska.

System ciepłowniczy w Strzelcach Opolskich obsługiwany jest przez Energetykę Ciepłą Opolszczyzny S.A. i obejmuje:

- ciepłownię o mocy zainstalowanej 58,15 MWt,
- sieci ciepłownicze o łącznej długości ok. 14 km,
- 89 węzłów ciepłowniczych pokrywających zapotrzebowanie na ciepło ok. 37,6 MW.

Całkowite zapotrzebowanie mocy cieplnej pokrywanej przez ciepłownię wynosi ok. 30 MW, w większości wykorzystywane do ogrzewania pomieszczeń, w mniejszym stopniu do przygotowania ciepłej wody użytkowej lub potrzeb technologii.

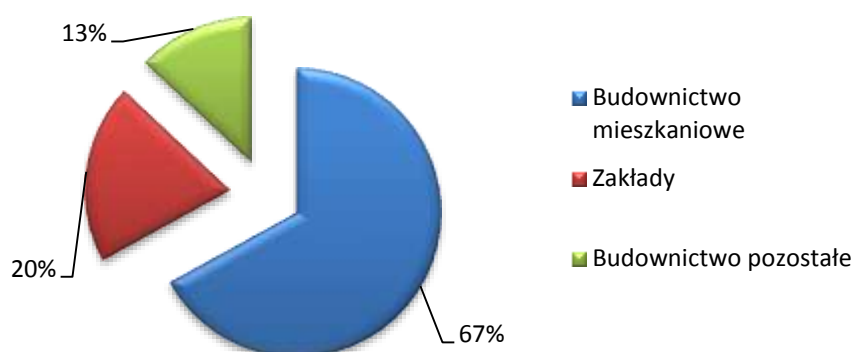
W Strzelcach Opolskich pracuje scentralizowany system ciepłowniczy z kotłownią centralną przy ul. Strzelców Bytomskich 88, będącą strategicznym źródłem w systemie ciepłym Strzelce Opolskie. Sieć ciepłownicza wysokich parametrów wyprowadzona jest z ciepłowni centralnej magistralą, która biegnie zarówno systemem napowietrznym jak i w kanale podziemnym.

Ponadto na terenie powiatu funkcjonują następujące obiekty energetyczne i kotłownie zakładowe:

- Zakład Gospodarki Komunalnej ZAW-KOM Sp. z o.o. Zawadzkie. Ciepłownia Miejska posiada 2 kotły opalane węglem kamiennym o wydajności cieplnej 2,9 MW i 4,5 MW. Kotły wyposażone są w baterie cyklonów odpylających. Kotłownia Nowe Osiedle opalana węglem kamiennym, o wydajności cieplnej ok. 0,9 MW.
- Śląskie Zakłady Przemysłu Wapienniczego OPOLWAP S.A., Zakład „Strzelce Opolskie” (produkcja wapna została wstrzymana). Na terenie Zakładu istnieje kotłownia zakładowa opalana olejem opałowym lekkim, o wydajności cieplnej 0,45 MW.
- PACKPROFIL Sp. z o.o. Kolonowskie – kotłownia olejowa wyposażona w dwa kotły o nominalnej wydajności cieplnej 3,937 MW i 0,4 MW.
- na terenie Gminy i Miasta Strzelce Opolskie funkcjonują także kotłownie węglowe Zakładów Karnych i Opolskich Fabryk Mebli oraz kotłownia gazowa firmy INTERSILESIA McBride, a także ok. 60 kotłowni o mocy nie przekraczającej 1 MW.

Odbiorcy indywidualni poza miejskimi systemami ciepłowniczymi na terenie powiatu wykorzystują do ogrzewania obiektów kotły lub paleniska indywidualne. W strukturze zużycia paliw na terenie powiatu na cele grzewcze dominuje spalanie węgla – przyjmuje się, że ok. 89% źródeł indywidualnych na obszarze powiatu jest opalanych jest węglem kamiennym. Pozostałe paliwa stanowią zaledwie ok. 11% produkowanej energii cieplnej, z czego największy udział mają olej opałowy i gaz płynny (5%) oraz gaz ziemny (4%). Energia elektryczna oraz OZE stanowią niewielki udział w strukturze zużycia paliw. Energia elektryczna stanowi

niewielki udział w ogólnej strukturze pozyskiwania energii cieplnej, głównie ze względu na wysokie koszty eksploatacyjne. Struktura zapotrzebowania na moc cieplną powiatu strzeleckiego została przedstawiona na poniższym wykresie.⁷⁷¹

Rysunek 213 Struktura zapotrzebowania na moc cieplną powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego⁷⁷²

System gazowniczy

Teren powiatu zasilany jest gazem ziemnym wysokometanowym GZ-50 gazociągami wysokiego ciśnienia ze strony województwa śląskiego oraz dolnośląskiego:

- Zdieszowice – Wrocław; Ø 400 CN 4,0 Mpa;
- Obrowiec – Racibórz; Ø 500/300/250 CN 6,3/40 Mpa.

Z gazociągów wysokiego ciśnienia gaz ziemny, poprzez odgałęzienia do stacji redukcyjno-pomiarowych I° jest rozprowadzony siecią gazową średniego ciśnienia oraz poprzez SRP II° siecią niskiego ciśnienia. Głównymi odbiorcami gazu na obszarze powiatu są gospodarstwa domowe. W poniższej tabeli przedstawiono podstawowe parametry sieci gazowej na terenie powiatu strzeleckiego.

Tabela 296 parametry sieci gazowej na obszarze powiatu strzeleckiego (stan na 31 grudnia 2013 r.)⁷⁷³

Parametr	Jednostka	Wartość
Długość czynnej sieci ogółem	[m]	137 510
Długość czynnej sieci przesyłowej	[m]	60 514
Długość czynnej sieci rozdzielczej	[m]	76 996
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieskalnych	[szt.]	1 526
Odbiorcy gazu	[ilość gospodarstw]	5 539
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	[ilość gospodarstw]	872
Zużycie gazu	[tys. m ³]	2 546
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	[tys. m ³]	1 054
Ludność korzystająca z sieci gazowej	[liczba os.]	15 667

Spośród wszystkich gmin powiatu, należących do KKSOF, tylko Gminy Strzelce Opolskie i Zawadzkie są zgazyfikowane. Mieszkańcy pozostałych gmin korzystają z gazy bezprzewodowego (w butlach).⁷⁷⁴

⁷⁷¹ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Strzeleckiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

⁷⁷² Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Strzeleckiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

⁷⁷³ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

System elektroenergetyczny

Przez teren powiatu przebiegają napowietrzne linie energetyczne najwyższych napięć 220 kV:

- linia 220 kV Blachownia - Łagisza,
- linia 220 kV Groszowice – Kędzierzyn,

Ponadto przez analizowany obszar przebiegają linie dystrybucyjnych wysokich napięć 110 kV:

- linia podwójna (2x110kV) Kędzierzyn-Koźle - Chrząstowice - przechodząca przez gminy: Leśnica (okolice Zalesia Śląskiego), Ujazd (okolice Zimnej Wódki i Olszowej), Strzelce Opolskie (okolice Strzelec Opolskich i Rozmierza,,
- linia podwójna (2x110kV) Miechowice - Zawadzkie - Ozimek - przechodząca przez Gminę Zawadzkie (okolice Żędowic, Zawadzkiego),
- linia podwójna (2x110kV) Kędzierzyn-Koźle - Zdieszowice - przechodząca przez Gminę Leśnica (okolice Zalesia Śląskiego, Lichyni, Leśnicy),
- linia podwójna (2x110kV) Kędzierzyn-Koźle - Łabędy - przechodząca przez Gminę Ujazd (okolice Ujazdu),
- linia podwójna (2x110kV) Wielowieś - Krupski Młyn - przechodząca przez wschodnią granicę Gminy Zawadzkie,
- linia Zawadzkie - Pawonków - przechodząca przez Gminę Zawadzkie od GPZ w Zawadzkim do Pawonkowa.

Odbiorcy przemysłowi z terenu powiatu zasilani są z Głównych Punktów Zasilania (GPZ) 110 kV, znajdujących się na terenie powiatu strzeleckiego:

- GPZ Cementownia Strzelce,
- GPZ Huta Andrzej.
- Natomiast odbiorcy komunalni i drobni odbiorcy przemysłowi zasilani są przez:
- GPZ Piastów,
- GPZ Strzelce Opolskie,
- GPZ Zawadzkie.

Dostarczona energia w formie SN 15kV jest przetwarzana poprzez stacje transformatorowe 15/0,4kV na niskie napięcia i w takiej formie przekazywana do odbiorców. Zdecydowaną większość linii energetycznych 15 kV oraz 0,4 kV na terenie powiatu stanowią linie napowietrzne.⁷⁷⁵

17.4.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

Położenie administracyjne

Powiat strzelecki położony jest w południowo-zachodniej Polsce, we wschodniej części województwa opolskiego. Swoim zasięgiem obejmuje 7 gmin: Miasto i Gminę Strzelce Opolskie, Gminę Miejsko-Wiejską Ujazd, Gminę Miejsko-Wiejską Zawadzkie, Gminę Miejsko-Wiejską Leśnica, Gminę Miejsko-Wiejską Kolonowskie, Gminę Wiejską Izbicko oraz Gminę Wiejską Jemielnica. Powiat zajmuje powierzchnię 744 km², co stanowi 7,9% powierzchni województwa.

Teren powiatu graniczy:

- od południa z powiatem kędzierzyńsko-kozielskim,
- od północy z powiatem oleskim,
- od południowego zachodu z powiatem krapkowickim,
- od zachodu z powiatem opolskim,
- od wschodu z województwem śląskim (powiaty lubliniecki, tarnogórski i gliwicki).

⁷⁷⁴ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu strzeleckiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

⁷⁷⁵ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu strzeleckiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

Rysunek 214 Plan powiatu strzeleckiego⁷⁷⁶

W granicach KKSOF znajduje się pięć gmin, tj.: Miasto i Gmina Strzelce Opolskie, Gmina Miejsko-Wiejska Leśnica, Gmina Miejsko-Wiejska Ujazd, Gmina Miejsko-Wiejska Zawadzkie oraz Gmina Wiejska Jemielnica. Najmują one łączną powierzchnię 57 619 km², co stanowi 77% powierzchni powiatu.

Ukształtowanie terenu⁷⁷⁷

Zgodnie z podziałem fizyczno- geograficznym Polski wg prof. J. Kondrackiego powiat strzelecki znajduje się na terenie dwóch makroregionów:

- część północna wchodzi w skład mezoregionu Równiny Opolskiej należącego do makroregionu Niziny Śląskiej,
- część południowa powiatu leży w mezoregionie Chełmu należącym do makroregionu Wyżyny Śląskiej.

Równina Opolska charakteryzuje się ukształtowaniem terenu typowo nizinny. Rzędne terenu na obszarze Równiny Opolskiej oscylują w granicach 200 m n.p.m. W granicach powiatu, przez teren Równiny, przepływa ze wschodu na zachód Mała Panew. Rzeka płynie głównie naturalnym korytem tworząc liczne zakola i starorzecza. Rozległe tereny piaszczyste Równiny Opolskiej z licznymi formami wydmy porastają lasy iglaste. Część południowa powiatu ma natomiast charakter rolniczy.

Główny Masyw Chełmu biegnie z północnego zachodu w kierunku południowo-wschodnim. Stanowi on zachodnią część garbu triasowego wapienia muszlowego, oddzieloną od Garbu Tarnogórskiego wyraźnym obniżeniem w rejonie Pyskowic. Rzeźbę terenu kształtują pojedyncze podłużne wzniesienia i płaskowyzę, których wysokość wynosi od 360 do 400 m n.p.m. Najwyższym punktem regionu jest zlokalizowana w południowo-zachodniej części powiatu Góra Św. Anny.

Pod względem ukształtowania terenu powiat jest jednym z najciekawszych obszarów w województwie, a także w skali kraju.

Rolnictwo, leśnictwo, tereny chronione⁷⁷⁸

Powiat strzelecki ma charakter przemysłowo-rolniczy. Na obszarze powiatu strzeleckiego, w granicach KKSOF, użytki rolne stanowią 54,8% (31 560 ha). Tereny użytkowane rolniczo występują głównie w części środkowej

⁷⁷⁶ Strategia Rozwoju Powiatu Strzeleckiego na lata 2014-2020

⁷⁷⁷ Strategia Rozwoju Powiatu Strzeleckiego na lata 2014-2020

⁷⁷⁸ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Strzeleckiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

i południowej powiatu, na obszarze gmin: Leśnica (76%), Ujazd (69%) i Strzelce Opolskie (60%). Powiat, w granicach KKSOF, charakteryzuje się także wysokim stopniem zalesienia, równym 38%. Na analizowanym terenie lasy zajmują powierzchnię 21 888 ha. Wysokim stopniem zalesienia charakteryzują się głównie gminy położone w części północnej i zachodniej, tj. Gmina Zawadzkie (63%) oraz Gmina Jemielnica (61%). Pozostała część powiatu w granicach KKSOF, stanowiąca 7,2% zajmują w głównej mierze tereny zabudowane i zurbanizowane.

Rozwojowi rolnictwa sprzyjają dobre warunki klimatyczne. Rolnictwo rozwija się głównie w południowej części powiatu, gdzie występują głównie gleby brunatne. W powiecie obserwuje się duże rozdrobnienie gospodarstw, dominują gospodarstwa o powierzchni do 1 ha. W strukturze zasiewów dominuje pszenica, jęczmień, mieszanki zbożowe, pszenżyto, kukurydza i rzepak. W strukturze bonitacyjnej dominują gleby średniej i słabej jakości, tj. IV i V klasy.

Stopień zalesienia poszczególnych gmin jest zróżnicowany. W części południowej lesistość jest niższa do średniej dla powiatu w granicach KKSOF. Tereny leśne stanowią głównie niewielkie kompleksy porożcinane terenami rolnymi i zabudowaniami. Najniższy stopień zalesienia obserwuje się w Gminie Leśnica (16%). Najwięcej obszarów leśnych występuje z kolei w północnej części powiatu, na obszarze Gminy Zawadzkie (63%), gdzie lasy stanowią duże, zwarte kompleksy.

Znaczna część obszarów powiatu strzeleckiego podlega ochronie prawnej. Na analizowanym terenie ustanowiono:

- Obszar Natura 2000 Dolina Małej Panwi (PLH160008),
- Obszar Natura 2000 Góra Świętej Anny (PLH160002),
- park krajobrazowy „Góra Św. Anny” – na terenie gmin: Leśnica, Strzelce Opolskie, Ujazd,
- rezerwat geologiczny „Góra Św. Anny” – Gmina Leśnica,
- rezerwat florystyczny „Ligota Dolna” – na granicy Gminy Strzelce Opolskie (część południowozachodnia) i Gminy Leśnica (część północnozachodnia),
- rezerwat przyrody „Boże Oko” – na granicy gmin Leśnica i Ujazd,
- rezerwat leśny „Grafik” – w Gminie Leśnica,
- rezerwat leśny „Płużnica” – Gmina Strzelce Opolskie,
- rezerwat leśny „Tęczynów” – Gmina Strzelce Opolskie,
- rezerwat leśny „Biesiec” - Gmina Leśnica,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe:
- „Pod Dębami” – na granicy Gminy Kolonowskie (południowa część) i Gminy Zawadzkie (północno-zachodnia część),
- „Mostki” – częściowo w Gminie Zawadzkie, a częściowo w Gminie Jemielnica,
- „Piaskowa Góra” – w Gminie Jemielnica,
- „Szczypki” – w Gminie Jemielnica,
- obszar chronionego krajobrazu Lasy Stobrowsko – Turawskie (gminy Zawadzkie, Kolonowskie, północna część Gminy Jemielnica i północno-wschodnia część Gminy Izbicko),
- geopark Góra Św. Anny.

Ponadto na terenie powiatu znajdują się użytki ekologiczne oraz 43 pomniki przyrody, w tym jeden pomnik przyrody nieożywionej. Oprócz terenów prawnie chronionych wiele gmin posiada inne cenne przyrodniczo obszary, będących miejscem występowania bogatych siedlisk roślinnych oraz bytowania wielu rzadkich gatunków zwierząt.

Charakterystyka demograficzna

Według danych na 2013 rok, powiat strzelecki, w granicach KKSOF, zamieszkują 64 693 osoby. Gęstość zaludnienia wynosi 112 osób/km². Wskaźnik ten jest niższy niż średnia wartość oszacowana dla obszaru KKSOF (135 osób/km²). Dużą gęstość zaludnienia obserwuje się w Gminie Strzelce Opolskie (154 osoby/km²) oraz Zawadzkie (144 osoby/km²). W pozostałych gminach wskaźnik ten jest poniżej średniej dla analizowanego obszaru, waha się w przedziale 63 – 84 osób/km². Świadczy to o znacznym rozproszeniu ludności. Potencjał ludnościowy powiatu w granicach KKSOF rozkłada się pomiędzy gminy Strzelce Opolskie i Zawadzkie oraz pozostałe jednostki samorządu terytorialnego. Mieszkańcy terenów wiejskich stanowią 53% ogółu populacji powiatu. Szczegółową charakterystykę demograficzną przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 297 Charakterystyka demograficzna powiatu strzeleckiego w granicach KKSOF oraz podlegających gmin⁷⁷⁹

Jednostka administracyjna	Ludność ogółem wg faktycznego miejsca zamieszkania	Ludność w miastach	Ludność na wsi	Powierzchnia	Gęstość zaludnienia
	[os.]	[os.]	[os.]	[km ²]	[osób/km ²]
Powiat strzelecki	64 693	30 513	34 180	57 619	112
Gmina Jemielnica	7 147	0	7 147	113	63
Gmina Leśnica	8 018	2 717	5 301	95	84
Gmina Strzelce Opolskie	31 304	18 451	12 853	203	154
Gmina Ujazd	6 346	1 740	4 606	83	76
Gmina Zawadzkie	11 878	7 605	4 273	82	145

Analizując liczbę ludności w różnych kategoriach wiekowych można zauważyć trend charakterystyczny dla Polski. Z analizy danych demograficznych wynika, że liczba ludności w poszczególnych powiatach w ostatnich latach ulega niewielkim wahaniom. Z roku na rok obserwuje się jednak spadek liczby ludności na obszarze całego powiatu, co jest związane głównie z:

- migracjami ludności,
- ujemnym przyrostem naturalnym,
- zjawiskiem starzenia się społeczeństwa.

Ujemny przyrost naturalny jest konsekwencją złożonych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, które zachodzą nie tylko w powiecie strzeleckim, ale także w całej Polsce. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- trudną sytuację materialną wielu rodzin,
- spadek liczby małżeństw oraz wzrost liczby rozwodów,
- przykładanie przez wiele młodych małżeństw większej wagi do zdobycia odpowiedniego statusu materialnego i zawodowego niż do wychowywania potomstwa.⁷⁸⁰

Tabela 298. Zmiany liczby ludności w latach 2011-2013 na obszarze powiatu strzeleckiego w granicach KKSOF.

Jednostka terytorialna	Ludność według lokalizacji terytorialnej [os.]		
	2011	2012	2013
Powiat strzelecki	65 322	65 092	64 693
Gmina Jemielnica	7 175	7 185	7 224
Gmina Leśnica	8 183	8 118	8 056
Gmina Strzelce Opolskie	31 827	31 708	31 516

⁷⁷⁹ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁷⁸⁰ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Ujazd	6 278	6 298	6 282
Gmina Zawadzkie	12 142	12 013	12 014

Mieszkalnictwo⁷⁸¹

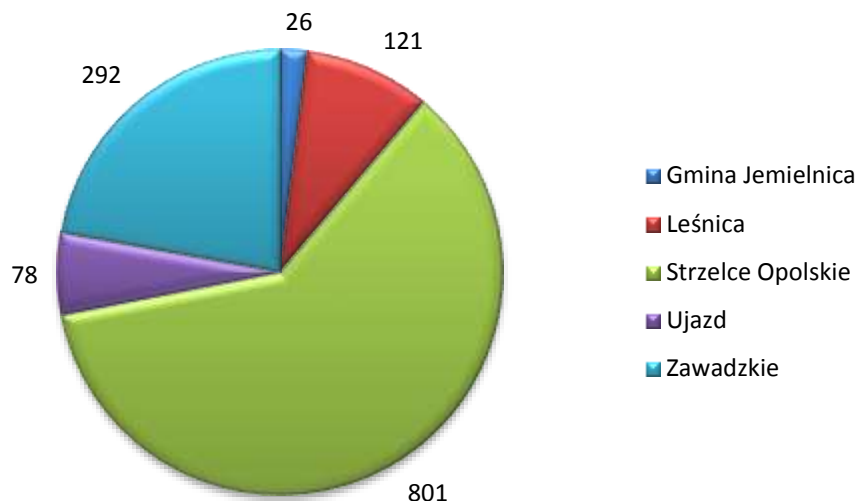
Na terenie powiatu strzeleckiego w granicach KKSOF, według danych na 2013 r., znajduje się 11 685 budynków mieszkalnych, w których rozmieszczonych jest 20 821 mieszkań o łącznej powierzchni 1 757 230 m². Przeciętna powierzchnia jednego mieszkania wynosi 84 m², średnia powierzchnia użytkowa mieszkania, przypadająca na jednego mieszkańca wynosi 27 m². Mieszkania o największej powierzchni występują w gminach Jemielnica (108 m²), oraz Leśnica (104 m²), natomiast mieszkania i najmniejszej powierzchni występują w Gminie Zawadzkie (72 m²).

Tabela 299 Zasoby mieszkaniowe powiatu strzeleckiego w granicach KKSOF⁷⁸²

Jednostka terytorialna	Zasoby mieszkaniowe			Mieszkania oddane do użytkowania w latach 2010-2012	
	Liczba mieszkań [szt.]	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania [m ²]	Powierzchnia użytkowana 1 osobę [m ²]	Liczba mieszkań [szt.]	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania [m ²]
Powiat strzelecki	20 821	84	27	60	180
Gmina Jemielnica	2 417	108	31	10	191,3
Gmina Leśnica	846	104	31	8	182
Gmina Strzelce Opolskie	1 571	77	27	28	175,7
Gmina Ujazd	10 844	99	28	9	180,8
Gmina Zawadzkie	1 823	72	23	5	181,6
Powiat strzelecki	2 417	108	31	10	191,3

W 2013 r. do użytku zostało oddanych 60 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej, równej 10 825 m². W mieniu gmin powiatu znajduje się 1 318 mieszkań o łącznej powierzchni 61 967 m². Stanowi to 6% ogółu mieszkań znajdujących się na terenie powiatu. Poniższy rysunek przedstawia zasoby mieszkaniowe gmin w odniesieniu do ogólnej liczby mieszkań⁷⁸³.

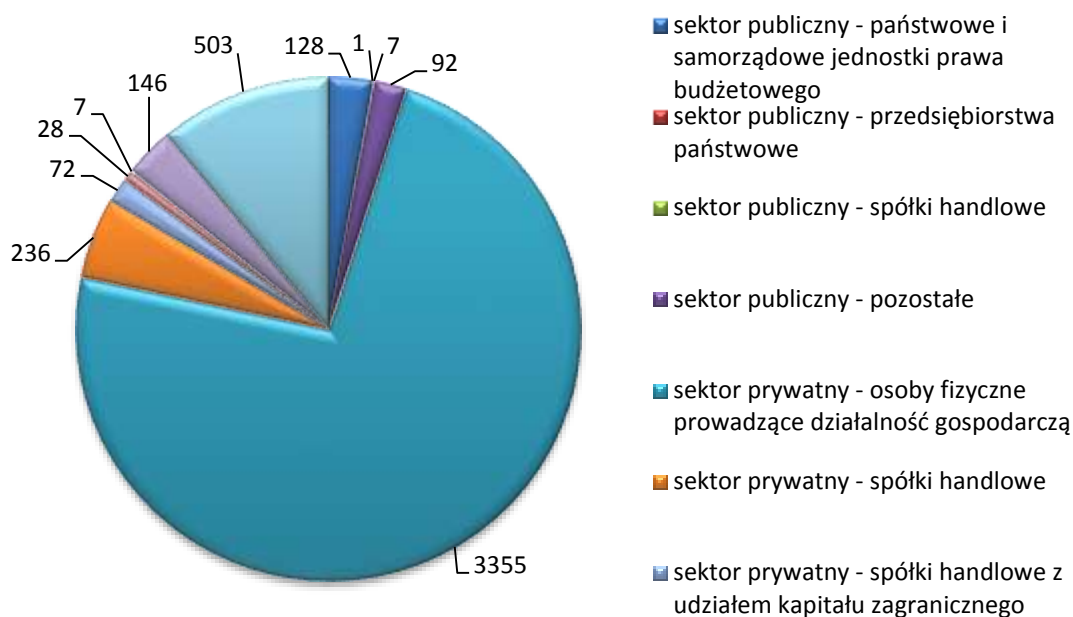
⁷⁸¹ Opracowanie własne na podstawie danych GUS⁷⁸² Opracowanie własne na podstawie danych GUS⁷⁸³ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 215 Zasoby mieszkaniowe stanowiące mienie gmin powiatu strzeleckiego⁷⁸⁴

Działalność gospodarcza

W gospodarce powiatu najważniejsze miejsce pod względem generowanych miejsc pracy, jak i ilości podmiotów, zajmuje handel i usługi. Rolnictwo i przemysł zajmują zbliżone do siebie pozycje. Przemysł dominuje w rejonie Strzelce Opolskich i Zawadzkiego, z kolei tereny południowe i zachodnie powiatu mają charakter rolniczy.

Według stanu na 2013 r., w gminach powiatu strzeleckiego w granicach KKSOF znajduje się 4 575 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Decydującą większość stanowią podmioty gospodarcze sektora prywatnego (ok. 95%), należące do właścicieli krajowych. Ok. 73% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych należy do osób prywatnych. Wskaźnik przedsiębiorczości, mierzony liczbą podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. Mieszkańców, w powiecie strzeleckim wynosi 691. Jest on niższy od wskaźnika przedsiębiorczości województwa opolskiego (996) oraz kraju (1 057). Strukturę podmiotów gospodarczych według sektorów własnościowych przedstawiono na poniższym rysunku.

⁷⁸⁴ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 216 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie powiatu strzeleckiego w granicach KKSOF⁷⁸⁵

W latach 2005-2013 na terenie powiatu obserwuje się wzrost liczby przedsiębiorstw. Tendencja ta dotyczy zarówno sektora prywatnego, jak i publicznego. W sektorze publicznym, obserwuje się ponadto okresowe wahania ilości przedsiębiorstw. Szczegółowe dane zawarto w tabeli poniżej.

Tabela 300 Zmiany ilości podmiotów gospodarczych funkcjonujących na obszarze powiatu strzeleckiego w granicach KKSOF w latach 2005-2013⁷⁸⁶

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sektor publiczny	194	196	198	196	202	205	205	235	228
Sektor prywatny	3 780	3 911	4 057	4 128	4 130	4 365	4 296	4 331	4 347

INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA⁷⁸⁷

Na terenie powiatu strzeleckiego istnieje dobrze rozwinięta sieć dróg. Najważniejsze znaczenie ma autostrada A4, która przebiega przez tereny gmin: Leśnica (w tym przez Park Krajobrazowy „Góra Św. Anny”) i Ujazd. Na terenie Gminy Ujazd znajdują się 2 węzły autostrady A4: Olszowa i Nogowczyce – jedyne w powiecie strzeleckim spośród 6 węzłów w województwie.

Powiat Strzelecki posiada korzystną lokalizację ze względu na dostępność komunikacyjną głównie za sprawą strategicznego położenia powiatu przy autostradzie A4 z dwoma węzłami na terenie powiatu. Docelowo autostrada ma łączyć Europę Zachodnią z Polską Południową, Ukrainą i Rosją. Duże znaczenie ma także położenie powiatu pomiędzy dwoma aglomeracjami: Śląską i Dolnośląską oraz dogodne skomunikowanie powiatu, dzięki autostradzie A4. Poniżej przedstawiono sieć drogową na terenie powiatu.

⁷⁸⁵ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁷⁸⁶ Opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁷⁸⁷ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu strzeleckiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

Rysunek 217 Sieć drogowa na terenie powiatu strzeleckiego⁷⁸⁸

Przez teren powiatu przebiegają trzy drogi krajowe:

- DK nr 40 (Kędzierzyn-Koźle – Pyskowice),
- DK nr 88 (Strzelce Opolskie – Bytom),
- DK nr 94 (Zgorzelec – Kraków).

Przez teren powiatu przebiegają ponadto cztery drogi wojewódzkie:

- DW nr 463 (Zawadzkie – Ozimek),
- DW nr 901 (Olesno – Gliwice),
- DW nr 426 (Kędzierzyn-Koźle – Zawadzkie),
- DW nr 409 (Strzelce Opolskie – Krapkowice),

Sieć komunikacyjną uzupełniają drogi powiatowe (o łącznej długości 312,825 km) oraz drogi gminne. Na terenie powiatu drogi powiatowe o znaczeniu lokalnym stanowią 46%, drogi zbiorcze stanowią 32%, pozostałe 22% to drogi główne. Stan techniczny dróg powiatowych jest niewystarczający. Ok. 91% długości wymaga modernizacji.

Na terenie powiatu występuje dobrze także rozwinięta sieć kolejowa, w której skład wchodzi cztery czynne linie:

- Linia magistralna nr 132- Opole - Strzelce Opolskie – Gliwice,
- Linia pierwszorzędna nr 61- Fosowskie – Częstochowa,
- Linia pierwszorzędna nr 144 - Opole - Fosowskie - Tarnowskie Góry,
- Linia pierwszorzędna nr 175 - Fosowskie – Kluczbork,

oraz nie eksploatowana aktualnie linia kolejowa: Fosowskie - Strzelce Opolskie – Kędzierzyn-Koźle.

17.5. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Obszarem problemowym na terenie powiatu strzeleckiego jest zanieczyszczenie powietrza, którego głównymi źródłami są⁷⁸⁹:

- źródła komunalno – bytowe: kotłownie lokalne, indywidualne paleniska domowe, emitery z zakładów użyteczności publicznej. Mają one znaczący wpływ na lokalny stan zanieczyszczenia powietrza, są głównym powodem tzw. niskiej emisji. Emitują najczęściej zanieczyszczenia pyłowe i gazowe.
- źródła przemysłowe – pochodzące z procesów produkcyjnych oraz kotłowni przemysłowych.
- źródła transportowe (liniowe) – emisja zanieczyszczeń następuje na niskiej wysokości, tworząc niską emisję. Główne zanieczyszczenia to: węglowodory, tlenki azotu, tlenek węgla, pyły, związki ołowiu, tlenki siarki.
- pylenie wtórne z odsłoniętej powierzchni terenu.

W centrum Miasta Strzelce Opolskie występuje duże natężenie ruchu drogowego, dodatkowo brak obwodnicy miasta. Kolejnym problemem w Gminie jest także niezadowalający stan techniczny dróg powiatowych o niski wskaźnik skanalizowania i zgazyfikowania miejscowości na terenie powiatu.⁷⁹⁰

⁷⁸⁸ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu strzeleckiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

⁷⁸⁹ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Strzeleckiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

⁷⁹⁰ Strategia Rozwoju Powiatu Strzeleckiego na lata 2014-2020

17.6. WYNIKI INWENTARYZACJI EMISJI DWUTLENKU WĘGLA W POWIECIE STRZELECKIM

Poniższa inwentaryzacja obejmuje obszar całej Powiatu Strzeleckiego. W obliczeniach posługiwano się wartością emisji CO₂, bez uwzględnienia emisji innych gazów cieplarnianych, tj. CH₄ oraz N₂O, które wg Wytocznych Porozumienia Burmistrzów nie są wymagane do obliczeń.

Ponadto emisja CO₂ ze spalania biomasy czy biopaliw oraz emisja ze zużywanej tzw. „zielonej energii elektrycznej” jest przyjmowana jako wartość zerowa. Przyjmuje się, że drewno spalane na terenie Powiatu Strzeleckiego pochodzi w całości z obszaru powiatu.

Dla roku 2013 zebrano kompleksowe dane dla wszystkich zidentyfikowanych sektorów, dlatego też przyjęto, że 2013 rok będzie rokiem bazowym dla niniejszego opracowania.

W celu obliczenia emisji CO₂ wyznaczono zużycie energii finalnej dla zidentyfikowanych na terenie Powiatu Strzeleckiego następujących sektorów:

- sektor obiektów użyteczności publicznej,
- sektor mieszkaniowy,
- sektor oświetlenia ulicznego,
- sektor transportowy,
- sektor handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe.

Na terenie Powiatu Strzeleckiego zidentyfikowano wykorzystanie następujących nośników energii:

- energię elektryczną,
- paliwa węglowe,
- gaz płynny,
- gaz ziemny,
- ciepło sieciowe,
- drewno i biomasę,
- olej opałowy,
- gaz płynny LPG,
- olej napędowy,
- benzyna,
- energię ze źródeł odnawialnych (w niewielkim stopniu).

Poniżej przedstawiono wyniki przeprowadzonej w poszczególnych gminach, wchodzących w skład powiatu, inwentaryzacji zużycia energii oraz związanej z tym emisji CO₂ w ww. sektorach, dla roku bazowego 2013.

W poniższym opracowaniu przedstawiono kompleksowe dane dla Powiatu Strzeleckiego, z uwzględnieniem poszczególnych gmin. Gmina Strzelce Opolskie oraz Leśnica, objęte zostały Indywidualnym Planem Gospodarki Niskoemisyjnej. Ze względu na występujące różnice w metodyce, uniemożliwiające kompleksowo określić bilans na terenie powiatu, wyniki bilansu z IPGN zostaną ujęte poniżej.

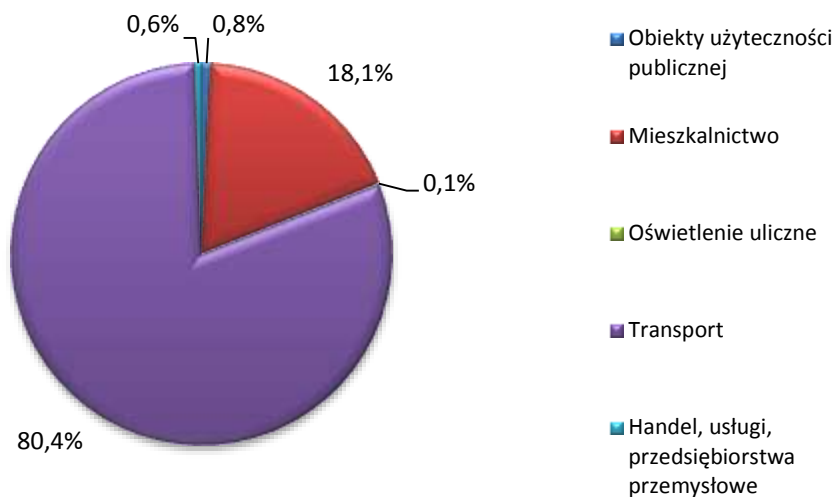
W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców, natomiast na rysunku poniżej przedstawiono udział poszczególnych sektorów w całkowitym zużyciu energii finalnej w roku 2013.

Tabela 301 Zużycie energii finalnej w poszczególnych sektorach w poszczególnych gminach wchodzących w skład powiatu strzeleckiego w roku bazowym 2013⁷⁹¹

Sektor	Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Oświetlenie uliczne	Transport	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	RAZEM
Jednostka	MWh/rok	MWh/rok	MWh/rok	MWh/rok	MWh/rok	MWh/rok

⁷⁹¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Gmina Jemielnica	2 542,38	44 732,12	245,10	100 816,12	313,59	148 649,32
Gmina Ujazd	786,06	38 517,59	330,13	489 405,56	3 487,23	532 526,58
Gmina Zawadzkie	3 296,91	60 369,08	322,44	47 923,22	597,11	112 508,76
Powiat strzelecki	6 625,37	143 618,79	897,67	638 144,90	4 397,93	793 684,65

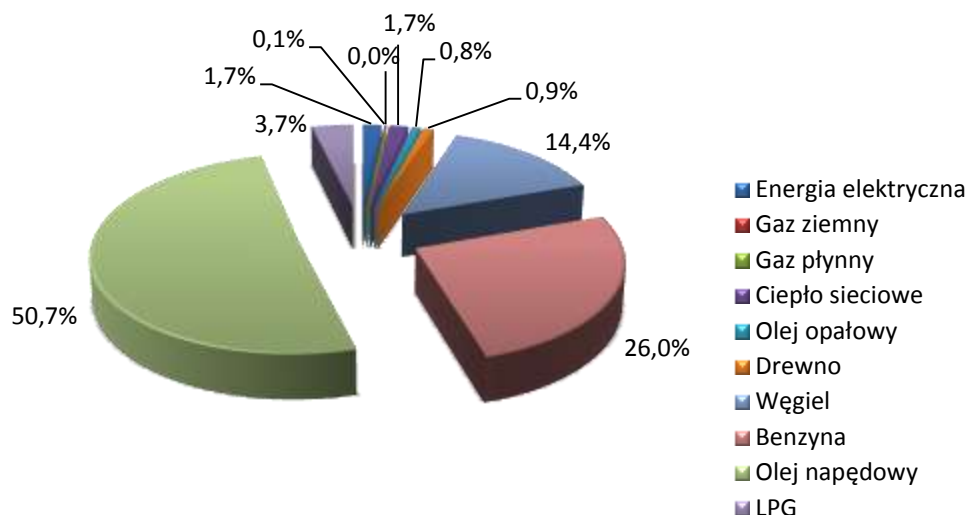

Rysunek 218 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2013⁷⁹²

Największy udział w całkowitym zużyciu energii na terenie Powiatu Strzeleckiego stanowi sektor transportu (ok. 80%). Drugi pod względem wielkości jest sektor mieszkalnictwa (ok. 18%). Sektor handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych, obiektów użyteczności publicznej i oświetlenia ulicznego nie przekracza 1% ogólnego zużycia energii końcowej w roku bazowym 2013. Znaczny udział transportu na terenie powiatu wynika z dużej ilości dróg krajowych oraz wojewódzkich.

Na terenie Powiatu Strzeleckiego głównym nośnikiem energii jest olej napędowy, który stanowi ok. 51% wszystkich zidentyfikowanych nośników energii. Drugim pod względem zużycia energii, nośnikiem jest benzyna (26%). Węgiel stanowi 14,4% zidentyfikowanego zużycia energii, a LPG – 3,7%. Pozostałe sektory mają niewielkie znaczenie w zużyciu energii. W dalszej kolejności znajdują się pozostałe nośniki energii, takie jak energia elektryczna, gaz płynny, olej opałowy, gaz ziemny, ciepło sieciowe oraz drewno stanowią poniżej 2%. Szczegółowy udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym powiatu przedstawiono na rysunku poniżej.

⁷⁹² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 219 Udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym powiatu strzeleckiego w roku bazowym 2013⁷⁹³

W tabeli poniżej przedstawiono wartość emisji CO₂ w podziale na poszczególne sektory zidentyfikowane na terenie powiatu.

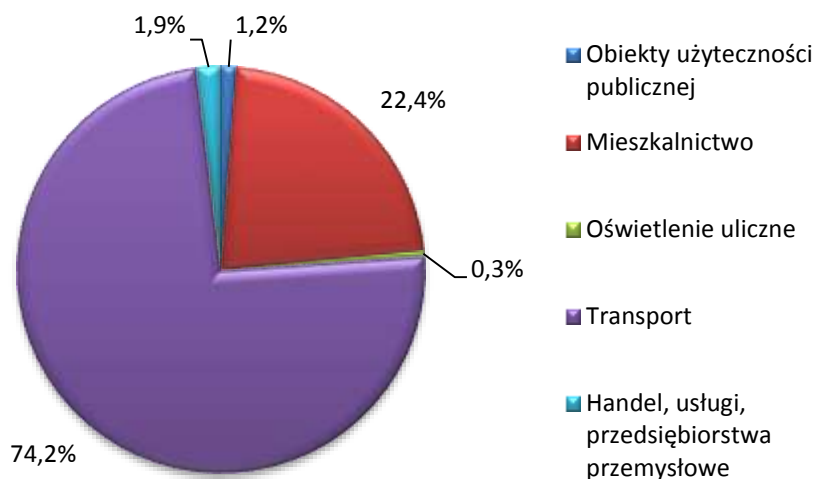
Tabela 302 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013⁷⁹⁴

Sektor	Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Oświetlenie uliczne	Transport	Handel, usługi, przedsiębiorstwa przemysłowe	RAZEM
Jednostka	MgCO ₂ /rok	MgCO ₂ /rok	MgCO ₂ /rok	MgCO ₂ /rok	MgCO ₂ /rok	MgCO ₂ /rok
Gmina Jemielnica	1 131,41	15 224,40	200,49	26 317,14	313,59	43 187,04
Gmina Ujazd	305,66	13 266,94	270,05	128 865,04	3 487,23	146 194,92
Gmina Zawadzkie	1 321,18	22 036,60	263,76	12 420,32	597,11	36 638,97
Powiat strzelecki	2 758,26	50 527,94	734,30	167 602,50	4 397,93	226 020,93

Na poniższym rysunku przedstawiono procentowy udział poszczególnych sektorów w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013 na terenie powiatu strzeleckiego .

⁷⁹³ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

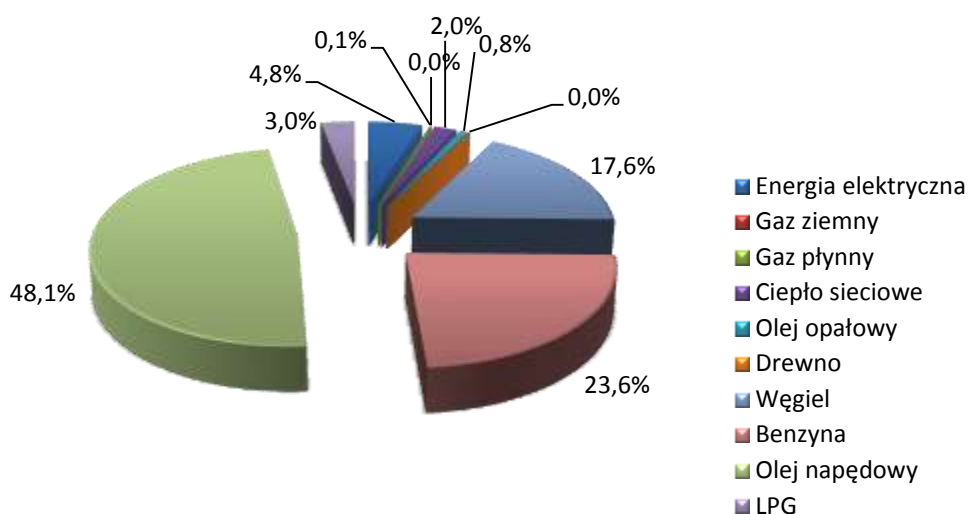
⁷⁹⁴ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Rysunek 220 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013⁷⁹⁵

Najwyższą wartością emisji CO₂, stanowiącą ok. 74% całkowitej emisji na terenie Powiatu Strzeleckiego, charakteryzuje się sektor mieszkalnictwa. Drugi pod względem wielkości, sektor transportu stanowi 22,4% całkowitej emisji na terenie gminy. Sektor handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych stanowi ok. 2%. Najmniejszą emisją cechuje się sektory obiekty użyteczności publicznej (1,2%) i oświetlenie uliczne (0,3%).

Na rysunku poniżej przedstawiono procentowy udział poszczególnych paliw w całkowitej emisji CO₂.

Rysunek 221 Udział poszczególnych nośników energii i paliw w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym 2013⁷⁹⁶

Na terenie Powiatu Strzeleckiego głównym nośnikiem energii w całkowitej emisji CO₂, w roku bazowym 2013 jest olej napędowy, który stanowi ok. 48% wszystkich zidentyfikowanych nośników energii. Odnotowano ponadto wysoki poziom emisji benzyny oraz węgla odpowiednio 23,6% i 17,6%. W dalszej kolejności znajdują się energia elektryczna (4,8%), LPG (3,0%), ciepło sieciowe (2,0%). Najmniejszy udział wykazują gaz płynny, gaz ziemny, olej opałowy oraz drewno. Ich jednostkowy udział nie przekracza 1%.

Podsumowanie

Wyniki analizy emisji CO₂ zinwentaryzowanej na terenie Powiatu Strzeleckiego, w podziale na wyżej scharakteryzowane sektory, wykazują zbliżony układ do emisji z innych europejskich, rozwiniętych ośrodków samorządowych. Najważniejsze wnioski przedstawiono poniżej:

⁷⁹⁵ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁷⁹⁶ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

- sektor obiektów użyteczności publicznej oraz oświetlenia ulicznego stanowi najmniej znaczące źródło emisji CO₂ na terenie Powiatu Strzeleckiego. Nie należy jednak zaniedbywać tych sektorów w procesie ograniczania emisji. Podjęte działania powinny stać się wzorcem dla mieszkańców powiatu w zakresie ekonomicznie oraz ekologicznie uzasadnionych działań niskoemisyjnych, m. in. termomodernizacja oraz wykorzystanie OZE w budynkach;
- największym źródłem emisji na terenie powiatu jest transport indywidualny. Gałąź transportu charakteryzuje się dużą dynamiką wzrostu emisji, która będzie utrzymywać się w najbliższych latach;
- mieszkalnictwo, jest to drugi co do wielkości sektor emitujący znaczną ilość substancji zanieczyszczających powietrze atmosferyczne jest to sektor, który ma duży potencjał redukcji emisji w zakresie ograniczania zużycia energii (elektrycznej i ciepłej) przez mieszkańców. Władze Powiatu Jemielnica mogą mieć znaczący wpływ na podejmowane przez mieszkańców działania termomodernizacyjne oraz zmianę ich zachowań
- w sektorze handlu, usług oraz przedsiębiorstw przemysłowych, jednego z większych emitatorów zanieczyszczeń na terenie powiatu, władze samorządowe, poprzez współpracę z podmiotami gospodarczymi, mogą przyczynić się do redukcji emisji CO₂. Pomimo niewielkiej zależności od władz samorządowych, sektor ten ma znaczny potencjał minimalizacji emisji, głównie poprzez ograniczenie energochłonności.

Działania jakie władze Powiatu Strzeleckiego powinny podjąć w celu ograniczenia wielkości emisji gazów cieplarnianych, to przede wszystkim dokładna i przejrzysta strategia działania, bezwzględnie realizowana w najbliższych latach. W obszarze społeczeństwa docelowe staje się prowadzenie działań strategicznych, takich jak kampanie edukacyjno-informacyjne, a także kreowanie narzędzi wspierających mieszkańców w zakresie termomodernizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Niezbędne są także zadania ograniczające emisyjność sektora transportowego. Podczas formułowania zadań, poza efektywnością ekologiczną, należy także uwzględniać efektywność ekonomiczną oraz społeczną. Formułowane działania należy koncentrować w pierwszej kolejności w obszarach, gdzie istnieje duży potencjał redukcji, przynoszący pożądane efekty. Nie należy jednak zaniedbywać przy tym pozostałych obszarów, gdzie potencjał redukcji jest mniejszy.

17.7. DZIAŁANIA DLA OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH CELÓW W POWIECIE STRZELECKIM

17.7.1. Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania

Długoterminowa strategia powiatu strzeleckiego uwzględnia zapisy określone w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych,
- redukcja zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Zadaniem strategii długoterminowej jest także poprawa jakości powietrza, zgodnie z Programem Ochrony Powietrza dla strefy opolskiej oraz Programem Ochrony Powietrza dla strefy krapkowicko-strzeleckiej, w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀.

Cele strategiczne i szczegółowe Zintegrowanego planu gospodarki niskoemisyjnej zostały opisane w jednym ze wcześniejszych rozdziałów, natomiast zobowiązania w postaci realizacji zadań długoterminowych zostały określone w rozdziale pn. harmonogram rzeczowo-finansowy.

Wpisujące się w ZPGN cele i zobowiązania długoterminowe wynikające ze Strategii Rozwoju Powiatu Strzeleckiego na lata 2014-2020 są następujące:

- gospodarka niskoemisyjna oraz produkcja i dystrybucja energii odnawialnej,
- rozwinięta infrastruktura komunikacyjna,

W perspektywie długookresowej na terenie powiatu strzeleckiego planowana jest realizacja następujących zadań:

- modernizacja linii energetycznych oraz stacji transformatorowych,
- budowa obwodnic dla miejscowości położonych w ciągu dróg krajowych i wojewódzkich,
- wzrost wykorzystania OZE,
- promowanie i wspieranie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej na terenie powiatu,
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, w tym wdrażanie technologii niskoemisyjnych.

17.7.2. Krótko/średnioterminowe zadania

Zaproponowane działania krótko- do roku 2018 i średniookresowe do roku 2020 dotyczą w głównej mierze termomodernizacji budynków stanowiących mienie powiatu. Ponadto realizowane będą działania z zakresu modernizacji i utrzymania dróg oraz prace związane z budową ścieżek i tras rowerowych. Planowany jest także zakup niskoemisyjnych autobusów. Szczegółowy wykaz działań krótko- i średniookresowych przedstawiony został w postaci harmonogramu rzeczowo-finansowego zawierającego:

- opis zadania,
- przypisanie zadania do realizacji określonego celu,
- podmioty odpowiedzialne za realizację,
- termin realizacji,
- koszty wraz ze wskazaniem możliwych źródeł finansowania,
- określenie efektu ekologicznego, ekonomicznego oraz energetycznego,
- opis wskaźnika/miennika monitorowania zadania.

17.7.3. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań

Harmonogram rzeczowo-finansowy działań naprawczych dla powiatu strzeleckiego opracowano w oparciu o diagnozę istniejącego stanu jakości powietrza. Czas realizacji zaplanowanych zadań obejmuje lata od roku 2015 do roku 2020. Wdrożenie zaproponowanych zadań, powinno wpłynąć na ograniczenie zarówno emisji dwutlenku węgla, zużycia energii finalnej, emisji pyłu zawieszonego PM10, jak również benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10

Harmonogram rzeczowo-finansowy stanowi indywidualną listę zadań dla powiatu, która nie jest zamknięta. Listę zadań należy aktualizować w trakcie realizacji Planu, tak aby w perspektywie kolejnych lat powiat strzelecki potrafił rozwiązywać napotkane problemy, także wśród mieszkańców – w szczególności w obszarze ochrony powietrza i efektywności energetycznej.

W harmonogramie, poza szczegółowymi działaniami, wskazane zostały także: jednostka odpowiedzialna za realizację, skala działania, orientacyjne koszty realizacji oraz możliwe źródła finansowania. Ponadto wskazano wymagany do osiągnięcia efekt ekologiczny oraz efekt redukcji emisji CO₂. Ze względu na wysoki udział źródeł emisji powierzchniowej w stężeniach analizowanych zanieczyszczeń w obszarach przekroczeń, efekt redukcji emisji zostanie osiągnięty poprzez realizację zadań związanych ze zmianą sposobu ogrzewania mieszkań oraz termomodernizacją budynków.

Działania, w których jako źródło finansowania wskazano środki własne inwestora, będą mogły być również finansowane ze środków zewnętrznych, w przypadkach pojawienia się możliwości ich finansowania (np. ogłoszenie o naborze do konkursu).

W poniższej tabeli wskazano działania naprawcze w podziale na grupy działań.

Tabela 303 Harmonogram rzeczowo - finansowy dla powiatu strzeleckiego⁷⁹⁷

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
1	Budynki użyteczności publicznej	Systemowa modernizacja i termomodernizacja wraz z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w DPS filia Szymiszów	Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	2015-2020	2 077,00	środki własne, RPO WO*	281	229
2	Transport	Zakup nowoczesnych, ekologicznych autobusów o niskiej emisji CO ₂ , przebudowa płyty dworca w Strzelcach Opolskich i budowa elektronicznego systemu informacji pasażerskiej	PKS S.A. w Strzelcach Opolskich	2015-2020	14 700,00	środki własne, RPO WO*	1 400	400
3	Budynki użyteczności publicznej	Przebudowa systemu grzewczego wraz z wymianą instalacji elektrycznej, wymianą pokrycia dachowego i dociepleniem podłóg w CKZiU w Strzelcach Opolskich	Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	2015-2020	8 890,00	środki własne, RPO WO*	388	315

⁷⁹⁷ Opracowanie własne

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
4	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja budynku SOSW w Leśnicy	Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	2015-2020	650,00	środki własne, RPO WO*	88	73
5	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja budynku Starostwa Powiatowego w Strzelcach Opolskich wraz z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	2015-2020	2 000,00	środki własne, RPO WO*	301	191
6	Budynki użyteczności publicznej	Wymiana instalacji centralnego ogrzewania w budynku ZSO	Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	2015-2018	600,00	środki własne, RPO WO*	262	213

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
7	Transport	Budowa droga 1435 O Zalesie Śląskie – Kędzierzyn-Koźle na odcinku Zalesie Śląskie – Cisowa + budowa ścieżki rowerowej wraz odwodnieniem na odcinku Zalesie Śląskie – Cisowa	Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	2015-2020	3 200,00	środki własne, RPO WO*	875	250
8	Transport	Budowa droga 1807 O Strzelce Opolskie – Krasiejów na odcinku Strzelce Opolskie – Rozmierka – Grodzisko	Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	2015-2020	9 700,00	środki własne, RPO WO*	88	25

*- jeżeli określone zadanie nie otrzyma dofinansowania z zaproponowanego źródła bądź jeżeli pojawią się inne źródła finansowania beneficjent skorzysta z innych źródeł

Poniższy harmonogram zadań długoterminowych obejmuje zadania, które powiat planuje zrealizować w późniejszym terminie jeżeli zaplanowane zostaną dodatkowe środki własne na ich realizację. Dopisane zostaną one wówczas do harmonogramu rzeczowo – finansowego na podstawie aktualizacji dokumentu.

Tabela 304 Harmonogram zadań długoterminowych powiatu strzeleckiego⁷⁹⁸

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
1	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja budynku PCPR w Strzelcach Opolskich	Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	do 2025	2 000,00	środki własne, RPO WO*	356	289
2	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja budynków PKS w Strzelcach Opolskich S.A.	PKS S.A. w Strzelcach Opolskich	do 2025	400,00	środki własne, RPO WO*	71	58
3	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja pomieszczeń piwnicznych oraz montaż ogniw fotowoltaicznych w budynku Powiatowego Urzędu Pracy	Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	do 2025	145,00	środki własne, RPO WO*	26	21

⁷⁹⁸ Opracowanie własne

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
4	Budynki użyteczności publicznej	Zmniejszenie energochłonności w budynku Zasadniczej Szkoły Zawodowej Specjalnej poprzez : remont dachu oraz częściowe ocieplenie ścian	Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	do 2025	527, 84	środki własne, RPO WO*	9	76
5	Transport	Droga 1401 O Zdieszowice – Leśnica – Zalesie Śląskie na odcinku Leśnica – Zalesie Śląskie, + budowa ścieżki rowerowej na odcinku Leśnica – Lichynia	Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	do 2025	13 300,00	środki własne, RPO WO*	388	111
6	Transport	Droga 1461 O Sieroniowice – Ujazd na odcinkach przebiegających przez miejscowości Sieroniowice, Nogowczyce, Jaryszów i Ujazd	Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	do 2025	7 800,00	środki własne, RPO WO*	228	65
7	Transport	Droga 1805 O Strzelce Opolskie – Leśnica – Kędzierzyn – Koźle na odcinku Strzelce Opolskie – Dolna	Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	do 2025	10 900,00	środki własne, RPO WO*	318	31

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
8	Transport	Budowa ścieżki rowerowej wraz z odwodnieniem na odcinku Kalinów – Wysoka (1808 O DW 409 – Zdieszowice)	Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	do 2025	2 300,00	środki własne, RPO WO*	322	92
9	Transport	Budowa ścieżki rowerowej wraz z odwodnieniem na odcinku Leśnica – Raszowa (1805 Strzelce Opolskie – Leśnica – Kędzierzyn-Koźle)	Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	do 2025	1 800,00	środki własne, RPO WO*	252	72
10	Transport	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej wraz z kanalizacją deszczową i przebudową konstrukcji jezdni na odcinku Zalesie Śląskie ul. Kościuszki (1435 O Zalesie Śląskie – Cisowa)	Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	do 2025	2 400,00	środki własne, RPO WO*	336	96

Kod zadania	Sektor	Rodzaj zadania	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Szacunkowe nakłady finansowe	Przewidywane źródło finansowania	Szacunkowy efekt energetyczny	Szacunkowy efekt ekologiczny
-	-	-	-	-	[tys. zł]	-	[MWh/rok]	[MgCO ₂ e/rok]
11	Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja pomieszczeń piwnicznych oraz montaż ogniw fotowoltaicznych w budynku Powiatowego Urzędu Pracy	Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	do 2025	145,00	środki własne, RPO WO*	26	21
12	Budynki użyteczności publicznej	Zmniejszenie energochłonności w budynku Zasadniczej Szkoły Zawodowej Specjalnej poprzez : remont dachu oraz częściowe ocieplenie ścian	Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	do 2025	527, 84	środki własne, RPO WO*	9	76

*- jeżeli określone zadanie nie otrzyma dofinansowania z zaproponowanego źródła bądź jeżeli pojawią się inne źródła finansowania beneficjent skorzysta z innych źródeł

17.8. PROGNOZA REDUKCJI EMISJI CO₂, ZUŻYCIA ENERGII FINALNEJ I WZROSTU UDZIAŁU ENERGII POCHODZĄCEJ ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH W ROKU 2020

17.8.1. Wyniki inwentaryzacji – prognoza na 2020 r.

Prognoza zużycia energii oraz emisji CO₂ dla powiatu strzeleckiego została wykonana w oparciu o wyniki inwentaryzacji oraz prognozy wykonane dla poszczególnych gmin wchodzących w skład powiatu oraz subregionu. Podstawę do sporządzenia wyników inwentaryzacji na rok 2020 (prognozy) stanowią założenia rozwoju społeczno-gospodarczego, gdyż ich przyjęcie spowoduje określoną potrzebę rozwoju infrastruktury energetycznej powiatu.

Na dynamikę rozwoju powiatu wpływają m.in.

- zmiany demograficzne,
- rozwój i zmiany zabudowy mieszkaniowej,
- rozwój i zmiany sektora handlu, usług i przedsiębiorstw,
- rozwiązania komunikacyjne w powiecie oraz ruch tranzytowy.

Na potrzeby ZPGN przeanalizowano m.in. opracowania założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gmin oraz powiatów Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego. Na tej podstawie przyjęto założenia do celów prognozowania zużycia energii na rok 2020:

- brak wyraźnego wzrostu zainteresowania inwestycjami na terenie powiatu,
- powolny spadek liczby ludności w powiecie,
- powolny przyrost nowych powierzchni mieszkalnych w wyniku zasiedlania terenów rozwojowych,
- działania termomodernizacyjne będą prowadzone w sposób ciągły, w zakresie dostosowanym do możliwości finansowych mieszkańców.

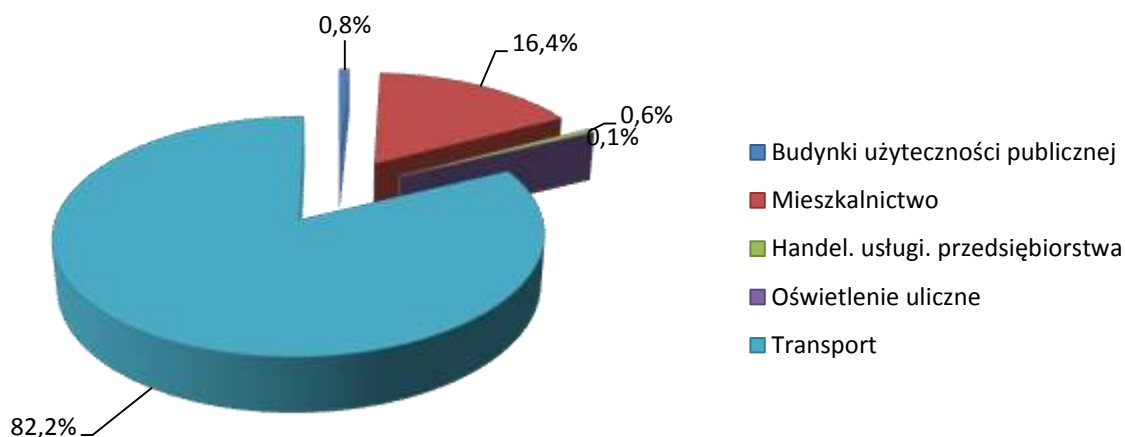
Zgodnie z Polityką energetyczną Polski do 2030 roku krajowe zapotrzebowanie na energię elektryczną może wzrosnąć w 2020 r. nawet o ok. 21%. Biorąc pod uwagę potencjał rozwoju powiatu dla potrzeb ZPGN przyjęto wzrost zużycia tego nośnika do 2020 r. na poziomie 3%. Jedynie w sektorze mieszkaniowym przyjęto spadek o 2,3%. Założono także zmiany w strukturze paliwowej zakładając spadek zużycia paliwa węglowego.

Według zakładanej prognozy łączne zużycie energii w powiecie w roku 2020 wzrośnie do wartości 807 740 MWh. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców w poszczególnych gminach.

Tabela 305 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020⁷⁹⁹

Zużycie energii [MWh/rok]						
Gmina	Obiekty użyteczności publicznej	Mieszkalnictwo	Handel, usługi, przedsiębiorstwa	Oświetlenie uliczne	Transport	Suma
Jemielnica	2 431,6	41 038,6	313,6	247,6	104 848,8	148 880,1
Ujazd	739,4	35 508,2	3 576,6	333,4	508 981,8	549 139,5
Zawadzkie	3 105,4	55 848,0	601,2	325,7	49 840,1	109 720,4
Powiat Strzelecki	6 276,4	132 394,8	4 491,4	906,7	663 670,7	807 740,0

⁷⁹⁹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

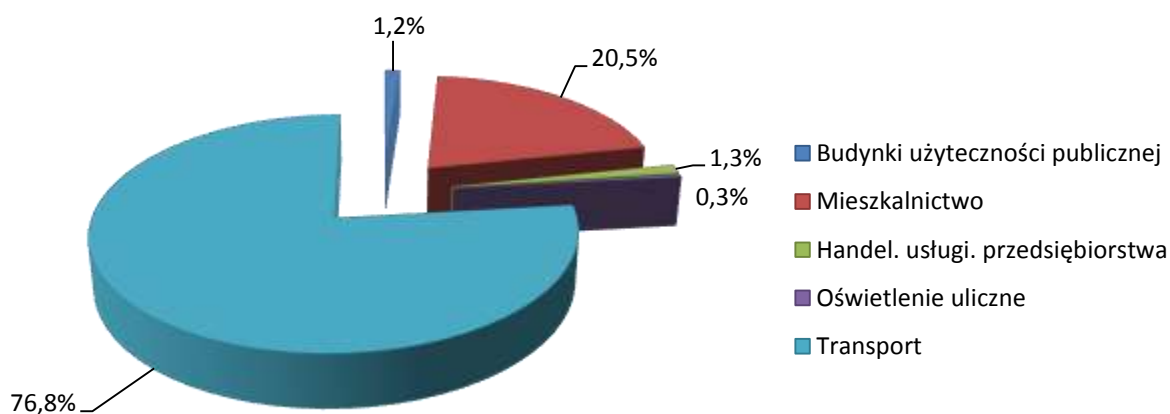
Rysunek 222 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2020⁸⁰⁰

Grupą charakteryzującą się największym zużyciem energii pozostanie sektor transportu z udziałem 82,2%. Sektor mieszkalnictwa będzie zużywał 16,4%, a sektor użyteczności publicznej 0,8%.

Jak przewiduje scenariusz wzrośnie nieznacznie emisja CO₂ związana z użytkowaniem energii do poziomu ok. 227 080,3 MgCO₂/rok. Wielkość emisji CO₂ oraz jej strukturę wg sektorów odbiorców energii przedstawiono w kolejnej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 306 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020⁸⁰¹

Emisja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]						
Gmina	Obiekty użyteczności publicznej	Obiekty mieszkalne	Handel, usługi, przedsiębiorstwa	Oświetlenie uliczne	Transport	Suma
Jemielnica	1 109,4	13 929,3	96,5	202,5	27 369,8	42 707,5
Ujazd	291,9	12 204,3	2 528,4	272,7	134 019,6	149 317,0
Zawadzkie	1 264,1	20 389,6	218,6	266,4	12 917,1	35 055,8
Powiat strzelecki	2 665,4	46 523,2	2 843,5	741,6	174 306,5	227 080,3

Rysunek 223 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku 2020⁸⁰²⁸⁰⁰ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji⁸⁰¹ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Prognozuje się, że grupą odbiorców energii o największym udziale emisji CO₂ będzie sektor transportu (76,8%), następnie mieszkalnictwa (20,5%). Emisja CO₂ wynikająca z wykorzystywania energii w budynkach własności gmin oraz powiatu będzie stanowiła 1,3% emisji całkowitej.

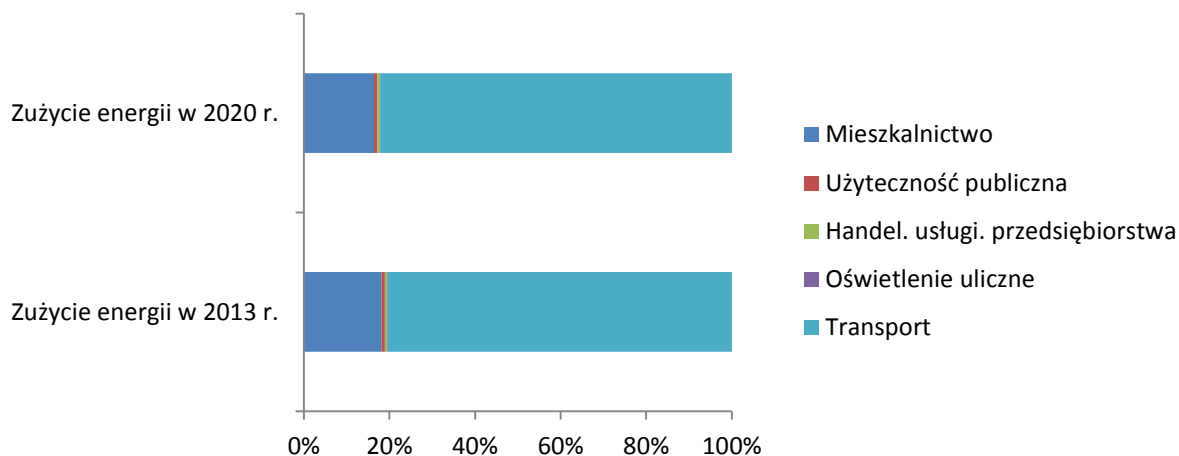
17.8.2. Wyniki inwentaryzacji – podsumowanie

Przewiduje się, że w latach 2013 – 2020 wielkość zużycia energii końcowej na terenie powiatu wzrośnie o ok. 0,2%. Będzie to wynikać z tego, że działania racjonalizujące zużycie energii realizowane zgodnie z przyjętym scenariuszem przez samorząd lokalny oraz prywatnych użytkowników energii nie będą w stanie zrekomensować zwiększonego zużycia energii wynikającego z przyjętego rozwoju powiatu. Największy przyrost zużycia energii dotyczy sektora transportu. Warto odnotować zmniejszenie zużycia energii w grupie użyteczności publicznej, która ma stanowić przykład dla społeczeństwa i dawać pozytywne wzorce do naśladowania dla działań związanych z wdrażaniem gospodarki niskoemisyjnej na terenie powiatu.

Tabela 307 Porównanie zużycia energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020⁸⁰³

Sektor	Zużycie energii w 2013 r.	Zużycie energii w 2020 r.	Zmiana względem 2013 r.
	[MWh/rok]	[MWh/rok]	[%]
Mieszkalnictwo	143 618,79	132 394,80	-8,4%
Użyteczność publiczna	6 625,36	6 276,40	-5,5%
Handel, usługi, przedsiębiorstwa	4 397,93	4 491,40	2,0%
Oświetlenie uliczne	897,68	906,70	1,0%
Transport	638 144,90	663 670,70	3,8%
SUMA	793 684,65	807 740,00	1,7%

Na poniższym rysunku przedstawiono udziały poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020.

Rysunek 224 Porównanie poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020⁸⁰⁴

Jak pokazują poniższe dane zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 bez prowadzenia dodatkowych działań racjonalizujących zużycie energii będzie niemożliwe (wzrost emisji o 1,74%). Mając na uwadze ograniczony wpływ powiatu na zewnętrznych odbiorców energii, należy prowadzić równolegle do zaplanowanych

⁸⁰² Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁸⁰³ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

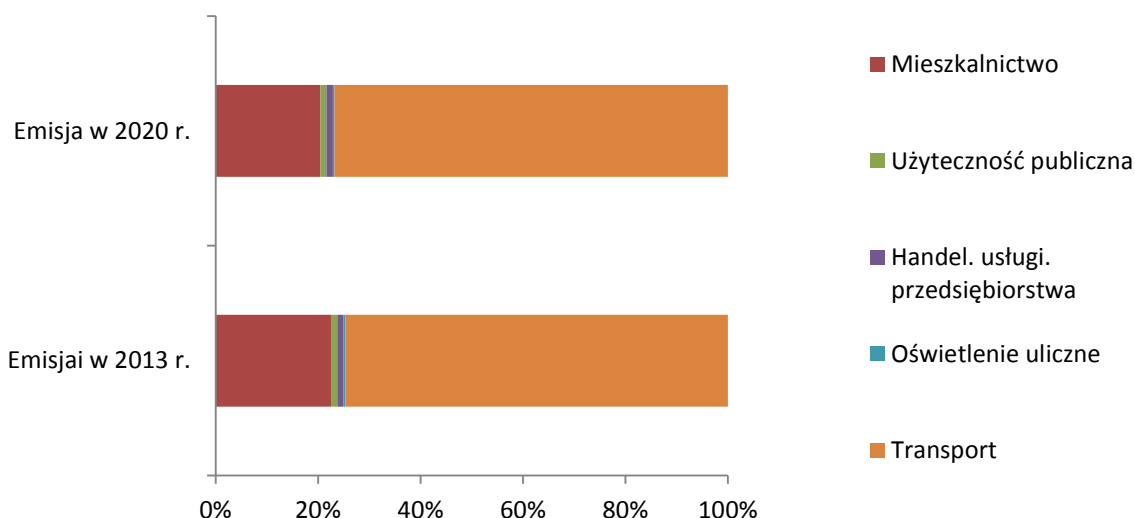
⁸⁰⁴ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

przedsięwziąć także akcje edukacyjne i promocyjne dla szeroko pojętej gospodarki niskoemisyjnej, mogące także stanowić wymierną korzyść dla środowiska.

Tabela 308 Porównanie emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020⁸⁰⁵

Sektor	Emisja CO ₂ w 2013 r.	Emisja CO ₂ w 2020 r.	Zmiana względem 2013 r.
	[MgCO ₂ /rok]	[MgCO ₂ /rok]	[%]
Mieszkalnictwo	50 527,94	46 523,2	-8,6%
Użyteczność publiczna	2 758,26	2 665,4	-3,4%
Handel, usługi, przedsiębiorstwa	2 766,98	2 843,5	2,6%
Oświetlenie uliczne	734,30	741,6	0,9%
Transport	167 602,50	174 306,5	3,8%
SUMA	224 389,98	227 080,3	1,1%

Na poniższym rysunku przedstawiono udziały poszczególnych sektorów w emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020.

Rysunek 225 Porównanie poszczególnych sektorów w emisji CO₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020⁸⁰⁶

17.8.3. Efekt energetyczny i ekologiczny ZPGN

W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w PGN przedsięwzięcia zakłada się, że powiat osiągnie zmniejszenie zużycia energii finalnej do roku 2020 o wartości **1,26%** względem zużycia prognozowanego na rok 2020. Powiat nie osiągnie zmniejszenia zużycia energii finalnej w stosunku do roku bazowego 2013, głównie z powodu znaczącego udziału w bilansie sektora transportu i przewidzianego na najbliższe lata jego dalszego rozwoju. W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego redukcji zużycia energii finalnej w roku 2020.

⁸⁰⁵ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

⁸⁰⁶ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

Tabela 309 Wyznaczenie celu redukcji energii finalnej do roku 2020⁸⁰⁷

Sektor	Zużycie energii w 2020 r.
	[MWh/rok]
Mieszkalnictwo	132 394,80
Użyteczność publiczna	6 276,40
Handel, usługi, przedsiębiorstwa	4 491,40
Oświetlenie uliczne	906,70
Transport	663 670,70
SUMA	807 740,00
Przewidywany sumaryczny efekt energetyczny zaplanowanych przedsięwzięć w ZPGN (redukcja względem prognozy na 2020 r.)	10 203,0
Przewidywane zużycie energii finalnej w 2020 r.	797 537,0
Zużycie energii finalnej w roku bazowym 2013	793 684,65
Przewidywana redukcja zużycia energii finalnej (względem roku bazowego 2013)	-3 852,35

W oparciu o prognozę oraz zaplanowane w ZPGN przedsięwzięcia zakłada się, że powiat osiągnie zmniejszenie emisji CO₂ do roku 2020 o wartości **1,95%** względem emisji prognozowanej na rok 2020. Powiat nie osiągnie zmniejszenia emisji CO₂ w stosunku do roku bazowego 2013, głównie z powodu znaczącego udziału w bilansie sektora transportu i przewidzianego na najbliższe lata jego dalszego rozwoju. W poniższej tabeli przedstawiono obliczenie poziomu docelowego emisji CO₂ w roku 2020.

Tabela 310 Wyznaczenie celu redukcji emisji CO₂ do roku 2020⁸⁰⁸

Sektor	Emisja CO ₂ w 2020 r.
	[MgCO ₂ /rok]
Mieszkalnictwo	46 523,2
Użyteczność publiczna	2 665,4
Handel, usługi, przedsiębiorstwa	2 843,5
Oświetlenie uliczne	741,6
Transport	174 306,5
SUMA	227 080,3
Przewidywany sumaryczny efekt ekologiczny zaplanowanych przedsięwzięć w ZPGN (redukcja względem prognozy na 2020 r.)	4 431,0
Przewidywana emisja CO ₂ w 2020 r.	222 649,3
Emisja CO ₂ w roku bazowym 2013	224 389,98
Przewidywany efekt ekologiczny (względem roku bazowego 2013)	- 1 740,68

⁸⁰⁷ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji⁸⁰⁸ Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji

17.9. ANALIZA RYZYK REALIZACJI PLANU

W niniejszym rozdziale wykorzystana została jedna z najpopularniejszych a zarazem najskuteczniejszych metod analitycznych stosowanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego – analizę SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Analiza SWOT jest podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron powiatu oraz badania szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją w ramach realizacji zadań wynikających z projektu ZPGN.

Tabela 311 Analiza SWOT dla powiatu strzeleckiego⁸⁰⁹

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Dobra dostępność komunikacyjna: drogi o znaczeniu krajowym – autostrada A4, wojewódzkim, powiatowym, - Istnienie elektrowni fotowoltaicznej w Żędowicach, - Istnienie elektrowni wodnej w Żędowicach, elektrowni wiatrowej w Gminie Jemielnica, - Źródła ciepła wykorzystujące biopaliwa na bazie trocin, słomy i drewna opałowego w gminach Strzelce Opolskie i Ujazd, - Wysoki stopień lesistości powiatu.	- Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa, - Obecność dróg o dużym natężeniu ruchu, tj. dróg krajowych, wojewódzkich oraz autostrady A4, - Zły stan techniczny dróg powiatowych oraz gminnych, - Duże natężenie ruchu drogowego w centrum miasta w tym brak obwodnicy Strzelce Opolskie, - Dominujący udział transportu indywidualnego na terenie powiatu, - Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, w szczególności w okresie grzewczym, spowodowane gł. tzw. niską emisją, - Niski stopień gazyfikacji powiatu, - Brak powszechnego, scentralizowanego systemu ciepłownictwa, - Znaczny udział węgla kamiennego w indywidualnych systemach grzewczych, - Niski stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Systematyczny wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, - Systematyczny rozwój sieci dróg rowerowych, - Konieczność realizacji obwodnic i obejść drogowych na najbardziej obciążonych szalach, - Rozwój i promowanie systemu transportu zbiorowego wśród mieszkańców, - Konieczność przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych na terenie powiatu, - likwidacja lokalnych kotłowni i podłączenie obiektów do zbiorczej sieci ciepłej, - Potencjał i wzrost wykorzystywania odnawialnych źródeł energii – możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania, - Zbieżność celów i zadań z Programami Operacyjnymi Unii Europejskiej na lata 2014-2020, - Regulacje prawne (na poziomie UE) wymuszające stosowanie alternatywnych źródeł energii, - Wymagany wzrost udziału energii odnawialnej w skali kraju do 15% w końcowym zużyciu energii w roku 2020 (według wymogów UE), - Wzrastająca presja na racjonalne gospodarowanie energią i ograniczanie emisji w skali europejskiej i krajowej, - Rozwój technologii energooszczędnych oraz ich	- Konkurencja w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych, - Trudności proceduralne w dostępie do źródeł i sposobów finansowania, - Utrzymujący się (ogólnokrajowy) trend wzrostu zużycia energii elektrycznej, - Wysoki koszt inwestycji w Odnawialne Źródła Energii, - Zmniejszenie zainteresowania Odnawialnymi Źródłami Energii przez użytkowników energii ze względu na wysoki koszt inwestycyjny, - Zbyt wysokie koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii, - Wysokie ceny paliw energetycznych, - Niskie tempo wykonywania prac termomodernizacyjnych budynków (ocieplenie, wymiana okien, modernizacja instalacji c.o. i c.w.u.) – duże zapotrzebowanie na ciepło, - Nasilający się radykalizm ekologiczny ograniczający możliwość budowy farm wiatrowych oraz elektrowni wodnych.

⁸⁰⁹ Opracowanie własne

coraz większa dostępność (np. tanie świetlówki energooszczędne), • Możliwości wsparcia przez Państwo i UE inwestycji związanych z OZE, termomodernizacją, rozwojem infrastruktury, • Rosnąca świadomość odbiorców w zakresie oszczędnego gospodarowania energią, coraz większy nacisk z tym związany na zużycia energii, • Rosnące zapotrzebowanie ze strony użytkowników energii na działania proefektywnościowe, • Większa dbałość o ochronę środowiska naturalnego, • Moda na proekologiczne zachowania i rosnące zainteresowanie kontaktem z naturą.	

17.10.SPOSÓB MONITOROWANIA I RAPORTOWANIA EFEKTÓW REALIZACJI PROJEKTU

Proces monitorowania obejmuje efekty w zakresie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej na terenie powiatu strzeleckiego, w tym dotyczące redukcji emisji, zarówno w krótkim, jak i w długim horyzoncie czasowym. Monitorowanie odnosi się także do oceny stopnia realizacji celów określonych w niniejszym Planie, co jest związane z zobowiązaniami krajowymi a także międzynarodowymi, zarówno w ramach Unii Europejskiej jak i w skali globalnej. Proces monitorowania pozwoli ocenić, czy zarówno harmonogram działań jak i sam dokument wymagają modyfikacji, tak aby stopień realizacji celów był jak najwyższy i umożliwił elastyczne prowadzenie polityki gospodarczej.

Ocena skuteczności wdrożenia ZPGN wymaga zaplanowania odpowiedniej koncepcji jego ewaluacji. Monitorowanie postępów wynikających z działań wdrożeniowych stanowi z jednej strony podstawę dla ewentualnych działań korygujących lub aktualizujących zaproponowane rozwiązania, z drugiej zaś umożliwia całościową ocenę planu w kategoriach sukcesu lub porażki.

W warstwie metodycznej monitoring i ewaluacja powinny być prowadzone z wykorzystaniem ograniczonego zbioru wskaźników umożliwiających szybki pomiar stopnia realizacji priorytetów i celów strategicznych, przy uwzględnieniu dostępności danych statystycznych. Mając na uwadze powyższe, dobór wskaźników monitoringu (M) i ewaluacji (E) został dokonany w oparciu o następujące kryteria:

- wewnętrzne odnoszące się do poszukiwania wskaźników monitoringu i ewaluacji, które w sposób syntetyczny, a zarazem całościowy opisują stopień realizacji poszczególnych priorytetów i celów,
- zewnętrzne odnoszące się do wykorzystania w procesie monitoringu popularnych wskaźników ewaluacji proponowanych przez Wytyczne SEAP.

W ramach realizacji ZPGN proponowane jest by monitoring był wykonywany nie rzadziej niż co 4 lata z uwagi na lepszą skuteczność pozyskiwania danych ze wszystkich badanych sektorów.

Założenia dla konstrukcji systemu monitorowania ZPGN odnoszą się do zbioru elementów umożliwiających pomiar, kontrolę, interpretację efektów realizowanych działań oraz uaktualnienia dokumentu. Obejmują one:

- roczne raporty – odnoszące się do postępów prac oraz obejmujące swym zasięgiem zagadnienia oceny okresowej przy wykorzystaniu zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji,
- system gromadzenia, przetwarzania i analizy informacji związanych z efektami ZPGN, bazujący na wartościach zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji. Postuluje się wykorzystanie elektronicznych form gromadzenia i przetwarzania danych.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w ZPGN, a także wieloaspektowość jej efektów istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Proponuje się, aby badaniami zostały objęte także: podmioty gospodarcze i organizacje pozarządowe

działające na terenie powiatu. Ich celem powinna być ocena ZPGN dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.

Jednym z najważniejszych problemów w skutecznej realizacji Planu może stanowić niespójność danych pochodzących z różnych źródeł oraz braku jednolitej metodyki zbierania danych. Brak systematycznego monitoringu wskaźników i realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie może prowadzić do braku kontroli nad realizacją działań zapisanych w Planie.

Lista wskaźników jest listą otwartą, podlega modyfikacjom w zależności od specyfiki danego działania. Wykaz proponowanych wskaźników monitorowania efektów działań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 312 Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania ZPGN⁸¹⁰

Sektor	Wskaźniki	Jednostka	Źródło danych	Pozytywny trend
Transport	Liczba pasażerów korzystających z transport publicznego w ciągu roku	osoby/rok	Przedsiębiorstwa transportowe	↑
	Długość nowych dróg	km	Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich, Główny Urząd Statystyczny	↑
	Całkowite zużycie energii przez pojazdy wchodzące w skład taboru powiatowego	l/100km	Rachunki od dostawców paliw – wybór odpowiednich danych, na podstawie których wyliczone zostanie zużycie energii	↓
	Liczba zakupionych autobusów spełniających najnowsze normy emisji spalania	szt.	Przedsiębiorstwa transportowe	↑
	Zużycie paliw -benzyna, olej napędowy, LPG, bioetanol, biodiesel -energia elektryczna, hybryda, inne	l/rok, kWh/rok	Przedsiębiorstwa transportowe, spółki, jednostki organizacyjne, Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich, przedsiębiorstwa prywatne (handel, usługi i inne)	↓
Budynki użyteczności publicznej	Całkowite roczne zużycie energii w budynkach użyteczności publicznej: - energia elektryczna, - ciepło sieciowe, - węgiel kamienny, - olej opałowy, - drewno, - inne.	MWh/rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne	↓
	Jednostkowe roczne zużycie energii końcowej w budynkach użyteczności publicznej	kWh/m ² /rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne	↓
	Liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji	szt.	Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich, Administratorzy budynków	↑
	Ilość wykorzystywanej energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach	MWh/rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne, Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	↑
	Ilość wykorzystywanej energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach	MWh/rok	Administratorzy obiektów, przedsiębiorstwa energetyczne, Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	↑

W procesie monitorowania wdrażania ZPGN ważne jest regularne agregowanie danych, co umożliwiają elektroniczne bazy danych. Jeden z najważniejszych problemów w skutecznej realizacji ZPGN może stanowić niespójność danych pochodzących z różnych źródeł oraz brak jednej metodyki zbierania danych. Brak

⁸¹⁰ Opracowanie własne

systematycznego monitoringu wskaźników i realizacji zadań wyznaczonych w harmonogramie może prowadzić do braku kontroli nad realizacją ZPGN. Wykaz proponowanych wskaźników monitorowania efektów działań przedstawia poniższa tabela. W rzeczywistości wskaźników odpowiednich dla specyfiki każdego działania może być więcej.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w ZPGN, a także wieloaspektowość jej efektów, istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Zakłada się, że badania winny odbywać się w odstępach dwuletnich (2016, 2018, 2020). Ich celem powinna być ocena ZPGN dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.

18. Spis tabel

Tabela 1 Dopuszczalne normy jakości powietrza – kryterium ochrony zdrowia.....	18
Tabela 2 Zakres pomiarów prowadzony w 2013 r. na obszarze Kędzierzyna – Koźła oraz Strzelec Opolskich ..	19
Tabela 3 Klasy stref w KKSOF w 2013 r. – kryteria dla ochrony zdrowia.....	19
Tabela 4 Charakterystyka demograficzna miast i gmin Kędzierzyńsko-Kozielskiego Obszaru Funkcjonalnego.	26
Tabela 5 Ludność według lokalizacji terytorialnej – Kędzierzyńsko – Kozielski Subregionalny Obszar Funkcjonalny	27
Tabela 6 Zasoby mieszkaniowe Kędzierzyńsko – Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego	28
Tabela 7 Zmiany ilości podmiotów gospodarczych funkcjonujących na obszarze KKSOF w latach 2005-2013 .	29
Tabela 8 Porównanie emisji pyłu PM10, PM2,5 oraz B(a)P w roku bazowym dla POP i w roku prognozy w strefie opolskiej	34
Tabela 9 Cele strategiczne szczegółowe KKSOF	34
Tabela 10 Dokumenty strategiczne dla poszczególnych powiatów i gmin KKSOF	55
Tabela 11 Obszary realizacji Programu LIFE w latach 2014-2020	57
Tabela 12 Terminy składania wniosków do Programu LIFE	58
Tabela 13 Wybrane działania, które mogą uzyskać dofinansowanie w ramach Programu Współpracy Europa Środkowa 2020.....	59
Tabela 14 Wybrane działania, które mogą uzyskać dofinansowanie w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2014 – 2020	63
Tabela 15 Wybrane działania, które mogą uzyskać dofinansowanie z NFOŚiGW	64
Tabela 16 Wybrane działania, które mogą uzyskać dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020	67
Tabela 17 Wybrane działania, które mogą uzyskać dofinansowanie z WFOŚiGW	71
Tabela 18 Wybrane działania, które mogą uzyskać dofinansowanie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego 2014-2020	73
Tabela 19 Porównanie wskaźników emisji (standardowy i LCA) dla elektryczności ze źródeł odnawialnych ...	79
Tabela 20 Wskaźniki emisji dla energii elektrycznej i ciepła sieciowego przyjęte do obliczeń emisji	79
Tabela 21 Zestawienie wykorzystanych wskaźników emisji dla paliw	80
Tabela 22 Globalny potencjał ocieplenia gazów cieplarnianych (wg Second Assessment Report)	80
Tabela 23 Wartości wskaźników emisji dla różnych rodzajów paliw	83
Tabela 24 Wskaźniki emisji z transportu samochodowego (ze źródeł liniowych) – emisja spalinowa	85
Tabela 25 Wskaźniki emisji pozaspalinowej z transportu samochodowego	85
Tabela 26 Zużycie energii i emisja CO ₂ w podziale na poszczególne jednostki administracyjne wchodzące w skład KKSOF	86
Tabela 27 Rozkład zużycia energii i emisji CO ₂ na osobę w poszczególnych gminach KKSOF	89
Tabela 28 Rozkład zużycia energii i emisji CO ₂ w poszczególnych sektorach na obszarze opracowania ZPGN .	89
Tabela 29 Efekty energetyczne oraz ekologiczne na poziomie powiatowym	91
Tabela 30 Prognoza zużycia energii w poszczególnych JST subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego	91
Tabela 31 Prognoza emisji CO ₂ energii w poszczególnych JST subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego	92

Tabela 32 Ilościowe efekty wybranych przedsięwzięć termomodernizacyjnych	98
Tabela 33 Proste okresy zwrotu nakładów na inwestycje w mikroinstalacje i małe instalacje OZE.....	99
Tabela 34 Harmonogram rzeczowo-finansowy systemowych, wspomagających działań naprawczych na poziomie Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego	108
Tabela 35 Podsumowanie harmonogramów rzeczowo-finansowych	110
Tabela 36 Bilans emisji dla poszczególnych sektorów	113
Tabela 37 Prognozowane zapotrzebowanie ciepłe z danego rodzaju paliwa oraz prognozowana emisja CO ₂	113
Tabela 38 Bilans emisji według rodzajów paliw.....	114
Tabela 39 Zestawienie działań dla Gminy Leśnica	115
Tabela 40 Bilans emisji dla poszczególnych sektorów	116
Tabela 41 Bilans emisji dla budynków użyteczności publicznej.....	116
Tabela 42 Zużycie gazu [m ³] w podziale na sektory.....	118
Tabela 43 Zużycie energii cieplnej [MWh] w podziale na sektory	119
Tabela 44 Cele strategiczne i szczegółowe dla gminy Bierawa.....	126
Tabela 45 GPZ Koźle zasilający Gminę Bierawa – charakterystyka.....	128
Tabela 46 Charakterystyka demograficzna Gminy Bierawa	131
Tabela 47 Ludność według lokalizacji terytorialnej – Gmina Bierawa	131
Tabela 48 Zmiany w ilości przedsiębiorstw sektora prywatnego i publicznego w latach 2005-2013 na terenie Gminy Bierawa.....	132
Tabela 49 Średni dobowy ruch (SDR) na drogach w obrębie Gminy Bierawa	133
Tabela 50 Zużycie energii finalnej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2013	135
Tabela 51 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013.....	137
Tabela 52 Zużycie nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w Gminie Bierawa w roku bazowym 2013	138
Tabela 53 Emisja CO ₂ w sektorze obiektów użyteczności publicznej w Gminie Bierawa w roku bazowym 2013	139
Tabela 54 Zużycie nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013	140
Tabela 55 Emisja CO ₂ w sektorze mieszkaniowym, w Gminie Bierawa w roku bazowym 2013.....	141
Tabela 56. Zużycie nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013	142
Tabela 57 Emisja CO ₂ z nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013	142
Tabela 58 Zużycie energii w sektorze transportu w podziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013.....	143
Tabela 59 Emisja CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013	144
Tabela 60 Struktura emisji CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013.....	144

Tabela 61 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Bierawa w roku bazowym 2013	145
Tabela 62 Emisja CO ₂ w sektorze transportu w podziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Bierawa w roku bazowym 2013	145
Tabela 63 Zużycie nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013	146
Tabela 64 Emisja CO ₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw, w Gminie Bierawa w roku bazowym 2013	147
Tabela 65 Harmonogram rzeczowo-finansowy Gminy Bierawa	151
Tabela 66 Harmonogram zadań długoterminowych Gminy Bierawa	153
Tabela 67 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020	156
Tabela 68 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020	157
Tabela 69 Porównanie zużycia energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020	158
Tabela 70 Porównanie emisji CO ₂ związanej ze zużyciem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020	159
Tabela 71 Wyznaczenie celu redukcji energii finalnej do roku 2020	159
Tabela 72 Wyznaczenie celu redukcji emisji CO ₂ do roku 2020	160
Tabela 73 Analiza SWOT dla Gminy Bierawa.....	161
Tabela 74 Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania ZPGN	163
Tabela 75 Cele strategiczne i szczegółowe dla gminy Cisek	167
Tabela 76 Charakterystyka demograficzna Gminy Cisek.....	171
Tabela 77 Ludność według lokalizacji terytorialnej – Gmina Cisek	171
Tabela 78 Zmiany w ilości przedsiębiorstw sektora prywatnego i publicznego w latach 2005-2013 na terenie Gminy Cisek	172
Tabela 79 Zużycie energii finalnej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013	175
Tabela 80 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013	176
Tabela 81 Zużycie nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w Gminie Cisek w roku bazowym 2013.....	178
Tabela 82. Emisja CO ₂ w sektorze obiektów użyteczności publicznej w Gminie Cisek w roku bazowym 2013	179
Tabela 83 Zużycie nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013.....	179
Tabela 84 Emisja CO ₂ w sektorze mieszkaniowym, w Gminie Cisek, w roku bazowym 2013	180
Tabela 85 Wyniki inwentaryzacji w sektorze oświetlenia ulicznego, znajdującego się na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013	181
Tabela 86 Zużycie nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013 .	181
Tabela 87 Emisja CO ₂ z nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013	182
Tabela 88 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013	183

Tabela 89 Emisja CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013	183
Tabela 90 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Cisek w roku bazowym 2013	184
Tabela 91 Emisja CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Cisek w roku bazowym 2013	185
Tabela 92 Zużycie nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013	186
Tabela 93 Emisja CO ₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw, w Gminie Cisek w roku bazowym 2013 ...	186
Tabela 94 Harmonogram rzeczowo-finansowy Gminy Cisek.....	190
Tabela 95 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020	193
Tabela 96 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020	194
Tabela 97 Porównanie zużycia energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020	195
Tabela 98 Porównanie emisji CO ₂ związanej ze zużyciem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020.....	196
Tabela 99 Wyznaczenie celu redukcji energii finalnej do roku 2020	197
Tabela 100 Wyznaczenie celu redukcji emisji CO ₂ do roku 2020	197
Tabela 101 Analiza SWOT dla Gminy Cisek.....	198
Tabela 102 Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania ZPGN	200
Tabela 103 Cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Jemielnica	205
Tabela 104 Ilość opraw oświetlenia ulicznego, występująca w poszczególnych miejscowościach Gminy Jemielnica	207
Tabela 105 Charakterystyka demograficzna Gminy Jemielnica.....	209
Tabela 106 Ludność według lokalizacji terytorialnej – Gmina Jemielnica	209
Tabela 107 Zmiany w ilości przedsiębiorstw sektora prywatnego i publicznego w latach 2005-2013 na terenie Gminy Jemielnica	210
Tabela 108 Średni dobowy ruch (SDR) na drogach w obrębie Gminy Jemielnica	211
Tabela 109 Zużycie energii finalnej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013.....	213
Tabela 110 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013.....	214
Tabela 111 Zużycie nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w Gminie Jemielnica w roku bazowym 2013.....	216
Tabela 112 Emisja CO ₂ w sektorze obiektów użyteczności publicznej w Gminie Jemielnica w roku bazowym 2013	217
Tabela 113 Zużycie nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013.....	217
Tabela 114 Emisja CO ₂ w sektorze mieszkaniowym, w Gminie Jemielnica, w roku bazowym 2013	218
Tabela 115 Zużycie nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013	219
Tabela 116 Emisja CO ₂ z nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013.....	220

Tabela 117 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013.....	220
Tabela 118 Emisja CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013	221
Tabela 119 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013	222
Tabela 120 Emisja CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013.....	223
Tabela 121 Zużycie nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013	223
Tabela 122 Emisja CO ₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw, w Gminie Jemielnica w roku bazowym 2013.....	224
Tabela 123 Harmonogram rzeczowo-finansowy Gminy Jemielnica.....	228
Tabela 124 Harmonogram zadań długoterminowych Gminy Jemielnica.....	229
Tabela 125 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020	230
Tabela 126 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020.....	231
Tabela 127 Porównanie zużycia energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020.....	232
Tabela 128 Porównanie emisji CO ₂ związanej ze zużyciem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020	233
Tabela 129 Wyznaczenie celu redukcji energii finalnej do roku 2020	234
Tabela 130 Wyznaczenie celu redukcji emisji CO ₂ do roku 2020	234
Tabela 131 Analiza SWOT dla Gminy Jemielnica	235
Tabela 132 Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania ZPGN	237
Tabela 133 Cele strategiczne i szczegółowe dla gminy Pawłowiczki.....	242
Tabela 134 Ilość oprav oświetlenia ulicznego, występująca w poszczególnych miejscowościach gminy	244
Tabela 135 Charakterystyka demograficzna Gminy Pawłowiczki	246
Tabela 136 Ludność według lokalizacji terytorialnej – Gmina Pawłowiczki.....	247
Tabela 137 Zmiany w ilości przedsiębiorstw sektora prywatnego i publicznego w latach 2005-2013 na terenie Gminy Pawłowiczki.....	248
Tabela 138 Zużycie energii finalnej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013	250
Tabela 139 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013	252
Tabela 140 Zużycie nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w Gminie Pawłowiczki w roku bazowym 2013	254
Tabela 141 Emisja CO ₂ w sektorze obiektów użyteczności publicznej w Gminie Pawłowiczki w roku bazowym 2013.....	255
Tabela 142 Zużycie nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013	255
Tabela 143 Emisja CO ₂ w sektorze mieszkaniowym, w Gminie Pawłowiczki, w roku bazowym 2013	256
Tabela 144 Zużycie nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013.....	257

Tabela 145 Emisja CO ₂ z nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013.....	258
Tabela 146 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013	259
Tabela 147 Struktura emisji CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013	259
Tabela 148 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013	260
Tabela 149 Emisja CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013	261
Tabela 150 Zużycie nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013	262
Tabela 151 Emisja CO ₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw, w Gminie Pawłowiczki w roku bazowym 2013	262
Tabela 152 Harmonogram rzeczowo-finansowy Gminy Pawłowiczki	266
Tabela 153 Harmonogram zadań długoterminowych Gminy Pawłowiczki	268
Tabela 154 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020.....	270
Tabela 155 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020	271
Tabela 156 Porównanie zużycia energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020	272
Tabela 157 Porównanie emisji CO ₂ związanej ze zużyciem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020.....	273
Tabela 158 Wyznaczenie celu redukcji energii finalnej do roku 2020	274
Tabela 159 Wyznaczenie celu redukcji emisji CO ₂ do roku 2020	274
Tabela 160 Analiza SWOT dla Gminy Pawłowiczki	275
Tabela 161 Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania ZPGN	277
Tabela 162 Cele strategiczne i szczegółowe dla gminy Polska Cerekiew.....	282
Tabela 163 Charakterystyka demograficzna Gminy Polska Cerekiew	286
Tabela 164 Ludność według lokalizacji terytorialnej – Gmina Polska Cerekiew.....	287
Tabela 165 Zmiany w ilości przedsiębiorstw sektora prywatnego i publicznego w latach 2005-2013 na terenie Gminy Polska Cerekiew.....	288
Tabela 166 Zużycie energii finalnej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013	290
Tabela 167 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013.....	291
Tabela 168 Zużycie nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w Gminie Polska Cerekiew w roku bazowym 2013.....	293
Tabela 169 Emisja CO ₂ w sektorze obiektów użyteczności publicznej w Gminie Pawłowiczki w roku bazowym 2013	294
Tabela 170. Zużycie nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013.....	294
Tabela 171. Emisja CO ₂ w sektorze mieszkaniowym, w Gminie Polska Cerekiew, w roku bazowym 2013	295

Tabela 172 Zużycie nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	297
Tabela 173 Emisja CO ₂ z nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	297
Tabela 174. Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	298
Tabela 175 Emisja CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	299
Tabela 176 Emisja CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	299
Tabela 177. Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	300
Tabela 178 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	300
Tabela 179. Zużycie nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	301
Tabela 180. Emisja CO ₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw, w Gminie Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	302
Tabela 181 Harmonogram rzeczowo-finansowy Gminy Polska Cerekiew	306
Tabela 182 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020	307
Tabela 183 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020	308
Tabela 184 Porównanie zużycia energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020	309
Tabela 185 Porównanie emisji CO ₂ związanej ze zużyciem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020	310
Tabela 186 Wyznaczenie celu redukcji energii finalnej do roku 2020	311
Tabela 187 Wyznaczenie celu redukcji emisji CO ₂ do roku 2020	312
Tabela 188 Analiza SWOT dla Gminy Polska Cerekiew	312
Tabela 189 Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania ZPGN	314
Tabela 190 Cele strategiczne i szczegółowe dla gminy Reńska Wieś	319
Tabela 191 Ilość oprav oświetlenia ulicznego, występująca w poszczególnych miejscowościach Gminy	321
Tabela 192 Charakterystyka demograficzna Gminy Reńska Wieś	324
Tabela 193. Ludność według lokalizacji terytorialnej – Gmina Reńska Wieś	324
Tabela 194 Zmiany w ilości przedsiębiorstw sektora prywatnego i publicznego w latach 2005-2013 na terenie Gminy Reńska Wieś	325
Tabela 195 Średni dobowy ruch (SDR) na drogach w obrębie Gminy Reńska Wieś	326
Tabela 196 Zużycie energii finalnej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2013	328
Tabela 197 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013.	330
Tabela 198 Zużycie nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w Gminie Reńska Wieś w roku bazowym 2013	331

Tabela 199. Emisja CO ₂ w sektorze obiektów użyteczności publicznej w Gminie Reńska Wieś w roku bazowym 2013	332
Tabela 200 Zużycie nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013.....	333
Tabela 201. Emisja CO ₂ w sektorze mieszkaniowym, w Gminie Reńska Wieś, w roku bazowym 2013	334
Tabela 202. Zużycie nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013	335
Tabela 203. Emisja CO ₂ z nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013.....	335
Tabela 204 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013	336
Tabela 205 Emisja CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013	337
Tabela 206 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013	337
Tabela 207 Emisja CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013	338
Tabela 208 Zużycie nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013	339
Tabela 209 Emisja CO ₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw, w Gminie Reńska Wieś w roku bazowym 2013	340
Tabela 210 - Harmonogram rzeczowo - finansowy Gminy Reńska Wieś.....	344
Tabela 211 Harmonogram zadań długoterminowych Gminy Reńska Wieś	348
Tabela 212 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020.....	349
Tabela 213 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020	350
Tabela 214 Porównanie zużycia energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020	351
Tabela 215 Porównanie emisji CO ₂ związanej ze zużyciem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020.....	352
Tabela 216 Wyznaczenie celu redukcji energii finalnej do roku 2020	353
Tabela 217 Wyznaczenie celu redukcji emisji CO ₂ do roku 2020	353
Tabela 218 Analiza SWOT dla Gminy Reńska Wieś.....	354
Tabela 219 Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania ZPGN	356
Tabela 220 Cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Ujazd	361
Tabela 221 Ilość oprav oświetlenia ulicznego, występująca w poszczególnych miejscowościach Gminy	364
Tabela 222 Charakterystyka demograficzna Gminy Ujazd	366
Tabela 223. Ludność według lokalizacji terytorialnej – Gmina Ujazd.....	367
Tabela 224 Zmiany w ilości przedsiębiorstw sektora prywatnego i publicznego w latach 2005-2013 na terenie Gminy Ujazd.....	368
Tabela 225 Zużycie energii finalnej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013.....	371
Tabela 226 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013.....	372

Tabela 227. Zużycie nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w Gminie Ujazd w roku bazowym 2013.....	374
Tabela 228 Emisja CO ₂ w sektorze obiektów użyteczności publicznej w Gminie Ujazd w roku bazowym 2013	375
Tabela 229 Zużycie nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013.....	375
Tabela 230 Emisja CO ₂ w sektorze mieszkaniowym, w Gminie Ujazd, w roku bazowym 2013	376
Tabela 231 Zużycie nośników energii w transporcie na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013	377
Tabela 232. Emisja CO ₂ z nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013.....	378
Tabela 233 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013	379
Tabela 234 Emisja CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013	380
Tabela 235 Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Ujazd w roku bazowym 2013	380
Tabela 236 Emisja CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Ujazd w roku bazowym 2013	381
Tabela 237 Zużycie nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013	382
Tabela 238 Emisja CO ₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw, w Gminie Ujazd w roku bazowym 2013	383
Tabela 239 Harmonogram rzeczowo - finansowy dla Gminy Ujazd	387
Tabela 240 Harmonogram zadań długoterminowych Gminy Ujazd.....	388
Tabela 241 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020	391
Tabela 242 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020 [źródło: ankietyzacja, opracowanie własne]	392
Tabela 243 Porównanie zużycia energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020.....	393
Tabela 244 Porównanie emisji CO ₂ związanej ze zużyciem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020	394
Tabela 245 Wyznaczenie celu redukcji energii finalnej do roku 2020	394
Tabela 246 Wyznaczenie celu redukcji emisji CO ₂ do roku 2020	395
Tabela 247 Analiza SWOT dla Gminy Ujazd.....	396
Tabela 248 Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania ZPGN	398
Tabela 249 Cele strategiczne i szczegółowe dla Gminy Zawadzkie	403
Tabela 250 Ilość oprav oświetlenia ulicznego, występująca w poszczególnych miejscowościach Gminy	405
Tabela 251 Charakterystyka demograficzna Gminy Zawadzkie	407
Tabela 252 Ludność według lokalizacji terytorialnej – Gmina Zawadzkie.....	408
Tabela 253 Zmiany w ilości przedsiębiorstw sektora prywatnego i publicznego w latach 2005-2013 na terenie Gminy Zawadzkie	409
Tabela 254 Zużycie energii finalnej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013	412
Tabela 255 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013	413

Tabela 256 Zużycie nośników energii w obiektach użyteczności publicznej w Gminie Zawadzkie w roku bazowym 2013.....	415
Tabela 257 Emisja CO ₂ w sektorze obiektów użyteczności publicznej w Gminie Zawadzkie w roku bazowym 2013	416
Tabela 258 Zużycie nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013.....	416
Tabela 259 Emisja CO ₂ w sektorze mieszkaniowym, w Gminie Zawadzkie, w roku bazowym 2013	417
Tabela 260 Zużycie nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013	418
Tabela 261 Emisja CO ₂ z nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013.....	419
Tabela 262. Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013	420
Tabela 263 Emisja CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013.....	420
Tabela 264. Zużycie energii w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013.....	421
Tabela 265 Emisja CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013	422
Tabela 266 Zużycie nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013.....	423
Tabela 267 Emisja CO ₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw, w Gminie Zawadzkie w roku bazowym 2013	423
Tabela 268 Harmonogram rzeczowo - finansowy dla Gminy Zawadzkie	427
Tabela 269 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020.....	433
Tabela 270 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020	434
Tabela 271 Porównanie zużycia energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020	435
Tabela 272 Porównanie emisji CO ₂ związanej ze zużyciem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020.....	436
Tabela 273 Wyznaczenie celu redukcji energii finalnej do roku 2020	436
Tabela 274 Wyznaczenie celu redukcji emisji CO ₂ do roku 2020	437
Tabela 275 Analiza SWOT dla Gminy Zawadzkie	438
Tabela 276 Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania ZPGN	440
Tabela 277 Cele strategiczne i szczegółowe dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego	444
Tabela 278 parametry sieci gazowej na obszarze powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego (stan na 31 grudnia 2013 r.)	446
Tabela 279 Charakterystyka demograficzna powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego oraz podlegających gmin ..	450
Tabela 280 Zmiany liczby ludności w latach 2011-2013 na obszarze powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego	451
Tabela 281 Zasoby mieszkaniowe powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego	452
Tabela 282 Zmiany ilości podmiotów gospodarczych funkcjonujących na obszarze powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego w latach 2005-2013	453

Tabela 283 Zużycie energii finalnej w poszczególnych sektorach w poszczególnych gminach wchodzących w skład powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego w roku bazowym 2013	457
Tabela 284 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013	458
Tabela 285 Harmonogram rzeczowo - finansowy dla powiatu kędzierzyńsko – kozielskiego	464
Tabela 286 Harmonogram zadań długoterminowych powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego	467
Tabela 287 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020	472
Tabela 288 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020.....	473
Tabela 289 Porównanie zużycia energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020.....	474
Tabela 290 Porównanie emisji CO ₂ związanej ze zużyciem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020	475
Tabela 291 Wyznaczenie celu redukcji energii finalnej do roku 2020	476
Tabela 292 Wyznaczenie celu redukcji emisji CO ₂ do roku 2020	476
Tabela 293 Analiza SWOT dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego.....	477
Tabela 294 Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania ZPGN	479
Tabela 295 Cele szczegółowe dla powiatu strzeleckiego	484
Tabela 296 parametry sieci gazowej na obszarze powiatu strzeleckiego (stan na 31 grudnia 2013 r.).....	486
Tabela 297 Charakterystyka demograficzna powiatu strzeleckiego w granicach KKSOF oraz podlegających gmin.....	490
Tabela 298. Zmiany liczby ludności w latach 2011-2013 na obszarze powiatu strzeleckiego w granicach KKSOF.	490
Tabela 299 Zasoby mieszkaniowe powiatu strzeleckiego w granicach KKSOF.....	491
Tabela 300 Zmiany ilości podmiotów gospodarczych funkcjonujących na obszarze powiatu strzeleckiego w granicach KKSOF w latach 2005-2013	493
Tabela 301 Zużycie energii finalnej w poszczególnych sektorach w poszczególnych gminach wchodzących w skład Powiatu Strzeleckiego ego w roku bazowym 2013	495
Tabela 302 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku bazowym 2013	497
Tabela 303 Harmonogram rzeczowo - finansowy dla powiatu strzeleckiego	501
Tabela 304 Harmonogram zadań długoterminowych powiatu strzeleckiego.....	504
Tabela 305 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020	508
Tabela 306 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2020.....	509
Tabela 307 Porównanie zużycia energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020.....	510
Tabela 308 Porównanie emisji CO ₂ związanej ze zużyciem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w latach 2013 i 2020	511
Tabela 309 Wyznaczenie celu redukcji energii finalnej do roku 2020	512
Tabela 310 Wyznaczenie celu redukcji emisji CO ₂ do roku 2020	512
Tabela 311 Analiza SWOT dla powiatu strzeleckiego.....	513

Tabela 312 Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania ZPGN	515

19. Spis rysunków

Rysunek 1 Ogólny schemat opracowania ZPGN	15
Rysunek 2 Strefy dla celów oceny jakości powietrza w województwie opolskim w 2013 roku	18
Rysunek 3 Położenie Kędzierzyńsko – Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego na tle województwa opolskiego.....	25
Rysunek 4 Zasoby mieszkaniowe stanowiące mienie gminy w odniesieniu do całkowitej liczby mieszkań w gminie	28
Rysunek 5 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie KKSOF	29
Rysunek 6 Powiązanie strategii Europa 2020 z innymi dokumentami	39
Rysunek 7 Schemat analiz problemów badawczych	40
Rysunek 8 Redukcje emisji gazów cieplarnianych w poszczególnych sektorach	41
Rysunek 9 Powiązanie dokumentów strategicznych Polski i UE	44
Rysunek 10 Obszar wsparcia Programu Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2014 – 2020	62
Rysunek 11 Formy i dziedziny finansowania realizowane przez NFOŚiGW	64
Rysunek 12 Procentowy rozkład zużycia energii w gminach na obszarze opracowania ZPGN	87
Rysunek 13 Procentowy rozkład emisji CO ₂ w gminach na obszarze opracowania ZPGN	88
Rysunek 14 Procentowy rozkład emisji CO ₂ w gminach KKSOF	88
Rysunek 15 Procentowa struktura zużycia energii w podziale na sektory na obszarze opracowania ZPGN	90
Rysunek 16 Procentowa struktura zużycia energii w podziale na sektory na obszarze opracowania ZPGN	90
Rysunek 17 Procentowy rozkład zużycia energii [MWh] w gminach na obszarze opracowania ZPGN w 2020 r.	92
Rysunek 18 Procentowy rozkład emisji CO ₂ w gminach na obszarze opracowania ZPGN w 2020 r.	93
Rysunek 19 Straty ciepła w budynku.....	98
Rysunek 20 Energetycznie wykorzystanie biomasyw województwie opolskim.....	101
Rysunek 21 Potencjał wód powierzchniowych województwa opolskiego [GWh/rok]	102
Rysunek 22 Potencjał energii słonecznej województwa opolskiego [GWh/rok]	103
Rysunek 23 Mapa poglądowa – strefy energetyczne wiatru w Polsce.....	104
Rysunek 24 Mapa gęstości ziemskiego strumienia ciepłego dla obszaru Polski	105
Rysunek 25 Bilans emisji CO ₂ według rodzajów paliw w roku 2013	114
Rysunek 26 - Bilans emisji CO ₂ według rodzajów paliw w roku 2020	114
Rysunek 27 Plan sytuacyjny Gminy Bierawa	130
Rysunek 28 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy Bierawa	132
Rysunek 29 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2013 ...	136
Rysunek 30 Udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym	136
Rysunek 31 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku bazowym 2013	137
Rysunek 32 Udział poszczególnych nośników energii i paliw w całkowitej emisji CO ₂ w roku bazowym 2013	138
Rysunek 33 Struktura zużycia nośników energii w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013	139

Rysunek 34 Struktura emisji CO ₂ w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013.	139
Rysunek 35 Struktura zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013	140
Rysunek 36 Struktura emisji CO ₂ w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013	141
Rysunek 37 Struktura zużycia nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013	142
Rysunek 38 Struktura emisji CO ₂ w podziale na nośniki energii w sektorze transportu na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013	143
Rysunek 39 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013	143
Rysunek 40 Struktura zużycia energii w sektorze transportu w podziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Bierawa w roku bazowym 2013	145
Rysunek 41 Struktura emisji CO ₂ w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Bierawa w roku bazowym 2013	146
Rysunek 42. Struktura zużycia nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013	147
Rysunek 43 Struktura emisji CO ₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw na terenie Gminy Bierawa w roku bazowym 2013	147
Rysunek 44 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2020	157
Rysunek 45 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku 2020.....	157
Rysunek 46 Porównanie poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020.....	158
Rysunek 47 Porównanie poszczególnych sektorów w emisji CO ₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020.....	159
Rysunek 48 Plan sytuacyjny Gminy Cisek	170
Rysunek 49 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy Cisek.....	172
Rysunek 50 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku bazowym 2013.....	175
Rysunek 51 Udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym Gminy Cisek w roku bazowym 2013.....	176
Rysunek 52 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku bazowym 2013.....	177
Rysunek 53 Udział poszczególnych nośników energii i paliw w całkowitej emisji CO ₂ w roku bazowym 2013	177
Rysunek 54. Struktura zużycia nośników energii w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013	178
Rysunek 55 Struktura emisji CO ₂ w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013	179
Rysunek 56 Struktura zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013	180
Rysunek 57 Struktura emisji CO ₂ w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013	180
Rysunek 58 Struktura zużycia nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013	182

Rysunek 59 Struktura emisji CO ₂ w podziale na nośniki energii w sektorze transportu na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013	182
Rysunek 60 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013	183
Rysunek 61 Struktura emisji CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013	184
Rysunek 62 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Cisek w roku bazowym 2013	185
Rysunek 63 Struktura emisji CO ₂ w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Cisek w roku bazowym 2013	185
Rysunek 64 Struktura zużycia nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013	186
Rysunek 65 Struktura emisji CO ₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw na terenie Gminy Cisek w roku bazowym 2013	187
Rysunek 66 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2020	194
Rysunek 67 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku 2020	195
Rysunek 68 Porównanie poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020	196
Rysunek 69 Porównanie poszczególnych sektorów w emisji CO ₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020	197
Rysunek 70 Plan sytuacyjny Gminy Jemielnica	208
Rysunek 71 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy Jemielnica	210
Rysunek 72 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku bazowym 2013	213
Rysunek 73 Udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013	214
Rysunek 74 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku bazowym 2013	215
Rysunek 75 Udział poszczególnych nośników energii i paliw w całkowitej emisji CO ₂ w roku bazowym 2013	215
Rysunek 76 Struktura zużycia nośników energii w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013	216
Rysunek 77 Struktura emisji CO ₂ w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013	217
Rysunek 78 Struktura zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013	218
Rysunek 79 Struktura emisji CO ₂ w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013	219
Rysunek 80 Struktura zużycia nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013	220
Rysunek 81 Struktura emisji CO ₂ w podziale na nośniki energii w sektorze transportowy na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013	220
Rysunek 82 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013	221
Rysunek 83 Struktura emisji CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013	222

Rysunek 84 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013.....	222
Rysunek 85 Struktura emisji CO ₂ w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013	223
Rysunek 86 Struktura zużycia nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013	224
Rysunek 87 Struktura emisji CO ₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw na terenie Gminy Jemielnica w roku bazowym 2013	224
Rysunek 88 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2020	231
Rysunek 89 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku 2020	232
Rysunek 90 Porównanie poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020.....	233
Rysunek 91 Porównanie poszczególnych sektorów w emisji CO ₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020.....	233
Rysunek 92 Plan sytuacyjny Gminy Pawłowiczki	245
Rysunek 93 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy Pawłowiczki	247
Rysunek 94 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku bazowym 2013.....	251
Rysunek 95 Udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013	252
Rysunek 96 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku bazowym 2013.....	253
Rysunek 97 Udział poszczególnych nośników energii i paliw w całkowitej emisji CO ₂ w roku bazowym 2013.....	253
Rysunek 98 Struktura zużycia nośników energii w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013	254
Rysunek 99 Struktura emisji CO ₂ w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013	255
Rysunek 100 Struktura zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013	256
Rysunek 101 Struktura emisji CO ₂ w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013.....	257
Rysunek 102 Struktura zużycia nośników energii w sektorze transportowym na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013	258
Rysunek 103 Struktura emisji CO ₂ w podziale na nośniki energii w sektorze transportu na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013	258
Rysunek 104 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013	259
Rysunek 105 Struktura emisji CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013	260
Rysunek 106 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013	261
Rysunek 107 Struktura emisji CO ₂ w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013	261
Rysunek 108 Struktura zużycia nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013	262

Rysunek 109 Struktura emisji CO ₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw na terenie Gminy Pawłowiczki w roku bazowym 2013	263
Rysunek 110 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2020	271
Rysunek 111 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku 2020	272
Rysunek 112 Porównanie poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020	273
Rysunek 113 Porównanie poszczególnych sektorów w emisji CO ₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020	273
Rysunek 114 Plan sytuacyjny Gminy Polska Cerekiew	285
Rysunek 115 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy Polska Cerekiew	287
Rysunek 116 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku bazowym 2013	290
Rysunek 117 Udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	291
Rysunek 118 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku bazowym 2013	292
Rysunek 119 Udział poszczególnych nośników energii i paliw w całkowitej emisji CO ₂ w roku bazowym 2013	292
Rysunek 120 Struktura zużycia nośników energii w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	293
Rysunek 121 Struktura emisji CO ₂ w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	294
Rysunek 122. Struktura zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	295
Rysunek 123 Struktura emisji CO ₂ w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	296
Rysunek 124 Struktura zużycia nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	297
Rysunek 125 Struktura emisji CO ₂ w podziale na nośniki energii w sektorze transportu na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	298
Rysunek 126 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	298
Rysunek 127 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	300
Rysunek 128. Struktura emisji CO ₂ w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	301
Rysunek 129. Struktura zużycia nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	302
Rysunek 130 Struktura emisji CO ₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw na terenie Gminy Polska Cerekiew w roku bazowym 2013	302
Rysunek 131 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2020	308
Rysunek 132 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku 2020	309
Rysunek 133 Porównanie poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020	310

Rysunek 134 Porównanie poszczególnych sektorów w emisji CO ₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020	311
Rysunek 135 Plan sytuacyjny Gminy Reńska Wieś	323
Rysunek 136 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy Reńska Wieś.....	325
Rysunek 137 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2013 ..	329
Rysunek 138 Udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013	329
Rysunek 139 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku bazowym 2013.....	330
Rysunek 140 Udział poszczególnych nośników energii i paliw w całkowitej emisji CO ₂ w roku bazowym 2013	331
Rysunek 141 Struktura zużycia nośników energii w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013	332
Rysunek 142 Struktura emisji CO ₂ w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013	333
Rysunek 143 Struktura zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013	333
Rysunek 144 Struktura emisji CO ₂ w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013	334
Rysunek 145 Struktura zużycia nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013	335
Rysunek 146 Struktura emisji CO ₂ w podziale na nośniki energii w sektorze transportu na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013.	336
Rysunek 147 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013.....	336
Rysunek 148 Emisja CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013	337
Rysunek 149 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013.....	338
Rysunek 150 Struktura emisji CO ₂ w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013	339
Rysunek 151 Struktura zużycia nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013	340
Rysunek 152 Struktura emisji CO ₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw na terenie Gminy Reńska Wieś w roku bazowym 2013	340
Rysunek 153 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2020	350
Rysunek 154 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku 2020	351
Rysunek 155 Porównanie poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020	352
Rysunek 156 Porównanie poszczególnych sektorów w emisji CO ₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020	352
Rysunek 157 Plan sytuacyjny Gminy Ujazd.....	365
Rysunek 158 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy Ujazd. ..	368

Rysunek 159 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku bazowym 2013	371
Rysunek 160 Udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym Gminy Ujazd w roku bazowym 2013	372
Rysunek 161 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku bazowym 2013	373
Rysunek 162 Udział poszczególnych nośników energii i paliw w całkowitej emisji CO ₂ w roku bazowym 2013	373
Rysunek 163 Struktura zużycia nośników energii w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013	374
Rysunek 164 Struktura emisji CO ₂ w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013	375
Rysunek 165 Struktura zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013	376
Rysunek 166 Struktura emisji CO ₂ nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013.....	376
Rysunek 167 Struktura zużycia nośników energii w transporcie na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013	378
Rysunek 168 Struktura emisji CO ₂ w podziale na nośniki energii w sektorze transportu na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013	378
Rysunek 169 Struktura zużycia energii w sektorze transport, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013.....	379
Rysunek 170 Emisja CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013.....	380
Rysunek 171 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Ujazd w roku bazowym 2013.....	381
Rysunek 172 Struktura emisji CO ₂ w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Ujazd w roku bazowym 2013	382
Rysunek 173 Struktura zużycia nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Ujazd w roku bazowym 2013	383
Rysunek 174 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2020	392
Rysunek 175 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku 2020 [źródło: ankietyzacja, opracowanie własne]	393
Rysunek 176 Porównanie poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020	393
Rysunek 177 Porównanie poszczególnych sektorów w emisji CO ₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020	394
Rysunek 178 Plan sytuacyjny Gminy Zawadzkie	406
Rysunek 179 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy Zawadzkie.	409
Rysunek 180 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku bazowym 2013	412
Rysunek 181 Udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013	413
Rysunek 182 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku bazowym 2013	414

Rysunek 183 Udział poszczególnych nośników energii i paliw w całkowitej emisji CO ₂ w roku bazowym 2013	414
Rysunek 184 Struktura zużycia nośników energii w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Zawadzkie i w roku bazowym 2013.....	415
Rysunek 185 Struktura emisji CO ₂ w obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013	416
Rysunek 186 Struktura zużycia nośników energii w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013	417
Rysunek 187 Struktura emisji CO ₂ w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013.....	417
Rysunek 188 Struktura zużycia nośników energii w sektorze transportu na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013	419
Rysunek 189 Struktura emisji CO ₂ w podziale na nośniki energii w sektorze transportu na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013.....	419
Rysunek 190 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013	420
Rysunek 191 Emisja CO ₂ w sektorze transportu w rozdziale na kategorie pojazdów na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013.....	421
Rysunek 192 Struktura zużycia energii w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013	422
Rysunek 193 Struktura emisji CO ₂ w sektorze transportu, w rozdziale na rodzaj dróg przebiegających przez teren Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013.....	422
Rysunek 194 Struktura zużycia nośników energii w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013	423
Rysunek 195 Struktura emisji CO ₂ w sektorze handlu, usług i przedsiębiorstw na terenie Gminy Zawadzkie w roku bazowym 2013	424
Rysunek 196 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2020	434
Rysunek 197 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku 2020	434
Rysunek 198 Porównanie poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020	435
Rysunek 199 Porównanie poszczególnych sektorów w emisji CO ₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020	436
Rysunek 200 Struktura zapotrzebowania na moc cieplną powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego	446
Rysunek 201 Mapa powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego	449
Rysunek 202 Zasoby mieszkaniowe stanowiące mienie gmin powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego	452
Rysunek 203 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego	453
Rysunek 204 Sieć drogowa na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego	454
Rysunek 205 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2013	457
Rysunek 206 Udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego w roku bazowym 2013	458
Rysunek 207 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku bazowym 2013.....	459
Rysunek 208 Udział poszczególnych nośników energii i paliw w całkowitej emisji CO ₂ w roku bazowym 2013	460

Rysunek 209 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2020	473
Rysunek 210 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku 2020	474
Rysunek 211 Porównanie poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020	475
Rysunek 212 Porównanie poszczególnych sektorów w emisji CO ₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020	475
Rysunek 213 Struktura zapotrzebowania na moc cieplną powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego	486
Rysunek 214 Plan powiatu strzeleckiego	488
Rysunek 215 Zasoby mieszkaniowe stanowiące mienie gmin powiatu strzeleckiego	492
Rysunek 216 Sektory własnościowe podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie powiatu strzeleckiego w graniach KKSOF.....	493
Rysunek 217 Sieć drogowa na terenie powiatu strzeleckiego	494
Rysunek 218 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2013	496
Rysunek 219 Udział poszczególnych nośników energii w bilansie energetycznym Powiatu Strzeleckiego w roku bazowym 2013.....	497
Rysunek 220 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku bazowym 2013	498
Rysunek 221 Udział poszczególnych nośników energii i paliw w całkowitej emisji CO ₂ w roku bazowym 2013	498
Rysunek 222 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2020	509
Rysunek 223 Udział poszczególnych sektorów odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku 2020	509
Rysunek 224 Porównanie poszczególnych sektorów w zużyciu energii końcowej w latach 2013 i 2020	510
Rysunek 225 Porównanie poszczególnych sektorów w emisji CO ₂ związanej ze zużyciem energii w latach 2013 i 2020	511